RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE

RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

REGISTER

OP DE DERDE JAARGANG

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ „DE HOFSTAD" SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3 DEN HAAG

TEL. 773496 — GIRO 12789

REGISTER

De cijfers achter de trefwoorden verwijzen naar de bladzijden waar het betreffende onderwerp is behandeld.

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE

RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

DERDE JAARGANG

1 JULI 1948

NUMMER

1

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ „DE HOFSTAD" SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3 DEN HAAG

TEL. 773496 — GIRO 12789

DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VOORZITTER, SECRETARIAAT EN AFDELING ONROERENDE GOEDEREN:
VAN STOLKWEG 21 — 'S-GRAVENHAGE
TEL. 553625* (4 LIJNEN) - POSTREK. 507670

AFD. RECHTSPRAAK: KONINGINNEGRACHT 24, 'S-GRAVENHAGE.

TEL. CENTRALE GRIFFIE . . . 116031
GRIFFIE KAMER 'S-GRAVENHAGE 116032
SUBSTITUUT-GRIFFIERS . 116033
GRIFFIER 116034
CONCIERGE 116035

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE:
KEIZERSGRACHT 143 - AMSTERDAM C.
TEL. 42854 - 42510 - 42336 - 42233 - 42969

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN EN VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN:

HOOFDKANTOOR VAN HET NED. BEHEERSINSTITUUT, NEUHUYSKADE 94, 'S-GRAVENHAGE - TELEFOON 774535/39
POSTREKENING 86085

GEDELEGEERDEN DER AFD. ONROERENDE GOEDEREN, KONINGINNEGRACHT 24 — 'S-GRAVENHAGE
TELEF. 116036

RECHTSHERSTEL

HALF-MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VERANTWOORDELIJK REDACTEUR:
MR. J. W. JOSEPHUS JITTA
VAN STOLKWEG 21 - 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 553625

ABONNEMENT PER JAAR *f* 25.—

UITGAVE VAN
DRUKKERIJ-UITGEVERIJ "DE HOFSTAD"
SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3
'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 773496 — POSTGIRO 12789

INHOUD VAN DIT NUMMER

DE PRAKTIJK VAN BEHEER EN HERSTEL

Onroerend goed en einde van de termijn voor rechtsherstel.

Het beroep op de bepalingen van het derde hoofdstuk van het Besluit E 100 is aan een termijn gebonden, gelijk uit artikel 21 E 100 blijkt. Zolang deze termijn nog loopt, kan men zich tot de Raad voor het Rechtsherstel wenden met een verzoek om in een bepaalde rechtsverhouding in te grijpen en ook de gewone rechter is tot zodanig ingrijpen bevoegd, tenzij een der partijen vóór alle weren een beroep op zijn incompetentie doet. Is de termijn echter voorbij, dan bestaat volgens de wet niet meer de mogelijkheid van een beroep op het derde hoofdstuk E 100; wordt een zodanig beroep tardief gedaan, dan zullen Raad voor het Rechtsherstel en gewone rechter de verzoeker niet ontvankelijk moeten verklaren, daar het verzoek niet op de wet steunt. [1])

Het is geen wonder, dat de deur voor verzoeken om rechtsherstel langzamerhand wordt gesloten. Het Besluit herstel rechtsverkeer geeft bepalingen voor de bijzondere omstandigheden van na de bevrijding; naarmate de omstandigheden weer normaler worden, nu gedepossedeerden ruimschoots de gelegenheid hebben gehad zich op de bepalingen van genoemd besluit te beroepen, nadert de tijd om het element van rechtsonzekerheid, dat door de mogelijkheid van een beroep op artikel 23 e.v. E 100 wordt geschapen, te gaan uitbannen. Uiteraard kan voor de ene categorie van zaken meer aanleiding bestaan om een beroep op de bepalingen van het Besluit E 100 te gaan uitsluiten dan voor de andere; zo eindigde de termijn voor het aanvragen van rechtsherstel ten aanzien van zeeschepen op 1 Augustus 1947 (Rechtsherstel I, p. 624) en eindigde de termijn voor rechtsherstel ten aanzien van onroerende zaken op 1 Juli 1948 (Rechtsherstel II, p. 648).

Natuurlijk staat het aan partijen vrij ook na afloop van de termijn in onderling overleg bezettingsonrecht te redresseren; de tussenkomst en de machtsmiddelen van de Raad voor het Rechtsherstel en de gewone rechter kunnen dan echter niet meer worden ingeroepen.

Toch is de mogelijkheid voor het indienen van verzoekschriften ten

---

[1]) Buiten beschouwing blijft hier nog het geval, dat de Raad na afloop van de termijn ambtshalve de bevoegdheden, neergelegd in Hoofdstuk III E 100, uitoefent. Tot dit ambtshalve ingrijpen is de gewone rechter nooit bevoegd.

aanzien van onroerende zaken nog niet geheel vervallen. Indien een geschil reeds vóór 1 Juli 1948 ter kennis van de afdeling onroerende goederen van de Raad was gebracht, kunnen belanghebbenden ook na die datum van de Raad een beslissing van het hen verdeeld houdende geschil vragen; ware het anders, dan zouden na 1 Juli 1948 rijzende zwarigheden niet meer kunnen worden beslist. Enig bezwaar heeft dit half-sluiten van de deur niet; iedereen, die voornemens is ten aanzien van onroerend goed een transactie aan te gaan, kan bij de afdeling onroerende goederen van de Raad informeren, of ten aanzien van het onderhavige perceel rechtsherstel is aangevraagd; was dat op 1 Juli 1948 niet het geval, dan kan het nadien niet meer aangevraagd worden en is men als koper voor verrassingen gevrijwaard. De handel in vast goed wordt dus vergemakkelijkt.

Men kan zich afvragen, of niet naast de vordering tot herstel van een zakelijk recht mogelijk was een vordering tot schadeloosstelling, door de gedepossedeerde gericht tegen de verwerver van dat zakelijke recht. Een gedepossedeerde zou kunnen stellen, dat degeen, die door bemiddeling van een Duitse roofinstantie het huis van de gedepossedeerde kocht, daarmede een handeling verrichtte in strijd met wat in het maatschappelijk verkeer betamelijk is. Aldus gesteld zou het geschil niet betreffen een onroerende zaak, maar een onrechtmatige daad. Een gedepossedeerde, die verzuimde tijdig een geschil ten aanzien van een onroerende zaak ter kennis van de afdeling onroerende goederen te brengen, zou dus wellicht zijn vordering, tot onrechtmatige-daad-actie geconverteerd, aan de afdeling rechtspraak kunnen voorleggen zolang de termijn voor het instellen van een zodanige actie nog niet is gesloten. Hoe dit echter zij, in de zakenrechtelijke verhouding kan een dergelijke actie geen verandering meer brengen en het komt ons onwaarschijnlijk voor, dat een dergelijke actie succes zou kunnen hebben tegen iemand, die in een normale overeenkomst van koop en verkoop na 1 Juli 1948 het oorspronkelijk aan de gedepossedeerde toebehoord hebbende perceel kocht.

Nog op een laatste punt moet worden gewezen. Toepassing van de bepalingen van het derde hoofdstuk van E 100 kan niet slechts op verzoek van belanghebbenden geschieden, maar ook ambtshalve door de Raad. Formeel zou de Raad dus ook kunnen ingrijpen ten aanzien van onroerende zaken, indien niet voor 1 Juli 1948 daartoe een verzoek is gedaan. Daar de termijn ten aanzien van verzoeken, onroerende zaken betreffende, juist werd gesloten om de handel in vast goed niet langer dan nodig te belemmeren, is het zeer onwaarschijnlijk, dat de Raad rechtsherstel met zakelijke werking zou tot stand

brengen waar zulks niet vóór 1 Juli 1948 was verzocht en tot het betalen van een dergelijke schadeloosstelling zou veroordelen degene die na 1 Juli 1948 in een normale overeenkomst van koop en verkoop een oorspronkelijk aan een gedepossedeerde toebehoord hebbend perceel kocht. Wellicht zal het nog wenselijk zijn deze gedragslijn t.z.t. in het Besluit herstel rechtsverkeer te verankeren.

J.

MEDEDELINGEN VAN HET SECRETARIAAT VAN DE RAAD

Afdeling Rechtspraak

Publicatie

Het komt bij de Kamers te Amsterdam en 's-Gravenhage van de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel herhaaldelijk voor dat in zaken, waarin door de Kamer ingevolge art. 139 E 100 een mondelinge behandeling is bepaald, kort voor de dag van behandeling door een of beide partijen uitstel wordt verzocht.

Het aantal dezer verzoeken is zó groot, dat de werkzaamheden der Kamers daardoor ernstig worden belemmerd.

Namens de Voorzitters dezer Kamers wordt er daarom de aandacht op gevestigd, dat in de toekomst niet dan om zeer bijzondere redenen een mondelinge behandeling zal worden uitgesteld. Het enkele feit dat een raadsman op een bepaalde dag plotseling is verhinderd te verschijnen zal in het algemeen niet als reden voor uitstel kunnen worden aanvaard.

Dezerzijds wordt er naar gestreefd de mondelinge behandeling der zaken op zo ruim mogelijke termijn te bepalen. Het is noodzakelijk, indien uitstel wordt verzocht, zulks schriftelijk en behoorlijk gemotiveerd te doen.

De griffier van de Afdeling Rechtspraak
van de Raad voor het Rechtsherstel.

Afdeling Effectenregistratie

Besluit van de Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel dd. 19 April 1948, goedgekeurd door de Minister van Justitie op 28 April 1948.

„De Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel.

„Gelet op artikel 9 van het Besluit herstel rechtsverkeer (Staatsblad E 100, „zoals laatstelijk gewijzigd bij Staatsblad I 21)

„Bepaalt:

„dat, voor de afgifte van een duplicaat van een verloren gegane stukken-„verklaring, als bedoeld in art. 50 van het Besluit herstel rechtsverkeer, een „vergoeding verschuldigd is van *f* 10.— per af te geven duplicaat."

AFDELING RECHTSPRAAK

Uitspraken

Het nummer waaronder volledige publicatie in Na-oorlogse Rechtspraak (uitg. Tjeenk Willink) heeft plaats gevonden wordt onder elke uitspraak vermeld.

Vorderingen tot teruggave van verkochte handelszaken of roerende goederen.

No. 788. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK LEEUWARDEN, 3 Februari 1948. (Mr. Okma.)

Bij beschikking van 30 April 1947 was aan verzoekers een schadevergoeding toegekend van ruim 43 mille, welk bedrag door een misverstand te laag was gesteld.
Bij nadere beslissing bovendien een schadevergoeding toegekend van ruim 14 mille.
(Zie art. 114, lid 2 E 100).

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.) N.R. No. 1291.

Vorderingen met betrekking tot huur- en pachtovereenkomsten; bevelen tot ontruiming.

No. 789. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 1 April 1948. (Mrs. Jolles, Prof. Wiarda en O. Schreuder.)

Rechtsherstel van een huurovereenkomst van een derde verdieping van een fabrieksgebouw, bij gerequestreerde in gebruik in combinatie met de tweede verdieping, in beginsel toegewezen. Gerequestreerde in de gelegenheid gesteld om binnen zes maanden aan verzoekster een andere voor haar geschikte fabrieksruimte aan te bieden. Bij gebreke daarvan wordt huurovereenkomst hersteld en gerequestreerde veroordeeld tot ontruiming der derde verdieping.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.) N.R. No. 1290.

Vorderingen tot herstel van arbeidsovereenkomsten, c.q. tot schadeloosstelling.

No. 790. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK GRONINGEN, 18 October 1947. (Mrs. Prof. van der Pot, Prof. Beekhuis en Dorhout.)

Art. 4, lid 9 van het K.B. F 214 beperkt de bevoegdheid van de Raad alleen ten aanzien van de in dat artikel bedoelde herplaatsing, maar laat het K.B. E 100 ten volle toepasselijk voor alle uit arbeidscontracten voortvloeiende rechtsbetrekkingen.

(Vaststelling Besluit Arbeidsverhoudingen 1945 (F 214) art. 4 lid 9; Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 23 lid 3.) N.R. No. 1292.

Appel van beslissingen afdeling Effectenregistratie

No. 791. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 29 April 1948. (Mrs. Jolles, Prof. Wiarda en v. Zeggelen.)

De Afdeling Effectenregistratie heeft bij haar beslissing a quo terecht art. 54 2e lid toegepast, daar de Grootboek-inschrijving niet in andere handen is gekomen, maar zelf is teniet gegaan door de omwisseling in obligaties en dus vóór herstel in de eigendom weer in het leven moet worden geroepen.
Over de vraag of de Directie der Grootboeken al dan niet een verwijt treft ten opzichte van de door haar aangenomen houding tegenover de bezetter en wie de schade van het bezettingsonrecht behoort te dragen, kan verschillend worden gedacht, maar in geen geval kan van het door de Afdeling Effectenregistratie ingenomen standpunt worden gezegd, dat de bevoegdheid op onbillijke of onredelijke wijze is uitgeoefend.
De subsidiair gevorderde schadevergoeding vindt geen steun in art. 59 E 100 en voorzover gebaseerd op art. 75 van de Grootboekwet kan deze alleen bij de gewone rechter worden ingesteld.
Hoger beroep verworpen en beslissing a quo bevestigd.
(Zie N.R. No. 960).

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 54, 68.) N.R. No. 1293.

Appel van beslissingen Ned. Beheersinstituut.

No. 792. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 12 April 1948. (Mrs. Verdam, Tabingh Suermondt en Hoog.)

Verzoeker, benoemd door Woudenberg in een bestaande vacature in het bestuur van de A.N.D.B., wordt niet beschouwd als vollende onder de personen bedoeld in art. 2 van het K. B. E 133.
Beslissing van het Beheersinstituut vernietigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 2 en 43.) N.R. No. 1294.

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE

Mededelingen van de afdeling.

No. 176. Tweeëntwintigste Uitvoeringsbeschikking Besluit Herstel Rechtsverkeer Hoofdstuk IV.

Vrijstelling heffing ¼ % — anders dan terzake van verkoop — ten aanzien van reeds verhandelde effecten.

De Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel;

Gelet op art. 70 tot en met 72 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer (Staatsblad E 100, laatstelijk gewijzigd bij Staatsblad I 21), alsmede op haar op deze artikelen berustende Uitvoeringsbeschikkingen en Algemene Vergunningen, waarin betaling van ¼ % aan het Waarborgfonds Rechtsherstel is voorgeschreven;

Verleent ontheffing van de betaling van dit ¼ % *terzake van andere rechtshandelingen dan verkoop* met betrekking tot effecten, welke na 14 April 1946 zijn verhandeld ingevolge de bekendmaking van de Afdeling d.d. 14 December 1945 betreffende de verkoop van effecten (Nederlandse Staatscourant van 2 Januari 1946, no. 1) dan wel ingevolge de Negende Uitvoeringsbeschikking Besluit Herstel Rechtsverkeer Hoofdstuk IV, ongeacht of deze effecten al dan niet gewaarmerkte effecten zijn in de zin van art. 1 sub i der Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking Besluit Herstel Rechtsverkeer Hoofdstuk IV;

Bepaalt,

dat bedragen, terzake van effecten als vorenbedoeld ten gunste van de koper op een lossingsrekening geboekt of alsnog te boeken, zonder betaling van ¼ % kunnen worden uitbetaald of op vrije rekening kunnen worden overgeschreven.

Toelichting.

De strekking van bovenstaande Uitvoeringsbeschikking — welke aanstonds in werking treedt — is, dat alle *na 14 April 1946 met inachtneming van de daarvoor gestelde voorschriften verhandelde* effecten, ongeacht of zij al dan niet erkend of met een erkend effect gelijkgesteld zijn, *terzake van de betaling van het ¼ % aan het Waarborgfonds* op één lijn worden gesteld; hetgeen wil zeggen, dat zij, onverschillig of zij van een witte balk, een stukkenverklaring A, of een voorlopige stukkenverklaring voorzien zijn, van deze betaling zijn vrijgesteld; uiteraard *behalve* terzake van verkoop, waarvoor, ingevolge de Wet I 21, het ¼ % steeds verschuldigd is. (Dit laatste betreft zowel de verkoop van het gehele effect als die van een eventueel stockdividend — hetwelk immers één of meer nieuwe effecten vertegenwoordigt —, daarentegen niet de verhandeling van claims, welke derhalve wèl onder de verleende vrijstelling valt).

Terzake van het bepaalde omtrent de lossingsrekening wordt verwezen naar het daaromtrent in de algemene toelichting op de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking medegedeelde. Zoals aldaar opgemerkt, heeft deze bepaling tevens terugwerkende kracht ten aanzien van per heden nog op lossingsrekening geboekt staande bedragen. Deze terugwerkende kracht geldt echter alleen voor *ten gunste van de koper* op lossingsrekening geboekte bedragen, m.a.w. slechts dan, wanneer de handeling, welke tot de boeking op lossingsrekening leidde, *na de verkoop* plaats vond; de verkoper-aanmelder profiteert hier dus niet van. Evenzo heeft ook voor de toekomst de verhandeling van een effect geen invloed op de tevoren *ten gunste van de verkoper* op een lossingsrekening geboekte bedragen; de *erkenning* van en effect werkt daarentegen in dit opzicht juist wel ten behoeve van de aanmelder, dus c.q. ook van de verkoper, bijvoorbeld indien dze vóór de verkoop achterstallige dividenden op lossingsrekening heeft ontvangen.

Gemakshalve volgt hier een opsomming van de thans nog geldende voorschriften — uiteraard afgezien van bijzondere vergunningen — krachtens welke voor *andere* dan de bovenbedoelde na 14 April 1946 verhandelde effecten betaling van het ¼ % buiten het geval van verkoop verschuldigd is:

Algemene Vergunning no. 83 (Prijscourant van 25 Juli 1946): uitgifte van certificaten.

Algemene Vergunning no. 94 (Prijscourant van 13 September 1946): beschikking over geblokkeerde saldi.

Algemene Vergunning no. 97 (Prijscourant van 18 September 1946): royering van certificaten van buitenlandse effecten (voorzover niet buiten werking gesteld bij de Algemene Vergunning no. 168, Prijscourant van 10 Maart 1948).

Algemene Vergunning no. 98 (Prijscourant van 18 September 1946): uitvoer en verkoop van buitenlandse effecten naar resp. in de Verenigde Staten van Amerika.

Algemene Vergunning no. 118 (Prijscourant van 10 Februari 1947): inbetalinggeving van effecten aan de fiscus.

Algemene Vergunning no. 138 (Prijscourant van 11 Augustus 1947); verwisseling van effecten of onderdelen daarvan.

Algemene Vergunning no. 154 (Prijscourant van 24 November 1947): verhandeling van claims.

Algemene Vergunning no. 159 (Prijscourant van 19 December 1947): uitoefening van claimrecht.

Gehele of gedeeltelijke *vrijstellingen* van het ¼ % komen voor in de Mededelingen no. 105 d.d. 29 November 1946, no 128 d.d. 12 Maart 1947, no. 149 d.d. 28 October 1947, no. 157 d.d. 4 December 1947 en no. 168 d.d. 10 Maart 1948.

14 Mei 1948.

No. 177. Verwisseling van talons in nieuwe coupon- resp. dividendbladen.

De Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel;

Gelet op de artikelen 70 en 80 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer (Staatsblad E 100, laatstelijk gewijzigd bij Staatsblad I 21);

I. Bepaalt, dat de met haar Mededeling no. 16 (Prijscourant van de Vereeniging voor den Effectenhandel van 29 Januari 1946) verleende Algemene Vergunning tot het verwisselen van talons van binnenlandse effecten, alsmede haar hierop betrekking hebbende Mededelingen nos. 126 en 129 (Prijs courant van de Vereeniging voor den Effectenhandel van 6 en 26 Maart 1947) *met ingang van heden zijn ingetrokken;*

II. Verleent een

Algemene Vergunning

tot het verwisselen van talons van *op de codelijst voorkomende* binnenlandse effecten tegen nieuwe coupon- onderscheidenlijk dividendbladen, mits:

a. de verwisseling geschiedt door tussenkomst van een inleveringskantoor in de zin van artikel 39 sub 11 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer;

b. de effecten, waarvan de talons afkomstig zijn, zijn aangemeld overeenkomstig artikel 44 van dat Besluit;

c. de talons niet uit het buitenland zijn ingevoerd;

d. de uitlevering van het coupon- of dividendblad niet plaats vindt, tenzij het effect beantwoordt aan één der beide voorwaarden, gesteld sub a en b van artikel 11 van de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking; en

e. voorzover de verwisseling na de inwerkingtreding van de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking plaats vindt, ook overigens de voorschriften van deze Uitvoeringsbeschikking worden inachtgenomen.

Toelichting.

De bovenstaande vergunning heeft uiteraard slecht betekenis, voorzover de effecten, waarvan de talons afkomstig zijn, (nog) niet erkend of met erkende effecten gelijkgesteld zijn. Is zulks wèl het geval, dan is — onverschillig of de effecten al dan niet op de codelijst voorkomen en of de talons al dan niet zijn ingevoerd — een vergunning, berustend op artikel 70 Besluit Herstel Rechtsverkeer, niet langer noodzakelijk, en gelden ten aanzien van deze effecten uitsluitend de op artikel 80 berustende voorschriften van de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking.

Met inachtneming van de uit het voorafgaande voortvloeiende beperking is de strekking van bovenstaande voorschriften om de tot dusver bestaande Algemene Vergunning voor de verwisseling van coupon- en dividendbladen te beperken tot *op de codelijst voorkomende* binnenlandse effecten, waarvan de talons *niet* uit het buitenland zijn ingevoerd. Voor ingevoerde talons, alsmede voor *niet* op de codelijst voorkomende, (nog) niet erkende of daarmede gelijkgestelde binnenlandse effecten zal derhalve de afgifte van nieuwe coupon- en dividendbladen voortaan slechts zijn toegelaten op grond van een door de Afdeling te verlenen *bijzondere* vergunning en met inachtneming van de c.q. aan die vergunning te verbinden voorwaarden [1]); deze vergunning dient in het geval van invoer der talons door of namens de houders daarvan, en in het geval van niet op de codelijst voorkomende effecten door de uitgevende instelling te worden aangevraagd.

N.B. *Dit vereiste van een bijzondere vergunning geldt mede voor de eventueel nog niet verwisselde talons of oude coupon- of dividendbladen van niet op de codelijst voorkomende binnenlandse effecten, waarvoor de gelegenheid tot verwisseling reeds vóór heden opengesteld is geweest. In deze gevallen dient dus (behalve voorzover het erkende of daarmede gelijk gestelde effecten betreft) de verwisseling te worden gestaakt, totdat de bedoelde bijzondere vergunning door de uitgevende instelling is verkregen.*

Naast de aan de zojuist genoemde bijzondere vergunningen of aan de bovenstaande Algemene Vergunning verbonden voorwaarden gelden voorts te dezer zake na 1 Juli e.k. voor *alle* effecten — onverschillig of zij al dan niet op de codelijst voorkomen en of de talons al dan niet uit het buitenland zijn ingevoerd — de voorschriften van de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking; met name art. 7 van deze Uitvoeringsbeschikking, waaruit volgt, dat een door een ander dan een inleveringskantoor aangeboden talon van een *gewaarmerkt* of daarmede gelijkgesteld effect steeds zonder tussenkomst van een inleveringskantoor en zonder nader onderzoek naar de aanmelding gehonoreerd mag worden, en voorts art. 9 van meergenoemde Uitvoeringsbeschikking, hetwelk voorschrijft, dat, ongeacht of de aanbieding door een inleveringskantoor of door een ander geschiedt, de stukkenverklaring, voorzover aanwezig, tegelijk met de talon aan de uitgevende instelling moet worden afgegeven (dit laatste tenzij het nieuwe coupon- of dividendblad met toestemming van de Afdeling niet van een witte balk is voorzien).

Voorzover de aanbieding door een inleveringskantoor geschiedt, is dit laatste er voor verantwoordelijk, dat het effect, waarvan de talon afkomstig is — voorzover dit effect niet erkend of daarmede gelijkgesteld is —, is aangemeld, en mag het, ingevolge het hierboven sub d bepaalde, het ontvangen nieuwe coupon- of dividendblad niet uitleveren, tenzij aan een der beide in art. 11 der Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking gestelde voorwaarden voldaan is. (Voor de *nog niet* erkende of daarmede gelijkgestelde, doch wel op de codelijst voorkomende effecten betekent een en ander dus in wezen een bestendiging van de ook tot dusver — ingevolge de thans buiten werking ge-

---

[1]) Indien de verwisseling van ingevoerde talons reeds mocht hebben plaats gevonden, is voor de *uitvoer* van de aldus verkregen nieuwe coupon- of dividendbladen eveneens een bijzondere vergunning vereist.

stelde Mededelingen nos. 126 en 129 van de Afdeling — gegolden hebbende regeling).

Tenslotte wordt voor de goede orde in herinnering gebracht, dat uiteraard *alle* nieuw af te geven coupon- en dividendbladen — zowel voor wel als voor niet op de codelijst voorkomende binnenlandse effecten — dienen te voldoen aan de voorschriften van het Besluit, houdende vaststelling van een Algemene Maatregel van Bestuur inzake uiterlijke kenmerken van effecten (Staatsblad H 7).

14 Mei 1948.

No. 178. Drieëntwintigste Uitvoeringsbeschikking Besluit Herstel Rechtsverkeer Hoofdstuk IV.

Verwisseling en uitlevering van couponbladen der obligaties Nederland, behorende tot de leningen 3 % 1947 en 3 % 1948 per 1962-64.

De Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel;

Gelet op de artikelen 61, 70 en 80 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer;

Bepaalt, ten verzoeke van de Minister van Financiën:

1) dat de uitlevering van de couponbladen der obligaties van de 3—3½ % Nederlandse Staatslening 1947 (oudste leningen 4 % 1940 I en I, 4 % 1941, 3½ % 1941, 3½ % 1942, 3½ % 1943 en 3 % 1936: nos. 1001—1012, 1022—1030 en 1052—1054 van de codelijst), alsmede van de 3 % Nederlandse Staatslening per 1962-64, welke zullen worden verkregen door conversie van obligaties der bestaande 3—3½ % lening 1938 (nos. 1058—1060 van de codelijst), *ook al zijn deze obligaties erkend of met een erkend effect gelijkgesteld in de zin van artikel 1 sub j onderscheidenlijk artikel 3 sub a van de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking, wordt opgeschort,* zolang deze couponbladen niet tegen nieuwe, voorzien van een witte balk, zijn verwisseld;

2) dat de verwisseling als onder 1 bedoeld, in afwijking inzoverre van het bij de Algemene Vergunning no. 177 der Afdeling bepaalde, slechts zal mogen plaats vinden mits

   a) de obligaties erkend of met een erkend effect gelijkgesteld zijn in de zin van artikel 1 sub j onderscheidenlijk artikel 3 sub a van de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking;

   b) de verwisseling plaats vindt door tussenkomst van een inleveringskantoor in de zin van artikel 39 sub 11 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer; en

   c) het voorschrift van artikel 9 sub a der Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking wordt inachtgenomen;

3) dat tot op het tijdstip van de verwisseling als onder 1 bedoeld — alsmede, voorzover de incassering van de per 15 Augustus 1948 vervallende coupon van de Staatslening 1947 betreft, ook na genoemd tijdstip — voor het uitoefenen van rechten uit of terzake van de betreffende obligaties de tussenkomst van een inleveringskantoor vereist blijft.

Toelichting.

De bovenstaande Uitvoeringsbeschikking vindt haar oorzaak in de overweging, dat het ter vermijding van verwarring en misverstand ongewenst is de couponbladen van de daarin genoemde geconverteerde, resp. per 1 Juni e.k. te converteren Staatsleningen, waarvan de tekst nog niet in overeenstemming is gebracht met de gewijzigde rentevoet en/of vervaldata, in het vrije verkeer te brengen, alvorens deze tegen nieuwe couponbladen met de juiste tekst — welke dan tevens voorzien zullen zijn van een witte balk — zijn verwis-

seld. *Deze verwisseling zelf dus nog door tussenkomst van de inleveringskantoren moeten geschieden.* In afwijking van de normale regeling is zij voor deze obligaties *uitsluitend* toegelaten, voorzover deze *erkend of daarmede gelijkgesteld,* en dus tevens van een stukkenverklaring A voorzien zijn, welke laatste, ingevolge het bepaalde bij artikel 9 sub a van de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking aan de uitgevende instelling (i.c. het Agentschap van het Ministerie van Financiën) moet worden afgegeven. Totdat de verwisseling heeft plaats gevonden, blijft ook voor de uitoefening van andere rechten uit of ter zake van de onderhavige obligaties — couponbetaling, lossing, verkoop, etc. — de tussenkomst van een inleveringskantoor vereist, ook al zijn de effecten erkend of daarmede gelijkgesteld; echter profiteren zij in laatstgenoemd geval wèl van de opheffing der beperkende bepalingen van artikel 70 tot en met 72 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer (bijv. vrijstelling van de betaling van ¼ % aan het Waarborgfonds bij lossing of bij inbetalinggeving aan de fiscus).

Het voorschrift sub 3, betrekking hebbende op de per 15 Augustus 1948 vervallende coupon van de lening 1947, is noodzakelijk, omdat de nieuw af te geven couponbladen van deze lening met de coupon per 15 Februari 1949 zullen beginnen, zodat per 15 Augustus e.k. nog de coupons van de oude bladen zullen moeten worden gebruikt.

Het ligt in de bedoeling van het Agentschap van het Ministerie van Financiën om, indien enigszins mogelijk, de gelegenheid tot verwisseling van de oude couponbladen open te stellen op een tijdstip, ten naastenbij samenvallend met de aanvang van de verzending van de bewijzen van eigendomserkenning en de inwerkingtreding van de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking per 1 Juli e.k., zodat de inleveringskantoren in dat geval bij de verwisseling gelijk op zullen kunnen werken met de ontvangst van de bewijzen van eigendomserkenning. Voorzover zij dit doen, zal de uitlevering van de onderhavige couponbladen dus in feite geen vertraging van betekenis behoeven te ondervinden en zal deze als regel gelijktijdig met die van het overige bezit der betrokken aanmelders kunnen geschieden.

Wat betreft de 3¼ % lening 1948 wordt verwezen naar het bepaalde bij Mededeling no. 173 der Afdeling (Prijscourant van 30 April j.l.).

14 Mei 1948.

No. 179. Eigendomserkenning en uitlevering van effecten.

De Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel deelt mede, dat zij in een bijlage bij de Prijscourant de in haar Mededelingen nos. 171 en 172 (Prijscourant van de Vereeniging voor den Effectenhandel dd. 14 Mei 1948) aangekondigde Uitvoeringsbeschikking publiceert, welke betrekking heeft op de eigendomserkenning en uitlevering van effecten. De inwerkingtreding hiervan is, zoals reeds werd medegedeeld, bepaald op 1 Juli a.s.

Naar aanleiding van de uit bankkringen gedane suggestie de inwerkingtreding van deze Uitvoeringsbeschikking nog enige tijd op te schorten, ook in verband met de vele werkzaamheden, welke de uitlevering van effecten in de komende vacantiemaanden voor het bankpersoneel zou kunnen medebrengen, merkt de Afdeling nog het volgende op.

Zij heeft zich, mede op verzoek van de Minister van Financiën, te dezer zake nader beraden en bovendien advies ingewonnen bij het Bestuur van de Vereeniging voor den Effectenhandel (Bedrijfsgroep Effectenhandel). Na rijp beraad en overeenkomstig het door de Vereeniging gegeven advies heeft zij besloten de datum van inwerkingtreding t.w. 1 Juli a.s. te handhaven.

Aangezien zij ten volle rekening wenst te houden met moeilijkheden, welke zich bij banken en commissionairs uit hoofde van de inwerkingtreding van deze Uitvoeringsbeschikking zouden kunnen voordoen, zal de verzending van de eigendomserkenningen in de maanden Juli, Augustus en September a.s.

in een zodanig tempo geschieden, dat een opeenhoping van werkzaamheden, verbonden aan de uitlevering van effecten, **in elk geval** wordt voorkomen.

Het Centraal Bureau voor Effectenregistratie, dat de afgifte van deze eigendomserkenningen regelt, zal bij de verzending hiervan nauw contact houden met de inleveringskantoren. Moeilijkheden, welke te dezer zake mochten ontstaan, kunnen terstond aan dit Bureau worden gesignaleerd.

14 Mei 1948.

No. 180. Na-aanmelding van effecten.

De Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel deelt onder verwijzing naar en ter aanvulling van haar Mededeling no. 177, gepubliceerd in de Prijscourant van de Vereeniging voor den Effectenhandel van 3 Februari 1947, mede, dat enige wijzigingen zijn aangebracht in de procedure met betrekking tot de na-aanmelding van effecten.

De desbetreffende aanmeldingsformulieren moeten in den vervolge zijn vergezeld van een vragenlijst in viervoud, ingevuld en ondertekend door de aanmelder. De indiening der formulieren dient door tussenkomst van een inleveringskantoor in de zin van artikel 39 sub 11 van het Besluit herstel rechtsverkeer te geschieden bij het Centraal Bureau voor Effectenregistratie, Singel 202, Amsterdam-C., alwaar ook de vragenlijsten verkrijgbaar zijn.

Op deze vragenlijst moet tevens worden vermeld om welke reden de aanmelding niet tijdig plaatsvond, zodat het begeleidend schrijven vermeld in Mededeling no. 117 achterwege kan blijven. Tegelijk met de indiening van de aanmeldingsformulieren dienen de eventueel daarbij behorende nummerlijsten te worden ingeleverd.

De Afdeling vestigt er de aandacht op, dat deze verzoeken tot aanmelding zullen worden behandeld met inachtneming van de artikelen 81 e.v. van het Besluit herstel rechtsverkeer en dat **geen enkele handeling ten aanzien van deze effecten is geoorloofd, zolang niet schriftelijk bericht van de Afdeling is ontvangen, dat zij deze verzoeken tot aanmelding heeft ingewilligd.**

De Afdeling behoudt zich voor met betrekking tot reeds ingediende aanmeldingsformulieren alsnog invulling van bovenbedoeld vragenformulier te verlangen.

Bovenstaande regeling geldt uiteraard niet voor de aanmelding van de zogenaamde „Bandoengkluis-effecten", welke nog niet is voltooid, alsmede voor de aanmelding van effecten, welke aanvankelijk op tijd (doch met een verkeerd gekozen formulier) werden aangemeld.

Voorzover nodig zij eraan herinnerd, dat in het laatstgenoemde geval op het nieuwe aanmeldingsformulier naar het oude moet worden verwezen.

4 Juni 1948.

Uitspraken der Afdeling op grond van de bepalingen van Hoofdstuk IV van het Besluit Herstel Rechtsverkeer.

No. 41. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, AFDELING EFFECTENREGISTRATIE, 14 Mei 1948 (Mr. H. A. Hartogh.)

Tot de competentie van de afdeling behoort — op grond van art. 53 lid 2 sub a E 100 — in zijn gehele omvang een geschil dat in wezen betreft de vraag naar de rechtsgeldigheid van twee vóór de bezetting tot stand gekomen overeenkomsten, waarvan de gevolgen zich, mede door toedoen van vijandelijke instanties, over de tijd der bezetting uitstrekken.
Volgens gemeld artikel moeten in 1938 en 1939 gesloten contracten worden beoordeeld naar het vóór 10 Mei 1940 geldende recht; voor de erkenning in de eigendom is hier derhalve art. 2014 B.W. van toepassing.

Eisers actie berust tevens op een titel van koop waarvan de rechtsgeldigheid door gerequestreerden bestreden wordt.
De afdeling is in casu van mening dat met de overeenkomst van 2 Juli 1939 de eigendom op eiser is overgegaan; zij constateert echter dat deze, mede tengevolge van de bezetting nog niet al zijn verplichtingen uit deze overeenkomst is nagekomen en vindt daarin aanleiding om art. 57 E 100 toe te passen.

BESLISSING.

In de zaak van:

M. H. Rodrigues, wonende te New York, Verenigde Staten van Amerika., *requestrant.*

Gemachtigde: *Mr. B. P. Gomperts*

tegen:

Mr. W. C. van Heuven, als curator in het faillissement der nalatenschap van Jan Hendrik Numan, kantoor houdende te Amsterdam, *gerequestreerde.*

Gemachtigde: *Mr. S. P. Jeanne Foreman.*

Geeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie, de navolgende beslissing:

Requestrant stelt, dat hij vóór 10 Mei 1940 eigenaar is geworden van 110 aandelen aan toonder ad *f* 1.000.— in de N.V. Wed. I. T. Numan's Blikfabrieken te Amsterdam, hierna te noemen de N.V. „Numan", Nr. 1/110, uitmakend het gehele kapitaal van genoemde vennootschap.

Requestrant beroept zich ten bewijze van zijn stelling op twee overeenkomsten, respectievelijk op 24 December 1938 en 2 Juli 1939 gesloten met de vorige eigenaar dier aandelen, wijlen Jan Hendrik Numan, in deze beslissing verder te noemen Numan.

Bij de eerste overeenkomst doet Numan afstand van de bovengenoemde aandelen, die toen te zijnen name stonden, ten behoeve van de N.V. „Umak", een Belgische maatschappij, waarvan requestrant stelt enig aandeelhouder te zijn. Daartegenover neemt de N.V. „Umak" verschillende verplichtingen op zich, o.a. tot betaling van enige familieschulden van Numan.

De tweede overeenkomst verwijst naar een overeenkomst tussen Numan en de „Umak" van 1 Juli 1939, waarbij Numan en de „Umak" goedkeurden, dat de litigieuse aandelen in eigendom overgingen aan requestrant, en waarbij voorts de wederzijdse rechten en verplichtingen tussen Numan en requestrant nader worden geregeld. Requestrant betoogt verder, dat hij bij het uitbreken van de oorlog in Nederland naar Amerika is ontkomen met medeneming van de litigieuse aandelen, welke inmiddels aan toonder waren gesteld, waarna hij met goedkeuring van de autoriteiten de zetel van de N.V. „Numan" verplaatst heeft naar Curaçao. Bij zijn terugkeer in Nederland in 1945 vernam requestrant, dat, teneinde de N.V. „Numan" niet als een Joodse onderneming te laten beschouwen, tijdens zijn afwezigheid, hier te lande de legende was verbreid, dat hij, requestrant, de ligieuse aandelen had gestolen of verduisterd en dat deze aandelen in werkelijkheid in eigendom toebehoorden aan Numan.

Daartoe werd, op verzoek van Numan, bij notariële akte één duplicaat-aandeel gecreëerd ter vervanging van de verdwenen aandeelbewijzen. Voorts bleek requestrant, dat Numan in samenwerking met een hooggeplaatste Duitser een nieuwe industrie had opgericht, de N.V. Amsterdamsche Verpakkingsindustrie, waarin de N.V. Numan voor de helft deelnam, dat Numan op 10 April 1942 was overleden en dat bij vonnis van 15 Juli 1942 diens nalatenschap in staat van faillissement was verklaard, met benoeming van gerequestreerde als curator.

Op grond van het bovenstaande vraagt requestrant hem te erkennen als eigenaar der hierboven genoemde aandelen aan toonder N.V. „Numan" n.l. 109 aandelen, genummerd 1 tot en met 109 en één duplicaat-aandeel aan toonder, genummerd 110.

Gerequestreerde, die als curator de belangen van de crediteuren in het faillissement der nalatenschap van Numan heeft te behartigen, wenst de door requestrant gepretendeerde eigendomsrechten op de litigieuse aandelen niet zonder meer te erkennen, en heeft als toelichting op het door hem ingenomen standpunt in zijn verweerschrift het volgende medegedeeld:

De nalatenschap van de op 10 April 1942 overleden Jan Hendrik Numan werd op 15 Juli 1942 in staat van faillissement verklaard. De bij testament van Numan benoemde executeur-testamentair stelde zich op het standpunt, dat alle aandelen in de N.V. „Numan" het eigendom waren van de testateur. Aangezien de bewijzen van aandeel niet aanwezig waren, heeft de curator van het afschrift der notariële akte d.d. 26 Maart 1941, waarin Numan te kennen gaf eigenaar te zijn van alle aandelen in de N.V. „Numan" geen gebruik willen maken.

Teneinde te voorzien in het bestuur van de N.V. Numan, is vervolgens in September 1942 op verzoek van de curator door de arrondissementsrechtbank te Amsterdam, artikel 519 B.W. toepasselijk verklaard, en is gerequestreerde benoemd als bewindvoerder over de „afwezige" N.V. „Numan".

Daarop hebben de Duitse instanties — door het verzet van de bewindvoerder echter zonder succes — getracht van de bewindvoerder de eigendommen van de N.V. „Numan" te kopen. Toen de Duitsers zagen, dat hun pogingen vruchteloos waren, heeft de firma Günter Wagner een vordering van een Amsterdamse bankinstelling ten bedrag van ongeveer *f* 400.000.— op de N.V. Numan, wegens aan deze verstrekt crediet, overgenomen en vervolgens opgezegd. Aangezien de N.V. „Numan" niet tot betaling in staat was, heeft de firma Günter Wagner in Januari 1944 het faillissement van de N.V. Numan, aangevraagd en verkregen, met benoeming van gerequestreerde als curator. In Augustus 1944 zijn daarop, in overleg met de Rechter-Commissaris, de activa van de N.V. „Numan" door de curator aan de Firma G. Wagner verkocht.

Gerequestreerde erkent, dat requestrant in het bezit is van de litigieuse aandelen, doch betwijfelt of deze als bezitter te goeder trouw en als eigenaar moet worden aangemerkt.

De beide onderhandse akten van 24 December 1938 en 2 Juli 1939 beschouwt de curator als kennelijke schijnhandelingen, ter misleiding van de belastingautoriteiten, die grote vorderingen hadden op Numan, zulks in verband met de geringe waarde der prestaties, die tegenover de afstand der litigieuse aandelen door Numan staat, welke prestaties bovendien slechts tot een aanwijsbaar bedrag van *f* 16.500.— zijn voldaan, terwijl requestrant geen aanbod heeft gedaan tot nakoming van zijn verdere verplichtingen.

Op grond hiervan stelt gerequestreerde, dat hij bij gebreke van wetenschap niet kan erkennen, dat requestrant eigenaar van alle aandelen in de N.V. „Numan" is geworden en concludeerdt gerequestreerde tot afwijzing van de eis.

Alvorens in te gaan op de stellingen van partijen is de Afdeling verplicht na te gaan, of zij bevoegd is van het onderhavige geschil kennis te nemen.

Immers dit geschil betreft in wezen de al dan niet rechtgeldigheid vau twee overeenkomsten, beide daterend van vóór de vijandelijke bezetting. Alleen de gevolgen van dit geschil strekken zich uit, mede door toedoen van vijandelijke instanties, over de tijd gedurende de bezetting.

De Afdeling meent echter, dat de kennisneming van een geschil als het onderhavige inderdaad, in zijn gehele omvang tot haar competentie behoort, zulks op grond van het bepaalde in art. 53, lid 2, sub a van het Besluit herstel rechtsverkeer.

De Afdeling acht voorts de volgende feiten door geschriften, door mededelingen van partijen en door getuigen aannemelijk gemaakt.

Jan Hendrik Numan H.Azn. was directeur en enig aandeelhouder der N.V. Wed. I. T. Numan's Blikfabrieken met een kapitaal van *f* 110.000.— welke vennootschap een crediet genoot bij de Zaanlandsche Bank. Toen deze bank in financiële moeilijkheden geraakte, werd het crediet gecontinueerd door de Nederlandsche Bank. Deze laatste liet de 110 aandelen à *f* 1.000.—, die alle

op naam stonden van J. H. Numan, overschrijven op haar naam en benoemde Ir. Coops tot mede-directeur met opdracht te verhinderen, dat Numan naast zijn salaris van *f* 10.000.— middelen uit het bedrijf der N.V. onttrok voor zijn privé-uitgaven. Numan was een slecht administrateur, hij was voortdurend achter met het betalen van eigen belastingen en die der vennootschap. Uit een ministeriële missive van 25 November 1937 blijkt, dat er toen reeds een grote achterstand was in de betaling van zijn privé belastingen en de dividend- en tantièmebelasting van de N.V. „Numan". Hij leefde gescheiden van zijn echtgenote in nauwe vriendschap met Mevrouw X. Het toezicht van de Nederlandsche Bank was Numan bijzonder hinderlijk en de door de Nederlandsche Bank aan het crediet gestelde grenzen bracht de N.V. in liquiditeitsmoeilijkheden. Deze zorgen deelde Numan mede aan zijn vriend Rodrigues. Maurits Herman Rodrigues, die bij de Telegraaf en de Nieuwe Rotterdamse Courant advertentiecolporteur was geweest, had zich met een klein vermogen in Brussel gevestigd. Op 14 December 1936 richtte hij aldaar op de N.V. Umak met een kapitaal van Belg. Frs. 100.000.—. Numan nam daaraan deel met 23 aandelen à frs. 1.000.—, die hij daarna aan Rodrigues overdroeg. De Umak plaatste in België artikelen van blik voor Nederlandse blikfabrieken, waardoor Rodrigues enige kenins van het blikbedrijf verwierf. Het gelukte Rodrigues van de Incasso-Bank de toezegging te krijgen van een crediet voor de Numan's Blikfabrieken, waarmede het crediet van de Nederlandsche Bank zou kunnen worden afgelost. Daar Numan van al zijn financiële beslommeringen bevrijd wilde zijn en daar Rodrigues een levenspositie zocht voor zijn zoon, verkocht Numan op 24 December 1938 al zijne 110 aandelen in de Numan's Blikfabrieken aan de Umak, waarvan Rodrigues toen enige aandeelhouder was, op o.m. de volgende voorwaarden:

Numan zal door statutenwijziging de aandelen aan toonder doen stellen. Umak betaalt geleidelijk af een door Numan verschuldigde hypothecaire schuld van *f* 48.000.—, op een aan Numan toebehorend herenhuis aan de Keizersgracht Nr. 604, waarvan *f* 4.000.— terstond aan Numan wordt betaald. Umak betaalt de familieschulden van Numan van pl.m. *f* 36.000.—, waartoe Numan binnen drie weken de namen der schuldeisers zal opgeven; van welk totaalbedrag terstond *f* 4.500.— aan Numan wordt betaald. Na overlijden van Numan zal Umak aan Mevrouw X. uitbetalen een lijfrente van *f* 4.000.— 's jaars. Rodrigues zal Numan benoemen tot directeur van de Numan's Blikfabrieken op een salaris van *f* 10.000.—.

Met het door de Incasso-Bank geopende crediet wordt het crediet der Nederlandsche Bank afbetaald. Ir. Coops krijgt zijn ontslag. Rodrigues en Numan zijn thans directeuren van Numan's Blikfabrieken.

Op 9 Maart 1939 maakt Numan een testament, waarin hij

1e. legateert aan zijne echtgenote Mevrouw Numan-Brouwer en aan zijne vriendin Mevrouw X. ieder een lijfrente van *f* 5.200.—, indien de gesloten of nog te sluiten arbeidsovereenkomsten met de Numan's Blikfabrieken krachtens welke legataressen uitkeringen na het overlijden van Numan zouden ontvangen, geen rechtskracht mochten blijken te hebben.

2e. tot enige erfgenaam benoemt de bij dit testament in het leven te roepen stichting: Jan Hendrik Numan's Fonds onder statuten, die o.m. het volgende moeten inhouden: Doel is werkzaam te zijn in het algemeen belang door het uitreiken van studiebeurzen. Het kapitaal wordt door een raad van regenten belegd, bestaande uit één en ten hoogste drie leden, aan welke het bestuur is opgedragen. Voor de eerste maal wordt tot regent benoemd Rodrigues, die recht heeft een opvolger te benoemen, zomede naast hem nog twee andere regenten aan te wijzen. De raad van regenten doet eenmaal 's jaars rekening en verantwoording aan de directie van de Numan's Blikfabrieken. De raad van regenten heeft een onbeperkt recht naar eigen goeddunken wijziging te brengen in deze statuten, de stichting op te heffen of te liquideren, met deze uitzondering, dat bij gebrek aan eenstemmigheid daaromtrent de bestemming van het liquidatie-overschot wordt vastgesteld door de executeur testamentair, tot welke functie in het testament wordt benoemd Rodrigues, tegen een loon van *f* 100.—.

In het voorjaar van 1939 na strijdigheden met de fiscus ontvlucht Numan, vergezeld van Mevrouw X., ons land. Het gelukt echter Rodrigues hem op te sporen, hem te noodzaken in Amsterdam zijn functie van directeur te hernemen, na in Brussel met hem te hebben afgesloten twee overeenkomsten.

Ten eerste een overeenkomst van 1 Juli 1939 tussen de Umak en Numan, waarvan de tekst is verloren geraakt, maar waaromtrent de overeenkomst van 2 Juli tussen Rodrigues en Numan als considerans vermeldt, dat de aandelen door Umak zijn overgedragen aan Rodrigues en dat er geen verplichtingen over en weer zullen blijven bestaan, nadat Umak op 4 Juli en op 4 December 1939 telkens *f* 4.000.— aan Numan zal hebben betaald.

De overeenkomst van 2 Juli 1939 behelst verder o.m.: een lijfrente door Rodrigues te betalen aan Mevrouw X. van *f* 4.000.— na overlijden van Numan, zolang Rodrigues leiding heeft in de Numan's Blikfabrieken. Numan verplicht zich directeur van Numan's Blikfabrieken te blijven. Rodrigues verplicht zich de Numan's Blikfabrieken borg te doen stellen voor Numan's belastingschuld van ongeveer *f* 30.000.—.

In Mei 1940 ontkomt Rodrigues naar Amerika met medeneming der 110 aandelen Numan's Blikfabrieken.

Aan de omstandigheid, dat alle aandelen Joods bezit zijn, heeft Numan geen ruchtbaarheid gegeven. Als Numan in 1941 een algemene vergadering van aandeelhouders wil bijeenroepen zonder over de aandelen te beschikken, wendt hij zich tot Notaris S. Sierks en diens candidaat-notaris Jacob Ponsen, die met Mevrouw X. en de fiscus tot de weinigen behoren, die van de overdracht der aandelen aan Rodrigues op de hoogte zijn. Notaris Sierks redigeert op 26 Maart 1941 een notariële acte, waarin comparant Numan verklaart — volgens de getuigenis van Sierks en Ponsen opzettelijk in strijd met de waarheid — dat deze aandelen Numan's Blikfabrieken zijn persoonlijk eigendom zijn en in Brusesel of elders zijn zoek geraakt, waarna notaris Sierks in dezelfde acte een duplicaat-bewijs aan toonder, vertegenwoordigende deze 110 aandelen à *f* 1.000.— opstelt. Met dit duplicaat-bewijs verschijnt Numan als aandeelhouder in de algemene vergadering.

In 1942 voelt Numan zijn einde naderen. Op 1 April 1942 verlijdt hij voor Notaris Sierks een testament, dat bijna woordelijk overeenstemt met het voren genoemde testament van 9 Maart 1939, echter met deze verschillen: het legaat aan Mevrouw Numan-Brouwer wordt niet meer vermeld. Mevrouw X. kan verlangen, dat de gelegateerde lijfrente van *f* 5.200.— zodanig zal worden verhoogd, dat het eenzelfdekoopkracht behoudt als op 9 Maart 1939. Tot de functies, waartoe in het vorige testament Rodrigues werd benoemd, wordt thans benoemd Dirk Winkel, algemeen procuratiehouder bij de Incasso-Bank, tegen een loon van *f* 1.000.— voor zijn werkzaamheden als executeur-testamentair.

Numan overlijdt op 10 April 1942. Zijn nalatenschap wordt op 15 Juli 1942 in staat van faillissement verklaard met Mr. W. C. van Heuven als curator. Deze wil geen gebruik maken van het notariële duplicaat-aandeelbewijs der Numan's Blikfabrieken; derhalve kon geen aandeelhoudersvergadering worden gehouden ter benoeming van een directeur in plaats van de overleden enige directeur Numan. De rechtbank te Amsterdam benoemt, door art. 519 B.W. toepasselijk te verklaren, Mr. van Heuven tot bewindvoerder over de vennootschap.

De firma Günther Wagner, die tevergeefs gepoogd had van Mr. van Heuven de activa der Numan's Blikfabrieken te kopen, neemt thans over de vordering der Incasso-Bank ad pl.m. *f* 400.000.— op de Numan's Blikfabrieken en forceert daarmede het faillissement dier Numan's Blikfabrieken, waarbij Mr. van Heuven tot curator wordt benoemd. Na de liquidatie zo lang mogelijk slepende te hebben gehouden, gaat de curator in Augustus 1944 over tot de verkoop der activa, die door Günther Wagner worden gekocht voor ongeveer *f* 800.000.—.

Naar de stand der liquidatie in November 1947 zou het aandelenkapitaal der Numan's Blikfabrieken, in Liquidatie een waarde vertegenwoordigen van ± *f* 450.000.—.

Mr. van Heuven wordt niet in kennis gesteld van de overeenkomsten tussen Numan met de Umak en met Rodrigues; waarschijnlijk omdat dit door de ingewijden tijdens de bezetting te gevaarlijk werd geoordeeld; tevens omdat Mr. van Heuven klaarblijkelijk notaris Sierks en Mevrouw X. van zich had vervreemd, door een andere notaris in de zaken te halen en door Mevrouw X. een proces aan te doen tot restitutie van door haar van Numan ontvangen activa.

In het najaar van 1945 keert Rodrigues naar Nederland terug, verneemt daar de stand van zaken en wendt zich door zijn raadsman tot de Afd. Effectenregistratie met het verzoek, dat hij als eigenaar der 110 aandelen worde erkend.

De advocate van gerequestreerde stelt in haar pleidooi, dat Rodrigues ingevolge artikel 32 lid 2 van E 100 als tegenwoordige bezitter zijn goede trouw aannemelijk moet maken.

De Afdeling is van mening, dat dit verweer slaat op de goede trouw, vermeld in het eerste lid van artikel 32, welke betreft rechtsbetrekkingen, die te niet zijn gegaan ten gevolge van handelingen, genoemd in art. 25, zijnde o.m. dwang, bedreiging vanwege de vijand in de bezettingstijd. In het onderhavige geval betreft het ene erkenning van de eigendom verkregen op grond van in 1938 en 1939 gesloten contracten, die moeten worden beoordeeld naar het vóór 10 Mei 1940 geldende recht (art. 53 lid 2 sub a).

De Afdeling is het eens met de in dat verweer opgeworpen stelling, dat derhalve het aangehaalde art. 2014 B.W. hier van gelding is. Echter berust de actie van Rodrigues niet alleen op een bezit langer dan 3 jaar, maar ook op een naar zijn mening rechtmatige titel van koop.

Gerequestreerde ontkent, dat Rodrigues eigenaar der aandelen geworden is, daar hij de overeenkomsten van 24 December 1938 en 1 en 2 Juli 1939 nietig althans vernietigbaar acht op verschillende gronden.

Zo stelt hij, dat de Umak buiten haar statutair doel is gegaan en dat haar kapitaal te klein was voor zulk een transactie.

De Afdeling verwerpt dit verweer, omdat ook al zou het eerste contract naar het Belgisch recht, aan welk recht dit contract onderworpen is, vernietigbaar zijn wegens overschrijding van het doel, de eigendom uiteindelijk is overgegaan door het contract van 2 Juli 1939 tussen Numan en Rodrigues in privé. Een klein kapitaal behoeft een vennootschap niet te verhinderen zaken te doen tot bedragen vele malen groter dan haar kapitaal.

Gerequestreerde acht de overeenkomsten met name nietig als zijnde schijncontracten. Ten bewijze daarvan voert gerequestreerde aan, dat Numan zich als eigenaar beschouwde in de bovenvermelde acte van Notaris Sierks d.d. 26 Maart 1941, waarbij Numan verklaarde eigenaar te zijn van alle aandelen. Een ander argument acht hij gelegen in de dagvaarding door Mevrouw X., tegen de curator uitgebracht op 25 Juli 1942, waarbij zij om ene verklaring voor recht verzocht, dat de curator gerechtigd is de uit de 110 aandelen Numan's Blikfabrieken voortvloeiende rechten uit te oefenen.

De Afdeling is van oordeel, dat deze argumenten worden weerlegd door de getuigenissen van Sierks, Ponsen en Mevrouw X., die tegenwerpen, dat tijdens de bezetting moest worden verzwegen, dat de aandelen Joods bezit waren. De Afdeling verwijst in het bijzonder naar de uitvoerige verklaring van de Condidaat-Notaris J. Ponsen, opgenomen in het verslag van de informatieve bespreking op 11 Augustus 1947.

Voorts wijst gerequestreerde op de beschikkingen in het testament van 1 April 1942. Indien Numan zich op dat tijdstip niet eigenaar achtte dier 110 aandelen, dan had hij moeten weten, dat bij zijn overlijden zijn actief niet voldoende zou zijn geweest om zelfs zijne schulden te dekken, zodat geen oprichtingskapitaal voor de stichting zou overblijven.

De Afdeling overweegt hieromtrent, dat ook bij het verlijden van het testament van 9 Maart 1939 de thans bekende stand van het vermogen van Numan toen ter tijde niet voldoende was de bij dat testament op te richten stichting in staat te stellen twee lijfrenten van elk *f* 5.200.— uit te keren, laat staan om daarnaast nog studiebeurzen uit te reiken. Het aan de fiscus bekende

overige vermogen van Numan bestond toch toen ter tijd evenals bij zijn overlijden in hoofdzaak uit het perceel Keizersgracht 604, op 18 Mei 1942 gewaardeerd op *f* 100.000.— maar op 9 Maart 1939 veel minder waard, en uit de Lakvernis- en Verffabriek Saturnus te Alkmaar op 18 Mei 1942 gewaardeerd op *f* 27.988.— en verkocht voor ruim *f* 50.000.—, waartegenover stonden hoge belasting- en andere schulden.

De Afdeling overweegt, dat dit vermogen op 9 Maart 1939 onvoldoende was de bij dat testament gestelde doeleinden te verwezenlijken, zowel in het geval, dat de overeenkomst van 24 December 1938 rechtsgeldig is, waardoor Numan zijn 110 aandelen heeft afgestaan, maar daartegenover de Umak heeft te betalen de hypotheek van *f* 48.000.— en de familieschulden ad ± *f* 36.000.—; als in het geval dat die overeenkomst nietig is, waardoor Numan de aandelen blijft behouden, maar zelf voor zijn schulden moet opkomen.

De Afdeling overweegt voorts, dat Numan beide testamenten heeft verleden, of wel in een staat van grootheidswaan, teneinde zijn naam te vereeuwigen door de instelling van een J. H. Numan-fonds, waarbij hij hoopte voor zijn dood nog grote winsten te maken, dan wel omdat hij, volgens de niet bewezen bewering van Rodrigues een vermogen in effecten bezat, dat hij voor een ieder, in het bijzonder voor de fiscus, geheim heeft gehouden.

Gerequestreerde stelt verder, dat ook de fiscus deze contracten steeds als schijncontracten heeft aangemerkt.

De Afdeling heeft gehoord getuigenverklaringen van G. K. H. Hinnen, hoofdaccountant-titulair bij de Rijksaccountantsdienst en L. N. J. Raymann, tot 1942 inspecteur van de Belastingen. Hinnen kende aan de overeenkomst van 24 December 1938 geen reëele betekenis toe op grond van onduidelijkheid, onvoldoende tegenprestatie en omdat hij vermoedde, dat de bedoeling was de betaling van belastingschulden van Numan privé vrijwel onmogelijk te maken.

Inderdaad volgde bij een brief van 4 Mei 1939 een opdracht van de Ontvanger Molegraaf, de achterstallige belastingschulden van Numan niet langer buiten invordering te laten en te trachten de Umak te bewegen het verschuldigde te voldoen. Daardoor werd dus de Umak ale contractant beschouwd. Raymann verklaarde dan ook, dat Rodrigues overeenkwam met de Ontvanger Molegraaf, dat de Numan's Blikfabrieken een borgstelling zou stellen en met betaling der belastingschuld van Numan een aanvang zou worden gemaakt.

Wat betreft de aangiften en aanslagen in de Vermogensbelastingen:

Voor de Vermogensbelasting per 1 Mei 1938 zitten de 110 aandelen Numan's Blikfabrieken in een niet nader gedetailleerd bedrag van *f* 131.500.— (het gehele vermogen wordt wegens belastingschulden ad *f* 24.000.— en overige belangrijke schulden vastgesteld op *f* 51.000.—).

Per 1 Mei 1939 biedt Numan aan een oningevuld aangiftebiljet. Hoogstwaarschijnlijk na mondeling overleg wordt dit aldus door de betreffende ambtenaar ingevuld:

Effecten *f* 74.000.—. Te dien opzichte schrijft Hinnen op 18 November 1939:

„Kennelijk neemt de Umak van Numan over de te verrichten aflossingen „op de schulden aan de Westlandsche Hypotheekbank en zijne familie. Tegen„over deze schulden verkrijgt hij dus vorderingen op de Umak, waaraan „dezelfde waarde kan worden toegekend als de schulden bedroegen."

Deze schulden waren pl.m. *f* 84.000.—, waarop was afbetaald ca. *f* 8500.—. Bovengenoemde *f* 74.000.— betekenen dan een vordering in het actief van Numan, waardoor een even grote schuld in zijn passief verdwijnt. Op dit aangiftebiljet zijn die schulden dan ook vastgesteld op slechts *f* 46.000.—, waardoor de schuldovername en daardoor implicite het contract met de Umak wordt erkend.

Op 17 Januari 1941 doet Numan aangifte voor de Vermogensbelasting naar de stand op 1 Mei 1940. Rodrigues is verdwenen met de aandelen. Numan moet voorkomen, dat de onderneming, die zijn naam draagt, als Joods bezit worden beschouwd. Toch luidt deze aangifte:

„110.000.— gulden aandelen N.V. „Numan" à 50 % is *f* 55.000.—. Deze aan-„delen worden door mij op basis onderhoud 9/1 1941 verantwoord op deze „aangifte, alhoewel volstrekt niet vaststaat, dat zij mijn eigendom zijn. Door „waardering op 50 % wordt rekening gehouden met alle risico's, waaronder „die van twijfelachtig eigendomsrecht".

Een toenmaals gevaarlijke aangifte. Immers, ware aan Numan gevraagd, waarom zijn eigendomsrecht twijfelachtig was, dan had hij waarschijnlijk de overeenkomst met Rodrigues moeten tonen.

Op 26 Mei 1941 schrijft Hinnen omtrent deze aangifte (zomede die van de N.V. „Numan") een uitvoerig rapport, waarin op blz. 8 verluidt:

„Voor de Vermogensbelasting worden aangegeven *f* 110.000.— aandelen in „de N.V. „Numan" à 50 % is *f* 55.000.— (voor motivering zij verwezen naar „de aantekening) (bedoeld is die omtrent twijfelachtig eigendomsrecht). „Wellicht is er aanleiding voor het belastingjaar 1940/41 hiermee accoord te „gaan. In dit verband merk ik nog op, dat in de sindsdien gehouden ver-„gaderingen van aandeelhouders de Heer Numan **zich gedraagt** als enig aan-„deelhouder (daarbij wordt het standpunt ingenomen, dat de aan de Heer Rodrigues afgegeven aandeelbewijzen zijn zoek geraakt)".

De Afdeling leest uit deze zinsneden, dat Hinnen in Mei 1941 allerminst meende met een schijncontract te doen te hebben. Dat ten slotte de fiscus Numan aanslaat als eigenaar van de 110 aandelen tot een koers van 200 %, waartegenover wordt gesteld een hypothecaire schuld ad *f* 43.000.—, de andere schulden op *f* 23.207.— tezamen *f* 66.207.—, verandert daaraan niets. De fiscus hielp daardoor mee het Joods bezit te verhelen; de koers van 200 geeft aan, dat de N.V. „Numan" winstgevend had gewerkt.

Met een waardering daarentegen ad 100 % dezer aandelen door Mr. van Heuven op 19 October 1942 voor de aangifte per 1 Januari 1942 gaat de Inspecteur accoord.

Met betrekking tot het door gerequestreerde aangevoerde verweer, dat de litigieuse aandelen door requestrant ver beneden de intrinsieke waarde zijn verkregen, overweegt de Afdeling, dat getuigen hebben verklaard, dat de Nederlandsche Bank, als credietgeefster, deze onderneming een zorgenkind noemde. Op 28 October 1947 schrijft de Nederlandsche Bank, dat zij „veel moeite heeft gedaan om het bedrijf gaande te houden en te voorkomen, dat de positie van de vennootschap zou worden verzwakt ten behoeve van de Heer Numan persoonlijk", waaruit valt af te leiden, dat de Nederlandsche Bank de mogelijkheid voorzag, dat zij bij dit crediet verliezen zou lijden, in welk geval er voor aandeelhouders nihil zou zijn overgebleven.

De Afdeling overweegt hierbij, dat bij de waardebepaling in aanmerking moet worden genomen niet een koop van de onderneming op zichzelve, maar een koop van de onderneming met Numan als directeur daaraan verbonden; een Numan, waarvan Mr. v. Heuven vernam, dat hij „gekke dingen kon doen en wel meer een tijdlang onder water bleef". Ingevolge de statuten van 7 Februari 1933 en de daarna gewijzigde statuten van 30 Maart 1939 kon Numan als directeur de vennootschap verbinden voor alle handelstransacties (de handtekeningen van beide directeuren waren slechts nodig voor het verkrijgen, vervreemden en bezwaren van onroerend goed, enz.) In de overeenkomsten van 1938 en 1939 is die bevoegdheid niet beperkt. Integendeel, in de eerste overeenkomst wordt gestipuleerd, dat Rodrigues Numan tot directeur moest benoemen, en in de laatste, dat Numan de vennootschap niet in de steek mocht laten en geen positie bij een concurrerende onderneming mocht aanvaarden. Rodrigues had Numan nodig wegens diens naam en vakkennis en Numan had *f* 10.000.— salaris nodig, die hij in de depressiejaren en met zijn reputatie niet gemakkelijk elders zou hebben kunnen verdienen.

Ingevolge het contract van 24 December 1938 moest de Umak voor deze aandelen betalen de hypothecaire schuld ad *f* 48.000.— en de familieschulden ad ongeveer *f* 36.000.— tezamen pl.m. *f* 84.000.—, benevens de lijfrente ad *f* 4.000.— aan Mevrouw X. na overlijden van Numan. De waarde van deze lijfrente na het overlijden van Numan is moeilijk te bepalen. Op verzoek van gerequestreerde berichtte de Amsterdamsche Maatschappij van Levens-

verzekering (Amstleven), dat de contante waarde op 24 December 1938 bedroeg *f* 22.691.—, te verhogen met de kosten van administratie.

Requestrant voert aan, dat deze contante waarde was gebaseerd op een man van 52 jaar met een gemiddelde levenskans. Daar Numan echter een potator was en ook overigens ongezond (inderdaad heeft hij slechts vier jaar na dit contract geleefd), zou geen levensverzekeringmaatschappij op hem een overlevingsrente hebben gesloten ,althans niet voor het door Amstleven genoemde bedrag. De contante waarde van een lijfrente van *f* 4.000.— voor Mevrouw X., te betalen in December 1938 en ingaande in 1942, zou bedragen ongeveer *f* 77.000.—.

De Afdeling ziet in de bedongen prijs geen argument voor een schijnhandeling.

Ten tijde dat bovengenoemde overeenkomst wordt vervangen door die van 2 Juli 1939 heeft de Umak enige betalingen gedaan. De eerste betaling ad *f* 8.500.—, waarvoor de overeenkomst van 24 December 1938 kwijting geeft, is op 31 December gestort in de kas der N.V. „Numan" in het credit van de rekening Numan privé, kennelijk met het doel de stijging van diens debetrekening op 31 December 1938 te reduceren. Tussen Maart en Juli 1939 wordt dan ten laste dezer rekening uitbetaald aan de Westlandsche Hypotheekbank, de familie en Mevrouw Numan-Brouwer ca. *f* 8.500.—.

Partijen zijn het oneens over het juiste bedrag der verdere betalingen, daar de desbetreffende gegevens verloren zouden zijn gegaan. Geproduceerd zijn drie door Numan ondertekende kwitanties van *f* 4000.—, die met bovengenoemde *f* 8.500.— uitmaken een bedrag van *f* 20.500.—. Requestrant stelt echter nog meerdere, maar niet te bewijzen, betalingen te hebben gedaan van *f* 15.000.—.

In de overeenkomst van 2 Juli 1939 zijn verdere betalingen op de hypothecaire schuld en aan de familieleden vervallen; daartegenover treden in de plaats een betaling aan Numan van 2 × *f* 2.000.— en een borgtocht door de N.V. „Numan" te stellen voor Numan's belastingschulden ad pl.m. *f* 30.000.—, waarvan te verwachten was, dat die door de vennootschap zou moeten worden betaald.

Tegenover de verplichtingen van het eerste contract ad pl.m. *f* 84.000.— stelt het tweede contract pl.m. *f* 34.000.—, terwijl inmiddels een som van *f* 20.500.— of meer is betaald.

De overlevingsrente voor Mevrouw X. blijft gehandhaafd, ofschoon gelimiteerd door de bovenvermelde voorwaarde, dat de uitkering ophoudt, zodra Rodrigues niet langer directeur der N.V. „Numan" is.

Inderdaad is de contraprestatie in het tweede contract lager dan die van het eerste contract. Rodrigues verklaart dit doordat hij als directeur heeft geconstateerd, dat Numan aan de N.V. „Numan" een veel groter bedrag schuldig was dan hem was medegedeeld, hetgeen de waarde zijner aandelen verminderde, terwijl ook door de vlucht van Numan diens toekomstige medewerking op lager prijs diende te worden gewaardeerd.

Dat Numan zich door Rodrigues niet bedrogen of benadeeld gevoelde, is af te leiden uit de handhaving van het testament van 9 Maart 1939, ook na de overeenkomst van 2 Juli en ook na Mei 1940, in welk testament aan Rodrigues zulk een groot vertrouwen wordt geschonken. Eigenaardig blijft het, dat, terwijl in het laatste contract een geconditioneerde overlevingsrente jegens Mevrouw X. wordt bedongen, daarnaast in het vier maanden vroeger verleden testament aan de op te richten stichting de last van ene onvoorwaardelijke lijfrente van *f* 5.200.— wordt opgelegd.

De Afdeling overweegt, dat deze testamentaire beschikking, die op ieder tijdstip kan worden herroepen, de overeenkomst van 2 Juli 1939 niet tot een schijnhandeling maakt.

Tegenover de getuigenverklaringen, dat Numan zijn vertrouwen in Rodrigues had verloren, welke verklaringen trouwens door andere getuigen, met name de getuige Ponsen, zijn weersproken, staat het feit, dat Numan zijn testament van 9 Maart 1939 in stand heeft gehouden tot 1 April 1942. Bij een plotseling overlijden vóór die datum zouden de aandelen in ieder geval in

de macht van Rodrigues zijn gekomen, òf ingevolge de overeenkomst, òf bij onbewijsbaarheid of nietigheid dier overeenkomst via de stichting, waarover aan Rodrigues onbeperkte macht was toebedeeld. Dat Numan dat testament zo lang in stand hield, is te verklaren uit een verwachting van een spoedige verdrijving van de vijand. Eerst toen hij tijdens de bezetting zijn einde voelde naderen, heeft hij enige dagen voor zijn dood de Joodse Rodrigues uit zijn testament verwijderd.

Dat Rodrigues van zijn kant de overeenkomst niet als schijnhandeling beschouwde, volgt uit het feit, dat hij in den vreemde wist door te zetten, dat de zetel van de N.V. „Numan" naar Curaçao werd verplaatst.

Ten slotte werpt gerequestreerde tegen, dat de overeenkomsten nietig, althans vernietigbaar, zijn op grond van art. 1377 B.W. en 42 F.W.

Aangezien de Afdeling dit verweer verwerpt, treedt zij niet in de beoordeling van de door partijen opgeworpen vraag, of deze nietigheid slechts bij afzonderlijke actie dan wel te allen tijde kan worden ingeroepen. Immers volgens haar oordeel is de wetenschap van benadeling der schuldeisers noch bij Numan, noch bij Rodrigues aannemelijk gemaakt. Voor zover bekend, had Numan crediteuren, in de volgende vier rubrieken in te delen:

1e de hypothecaire schuld, voldoende gedekt;

2e de familiecrediteuren ten opzichte van wier vorderingen niet weersproken is, dat zij niet terstond opeisbaar waren;

3e de fiscus

4e de N.V. „Numan".

In het eerste contract is afbetaling dezer crediteuren sub 1 en 2 een deel van de koopsom. Tevens is de bedoeling, dat Rodrigues een afbetalingsregeling met de fiscus gaat maken. Door Rodrigues' eigendom der aandelen is een benadeling der N.V. „Numan" een benadeling van Rodrigues zelf.

Ten tijde van het contract van 2 Juli 1939 heeft Rodrigues aan Numan *f* 20.500.— of meer betaald ter voldoening van crediteuren, welke gelden echter door Numan misschien ten dele ten eigen bate zijn aangewend. In dat contract verplicht Rodrigues zich de N.V. „Numan" zich borg te doen stellen voor de belastingschulden. Tegenover de familieschulden staat dan de overwaarde van het verhypothekeerde huis, de fabriek Saturnus met inventaris te Alkmaar, zijn eigen inboedel, eventueel andere activa en zijn jaarlijks salaris van *f* 10.000.—.

De overeenkomsten zijn niet als geheel onverplicht aangegaan te beschouwen, daar zij een einde hebben gemaakt aan een voor de familiecrediteuren gevaarlijke toestand. Immers, nadat op 22 Maart 1938 de Nederlandsche Bank het crediet had opgezegd, onder de eis, het debetsaldo te betalen binnen 14 dagen, waartoe de N.V. „Numan" niet in staat was, worden bij notariële akte van 2 April 1938 de 110 aandelen aan de Nederlandsche Bank overgedragen, waarbij uitdrukkelijk wordt bepaald, dat zij bevoegd zal zijn als enig aandeelhoudster alle besluiten te nemen, gene uitgezonderd, dus ook tot ontslag van Numan als directeur, indien hij de inperkingen in zijn uitgaven, die hem bij schrijven van 5 April 1938 waren opgelegd, zou overschrijden. Wel was hij natuurlijk gerechtigd tot de aandelen na aflossing van het crediet, maar hij had geen middel tussentijds dividenduitkeringen op deze aandelen af te dwingen.

De overeenkomsten hadden ten doel voor de financiële moeilijkheden, die Numan over het hoofd liepen, een oplossing te vinden, die tevens daardoor in het belang van zijn crediteuren zou zijn.

Na het optreden van Rodrigues als directeur komt een gunstige keer in de gang van zaken .In hoeverre het ontslag van personeel, waartoe Rodrigues zegt te zijn overgegaan uit een oogpunt van efficiency, en in hoeverre winstgevende orders vóór en tijdens de bezetting van ons vaderland het bedrijf gezond hebben gemaakt, acht de Afdeling niet nodig verder te onderzoeken.

Gerequestreerde heeft door zijn gemachtigde boekonderzoek verzocht omtrent verschillende punten, als stijging van Numan's schuld bij de N.V. „Numan", omtrent de door de N.V. „Numan" voor Numan betaalde belas-

tingen, omtrent de werkelijke situatie ten opzichte van Numan, de N.V. „Numan", Rodrigues en de Umak over de jaren 1938—42.

De Afdeling wijst het verzoek af. Gerequestreerde, die over alle boeken beschikte, had voldoende tijd, sedert Rodrigues eind 1945 zijn aanspraken kenbaar maakte, uit de boeken die gegevens te putten, die hij ten gunste van zijn standpunt zou kunnen produceren.

De Afdeling is van mening, dat met de overeenkomst van 2 Juli 1939 de eigendom der 110 aandelen N.V. „Numan" op Rodrigues is overgegaan. Echter constateert zij, dat, mede ten gevolge van de bezetting Rodrigues nog niet al zijne verplichtingen uit deze overeenkomst is nagekomen.

De Afdeling put uit het eerste lid van art. 57 E 100 de bevoegdheid de omvang dier uit die slecht geredigeerde overeenkomst voortspruitende verplichtingen naar hare opvatting van recht en billijkheid te preciseren, en de nakoming daarvan als last of voorwaarde te verbinding aan hare erkenning van het recht van Rodrigues op deze aandelen.

Enz.

No. 42. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, AFDELING EFFECTENREGISTRATIE, 8 Mei 1948 (Mr. N. Peereboom.)

Art. 53 lid 3 E 100 veronderstelt WEL goede trouw bij verkrijging in regelmatig beursverkeer, maar NIET gemis aan goede trouw bij aankoop buiten de beurs om.
De omstandigheden waaronder in het onderhavige geval de verkrijging door gerequestreerde heeft plaats gehad zijn van dien aard geweest, dat gerequestreerde geacht kan worden te goeder trouw te zijn geweest.

BESLISSNG.

Inzake:

Ph. A. Sondervan, wonende te Amsterdam, *verzoeker*

contra:

H. J. Groen, wonende te Amsterdam, *gerequestreerde*

heeft de Afdeling Effectenregistratie de navolgende beslissing gegeven.

Verzoeker stelt bij inleidend verzoekschrift, dat hij op 11 April 1935 door middel van de Amsterdamsche Bank, Bijkantoor Linnaeusstraat in eigendom heeft gekregen een obligatie van *f* 100.— 3½ % Ned. Indië 1935, nr. 61638. Tijdens de oorlog heeft hij dit stuk, tegelijk met andere waarden in bewaring gegeven bij een zekere Wissink, die naar zijn zeggen later alle onder zich bevindende waarden, en ook dit stuk, aan een Duitse instantie heeft moeten afdragen. Thans blijkt, dat gerequestreerde bezitter is van het bovengenoemd effect en tevens, dat deze het niet ter beurze heeft aangekocht, zodat verzoeker van mening is, dat hij niet als bezitter te goeder trouw moet worden aangemerkt. Verzoeker vraagt derhalve de Afdeling te beslissen, dat voornoemde obligatie aan hem zal worden teruggeven zonder vergoeding.

Gerequestreerde stelt, dat Wissink, indien hij niet een quitantie kan overleggen van de Duitse instantie, hij het stuk vermoedelijk verduisterd (gerequestreerde zegt abusievelijk: gestolen) heeft en verzoeker mitsdien alleen Wissink kan aanspreken. Zolang een stuk niet in de recherchelijst gestaan heeft, is het voor een commissionnair niet mogelijk te weten, dat het stuk gestolen is. Overigens kon er door de incourantheid van het stuk geen notering ter beurze tot stand komen en daarom heeft hij het van een cliënt tegen betaling van *f* 100.— overgenomen.

Partijen hebben vervolgens hun standpunt mondeling nader uiteengezet, waarbij verzoeker werd bijgestaan door Mr. W. S. Wolff de Peer.

Alvorens op de resultaten hiervan nader in te gaan, overweegt de Afdeling, dat beide partijen op een bepaald punt de bepalingen van het Besluit herstel

rechtsverkeer hebben misverstaan. Verzoeker, wanneer hij stelt, dat als het stuk niet ter beurze gekocht is, van bezit te goeder trouw geen sprake kan zijn, gerequestreerde, wanneer hij onder alle omstandigheden alleen Wissink aansprakelijk wil zien gesteld en hij, als huidige bezitter altijd vrij uitgaat.

Bij de mondelinge behandeling heeft verzoeker een schrijven overgelegd van de Amsterdamsche Bank N.V., Bijkantoor Linnaeusstraat, d.d. 19 Maart 1948, waarin deze verklaart, dat op 11 April 1935 uit inschrijving aan verzoeker is toegewezen een obligatie *f* 100.— 3½ % Ned. Indië nr. 61638, welke obligatie zij op 3 December 1941 aan hem heeft doen toekomen. Waar gerequestreerde de authenticiteit van dit schrijven niet heeft betwist, is komen vast te staan, dat verzoeker voor 10 Mei 1940 eigenaar was van het onderhavige effect en dit eind 1941 nog was.

Gerequestreerde heeft medegedeeld, hoe hij eigenaar van het stuk is geworden. In 1942 of begin 1943 heeft hij het gekocht van een Jood, die door zijn bemiddeling een vals persoonsbewijs had ontvangen. Wie dit was, kan hij momenteel niet meer zeggen. Het was geen vaste relatie van zijn kantoor. Deze persoon had hem het stuk ten verkoop aangeboden, daar hij dringend om geld verlegen was. Het stuk was zeer incourant, zodat de betreffende hoekman hem mededeelde, dat een notering niet spoedig te verwachten was. Daar de toenmalige eigenaar hem herhaaldelijk vroeg een voorschot erop te willen verlenen, heeft hij tegen betaling van *f* 100.— het stuk overgenomen. Hij heeft het stuk gekocht op een valse naam, daar hij in die dagen met geen Jood zaken mocht doen.

Volgens art. 53 lid 2 sub c Besluit herstel rechtsverkeer wordt de tegenwoordige bezitter als eigenaar erkend, wanneer hij het effect na 9 Mei 1940 te goede trouw onder bezwarende titel heeft verkregen. Hierboven is reeds overwogen, dat het niet aangekocht zijn ter beurze gemis aan goede trouw niet veronderstelt. Lid 3 van voormeld Besluit bepaalt slechts, dat het verkrijgen in regelmatig beursverkeer de goede trouw veronderstelt.

De alles beslissende vraag is dus of een verkrijging als door gerequestreerde gesteld en door verzoeker niet weersproken, geacht moet worden te goeder trouw te zijn.

Hoewel de Afdeling niet zal beweren, dat iedere verkrijging in de bezettingsdagen buiten de Beurs om van een niet geregelde relatie als zijnde te goeder trouw moet worden beschouwd, ook al staat het stuk niet in een recherche-lijst vermeld, meent zij toch dat de omstandigheden (koop van een stuk van betrekkelijk lage waarde van een Jood ,die klaarblijkelijk het geld dringend nodig had), waaronder de verkrijging heeft plaats gehad van dien aard zijn geweest, dat gerequestreerde in het onderhavige geval geacht kan worden te goeder trouw te zijn geweest.

De Afdeling beslist derhalve, dat het verzoek van verzoeker moet worden afgewezen en dat de tegenwoordige bezitter van het bovengenoemde effect als eigenaar van dit effect wordt erkend en het inleveringskantoor, hetwelk bij de aanmelding zijn bemiddeling verleende, is verplicht — voorzover geen buiten het Besluit herstel rechtsverkeer gelegen voorschriften of omstandigheden zich daartegen verzetten — het couponblad van het bovengenoemde effect of voorzover geen afzonderlijk couponblad atanwezig is, het gehele effect op 8 Juli 1948 uit te leveren aan de tegenwoordige bezitter dan wel aan degeen, die daarop krachtens een aan het inleveringskantoor bekende rechtsverhouding, waarin hij tot de tegenwoordige bezitter staat, aanspraak kan maken; een en ander met dien verstande, dat deze uitlevering achterwege zal blijven, indien voor bovengenoemde datum door de Afdeling Effectenregistratie aan het inleveringskantoor mededeling is gedaan van een tegen de onderhavige beslissing ingesteld beroep bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel, in welk laatste geval het effect slechts mag worden uitgeleverd, nadat de Afdeling Rechtspraak over dit beroep zal hebben beslist.

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN en VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

Circulaires van het Nederlandsche Beheersinstituut, gericht aan de plaatselijke bureau's en vertegenwoordigers.

Effectuering verbeurdverklaringen, opgelegd aan personen bedoeld in art. 2 sub 1 van het Besluit E 133. (C. Be/48/11).

Met de Minister van Justitie zijn door ons besprekingen gevoerd over de mogelijkheid om over te gaan tot de effectuering van door een Tribunaal opgelegde verbeurdverklaringen betreffende personen, ten aanzien van wie naast het bepaalde in art. 6 lid 1 van het Besluit E 133 ook het bepaalde in art. 2 sub 1 van dat Besluit van toepassing is en wier vermogen dientengevolge in eigendom op de Staat is overgegaan.

De Minister heeft er zich mede accoord verklaard, dat de hiervoor bedoelde verbeurdverklaringen op het aan de Staat in eigendom overgegaan vermogen worden geëffectueerd.

Wij verzoeken U derhalve thans ook de effectuering van verbeurdverklaringen opgelegd aan de in de eerste alinea van deze circulaire bedoelde personen ter hand te nemen.

14 Mei 1948.

Mededeelingen van het Nederlandsche Beheersinstituut.

Bij K.B. van 5 Mei 1948 is tot onder-directeur van het Nederlandse Beheersinstituut benoemd Mr. E. A. J. A. M. van Spaendonck, hoofd van het Secretariaat.

Verzekeringen tot uitkering bij overlijden voor hoogstens *f* 500.—.

Aan natuurlijke personen, op wier vermogen het Besluit no. E 133 van toepassing is, is een algemene toestemming verleend tot het afsluiten van verzekeringen tot uitkering bij overlijden voor hoogstens *f* 500.— (z.g.n. begrafenisverzekeringen), met dien verstande, dat de premies moeten worden voldaan uit de middelen, welke op grond van art. 10 van genoemd Besluit ter beschikking van de desbetreffende personen zijn/worden gesteld, en dat de premies niet op het onder beheer staande vermogen zullen kunnen worden verhaald. De uitkeringen op deze verzekeringen vallen buiten het beheer.

Bovenstaande regeling is gegeven met terugwerkende kracht tot de datum van het verbindend worden van het Besluit no. E 133.

AFDELING ONROERENDE GOEDEREN

Mededelingen van de afdeling

Het is de Afdeling Onroerende Goederen gebleken, dat kopers van voormalig Joods onroerend goed in vele gevallen niet bereid zijn zich neer te leggen bij uitspraken van de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel, welke betrekking hebben op andere, analoge geschillen, doch zelf voor hun eigen geschil een proces-verbaal van zwarigheden laten opmaken en daarbij verweren naar voren brengen, welke reeds herhaalde malen door de Afdeling Rechtspraak werden verworpen.

Het gevolg hiervan is, dat het rechtsherstel nodeloos vertraagd wordt, daar de uitslag van een dergelijke procedure reeds bij voorbaat vaststaat, gezien de voorafgaande jurisprudentie. De kopers menen echter, dat zij niets te verliezen hebben, wanneer zij het geschil op deze wijze op de spits drijven.

Sinds enige tijd is de Afdeling Rechtspraak er echter in enkele gevallen toe overgegaan om slechts een uitspraak te geven over de principiële quaestie, welke de achtergrond van het geschil vormt en het geschil daarna terug te wijzen naar de notaris-bemiddelaar, om een regeling tot stand te brengen tussen partijen met inachtneming van het vonnis. De notaris-bemiddelaar moet dan opnieuw het geschil ter hand nemen en beproeven een minnelijke regeling tot stand te brengen.

De Afdeling Onroerende Goederen acht het niet meer dan redelijk, dat de notaris voor deze hervatting van zijn werkzaamheden opnieuw gehonoreerd wordt.

Kopers van Joods onroerend goed, die in strijd met de bestaande jurisprudentie een proces-verbaal van zwarigheden laten opmaken inplaats van een minnelijke regeling tot stand te brengen, zullen er dus rekening mede dienen te houden, dat hierdoor de kosten van het rechtsherstel aanzienlijk verhoogd **kunnen** worden, welke kosten uiteraard voor rekening zijn van degene, die zich niet bij de bestaande jurisprudentie heeft neergelegd en door de Afdeling Rechtspraak in het ongelijk is gesteld.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. No. 6718 verschijnt deze uitgave 1 x per maand en is de omvang van dit nummer 32 pagina's, formaat 15½ x 24 cm.

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE

RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

DERDE JAARGANG

1 AUGUSTUS 1948

NUMMER

2

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ „DE HOFSTAD" SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3 DEN HAAG

TEL. 773496 — GIRO 12789

DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VOORZITTER, SECRETARIAAT EN AFDELING ONROERENDE GOEDEREN:
VAN STOLKWEG 21 — 'S-GRAVENHAGE
TEL. 553625* (4 LIJNEN)-POSTREK. 507670

AFD. RECHTSPRAAK: KONINGINNEGRACHT 24, 'S-GRAVENHAGE.

TEL. CENTRALE GRIFFIE . . . 116031
GRIFFIE KAMER 'S-GRAVENHAGE 116032
SUBSTITUUT-GRIFFIERS . 116033
GRIFFIER 116034
CONCIERGE 116035

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE:
KEIZERSGRACHT 143 - AMSTERDAM C.
TEL. 42854 - 42510 - 42336 - 42233 - 42969

CENTRAAL BUREAU VOOR DE EFFECTENREGISTRATIE:
SINGEL 202 - AMSTERDAM
TEL. 41265 - 42691 - 42010/15

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN EN VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN:

HOOFDKANTOOR VAN HET NED. BEHEERSINSTITUUT, NEUHUYSKADE 94, 'S-GRAVENHAGE - TELEFOON 774535/39
POSTREKENING 86085

GEDELEGEERDEN DER AFD. ONROERENDE GOEDEREN, KONINGINNEGRACHT 24 — 'S-GRAVENHAGE
TELEF. 116036

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VERANTWOORDELIJK REDACTEUR:
MR. J. W. JOSEPHUS JITTA
VAN STOLKWEG 21 - 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 553625

ABONNEMENT PER JAAR *f* 12.—

UITGAVE VAN
DRUKKERIJ-UITGEVERIJ "DE HOFSTAD"
SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3
'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 773496 — POSTGIRO 12789

INHOUD VAN DIT NUMMER

DE PRAKTIJK VAN BEHEER EN HERSTEL

De beperkte strekking van het Besluit E 100.

In het op 29 April 1948 verschenen No. 21 der tweede jaargang van dit orgaan werd op pag. 886 dezerzijds de mening verkondigd, dat benoeming van een bewindvoerder op de gebruikelijke wijze aan de bevoegde Rechtbank moet worden verzocht, indien de oorzaak der afwezigheid niet is gelegen in de bijzondere omstandigheden, bedoeld in art. 1, lid 7, E 100.

In verband hiermede mag de aandacht gevestigd worden op een beschikking van het Gerechtshof te Arnhem van 22 Juni 1948, waarvan Mr. W. Briët te Tiel zo vriendelijk was aan de redactie mededeling te doen. De Arnhemse Rechtbank had zich bij beschikking van 11 Maart 1948 onbevoegd verklaard, kennis te nemen van een request van J. Engelbert tot benoeming van een bewindvoerder over B. L. van den Broek, die laatstelijk gewoond had te Alphen aan de Maas en die omstreeks 1930 zijn woonplaats had verlaten en naar Noord-Amerika was vertrokken, zonder orde op zijn zaken te hebben gesteld of volmacht tot waarneming daarvan te hebben achtergelaten, terwijl sindsdien niets meer van hem was vernomen, zodat volgens de requestrant moest worden aangenomen, dat hij in de zin der wet afwezig was.

Requestrant stelde verder dat hij met deze afwezige gerechtigd was tot de ontbonden huwelijksgoederen-gemeenschap en nalatenschappen van Albertus Engelbert en Maria Roeffen, waarvan scheiding en deling moest plaats hebben, zodat hij belang had te vorderen, dat in het beheer der zaken van voormelde afwezige en in zijn vertegenwoordiging zou worden voorzien.

De Rechtbank motiveerde haar onbevoegdverklaring met de overweging:

> „dat de gevraagde benoeming in verband met artikel 87 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer behoort tot de competentie van de Raad voor het Rechtsherstel;"

Het Arnhemse Hof daarentegen overwoog:

> „dat het Hof aanneemt, dat het Besluit Herstel Rechtsverkeer naar zijn aard en strekking, zoals ook de benaming aanduidt, alleen betrekking heeft op die gevallen, waarin tijdens, door of tengevolge van de bezetting tevoren bestaande rechtsbetrek-

kingen tussen personen of personen en goederen zijn verbroken en veranderd en daarom herstel behoeven, doch hieronder niet valt de ten requeste gevraagde voorziening in de rechtsbetrekking van Van den Broek voornoemd tot de te scheiden huwelijksgemeenschap en nalatenschappen, in welke rechtsbetrekking door zijn vertrek in 1930 zonder orde op zijn zaken te stellen, thans voorzien moet worden;
dat mitsdien de gewone rechter bevoegd is van dit verzoek kennis te nemen, zodat de beroepen beslissing moet worden vernietigd, waarna het Hof de beslissing aan zich kan houden, nu verzoeker zulks in hoger beroep verzocht heeft."

* * *

In verband met de onzekerheid, die — gelijk uit het bovenstaande blijkt — nog steeds heerst omtrent de vraag, welke instantie in diverse gevallen, behandeld in het Besluit Herstel Rechtsverkeer, competent is, moge hier nog gewezen worden op art. 110 E 100, in extenso luidende aldus:

„1. Zaken, zich bevindende in het Rijk in Europa, waarvan de eigenaar onbekend is, staan onder beheer van den Raad.

2. De Raad heeft ten aanzien van deze zaken dezelfde bevoegdheden als de bewindvoerder, bedoeld in artikel 519 van het Burgerlijk Wetboek, ten aanzien van het vermogen van een afwezige.

3. Een ieder, die een zaak, bedoeld in het eerste lid, vindt of onder zich heeft, is verplicht deze in te leveren bij den Raad, die hem daarvoor een ontvangstbewijs zal geven."

Steller dezes vond onlangs op het Scheveningse strand een broche. Hij kende art. 110 E 100, de considerans van het Besluit en de toelichting erop en stond deswege niet lang in dubio, of hij nu met de vorenomschreven zaak, dewelke zich bevond in het Rijk van Europa en waarvan de eigenaar onbekend was, naar de Raad voor het Rechtsherstel moest wandelen dan wel naar het dichtstbijgelegen politiebureau. Hij deed het laatste en de wachthebbende dienaar van de Heilige Hermandad borg de broche, ondanks voornoemd artikel 110, op bij de overige gevonden voorwerpen.

Steller dezes meent, dat zowel hijzelf als voorzegde op verloren voorwerpen wachtende politie-functionaris hun plicht hebben gedaan en hij voelt zich aanmerkelijk gesterkt door de bovenaangehaalde beslissing van het Arnhemse Hof. G. H. G. HARLOFF.

MEDEDELINGEN VAN HET SECRETARIAAT VAN DE RAAD

Samenstelling van de Raad. Mutaties (Vgl. Orgaan II, pag. 10—12, 42, 433, 529, 648).

Afdeling Beheer, Voorzieningen voor afwezigen en Voorzieningen voor rechtspersonen.

Tot lid zijn benoemd Mr. A. Boon en de Heer J. A. Deknatel.

UITSPRAKEN IN HOGER BEROEP VAN DE VOORZITTER VAN DE RAAD

INGEVOLGE ART. 11 VAN HET BESLUIT VIJANDELIJK VERMOGEN.

No. 41. VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, 29 Juni 1948. (Pellikaan/N.B.I./Molier).

Op de in het geding betrokken schilderijen is de Ministeriële vorderingsbeschikking 1115 B van toepassing omdat onder schilderijen in artikel 571 B.W. slechts zijn te verstaan schilderijen die op grond van hun bijzondere hoedanigheid waardig zijn in een verzameling te worden geplaatst. Dit volgt zowel uit opstelling en samenhang der artikelen 568—574 B.W. als uit vergelijking van de tekst van artikel 571 B.W. met die van artikel 533 C.C.
De litigieuse naaimachine en de ter terechtzitting genoemde litsjumeaux met bijbehorend beddegoed worden niet door de vorderingsbeschikking bestreken omdat deze goederen op grond van artikel 10, lid 5, E 133, van onderbeheerneming uitgezonderd hadden moeten zijn.

Wij, Voorzitter van de Raad voor het Rechtsherstel; enz.

Ten aanzien van de feiten:

Overwegende, dat het Nederlandse Beheersinstituut, verder te noemen Beheersinstituut, krachtens artikel 10, lid 2, van het Besluit Vijandelijk Vermogen het beheer voerende over appellant's vermogen, op of omstreeks 3 September 1946 de tot het vermogen van appellant behoord hebbende inboedel, mede omvattende de ten requeste gespecificeerde schilderijen en portretten, bedden, zomede beddegoed en naaimachine, heeft verkocht aan J. Molier voor de prijs van f 3404,78, tegen welke handeling van het Beheersinstituut appellant op de ten requeste gestelde en bij de mondelinge behandeling nader aangegeven gronden overeenkomstig het bepaalde bij artikel 11 van het Besluit Vijandelijk Vermogen bij Ons in beroep komt, verzoekende hij

1) te vernietigen de verkoop van zijn inboedel, zich voornamelijk nog bevindende te 's-Gravenhage aan de Paleisstraat 9;

2) althans te vernietigen deze verkoop voorzover het de schilderijen, bovengenoemd, betreft, alles met veroordeling van het Nederlandse Beheers instituut in de kosten van het geding;

dat appellant ter terechtzitting akte heeft verzocht van de vermindering van zijn vordering met het petitum hierboven genoemd sub 1;

Ten aanzien van het recht;

Overwegende allereerst aangaande de in het geding betrokken schilderijen, dat appellant ten aanzien daarvan de niet-toepaselijkheid der Ministeriële Vorderingsbeschikking 1115B heeft aangevoerd, ter staving daarvan wijst op artikel 571 van het Burgerlijk Wetboek, dat o.m. tekeningen, prenten en schilderijen als uitzondering noemt op het begrip huisraad ,met conclusie, dat deze voorwerpen door het Beheersinstituut onbevoegdelijk zijn verkocht en de verkoop hiervan mitsdien niet in stand kan worden gelaten;

dat het Beheersinstituut, zich op de geringe waarde dezer voorwerpen beroepende, deze grief heeft bestreden, terwijl het zich later met koper ten aanzien van dit geschilpunt aan Ons oordeel heeft gerefereerd;

Overwegende hieromtrent, dat — gelijk blijkt uit de tekst van de wet en uit de toelichting hierop, te vinden bij C. Asser, Het Nederlands Burgerlijk Wetboek vergeleken met het Wetboek Napoleon p. 238 — de redacteuren van het B.W. zich beijverd hebben de artikelen 568—574 aldus op te stellen, dat

zoveel mogelijk het meer omvattende artikel aan het minder omvattende voorafgaat;

dat blijkens artikel 573 B.W. schilderijen insgelijks begrepen zijn onder de uitdrukking „stoffering", tenzij zij deel uitmaken van op galerijen en in bijzondere vertrekken geplaatste verzamelingen;

dat, waar het begrip „stoffering" minder omvat dan de in artikel 571 B.W. voorkomende uitdrukking „meubelen" of „huisraad", schilderijen, welke geen deel uitmaken van op galerijen en in bijzondere vertrekken geplaatste verzamelingen, mede geacht moeten worden te vallen onder het begrip „meubelen" of „huisraad";

dat onder het woord schilderijen in artikel 571 B.W. dan ook slechts begrepen kunnen zijn die schilderstukken, die op grond van hun bijzondere hoedanigheden waardig zijn in een verzameling te worden geplaatst;

dat een vergelijking van de tekst van artikel 571 B.W. met die van artikel 533 van de Franse code civil tot dezelfde gevolgtrekking leidt;

dat immers de Nederlandse wetgever aan de in het Franse artikel gegeven enumeratie toevoegde o.a. „schilderijen", doch tevens „andere kostbaarheden en zeldzaamheden";

dat hieruit blijkt, dat alleen kostbare en zeldzame schilderijen van de omschrijving „meubelen" of „huisraad" zijn uitgezonderd;

dat ook van een wil bij de Nederlandse Wetgever om van de materiële inhoud van het Franse artikel af te wijken, niet blijkt;

dat nu partijen het er over eens zijn, dat de ten processe bedoelde portretten en schilderijen niet kostbaar en zeldzaam zijn;

dat zij derhalve als huisraad in de zin van artikel 571 B.W. moeten worden aangemerkt en onder de werking der beschikking van de Ministers van Justitie en Financiën van 6 Mei 1946, No. 1115A/221 vallen;

Overwegende voorts ten aanzien van de door appellant bestreden verkoop van de z.i. buiten beheer vallende bedden, naaimachine, zomede het beddegoed, dat Wij met appellant van oordeel zijn, dat ingevolge het bepaalde bij artikel 10, lid 5, van het Besluit Vijandelijk Vermogen krachtens artikel 447, 2° van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering het nodige bed en beddegoed, en krachtens artikel 447, 4° van datzelfde Wetboek de naaimachine van onderbeheerneming hadden moeten zijn uitgezonderd;

dat koper dit weliswaar heeft bestreden, stellende hij, dat bedoelde Vorderingsbeschikking geen verwijzing inhoudt naar voorzeide artikelen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en deze beschikking evenzeer de onderwerpelijke goederen bestrijkt, doch dat hij daarbij voorbijziet, dat bedoelde beschikking de terbeschikkingstelling in eigendom aan de Staat vordert van alle huisraad, in de zin van artikel 571 van het Burgerlijk Wetboek, alsmede van kleding, in de ruimste zin, voorzover van deze goederen — terwijl zij *ingevolge de bepalingen van het Besluit Vijandelijk Vermogen*, anders dan als Staatseigendom, onder beheer stonden van het Nederlandse Beheersinstituut, of van het Militair Gezag, ingevolge artikel 48 van laatstgenoemd Besluit de bevoegdheden van het Nederlandse Beheersinstituut uitoefende — door of vanwege genoemd Instituut of het Militaire Gezag aan derden, onder welke titel ook, het gebruik is verschaft;

dat Wij derhalve inzoverre appellant's verzoek zullen toewijzen, dat door Molier voornoemd aan appellant het ter terechtzitting genoemde litsjumeaux met bijbehorend beddegoed, zomede de litigieuze naaimachine, nu door koper niet voldoende is weersproken, dat appellant's echtgenote dit werktuig voor beider broodwinning nodig heeft, zal moeten worden teruggegeven, hoewel Wij hem toegeven, dat zulks voor hem onaangename en onverdiende gevolgen met zich brengt, temeer nu door hem, in het kader van de hulpactie aan Zeeland, drie andere bedden, door hem van het Beheersinstituut q.q. appellant gekocht, ten bate van de getroffen gebieden zijn afgestaan;

Overwegende, dat de op 23 April 1946 gedateerde inventarisatielijst van het Bureau 's-Gravenhage van het Beheersinstituut betreffende appellant's roerende goederen, welke lijst, voorzover hier van belang, bij de bestreden koop-

transacties heeft gediend als basis voor de vaststelling door het Beheersinstituut van de door Molier aan dit Instituut q.q. appellant af te dragen koopsom van het aan appellant door Molier terug te geven bed met beddegoed geen gespecificeerde taxatiewaarde aangeeft, doch wel de waarde van het slaapkamerameublement, belopende een bedrag van f 450,—, waarvan bedoelde goederen deel uitmaken;

dat Wij tot het nader vaststellen van de waarde van deze goederen ambtshalve een taxatie hebben bevolen tot het verrichten waarvan ingevolge Onze opdracht het Bureau 's-Gravenhage van het Beheersinstituut heeft aangewezen F. E. Riem beëdigd makelaar en taxateur;

dat diens waardering van het hierboven omschreven bed en beddegoed tot een Ons alleszins aanvaardbaar voorkomend bedrag komt van f 170,—, zodat het Beheersinstituut aan Molier zal hebben terug te betalen een bedrag van f 170,—, wordende dit bedrag door Ons geacht te zijn de koopsom, die blijkens voornoemde door Ons ambtshalve bevolen taxatie door Molier aan het Beheersinstituut voor het litigieuze bed en beddegoed is betaald, zomede een bedrag ad f 50,—, zijnde de door Molier aan het Beheersinstituut betaalde koopsom van de door gene aan appellant terug te geven naaimachine, alzo in totaal een bedrag van f 220,—;

Overwegende, dat Wij in het hiervoorgaande aanleiding vinden het Beheersinstituut te veroordelen in de kosten van dit geding;

IN NAAM DER KONINGIN rechtdoende in hoger beroep:

Wijzen appellant's verzoek toe;

Vernietigen de verkoop door het Beheersinstituut aan J. Molier voornoemd, voorzover deze betrekking heeft op 1 litsjumeaux, zomede 1 spiraalmatras (houtraam), 1 gezondheidsspiraal (ijzer), 2 3-delige matrassen (kapok), 2 kussens (kapok) en 2 matrasdekken en het bijbehorend beddegoed, alsmede 1 naaimachine;

Gelasten J. Molier binnen één maand na Onze uitspraak het door hem van het Nederlandse Beheersinstituut q.q. appellant gekochte litsjumeaux, zomede het in de vorige alinea nader omschreven beddegoed, als de litigieuse naaimachine, aan appellant terug te geven;

Gelasten het Nederlandse Beheersinstituut binnen één maand na Onze uitspraak aan J. Molier voornoemd terug te betalen een bedrag van f 220,—, zijnde dit bedrag de koopsom, die blijkens de taxatie van het Nederlandse Beheersinstituut, Bureau 's-Gravenhage d.d. 23 Maart 1946 en blijkens voornoemde door Ons ambtshalve bevolen taxatie door J. Molier aan het Nederlandse Beheersinstituut voor de litigieuse voorwerpen is betaald;

Veroordelen het Nederlandse Beheersinstituut in de kosten van dit geding, aan de zijde van appellant tot op deze uitspraak begroot op f 75,—, aan de zijde van J. Molier op f 75,—.

AFDELING RECHTSPRAAK

Uitspraken

Het nummer waaronder volledige publicatie in Na-oorlogse Rechtspraak (uitg. Tjeenk Willink) heeft plaats gevonden wordt onder elke uitspraak vermeld.

Diverse vorderingen ex artt. 23 e.v. E 100.

No. 793. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK LEEUWARDEN,** 2 April 1948. (Mr. Haan).

De Raad verklaart zich onbevoegd kennis te nemen van een verzoek tot rechtsherstel betreffende een tijdens de bezetting ingetrokken tapvergunning.
De rechtsbetrekking tussen de Gemeente en een vergunninghouder is van publiekrechtelijke aard en valt niet onder de bepalingen van Hoofdstuk III E 100.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 1 alinea 2, 23.)
N.R. No. 1298.

No. 794. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 15 April 1948. (Mrs. Prof. Wiarda, O. Schreuder en van Zeggelen).

Lippmann heeft zich bereid verklaard de onder haar berustende effecten aan verzoeker q.q. af te geven tegen tekening van een formulier waarop voorkomt een clausule inhoudende dat verzoeker q.q. aanneemt op eerste aanmaning het aan Lippmann verschuldigde te betalen. Verzoeker q.q. heeft o.a. verzocht veroordeling van Lippmann tot onvoorwaardelijke afgifte.
Vordering tot afgifte niet ontvankelijk verklaard op grond van artt. 13 en 18 E 133; vordering tot vaststelling van de rechtsbetrekkingen is wèl ontvankelijk.
Het formulier bevat geen bezwarende bepaling, daar de vaststelling van hetgeen zal blijken verschuldigd te zijn alleen zal kunnen geschieden langs gerechtelijke weg.
Verzoek afgewezen.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 13, 18.) N.R. No. 1304.

No. 795. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 22 Maart 1948. (Mrs. Verdam, Tabingh Suermondt en de Flines).

Het medewerken aan het vervreemden van Joodse goederen door deze te veilen in opdracht van de Omnia Treuhand vormt een onrechtmatige daad, opleverend een verbintenis om aan verzoeker de daardoor veroorzaakte schade te vergoeden, voorzover deze niet op andere wijze vergoed wordt of de goederen niet achterhaald kunnen worden.
Gerequestreerde „Odeon" veroordeeld om aan de medegerequestreerden terug te betalen de door haar ontvangen netto veilingskosten en om aan deze te cederen de vordering op de Omnia, voor ieder ten belope van het bedrag, hetwelk zij niet van „Odeon" vergoed krijgen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1307.

No. 796. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 5 April 1948. (Mrs. Tabingh Suermondt, de Flines en Scholtens).

De Nederlandsche Bank heeft in April 1945 de opbrengst van 26

uitgelote obligaties ad f 1000,— van de 4 % lening Nederland 1941, bij haar in bewaring gegeven door de V.V.R.A., op rekening van de V.V.R.A. gestort. De Bank kon onmogelijk weten aan wie de obligaties hadden toebehoord alvorens ze in handen van de V.V.R.A. waren gekomen, zodat van de Bank redelijkerwijze niet verlangd kan worden, dat zij de opbrengst op een andere rekening zou hebben gestort.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1309.

Vorderingen met betrekking tot huur- en pachtovereenkomsten; bevelen tot ontruiming.

No. 797. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK LEEUWARDEN,** 9 April 1948. (Mr. Haan).

Verzoek van de Staat tot vernietiging van een pachtovereenkomst tijdens de bezetting tot stand gekomen afgewezen.
De pachtovereenkomst is niet onder dwang tot stand gekomen en overigens is achterwege laten van ingrijpen niet onredelijk te achten. De pachtvoorwaarden zijn tot tweemaal toe goedgekeurd door de Grondkamer voor Friesland, de tweede keer na de bevrijding.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23, 25.) N.R. No. 1297.

Vorderingen met betrekking tot onroerende zaken; hypothecaire vorderingen.

No. 798. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 26 April 1948. (Mrs. Jhr. van der Does de Willebois, Dijksterhuis en Craandijk).

Gerequestreerde kan zich bij de plaats gevonden hebbende onverplichte aflossing der hypotheekschuld niet op art. 33 E 100 beroepen. In dit geval ingrijpen onredelijk geacht i.v.m. de bijzondere omstandigheden. Gerequestreerde kan zich beroepen op de medewerking van de notaris, die als vertrouwensman van verzoekster moet worden aangemerkt en op het feit, dat verzoekster noch haar bestuurders enige poging hebben gedaan om de aflossingen aan Woudenberg te voorkomen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1305.

No. 799. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 20 April 1948. (Mrs. de Gaay Fortman, G. A. Schreuder en Hoog).

Gerequestreerde heeft, gebruik makende van een recht van koop, het door hem gehuurde perceel gekocht van de over verzoekers vermogen aangestelde beheerder.
Gerequestreerde had onder de gegeven omstandigheden zijn kooprecht niet mogen uitoefenen.
Verzoeker hersteld in de eigendom van het perceel met herstel van gerequestreerde als huurder van het perceel.
Gerequestreerde veroordeeld tot betaling van de door verzoeker gederfde huurtermijnen onder verrekening van de vaste lasten.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1308.

Appel van beslissingen Ned. Beheersinstituut.

No. 800. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK UTRECHT,** 7 Mei 1948. (Mrs. de Boer, Prof. Dorhout Mees en Jhr. Rutgers van Rozenburg).

Verzoeker is geen vijandelijk onderdaan op grond van art. 2, lid 1, E 133, omdat verzoeker uit hoofde van zijn dienstneming bij de vijand niet als ambtenaar kan worden beschouwd.
De vraag of een militair onder „beambte" valt wordt ontkennend beantwoord.
Verzoeker is vijandelijk onderdaan op grond van het bepaalde in art. 2, lid 4, van K.B. E 133 j°. art. 1, lid 5, sub b K.B. A 6, daar verzoeker door in vreemde krijgsdienst te treden zijn Nederlanderschap heeft verloren (art. 7, lid 4, van de wet van 12 December 1892 S. 268).
Beschikking B.I. bevestigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 2; Besluit Rechtsverkeer in Oorlogstijd (A 6) art. 1.) N.R. No. 1299.

No. 801. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK UTRECHT,** 7 Mei 1948. (Mrs. de Boer, Prof. Dorhout Mees en Jhr. Rutgers van Rozenburg).

Verzoeker is terecht als vijandelijk onderdaan aangemerkt daar hij als ambtenaar valt onder art. 2 van het K.B. E 133.
Verzoeker heeft in de rang van Rottenführer gediend bij het N.S.K.K. en is als gegradueerd militair als ambtenaar te beschouwen
Beschikking B.I. bevestigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 2.) N.R. No. 1300.

No. 802. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK UTRECHT,** 7 Mei 1948. (Mrs. de Boer, Prof. Dorhout Mees en Jhr. Rutgers van Rozenburg).

Verzoeker heeft gediend bij de Kriegsmarine en zou op grond van art. 2, lid 4, E 133 j°. art. 1, lid 5, K.B. A 6 als vijandelijk onderdaan moeten worden beschouwd, ware het niet dat verzoeker bij de capitulatie nog minderjarig was.
Het is vaste jurisprudentie en ambtelijke praktijk dat bij het treden in vreemde krijgsdienst het Nederlanderschap niet verloren gaat, indien bij het bereiken der meerderjarigheid de dienst niet vrijwillig is voortgezet.
Beschikking B.I. vernietigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 2.) N.R. No. 1301.

No. 803. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK UTRECHT,** 7 Mei 1948. (Mrs. de Boer, Prof. Dorhout Mees en Jhr. Rutgers van Rozenburg).

Verzoeker heeft als lid van de Motor-W.A. dienst gedaan als burgerchauffeur bij de Duitse Weermacht. Er is geen enkele bepaling dat degeen, die werkzaamheden voor de Duitse Weermacht verricht, wordt aangemerkt als vijandelijk onderdaan.
Beschikking B.I. vernietigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 2.) N.R. No. 1302.

No. 804. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK UTRECHT,** 7 Mei 1948. (Mrs. de Boer, Prof. Dorhout Mees en van Regteren Altena).

Het beheer over verzoekers vermogen berustte uitsluitend op zijn Duitse nationaliteit. Nu door naturalisatie van verzoeker de grondslag voor het beheer is weggevallen brengt dit van rechtswege het vervallen van het beheer mede.
Beschikking van het B.I. vernietigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 12, 43.) N.R. No. 1303.

No. 805. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 10 Mei 1948. (Mrs. Scholten, van Walsem en Wery).

Als het vermogen ener in gemeenschap van goederen gehuwde vrouw onder beheer is gesteld, omvat dit beheer de algehele gemeenschap van goederen. De man, als bestuurder dier gemeenschap, is verplicht tot aangifte ook van zijn vermogen.
In casu is ten onrechte vermogensaangifte van de man gevorderd nadat het beheer geëindigd was, alleen om de grondheffing te kunnen vaststellen.
(Zie N.R. 1188.)
(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 7, 10, 35.) N.R. No. 1306.

Gevallen van onbevoegdverklaring e.d.

Zie Nos. 793 en 794.

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE

Uitspraken der Afdeling op grond van de bepalingen van Hoofdstuk IV van het Besluit Herstel Rechtsverkeer.

No. 43. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 2 Juni 1948 (Mr. J. R. Thorbecke).

Aangezien de goede trouw van degene die in opdracht van gerequestreerde heeft gekocht niet is komen vast te staan, moet krachtens art. 53, lid 5, j°. art. 54 E 100 de vordering tot teruggave worden toegewezen.
Aan requestrant wordt echter, met toepassing van art. 57, lid 1, j°. artt. 54, lid 2, en 22 E 100, opgelegd, aan de gerequestreerde — die persoonlijk te goeder trouw was — de door deze betaalde koopprijs te vergoeden.

BESLISSING

Inzake:

Dr. H. W. A. Beenhouwer, wonende te New York, *requestrant.*

Gemachtigde: *Mr. J. Scholten.*

contra:

Chr. Winkelmeijer, wonende te Lunteren, *gerequestreerde.*

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie;

Gehoord de partijen;

Gezien de stukken;

Overwegende dat requestrant bij inleidend verzoekschrift heeft gesteld;

dat requestrant bij schrijven van Uw Afdeling d.d. 22 November 1947 een zgn. „verwervingsverklaring" heeft ontvangen, waarbij namens *Chr. Winkelmeijer,* wonende te Lunteren aan de Dorpsstraat 227, ten deze gerequestreerde, wordt medegedeeld, dat deze het aandeel f 1000,— Rotterdamse Bank N.V. No. 280171/5 omstreeks Pasen 1943 tegen de koers ± 130 % zou hebben verkregen door bemiddeling van G. van Noort van een zekere Wijnberg (adres niet nader genoemd);

dat verzoeker is vroegere bezitter van dit aandeel in de zin van art. 39 Besluit Herstel Rechtsverkeer en het heeft verloren tegen zijn wil doordat de Firma Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, die het als Joods vermogen onder zich had, het aandeel op 30 April 1943, terwijl requestrant in New York woonachtig was, tegelijk met 29 andere aandelen Rotterdamse Bank heeft verkocht tegen een koers van 151 %;

dat requestrant in de eigendom van dit aandeel zal moeten worden hersteld;

dat immers in *de eerste plaats* de verkoop is geschied buiten de beurs om tegen een koers, welke lag verre beneden het te dien tijde voor aandelen Rotterdamse Bank geldend koerspeil;

dat verkoop buiten de beurs om ingevolge de ten tijde van de koop geldende bepalingen verboden en dus rechtens nietig was, zodat hierdoor geen eigendom van het aan requestrant ontvreemde effect voor gerequestreerde kan zijn ontstaan en dit eigendom derhalve thans ook niet voor hem dient te worden geschapen;

dat in *de tweede plaats,* indien de vordering tot herstel in de eigendom niet op grond van het vorengaande reeds voor directe toewijzing vatbaar zou zijn — des neen — gerequestreerde zijn goede trouw bij de koop zal moeten bewijzen, hetgeen hij blijkens de verwervingsverklaring reeds niet kan doen, nu het aandeel is gekocht tegen een veel lagere koers dan de geldende, en hij

niet heeft gekocht door bemiddeling van een lid van de Vereeniging voor den Effectenhandel;

dat het betoog behoeft, dat hier van „regelmatig beursverkeer" geen sprake is;

dat, nu het gerequestreerde is, die zijn goede trouw moet bewijzen, requestrant voorshands het verweerschrift wil afwachten, doch dat z.i. zijn vordering reeds op grond van de thans bekende feiten voor toewijzing vatbaar is;

dat verzoeker bereid is na voldoening door gerequestreerde aan het vonnis, zijn vordering op de netto-opbrengst van de beide obligaties op Lippmann, Rosenthal & Co. te cederen aan gerequestreerde;

dat requestrant bij vergunning van de Nederlandse Bank, kantoor Deviezenvergunningen, d.d. 15 Mei 1946 gerechtigd is deze vordering in te stellen;

MITSDIEN het Uwe Afdeling behage:

1e. nietig te verklaren, althans de nietigheid vast te stellen, van de verkoop door Lippmann, Rosenthal & Co., en van verdere verkopen van het aandeel f 1.000,— Rotterdamse Bank No. 280171/5;

2e. gerequestreerde te veroordelen binnen 8 dagen na Uwe uitspraak genoemd aandeel tegen behoorlijk bewijs van kwijting aan verzoeker af te geven door levering aan een door verzoeker aan te wijzen inleveringskantoor, op straffe van een dwangsom van f 100,— voor elke dag dat hij nalaat aan Uwe uitspraak te voldoen;

3e. gerequestreerde te veroordelen om ter zake voormeld tegen behoorlijk bewijs van kwijting te betalen een bedrag gelijk aan de sinds 30 April 1943 tot aan de dag van levering verschenen dividenden met de wettelijke rente ad 5 % 's jaars van de dag van indiening van dit verzoekschrift tot die der betaling;

Overwegende dat de gerequestreerde heeft aangevoerd:

Ik heb het effect gekocht omstreeks Pasen 1943 tegen een koers van plus minus 130 %. Ik kocht het effect van de Heer G. van Noort, een remisier te Amsterdam, voor geldbelegging. Ik wist niet, noch vermoedde dat dit effect op onregelmatige wijze in het verkeer was gekomen. Ik zou ook niet weten hoe ik dit toen had kunnen vermoeden. Ik heb gehoord van de Heer van Noort dat hij het stuk gekocht heeft van de Heer Wijnbergen, die inmiddels is overleden.

Verleden jaar heb ik, omdat ik geld nodig had, het effect via de Beurs laten verkopen. Ik heb het dus niet meer in mijn bezit. Ik weet niet of de koers tevoren hoger of lager was, toen ik het stuk kocht.

Overwegende dat gerequestreerde, die het betreffende bewijs van aandeel niet in regelmatig beursverkeer heeft verkregen, aannemelijk heeft gemaakt, dat hij te goeder trouw was;

Overwegende dat de verklaring van Van Noort, dat hij zijn bemiddeling had verleend bij de aankoop van het aandeel van een zekere Wijnbergen, die zou hebben medegedeeld, dat hij de opbrengst voor zijn onderduikkosten nodig had en dat hij als niet-ariër geen transacties op de beurs mocht verrichten, nergens bevestiging vindt, veeleer in strijd is met de datum van verkoop van het effect door Lippmann, Rosenthal & Co., zijnde 20 April 1943 en de datum van aankoop door gerequestreerde zijnde vóór Pasen 1943, dus vóór 25—26 April, omdat het onaannemelijk is, dat hij, die voor onderduikkosten contanten nodig heeft, die contanten voor enige dagen geheel of gedeeltelijk gaat beleggen, met het daaraan verbonden koersrisico;

Overwegende dat nu de goede trouw niet is komen vast te staan van hem die in opdracht van gerequestreerde heeft gekocht, de vordering tot teruggave krachtens art. 53, lid 5, j°. art. 54 Besluit Herstel Rechtsverkeer moet worden toegewezen;

Overwegende dat nu gerequestreerde persoonlijk te goeder trouw was, er aanleiding bestaat met toepassing van art. 57, lid 1, in verband met de artt. 54, lid 2, en 22 Besluit Herstel Rechtsverkeer aan de requestrant op te leggen aan gerequestreerde te vergoeden de door hem betaalde koopprijs, zijnde

ongeveer 130 % zoals door gerequestreerde op de 20ste Maart 1948 is betoogd, waarmede niet wordt beslist dat requestrant de daardoor ontstane schade zelf moet dragen;

Overwegende dat nu gerequestreerde heeft verklaard het aandeel te hebben verkocht, hij de beurswaarde van heden moet vergoeden;

Overwegende dat over verkopen, waarvan de omstandigheden niet bekend zijn, geen oordeel kan worden uitgesproken.

BESLISSENDE:

Verklaart nietig de aankoop door de gerequestreerde van het bewijs van aandeel in de Rotterdamse Bank ad f 1000,— nominaal, No. 280171/5;

Veroordeelt gerequestreerde om de beurswaarde op heden van genoemd aandeel benevens de waarde van de sinds Pasen 1943 tot op heden op dat aandeel gevallen dividenden tegen behoorlijke kwijtingen tegen overgifte door requestrant van een bedrag ad f 1300,—, aan requestrant af te dragen;

Compenseert de kosten des gedings des, dat, iedere partij de hare drage.

Wijst het meer of anders gevorderde af.

No. 44. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 11 Juni 1948. (Mr. L. Hollander).

Verzoekster heeft het bezit van een door haar na 9 Mei 1940 te goeder trouw en onder bezwarende titel verkregen certificaat van een Amerikaans aandeel anders dan op rechtmatige wijze verloren.
Het stuk is door verweerster te goeder trouw onder bezwarende titel verkregen.
Omdat het effect voor verzoekster een aanmerkelijk grotere waarde heeft dan voor verweerster wordt zij tegen betaling, aan verweerster, van de huidige beurswaarde in de eigendom hersteld.

BESLISSING

In de zaak van:

Hamburger & Co.'s Bankierskantoor N.V., gevestigd te Amsterdam, *verzoekster,*

contra:

Adriana Hack, wonende te Roosendaal, *verweerster.*

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie;

Gezien de stukken, waaronder een verwervingsverklaring met bijlagen d.d. 2 October 1947 van de Firma J. Luijkx te Roosendaal met betrekking tot een certificaat à 10 shares Canadian Pacific Railway Co., No. 51130, inhoudende dat de tegenwoordige bezitster A. Hack het effect in Mei heeft gekocht bij de Firma J. Lemmen & Co. te Roosendaal met kettingverklaring van de Twentsche Bank d.d. 1 Mei 1941 en dat het stuk op 8 Mei 1941 door de Twentsche Bank te Amsterdam is afgeleverd aan de commissionnair in effecten C. J. van Rijn aldaar, op 9 Mei 1941 door deze doorgeleverd aan de Firma Lippmann, Rosenthal & Co. (de goede) en op 12 Mei 1941 door deze gezonden aan de Firma J. Lemmen & Co.;

Overwegende dat naar aanleiding van die verklaring verzoekster bij verzoekschrift, zoals zij dit schriftelijk heeft aangevuld, herstel in de eigendom van voormeld certificaat heeft verzocht, daartoe aanvoerende: dat zij op 27 Januari 1941 ingevolge de Verordening betreffende de behandeling van vijandelijk vermogen (26/1940) namens de toenmalige Rijkscommissaris is gesteld onder het beheer van de „Reichsamtsleiter" Malettke; dat zij op 28 April 1941 van het Administratiekantoor van Amerikaansche Fondsen, opgericht door Groes & Gosman, ten Have & van Essen en Jarman & Zoonen, voormeld certificaat heeft ontvangen tegen een origineel stuk, dat met andere reeds bij het begin van de oorlog in haar bezit was; dat zij op 29 April 1941 het certificaat, ter aflevering van een verkoop d.d. 24 April 1941, heeft geleverd aan de

commissionnair in effecten C. J. van Rijn te Amsterdam; dat de opbrengst van het certificaat niet is belegd in andere Amerikaanse waarden; dat het stuk door verweerster weliswaar ter beurze is verkregen, echter de koper zich had kunnen en behoren te overtuigen omtrent de herkomst; dat het immers van voldoende bekendheid was, welke vennootschappen onder een Duitse beheerder stonden en dientengevolge geacht konden worden onder dwang te handelen; dat het stuk voor verzoekster een grotere waarde heeft dan voor verweerster; dat immers dit stuk een onderdeel vormde van verzoeksters effectenportefeuille in Amerikaanse waarden, door haar aangehouden als dekking voor haar dollarverplichtingen; dat de verkoop van dit stuk, onderdeel van deze effectenpositie, een shortpositie ten aanzien van haar dollarverplichtingen tegenover haar cliënten-niet-ingezetenen heeft doen ontstaan; dat overleg met de Nederlandsche Bank tot gevolg heeft gehad, dat verzoekster de op deze wijze terug te verkrijgen stukken zal kunnen aanwenden ter dekking van dat tekort;

Overwegende dat verweerster bij verweerschrift nog heeft aangevoerd, het certificaat in Mei 1941 in regelmatig beursverkeer te hebben verkregen, immers op „officiële" nota door bemiddeling van de commissionnair in effecten J. Lemmen, bij wie zij als dienstbode in betrekking was, en geheel te goeder trouw te hebben gehandeld;

Overwegende dat verzoekster voormelde door haar gestelde feiten aannemelijk heeft gemaakt voor wat betreft haar onderbeheerstelling door een brief namens de toenmalige Rijkscommissaris aan Malettke d.d. 27 Januari 1941, de verkrijging van het certificaat door een brief van voormeld Administratiekantoor d.d. 11 Mei 1948 en de verkoop door een bewijsje van C. J. van Rijn d.d. 24 April 19(41);

Overwegende dat hieruit volgt, dat verzoekster het certificaat na 9 Mei 1940 te goeder trouw onder bezwarende titel heeft verkregen en dat zij het bezit ervan anders dan op rechtmatige wijze heeft verloren, immers door of tengevolge van handelingen, verricht onder onbehoorlijke invloed van personen, door de vijand met macht bekleed; dat weliswaar de ingevolge voormelde Verordening Vijandelijk Vermogen — geplaatst op lijst B, behorende bij het Besluit Bezettingsmaatregelen — benoemde beheerder over verzoekster ook achteraf niet geacht behoeft te worden het gehele beheer onbevoegdelijk te hebben gevoerd, maar de verkoop van certificaten van Amerikaanse aandelen, dienende tot dekking voor de dollarverplichtingen van een Bank, zonder dat de opbrengst in andere Amerikaanse waarden werd belegd, geen behoorlijke beheersdaad opleverde en dus onder onbehoorlijke invloed van de beheerder is verricht;

Overwegende echter, dat verweerster aannemelijk heeft gemaakt, dat zij daarna het certificaat te goeder trouw onder bezwarende titel heeft verkregen; dat zij immers door bovenbedoelde bijlagen bij de verwervingsverklaring en haar door J. Lemmen & Co. verstrekte nota's d.d. 14 en 23 Mei 1941 heeft aangetoond, dat zij het stuk heeft verkregen in regelmatig beursverkeer, terwijl het hieruit voor verweerster voortspruitende vermoeden van goede trouw niet door verzoekster is ontzenuwd; dat toch uit hetgeen verzoekster hiertoe als bovenvermeld heeft aangevoerd geenszins volgt, dat de Twentsche Bank — verweersters onderlasthebster — het certificaat heeft verkregen rechtstreeks uit handen van verzoekster, noch ook — gesteld al dat dit het geval ware —, dat de Twentsche Bank dan niet gehouden was het stuk van verzoekster te aanvaarden;

Overwegende dat dus verweerster als eigenares van het certificaat zou moeten worden erkend, ware het niet, dat verzoekster heeft gesteld — en zulks naar het oordeel der Afdeling op bovenvermelde gronden terecht —, dat het effect voor verzoekster een grotere (lees: aanmerkelijk grotere) waarde heeft dan voor verweerster; dat uit dien hoofde de Afdeling, nu ook de bepalingen van art. 54, 1e lid, sub c-e, van het Besluit E 100 zich hiertegen niet verzetten, verzoekster in de eigendom van het certificaat zal herstellen, doch — ingevolge het krachtens art. 57, 2e lid, toepasselijke 4e lid van art. 27 van dat Besluit — slechts tegen betaling door verzoekster aan verweerster van de waarde van het stuk voor verweerster — welke waarde uiteraard is de huidige beurswaarde van het effect;

Overwegende dat verweerster, voor het geval de beslissing der Afdeling aldus zou luiden, heeft verzocht haar te vergunnen de vrijkomende gelden à 100 % te beleggen in de binnenlandse dollarlening, doch de Afdeling niet bevoegd is haar hiertoe vergunning te verlenen;

Overwegende tenslotte, dat verweerster eventueel door haar genoten dividenden niet aan verzoekster behoeft te vergoeden en buiten kosten dient te blijven;

Beslissende:

Herstelt verzoekster in de eigendom van het certificaat à 10 shares Canadian Pacific Railway Co. No. 51130;

Veroordeelt verweerster, binnen een maand na heden de mantel van dat certificaat in te leveren bij het inleveringskantoor, de Firma J. Luijkx te Roosendaal;

Verstaat dat het inleveringskantoor — voorzover geen buiten het Besluit E 100 gelegen voorschriften of omstandigheden zich daartegen verzetten — de mantel en het couponblad van dat certificaat op 11 Augustus 1948 zal uitleveren aan verzoekster, doch een en ander slechts tegen betaling door verzoekster aan verweerster van de waarde van het certificaat in guldens naar de koers ter Beurze van Amsterdam op de dag der uitlevering, en voorts met dien verstande, dat deze uitlevering achterwege zal blijven, indien vóór bovengenoemde datum door de Afdeling Effectenregistratie aan het inleveringskantoor mededeling is gedaan van een tegen deze beslissing ingesteld beroep, in welk laatste geval het effect slechts mag worden uitgeleverd, nadat de Afdeling Rechtspraak over dit beroep zal hebben beslist;

Veroordeelt verzoekster in de kosten, tot heden aan de zijde van verweerster begroot op nihil.

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN en VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

Mededelingen van het Nederlandse Beheersinstituut.

Opheffing Vertegenwoordigingen.

Met ingang van 1 Juli 1948 zijn de Vertegenwoordigingen Leiden en Terneuzen opgeheven.

De werkzaamheden van deze Vertegenwoordigingen zijn overgenomen door resp. het Bureau 's-Gravenhage en de Vertegenwoordiging Goes.
(Vgl. „Rechtsherstel" Jrg. I. No. 19, blz. 519).

Publicaties in de Nederlandse Staatscourant.

Opheffing van de beperkingen van het rechtsverkeer met hen, die uitsluitend op grond van art. 2 sub 4 van het Besluit Vijandelijk Vermogen, Staatsblad No. E 133, vijandelijk onderdaan zijn.

Het Nederlandse Beheersinstituut heeft besloten:

1) toestemming te geven tot het verrichten van krachtens het Besluit Vijandelijk Vermogen verboden rechtshandelingen door, met, ten behoeve van of krachtens opdracht van hen, die uitsluitend op grond van art. 2 sub 4 van dit Besluit vijandelijk onderdaan zijn, dit zijn zij, wier namen voorkomen op de zgn. „zwarte lijst";
2) vrijstelling te verlenen aan vijandelijke onderdanen als vorenbedoeld van de bepaling van art. 3, lid 3, van het Besluit Vijandelijk Vermogen met betrekking tot het vermogen, door hen na de inwerkingtreding dezer beschikking uit beroep en/of bedrijf te verkrijgen tengevolge van de rechtshandelingen, als bedoeld sub 1, met dien verstande, dat deze vrijstelling derhalve niet geldt ten aanzien van vermogen, dat aan personen behorende tot genoemde categorie van vijandelijke onderdanen krachtens erfenis, legaat of schenking opkomt;
3) te bekrachtigen rechtshandelingen, als bedoeld sub 1, welke op de datum van de inwerkingtreding dezer beschikking reeds waren verricht;
4) te bepalen, dat deze beschikking in werking treedt met ingang van de dag van publicatie in de Nederlandse Staatscourant.

(Ned. St. Crt. 2 Juli 1948, No. 127).

AFDELING ONROERENDE GOEDEREN

Gegevens betreffende de afdeling en algemene mededelingen.

Rechtsherstel van overgedragen hypothecaire vorderingen.

Tijdens de bezetting is het meermalen voorgekomen, dat bij liquidatie van Verenigingen of instellingen, de haar toebehorende hypothecaire vorderingen om niet werden overgedragen aan een door de bezetters in het leven geroepen instelling.

Voor het rechtsherstel van deze hypothecaire vorderingen heeft de Afdeling Onroerende Goederen een model-acte ontworpen, welke op aanvrage van notarissen-bemiddelaars aan hen wordt toegezonden.

Dit model kan tevens in gewijzigde vorm gebruikt worden in die gevallen, waarin rechtsherstel is gevraagd van hypothecaire vorderingen, welke onder bezwarende titel zijn overgedragen.

Rechtsherstel ten aanzien van hypothecaire vorderingen.

In No. 12 van de tweede jaargang van dit orgaan publiceerde de Afdeling Onroerende Goederen de overwegingen van twee uitspraken van de Kamer te 's-Gravenhage van de Afdeling Rechtspraak, betreffende de toepasselijkheid van art. 33 E 100 op aflossingen van Joodse hypotheken, gedaan aan — en naar aanleiding van een opzegging door — het Makelaarskantoor Everout, optredend voor de N.G.V.

Hieronder volgen de overwegingen van enige uitspraken van dezelfde Kamer, waarbij op grond van het feit, dat de debiteur niet een opzegging had ontvangen, doch de hypothecaire schuld aan een Duitse instantie vrijwillig werd afgelost, artikel 33 E 100 niet toepasselijk werd geacht en de Raad de hypothecaire vordering en inschrijving deed herleven.

I. Uitspraak van de Kamer te 's-Gravenhage d.d. 31 Januari 1948 (Na-oorlogse Rechtspraak 1948 No. 1225).
Een Joods perceel werd door de N.G.V. verkocht aan N. Dit perceel was belast met een eerste hypotheek ten behoeve van de Joodse creditrice H. De N.G.V. inde de koopsom en boekte een gedeelte hiervan als aflossing van de Joodse hypotheek op rekening van de Joodse creditrice.
De Joodse creditrice verzocht rechtsherstel ten aanzien van de hypothecaire vordering en inschrijving.
De Landelijke Hypotheekbank stelde, dat art. 33 E 100 van toepassing is op deze betaling, zodat J. (de oude Joodse eigenaar) van zijn schuld bevrijd geacht moet worden en het gehele bedrag der aflossing als „tegenpraestatie" ter tafel dient te brengen ten behoeve van de koper en de „Landelijke".
De oorspronkelijke Joodse hypotheek zou niet hersteld behoren te worden.
De Raad verwierp dit verweer op grond van de volgende overwegingen:

> „O. dat de Landelijke de rechtsgeldigheid van deze betaling meent te kunnen afleiden uit artikel 33 van het Besluit E 100, doch naar 's Raads oordeel ten onrechte.
> O. toch dat — aangenomen dat in deze naar het gemene recht, afgezien van bezettingsmaatregelen, partij J. op het ogenblik der betaling een opeisbare schuld had aan partij H (zoals de Landelijke stelt, terwijl partij H. bij monde van haar gemachtigde de opeisbaarheid heeft aangetast) — het beroep op art. 33 niettemin zou moeten falen;
> dat immers de duidelijke strekking van dit artikel is om een schuldenaar, die redelijkerwijs in de bestaande bezettingsomstandigheden niet ontkomen kon aan de aanmaning van een hem door bezettingsmaatregelen als schuldeiser aangewezen niet-schuldeiser, ondanks eventueel te verlenen rechtsherstel, ook tegenover de werkelijke schuldeiser te bevrijden, welke strekking vooral uitkomt in het derde

lid, dat zodanige bevrijding uitsluit ingeval de schuldenaar op grond van bijzondere redenen de betaling had moeten weigeren;
dat echter in casu de schuldenaar (partij J.) geheel buiten de zaak is gebleven en de gehele transactie voltrokken is door de N.G.V. in twee verschillende, haar buiten schuldenaar en schuldeiser om, door de bezettingsmaatregelen verleende qualiteiten, terwijl van enige onontkoombare aandrang op de schuldenaar geen sprake is geweest;
O. dat de gemachtigde van de Landelijke nog heeft aangevoerd, dat het louter toeval is, dat de N.G.V. in deze zowel voor schuldeiser als schuldenaar opkwam, en gewezen heeft op het mogelijk geval dat het beheer onderscheidenlijk in handen van twee verschillende bezettingsinstanties was geweest, waarvan de ene bij de andere op betaling had aangedrongen;
dat echter ook in een dergelijk geval geen sprake zou zijn geweest van een aandrang zijdens een niet-schuldeiser op de werkelijke schuldenaar, tot welk geval, naar hiervoren werd overwogen, art. 33 zich beperkt, zodat, mocht een dergelijke casuspositie zich voordoen, de beslissing niet met toepassing van dat artikel, maar van andere voorschriften van het Besluit E 100 naar redelijkheid en billijkheid zou moeten worden getroffen;
O. dat dit geschilpunt derhalve ten nadele van de Landelijke en partij N., die zich tenslotte bij haar heeft aangesloten, behoort te worden beslist, zodat de vordering van partij H. op dit punt moet worden toegewezen; enz."

II. Uitspraak van de Kamer te 's-Gravenhage 12 Maart 1948.
Een Joodse crediteur (J.) had aan A. (niet-Joodse debiteur) op 9 Maart 1940 gelden ter leen verstrekt, onder beding van niet opeisbaarheid vóór 9 Maart 1945, waarvoor een eerste hypotheek verleend was op een woonhuis.
A. ontving op 30 Januari 1943 van de N.G.V. bericht, dat de vordering in beheer genomen was en dat wel spoedig tot opzegging zou worden overgegaan.
Naar aanleiding van deze mededeling heeft A. op 19 Februari 1943 de schuld afgelost, waarna de inschrijving op 11 Maart 1943 werd doorgehaald.
De Raad achtte, op grond van artt. 23 en 25 E 100 ingrijpen noodzakelijk en herstelde de crediteur in al zijn rechten, daarbij overwegende:

„O. dat tussen partijen de ten requeste gestelde hypothecaire lening van J. aan A. vaststaat en eveneens, dat de daaruit voortgesproten rechtsbetrekkingen tussen partijen naar bezettingsrecht zijn tenietgegaan ingevolge een betaling door A. aan de N.G.V. gedaan krachtens de Verordening 154/1941, welke op grond van het Besluit Bezettingsmaatregelen (Stbl. E 93) geacht moet worden nimmer van kracht te zijn geweest;
O. dat mitsdien op grond van het bepaalde bij de artikelen 23 j°. 25 van het Besluit E 100 grond voor ingrijpen van de Raad aanwezig is, tenzij het tegendeel mocht blijken;
O. dat dit laatste echter niet het geval is, aangezien mede tussen partijen vaststaat, dat de onderhavige vordering niet vóór 9 Maart 1945 opeisbaar was en dat bovendien door het A.N.B.O. namens de N.G.V. geen betaling is geëist, zodat door A. reeds bij voorbaat is voldaan aan een wel aangekondigde, maar nog niet uitgebrachte eis tot betaling;
O. dat A. door ongevraagd zijn schuld te voldoen aan een door de bezetter onrechtmatig in de plaats van zijn werkelijke crediteur gestelde roofinstelling de belangen van zijn crediteur op grove wijze heeft verwaarloosd;
dat het ten bewijze van het tegendeel door A. gedaan beroep op de weigering van J.'s Bank om de rentebetaling van September 1942 te ontvangen en de daaruit door hem getrokken conclusie dat J. zijn rechten op zijn vordering dus zou hebben prijsgegeven ten enenmale

faalt en zinledig is, omdat het algemeen bekend was, dat de Banken door de bezetter gedwongen waren geen betalingen voor Joden meer aan te nemen en in de weigering van de Bank geenszins zonder nader onderzoek lag opgesloten of daarmede te kennen werd gegeven, dat A. aan de N.G.V. moest betalen;
dat evenmin het beroep van A. op de aangifte door J. zelf van zijn vordering aan de N.G.V. opgaat, daar J. hiertoe naar het bezettingsrecht onder bedreiging van straf was gehouden en iedereen wist op welke wijze straffen tegen Joden door de bezetter werden ten uitvoer gelegd, doch A. betaalde zonder hiertoe naar bezettingsrecht gehouden te zijn en zonder hiertoe te zijn aangemaand;
dat ook het beroep van A. op het advies van zijn notaris hem niet kan baten, daar het vanzelf spreekt, dat indien dit advies onjuist is geweest, de gevolgen daarvan ten laste van A., die het vroeg en opvolgde, moeten komen en niet ten laste van J., maar bovendien dit advies volgens eigen opgave van A. niet inhield, om dadelijk en klakkeloos te betalen, maar slechts de verwachting uitsprak, dat indien het A.N.B.O. doorzette, de consequentie ongetwijfeld zou zijn: of tenslotte toch aflossen, of executie, hetgeen A. er niet toe had mogen brengen om zonder daartoe te zijn verzocht uit eigen beweging tot betaling aan de N.G.V. over te gaan;
O. dat op grond van het vorenstaande J. in zijn rechten behoort te worden hersteld en zijn vordering als eerste hypotheek op het bovenvermelde perceel van A. behoort te worden ingeschreven; enz."

III. Uitspraak van de Kamer te 's-Gravenhage d.d. 28 April 1948.
Een Joodse crediteur (J.) had aan A. (niet-Joodse debiteur) op 6 Juli 1938 gelden ter leen verstrekt, waarvoor een eerste hypotheek verleend was op: a. een hotel en b. twee woonhuizen.
A. loste in November 1942 de gehele hoofdsom met rente af aan de N.G.V. daar hij de sub b genoemde woonhuizen had verkocht en deze vrij van hypotheek moest leveren.
Daar A., nadat hij enige bezwaren kenbaar had gemaakt tegen de door J. gestelde eisen, op de oproep van de notaris-bemiddelaar om te zijnen kantore te komen voor het opmaken van een proces-verbaal van zwarigheden, niet was verschenen, benoemde de Afdeling O.G. een onzijdig persoon om zijn belangen waar te nemen. Deze liet de hem bekende bezwaren van A. in het proces-verbaal van zwarigheden opnemen, en diende een verzoekschrift in bij de Afdeling Rechtspraak, opdat het geschil door die Afdeling in behandeling genomen kon worden.
De Raad achtte artikel 33 E 100 niet toepasselijk op deze aflossing en herstelde de crediteur in zijn rechten, in dier voege, dat de doorhaling van de hypothecaire inschrijving, voorzoverre deze betrof het sub a genoemde hotel, werd nietig verklaard en de vordering, zoals deze in November 1942 bestond, herleefde, daarbij overwegende:

„O. dat partijen de vraag verdeeld houdt, waardoor zij niet tot minnelijke regeling zijn kunnen komen, of partij A., door zijn betaling in de maand November 1942 ten kantore van Notaris X. gedaan, tegenover J. al of niet deugdelijk gekweten moet worden geacht;
O. dat namens A. voor een bevestigende beantwoording van deze vraag is aangevoerd, dat hij toen hij de bovenomschreven woonhuizen verkocht, gehouden was deze vrij van hypotheek te leveren; dat aflossing van de hypotheek dus nodig was en het voor de hand lag dat hij ook het kleine overschot van zijn schuld, dat boven de koopsom lag, tegelijk afbetaalde; dat hij steeds de verschuldigde rente aan Notaris X., die gelijk algemeen bekend was gevolmachtigde van J. was, had afgedragen en dus nu ook kapitaal en rente aan deze ter hand stelde; dat het hem niet bekend was, dat de notaris niet meer als gemachtigde van J. kon of mocht optreden; dat het in zijn dorp gewoonte was dergelijke betalingen bij de notaris te doen; dat hem van een N.G.V. of van het A.N.B.O. in deze tijd niets bekend is geweest; dat de notaris hem met geen woord gewaarschuwd heeft,

dat hij niet meer bevoegd was voor J. gelden te ontvangen; dat hij niet beter heeft geweten dan dat de gelden aan zijn crediteur ten goede zouden komen;
O. dat hiertegenover namens J. is ontkend, dat hij aan Notaris X. volmacht tot het ontvangen van rente en kapitaal zou hebben gegeven, en dat deze namens hem kwijting zou mogen verlenen en voorts is verklaard dat de hypotheek slechts aflosbaar was drie maanden na opzegging; dat geen opzegging heeft plaats gehad; dat de verkoop der percelen geheel vrijwillig en zonder enige noodzaak heeft plaats gevonden; dat bovendien A. had kunnen verzoeken om, zonder dat de schuld werd afgelost, alleen de bovengenoemde kleinere percelen uit het hypothecair verband te ontslaan, terwijl de hypotheek op het hotel bleef rusten; dat A. geweten moet hebben, dat Notaris X. de ontvangen gelden aan Duitse handlangers moest afdragen; dat het royement door de N.G.V. is verleend;
O. dat het verweer van A. zoals het in de stukken en ter terechtzitting is gevoerd, tweeledig, doch in zichzelf tegenstrijdig is geweest; dat toch enerzijds, o.m. in het door de onzijdige persoon, mede namens hem ondertekend, hierboven gerelateerde verzoekschrift van Juni/Augustus 1947 is gesteld, dat hij aan het A.N.B.O. als lasthebber van de N.G.V. zou hebben betaald, waarop dan het deel van het door zijn raadsman ter terechtzitting ontvouwde betoog aansluit, dat hij op grond van art. 33 van het Besluit E 100 door deze betaling geldig zou zijn gekweten;
dat echter anderzijds door A. in persoon en door dezelfde gemachtigde ter terechtzitting is verklaard, dat hij aan Notaris X. als gemachtigde van J., dus aan J. zelf zijn schuld zou hebben voldaan;
O. hieromtrent, dat door Notaris X. ter terechtzitting van 25 Maart is verklaard, dat hij geen generaal gevolmachtigde van J. is en ook nooit is geweest en dat hij, ofschoon volgens het gebruik terzake wel bij hem domicilie was gekozen, ook geen speciaal gevolmachtigde van J. was tot ontvangst van rente en aflossing van de litigieuze hypothecaire vordering en zich bij het in ontvangst nemen van deze rente en aflossing ook niet als zodanig heeft gedragen;
dat hij integendeel, toen A. in October 1942 bij hem kwam en verklaarde de hypotheek te willen aflossen deze heeft gewaarschuwd, dat dit niet ogenblikkelijk mogelijk was, daar hij, notaris, daarover eerst het A.N.B.O. in Den Haag zou moeten inlichten;
dat er geen twijfel aan bestaat, dat A. toen heeft geweten, dat de door hem te storten gelden niet aan J. zouden ten goede komen;
O. dat A. weliswaar heeft ontkend, dat Notaris X. hem enigerlei mededeling in deze geest zou hebben gedaan en heeft verklaard dat hij niet geweten heeft, dat rente en aflossing aan het A.N.B.O. of aan enige andere Duitse of Duitsgezinde instantie en niet aan J. zouden worden afgedragen, doch deze verklaringen van A. aan de Raad niet aannemelijk zijn voorgekomen en dit te minder nu zijn eigen raadsman Mr. tevens Notaris Z. ter tweede terechtzitting mededeelde, dat hij naar aanleiding van de door hem behandelde verkoop van de twee bovengenoemde percelen tegen A. heeft gezegd, dat deze zelf maar naar Notaris X. moest gaan om de roya van de op die percelen liggende hypotheek te regelen, o m d a t dit een „Joden-hypotheek" was;
O. dat naar 's Raads oordeel uit het bovenstaande volgt, dat A. er zich niet op kan beroepen, dat hij aan Notaris X. als gemachtigde van J. zijn schuld zou hebben voldaan, doch vaststaat dat A. aan Notaris X. zijn geld afdragende, welbewust aan een ander dan aan zijn werkelijke schuldeiser heeft betaald;
O. dat echter aan A. een beroep op het eerste lid van art. 33, voorzover de op 18 November 1942 afgeloste hoofdsom betreft niet toekomt, aangezien hij te dier dage tot betaling van deze hoofdsom jegens zijn schuldeiser niet gehouden was, kunnende de bij de verkoop van de verhypothekeerde percelen vrijwillig — zij het ook overeen-

komstig het gebruik — op zich genomen verplichting om deze vrij van hypotheek aan zijn koper te leveren, daarin geen verandering brengen, zelfs al ware door deze vrijwillige verkoop de hypothecaire vordering opeisbaar geworden, daar zelfs dan hij zichzelf in de toestand, dat hij aan een ander dan zijn werkelijke crediteur, naar bezettingsrecht moest betalen, zou hebben gebracht, zodat het derde lid van art. 33 zich tegen hem zou keren, waarbij nog komt, dat hij, gelijk hieronder wordt overwogen, nooit enige aanmaning van het A.N.B.O. om te betalen, heeft ontvangen;

O. dat A. voorts ook ten aanzien van de door hem aan het A.N.B.O. betaalde rente tevergeefs een beroep op art. 33 E 100 doet, aangezien hij nimmer door of vanwege de N.G.V. tot betaling van deze rente is aangemaand, doch deze zonder enige aandrang van de Duitse bezetter of diens handlangers vrijwillig heeft voldaan, zodat hij niet gezegd kan worden „ingevolge" het destijds bestaande bezettingsrecht aan een ander dan aan zijn werkelijke schuldeiser te hebben betaald, aangezien mede uit het derde lid van art. 33 volgt, dat de wetgever in het eerste lid aan een betaling heeft gedacht, die na enige aandrang plaats vond, en waarbij mitsdien van een „weigering" sprake kon zijn;

O. dat namens J. ter terechtzitting is betoogd, dat A. bij de verkoop van de woonhuizen aan J. had kunnen vragen om dit perceel zonder aflossing der hypotheek uit de hypotheek te ontslaan en J. daarin zeker zou hebben toegestemd, aangezien het andere perceel, het Hotel, dat in eigendom aan A. verbleef, de restant-hypotheek volkomen dekte, zodat thans met herleving van de hypotheek van J. op dit laatste perceel alléén kan worden volstaan;

O. dat op grond van het bovenstaande de vordering van J. in hoofdzaak kan worden toegewezen; enz."

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. No. 6718 verschijnt deze uitgave 1 x per maand en is de omvang van dit nummer 32 pagina's, formaat 15½ x 24 cm.

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE

RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

DERDE JAARGANG

1 SEPTEMBER 1948

NUMMER

3

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ „DE HOFSTAD" SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3 DEN HAAG

TEL. 772496 — GIRO 12699

DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VOORZITTER, SECRETARIAAT EN AFDELING ONROERENDE GOEDEREN:
VAN STOLKWEG 21 — 'S-GRAVENHAGE
TEL. 553625* (4 LIJNEN)-POSTREK. 507670

AFD. RECHTSPRAAK: KONINGINNEGRACHT 24, 'S-GRAVENHAGE.

TEL. CENTRALE GRIFFIE . . . 116031
GRIFFIE KAMER 'S-GRAVENHAGE 116032
SUBSTITUUT-GRIFFIERS . 116033
GRIFFIER 116034
CONCIERGE 116035

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE:
KEIZERSGRACHT 143 - AMSTERDAM C.
TEL. 42854 - 42510 - 42336 - 42233 - 42969

CENTRAAL BUREAU VOOR DE EFFECTENREGISTRATIE:
SINGEL 202 - AMSTERDAM
TEL. 41265 - 42691 - 42010/15

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN EN VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN:

HOOFDKANTOOR VAN HET NED. BEHEERSINSTITUUT, NEUHUYSKADE 94, 'S-GRAVENHAGE - TELEFOON 774535/39
POSTREKENING 86085

GEDELEGEERDEN DER AFD. ONROERENDE GOEDEREN, KONINGINNEGRACHT 24 — 'S-GRAVENHAGE
TELEF. 116036

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VERANTWOORDELIJK REDACTEUR:
MR. J. W. JOSEPHUS JITTA
VAN STOLKWEG 21 - 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 553625

ABONNEMENT PER JAAR f 12.—

UITGAVE VAN
DRUKKERIJ-UITGEVERIJ "DE HOFSTAD"
SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3
'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 773496 — POSTGIRO 12789

INHOUD VAN DIT NUMMER

UITSPRAKEN IN HOGER BEROEP VAN DE VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

INGEVOLGE ART. 11 LID 4 E 133

No. 42. **VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL,** 8 Juni 1948. (Sieben/N.B.I./Steneker).

De verpachting waartegen appellante in beroep komt is geen liquidatiebehandeling maar een zuivere beheersdaad, strekkende tot voortzetting van een — overigens niet aan appellante maar aan haar gescheiden echtgenoot toebehorend — bedrijf.

Onbevoegdverklaring en verwijzing naar de Afdeling Rechtspraak.

Wij, Voorzitter van de Raad voor het Rechtsherstel; enz.

Ten aanzien van de feiten:

Overwegende, dat appellante blijkens haar appelrequest — hetwelk moet worden geacht, alhier in zijn geheel te zijn geïnsereerd — zich bezwaard gevoelt door en bij Ons in hoger beroep komt van de door Cornelis Buddingh, notaris te Vaassen, in diens hoedanigheid van beheerder over het vermogen van appellante, daartoe benoemd door het N.B.I. bij besluit van 13 September 1945, geëffectueerde verpachting van:

a. een stuk grond, gedeelte van de „Vossenhoek" te Vaassen, groot ongeveer twee hectaren, zijnde het gehele terrein met uitzondering van het gedeelte, waarop het huis en de broedschuur staan en van het voorterrein met uitzondering van de Oostelijke punt;

b. alle op het terrein staande hokken, schuren en verdere opstallen, met uitzondering van één hok naast het huis, gemerkt D;

een en ander als nader omschreven in het aan Ons copielijk overgelegde pachtcontract d.d. 29 Augustus 1947, bij hetwelk voornoemd stuk grond cum annexis is verpacht aan Steneker voor een tijdvak van twaalf jaren, ingaande op 29 Augustus 1947 en eindigende 1 September 1959, voor een jaarlijkse pachtprijs van f 700.— en verder onder de in voornoemd pachtcontract gestipuleerde voorwaarden, waaronder voorkomt de hier nog van speciaal belang zijnde stipulatie sub 13, luidende aldus:

> „Indien tot verkoop van de niet verpachte hokken of de broedmachine of wel tot verhuur van het woonhuis mocht worden overgegaan, heeft pachter tijdens het bestaan van deze pachtovereenkomst het recht van voorkeur om te kopen of te huren. Pachter is verplicht binnen een week wanneer hem een definitief bod is medegedeeld te beslissen of hij van zijn recht gebruik wenst te maken";

hebbende appellante op de gronden, vermeld in haar appelrequest, aan Ons verzocht, de bovenomschreven handeling van de beheerder althans van het N.B.I., waarbij voornoemd terrein van de Vossenhoek voor 12 jaren aan Steneker wordt verpacht, nietig te verklaren en mitsdien te verstaan, dat de gesloten overeenkomst nietig is en van onwaarde en wijders te verstaan, dat het N.B.I. niet gerechtigd zal zijn tot zodanige verpachting ook verder over te gaan, althans niet voor langere tijd dan tot 15 April 1948;

Ten aanzien van het recht:

1. Overwegende, dat het N.B.I. tegen deze vordering in de eerste plaats heeft aangevoerd:

dat de litigieuse verpachting is een rechtshandeling, waartoe het N.B.I. de bevoegdheid ontleent aan art. 11, lid 2 (lees: art. 11, lid 1, sub a), E 133; dat voor de kennisneming van een beroep tegen zulk een rechtshandeling niet de Voorzitter, maar de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel de bevoegde rechter is, tenzij de Voorzitter alleen reeds op

grond van het feit, dat aan Steneker een voorkeursrecht bij verkoop is verleend, zich bevoegd zou achten;
dat het N.B.I. echter van mening is, dat Wij Ons onbevoegd zullen dienen te verklaren;

2. Overwegende hieromtrent:

dat ten processe is gebleken, dat op het ten processe bedoelde terrein oorspronkelijk het pluimveebedrijf werd uitgeoefend door appellante's Duitse echtgenoot Ernst Moritz Heinrich Fabricius, met wie zij op 9 Augustus 1929 is gehuwd en van wie zij van echt is gescheiden, zijnde het echtscheidingsvonnis op 31 October 1945 ingeschreven in de Registers van de Burgerlijke Stand en hebbende appellante op 6 November 1945 voor de Burgemeester harer woonplaats de verklaring afgelegd, bedoeld in art. 8 der wet op het Nederlanderschap, waardoor zij haar Nederlandse nationaliteit, die zij vóór haar huwelijk bezat, herkreeg;
dat appellante, hangende de echtscheidingsprocedure en bij afwezigheid van haar echtgenoot, die zoals gezegd het pluimveebedrijf op voornoemd terrein uitoefende, een tijdelijke voorziening heeft moeten treffen en zij bij pachtcontract van 20 April 1944 hetzelfde stuk grond als hierboven sub factis onder a genoemd, alsmede „alle op het verpachte terrein staande hokken, schuren en verdere opstallen, met uitzondering van één hok naast het huis, gemerkt D en de helft van het grote kippenhok, gemerkt C, de bijenstal met inhoud en de vossenhokken", heeft verpacht aan Steneker voor een tijdvak van drie jaren, ingaande 15 April 1944 en eindigende 14 April 1947, eveneens voor een jaarlijkse pachtprijs van f 700.— en verder onder volkomen dezelfde voorwaarden als zijn gestipuleerd in het thans litigieuse pachtcontract van 29 Augustus 1947, met dien verstande, dat in het door appellante zelve op 20 April 1944 met Steneker gesloten pachtcontract bovendien nog is gestipuleerd sub 19:

> „Voor of op 15 October 1946 zal tussen partijen overleg worden gepleegd over eventueel verdere huur van het verpachte";

dat het bedoelde stuk grond cum annexis, zolang appellante — die te eniger tijd na 10 Mei 1940 onderdaan is geweest van een vijandelijke staat, immers tot 6 November 1945 uitsluitend de Duitse nationaliteit heeft bezeten en uit dien hoofde ook thans nog is „vijandelijk onderdaan" in de zin van art. 2 E 133 — nog geen z.g. non-enemy-verklaring heeft verkregen, ingevolge het bepaalde bij art. 2 sub 2 juncto art. 3, lid 1, E 133 van rechtswege behoort tot het vijandelijke vermogen, hetwelk volgens art. 10, lid 1, E 133, ten behoeve van de Staat wordt beheerd door het N.B.I.;
dat de litigieuse verpachting is een zuivere beheersdaad van het N.B.I. en niet valt onder de omschrijving van art. 11, lid 1, sub c E 133, zijnde met name in casu geen sprake van enige vervreemdingshandeling, noch ook van het stilleggen of sluiten van enig bedrijf, strekkende integendeel de verpachting tot voortzetting van het pluimveebedrijf, hetwelk overigens niet was het bedrijf van appellante, doch het bedrijf van haar gescheiden echtgenoot, zodat ook niet kan worden gesproken van enige liquidatiehandeling ten aanzien van appellante, die — zulks ten overvloede — als vijandelijk onderdaan overigens geen rechtshandelingen kan verrichten en die zelfs na een eventueel gunstige beschikking op haar verzoek ex art. 34, lid 1, sub f E 133, het bedrijf niet zou mogen leiden, omdat — gelijk door het N.B.I. bij antwoord is gesteld — zij geen bedrijfsvergunning heeft van het Bedrijfschap voor Pluimvee en Eieren en zulk een vergunning door haar, bij gebreke van deskundigheid, ook niet kan worden verkregen;

3. Overwegende derhalve, dat Wij met het N.B.I. van oordeel zijn, dat het onderhavige beroep niet behoort tot Onze competentie, doch tot die van de Afdeling Rechtspraak, aan welk oordeel niet afdoet de — naar Onze mening niet doorslaggevende — omstandigheid, dat bij bovengeciteerde stipulatie sub 13 in het pachtcontract van 29 Augustus 1947 aan Steneker is toegekend een voorkeursrecht bij eventuele verkoop van „de niet verpachte hokken" (lees: van het niet verpachte hok naast het huis, gemerkt D) „of de broedmachine";

4. Overwegende, dat Wij na het bovenstaande al het verder door partijen

aangevoerde buiten beschouwing kunnen laten en Wij termen aanwezig achten om deze zaak te verwijzen naar de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel, aan welke Afdeling Wij ook menen te moeten overlaten de beantwoording van de vraag, welke der partijen uiteindelijk in de proceskosten behoort te worden verwezen;

IN NAAM DER KONINGIN rechtdoende in hoger beroep:

Verklaren ons onbevoegd van het onderhavige hoger beroep kennis te nemen;

Verwijzen de zaak naar de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel.

No. 43. VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, 27 Juli 1948. (Gilberts/N.B.I.).

Door de voorgenomen verkoop der litigieuse materialen zou noch het vermogen van appellant's vader, noch het belang van diens crediteuren gediend zijn, terwijl het belang der vennootschap — en mitsdien van appellant — het intact houden van de outillage van het bedrijf vordert; ook het beroep van het N.B.I. op het algemeen belang wordt afgewezen.

Het N.B.I., beherende het vermogen van een der vennoten, is slechts bevoegd tot de rechtshandelingen, waartoe die vennoot zelf bevoegd zou zijn, t.w. die, welke op het doel van de vennootschap betrekking hebben. Tot vervreemding van al het materiaal — neerkomende op een complete liquidatie van het bedrijf — is het N.B.I. derhalve niet bevoegd.

Wij, Voorzitter van de Raad voor het Rechtsherstel; enz.

1. Overwegende, dat appellant op de gronden, aangegeven in zijn voornoemd appelrequest en nader geadstrueerd tijdens de mondelinge behandeling, zich beklaagt over — en bij Ons in beroep komt van — een door het N.B.I. aan Corn. de Vlaming en L. Backer, beëdigde makelaars in machinerieën en metalen te Amsterdam, gegeven opdracht tot een in de plaatselijke Utrechtse bladen van 21 Januari 1948 aangekondigde openbare veiling van de in een door appellant aan Ons overgelegde veilings-catalogus gespecificeerde aannemersmaterialen „van den onder beheer gestelden aannemer Gilberts" — waarmede kennelijk bedoeld worden eigendommen van appellant's vader J. Gilberts, destijds verblijf houdende te Veenhuizen, wiens vermogen krachtens de bepalingen van het Besluit Vijandelijk Vermogen staat onder beheer van het N.B.I., — stellende appellant in hoofdzaak, dat genoemde aannemersmaterialen behoren tot het vermogen der vennootschap onder firma J. Gilberts en Zoon, gevestigd te Bilthoven, welke vennootschap op 1 April 1943 voor onbepaalde tijd is aangegaan tussen appellant en zijn vader voornoemd en welke vennootschap onder No. 16329 is ingeschreven in de registers van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Utrecht, ten bewijze waarvan appellant aan Ons een uittreksel van bedoelde inschrijving heeft overgelegd, hebbende appellant aan Ons verzocht te bevelen:
   a. dat de aangekondigde verkoop geen doorgang zal vinden;
   b. dat het N.B.I. zich zal onthouden van iedere verkoop en/of vervreemding van vermogensbestanddelen, behorende tot het vermogen van de vennootschap onder firma bestaande tussen appellant en zijn vader, althans van vermogensbestanddelen tot het vermogen van appellant;
2. Overwegende, dat het N.B.I. tegen deze vordering in de eerste plaats heeft aangevoerd, dat het N.B.I. ontkent, „dat er ooit de facto of de jure een vennootschap onder firma tussen vader en zoon Gilberts bestaan heeft of bestaat", welke ontkenning door het N.B.I., hetwelk zich op het standpunt stelt, dat hier sprake is van een schijnhandeling, in hoofdzaak is gemotiveerd met de volgende argumenten:
   1. appellant, geboren op 24 September 1921 en dus destijds 21 jaar oud,

is omtrent April 1943 in de bestaande aannemerszaak van zijn vader getreden, om formeel als „werkgever" te kunnen optreden en hierdoor te ontkomen aan de Duitse deportatie-maatregelen;

2. men oordeelde het niet nodig „een oprichtings- of andere acte op te maken";
3. noch uit de boekhouding noch uit enig ander stuk is gebleken, dat appellant enige financiële inbreng heeft gestort, of op enigerlei wijze bij een winstverdeling was of is geïnteresseerd, terwijl appellant zelfs zijn werkkracht niet kon, althans niet wilde inbrengen, daar hij afkerig was van collaboratie met de vijand;
4. appellant zelf heeft steeds op het standpunt gestaan, dat de aannemerszaak geheel eigendom was van zijn vader, blijkens appellant's aan Ons overgelegd schrijven van 10 September 1945, waarin hij verzoekt, tot beheerder te worden benoemd „van het bedrijf van zijn vader Jozef Gilberts";

hebbende het N.B.I. op deze gronden betoogd, dat appellant geen belanghebbende is bij de voorgenomen verkoop der litigieuse aannemersmaterialen en mitsdien in zijn verzoek niet ontvankelijk is;

3. Overwegende omtrent dit niet ontvankelijkheidsverweer:

ad 1. dat bij de beantwoording van de vraag, of een vennootschap onder firma al dan niet bestaat, het Ons irrelevant voorkomt, welk motief bij een der vennoten bij het aangaan der vennootschap heeft voorgezeten;

ad 2. dat de in artikel 22 Wetboek van Koophandel bedoelde authentieke of onderhandse akte bij de vennootschap onder firma geen bestaansvoorwaarde is, doch slechts bewijsmiddel (cf. H.R. 5 Januari 1934, N.J. 1934, pag. 1578);

dat in casu het bestaan der vennootschap onder firma volledig wordt bewezen door de inschrijving daarvan in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Utrecht door de beide vennoten J. Gilberts als „ex-eigenaar, thans vennoot" en J. J. Gilberts (appellant) als „vennoot", zijnde blijkens de door Ons ambtshalve van de Kamer van Koophandel voornoemd opgevraagde afschriften van het Handelsregister de originele opgaafformulieren, model T en model B, welke beide zijn gedateerd Bilthoven, 1 April 1943 en beide zijn ondertekend door J. Gilberts en J. J. Gilberts als „aangevers", beide in het Handelsregister ingeschreven op 17 September 1943 onder No. 16329;

ad 3. dat het — door appellant niet weersproken — niet storten door appellant van enige financiële inbreng irrelevant is, waar door de zijdens het N.B.I. niet ontkende mededeling van appellant, dat hij in verband met zijn gezindheid uitsluitend aan de Nederlandse werken gewerkt heeft, tussen partijen is komen vast te staan, dat appellant zijne nijverheid heeft ingebracht, met welke inbreng aan het vereiste van art. 1656, lid 2, B.W., is voldaan;

dat voorts ten aanzien van het niet blijken uit de boekhouding of uit enig ander stuk, dat appellant op enigerlei wijze bij een winstverdeling was of is geïnteresseerd, door appellant is gesteld en door het N.B.I. niet is weersproken, dat de firma — welke eerst in 1943 is opgericht, zodat winstverdeling over vorige jaren niet te pas kwam — vanaf 1943 vrijwel geen winst heeft gemaakt, zodat er ook niets kon verdeeld worden;

ad 4. dat tenslotte het argument, door het N.B.I. ontleend aan appellant's brief van 10 September 1945, houdende een verzoek van appellant aan „Rechtsherstel en Beheer" te Utrecht om te worden „benoemd tot beheerder van het bedrijf van zijn vader Jozef Gilberts.... daar door arrestatie van mijn vader het aannemersbedrijf voortdurende grote schade lijdt en het toezicht op de nog aanwezige materialen dringend is gewenst met het oog op diefstal", door Ons niet voldoende steekhoudend wordt geacht om te concluderen tot het niet-bestaan der door appellant als grondslag van zijn vordering gestelde vennootschap, zijnde niet alleen het bestaan daarvan door de hierboven bedoelde inschrijving in het Handelsregister volledig bewezen, maar zijnde bovendien de bovengeciteerde brief van appellant

naar Ons oordeel niet zozeer te zien als een „erkenning" van appellant, dat „het bedrijf" is „van zijn vader" maar als een aanduiding van appellant, dat dit bedrijf door de arrestatie van zijn vader en door het blijkbaar niet bijzonder efficiënte toezicht op de „nog aanwezige materialen" schade leed en beter onder appellant's beheer zou kunnen staan;

4. Overwegende, dat Wij op bovenstaande gronden appellant als belanghebbende bij de door het N.B.I. voorgenomen verkoop der aannemersmaterialen van de vennootschap onder firma J. Gilberts en Zoon beschouwen en hem mitsdien in zijne vordering zullen ontvangen;

5. Overwegende, dat het N.B.I. in de tweede plaats een verweer ten principale heeft gevoerd, hetwelk hierop neerkomt, dat de voorgenomen verkoop der materialen wordt gevorderd door:

   a. het belang van het onder beheer gestelde vermogen van appellant's vader;

   b. het belang van de schuldeisers van dat vermogen;

   c. het algemeen belang;

6. Overwegende hieromtrent:

   ad a en b. dat Ons uit het antwoord van het N.B.I., tijdens de mondelinge behandeling en uit het door het N.B.I. aan Ons overgelegde dossier betreffende het beheer over het vermogen van appellant's vader is gebleken, dat de enige belangrijke crediteur van appellant's vader is de fiscus, die bij een z.g. modelbrief van de Ontvanger der Directe Belastingen te Utrecht aan het N.B.I. aldaar heeft verzocht om een machtiging tot het treffen van executoriale maatregelen, teneinde te trachten, betaling te verkrijgen van „het in totaal reeds invorderbaar en achterstallige bedrag van f 315.753,75";

   dat echter in de eerste plaats deze brief alleen betrekking heeft op het onder beheer staande vermogen van Jozef Gilberts (Senior), en niet op het vennootschapsvermogen, waarin appellant mede gerechtigd is, terwijl bovendien uit die brief nog blijkt, dat bovengenoemd totaalbedrag ad f 315.753,75 voor het allergrootste deel, te weten ten bedrage van f 263.000,—, bestaat uit een „zekerheidstelling", die weliswaar opvorderbaar is, doch een schuld representeert, waarvan de grootte niet vaststaat, zodat appellant's vader, die tijdens de mondelinge behandeling zich reeds op vrije voeten bevond en het beheer over wiens vermogen — naar Ons is gebleken — binnenkort zal worden opgeheven, hierin wellicht nog wijziging zal kunnen doen brengen;

   dat derhalve noch het belang van het vermogen van appellant's vader, noch het belang van diens crediteuren bij deze verkoop is gediend, terwijl het belang der vennootschap — en mitsdien van appellant — het intact houden van de outillage van het bedrijf vordert;

   ad c. dat tenslotte, wat het algemeen belang betreft, hetwelk volgens het N.B.I. zou vorderen, dat aannemersmateriaal niet ongebruikt blijft opgeslagen, maar ten dienste komt van de zo urgente woning- en wederopbouw, Wij van oordeel zijn, dat het N.B.I., hetwelk zich niet heeft voorzien van de in artikel 11, lid 2, sub a en b E 133 bedoelde toestemmingen van de Procureur-Fiscaal en/of de Minister van Economische Zaken, waartoe het in zijn eigen gedachtengang verplicht zou zijn geweest, en hetwelk bovendien na het ontvangen van de bovenbedoelde modelbrief van 16 Mei 1947 gewacht heeft tot Januari 1948 alvorens tot het besluit te komen, dat het algemeen belang de algehele uitverkoop van het litigieuse aannemersmateriaal vorderde, ten onrechte thans op het algemeen belang een beroep doet om de urgentie der onderhavige verkoop te motiveren;

7. Overwegende voorts, dat — waar hierboven reeds is overwogen, dat de aannemersmaterialen welke het N.B.I. voornemens is te verkopen, behoren tot het vermogen der vennootschap onder firma J. Gilberts en Zoon — Wij Ons hebben afgevraagd — of, en zo ja, in hoeverre — het N.B.I. de bevoegdheid heeft om die vermogensbestanddelen der firma te verkopen;

8. Overwegende hieromtrent, dat Wij van oordeel zijn, dat het N.B.I., het

vermogen beherende van de beherende vennoot Gilberts Sr., hoogstens bevoegd is om die handelingen te verrichten, waartoe Gilberts Sr. zelf als vennoot bevoegd zou zijn geweest;

dat deze bevoegdheid zich echter slechts uitstrekt tot die rechtshandelingen, welke vallen binnen het kader van het doel der vennootschap, te weten het uitoefenen van het bouw- en aannemersbedrijf;

dat echter in casu het N.B.I. voornemens is, al het materiaal, benodigd voor het uitoefenen van dat bedrijf, te vervreemden, hetgeen in feite neerkomt op een complete liquidatie van het onderhavige bedrijf;
dat derhalve het N.B.I., handelend gelijk het voornemens was te doen, zijne bevoegdheden verre zou overschrijden;

9. Overwegende, dat Wij op voormelde gronden termen aanwezig achten om het verzoek toe te staan en wel in voege als hieronder in het dictum wordt bepaald;

IN NAAM DER KONINGIN rechtdoende in hoger beroep:

Bevelen, dat de aangekondigde verkoop der litigieuse aannemersmaterialen geen voortgang zal vinden en dat het N.B.I. zich zal onthouden van iedere verkoop en/of vervreemding van vermogensbestanddelen, behorende tot het vermogen van appellant;

Verwijzen het N.B.I. in de kosten, tot op deze uitspraak aan de zijde van appellant begroot op f 50,—.

AFDELING RECHTSPRAAK

Uitspraken betreffende:

Diverse vorderingen ex artt. 23 e.v. E 100.

Appel van beslissingen Ned. Beheersinstituut: R. 7626 's-Gravenhage, 28 Mei 1948.

De vorderingen van verzoekster ter zake van vervoer, opslag en assurantie waren preferent, met recht van retentie op de vervoerde goederen. Tijdens de bezetting heeft verzoekster deze goederen moeten uitleveren aan de Sammelverwaltung feindlicher Hausgeräte. Verzoek van verzoekster haar te erkennen als preferent creditrice afgewezen.

De opbrengst der goederen van verzoekster afkomstig is niet meer aanwijsbaar aanwezig bij gerequestreerde, zodat de preferentie te verlenen aan verzoekster zoude komen ten nadele van de overige crediteuren.

Artt. 23 e.v. E 100 j°. art. 25 E 133.

Aan de Raad voor het Rechtsherstel
Afd. Rechtspraak,
Koninginnegracht 24,
's-GRAVENHAGE.

Geeft eerbiedig te kennen:

De Naamloze Vennootschap: Transatlantica Transport Maatschappij N.V., gevestigd te Rotterdam, die te dezer zake aldaar domicilie kiest aan de Graaf Florisstraat 36 ten kantore van den procureur Mr. J. Slijper, dien zij hiermede stelt tot haar gemachtigde;

dat verzoekster als expeditiebedrijf vóór de oorlog — veelal in opdracht van en in samenwerking met Duitse expeditiebedrijven — zeer veel verhuisgoederen van Duitse emigranten (dus voornamelijk van Joden) vervrachtte naar die landen, waarheen de eigenaren dier goederen geëmigreerd waren;

dat deze verhuisgoederen hiertoe tot afroep werden opgeslagen in daartoe door verzoekster gehuurde ruimten;

dat deze goederen natuurlijk belast werden met de kosten van expeditie en opslag, terwijl in vele gevallen reeds aan de Duitse expediteurs kosten verschuldigd waren, die in sommige gevallen door requestrante aan de Duitse expediteurs waren vergoed, terwijl in andere gevallen de goederen door verzoekster waren overgenomen onder uitdrukkelijke verplichting jegens den Duitschen expediteur, de goederen niet af te geven, zonder ook voor de Duitse collega de kosten te ontvangen;

dat tijdens de Duitse bezetting van het Rijk in Europa hier te lande op 24 Juni 1940 werd uitgevaardigd de verordening betreffende de behandeling van vijandelijk vermogen Nr. 26/1940 en op grond van deze verordening bij beschikking van den Commissaris-Generaal voor Financiën en Economische Zaken, naar verzoekster meent van 27 November 1940, werd ingesteld het instituut „Heim in Holland", „Sammelverwaltung feindlicher Hausgeräte" (waarvan later de naam „Heim in Holland" is komen te vervallen);

dat deze Sammelverwaltung feindlicher Hausgeräte is benoemd tot beheerder over alle meubelen en huisraad uit vijandelijk bezit, die zich in Nederland bij expediteuren bevonden, welke bevoegdheid later aldus werd uitgebreid, niet op grond van V.O. 26/1940, doch willekeurig, dat onder dit beheer eveneens vielen de zich in Nederland bevindende verhuisgoederen van Duitse,

Nederlandse en Belgische Joden, ook indien zij niet de nationaliteit van een vijandelijke staat bezaten of zich niet in het gebied van een vijandelijk land bevonden;

dat verzoekster zoveel mogelijk heeft getracht de zich onder haar bevindende verhuisgoederen, die onder het beheer van Sammelverwaltung vielen, uit de handen van deze Sammelverwaltung te houden;

dat verzoekster namelijk steeds geweigerd en getraineerd heeft, niettegenstaande herhaalde aandrang, tot afgifte van liftvans, koffers en andere bij haar opgeslagen goederen, aanvankelijk om verschillende redenen, later, toen bleek dat de Sammelverwaltung niet geneigd was te betalen de kosten van de Duitse expediteurs, waarvan verzoekster de incasso bij aflevering op zich genomen had, speciaal door de afgifte te weigeren anders dan tegen betaling, buiten die van haar eigen kosten, ook van die op de goederen drukkende lasten;

dat het gevolg van verzoeksters steeds weigerachtige houding is geweest eerst verschillende dreigementen van de zijde van den Commissaris-Generaal voor Financiën en Economische Zaken op grond van „tatsächliche Sabotierung" (vergl. het hierbij overgelegd schrijven van dit Commissariaat d.d. 10 April 1942) en vervolgens dat zij onder dwang van door den vijand met macht beklede personen en instanties (ten bewijze hiervan legt verzoekster mede over een schrijven van de Sammelverwaltung d.d. 24 April 1942 — prod. 2 — de firma Binneveld & Schellen werkte blijkbaar voor de Sammelverwaltung) heeft moeten capituleren en is gedwongen (niet dan na nog herhaaldelijk geprobeerd te hebben, zich aan deze bevelen en sommaties te onttrekken, hetgeen ook blijkt uit de data van afgifte) om een groot aantal liftvans en kisten aan de Sammelverwaltung af te geven *zonder dat aan haar vergoed werden* de kosten van opslag, verzekering, voorgeschoten gelden enz., *waartoe zij onder normale omstandigheden* en zonder dwang, bedreiging en onbehoorlijke invloed van de vijand of van door de vijand met macht beklede instanties nooit gehouden was geweest;

dat het Nederlandsche Beheersinstituut, Bureau Bijzondere Beheren, gevestigd te 's-Gravenhage en kantoorhoudende te Rijswijk aan de Geestbrugweg no. 60 beheerder is van voorzegde Sammelverwaltung feindlicher Hausgeräte;

dat het Nederlandsche Beheersinstituut, genoemd Bureau, in genoemde kwaliteit, ten deze gerequetreerde, na uitvoerige correspondentie en besprekingen te dezer zake zich jegens requestrante bereid heeft verklaard, verzoekster te erkennen als haar concurrent-creditrice voor haar vordering, die volgens de als bijlage 3 tot dit request gevoegde specificatie f 57.396,16 beloopt;

dat verzoekster met dit resultaat niet tevreden is, n.l. niet accoord kan gaan met de erkenning *als concurrent-creditrice* van deze vorderingen, omdat, indien Nederland niet door de Duitse vijand bezet was geweest en verzoekster niet door dwang tot afgifte bewogen ware, zij niet verplicht had kunnen worden en nog minder bereid ware geweest tot de afgifte (en in dat geval natuurlijk aan de eigenaren) van deze goederen zonder directe en contante betaling van de bedragen, als door haar uit hoofde van vervoer, opslag, assurantie en te dezer zake voorgeschoten gelden, te vorderen;

dat inmiddels het bedrag van verzoeksters vordering tussen partijen vaststaat;

dat verzoekster bekend is, dat gerequestreerde in haar genoemde hoedanigheid een zeer aanzienlijk geldsbedrag (verzoekster meent te weten ca. f 2.000.000,—), alles afkomstig van de opbrengst van door deze Sammelverwaltung verkochte, onder expediteurs aangetroffen goederen, onder zich heeft;

dat verzoekster meent, op grond van de artikelen 23 j°. 25 K.B. E 100 gerechtigd te zijn tot nietigverklaring van de tijdens de vijandelijke bezetting van het Rijk in Europa tot stand gekomen rechtsbetrekkingen tussen requestrante en de „Sammelverwaltung feindlicher Hausgeräte" en tot een herleving althans tot een herleving in gewijzigde vorm van de rechtsbetrekkingen, die bestaan hebben tussen haar en de onder haar opgeslagen reisbagage als gespecificeerd in bijlage 3 in die vorm, dat gerequestreerde alsnog verplicht zal worden aan haar te betalen die bedragen, die requestrante onder normale om-

standigheden tegen afgifte der goederen zou hebben ontvangen van de eigenaren der goederen, tot een totaal bedrag van f 57.396,16, gelijk in bijlage 3 gespecificeerd; immers voor requestrante tijdens de vijandelijke bezetting van het Rijk in Europa haar rechtsbetrekkingen als bevoorrecht en retentie-recht genietend expeditrice tot de voorwerpen, waarop zij haar retentie-recht kon doen gelden, door omstandigheden als genoemd in art. 25 K.B. E 100 zijn tenietgegaan, herleving dezer tenietgegane rechtsbetrekkingen door verkoop der voorwerpen niet meer in ongewijzigde vorm kan plaatsvinden, de voorwaarde voor een gewijzigde vaststelling, als gevraagd, wel aanwezig is, doordat het vermogen, dat voorwerp was van verzoeksters retentie-recht, geheel of grotendeels nog onder gerequestreerde aanwezig is;

OP WELKE GRONDEN verzoekster zich wendt tot Uw Raad en Afdeling met eerbiedig verzoek, op de gronden als in het lichaam van dit request uiteengezet, nietig te verklaren de tijdens de vijandelijke bezetting van het Rijk in Europa tot stand gekomen rechtsbetrekkingen tussen requestrante en gerequestreerde q.q. en de voor verzoekster tenietgegane rechtsbetrekkingen met betrekking tot de goederen, die zij als expediteur onder zich had, in gewijzigde vorm te doen herleven en gerequestreerde in zijn genoemde hoedanigheid te veroordelen om aan haar tegen voldoende bewijs van kwijting te betalen een bedrag van *zeven en vijftig duizend driehonderd en zes en negentig gulden 16 cent* (f 57.396,16), met de wettelijke interest over dat bedrag vanaf de datum van dit request tot aan die der voldoening en met veroordeling van gerequestreerde in de kosten van deze procedure.

't Welk doende, enz.

Rotterdam, 8 September 1947. (w.g.) J. SLIJPER,
gemachtigde.

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Rechtspraak, Meervoudige Kamer te 's-Gravenhage;

Gezien vorenstaand verzoekschrift met bijlagen zomede het daarop ingekomen antwoord van het Nederlandse Beheersinstituut, Bureau Bijzondere Beheren;

Gelet op de mondelinge behandeling dezer zaak, waarbij requestrante is verschenen bij Mr. J. Slijper, advocaat te Rotterdam en gerequestreerde bij Mr. F. W. ter Spill;

Overwegende, dat tijdens deze mondelinge behandeling requestrante heeft verzocht haar verzoekschrift te mogen aanvullen in deze zin, dat in het petitum worde opgenomen na de woorden „voldoening en": dat subsidiair met gewijzigde vaststelling van de tenietgegane rechtsbetrekkingen worde verklaard voor recht dat requestrante een preferente vordering heeft op de Sammelverwaltung feindlicher Hausgeräte;

Overwegende, dat, nu de gerequestreerde zich tegen deze aanvulling ernstig heeft verzet, de Raad hierin aanleiding vindt het vorenbedoeld verzoek van requestrante niet toe te staan;

Overwegende, dat het verzoek van requestrante in de eerste plaats strekt tot nietigverklaring van de tijdens de vijandelijke bezetting van het Rijk tot stand gekomen rechtsbetrekkingen tussen requestrante en de voornoemde Sammelverwaltung;

Overwegende, dat tussen partijen niet is in geschil en ten overvloede uit de door requestrante overgelegde bescheiden blijkt, dat zij onder dwang van de vijand is moeten overgaan tot de afgifte van de ten requeste bedoelde, bij haar in opslag zijnde goederen aan de Sammelverwaltung, en mitsdien, nu het tegendeel niet is gebleken, het achterwege laten van het ingrijpen van de Raad ten deze, in verband met de bijzondere omstandigheden onredelijk zoude zijn en dan ook dit deel van het verzoek van requestrante voor inwilliging vatbaar is;

Overwegende, dat requestrante voorts heeft verzocht te doen herleven de voor haar tenietgegane rechtsbetrekkingen met betrekking tot de vorenbe-

doelde goederen en zulks in deze vorm, dat gerequestreerde alsnog verplicht zal worden aan requestrante te betalen die bedragen, welke requestrante onder normale omstandigheden tegen afgifte der goederen zou hebben ontvangen van de eigenaren dier goederen, tot een bedrag van f 57.396,16 aan hoofdsom;

Overwegende dat requestrante, in dit deel van haar verzoek niet kan worden ontvangen vermits requestrante hare aanspraken op het onder beheer van gerequestreerde zijnde vermogen slechts geldend kan maken langs de in artikel 25 van het Besluit Vijandelijk Vermogen aangegeven weg;

Overwegende ten overvloede, dat indien gerequestreerde zou hebben bedoeld, dat uit hoofde van het haar destijds toekomende retentie-recht aan hare vorengenoemde vordering thans een recht van voorrang ware toe te kennen, zulks wellicht redelijk en billijk zoude zijn geweest indien zodanige preferentie zou kunnen worden uitgeoefend op de opbrengst van de van requestrante afkomstige goederen, doch, nu deze baten in het bij gerequestreerde in beheer zijnde kapitaal niet meer aanwijsbaar zijn, ware het verlenen van voorrang aan de vordering van requestrante strijdig met de belangen van de overige rechthebbenden op de beheerde gelden;

Rechtdoende:

Verklaart nietig de tijdens de vijandelijke bezetting van het Rijk tot stand gekomen rechtsbetrekkingen tussen requestrante en de Sammelverwaltung feindlicher Hausgeräte;

Verklaart requestrante voor het overige in haar verzoek niet ontvankelijk;

Compenseert de kosten van het geding tussen partijen in dier voege, dat iedere partij hare eigen kosten drage.

Aldus gedaan door Mrs. Jhr. Dr. Calkoen van Hinloopen Labberton en Karni en uitgesproken ter openbare terechtzitting van de 28ste Mei 1948 door de Voorzitter Jhr. Mr. Dr. Th. W. C. Calkoen voornoemd, in tegenwoordigheid van Mr. E. F. Moresco, Substituut-Griffier.

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE

Uitspraken der Afdeling op grond van de bepalingen van Hoofdstuk IV van het Besluit Herstel Rechtsverkeer. (E 100)

No. 45. **RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie,** 26 Juli 1948. (Volledige afdeling).

De tegenwoordige bezitter heeft het effect buiten de beurs om gekocht van iemand die het in regelmatig beursverkeer had verkregen en van wie niet is gebleken dat hij bij deze verkrijging te kwader trouw is geweest.

De vraag of de tegenwoordige bezitter bij de aankoop te goeder trouw is geweest is niet ter zake dienende omdat degene van wie hij kocht als eigenaar volledig gerechtigd was over het effect te beschikken.

Erkenning van de eigendom van de tegenwoordige bezitter.

BESLISSING.

In de zaak:

Dr. S. Kroonenberg, te Amsterdam, *requestrant*

contra:

W. J. Ooykaas, te 's-Gravenhage, *gerequestreerde.*

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie heeft de navolgende beslissing gegeven in het geschil betreffende de aanvraag tot herstel van recht terzake van een bewijs van uitgesteld aandeel A van de Firma Wm. Müller & Co., Nr. 14581.

Gezien de stukken;

Gehoord de partijen;

Overwegende, dat partij Kroonenberg heeft gesteld en door de overgelegde stukken heeft aannemelijk gemaakt, dat hij vóór 10 Mei 1940 eigenaar volgens het destijds geldende recht van het effect was en het bezit van dat effect sindsdien anders dan op rechtmatige wijze heeft verloren, terwijl niet is gebleken, dat er een andere vroegere bezitter van het effect is geweest, noch dat de aanvrager valt onder het bepaalde sub d of e van artikel 54, lid 1, van het Besluit Herstel Rechtsverkeer (Staatsblad E 100, zoals laatstelijk gewijzigd bij Staatsblad I 21);

Overwegende, dat partij Ooykaas onweersproken heeft gesteld, dat hij het effect met 9 andere soortgelijke op 11 April 1945, onderhands tijdens de periode van beurssluiting, en dus buiten de beurs om heeft verkregen van F. J. E. Gundlach, die hem bekend was en wel voor de prijs van f 122,— zijnde de door de bankier van genoemde Gundlach opgegeven maximum-prijs, waarvoor het effect ingevolge de op dat ogenblik geldende bepalingen te dezer zake verkocht mocht worden;

Overwegende, dat uit de overgelegde stukken voorts is gebleken, dat genoemde Gundlach het litigieuse effect heeft verkregen in regelmatig beursverkeer en het de Afdeling niet is gebleken, dat hij bij deze verkrijging niet te goeder trouw is geweest;

Overwegende, dat de Afdeling derhalve van oordeel is, dat genoemde Gundlach het litigieuse effect op rechtmatige wijze heeft verkregen;

Overwegende, dat de Afdeling van oordeel is, dat nu in art. 53, lid 2, sub c van E 100 wordt bepaald, dat de verkrijger te goeder trouw onder bezwarende titel als eigenaar wordt erkend, zulks noodzakelijker wijze meebrengt dat in casu ook Gundlach de eigendom van het effect verkreeg;

dat, nu Gundlach als eigenaar *volledig* gerechtigd was over het effect te

beschikken, de vraag of degeen die het van hem verkreeg bij deze verkrijging was te goeder trouw niet ter zake dienende is, omdat deze vraag toch slechts aan de orde kan komen, indien van een niet-beschikkingsbevoegde wordt verkregen;

dat het derhalve irrelevant is of degeen, die van Gundlach verkreeg, al dan niet in de zin van artikel 32 van E 100 wist of behoorde te begrijpen, dat de rechtsvoorganger van Gundlach het bezit had verkregen onder omstandigheden als bedoeld in art. 25 van E 100;

dat een uitleg van artikel 53, lid 2, sub c j°., artikel 32 van E 100 in deze zin, dat ook bij verkrijging van een eigenaar de wetenschap omtrent de onbevoegdheid van diens rechtsvoorganger de verkrijging zou vitiëren, zozeer indruist tegen het normale juridische spraakgebruik, dat zij slechts toelaatbaar zou zijn indien van een desbetreffende wil des wetgevers duidelijk bleek;

dat hiervan in casu echter allerminst sprake is, en zelfs elke aanwijzing in die richting ontbreekt;

dat bij een uitleg in laatstbedoelde zin de van zijn recht beroofde vroegere bezitter aan het toevallige feit der *door*verkoop gunstige kansen zou ontlenen, hetgeen zozeer afwijkt van de gewone regelen van burgerlijk recht en in dat kader zo slecht past, dat een desbetreffende bedoeling des wetgevers wel zeer duidelijk aan de dag zou moeten treden;

dat de wetgever dan met name de rechtsgevolgen van zulk een bijzondere regeling t.a.v. de verhouding tussen eerste en volgende verkrijgers had dienen te regelen, zulks teneinde te voorkomen, dat de aan de eerste verkrijger op grond van diens goede trouw verleende bescherming in feite weer zou worden ongedaan gemaakt als gevolg van het slagen van een vrijwaringsactie van de, uit hoofde van zijn wetenschap omtrent de onbevoegdheid van de eerste vervreemder uitgewonnen, tegenwoordige bezitter.

Rechtdoende:

1. Wijst de vordering af.
2. Erkent de tegenwoordige bezitter als eigenaar van het litigieuse effect en bepaalt, dat het inleveringskantoor, hetwelk bij de aanmelding zijn bemiddeling verleende, verplicht is — voorzover geen buiten het Besluit Herstel Rechtsverkeer gelegen voorschriften of omstandigheden zich daartegèn verzetten — het couponblad van het bovengenoemde effect of voorzover geen afzonderlijk couponblad aanwezig is het gehele effect, op 26 September 1948 uit te leveren aan de tegenwoordige bezitter dan wel aan degeen die daarop krachtens een aan het inleveringskantoor bekende rechtsverhouding, waarin hij tot de tegenwoordige bezitter staat, aanspraak kan maken; een en ander met dien verstande, dat deze uitlevering achterwege zal blijven, indien vóór bovengenoemde datum door de Afdeling Effectenregistratie aan het inleveringskantoor mededeling is gedaan van een tegen de onderhavige beslissing ingesteld beroep bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel, in welk laatste geval het effect slechts mag worden uitgeleverd, nadat de Afdeling Rechtspraak over dit beroep zal hebben beslist;
3. Compenseert de kosten, des dat iedere partij de hare drage.

No. 46. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 29 Juni 1948. (Mr. A. J. Veldman).

Vordering tot rechtsherstel t.a.v. een aantal aandelen in een eenmansvennootschap welke door de vroegere bezitter in 1940 en 1941 zijn verkocht. Niet gebleken dat het de bedoeling van alle bij de transacties betrokken partijen is geweest de N.V. te ariseren.

Erkenning van de eigendom der drie eerste gerequestreerden.

Het tegen de vierde gerequestreerde gerichte verzoek tot vernietiging van een in Mei 1941 tot stand gekomen koopovereenkomst toegewezen.

BESLISSING.

In de zaak:

Bernard Bouwman Jr., als bewindvoerder over de afwezige David Bouwman, wonende te Rotterdam, *requestrant.*

Advocaat: *Mr. H. M. de Kat-Presser.*

contra:

1. *de N.V. „Carton- en Papierfabriek v/h W. A. Scholten N.V.",* gevestigd te Groningen
2. *Harm Juurt Engbers,* wonende te Rotterdam
3. *Johan Smit,* wonende te Rotterdam
4. *B. E. Ruys Jr.*, wonende te Rotterdam, *gerequestreerden.*

Advocaat voor gerequestreerden 1, 2 en 3: *Mr. L. J. de Haan.*

Advocaat voor gerequestreerde 4: *Mr. A. Schadee.*

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie;

Gezien het door Bernard Bouwman Jr. in zijn hoedanigheid van bewindvoerder over de afwezige David Bouwman ingediend verzoekschrift benevens de door gerequestreerden daartegen ingezonden verweerschriften;

Gehoord de raadslieden van partijen en bovendien de requestrant en de gerequestreerde Engbers in persoon;

Overwegende het navolgende:

De strekking van het verzoek is herstel in de eigendom van de ten requeste bedoelde effecten en nietigverklaring aan een tussen David Bouwman en de gerequestreerde sub 1 gesloten pandovereenkomst betreffende een deel dier effecten. Nader is vast komen te staan dat door David Bouwman de volgende hem in eigendom toebehörende aandelen, elk groot f 500,—, in de N.V. Debée Golfcarton en Papierfabriek zijn verkocht:

aan gerequestreerde sub 1 20 aandelen,
aan gerequestreerden sub 2 en 3 ieder 14 aandelen en
aan gerequestreerde sub 4 12 aandelen.

Voorts zijn aan gerequestreerde sub 1 in pand gegeven 20 aandelen, echter niet door David Bouwman, doch door N.V. Debée zelf, welke deze laatste aandelen te voren van David Bouwman had gekocht. Over deze in pandgeving kan dus als zijnde niet tussen partijen tot stand gekomen, thans niet worden beslist.

Ten aanzien van de andere aandelen is de enige vraag die te beslissen valt deze: Heeft David Bouwman als vroegere bezitter in de zin van art. 39 van het Besluit E 100 het bezit daarvan anders dan op rechtmatige wijze verloren? Deze vraag moet ontkennend worden beantwoord ten aanzien van de aandelen verkocht aan gerequestreerden sub 1, 2 en 3. Door requestrant is gesteld dat de verkoop een schijnhandeling zou zijn geweest uitsluitend ten doel hebbende om de eenmansvennootschap, die de N.V. Debée was, voor David Bouwman, die Jood was in de zin van de verordening 1941 tot wering van Joden uit het bedrijfsleven, gedurende de bezetting veilig te stellen en zgn. te ariseren. Dat dit de bedoeling is geweest van alle bij de transacties betrokken partijen is niet gebleken.

De beweegredenen die David Bouwman had om tot bedoelde verkopen over te gaan laten zich slechts gissen. Niet aannemelijk is dat, zoals gerequestreerden stellen, alleen het verlies door oorlogshandelingen van het pand waarin het lucratieve gedeelte der zaak: de Papierhandel was gevestigd, hem tot verkoop van de aandelen heeft bewogen. Een handig koopman als hoedanig David Bouwman door alle partijen wordt genoemd, zou zelfs in de moeilijke omstandigheden onder de bezetting zijn zaak niet zo direct uit handen gegeven hebben. Ongetwijfeld is daarbij een overweging geweest dat hij als Jood voor zich en zijn zaak grote moeilijkheden voorzag al waren ook deze in de zomer en het najaar van 1940 nog niet in die mate aanwezig als later. Uit de gegevens die partijen verschaft hebben valt niet met zekerheid af te leiden of het nu de bedoeling van David Bouwman is geweest om zijn zaak voor een redelijke prijs van de hand te doen dan wel deze tijdelijk t.w. voor

de tijd der bezetting door middel van een schijnoverdracht der aandelen te ariseren. Doch zelfs indien, wat mogelijk is, dit laatste zijn bedoeling is geweest staat daarmede allerminst vast dat ook de wederpartijen deze bedoeling hebben gehad en deze wederzijdse bedoelingen in een overeenkomst tot uiting zijn gebracht. Uit het overgelegde rapport van de accountant Jape, zoals dat bij de mondelinge behandeling door deze nader is toegelicht, en welk rapport tot grondslag heeft gestrekt bij het bepalen der koopprijs der aandelen, valt het tegendeel af te leiden. Reeds het feit dat terzake een accountants-rapport werd uitgebracht, wijst al niet op een schijnhandeling. Door de inhoud van dit rapport heeft de Afdeling de overtuiging gekregen dat de koop der aandelen door gerequestreerde sub 1 en bijgevolg ook die door de gerequestreerden sub 2 en 3, voor wien ook dit rapport tot grondslag heeft gestrekt, volkomen reëel was. Het bedrijf van de N.V. Debée is in het rapport objectief onderzocht en de conclusie waarbij de intrinsieke waarde der aandelen na afweging van mogelijke meevallers en tegenvallers getaxeerd wordt op 100 % was onder de toenmalige omstandigheden volkomen te aanvaarden. Dat de koopprijs, achteraf bezien, te laag is geweest, is een factor waarmede in de thans te nemen beslissing wel rekening zal worden gehouden, doch stempelt de koop niet tot een onrechtmatige.

Nu requestrant er niet in geslaagd is aannemelijk te maken dat David Bouwman het bezit der aandelen anders dan op rechtmatige wijze heeft verloren, moet het verzoek tot vernietiging der onderhavige met de gerequestreerden 1, 2 en 3 gesloten koopovereenkomsten worden afgewezen. Dit brengt mede dat, waar uit het voorgaande volgt dat deze gerequestreerden de aandelen te goeder trouw onder bezwarende titel hebben verkregen en voorts niet is gebleken van het bestaan van enige andere in art. 53, lid 1, sub a tot en met e van het Besluit Herstel Rechtsverkeer E 100 genoemde omstandigheid die erkenning zoude uitsluiten, erkenning van de eigendom van de ten requeste bedoelde effecten voorzover daarvan aanmelding is gedaan, aan gerequestreerden sub 1, 2 en 3 kan worden verleend, behoudens rechten van derden. Aan de erkenning dient echter als last te worden verbonden dat aan reqpestrant een nader te noemen vergoeding wordt betaald.

Door de erkenning toch lijdt requestrant schade. Achteraf is gebleken dat de koopprijs van de verkochte aandelen te laag is geweest. Dit risico behoort niet uitsluitend ten laste te komen van David Bouwman. Uit het door partijen aangevoerde valt af te leiden dat David Bouwman zich in ieder geval enige financiële deelname in de zaak heeft willen voorbehouden. Daarop wijst al het feit dat hij na de overdracht van de grote meerderheid zijner aandelen nog als adviseur tegen een salaris van f 10.000,— aan de zaak verbonden bleef en dit is gebleven totdat de doorgevoerde maatregelen van de bezetter tegen de Joden zulks onmogelijk maakten. Voorts heeft hij nog tot Mei 1941 de eigendom behouden van de later aan gerequestreerde sub 4 verkochte aandelen en tenslotte deze slechts node afgestaan.

Van belang is verder dat, gelijk ook de gerequestreerden 1, 2 en 3 erkennen, in 1940 tussen partijen een gentlemen-agreement is gemaakt dat hem te zijner tijd de gelegenheid zou worden geboden om de en-gros handel wederom op te nemen op nader overeen te komen voorwaarden. Deelname in een of andere vorm in het bedrijf na afloop van de oorlog is dus toegezegd.

Nu die verwachtingen door het niet terugkeren van David Bouwman niet in vervulling kunnen gaan is het billijk dat daarvoor een vergoeding wordt toegekend, die te zijner tijd ten bate der afgenamen kan komen.

Ook de schade geleden door de te lage koopprijs der aandelen, behoort, althans ten dele, te worden vergoed. Achteraf is gebleken dat de zgn. kwade kansen, in het accountants-rapport overigens terecht onder de ogen gezien, zich niet hebben voorgedaan. De oorlogsschade te Rotterdam is of zal worden vergoed. De drie hangende procedures zijn alle gewonnen. De auto's hebben meer opgebracht dan de taxatie in het rapport. De Afdeling en-gros handel kon zich onder de bezetting handhaven. Naar mededeling van de accountant Jape is de N.V. Debée thans een bloeiend bedrijf waarvan de aandelen thans intrinsiek mogen worden gewaardeerd op 250 à 300 %. Deze gunstige ontwikkeling is natuurlijk mede veroorzaakt door omstandigheden waartoe David Bouwman niet meer heeft bijgedragen en die waarschijnlijk ook niet in die

mate zouden zijn ingetreden als hij alleen de zaak was blijven drijven, waarbij speciaal is te denken aan het huidige gelieerd zijn van de N.V. Debée met het kapitaalkrachtige grootbedrijf van gerequestreerde sub 1.

Opmerking verdient nog dat ook door of vanwege de bezetter nastorting werd geëist van een bedrag van f 14.000,— ten gunste van David Bouwman, waarvan door de N.V. Debée f 7000,— is betaald.

Met al deze omstandigheden rekening houdende, is de Afdeling van oordeel dat als last aan de erkenning van de eigendom van gerequestreerden sub 1, 2 en 3 moet worden verbonden dat aan requestrant wordt vergoed 50 % van de nominale waarde der verkochte aandelen, hetgeen dus neerkomt op betaling door gerequestreerde sub 1 van een bedrag van f 5000,— en door gerequestreerden sub 2 en 3 ieder van een bedrag van f 3500,—.

Wat nu betreft het tegen de gerequestreerde sub 4 gerichte verzoek, de raadslieden van partijen hebben bij de mondelinge behandeling medegedeeld dat partijen in dien zin tot overeenstemming zijn gekomen dat enerzijds gerequestreerde zich niet verzet tegen toewijzing van het verzoek tot vernietiging der koopovereenkomst van de betrokken aandelen, en anderzijds requestrant afstand doet van zijn vordering tot betaling der tot en met over 1946 uitgekeerde dividendbedragen. Waar ook de Afdeling van oordeel is dat het verzoek tot vernietiging der koopovereenkomst en herstel in de eigendom der aandelen behoort te worden toegewezen zal dienovereenkomstig worden beslist.

Tenslotte: voor een veroordeling in de proceskosten van een der partijen acht de Afdeling geen termen aanwezig, nu requestrant en gerequestreerden sub 1, 2 en 3 over en weer op enige punten in het ongelijk zijn gesteld en aan de beslissing tegen gerequestreerde sub 4, een schikking van partijen ten grondslag heeft gestrekt;

Geeft onder voorbehoud van rechten van derden, welke bij de Effectenregistratie mochten blijken de navolgende beslissing:

Verklaart requestrant niet ontvankelijk in zijn verzoek voorzover het betreft nietigverklaring van de in pandgeving van 10 aandelen.

Wijst af het verzoek tot nietigverklaring van de door David Bouwman met de gerequestreerden sub 1, 2 en 3 gesloten koopovereenkomsten.

Verleent erkenning aan gerequestreerden sub 1, 2 en 3 van de eigendom van de door hen van David Bouwman gekochte aandelen in de N.V. Debée Golfcarton- en Papierindustrie, voorzover daarvan aanmelding is gedaan, echter onder de last dat aan requestrant wordt betaald door gerequestreerde sub 1 een bedrag van f 5000,— en door gerequestreerden sub 2 en 3 ieder een bedrag van f 3500,—.

Wijst toe het tegen gerequestreerde sub 4 gerichte verzoek.

Verklaart nietig de koop en verkoop en de daarop gevolgde levering van 12 aandelen, elk groot f 500,— in de N.V. Debée voornoemd door David Bouwman aan gerequestreerde sub 4.

Herstelt David Bouwman in de eigendom van deze effecten.

Legt het inleveringskantoor, hetwelk bij de aanmelding zijn bemiddeling verleende, de verplichting op om — voorzover geen buiten het Besluit Herstel Rechtsverkeer gelegen voorschriften of omstandigheden zich daar tegen verzetten — de couponbladen van bovengenoemde effecten of voorzover geen afzonderlijke couponbladen aanwezig zijn, de gehele effecten op 30 Augustus 1948 uit te leveren aan gerequestreerden sub 1, 2 en 3 resp. requestrant, dan wel aan degenen, die daarop krachtens een aan het inleveringskantoor bekende rechtsverhouding waarin zij tot gerequestreerden, resp. requestrant staan, aanspraak kunnen maken; een en ander met dien verstande, dat deze uitlevering achterwege zal blijven, indien vóór bovengenoemde datum door de Afdeling Effectenregistratie aan het inleveringskantoor mededeling is gedaan van een tegen de onderhavige beslissing ingesteld beroep bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel, in welk laatste geval de effecten slechts mogen worden uitgeleverd, nadat de Afdeling Rechtspraak over dit beroep zal hebben beslist.

Veroordeelt gerequestreerde sub 4 aan requestrant te betalen de op deze aandelen sinds 1947 uitgekeerde dividendbedragen.

Wijst het verder gevorderde af.

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN en VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

Mededelingen van het Nederlandse Beheersinstituut.

Opheffing Vertegenwoordiging.

Met ingang van 1 Augustus 1948 is de Vertegenwoordiging Winterswijk opgeheven.

De werkzaamheden van deze Vertegenwoordiging zijn overgenomen door de Vertegenwoordiging Twente, te Enschede.

Bevoegdheden van de Bureaux en Vertegenwoordigers.

In de lijst van aan de Bureaux en Vertegenwoordigers gedelegeerde bevoegdheden zijn in het bepaalde sub 19 vervallen de woorden „zulks met voorafgaande machtiging van het Hoofdkantoor".

De Bureaux en Vertegenwoordigers kunnen derhalve thans bewindvoeringen zonder machtiging van het Hoofdkantoor beëindigen, ook die welke kunnen worden opgeheven na afgifte van een Rode Kruis-verklaring en een verklaring van erfrecht.

(Zie Rechtsherstel Jrg. II No. 14, blz. 393 en No. 19, blz. 542).

Bureaux en Vertegenwoordigers van het Nederlandse Beheersinstituut.

Onderstaande lijst dient ter vervanging van die, welke is opgenomen in Rechtsherstel Jrg. I No. 19, blz. 519:

Hoofdkantoor: Neuhuyskade 94, 's-Gravenhage, Tel.nrs. 774535 tot en met 774539 (K. 1700).

Bureau Bijzondere Beheren: Geestbrugweg 60, Rijswijk (Z.-H.), Tel. 118924 (K. 1700).

Centr. Verm. Opsp. Dienst: Heerengr. 474, Amsterdam, Tel. 355502 (K. 2900).

BUREAUX te:

Amsterdam, Prins Hendrikkade 33, Tel. 30781 (K. 2900).

's-Gravenhage, Koninginnegracht 98, Tel. 557570/557574 (K. 1700).

Rotterdam, Mathenesserlaan 208, Tel. 35070, 35072 en 35073 (K 1800).

VERTEGENWOORDIGINGEN:

Alkmaar, Gebouw Voorhout, Kennemerstraatweg, Tel. 4140. Vertegenwoordiger: J. C. Hofman.

Arnhem, Zijpendaalsew. 51, Tel. 20029. Vertegenwoordiger: J. D. Hamstra Pik.

Breda, Veemarkt 4, Tel. 8956 (K. 1600). Vertegenwoordiger: Mr. T. J. B. van der Meyden.

Drenthe, Parkhotel, Assen, Tel. 2610 en 2125. Vertegenwoordiger: J. Smallenbroek.

Eindhoven, Aalsterweg 293, Tel. 3653 en 3365 (K. 4900). Vertegenwoordiger: J. J. M. Senden.

Friesland, Willemskade 29, Leeuwarden, Tel. 3152. Vertegenwoordiger: A. ter Hoeve.

Groningen, Hereweg 75, Groningen, Tel. 27844 (K. 5900). Vertegenwoordiger: K. J. Kraan.

Haarlem, Dreef 24, Tel. 19270 en 21880 (K. 2500). Vertegenwoordiger J. H. Hellema.

's-Hertogenbosch, Papenhulst 4, Tel. 8812 (K. 4100). Vertegenwoordiger: H. N. G. Murray.

Hilversum, 's-Gravenlandseweg 76, Tel. (K. 2950). Vertegenwoordiger: L. W. E. Baron van der Feltz.

Nijmegen, Nassausingel 4, Tel. 26026. Vertegenwoordiger: P. H. Pesman.

Twente, Molenstraat 46, Enschedé, Tel. 5487 en 5464. Vertegenwoordiger: A. J. Fray.

Utrecht, Maliebaan 74, Utrecht, Tel. 10309 en 17354 (K. 3400). Vertegenwoordiger: Dr. G. E. J. den Hartog.

Venlo, Molensingel 9, Tel. 2397 en 2677 (K. 4700). Vertegenwoordiger: N. J. v. d. Veen.

Zeeland, A. Joachimkade 28, Goes, Tel. 2144 (K. 1100). Vertegenwoordigers: W. J. J. M. Vroome en J. A. Struijk.

Zuid-Limburg, Kasteel Revieren, Voerendaal (post Klimmen), Tel. Voerendaal 358 (K. 4446). Vertegenwoordigers: J. W. H. Zelis en A. J. M. Dibbits.

Zwolle, Potgietersingel 2, Tel. 5321. Vertegenwoordiger: B. J. Roze.

Circulaires van het Nederlandse Beheersinstituut, gericht aan de plaatselijke bureaux en vertegenwoordigers.

Erkenning van vorderingen op (Duits) vijandelijk vermogen (C.Be/48/12.)

's-Gravenhage, 5 Augustus 1948
Neuhuyskade 94.

Aan de Bureaux Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage
en aan de Vertegenwoordigingen.

Bij onze circulaire van 8 September 1947 C.Be/110/27889 (zie „Rechtsherstel' Jrg. II No. 8, blz. 212), hebben wij een voorlopige regeling gegeven met betrekking tot de erkenning en voldoening van vorderingen op (Duits) vijandelijk vermogen. Daarbij is machtiging verleend om de onder I sub a tot en met f genoemde categorieën van vorderingen te erkennen en (eventueel) te voldoen, terwijl voorts sub II is bepaald, dat **alle** overige vorderingen slechts erkend en/of voldaan mogen worden na (voorafgaande) machtiging onzerzijds.

Het is ons gebleken, dat aan de in bedoelde circulaire gegeven aanwijzingen niet altijd de hand wordt gehouden en dat vorderingen worden erkend en voldaan, welke niet behoren tot de onder I sub a tot en met f genoemde categorieën.

Dit houdt o.m. verband met de omstandigheid, dat de sub f gegeven omschrijving tot misverstand aanleiding kan geven.

Met de aldaar vermelde vorderingen, voortvloeiende uit maatregelen tot instandhouding van het vermogen, zijn uitsluitend bedoeld die, welke een gevolg zijn van maatregelen tijdens de beheersperiode, dus door of namens het Beheersinstituut, getroffen. Maatregelen van deze strekking, welke door de betrokken Duitser genomen zijn vóór de inwerkingtreding van E 133, vallen hier dus **niet** onder.

Wij tekenen hierbij verder nog aan, dat bij de sub b vermelde categorie, de gestelde beperking: „van vóór 10 Mei 1940" in het algemeen kan vervallen. Elke vordering op een Duits vermogen, gedekt door zakelijke zekerheid, kan mitsdien worden erkend, **tenzij** t.a.v. het verbonden goed een rechtsherstelprocedure hangende is of te verwachten is. Voor deze laatste gevallen, waarin de zakelijke zekerheid tijdens de bezettingsjaren gevestigd kan zijn, blijft het vereiste, dat de vordering van vóór 10 Mei 1940 moet dateren, van kracht.

Voorts vestigen wij er nogmaals de aandacht op, dat bij de volledige of gedeeltelijke liquidatie van vijandelijk vermogen alle voorschriften m.b.t. vereiste toestemmingen van het Hoofdkantoor onverminderd blijven gelden.

Omtrent de erkenning van vorderingen op Duits vijandelijk vermogen zullen nadere richtlijnen volgen, zodra terzake door de Regering een beslissing zal zijn genomen. Inmiddels is bij de in de Nederlandse Staatscourant van 3 dezer No. 149 gepubliceerde beschikking van de met de uitvoering van E 133 belaste Ministers een regeling vastgesteld.

Zoals U daaruit zult zien, mogen — anders dan met bijzondere toestemming van de Afd. Beheer enz. — **niet** erkend worden vorderingen, welke op de voet van de Accounting Rules van het I.A.R.A. niet aftrekbaar zijn bij onze verantwoording aan het I.A.R.A. Als voorbeelden worden hier genoemd: vorderingen uit onrechtmatige daad, unsecured contract claims van vreemdelingen, niet-ingezetenen e.d.

Nadrukkelijk zij er echter op gewezen, dat voorshands moet worden aangenomen, dat deze beschikking slechts een **negatieve** strekking heeft — n.l. het verbieden van de erkenning van bepaalde vorderingen op vijandelijk vermogen — en **niet** tevens de positieve strekking, dat nu voortaan ook alle „unsecured contract claims", welke wèl aftrekbaar zijn bij onze I.A.R.A.-verantwoording, mogen worden erkend en voldaan.

Over de vraag, of en in hoeverre de aftrekbare vorderingen erkend en voldaan mogen worden, heeft de Regering zich nog steeds niet uitgesproken.

5 Augustus 1948.

(Zie „Leidraad", blz. 34.)

Publicaties in de Nederlandse Staatscourant.

Ministerie van Justitie.

Regelen betreffende uitvoering van artikel 25 van het Besluit Vijandelijk Vermogen 26 Juli 1948/6de Afdeling/No. 1816.

De Ministers van Justitie, van Financiën, van Economische Zaken, van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en van Overzeese Gebiedsdelen;

Gelet op artikel 4 van het Besluit Vijandelijk Vermogen (Staatsblad No. E 133);

Hebben besloten:

de navolgende regelen te stellen nopens de uitvoering van artikel 25 van het Besluit Vijandelijk Vermogen:

Vorderingen op vijandelijk vermogen, als bedoeld in artikel 25 van het Besluit Vijandelijk Vermogen, waarmede de Nederlandse rekening van de herstelbetalingen bij de Inter-Allied Reparation Agency ingevolge het bepaalde in deel I, artikel 1 F, van de Parijse Overeenkomst inzake herstelbetalingen en in overeenstemming met de daarvoor door die organisatie vastgestelde zgn „accounting rules" zal worden belast, worden door het Nederlandse Beheersinstituut niet erkend, tenzij in bijzondere gevallen de Afdeling Beheer, Voorzieningen voor Afwezigen en voor Rechtspersonen van de Raad voor het Rechtsherstel op voordracht van het Beheersinstituut tot de erkenning toestemming geeft.

's-Gravenhage, 26 Juli 1948.

De Minister van Justitie,
J. H. VAN MAARSEVEEN.

De Minister van Financiën,
P. LIEFTINCK.

De Minister van Economische Zaken,
VAN DEN BRINK.

De Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening,
MANSHOLT.

De Minister van Overzeese Gebiedsdelen,
J. A. JONKMAN.

(Ned. St. Crt. 3 Aug. 1948, No. 149).

AFDELING ONROERENDE GOEDEREN

Gegevens betreffende de afdeling en algemene mededelingen.

Positie van huurders van Joods onroerend goed, die het door hen gehuurde perceel gekocht hebben.

In vele gevallen is het verweer van de koper van Joods onroerend goed, dat hij het perceel moest kopen, omdat hij huurder was en door een Duitse instantie gedwongen werd het perceel te kopen, dan wel krachtens een bepaling in het huurcontract voor een bepaalde datum van een hem verleend recht van koop gebruik moest maken.

Dit verweer wordt door de Afdeling Rechtspraak slechts ten dele aanvaard. De koper bereikt er niet mede, dat de koop in stand blijft, doch bij het regelen van de gevolgen van de nietigverklaring houdt de Afdeling Rechtspraak wel rekening met de bijzondere positie van de huurder-koper in dien zin, dat de huur-overeenkomst hersteld wordt, soms gecombineerd met andere, voor de huurder-koper gunstige bepalingen.

Hieronder volgen enige uitspraken betreffende dit geschilpunt:

I. Uitspraak van de Kamer te Amsterdam d.d. 8 Maart 1948.

De afwezige L. was op 9 Mei 1940 eigenaar van een perceel, dat door een Commanditaire Vennootschap gehuurd was en waarin deze haar zaak en winkelbedrijf had ondergebracht.
Het perceel werd door de N.G.V. op 30 Juli 1942 verkocht aan de Commanditaire Vennootschap.
Volgens verklaring van de Commanditaire Vennootschap werd aan haar op 18 April 1942 door de Makelaar Everout medegedeeld, dat hij het perceel in opdracht van de N.G.V. moest verkopen. Daarbij stelde Everout tevens aan de Commanditaire Vennootschap voor, het onroerend goed zelf te kopen. Juist in die tijd was gebleken, dat er grote belangstelling van Duitse zijde voor het perceel bestond en de Commanditaire Vennootschap vreesde dat de Duitsers zich niet aan het nieuwe huurcontract voor een jaar dat 30 April 1942 zou ingaan, zouden willen houden. Ontruiming van het perceel zou een ramp zijn voor de Commanditaire Vennootschap, daar het perceel geheel aangepast was aan de bijzondere eisen van het bedrijf, en in dezelfde stad geen ander geschikt perceel te vinden zou zijn.
Voorts stelde de Commanditaire Vennootschap, dat overleg gepleegd was met de oude eigenaar en een notaris geadviseerd had tot aankoop over te gaan.

De Kamer overwoog ten aanzien van deze verweren o.m.:

„O. dat naar het oordeel van de Raad de gestelde noodpositie van de Commanditaire Vennootschap niet zodanig dwingend is geweest, dat deze zou kunnen rechtvaardigen om den door deze betaalde koopprijs voor de helft voor rekening van de oude eigenaar te brengen; en de Commanditaire Vennootschap, welke tot de koop is besloten, uitsluitend om haar eigen belangen te dienen, in beginsel het risico van deze koop moet dragen.

O. dat immers niet voldoende is gebleken, waarom een eventuele nieuwe Duitse eigenaar zich niet aan het tot 30 April 1943 verlengde huurcontract zou hebben moeten houden, terwijl de eventuele noodpositie van de Commanditaire Vennootschap allereerst voortvloeide uit het feit dat zij slechts een huurcontract voor een korte termijn had gesloten van welk laatste feit de Commanditaire Vennootschap het risico moet dragen.

O. dat het beroep op het advies van haar notaris de Commanditaire Vennootschap niet kan baten, daar zodanig advies haar niet van haar

eigen verantwoordelijkheid voor de genomen beslissing kan ontslaan.

O. dat de Commanditaire Vennootschap nog heeft gesteld dat de afwezige, die eigenaar van de panden was, er zijn goedkeuring aan heeft gehecht, dat zij de panden zou kopen.

O. dat dit verweer moet worden gepasseerd, daar de bewindvoerder deze goedkeuring heeft betwist en de Commanditaire Vennootschap, blijkens de verklaring van de vennoten ter zitting, niet in staat is het bewijs van deze goedkeuring te leveren, dit te meer, daar de vennoten zelf hebben gesteld, dat het gesprek met de afwezige eerst na het advies van de notaris ten allen overvloede en uit courtoisie heeft plaats gevonden.

O. dat de vordering van de Commanditaire Vennootschap tot veroordeling van de oude eigenaar om aan haar te betalen de helft van de koopprijs op voormelde gronden moet worden ontzegd.

O. dat de nevenvorderingen van de Commanditaire Vennootschap tot veroordeling van de oude eigenaar om aan haar de helft van de transportkosten en de helft van de kosten van de na het transport gepasseerde hypotheekacte te betalen eveneens moet worden afgewezen, nu de hoofdvordering tot betaling van de helft van de koopprijs niet voor toewijzing vatbaar is, enz.

O. dat de Raad termen aanwezig acht om de Commanditaire Vennootschap tegemoet te komen door de, ten aanzien van het perceel gesloten huurovereenkomst te doen voortduren tot ultimo April 1949, behoudens verlenging in onderling goedvinden van partijen, tegen een huurprijs van f ..... per jaar, vanaf de datum van deze uitspraak.

O. dat de vorderingen van de oude eigenaar op de N.G.V., Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, en/of een andere instantie van de bezettende macht terzake van de verkoop van het pand moeten overgaan op de Commanditaire Vennootschap, enz."

II. Uitspraak van de Kamer te Amsterdam d.d. 22 Maart 1948.

De familie de V. was eigenares van een perceel dat door de N.G.V. op 23 October 1942 werd verkocht aan nu wijlen S. Bij de scheiding van de nalatenschap van S. werd het perceel toebedeeld aan zijn schoonzoon v. K. Deze bezwaarde het perceel met een eerste hypotheek ten behoeve van zijn schoonmoeder.

De erven S. verzetten zich tegen het verzoek tot rechtsherstel, daarbij als verweer aanvoerende „dat het perceel noodgedwongen van de N.G.V. was gekocht, daar v. K., die het perceel met voorkeursrecht van koop in huur had en er ook zijn zaak dreef, vreesde dat een ander het kopen zou, wanneer hij het niet kocht, terwijl het niet mogelijk was een ander perveel in dezelfde plaats te huren".

De Kamer overwoog ten aanzien van dit verweer:

„O. dat dit verweer gerequestreerden niet kan baten, evenmin als hunne posita, dat S. de koopsom heeft verkregen door opname op zijn polis van levensverzekering en dat v. K. op grond van ingewonnen adviezen de overtuiging had gekregen, dat aan de aankoop geen risico verbonden was;

dat immers al deze omstandigheden niet afdoen aan het feit, dat S. tijdens de bezetting willens en wetens van een Duitse instantie Joods onroerend goed gekocht heeft, van welke handeling zijn erfgenamen thans de gevolgen moeten dragen, daar achterwege laten van het verzochte ingrijpen onredelijk zou zijn, enz.

O. dat ter zitting van 1 Maart 1948 partijen tot overeenstemming zijn gekomen betreffende de gevolgen der nietigverklaring van de koop door wijlen S. van genoemd perceel;
dat partijen hierbij in aanmerking hebben genomen dat v. K. sedert den aankoop van het perceel daaraan f 3082,52 aan reparatiën en

verbeteringen heeft ten laste gelegd, van welk bedrag verzoeker q.q. f 1000,— voor zijn rekening zal nemen.

dat verzoeker q.q. zich voorts bereid heeft verklaard afstand te doen van elke vordering op gerequestreerde v. K. ter zake van gebruiksvergoeding van het perceel vanaf den aankoop tot 1 Maart 1948 en zich heeft verplicht vanaf 1 Maart 1948 het perceel aan v. K. te verhuren voor f 620,— 's jaars en overigens op de voorwaarden van het laatste huurcontract tussen v. K. en de V.;

dat voorts is overeengekomen, dat alle uitgaven voor de op het perceel drukkende lasten, zomede alle kosten van waterleiding en verzekering, gedurende het tijdvak vanaf den aankoop van het perceel tot 1 Maart 1948 door v. K. gedaan of over dat tijdvak nog door hem verschuldigd, voor rekening van v. K. blijven; enz.

O. dat ook de Raad deze regeling van de gevolgen der bedoelde nietigverklaring redelijk acht en dienovereenkomstig zal beslissen;" enz.

III. Uitspraak van de Kamer te Amsterdam d.d. 20 April 1948 (Na-oorlogse Rechtspraak 1948, No. 1308).

V. was eigenaar van een villa, welke blijkens een op 29 Maart 1938 opgemaakt huurcontract voor de tijd van 3 jaar was verhuurd aan O. op nader in het contract opgenomen voorwaarden, waarvan die sub 9 aan de huurder gedurende de duur der huur het recht verleende het gehuurde tegen een vastgestelde prijs aan te kopen, terwijl de betaling der koopsom moest geschieden bij de overdracht van het gekochte, doch uiterlijk vier weken na gebruikmaking van vorenbedoeld recht.

V. was in Zuid-Afrika en op grond van de verordening 26/1940 werd H. A. Dreesen te Rotterdam als Verwalter aangesteld.

Tegen het einde van de huurtermijn heeft O. te kennen gegeven het huis te willen kopen. Hoewel de zoon van V. hem verzocht geen gebruik te maken van zijn kooprecht en hem te kennen gaf dat zijn vader een en ander na de oorlog wel in orde zou maken, heeft O. zijn recht uitgeoefend en het perceel tegen de vastgestelde prijs van H. A. Dreesen gekocht. De overdracht vond plaats op 25 Maart 1941.

Na de oorlog vroeg V. rechtsherstel. Een minnelijke regeling kwam niet tot stand. O. voerde o.m. als verweer aan dat hij belangrijke kosten en verbeteringen aan het onroerend goed had laten aanbrengen en vreesde, dat V. na de oorlog niet bereid zou zijn, het in waarde gestegen perceel voor de vastgestelde prijs te verkopen. Voorts beriep O. zich op art. 33 E 100 ten aanzien van de betaling van de koopsom aan H. A. Dreesen en vorderde bij vernietiging van de koop de volle koopsom van V. terug.

De Raad overwoog ten aanzien van deze verweren:

„Uit de hierboven vermelde feiten volgt: dat door de hierboven bedoelde koop en verkoop tijdens de vijandelijke bezetting van het Rijk in Europa rechtsbetrekkingen zijn ontstaan en tenietgegaan tussen personen, van welke tenminste één ingezetene van het Koninkrijk was, terwijl deze rechtsbetrekkingen tot voorwerp hebben een zaak, zich binnen het Koninkrijk bevindende.

Hieruit volgt, dat art. 23 van het K.B. E 100 kan worden toegepast en de Raad acht het onredelijk in verband met de bijzondere omstandigheden een ingrijpen, waarbij bedoelde rechtsbetrekkingen worden nietig verklaard, resp. deze herleven, achterwege te laten.

De Raad grondt zijn oordeel hierop, dat O. niet verplicht was van zijn kooprecht gebruik te maken. Zijn beroep op art. 33 van E 100 gaat niet op, daar hij de verplichting tot betaling door een onverplichte handeling (het kopen van het goed) aan zich zelve heeft te wijten.

Onder de bijzondere omstandigheden had hij, — wetende, dat het vermogen van V. door den vijand onder beheer was gesteld, dat hij van den vijand kocht en dat de koopsom in handen van den vijand

zou komen — moeten afzien van het gebruikmaken van zijn kooprecht, ook al meende hij daardoor zijn recht te zullen verliezen. Als gevolg van zijn handelingen is de koopsom terechtgekomen bij Dreesen en heeft V. slechts een vordering daarvoor op Dreesen, resp. de Deutsche Revisions und Treuhand A.G. De Raad acht het onjuist, dat O. niet is ingegaan op het voorstel van de zoon van V. om de zaak te laten, zoals zij was en na de oorlog de gevolgen van de bijzondere omstandigheden onder het oog te zien. De koopovereenkomst moet derhalve nietig worden verklaard.

Daarnaast zal de Raad de huurovereenkomst doen herleven onder alle in het huurcontract vermelde voorwaarden, *waaronder het sub 9 vermelde kooprecht*, en vaststellen dat deze overeenkomst eindigt 27 Maart 1949.

Verder zal O. aan V. hebben te betalen de huur, te rekenen van den dag van de verkoop tot aan het tijdstip, waarop V. in de eigendom van het onroerend goed zal zijn hersteld, verminderd met de vaste lasten, enz.

Met verbeteringen door O. vóór Maart 1941 aangebracht, behoeft geen rekening gehouden te worden, en hij heeft niet aangevoerd dat hij daarna nog belangrijke verbeteringen aan het goed heeft aangebracht of kosten heeft gehad, welke voor rekening van V. zouden zijn gekomen, indien V. eigenaar en hijzelf huurder ware gebleven.

Tenslotte zal V. zijn vordering voor de koopsom door O. aan Dreesen betaald, welke V. mocht kunnen doen gelden tegenover Dreesen of de Deutsche Revisions und Treuhand A.G. aan O. moeten overdragen."

IV. Uitspraak van de Kamer te Arnhem d.d. 22 April 1948.

H. was eigenaar van een hotel, dat door hem aan D. verhuurd was tot 1 October 1941, waarbij aan D. het recht was toegekend het hotel te kopen voor de prijs van f 20.000,— mits door D. aan H. van zijn verlangen schriftelijk werd kennisgegeven vóór 1 April 1941.

D. stelde op 30 Maart 1941 H. schriftelijk te hebben medegedeeld dat hij van zijn kooprecht gebruik wenste te maken, doch hierop geen antwoord van H., die tot October 1941 het volle beheer over zijn vermogen zou hebben gehad, te hebben ontvangen. Begin September 1941 deelde de procureur van H. aan D. schriftelijk mede, dat het huurcontract niet verlengd zou worden. Daarop heeft D. zich gewend tot het A.N.B.O. en van deze instelling het perceel op 2 November 1942 gekocht voor f 18.000,—. H. is overleden en zijn erfgenamen verlangen rechtsherstel. D. voerde als verweer aan dat het voor hem van het allergrootste belang was van zijn kooprecht gebruik te maken, daar hij bevreesd was voor een vordering van het hotel door de bezetter, en hij tevens vreesde dat zich in de toekomst geen gelegenheid tot aankoop meer zou voordoen. Voorts deelde D. mede, advies te hebben ingewonnen bij twee advocaten en een notaris, die hem allen zouden hebben aangeraden het perceel te kopen

De Raad verwierp dit verweer op grond van de volgende overwegingen:

„O. dat D. zich beroept op zijn kooprecht en zijn goede trouw, doch dit beroep faalt:

dat, wat het beroep op het kooprecht aangaat, uit de tussen H. en D. gesloten huurovereenkomst blijkt, dat aan D. het recht is toegekend het door hem van H. gehuurde hotel te kopen, mits hij aan de verhuurder van zijn verlangen schriftelijk kennis geeft vóór 1 April 1941 en D. nu wel beweert, bij schrijven van 30 Maart 1941, waarvan hij een afschrift van de copie heeft overgelegd, aan H. te hebben medegedeeld dat hij van zijn kooprecht wenste gebruik te maken, doch partij H. heeft ontkend, dat dit schrijven door wijlen H. is ontvangen en D. deze ontvangst of verzending niet heeft aangetoond nu hij — aangenomen dat hij een brief gelijkluidend aan de overgelegde copie

heeft geschreven — niet heeft kunnen waarmaken of aannemelijk maken, dat hij deze brief ook heeft verzonden.

dat D. zich hiervoor wel beroept op zijn belang bij de verzending van zodanige brief, doch zulks geen bewijs van de verzending oplevert, terwijl verder de na de beweerde verzending door D. aangenomen houding ernstig twijfel doet rijzen of inderdaad verzending heeft plaats gehad; enz.

dat het voorts totaal onbegrijpelijk is, dat D., toen hij, na het door hem gestelde stilzwijgen van H. op zijn brief van 30 Maart 1941, eindelijk op 3 September 1941 van de procureur van H. de mededeling ontving, dat zijn cliënt de huur niet wenste te verlengen en deze met 1 October d.a.v. beëindigd werd, terwijl daarin niet werd gerept van het gebruik dat D. van zijn kooprecht had gemaakt, op laatstgenoemde brief niet zou hebben gereageerd door zijn wederpartij op het door hem gemaakte gebruik van zijn kooprecht te wijzen; dat het voorts juist in die tijd voor de hand lag om een nadere regeling t.a.v. de verkoop van het hotel met H. te treffen, nu deze nog tot October 1941 het volle beheer over zijn vermogen had en dus in September nog zelf kon optreden om een regeling te treffen;

dat de Raad op grond van een en ander van oordeel is, dat geenszins aannemelijk is gemaakt, dat meergenoemde brief van 30 Maart 1941 is verzonden en dus aan D. een beroep op zijn kooprecht niet toekomt, terwijl hij in elk geval door zijn ongemotiveerd stilzitten, indien de brief wel zou zijn verzonden, zijn recht om zich te goeder trouw daarop te beroepen heeft verwerkt;

dat D. verder heeft aangevoerd dat hij in 1942 bevreesd was voor een vordering door de bezetter van het door hem gedreven hotel, zulks op grond van een hem door een N.S.B.-er gedane mededeling, dat het hotel zeer geschikt was voor een N.S.B.-hotel, doch hij aan deze omstandigheid geen grond mocht ontlenen om zijnerzijds het initiatief te nemen om het hotel door aankoop van de Duitse instanties te verkrijgen, welk door hem genomen initiatief duidelijk blijkt zowel uit zijn brief d.d. 14 Juli 1942 aan de N.G.V. waarin hij onder verwijzing naar te voren door hem aan de General-Kommissar für Verwaltung und Justiz verzochte toestemming om het door hem gehuurde Joodse bezit te mogen kopen, wederom om toestemming tot die koop verzocht, als uit de andere ter zake tussen hem en Duitse instanties gevoerde correspondentie;

dat uit deze houding blijkt van een actief medewerken aan het ontnemen van het hotel aan de Joodse eigenaar en D. daarbij niet te goeder trouw heeft gehandeld, immers hij zich juist na de Jodenmaatregelen van elke medewerking tot het verloren doen gaan van een Joods eigendom had moeten onthouden, waarbij hij wist, dat de koopprijs niet aan H. ten goede zou komen, doch in handen van Duitse instanties;

dat ook de mogelijkheid, dat, indien hij toen niet kocht, in de toekomst de gelegenheid tot aankoop zich niet meer zou kunnen voordoen, voor hem geen aanleiding mocht zijn om tot de koop zijn medewerking te verlenen;

dat ook de omstandigheid dat D. nog tot 1 Januari 1942 de huur van het hotel is blijven doorbetalen aan de vertegenwoordiger van H te ..... niet ten voordele van D. kan strekken, terwijl zijn bewering, dat hij, voordat hij zich wendde tot de N.G.V. om de aankoop te effectueren, advies heeft ingewonnen van twee advocaten en een notaris, die allen van oordeel waren, dat er geen enkel bezwaar bestond tegen het gebruik maken van het hem, D., bij overeenkomst met H. zelf toegekende kooprecht, hem niet kan baten, daar, daargelaten in hoeverre evengenoemde adviseurs voldoende op de hoogte waren van de feiten, terwijl bovendien de toenmalige gemeentearchitect te .....aan D. naar deze schriftelijk verklaart, de aankoop had ontraden, hij in elk geval voor zijn daden zelf de verantwoordelijkheid draagt;

dat uit het vorenoverwogene blijkt, dat D. zich ten tijde van het sluiten van de onderhavige koopovereenkomst niet in enige dwangpositie, welke hem tot de transactie noodzaakte, heeft bevonden; dat derhalve op voorschreven gronden het beroep van D. behoort te worden verworpen; enz.

O. dat als gevolg van de nietigverklaring van de koopovereenkomst en van de overdracht, waardoor de erven H. geacht moeten worden nimmer de eigendom van het hotel te hebben verloren, D. zijn huurrechten daarop heeft behouden, daar deze rechten geacht moeten worden niet in 1942 door de, immers nietig te verklaren, verkoop en overdracht van het hotel te zijn tenietgegaan, terwijl aangenomen moet worden, dat ware H. en zijn erfgenamen eigenaar gebleven, de huurverhouding thans nog zou hebben voortgeduurd, terwijl D. moet worden veroordeeld tot betaling van de huur over de termijn 2 November 1942 tot heden; enz."

UITSPRAKEN VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL IN NEDERLANDS-INDIË

BESLUIT VAN DE DIRECTIE VAN HET RECHTSHERSTEL, 22 Juni 1948.

Nadat verzoekster op 9 Januari 1947 officiëel bericht had gekregen dat haar echtgenoot de 4e Februari 1942 in Oost Borneo is gefusilleerd, heeft zij op 29 Maart 1947 een boedelbeschrijving doen opmaken.

De Raad beslist dat de gemeenschap van goederen, waarin verzoekster en wijlen haar echtgenoot waren gehuwd, op 4 Februari 1942 is ontbonden en sedertdien niet ten gunste van der echtelieden minderjarige dochter is voortgezet.

De Directie van het Rechtsherstel, bedoeld in artikel 7 van de „Ordonnantie Herstel Rechtsverkeer" (Staatsblad 1947, No. 70);

Gelezen het verzoekschrift d.d. 30 November 1947 van Klazina van den Berg, wonende te Slikkerveer, gemeente Ridderkerk, moeder-voogdes over haar minderjarige dochter Maria Stijntje Brandwijk, inhoudende:

dat zij in algehele gemeenschap van goederen, beiderzijds in eerste echt, is gehuwd geweest met den Heer Pieter Brandwijk, in leven technisch employé bij de Bataafsche Petroleum Mij., gewoond hebbende te Balikpapan op Borneo;

dat uit dit huwelijk is geboren en nog in leven is één kind, met namen *Maria Stijntje Brandwijk*, geboren te Balikpapan op 7 December 1941 en staande onder voogdij van haar, verzoekster;

dat haar echtgenoot op 4 Februari 1942 te Tandjom Samalantakan (Pamoekabaai, Oost-Borneo) door de Japanners is gefusilleerd;

dat zij zelve met haar dochtertje destijds was geëvacueerd naar Java en na de Japanse invasie aldaar werd geïnterneerd en gedurende de gehele bezetting in concentratiekampen heeft vertoefd;

dat zij de gemeenschappelijke boedel van haar en haar echtgenoot en diens daarin begrepen nalatenschap niet binnen drie maanden na het overlijden van haar echtgenoot heeft doen beschrijven omdat:

primo: zij tijdens haar verblijf in de concentratiekampen daartoe niet bij machte was;

secundo: er niets te beschrijven viel, omdat, tengevolge der Japanse invasie alle bezittingen der echtgenoten waren verloren gegaan;

tertio: er voor haar geen aanleiding bestond tot deze beschrijving over te gaan, omdat zij omtrent het lot van haar echtgenoot in het onzekere verkeerde, met name niet wist dat hij overleden was;

dat deze onzekerheid heeft voortgeduurd tot 9 Januari 1947, op welke datum het officiële bericht van het overlijden van haar echtgenoot haar bereikte;

dat zij alstoen de gemeenschappelijke boedel en erflaters daarin begrepen nalatenschap heeft doen beschrijven blijkens proces-verbaal van inventarisatie op 29 Maart 1947 door genoemden notaris Smelik opgemaakt;

dat inmiddels op 25 Juni 1946 te Slikkerveer, gemeente Ridderkerk, haar laatste woonplaats, was overleden de moeder der verzoekster, Mevrouw *Maria Pietertje Groeneboom*, echtgenote van den Heer *Marius Simon van den Berg*, ingevolge haar testament, op 22 Maart 1911 voor wijlen de toen te Ridderkerk gevestigde notaris J. W. de Wijn verleden, haar, verzoekster, achterlatende tot erfgename van een vierde gedeelte harer nalatenschap, onder de last van vruchtgebruik ten behoeve van haar vader, genoemden Heer Marius Simon van den Berg, tot aan diens eventueel hertrouwen of, niet hertrouwende, levenslang;

dat wijlen haar echtgenoot haar, verzoekster, bovendien had aangewezen als begunstigde aan wie ingeval hij voor de 1ste December 1967 mocht overlijden zou moeten worden uitgekeerd:

1e. vanaf zijn overlijden tot en met 1 December 1967 een driemaandelijke rente van f 125,—, betaalbaar op de eerste der maanden Maart, Juni, September en December;

2e. op 1 December 1967 het verzekerd kapitaal groot f 5.000,—; alle ingevolge overeenkomst van levensverzekering door wijlen haar echtgenoot met de Nationale Levensverzekering Bank N.V., te Rotterdam, gesloten blijkens polis met aandeel in de winst d.d. 30 November 1937, No. 419883;

dat naar het gemene recht zou moeten worden aangenomen dat de gemeenschap van goederen, bestaan hebbende tussen haar en wijlen haar echtgenoot ten voordele van hun minderjarige dochter heeft voortgeduurd tot aan 29 Maart 1947, zijnde de datum der boedelschrijving;

dat in die gecontinueerde gemeenschap derhalve zouden vallen zowel het erfdeel der verzoekster uit de nalatenschap harer moeder als haar rechten ingevolge voormeld contract van levensverzekering;

dat het verzoekster wil voorkomen dat het onredelijk ware de hierboven geschetste gevolgen van het uitblijven der boedelbeschrijving in stand te laten;

dat immers dit uitblijven der boedelbeschrijving haar, verzoekster, niet kan worden aangerekend, daar redelijkerwijs niet van haar kan worden verlangd dat zij de boedel deed beschrijven zolang het overlijden niet vaststond (afgezien nog van de omstandigheid dat zij destijds in de feitelijke onmogelijkheid verkeerde tot die beschrijving over te gaan);

dat verzoekster hier een sterke analogie meent op te merken met het geval van vermoedelijk overleden verklaring bij rechterlijk vonnis, in welk geval toch wel niemand zal willen beweren dat de beschrijving, voorgeschreven door artikel 182 B.W. zou moeten zijn geschied binnen drie maanden na de dag, als vermoedelijke datum van overlijden in het vonnis genoemd, doch ieder die termijn van drie maanden zal rekenen vanaf de dag waarop het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan;

dat zij een request van gelijke inhoud bereids heeft gericht tot de Raad voor het Rechtsherstel te 's Gravenhage, doch dat deze Raad zich bij beschikking d.d. 22 Augustus 1947 onbevoegd heeft verklaard van het verzoek kennis te nemen [1]).

REDENEN waarom zij Uwe Raad eerbiedig verzoekt ten deze te willen ingrijpen en haar rechtsherstel te willen verlenen door:

primair: te bepalen dat geen continuatie van de gemeenschappelijke boedel van haar en wijlen haar genoemden echtgenoot, als bedoeld bij artikel 182 van het B.W., heeft plaats gevonden, dan wel:

subsidiair: te bepalen dat de nalatenschap van wijlen de moeder der verzoekster en de rechten der verzoekster ontleend aan voormeld contract van levensverzekering van die gecontinueerde gemeenschap geen deel uitmaken.

Mede gelezen het door den toezienden voogd van bovengenoemd minderjarig kind van verzoekster naar aanleiding van bovenvermeld verzoekschrift opgestelde schriftuur d.d. 26 Januari 1948 zakelijk inhoudende, dat hij geen bezwaren wenst in te brengen tegen het door verzoekster ingediende verzoek;

Overwegende, dat de Directie aanneemt de juistheid der ten requeste gestelde feiten, nu die door den toezienden voogd niet weersproken worden en ook overigens aannemelijk voorkomen;

Overwegende, dat hier sprake is van rechtsbetrekkingen tussen verzoekster en haar minderjarig kind, welke tijdens de periode der bijzondere omstandigheden, als bedoeld bij art. 1 sub 7 der Ordonnantie Herstel Rechtsverkeer, zijn tot stand gekomen onder overwegende invloed dier omstandigheden;

Overwegende, dat bedoeld verzoek voor inwilliging vatbaar is, daar nalaten van ingrijpen onredelijk voorkomt;

Overwegende, dat het intreden der voortgezette gemeenschap tussen ver-

---

[1]) Raad voor het Rechtsherstel, Afd. Rechtspraak 28 Juni 1946, N.R. 564, verklaarde zich in een soortgelijk geval wel bevoegd, welke uitspraak nog door enige niet gepubliceerde vonnissen in dezelfde zin werd gevolgd. (Noot van de Red.).

zoekster en haar minderjarig kind plaats heeft gevonden krachtens het bepaalde in art. 127 Burgerlijk Wetboek, welke bepaling geschreven is als maatregel tegen de langstlevende ouder, die nalatig is om bij aanwezigheid van minderjarige kinderen binnen drie maanden na het overlijden van de andere ouder een boedelbeschrijving te doen opmaken;

dat in dit geval geen sprake is van nalatigheid, immers verzoekster, zo zij al wetenschap had gehad van het overlijden van haar echtgenoot, tengevolge van haar internering door den Japanner niet in de gelegenheid is geweest een boedelbeschrijving te doen opmaken;

dat zij eerst op 9 Januari 1947 in kennis werd gesteld van het feit, dat haar echtgenoot op 4 Februari 1942 was gefusilleerd en daarna met bekwame spoed, althans binnen drie maanden nadat haar het overlijden bekend geworden was, alsnog een boedelbeschrijving heeft doen opmaken;

Overwegende, dat het mitsdien redelijk is de voormelde rechtsbetrekkingen aldus te herzien, dat de voormelde gemeenschap van goederen geacht wordt niet te zijn voortgezet en op 4 Februari 1942 te zijn ontbonden, zodat verzoeksters aandeel in de nalatenschap van wijlen haar moeder en het recht op uitkering uit de eerdergemelde levensverzekering aan verzoekster toekomen zonder van die gemeenschap deel uit te maken;

Gelet op de betrekkelijke wetsartikelen;

BESLISSENDE:

bepaalt dat de gemeenschap van goederen, bestaan hebbende tussen verzoekster en wijlen haar echtgenoot op 4 Februari 1942 door zijn overlijden is ontbonden en sedert dien niet ten gunste van der echtelieden minderjarige dochter is voortgezet.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. No. 6718 verschijnt deze uitgave 1 x per maand en is de omvang van dit nummer 32 pagina's, formaat 15½ x 24 cm.

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE

RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

DERDE JAARGANG

1 OCTOBER 1948

NUMMER

4

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ „DE HOFSTAD" SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3 DEN HAAG

TEL. 773496 — GIRO 12789

DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VOORZITTER, SECRETARIAAT EN AFDELING ONROERENDE GOEDEREN:
VAN STOLKWEG 21 — 'S-GRAVENHAGE
TEL. 553625* (4 LIJNEN)-POSTREK. 507670

AFD. RECHTSPRAAK: KONINGINNEGRACHT 24, 'S-GRAVENHAGE.

TEL. CENTRALE GRIFFIE . . . 116031
GRIFFIE KAMER 'S-GRAVENHAGE 116032
SUBSTITUUT-GRIFFIERS . 116033
GRIFFIER 116034
CONCIERGE 116035

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE:
KEIZERSGRACHT 143 - AMSTERDAM C.
TEL. 42854 - 42510 - 42336 - 42233 - 42969

CENTRAAL BUREAU VOOR DE EFFECTENREGISTRATIE:
SINGEL 202 - AMSTERDAM
TEL. 41265 - 42691 - 42010/15

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN EN VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN:

HOOFDKANTOOR VAN HET NED. BEHEERSINSTITUUT, NEUHUYSKADE 94, S-GRAVENHAGE - TELEFOON 774535/39
POSTREKENING 86085

GEDELEGEERDEN DER AFD. ONROERENDE GOEDEREN, KONINGINNEGRACHT 24 — 'S-GRAVENHAGE
TELEF. 116036

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VERANTWOORDELIJK REDACTEUR:
MR. J. W. JOSEPHUS JITTA
VAN STOLKWEG 21 - 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 553625

ABONNEMENT PER JAAR *f* 12.—

UITGAVE VAN
DRUKKERIJ-UITGEVERIJ "DE HOFSTAD"
SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3
'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 773496 — POSTGIRO 12789

INHOUD VAN DIT NUMMER

DE PRAKTIJK VAN BEHEER EN HERSTEL

Het „Inter-Allied Reparation Agency" (I.A.R.A.).

Aangezien het I(nter)-A(llied) R(eparation) A(gency) en zijn werkzaamheid ook hun invloed doen gelden op de uitvoering van E 133 en er in verband daarmede voor deze instelling hier te lande belangstelling bleek te bestaan, volgt hieronder een zeer beknopte uiteenzetting van taak en werkwijze dier internationale organisatie.

Op 14 Januari 1946 werden de eerste handtekeningen geplaatst onder een multilaterale overeenkomst betreffende „de van Duitsland te ontvangen herstelbetalingen, de instelling van een Intergeallieerde Organisatie voor Herstelbetalingen en de teruggave van monetair goud" (het „Parijse Accoord"). Nederland trad met 17 andere landen tot deze overeenkomst toe. Het Accoord werd op 10 Mei 1948 de Staten-Generaal ter goedkeuring voorgelegd (Kamerstukken zitting 1947/1948 No. 825) en sindsdien door de beide kamers goedgekeurd en afgekondigd in Staatsblad I 332.

Bij deel II van het Accoord werd de instelling en werkwijze van het I.A.R.A. geregeld. In deze organisatie heeft van elk der deelnemende landen een gedelegeerde zitting. Tezamen vormen de gedelegeerden de Assemblée van het I.A.R.A. De taak van het orgaan wordt aldus omschreven, dat het de Duitse herstelbetalingen onder de deelnemende landen verdeelt en verder alle kwesties behandelt met betrekking tot de restitutie van eigendommen, welke zich bevinden in een der Westelijke zônes van Duitsland.

Blijkens art. 6A van het Parijse Accoord vormen de door de onderscheidene landen in bezit genomen Duitse bezittingen (het op de voet van art. 2 sub 2 t/m 5 van E 133 in eigendom op de staat overgegaan vijandelijk vermogen, voorzover van Duitse herkomst) een onderdeel van de herstelbetalingen, voor welke het Accoord een regeling geeft. Deze bezittingen dienen de landen dan ook te verrekenen met hun aandeel in de herstelbetalingen. Omtrent de waarde dier bezittingen en de liquidatie-opbrengsten zullen de landen aan het I.A.R.A. inlichtingen moeten verstrekken (art. 6B). Het I.A.R.A. zal, ingevolge art. 1F van het Accoord volgens een bepaald schema de rekeningen der landen belasten met de waarde dier Duitse bezittingen. Als uitvloeisel van deze bepalingen moeten de landen gedurende 5 achtereenvolgende jaren en aan het slot van het 5de jaar (in totaal dus 6 maal) aan het

I.A.R.A. een opgave verstrekken van de waarde der door hen in bezit genomen Duitse activa.

Aangezien het Parijse Accoord ten deze slechts enige hoofdbeginselen aangaf, bleek het noodzakelijk om meer gedetailleerde regelen vast te stellen met betrekking tot de wijze van verrekening van de Duitse activa, door de deelnemende landen in bezit genomen (de z.g. „German external assets") en de daarbij in acht te nemen beginselen. Bij gebreke daarvan zouden immers de achttien deelnemende landen elk naar eigen interpretatie van het Parijse Accoord te werk gaan hetgeen tot onvergelijkbare opgaven zou leiden. Daarom stelde de Assemblée van het I.A.R.A. op 21 November 1947 vast: „Accounting Rules for enemy assets within the jurisdiction of member Governments". Deze „Accounting Rules" — waarvan men de tekst aantreft bij de reeds genoemde Kamerstukken — heeft men te zien als een nadere uitwerking van en een officiële interpretatie op de bepalingen van het Parijse Accoord inzake de „German external assets", want hoewel zij naar hun uiterlijk slechts verrekeningsregelen zijn en dus slechts een administratief karakter schijnen te dragen, moest hun inhoud en formulering wel zeer nauw samenhangen met een interpretatie van geest en strekking zowel van het Parijse Accoord in zijn geheel als meer in het bijzonder van art. 6A dier overeenkomst, handelende over de Duitse buitenlandse activa. Aan de vaststelling van de regelen door de Assemblée zijn dan ook zeer uitvoerige en dikwijls zeer diepgaande besprekingen voorafgegaan, eerst in de Commissie van Experts van het I.A.R.A. (waarin ook Nederland vertegenwoordigd was) en daarna in de Commissie voor Duitse buitenlandse activa.

Naast zijn taak op het gebied van de „German external assets" heeft het I.A.R.A. een belangrijke functie bij de verdeling van de kapitaalsgoederen, welke de Westerse bezettingsautoriteiten ter beschikking stellen als herstelbetalingen ten behoeve van de geallieerde landen. Een beschrijving van zijn werkzaamheid op dit gebied en de resultaten daarvan valt buiten het bestek van deze korte beschouwing. Terzake worde hier dan ook verwezen naar de „Nota inzake het verloop der herstelbetalingen", bijlage D der Memorie van Toelichting, Kamerstukken zitting 1947/1948 No. 825.

A.

MEDEDELINGEN VAN HET SECRETARIAAT VAN DE RAAD

AFDELING RECHTSPRAAK

Publicatie.

De advocaten en procureurs worden nog eens opmerkzaam gemaakt op art. 126, lid 3, sub a, van het K.B. E 100, waarbij wordt bepaald, dat bij de indiening van verzoekschriften bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel, strekkende tot hoger beroep van een beslissing van een andere Afdeling van de Raad, een expeditie van die beslissing moet worden overgelegd.

Niet alleen komt het zeer veelvuldig voor dat een dergelijke expeditie ontbreekt, maar ook geschiedt het herhaaldelijk, dat inplaats daarvan een afschrift voor de aangevallen beslissing wordt overgelegd, al of niet voor copie conform getekend. Een dergelijk afschrift is niet voldoende. Gezien het grote getal appelrequesten, dat bij de Afdeling wordt ingediend, wordt aan de Griffie veel overbodig werk verschaft, teneinde de expeditie van de aangevallen beslissing te verkrijgen. Ik zie mij dan ook genoodzaakt ter kennis te brengen, dat in het algemeen door de Griffie niet meer de aandacht zal worden gevestigd op het ontbreken van de expeditie en dat zulks tot gevolg kan hebben dat de behandeling van het ingediend appelrequest vertraging ondervindt.

DE GRIFFIER DER AFDELING RECHTSPRAAK
VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL.

UITSPRAKEN IN HOGER BEROEP VAN DE VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

INGEVOLGE ART. 11 LID 4 E 133

No. 44. VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, 19 Augustus 1948. (Izaaks/N.B.I.).

Appel, dat niet beoogt de vernietiging van een koopovereenkomst, maar slechts de restitutie van een volgens appellant door hem onverschuldigd aan het N.B.I. betaald gedeelte der koopsom. Voorz. onbevoegd.

Wij, Voorzitter van de Raad voor het Rechtsherstel; enz.

Ten aanzien van de feiten:

Overwegende, dat appellant op de gronden, vermeld in zijn appelrequest — hetwelk moet worden geacht alhier in zijn geheel te zijn geïnsereerd — en nader aangevuld en geadstrueerd tijdens de mondelinge behandeling, zich beklaagt over — en bij Ons in beroep komt van — een afwijzende „beschikking" van de Directie van het N.B.I., vervat in een door appellant bij zijn request copielijk overgelegde brief van genoemde Directie aan appellant van 20 December 1947 No. 41968, op een door appellant aan het N.B.I. gedaan verzoek om de prijs van een door appellant in zijn appelrequest als „het karkas" aangeduid onroerend goed — zijnde het erfpachtsperceel met de zich daarop bevindende, in ruïneuse staat verkerende, opstallen, staande te Scheveningen aan de Alkmaarsestraat 21 en nader omschreven in het door appellant bij zijn appelrequest copielijk overgelegde en eveneens alhier als in toto geïnsereerd te beschouwen schrijven van het Bureau Rotterdam van het N.B.I. van 28 Februari 1947 — „alsnog te herzien en het" — volgens appellant — „door een misverstand van het Beheersinstituut afdeling Rotterdam" door appellant „eigenlijk teveel betaalde aan hem terug te geven";

hebbende appellant Ons verzocht „om alsnog de gevolgen ongedaan te maken van het artikel in de overeenkomst met het Beheersinstituut, dat, naar hem gebleken is uit een officieel schrijven van de Directeur-Generaal voor de Prijsbeheersing, op een onjuiste basis berust en hem het te veel betaalde ad f 1280,— te doen teruggeven";

Overwegende, dat het N.B.I. bij deszelfs conclusie van antwoord, welke eveneens geacht moet worden, alhier in haar geheel te zijn geïnsereerd, alsmede mondeling ter terechtzitting, uitsluitend een verweer ten principale heeft gevoerd, hetwelk in het kort hierop neerkomt, dat de bedoeling der door het N.B.I. als beheerder van het — aan de Staat vervallen — vermogen van de drie vijandelijke onderdanen M. E. E. Klemt-Hoferichter, A. L. G. Menzel-Hoferichter en M. G. Hoferichter, waartoe behoorde het litigieuse pand Alkmaarsestraat 21 te Scheveningen, als verkoper met appellant als koper gesloten koopovereenkomst, waarvan de condities zijn neergelegd in het bovengenoemde schrijven van het Bureau Rotterdam van 28 Februari 1947, volkomen duidelijk is en dat appellant als koopprijs voor „het karkas" terecht f 4480,— aan het N.B.I. heeft betaald;

hebbende het N.B.I. geconcludeerd tot ongegrondverklaring van het beroep, kosten rechtens;

Ten aanzien van het recht:

1. Overwegende, dat de „beschikking" van het N.B.I., waarvan appellant bij Ons in beroep komt, is neergelegd in de sub factis genoemde brief van de Directie van het N.B.I. aan appellant van 20 December 1947 No. 41968, welke in extenso luidt aldus:

„Naar aanleiding van Uw bovenaangehaald schrijven delen wij U mede, dat Wij niet de vrijheid kunnen vinden van de gemaakte overeenkomst af te wijken."

2. Overwegende, dat deze „beschikking" weliswaar betrekking heeft op een door het N.B.I. met appellant gesloten koopovereenkomst, doch het onderhavige appel niet beoogt de vernietiging door Ons van die koopovereenkomst, doch slechts de restitutie door het N.B.I. aan appellant van een volgens appellant door hem onverschuldigd betaald gedeelte — te weten f 1280,— — van de koopsom van het door hem van het N.B.I. gekochte onroerend goed;

3. Overwegende, dat naar Ons oordeel het tot Onze competentie behorende hoger beroep ex artikel 11, lid 4, E 133, zich niet uitstrekt tot een „beschikking" van het N.B.I. als de onderhavige, vallende deze „beschikking" niet onder de „beschikkingen, handelingen, besluiten en beslissingen van het Beheersinstituut", bedoeld in artikel 11, lid 4, juncto artikel 11, lid 1, sub c E 133;

4. Overwegende, dat Wij Ons derhalve niet bevoegd achten van dit appel kennis te nemen;

5. Overwegende tenslotte, dat Wij appellant als de in het ongelijk gestelde partij zullen moeten verwijzen in de proceskosten.

IN NAAM DER KONINGIN rechtdoende in hoger beroep:

Verklaren Ons onbevoegd om van de onderhavige zaak kennis te nemen.

Veroordelen appellant in de proceskosten, tot aan de uitspraak van dit vonnis door Ons begroot aan de zijde van het N.B.I. op f 25.—.

AFDELING RECHTSPRAAK

Uitspraken

Appel van beslissingen Ned. Beheersinstituut

RAAD RECHTSHERSTEL AFDELING RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 6 Juli 1948. (Mrs. van Walsem, Wery en Buddingh de Voogt).

Voor de intrekking van een eenmaal gegeven non-enemy-verklaring is het terwille der rechtszekerheid noodzakelijk, dat feiten en omstandigheden worden aangevoerd, die het ten enenmale onverantwoord doen zijn belanghebbende in het bezit der non-enemy-verklaring te laten en is het niet voldoende, dat feiten of omstandigheden worden gesteld, die redenen hadden kunnen zijn om een verzoek tot afgifte van die verklaring af te wijzen.
Beschikking van het B.I., waarbij de aan appellant gegeven verklaring is ingetrokken, vernietigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 34 j°. 43).

VONNIS

Inzake:

Karl August Thomas, appellant

Gem.: *Mr. E. A. Moes*

contra:

Het Nederlandse Beheersinstituut, geappelleerde.

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Rechtspraak, Meervoudige Kamer te 's-Gravenhage;

Gezien het op 26 Maart 1947 ontvangen beroepschrift van Karl August Thomas, wonende te Amsterdam, appellant, gemachtigde Mr. E. A. Moes, advocaat en procureur te Amsterdam, en het op 7 Augustus 1947 gedagtekend antwoord van de Directie van het Nederlandse Beheersinstituut, gevestigd te 's-Gravenhage, geappelleerde, gemachtigde Mr. J. H. A. Dubois, werkzaam bij de Afdeling Procedures van dat Instituut;

Gezien de overige stukken van het geding, waaronder het dossier van de Rijksvreemdelingendienst, waarvan de Raad de toezending heeft gelast;

Gehoord de mondelinge toelichting van partijen, voor de verzoeker door hemzelf en door zijn gemachtigde, voor de geappelleerde door deszelfs gemachtigde;

Overwegende, dat het Beheersinstituut bij beschikking van 1 October 1945 aan de verzoeker heeft afgegeven een verklaring als bedoeld in art. 34, lid 1, sub f, van het Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133), dat hij niet langer vijandelijk onderdaan is;

dat het Beheersinstituut echter bij beschikking van 26 November 1946 op grond van nader overgelegde stukken van oordeel is, dat deszelfs voormelde beschikking van 1 October 1945 behoorde te worden ingetrokken en die beschikking metterdaad heeft ingetrokken;

dat de verzoeker daartegen bij zijn voormeld verzoekschrift beroep heeft ingesteld en verzoekt, — voorzover nodig vordert —: dat de Raad de beschikking van het Beheersinstituut van 26 November 1946 vernietige en bepale, dat de verzoeker zal blijven gelden als niet te zijn vijandelijk onderdaan in de zin van het Besluit E 133;

Overwegende te dien aanzien:

dat ter wille van de rechtszekerheid een verklaring, als bedoeld in art. 34, lid 1, sub f, van het Besluit Vijandelijk Vermogen, slechts behoort te worden ingetrokken, indien aan het Beheersinstituut na de afgifte daarvan is gebleken van feiten of omstandigheden, welke het te enenmale onverantwoord doen zijn de belanghebbende, aan wie die verklaring is uitgereikt, niet langer als

vijandelijk onderdaan te beschouwen en hiertoe met name niet voldoende zijn alle feiten en omstandigheden, welke reden kunnen zijn een verzoek tot afgifte van een non-enemy-verklaring af te wijzen;

dat, aan deze beginselen getoetst, de feiten en omstandigheden, welke het Beheersinstituut tot verdediging van de intrekking van de aan appellant afgegeven non-enemy-verklaring aanvoert, deze intrekking niet kunnen rechtvaardigen;

dat het Beheersinstituut zich in de eerste plaats beroept op verklaringen van een aantal ex-werknemers van appellant, volgens welke verklaringen zij o.a. onder bedreiging van tewerkstelling in Duitsland zouden gedwongen zijn zich schriftelijk schuldig te bekennen aan het ontstaan van een belangrijk bonnentekort in de aan verzoeker toebehorende, voor de Wehrmacht werkende, vleesfabriek;

dat, wat er ook zij van de wijze, waarop appellant een bonnentekort zou hebben weggewerkt of tegenover de Duitsers goedgemaakt, vaststaat, dat geen van de leden van zijn personeel naar Duitsland is weggevoerd of op andere wijze het slachtoffer van wraakgevoelens van de bezetter is geworden;

dat het Beheersinstituut zich voorts beroepen heeft op verklaringen van de gezusters Bochoven, getuigen van Jehova, doch de onjuistheid van de in deze verklaringen vervatte aantijgingen de Raad is gebleken uit de verklaringen van de gepensionneerde opperwachtmeester der marechaussée G. C. van der Ley, gerelateerd in het proces-verbaal van de brigadier-rechercheur K. de Graaf te Amsterdam, d.d. 15 September 1947;

dat geen bewijs is bijgebracht van de stelling, dat appellant dadelijk na de capitulatie getracht heeft zoveel mogelijk te verdienen ten laste van de Nederlandse bevolking en dit met name niet blijkt uit het feit, dat hij voor de Duitse Wehrmacht heeft gewerkt;

dat niet onaannemelijk is, dat de verspreiding van vloeibladen met in de Duitse taal gestelde aanduiding van appellants fabriek op bevel van de plaatselijke leider der N.S.D.A.P., zekere Buchmann, is geschied;

dat niet gebleken is, dat appellant zich alle moeite deed voor leveranties aan het Duitse leger in aanmerking te komen, en dat vroegere klanten van hem op die grond de relatie met hem hebben verbroken;

dat het door appellant erkende feit, dat hij een gift van f 250.— aan de Duitse Winterhulp heeft gedaan, op zich zelf geen voldoende grond is tot intrekking van de non-enemy-verklaring;

dat de Raad geenszins voorbijziet, dat appellant gedurende de bezetting verschillende handelingen heeft verricht, welke uit een oogpunt van de vereiste houding tegenover de bezetter afkeuring verdienen, doch hiertegenover in aanmerking dient te worden genomen, dat appellant, die in Nederland geboren is en daar steeds heeft gewerkt, en op wiens echtgenote, wat betreft haar politieke gedraging, generlei aanmerking is te maken, blijkens tal van de Raad betrouwbaar voorkomende verklaringen vele blijken heeft gegeven van een anti-Duitse gezindheid en door het verlenen van onderdak aan onderduikers en het op ruime schaal deelnemen aan daden van ondergronds verzet tegen de bezetter een intrinsiek Nederlandse houding heeft aangenomen;

dat de beslissing van het Beheersinstituut, waarvan beroep, derhalve niet in stand kan blijven;

RECHTDOENDE:

Vernietigt de beschikking van het Nederlandse Beheersinstituut d.d. 26 November 1946, waarbij de aan K. A. Thomas afgegeven verklaring, als bedoeld in art. 34, lid 1, sub f, Besluit Vijandelijk Vermogen, is ingetrokken.

RAAD RECHTSHERSTEL AFDELING RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 15 Juli 1948. (Mrs. Prof. Houwing, Verveen en Schim van der Loeff).

Toestemming tot het aanvragen van een faillissement ex art. 19 E 133 door het B.I. geweigerd, in hoger beroep verleend met vernietiging van de beschikking a quo.

De op de Staat overgegane activa blijven verbonden voor de op die

activa drukkende schulden, zodat een beroep op art. 3 E 133 niet opgaat. Het faillissement omvat het afgescheiden gebleven vermogen dat aan de vijandelijke onderdaan heeft toebehoord.
Bij het grote passief van het vermogen is het zeer onwaarschijnlijk dat de verantwoording tegenover de I.A.R.A. een actief saldo zal opleveren. Bovendien is niet duidelijk gemaakt in hoeverre de regelen door de I.A.R.A. te stellen van invloed kunnen zijn op het Nederlandse civiele recht.
Verzoekster heeft als belangrijke creditrice belang bij een spoedige afwikkeling, welk belang door een faillissementsaanvrage kan worden gediend.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 19 j°. 43).

VONNIS

Inzake:

De N.V. Splitter Frères, requestrante,

Gemachtigde: *Mr. N. W. de Grooth*

contra:

Het Nederlandse Beheersinstituut, gerequestreerde.

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Rechtspraak, Tweede Meervoudige Kamer te 's-Gravenhage;

Gezien het verzoekschrift van de N.V. Splitter Frères, te 's-Gravenhage, en het daarop ingekomen antwoord van het Nederlandse Beheersinstituut;

Gehoord partijen, verzoekster bij monde van haar gemachtigde, Mr. N. W. de Grooth, advocaat en procureur te 's-Gravenhage en het Beheersinstituut bij monde van Mr. J. H. A. Dubois, ter terechtzitting van 25 Mei 1948;

Ten aanzien van de feiten:

Overwegende, dat verzoekster in beroep is gekomen van een beschikking van het Beheersinstituut d.d. 4 September 1947, waarbij haar werd geweigerd toestemming tot het aanvragen van het faillissement van de Rijksduitser Otto Haase;

Overwegende, dat op de door verzoekster aangevoerde gronden, evenals op het daar tegen ingebrachte, hieronder voor zoveel nodig zal worden ingegaan;

Ten aanzien van het recht:

Overwegende, dat de eerste weigeringsgrond aldus wordt geformuleerd, dat het vermogen van de Rijksduitser Haase op de Staat in eigendom is overgegaan en dientengevolge buiten het faillissement zou vallen, zodat het verlenen van toestemming tot aanvragen van het faillissement geen zin zou hebben, waar dit aanstonds zou moeten worden opgeheven wegens gebrek aan baten;

Overwegende, dat ingevolge art. 3, lid 1, j°. art. 1, sub 8, van E 133 op de Staat enkel overgaan de aan een vijandelijk onderdaan toebehorende activa en niet diens passiva en de Staat mitsdien voor die passiva niet aansprakelijk wordt;

dat echter blijkens de artt. 19 en 25 en vele andere artt. van E 133 de op de Staat in eigendom overgegane activa voor de schulden van de vijandelijke onderdaan verbonden blijven en ook overigens een van het overig vermogen van de Staat afgescheiden vermogen blijven vormen, dat afzonderlijk wordt beheerd en met betrekking waartoe rechtshandelingen kunnen worden verricht (art. 13 E 133) dat voorts aan de vorige eigenaar kan worden teruggegeven (art. 34 E 133) en waarvan tenslotte de bestemming ingevolge art. 3, lid 3, E 133, nader zal worden geregeld;

dat art. 19 E 133 de mogelijkheid veronderstellend, dat een vijandelijk onderdaan in staat van faillissement wordt verklaard, met zulk een faillissement bedoelt — naar ook uit de officiële Londense toelichting kan worden afgeleid — het faillissement van een op de Staat overgegaan, doch afgescheiden gebleven vermogen, hetwelk aan die vijandelijke onderdaan heeft toebehoord;

dat de stelling van het Beheersinstituut, dat art. 19 E 133, sprekend van het faillissement van een vijandelijk onderdaan daarbij op het oog zou hebben een faillissement, hetwelk slechts die vermogens-bestanddelen van die vijandelijke onderdaan zou omvatten, die niet op de Staat zijn overgegaan of aan de vijandelijke onderdaan zijn terug gegeven, in strijd is met de reeds vermelde Londense toelichting en met de overige inhoud van art. 19 die kennelijk juist op het op de Staat overgegane vijandelijke vermogen betrekking heeft;

dat de Raad aanneemt, dat verzoekster toestemming verzoekend, het faillissement van een vijandelijk onderdaan te mogen aanvragen, onder zulk een faillissement verstaat een faillissement als blijkens het bovenoverwogene ook in art. 19 E 133 wordt bedoeld;

dat hieruit blijkt, dat de eerste weigeringsgrond onjuist is;

Overwegende, dat het Beheersinstituut zich in de tweede plaats er op heeft beroepen, dat Nederland zich bij de Overeenkomst van Parijs van 14 Januari 1946 heeft verbonden om vijandelijk vermogen te verantwoorden aan het Inter-Allied Reparation Agency (I.A.R.A.) volgens door dit Bureau vast te stellen regelen, waarvan verwacht wordt, dat zij zullen afwijken van het Nederlandse gemene recht;

dat een goed beleid zou eisen met deze nog vast te stellen regelen rekening te houden bij de erkenning van vorderingen ten laste van vijandelijke vermogens (hetgeen bij de afwikkeling van het faillissement niet mogelijk zou zijn), zulks ten einde te vermijden, dat vorderingen zouden worden erkend, welke bij de verantwoording aan het I.A.R.A. niet in mindering zouden mogen worden gebracht;

Overwegende, dat dit niet kan betreffen de vordering van verzoekster, welke, gelijk vaststaat, reeds is erkend, doch het Beheersinstituut hier kennelijk doelt op de mogelijkheid, dat in het faillissement vorderingen van derden zouden kunnen worden erkend, welke de Staat bij de verantwoording aan het I.A.R.A. niet in mindering zou kunnen brengen;

dat verzoekster daartegenover heeft doen aanvoeren en het Beheersinstituut niet, althans onvoldoende, heeft betwist, dat het vermogen van Haase in ieder geval belangrijk meer passiva dan activa zal blijken te omvatten, zodat, welke regelen het I.A.R.A. ook mocht stellen, het zeer onwaarschijnlijk is te achten, dat de verantwoording in casu een positief saldo zal opleveren;

dat bovendien het Beheersinstituut de Raad niet duidelijk heeft kunnen maken, dat en in hoeverre de door het I.A.R.A. te stellen regelen van invloed zullen kunnen zijn op de rechten, die derden ingevolge Nederlands recht op vijandelijk vermogen kunnen geldend maken, en op de erkenning van die rechten ingevolge de artikelen 25 e.v. van het Besluit Vijandelijk Vermogen;

Overwegende, dat verzoekster haar belang bij de gevraagde toestemming onder meer hiermede heeft doen motiveren, dat zij ernstig vermoedt, dat op het vermogen van Otto Haase zware belastingschulden drukken, die thans nog slechts in de vorm van voorlopige aanslagen, waardoor de afwikkeling van het vermogen wordt verhinderd, geldend worden gemaakt;

dat ingeval van faillissement de fiscus uiteraard definitieve aanslagen zal moeten opleggen en dat verzoekster van een faillissements-curator een meer critisch standpunt ten opzichte van die aanslagen verwacht dan van het Beheersinstituut;

dat, daargelaten wat er van dit laatste zij, het de Raad aanvaardbaar voorkomt, dat verzoekster als belangrijk creditrice van Otto Haase een aanmerkelijk belang heeft bij een spoedige afwikkeling van dit vijandelijk vermogen en dit belang door het aanvragen van faillissement kan worden gediend;

Overwegende, dat de beroepen beschikking derhalve niet in stand kan blijven;

RECHTDOENDE:

Vernietigt de beschikking van het Nederlandse Beheersinstituut d.d. 4 September 1947, waarvan beroep;

Verleent aan verzoekster toestemming tot het aanvragen van het faillissement van de Rijksduitser Otto Haase in de zin van art. 19 van het Besluit E 133.

Vorderingen met betrekking tot onroerende zaken; hypothecaire vorderingen.

RAAD RECHTSHERSTEL, AFDELING RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 15 Juni 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, Prof. Duyfjes en Block i.z. Van Raalte c.s./Collée c.s.).

De beslissing is afhankelijk van de vraag of gerequestreerde Collée in de gegeven omstandigheden de percelen vrij van hypotheek heeft kunnen verkopen zonder aansprakelijkheid voor de schade, die daarvan voor zijn Joodse crediteur te voorzien was. Indien hij de verplichting tot aflossing nodeloos en onredelijk heeft uitgelokt kan hem art. 33, lid 1, niet baten.
Collée had een zwaarwegend en redelijk belang om tot de verkoop vrij van hypotheek over te gaan, hetgeen voor hem meer gewicht in de schaal mocht leggen dan het nadeel voor zijn Joodse crediteur.
Ingevolge art. 33, lid 1, is Collée geldig gekweten.
Verzoek afgewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.).

Gelezen het proces-verbaal van zwarigheden op 6 November 1946 opgemaakt door W. J. M. Leenaers, notaris te Rotterdam bij een poging tot minnelijk rechtsherstel in deze zaak, waaruit blijkt:

dat thans gerequestreerde Paul Marie Henri Louis Collée bij akte op 2 April 1943 voor de candidaat-notaris-plaatsvervanger van notaris H. Houtzagers te Oosterbeek heeft verkocht en in eigendom overgedragen aan Gerrit Lust, wonende te Oostzaan, de kadastrale percelen Doorwerth Sectie C. nos. 1395 tot en met 1399 en 1887 voor f 23.500,—, welk onroerend goed belast was met een hypothecaire schuld ten behoeve van Henri van den Bergh, gewoond hebbende te 's-Gravenhage (naar thans vaststaat in September 1942 te Auschwitz overleden) krachtens akte van 27 November 1936 voor notaris S. S. Wijsenbeek te Rotterdam verleden, zijnde deze hypothecaire vordering van van den Bergh, ingevolge de anti-Joodse maatregelen van de bezetter, in het bijzonder de bezettingsverordening 154/1941, in het beheer genomen door het A.N.B.O., blijkens aantekening ten hypotheekkantore te Arnhem op 30 April 1942;

dat deze hypotheek op 26 Februari 1942 door notaris Houtzagers is afgelost aan het A.N.B.O. met f 15.000,— welk bedrag op die dag door de koper G. Lust op rekening van de koopsom was betaald, terwijl de rente door de heer Collée afzonderlijk is verrekend;

dat de koper op de dag van de verkoop bij akte van 2 April 1943 voor de bovengemelde plaatsvervanger van notaris Houtzagers verleden een hypotheek in hoofdsom, groot oorspronkelijk f 20.000,— ten behoeve van de Westlandsche Hypotheek Bank te 's-Gravenhage heeft verleend;

dat luidens de verklaring van notaris Wijsenbeek, die bij het proces-verbaal van zwarigheden voor Collée is verschenen, laatstgenoemde in de maand Augustus 1941 een gedeelte van zijn bezit te Doorwerth voor de som van f 10.000,— heeft verkocht — welk gedeelte vóór de inbeheerneming van de hypotheek door van den Bergh zelf uit het verband is ontslagen — waarna Collée een makelaar opdracht gaf om ook voor de rest van zijn bezit naar een koper om te zien, hetgeen tegen het einde van 1942 tot het resultaat leidde, dat met de heer Lust een voorlopige koopakte werd getekend, waarna het definitief transport plaats vond op 2 April 1943;

Overwegende, dat de poging tot minnelijk rechtsherstel is mislukt, waarop de bewindvoerders voor de afwezige Henri van den Bergh met toepassing van Hoofdstuk VII A van het Besluit E 100 de tussenkomst van deze Afdeling hebben ingeroepen;

Gelezen het dienovereenkomstig ingediend request van 13 October 1947 van Mr. Frits van Raalte en Mr. Frederik Deodaat Lodewijk Gunning, de vorenbedoelde bewindvoerders, het antidotaal request van 20 Januari 1948 van Collée voornoemd, dat van de N.V. Westlandsche Hypotheekbank van 29 Januari 1948 en dat van Gerrit Lust van 6 Januari 1948;

Gehoord partijen, requestranten bij monde van hun gemachtigde de advocaat en procureur Mr. E. van Haersma Buma, Collée in persoon en bij monde van zijn gemachtigde, de advocaat en procureur Mr. W. Goldschmidt, de Westlandsche Hypotheekbank bij monde van haar gemachtigde, de advocaat en procureur Mr. C. R. C. Wijckerheld Bisdom en G. Lust bij monde van zijn gemachtigde, de advocaat en procureur Mr. J. F. A. van der Heijden;

Gezien de stukken, waaronder een ongedateerd advies van de Gedelegeerde der Afdeling Onroerende Goederen, J. M. Korteweg, notaris te Heenvliet, ten gunste van Collée en een bestrijding daarvan door de requestrerende partij van 24 November 1947;

Overwegende, dat de gemachtigde van de requestrerende partij, onder overlegging van een desbetreffende notariële verklaring, heeft medegedeeld, dat de afwezige Henri van den Bergh op 10 September 1942 is overleden, dat het beheer is beëindigd op 28 Februari 1948, en dat zijn erfgenamen zijn Henri van den Bergh Jr., wonende te Scheveningen, en Frans van den Bergh, wonende Los Angelos, Californië, met verzoek het request in dier voege te mogen wijzigen, dat als eisers thans deze beide erfgenamen optreden; welk verzoek de Raad heeft ingewilligd;

Overwegende, dat namens gerequestreerde Collée is aangevoerd, dat op een essentieel punt de feiten, welke bij de beoordeling van het onderhavige geschil in aanmerking dienen te worden genomen, in het proces-verbaal van zwarigheden niet geheel juist en volledig zijn weergegeven;

dat de gerequestreerde Collée zich immers niet eerst tegen het eind van het jaar 1942 tot de overdracht der met hypotheek bezwaarde onroerende goederen aan de medegerequestreerde G. Lust heeft verbonden, maar de desbetreffende overeenkomst met diens vader, de heer Jac. Lust, reeds in Januari 1942 onder gelijktijdige betaling van een gedeelte der koopsom is gesloten en de gerequestreerde reeds toen de verbintenis op zich heeft genomen de goederen vrij van hypotheek aan de koper te leveren;

dat op dat tijdstip de hypothecaire vordering van de heer H. van den Bergh nog niet door het A.N.B.O. in beheer was genomen en derhalve ook nog niet voorzienbaar was, dat de aflossing buiten de schuldeiser om zou gaan en aan zijn vermogen zou worden onttrokken;

dat toen evenmin kon worden voorzien, dat de afwikkeling der transactie ongeveer twee jaren zou worden vertraagd, doordat de heer Jac. Lust inmiddels het slachtoffer werd van door de vijand genomen maatregelen en in Duitsland gevangen werd gehouden;

Overwegende, dat bij de stukken aanwezig is een verklaring van C. J. van Zeil, beëdigd makelaar in roerende en onroerende goederen te Rijswijk, en H. van Heggelen, bouwkundige te Scheveningen, van 17 Januari 1948 luidende: medio Januari 1942 is door de Heer Jac. Lust te Oostzaan of diens nader te noemen opdrachtgever, voorlopig gekocht een perceel grond, gelegen te Doorwerth aan de v. d. Molenallee en W. A. Scholtenlaan ter grootte van plm. 5,7 ha. Deze grond is gekocht vrij van hypotheek. Bij de voorlopige koopovereenkomst is een bedrag groot f 7.000,— in mindering van de koopsom gestort. Verschillende omstandigheden, zoals bijvoorbeeld de gevangenneming van de Heer Lust, met de moeilijkheden, hieruit voortvloeiende, hebben het transport aanmerkelijk vertraagd; welke opgaven door partij G. Lust in een schrijven van 16 Januari 1948 zijn bevestigd;

Overwegende, dat de gemachtigde van requestranten ter zitting nader heeft medegedeeld, de volgende niet weersproken feiten:

a) Op 27 November 1936 leent van den Bergh f 15.000,— aan Collée onder hypothecair verband van de kadastrale percelen Doorwerth Sectie c nos. 993, 1395 tot en met 1399 en 1621;
b) In 1941 wordt door Collée een deel van het onderpand verkocht, en ontslag verleend uit de hypotheek ten aanzien van 1621;
c) Op 2 April 1943 verkoopt Collée de nummers 1395 tot en met 1399 en 1887 aan Lust, waarbij zij aangetekend dat 1886 en 1887 uit 993 zijn ontstaan;
d) Tegelijkertijd wordt de hypotheek aan het A.N.B.O. afgelost;
e) Op dezelfde dag bezwaart Lust alle nummers, die hij heeft gekocht met hypotheek ten behoeve van de Westlandsche Hypotheekbank, zodat vast-

staat, dat het perceelsgedeelte Sectie c. No. 1886 niet bezwaard is met de hypotheek van de Westlandsche en in zoverre de hypotheek van van den Bergh voor herstel in aanmerking zou kunnen komen;

Overwegende, dat blijkens het hiervoren weergegeven feitelijk verloop voldaan is aan de voorschriften van artikel 23 en 25 onder c van het Besluit E 100, zodat, waar van het tegendeel niet is gebleken, de redelijkheid van het verlangde rechtsherstel zou moeten worden aangenomen, tenzij mocht komen vast te staan, dat de aflossing der hypothecaire vordering van wijlen van den Bergh aan het A.N.B.O. de debiteur op grond van artikel 33 van dat Besluit heeft bevrijd;

Overwegende daaromtrent, dat tussen partijen geschil bestaat over de vraag, of partij Collée zich inderdaad reeds begin 1942, vóórdat de hypotheek door het A.N.B.O. in beheer was genomen, door een voorlopige koopovereenkomst gebonden had om de bewuste percelen vrij van hypotheek te verkopen — alzo op een tijdstip, waarop hieraan nog gedurende enige maanden zonder benadeling van de Joodse hypotheekhouder uitvoering had kunnen zijn gegeven; in welk geval hem niet zou kunnen worden verweten, dat hij die verplichting — waaraan hij al gebonden bleef ook na de aanvang van het beheer van het A.N.B.O. — op dat tijdstip op zich had genomen;

Overwegende, dat Collée ter zake zelf ter 's Raads zitting heeft medegedeeld, dat de voorlopige koopakte, van begin 1942 in zijn bezit is gebleven tot het opmaken van het definitieve notariële contract en dat hij zich meent te herinneren, dat het stuk bij die gelegenheid is verscheurd;

Overwegende, dat deze voorstelling van zaken, versterkt door de bovenvermelde schriftelijke verklaringen van de makelaars van Zeil en van Heggelen en van de koper Lust, de Raad niet onaannemelijk voorkomt, doch zonder nader bewijs niet aan zijn beslissing ten grondslag gelegd kan worden;

dat dit punt echter in dit geval voor de toepassing van artikel 33, lid 1, van het Besluit E 100 niet beslissend is;

dat immers vaststaat, dat Collée bij verkoop van het perceel vrij van hypotheek naar Nederlands recht, afgezien van bezettingsmaatregelen, gehouden was tot betaling aan van den Bergh van de luidens de hypotheekacte te allen tijde aflosbare hypothecaire schuld, onder voorwaarde, dat hij daarvan drie maanden te voren schriftelijk kennis gaf aan de crediteur;

dat bovendien vaststaat, dat hij krachtens een bezettingsverordening verplicht was die schuld aan een ander dan de schuldeiser, n.l. aan het A.N.B.O. af te lossen;

dat immers het A.N.B.O. op 30 April 1942 het beheer der hypothecaire vordering aan zich heeft getrokken met het gevolg dat Collée de driemaandelijkse rente van f 187,50 sedert aan het A.N.B.O. heeft moeten betalen, en bij brief van 24 November 1942 aan deze instelling heeft medegedeeld, dat de laatste termijn van 25 November 1942 tot 25 Februari 1943 per giro voldaan was en dat hij op 25 Februari 1943 de hypotheek geheel zou aflossen, waarmede het A.N.B.O. bij schrijven van 27 November 1942 heeft verklaard accoord te gaan;

dat weliswaar het A.N.B.O. niet op die aflossing heeft aangedrongen, maar het duidelijk is, dat, *indien* tot aflossing werd overgegaan, naar de destijds geldende verplichtingen het afgeloste kapitaal evenals de rente aan het A.N.B.O. moest worden voldaan, zonder dat de schuldenaar daaraan kon ontkomen;

dat derhalve de beslissing hiervan afhangt, of Collée in de gegeven omstandigheden de percelen vrij van hypotheek heeft kunnen verkopen zonder aansprakelijkheid voor de schade, die daarvan voor zijn Joodse crediteur te voorzien was;

dat immers, zo hij de verplichting tot aflossing nodeloos en onredelijk heeft uitgelokt, zijn beroep op het voor een dergelijk geval niet geschreven artikel 33, lid 1, hem niet kan baten;

Overwegende, dat Collée ter zake heeft aangevoerd en namens hem door zijn gemachtigde is toegelicht, dat hij de bewuste percelen destijds deels in 1923, deels in 1931 voor een prijs heeft gekocht, die in verband met hun ligging veel te hoog was (waarbij hij afgegaan is op voorspiegelingen van tussenpersonen,

die achteraf onbetrouwbaar bleken), zodat hij ter zake grote schade geleden heeft en er alle aanleiding voor hem was om bij het stijgen der prijzen van onroerend goed gedurende de oorlog te trachten dit bezit weder van de hand te doen;

dat hij in Augustus 1941 daarin met een gedeelte van het terrein voor een prijs van f 10.000,— geslaagd is en toen de heer van den Bergh (die destijds nog zelf de hypotheek beheerde) f 4.000,— als gedeeltelijke aflossing zijner vordering heeft aangeboden, hetgeen deze echter niet heeft aanvaard, er de voorkeur aan gevende de hypotheek in haar geheel op het verminderde terrein te handhaven;

dat hij vervolgens de koop in kwestie heeft kunnen afsluiten, maar ook dan weder de percelen vrij van hypotheek moest kunnen leveren;

dat de gehele transactie daarbij nog met een grote verliespost voor hem sloot, maar zijn belang medebracht zich niettemin van het te kwader uur gekochte te ontdoen, zodra zich daartoe een gelegenheid als deze onder voor hem aannemelijke voorwaarden voordeed;

Overwegende, dat in het proces-verbaal van zwarigheden melding wordt gemaakt van een totaal bedrag van ongeveer f 90.000,— hetwelk Collée voor de aankoop der terreinen heeft besteed, zonder dat dit door de tegenpartij is betwist, al heeft deze thans bij de mondelinge behandeling gewezen op het onbewezene van die bewering, die echter afkomstig is van de voor Collée optredende notaris S. S. Wijsenbeek, die ambtshalve over de nodige gegevens heeft kunnen beschikken;

Overwegende, dat de Raad dan ook voldoende bewezen acht, dat Collée inderdaad een verliespost genomen heeft op een ogenblik, dat zijn verlies door de oorlogsomstandigheden wat teruggelopen was, zodat er geen sprake van is, dat hij uitsluitend om zichzelf te verrijken het nadeel, dat zijn Joodse crediteur door de verkoop zou treffen, niet heeft laten wegen;

Overwegende, dat de gemachtigde van requestranten hiertegen wel heeft aangevoerd, dat de koper toch de bestaande Joodse hypotheek had kunnen overnemen in plaats van zelf een nieuwe hypotheek bij een andere crediet-gever te vestigen, maar dat wel van zelf spreekt, dat het A.N.B.O. bij zulk een mutatie in de eigendom van de koper betaling zou hebben geëist van de Joodse vordering gelijk die betaling dan ook in deze door de koper op rekening van de koopsom is geschied, klaarblijkelijk in diens belang en niet in dat van Collée;

Overwegende, dat op deze gronden moet worden aangenomen, dat Collée een zwaarwegend redelijk belang had om tot de verkoop vrij van hypotheek over te gaan, hetwelk voor hem meer gewicht in de schaal mocht leggen dan het nadeel, dat zijn Joodse schuldeiser daardoor zou treffen;

Overwegende, dat, dit eenmaal vaststaande, Collée door de afbetaling van de hypothecaire vordering aan het A.N.B.O. gelijk hoger overwogen, geldig gekweten is krachtens artikel 33, lid 1, van het Besluit E 100, terwijl er geen bijzondere redenen zijn tot toepassing van lid 3;

Overwegende, dat het verzoek derhalve moet worden afgewezen;

Overwegende, dat als gevolg van deze beslissing de hypothecaire vordering en daarmede ook de hypotheek in haar geheel is te niet gegaan, zodat deze laatste ook niet gehandhaafd kan blijven op het bovenbedoelde perceelsgedeelte (Sectie c No. 1886) dat niet in de verkoop begrepen is geweest;

dat requestranten uiteraard kunnen trachten de geleden schade op het A.N.B.O. te verhalen, maar dit een geheel andere vordering op andere grondslag uitmaakt, die niet meer gedekt kan worden door een hypotheek, welke tot zekerheid strekte van het geldig gekweten debet;

Overwegende, dat het verzoek derhalve in zijn geheel moet worden afgewezen;

RECHTDOENDE:

Wijst het verzoek af;

Veroordeelt requestranten in de kosten, die van de notaris-bemiddelaar begroot op f 232,50, en die van dit proces tot heden aan de zijde van partij Collée op f 200,—, en van G. Lust en van de Westlandsche Hypotheekbank elk op f 50,—.

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE

Mededelingen van de Afdeling

No. 181. Inbetalinggeving van effecten aan de fiscus.

Naar aanleiding van gestelde vragen deelt de Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel onder verwijzing naar haar algemene vergunning terzake van inbetalinggeving van effecten aan de fiscus (Mededeling no. 118, gepubliceerd in de Prijscourant van de Vereeniging voor den Effectenhandel d.d. 10 Februari 1947) mede, dat

de woorden „effectieve waarde" voorkomende in de voorwaarde sub c dezer Mededeling zodanig dienen te worden opgevat, dat de heffing ad 0.25 ten honderd ten behoeve van het Waarborgfonds Rechtsherstel wordt berekend over de door de Minister van Financiën voor de inbetalinggeving vastgestelde koers *plus lopende rente.*

26 Augustus 1948.

No. 182. Afgifte van voorlopige stukkenverklaringen.

De Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel vestigt de aandacht van de inleveringskantoren op het navolgende.
Zoals deze kantoren bekend is, mogen voorlopige stukkenverklaringen uitsluitend worden afgegeven, indien hun uit *eigen* wetenschap bekend is, dat de betrokken effecten hier te lande *tijdig* voor de effectenregistratie zijn aangemeld, dan wel, dat zij in het bezit zijn van een verklaring van een ander inleveringskantoor, waarin door dit kantoor verklaard wordt, dat aanmelding tijdig door hem is geschied.
Het is echter niet geoorloofd effecten, welke uit het buitenland worden ontvangen op grond van de verklaring van een buitenlandse bank of commissionnair, als tijdig aangemeld te beschouwen, en deze effecten van een voorlopige stukkenverklaring te voorzien.
Ten aanzien van deze effecten dient in den vervolge eerst een verklaring van het Secretariaat der Afdeling verkregen te worden, dat zij tijdig in het buitenland zijn aangemeld.
Bij het indienen van verzoeken tot het nagaan of de aanmelding tijdig in het buitenland heeft plaatsgevanden, dient gebruik gemaakt te worden van speciale formulieren (formulier C), welke vanaf heden bij het Secretariaat der Afdeling, Keizersgracht 143, Amsterdam-C., beschikbaar zijn à *f* 0.10 per stuk.
Wenst men het betreffende effect tevens te laten toetsen aan de z.g. zwarte lijst, dan behoeft geen afzonderlijk formulier gebezigd te worden, maar kan men blijven gebruikmaken van de thans voor de toetsing bestemde formulieren A of B, met dien verstande, dat hierop in de linker benedenhoek vermeld moet worden, dat de toetsing betrekking heeft op in het buitenland voor de Nederlandse effectenregistratie aangemelde effecten, en dat een verklaring van tijdige aanneming aldaar verlangd wordt.
Bij het indienen van alle aanvragen, of aanmelding in het buitenland tijdig heeft plaatsgevonden, zal steeds het land waar de aanmelding plaatsvond, dienen te worden opgegeven.
Een uitzondering op dit voorschrift vormen de effecten, welke uit het buitenland worden ontvangen en reeds voorzien zijn van een voorlopige stukkenverklaring, afgegeven door het kantoor der

Afdeling te Brussel of te Londen, en ondertekend door haar vertegenwoordiger aldaar.
In deze gevallen kan het inleveringskantoor deze voorlopige stukkenverklaringen vervangen door de in Nederland gebruikelijke voorlopige stukkenverklaring.
De in België of Engeland door de Afdeling afgegeven stukkenverklaringen dienen alsdan door het inleveringskantoor goed bewaard te worden en kunnen t.z.t. aldaar omgewisseld worden tegen een definitieve stukkenverklaring.

14 September 1948.

No. 183. Toetsing aan de zwarte lijst.

De Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel vestigt er de aandacht op, dat in den vervolge bij toetsing van Amerikaanse effecten of certificaten daarvan, voorzover deze hier te lande zijn aangemeld (formulier A), steeds het zwarte en het rode nummer van het aanmeldingsformulier dienen te worden opgegeven, zoals reeds bij aanvragen tot toetsing van effecten, welke met formulier B worden ingediend, geschiedt.
Aanvragen tot toetsing, welke deze gegevens niet bevatten, kunnen in den vervolge niet meer in behandeling worden genomen.
14 September 1948.

No. 184. Niet-aangemelde effecten.

De Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel vestigt er nogmaals met nadruk de aandacht van de inleveringskantoren op, dat het verboden is met niet-aangemelde effecten, waaronder begrepen zijn de effecten, ten aanzien waarvan een *verzoek* tot na-aanmelding krachtens artikel 81 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer is ingediend, overeenkomstig het bepaalde in haar Mededeling no. 180 (gepubliceerd in de Prijscourant van de Vereeniging voor den Effectenhandel d.d. 4 Juni 1948), en welker na-aanmelding door de Afdeling nog niet is geaccepteerd, enige handeling te verrichten.
Derhalve zal verkoop, inning van coupons, lossingen, etc. zolang een beslissing door de Afdeling te dezer zake nog niet is gegeven, achterwege dienen te blijven.
De Afdeling merkt ten overvloede nog op, dat de vergunningen, welke zij met betrekking tot het effectenverkeer heeft gegeven, uitsluitend van toepassing zijn op tijdig aangemelde effecten.

14 September 1948.

No. 185. Duplicaten van stukkenverklaringen.

De Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel,
Gelet op de artikelen 9 en 80 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer (Staatsblad E 100, zoals laatstelijk gewijzigd bij Staatsblad I 21),
Bepaalt, voorzover nodig met goedkeuring van de Minister van Justitie,

dat voor in het ongerede geraakte stukkenverklaringen een duplicaat kan worden afgegeven in het geval, dat

I. de originele stukkenverklaring beschadigd is, doch de naam van het effect en/of stuknummer op deze stukkenverklaring nog identificeerbaar zijn;

II. de originele stukkenverklaring is verloren, vernietigd dan wel zodanig beschadigd, dat de naam van het effect en stuknummer niet meer identificeerbaar zijn.

In het geval sub I wordt kosteloos een duplicaat-stukkenverklaring

afgegeven tegen intrekking van het beschadigde originele exemplaar.
In het geval sub II is voor het duplicaat een vergoeding verschuldigd van *f* 10.—. *In dit geval dient voorts bij de aanvraag van het duplicaat, het couponblad van het effect, waarbij het uit te geven duplicaat behoort, te worden overgelegd.*
De af te geven duplicaten zullen als zodanig worden gekenmerkt; door de afgifte van een duplicaat verliest de orginele stukkenverklaring haar geldigheid.

Toelichting.

Onder „stukkenverklaring" wordt in deze mededeling verstaan een stukkenverklaring A of B, als omschreven in art. 1 van de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking der Afdeling (Mededeling no. 175, gepubliceerd in een bijvoegsel behorende bij de Prijscourant van de Vereeniging voor den Effectenhandel d.d. 14 Mei 1948).

In de gevallen bedoeld sub II dienen verzoeken om afgifte van een duplicaat voor een in het ongerede geraakte stukkenverklaring gericht te worden aan het *Centraal Bureau voor Effectenregistratie, Singel 202-208, Amsterdam-C.*

De verschuldigde kosten moeten worden voldaan aan de *Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel, Keizersgracht 143, Amsterdam-C.*, door storting op haar rekening bij De Nederlandsche Bank N.V., alhier, (het postgironummer van De Nederlandsche Bank N.V. is 4400).

De verzoeken kunnen worden ingediend per brief in enkelvoud, waarbij men gebruik make van de volgende tekst:

„Aan het Centraal Bureau voor Effectenregistratie,

Amsterdam-C.

Wij verzoeken U ons een duplicaat te verschaffen, van de bij

.....

(volledige omschrijving van het effect)

behorende stukkenverklaring, aangezien deze in het ongerede is geraakt ten gevolge van .....

.....

Het effect is aangemeld met formulier .....
(letters) No. ...../...../.....

zwart Nr. rood Nr. Volgnr. reçu nummerlijst

De verschuldigde kosten ad *f* 10.— zijn voldaan door storting op de rekening van de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie bij De Nederlandsche Bank N.V. te Amsterdam.".

De Afdeling attendeert er op, dat — indien de bovenbedoelde gegevens niet kunnen worden verstrekt — de afgifte van het duplicaat geruime tijd zou kunnen worden vertraagd.
Wat betreft de afgifte bedoeld sub I kan volstaan worden met inzending van de beschadigde stukkenverklaring aan het Centraal Bureau, waarna zo spoedig mogelijk een duplicaat wordt toegezonden.

16 September 1948.

Uitspraken der Afdeling op grond van de bepalingen van Hoofdstuk IV van het Besluit Herstel Rechtsverkeer. (E 100)

No. 47. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 24 Juli 1948. (Mr. Dr. N. Peereboom).

De goede trouw van een vorig verkrijger werkt naar latere verkrijgers door.

BESLISSING

Inzake:

S. N. Menko, wonende te Enschedé, *requestrant*

contra:

B. Balder, wonende te Uitgeest, *gerequestreerde*

heeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie, de navolgende beslissing gegeven.

Requestrant stelt op 10 Mei 1940 eigenaar te zijn geweest van een aandeel van f 300,— v. d. Linde Tevis Stokvis & Zn. Ltd. no. 18583, welk aandeel door hem bij Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, is ingeleverd. De tegenwoordige bezitter is gebleken te zijn gerequestreerde en blijkens de afgegeven verwervingsverklaring zouden omtrent de eigendomsverkrijging geen gegevens bekend zijn.

Uit verdere nasporingen is requestrant uit een schrijven van de Twentse Bank N.V. te Amsterdam aan de Afdeling te weten gekomen, dat gerequestreerde het aandeel op 12 November 1943 tegen de koers van 202 % heeft gekocht van een zekere J. G. van Hoorn, die in dienst was bij de Ned. Handel Mij. te 's-Gravenhage.

Requestrant verzoekt de aankoop door gerequestreerde nietig te verklaren en hem als rechtmatig eigenaar te erkennen c.a.

Gerequestreerde voert aan het stuk door voormelden van Hoorn gekocht te hebben bij de Ned. Handel Mij. te 's-Gravenhage en legt een kwitantie over van deze instelling ten name van J. G. van Hoorn.

Uit een verder onderzoek van de Afdeling is gebleken en wel door een schrijven van de Ned. Handel Mij. van 20 Mei 1948, dat voormeld aandeel door deze Bankinstelling op 12 November 1943 in regelmatig beursverkeer is gekocht voor rekening van J. G. van Hoorn tegen een koers van 202 %.

Gezien de hieraanvoorafgaande opdracht van gerequestreerde aan van Hoorn, de overeenstemmende data van aankoop en koers, neemt de Afdeling aan, dat gerequestreerde het aandeel door middel van de Ned. Handel Mij. in regelmatig beursverkeer heeft verkregen, zodat diens goede trouw bij de verkrijging verondersteld wordt en door hem niet nader behoeft te worden bewezen.

Ook al ware het niet zo en moet men een aankoop, direct van van Hoorn aannemen, dan zou de beslissing der Afdeling niet anders luiden. Immers in dat geval was de rechtsvoorganger van gerequestreerde, van Hoorn, te goeder trouw, doordat deze het stuk in regelmatig beursverkeer heeft verkregen en diens kwade trouw bij deze verkrijging niet is aangetoond, en naar de mening der Afdeling werkt de goede trouw van een vorig verkrijger door naar latere verkrijgers.

De Afdeling beslist derhalve, dat de tegenwoordige bezitter als eigenaar van dit effect wordt erkend en het inleveringskantoor, hetwelk bij de aanmelding zijn bemiddeling verleende, verplicht is — voorzover geen buiten het Besluit Herstel Rechtsverkeer gelegen voorschriften of omstandigheden zich daartegen verzetten — het couponblad van het bovengenoemde effect of, voorzover geen afzonderlijk couponblad aanwezig is, het gehele effect op 24 September 1948 uit te leveren aan de tegenwoordige bezitter, dan wel aan degeen, die daarop krachtens een aan het inleveringskantoor bekende rechtsverhouding, waarin hij tot de tegenwoordige bezitter staat, aanspraak kan maken; een en ander met dien verstande, dat deze uitlevering achterwege zal blijven, indien voor bovengenoemde datum door de Afdeling Effectenregistra-

tie aan het inleveringskantoor mededeling is gedaan van een tegen de onderhavige beslissing ingesteld beroep bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel, in welk laatste geval het effect slechts mag worden uitgeleverd, nadat de Afdeling Rechtspraak over dit beroep zal hebben beslist.

No. 48. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 7 September 1948. (Mr. Dr. N. Peereboom inzake Maurits de Kadt/ C. J. Koeleman).

Gerequestreerde die de effecten niet in regelmatig beursverkeer heeft verkregen, zal, wil hij in de eigendom worden erkend, zijn goede trouw zelfstandig hebben te bewijzen, d.w.z. dat hij niet bewijzen moet niet geweten te hebben dat de gedepossedeerde eigenaar op een thans onrechtmatig geachte wijze het bezit heeft verloren, doch dat hij het redelijk vermoeden heeft gehad, dat dit niet het geval is.

No. 49. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 8 September 1948. (Mr. C. Briët).

Voor verkrijging in regelmatig beursverkeer, als vermoeden van goede trouw (art. 53 sub 3 E 100), kan niet in de plaats treden verwerving na 5 September 1944 via een commissionnair.

BESLISSING.

Inzake:

Mevrouw de Wed. Dr. E. Mendes da Costa-Vet, wonende te Amsterdam, *requestrante.*

Gemachtigde: *Mr. J. Sprenger,* Vondelstraat 91, Amsterdam,

contra:

J. C. Visser, wonende te Beemster, Hobrederlaan 1, *gerequestreerde.*

Gemachtigde: *Mr. J. J. de Rode,* Keizersgracht 409, Amsterdam.

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie;

Gehoord partijen;

Gezien de stukken;

Overwegende dat requestrante heeft verzocht haar te herstellen in het recht van eigendom van 2 certificaten van 5 shares American Bemberg Corp. A. Nos. 38 en 168;

dat zij heeft gesteld dat wijlen haar echtgenoot ten tijde van de bezetting van het Rijk in Europa en reeds jaren daarvoor een commissionnairszaak in effecten dreef onder de naam J. Mendes da Costa;

dat hij op 9 Mei 1940 eigenaar was van voornoemde effecten; dat de zaak als Joodse onderneming onder beheer is gesteld van zekere Stein die alle bezittingen heeft overgenomen en heeft doen overbrengen naar de Kasvereeniging ten gunste van het bankierskantoor M. van Embden N.V., hetwelk ook onder beheer van Stein stond; dat onder die bezittingen zich ook genoemde effecten bevonden; dat requestrante enig erfgename van haar overleden echtgenoot, genoemde effecten niet heeft terugontvangen; dat ten aanzien van deze effecten een aanvrage tot rechtsherstel is ingediend; dat gebleken is dat zij zich thans in het bezit van gerequestreerde bevinden;

Overwegende dat gerequestreerde heeft gesteld, dat hij bedoelde effecten onder bezwarende titel heeft verworven door middel van de commissionnair in effecten C. W. Suyderhoud, lid van de Vereeniging voor den Effectenhandel, firmant van de firma Boogers en Co., door wiens bemiddeling hij zijn effectentransacties ter beurze sedert jaren deed uitvoeren; dat hij de bedoelde effecten heeft verworven na 5 September 1944, dus toen de effectenbeurs van overheidswege was gesloten;

Overwegende dat het vermoeden van goede trouw ten aanzien van effecten

aan toonder alleen geldt bij verkrijging in regelmatig beursverkeer, hetwelk in deze niet het geval is geweest;

Overwegende dat gerequestreerde stelt dat dit criterium alleen gelden kan als er inderdaad een regelmatig beursverkeer plaats heeft en dat hij ten tijde der verkrijging van de fondsen, deze heeft verworven op een wijze, welke op dat tijdstip het kopen in regelmatig beursverkeer het meest benaderde, immers via een te goeder naam en faam bekend staand lid der Vereeniging voor den Effectenhandel, met wie hij sedert jaren zaken deed;

Overwegende dat dit verweer hem echter niet kan baten, daar het afstuit op het bepaalde in art. 53 sub 3 van het Besluit E 100, hetwelk slechts aan verkrijging in regelmatig beursverkeer het vermoeden van goede trouw verbindt, terwijl verkrijging via een commissionnair in effecten ten tijde van sluiting der effectenbeurs niet in de plaats kan treden van verkrijging in regelmatig beursverkeer;

Overwegende dat gerequestreerde verder betoogt, dat de commissionnair Suyderhoud hem heeft bevestigd dat de bedoelde effecten geen voormalig Joods bezit waren en niet verkocht werden voor rekening of in opdracht van enige vijandelijke instantie;

Overwegende dat ook dit verweer faalt, omdat gerequestreerde, die evenals ieder Nederlander, wist dat Joodse eigenaren door de bezetter werden gedepossedeerd, het risico moest kennen, verbonden aan de aankoop van effecten buiten de beurs om;

dat ook de omstandigheid dat gerequestreerde de effecten heeft gekocht na de bovengenoemde door de verkoper gegeven bevestiging, geen gewicht in de schaal legt, omdat eensdeels uit het stellen van de vraag blijkt dat bij gerequestreerde twijfel omtrent de herkomst der stukken bestond terwijl anderdeels het voor de hand ligt, dat de verkoper niet zal mededelen dat er mogelijkerwijze een gebrek aan het stuk kleeft, daar hij tengevolge van zodanige mededeling de verkoop ervan nooit zou kunnen effectueren;

Overwegende dat het recht van requestrante door de overgelegde bescheiden voldoende is aangetoond;

Overwegende dat waar dus het gevoerde verweer ongegrond is, het door requestrante gedaan verzoek behoort te worden ingewilligd in voege als hieronder wordt vermeld, met uitzondering van de gevraagde dwangsom, tot het bepalen waarvan de Raad niet bevoegd is;

Beslist:

dat requestrante in de eigendom van de voorgenoemde effecten hersteld wordt en het inleveringskantoor, hetwelk bij de aanmelding zijn bemiddeling verleende, verplicht is — voorzover geen buiten het Besluit Herstel Rechtsverkeer gelegen voorschriften of omstandigheden zich daartegen verzetten — de couponbladen van de bovengenoemde effecten of voorzover geen afzonderlijke couponbladen aanwezig zijn, de gehele effecten, op 8 November 1948 uit te leveren aan requestrante, dan wel aan degeen, die daarop krachtens een aan het inleveringskantoor bekende rechtsverhouding, waarin hij tot requestrante staat, aanspraak kan maken; een en ander met dien verstande, dat deze uitlevering achterwege zal blijven, indien vóór bovengenoemde datum door de Afdeling Effectenregistratie aan het inleveringskantoor mededeling is gedaan van een tegen de onderhavige beslissing ingesteld beroep bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel, in welk laatste geval het effect slechts mag worden uitgeleverd, nadat de Afdeling Rechtspraak over dit beroep zal hebben beslist;

dat gerequestreerde de sedert de verwerving door hem van de hierboven bedoelde effecten genoten dividenden aan requestrante zal vergoeden en als zodanig aan haar zal betalen de som van f 14,50.

Wijst het meergevorderde van de hand.

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN en VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

Circulaires van het Nederlandse Beheersinstituut, gericht aan de plaatselijke bureaux en vertegenwoordigers.

Vermogenswaarden van afwezigen in de V.S. van Amerika (C.Secr./48/06).

Op verzoek van het Ministerie van Financiën is de Stichting Bewindvoering Afwezigen en Onbeheerde Nalatenschappen, te Amsterdam (Raamgracht no. 4), met betrekking tot de in de Verenigde Staten van Amerika gelegen vermogensbestanddelen benoemd tot bewindvoerder voor die afwezigen in de zin van art. 84 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer, die hun laatste woonplaats in Nederland hebben gehad.

In verband met het vorenstaande dient aan de bewindvoerders van bovenbedoelde afwezigen het beheer over de vermogensbestanddelen gelegen in de V.S. van Amerika te worden onttrokken. Wij verzoeken U hiervan aan de daarvoor in aanmerking komende bewindvoerders mededeling te doen en hun op te dragen aan de Stichting de nodige gegevens te verstrekken.

Een afschrift van de aanschrijving aan de bewindvoerders gelieve U te zenden aan de Stichting onder bijvoeging van een lijst vermeldende de namen en adressen van de bewindvoerders aan welke de aanschrijving is verzonden, alsmede de naam en laatste woonplaats van de afwezige, voor wie zij optreden.

15 September 1948.

AFDELING ONROERENDE GOEDEREN

Gegevens betreffende de afdeling en algemene mededelingen.

Benoeming Gedelegeerde voor Friesland.

De Afdeling Onroerende Goederen deelt mede, dat met ingang van 1 September 1948 tot Gedelegeerde van de Afdeling in het Arrondissement Leeuwarden is benoemd:

de Heer **Mr. Dr. J. P. Hoogland**, P. C. Hooftstraat 2, te Leeuwarden, Tel. 5413.

Met ingang van dezelfde datum is Notaris J. D. F. van Halsema te Assen eervol ontheven van de waarneming van de functie van Gedelegeerde voor het Arrondissement Leeuwarden.

Genoemde notaris behoudt zijn functie van Gedelegeerde van de Afdeling Onroerende Goederen voor het Arrondissement Assen.

„De Centrale" en de z.g. „compensatie-quaestie".

In No. 12 van de tweede jaargang van dit orgaan werd door de Afdeling Onroerende Goederen de uitspraak van de Kamer te 's-Gravenhage van de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel d.d. 3 November 1947 betreffende de z.g. „compensatie-quaestie" besproken.

Het voornaamste geschilpunt werd door de Kamer als volgt geformuleerd:

> „Voor het tot stand te brengen rechtsherstel zal J. aan de Landelijke Hypotheekbank, als ten tijde van het te verlenen rechtsherstel hypothecaire creditrice van de huidige eigenaar N., volgens art. 27, lid 5, Besluit Herstel Rechtsverkeer, nu de Landelijke aanspraak maakt op de tegenpraestatie, welke ingevolge gemeld artikel door de gedepossedeerde moet worden opgebracht, een som worden betaald, waarvan het bedrag hierna aan de orde komt. Kan en mag op dit bedrag in mindering worden gebracht hetgeen de gedepossedeerde Joodse eigenaar te vorderen heeft van de koper wegens gedurende het onvrijwillig bezitsverlies gederfde inkomsten?"

Deze vraag wenste de verzoeker J. bevestigend, de Landelijke daarentegen ontkennend beantwoord te zien.

De Kamer besliste het geschilpunt ten nadele van de Landelijke.

De Centrale Arbeiders Verzekerings- en Deposito-Bank, meende uit bovengemeld vonnis te mogen opmaken dat de Kamer tot een andere conclusie zou zijn gekomen, wanneer niet de Landelijke, doch „de Centrale" als hypothecaire creditrice van de koper bij het geschil betrokken zou zijn geweest.

„De Centrale" baseerde haar opvatting op de woorden: „redelijkheid en billijkheid" voorkomende in de zinsnede:

> „Na vaststelling van het vorenstaande, waarop derhalve ieder beroep op de compensatieregelen van het burgerlijk recht afstuit, zal thans de Raad onder de ogen hebben te zien de vraag, welke verplichtingen en/of rechten aan elk der partijen ten deze behoren te worden opgelegd en/of toegekend, jegens wie en tot welke bedragen, dit een en ander te beoordelen mede naar de regelen van redelijkheid en billijkheid."

„De Centrale" zag daarbij over het hoofd, dat bij de verdere overwegingen de positie van de hypothecaire crediteur, d.w.z. diens al of niet te kwader trouw zijn of diens gedupeerdheid, niet ter sprake kwam. De Kamer overwoog ten aanzien van de ratio van art. 27, lid 5, E 100, dat „kennelijk wordt

beoogd het bereiken van een zoveel mogelijk terugbrengen van de herstelde in de status quo ante" en voorts:

> „Dit stelsel brengt mede, dat indien, gelijk in casu, aan de in zijn recht herstelde eigenaar enerzijds wegens gederfde inkomsten een vordering wordt toegekend op de persoon, die zijn goed tijdens de bezetting kocht en hij anderzijds door de Raad wordt belast met een tegenpraestatie, primair te voldoen aan deze zelfde persoon (want het was deze, de koper, die de op het goed rustende hypotheek te zijnen bate afloste) de vraag of deze aan de koper verschuldigde tegenpraestatie tenslotte niet aan de nieuwe hypotheekhouder, die de koper in staat stelde de oude hypotheek af te lossen, behoort ten goede te komen, slechts voor deze tegenpraestatie, verminderd met het bedrag der gederfde inkomsten kan worden gesteld."

Daar „de Centrale" het hierboven geformuleerde geschilpunt nogmaals aan de Raad wilde voorleggen werd in een der geschillen, waarbij „de Centrale" betrokken is, een proces-verbaal van zwarigheden opgemaakt. De notariële acte bevatte een minnelijke regeling ten aanzien van de eigendom van het betrokken onroerend goed en een berekening van de verschuldigde tegenpraestatie, gebaseerd op de opvatting van „de Centrale". Deze tegenpraestatie bedroeg f 6570,44. Van deze tegenpraestatie werd een gedeelte t.w. een bedrag van f 5293,77 bij het tekenen der acte aan „de Centrale" voldaan en het restant ad f 1276,67, overeenkomend met het bedrag der netto-huuropbrengsten, door de oude eigenaar op een onzijdige rekening gestort. De Afdeling Rechtspraak behoefde derhalve slechts te beslissen over de vraag aan wie dit gedeponeerde bedrag zou toekomen.

De Kamer te 's-Gravenhage van de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel besliste bij haar uitspraak d.d. 10 Augustus 1948 dat de oude eigenaar rechthebbende was op het gedeponeerde bedrag en veroordeelde „de Centrale" in de kosten van het geding op grond van de volgende overwegingen:

> „O. dat J. (oude eigenaar) tot ondersteuning van zijn aanspraak heeft aangevoerd, dat de tegenpraestatie als bedoeld in art. 27 van het Besluit E 100 naar redelijkheid en billijkheid slechts omvat het bedrag, waarmede hij uiteindelijk is gebaat, zijnde f 5293,77, daar, indien de tegenpraestatie op f 6570,44 wordt vastgesteld, hiermede behoort te worden gecompenseerd, althans verrekend meergenoemd huursaldo ad f 1276,77, dat hij van N. (koper) te vorderen heeft en niet is in te zien, welk recht „de Centrale" kan doen gelden op een door J. aan N. verschuldigde som ad f 6570,44 zonder dat daarop zijn huurvordering op N. ad f 1276,67 in mindering zou kunnen worden gebracht;
> O. dat „de Centrale" daartegen heeft aangevoerd, dat haar naar redelijkheid en billijkheid het volle bedrag van f 6570,44 toekomt, daar de aflossing van de hypotheek van de Hypotheekbank X. ten bate van J. heeft plaats gehad met gelden, afkomstig van „de Centrale" en dat, al zou de door J. voorgestane aftrek of compensatie juist zijn, deze in het onderhavige geval om redenen van redelijkheid en billijkheid moet worden afgewezen, daar „de Centrale" tijdens de bezetting tengevolge van het optreden van haar zonder enige wettige of rechtmatige grondslag door de bezettingsautoriteiten opgedrongen bestuur grote verliezen heeft geleden en daardoor als oorlogsslachtoffer is te beschouwen; enz.
> O. dat de Raad het betoog van J. voorzover hij een beroep doet op de compensatie van het door hem aan N. verschuldigde, doch aan „de Centrale" als geldgeefster aan de nieuwe koper toe te kennen bedrag der contrapraestatie ex art. 27, lid 5, E 100, niet kan volgen, daar de onderwerpelijke strijdvraag uitsluitend haar oplossing vindt in de beantwoording van deze vraag, of er voor de Raad grond bestaat te bepalen, dat de eigenaar wiens zaak hem wordt teruggegeven, wordt onderworpen aan de voorwaarde, dat hij, indien hij enige tegenpraestatie heeft ontvangen tengevolge van de rechtshandeling, waardoor het bezit voor hem was verloren gegaan, aan degene van wie hij haar ont-

vangen heeft, deze tegenpraestatie voldoet en zo ja, aan wie en tot welk bedrag;
O. dat de Raad naar redelijkheid en billijkheid de vraag beantwoordende, rechten vaststelt en daarbij voor het instituut der compensatie geen plaats is;
O. dat de Raad naar redelijkheid en billijkheid partijen kan volgen in hun standpunt, dat een bedrag van f 5293,77 der contrapraestatie aan „de Centrale" toekomt, doch deze opvatting niet huldigt ten aanzien van het bedrag der netto huren ad f 1276,67;
dat immers bij het rechtsherstel wordt beoogd de gedepossedeerde zoveel mogelijk te herstellen in de status quo ante en hem dus het bedrag der gederfde huur-inkomsten toekomt in mindering op de tegenpraestatie ex art. 27, lid 5, E 100, die naar het inzicht van partijen en ook naar het oordeel van de Raad aan „de Centrale" toekomt;
dat „de Centrale" om te betogen, dat ook dit bedrag van f 1276,67 haar toekomt, weliswaar een beroep erop doet, dat ook zij oorlogsslachtoffer is, doch dit niet wegneemt, dat „de Centrale", optredende middels haar door de bezetter opgedrongen foute organen de koper N. door het verstrekken van een geldlening in de gelegenheid heeft gesteld het aan J. toekomende perceel te kopen, daar het bij een koopprijs van f 16.000,— en een verstrekken van een geldlening groot f 14.000,— onaannemelijk is, dat deze gelden niet tot aflossing hebben gestrekt, zodat het door „de Centrale" gedane bewijsaanbod, dat de geldlening de bestemming had om de hypotheek af te lossen buiten beschouwing kan blijven;
O. dat deze bestemming echter allerminst een gunstige invloed uitoefent op de positie van „de Centrale" ten aanzien van de vraag, of haar naar billijkheid en redelijkheid als deel van de contrapraestatie ook de netto huuropbrengst ad f 1276,67 toekomt, daar de Raad juist naar billijkheid zijn oordeel handhaaft, dat de gedepossedeerde zoveel mogelijk in zijn rechten moet worden hersteld en dat dit bedrag aan J. toekomt; enz.
O. dat blijkens voormeld proces-verbaal de kosten van het rechtsherstel naar genoegen tussen partijen zijn verrekend, zodat alleen een beslissing omtrent de kosten van dit geding genomen moet worden;
O. dat „de Centrale" van oordeel is, dat elk der partijen haar eigen kosten zal hebben te dragen, doch hiervoor allerminst termen bestaan, daar „de Centrale" de in het ongelijk gestelde partij is en zij tot betaling van de kosten der andere partijen veroordeeld behoort te worden; enz."

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. No. 6718 verschijnt deze uitgave 1 x per maand en is de omvang van dit nummer 28 pagina's, formaat 15½ x 24 cm.

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE

RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

DERDE JAARGANG

1 NOVEMBER 1948

NUMMER

5

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ „DE HOFSTAD" SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3 DEN HAAG

TEL. 773496 — GIRO 12789

DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VOORZITTER, SECRETARIAAT EN AFDELING ONROERENDE GOEDEREN:
VAN STOLKWEG 21 — 'S-GRAVENHAGE
TEL. 553625* (4 LIJNEN)-POSTREK. 507670

AFD. RECHTSPRAAK: KONINGINNEGRACHT 24, 'S-GRAVENHAGE.

TEL. CENTRALE GRIFFIE . . . 116031
GRIFFIE KAMER 'S-GRAVENHAGE 116032
SUBSTITUUT-GRIFFIERS . 116033
GRIFFIER 116034
CONCIERGE 116035

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE:
KEIZERSGRACHT 143 - AMSTERDAM C.
TEL. 42854 - 42510 - 42336 - 42233 - 42969

CENTRAAL BUREAU VOOR DE EFFECTENREGISTRATIE:
SINGEL 202 - AMSTERDAM
TEL. 41265 - 42691 - 42010/15

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN EN VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

HOOFDKANTOOR VAN HET NED. BEHEERSINSTITUUT, NEUHUYSKADE 94, S-GRAVENHAGE - TELEFOON 774535/39
POSTREKENING 86085

GEDELEGEERDEN DER AFD. ONROERENDE GOEDEREN, KONINGINNEGRACHT 24 — 'S-GRAVENHAGE
TELEF.' 116036

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VERANTWOORDELIJK REDACTEUR:
MR. J. W. JOSEPHUS JITTA
VAN STOLKWEG 21 - 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 553625

ABONNEMENT PER JAAR ƒ 12.—

UITGAVE VAN

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ "DE HOFSTAD"

SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3
'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 773496 — POSTGIRO 12789

INHOUD VAN DIT NUMMER

MEDEDELINGEN VAN HET SECRETARIAAT VAN DE RAAD

Samenstelling van de Raad. — Mutaties.

(Vgl. Orgaan II, pag. 10—12, 42, 433, 529, 648; Orgaan III, pag. 39).

Voorzitter.

Bij K.B. van 5 October 1948 no. 32 is op zijn verzoek aan Prof. Gerbrandy op de meest eervolle wijze ontheffing verleend van zijn functie van voorzitter van de Raad voor het Rechtsherstel, onder gelijktijdige aanwijzing tot plaatsvervangend voorzitter van gemelde Raad, en is benoemd tot lid en voorzitter van die raad Mr. L. A. Donker, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

(Gepubliceerd in St. Crt., 21 Oct. 1948, No. 204).

Afd. Rechtspraak.

Eervol ontslag als lid van de Raad is verleend aan Mr. K. van Hinloopen Labberton en Mr. E. A. Zorab.

Afd. Effectenregistratie.

Tot plaatsvervangende leden zijn benoemd Mr. J. G. de Vries en Drs. W. Willems.

Verlenging termijn art. 21, eerste lid, E 100.

Het Dagelijks Bestuur van de Raad voor het Rechtsherstel heeft in zijn vergadering van 21 October 1948 het navolgende besluit genomen:

Het Dagelijks Bestuur van de Raad voor het Rechtsherstel;

Gelet op artikel 4, sub 8, van het Besluit Herstel Rechtsverkeer, zoals dit is gewijzigd bij het Koninklijk Besluit van 16 November 1946 (Stbl. No. F 272) en op artikel 21 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer, zoals dit is gewijzigd bij de Wet van 16 Januari 1947 (Stbl. No. H 22);

Gezien zijn besluiten dienaangaande van 12 Maart 1947, 7 Mei 1947, 4 December 1947 en 13 Mei 1948;

Overwegende, dat het noodzakelijk is gebleken de termijn, binnen welke verzoekschriften, als bedoeld in artikel 21, eerste lid, Besluit Herstel Rechtsverkeer moeten worden ingediend, te verlengen;

Stelt vast:

1. Verzoekschriften, als bedoeld in het eerste lid van artikel 21 Besluit Herstel Rechtsverkeer, voorzover zij niet betrekking hebben op zeeschepen als bedoeld in artikel 310 Wetboek van Koophandel, moeten worden ingediend vóór 1 Juli 1949, behoudens het hierna bepaalde.
2. Tot op een nader door de Raad te bepalen tijdstip kunnen bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad worden ingediend verzoekschriften, betrekking hebbend op geschillen ten aanzien van onroerende zaken, als bedoeld in artikel 113a Besluit Herstel Rechtsverkeer, mits deze geschillen vóór 1 Juli 1948 ter kennis zijn gebracht van de Afdeling Onroerende Goederen van de Raad.

AFDELING RECHTSPRAAK

Uitspraken

Vorderingen met betrekking tot verzekeringsovereenkomsten.

RAAD RECHTSHERSTEL, AFDELING RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 28 Mei 1948. (Prof. Mr. Kollewijn, Mrs. van Vrijberghe de Coningh en Block).

Het is niet aannemelijk dat art. 40 van de Ordonnantie Herstel Rechtsverkeer (Ind. Stbl. 1947 No. 70), de bevoegdheid omschrijvende van de Raad voor het Rechtsherstel in Nederlands-Indië, de bevoegdheid van de Nederlandse Raad zoude uitsluiten in die gevallen, die gelijkelijk verband houden met de Indische en de Nederlandse rechtssfeer. Het beginsel van art. 40 sub c van bedoelde ordonnantie brengt eveneens de bevoegdheid mede van de Nederlandse Raad, zodat beide Raden bevoegd moeten worden geacht.
De bevoegdheid is niet afhankelijk gesteld van het toe te passen recht, doch van andere factoren.
Door de bijzondere omstandigheden in Indië, geschapen door de Japanse bezetting, is het royeren van de polis i.v.m. het niet betalen der premie niet een uitvoering te goeder trouw te achten. Royement nietig verklaard, met herstel van de levensverzekeringovereenkomst zoals gewijzigd door „De Nieuwe Oorlogsrisico Bepalingen" van de Indische Verzekeringskamer.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.; Ordonnantie Herstel Rechtsverkeer (Ind. Stbl. 1947 No. 70) art. 40.)

VONNIS.

Inzake:

Teuntje Christina Hulstijn, weduwe van Mr. A. J. H. Avis, *requestrante.*
Gemachtigde: *Mr. K. Jansma.*

Contra:

De Eerste Nederlandsche Verzekering Maatschappij op het Leven en tegen Invaliditeit N.V., gerequestreerde.
Gemachtigde: *Mr. L. Salomonson.*

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Rechtspraak, 1e Kamer te 's-Gravenhage;

Gelezen het inleidend request d.d. 6 Juni 1947 van Teuntje Christina Hulstijn, weduwe van Mr. August Johan Avis, zonder beroep, wonende te Amsterdam, zo voor zich als in hare hoedanigheid van moeder-voogdes over Mieke Woutera Avis, ten deze domicilie kiezend te Amsterdam ten kantore van de procureur Mr. K. Jansma;

Gelezen het antwoord d.d. 21 Juli 1947 van de Eerste Nederlandsche Verzekering Maatschappij op het Leven en tegen Invaliditeit N.V., hierna te noemen gerequestreerde of „de Eerste Nederlandsche", gevestigd te 's-Gravenhage, te dezer zake domicilie kiezend ten kantore van haar procureur Mr. L. Salomonson te Dordrecht, concluderende tot niet-ontvankelijk verklaring althans ontzegging der ingestelde vordering, kosten rechtens;

Gehoord partijen ter terechtzitting van 19 Februari 1948 bij monde van hun procureurs voornoemd en, nadat Mr. Jansma ten verzoeke van de Raad een nota d.d. 8 Maart 1948 bij deze Raad had ingediend en aan gerequestreerde had doen toekomen, andermaal ter terechtzitting van 25 Maart daaraan volgend;

Gelet op de overgelegde stukken;

Overwegende, dat requestrante bij haar inleidend verzoekschrift heeft gesteld:

dat wijlen requestrantes echtgenoot Mr. August Johan Herman Avis op 11 April 1941 op zijn leven een verzekering heeft gesloten onder No. 760340 ten gunste van zijne wettige erfgenamen bij de Eerste Nederlandsche Verzekering Maatschappij op het Leven en tegen Invaliditeit N.V. te 's-Gravenhage voor een kapitaal van f 6000,—, betaalbaar 16 April 1964, met de bepaling, dat bij overlijden van requestrantes echtgenoot vóór 16 April 1964 van de dag van overlijden af tot 16 April 1964 door de maatschappij bovendien een jaarlijkse rente zou worden uitgekeerd van f 1200,— aan de wettige erfgenamen, een en ander tegen betaling ener premie van f 21,71 per maand, welke tot en met 16 Februari 1942 voldaan is;

dat requestrantes echtgenoot op 9 Maart 1942 in Indië door de Japanners werd geïnterneerd;

dat requestrante zelf zonder inkomsten achterbleef, zich door verkoop van haar uitzet, enz. in het leven moest houden en in September 1943 eveneens is geïnterneerd;

dat ten gevolge hiervan requestrantes echtgenoot noch zijzelf sinds Maart 1942 in staat zijn geweest de premiën voor de genoemde verzekering te voldoen, welke overmachtstoestand uiteraard heeft geduurd tot na de bevrijding;

dat requestrantes echtgenoot op 24 November 1943 te Canchanbury (Siam) is overleden, nalatende als zijne wettige erfgenamen zijne echtgenote, requestrante, en zijne enige dochter Mieke Woutera;

dat requestranten als wettige erfgenamen zich na hun terugkomst in Nederland tot voornoemde maatschappij hebben gewend, ten einde uitkering der hun toekomende bedragen te verkrijgen, tot welk doel de polis bij de maatschappij is ingeleverd;

dat de maatschappij haar mededeelde, dat zij de met Mr. Avis gesloten levensverzekering had geroyeerd wegens het feit, dat de premiebetaling was gestaakt en dat zij dus niet bereid was iets uit te keren;

dat requestrante onder deze omstandigheden aan Uwe Raad wil verzoeken de verzekering te doen herleven, vermits het achterwege laten van zodanig ingrijpen onredelijk zou zijn;

Redenen waarom requestrante zich wendt tot Uwe Raad, met eerbiedig verzoek, dat het Uwe Raad moge behagen:

a. nietig te verklaren het royement van de levensverzekering, op 11 April 1941 gesloten tussen requestrantes echtgenoot en de Eerste Nederlandsche Verzekering Maatschappij op het Leven en tegen Invaliditeit N.V. te 's-Gravenhage;

b. de genoemde levensverzekering te doen herleven;

c. gerequestreerde te veroordelen om aan requestrante uit te betalen de bij de polis bedongen uitkeringen van f 1200,— (twaalf honderd gulden) per jaar, gerekend van 24 November 1943 tot 16 April 1964, de reeds vervallen termijnen te vermeerderen met 4 % rente 's jaars vanaf de vervaldag tot op de dag der betaling, en uitkering van het verzekerde kapitaal groot f 6000,— (zes duizend gulden) op 16 April 1964, een en ander met aftrek van de door genoemde omstandigheden achterwege gebleven premiebetalingen; kosten rechtens.

Overwegende, dat gerequestreerde ter terechtzitting van 19 Februari 1948 op de onbevoegdheid van deze Raad een beroep heeft gedaan, hetwelk de Raad, ofschoon het niet bij antwoord is voorgebracht, toch allereerst in beschouwing wil nemen, aangezien het, indien juist, tot ambtshalve onbevoegdverklaring van dit college zal moeten leiden;

Overwegende, dienaangaande, dat bij art. 164 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) is bepaald, dat dit besluit mede voor Nederlands-

Indië verbindend is, doch dat de wetgever aldaar voor zover het betreft onderwerpen, welke in het bijzonder tot de rechtssfeer van dat overzeese gebiedsdeel behoren, bevoegd zal zijn regelingen te treffen en organen in te stellen, zo nodig in afwijking van dit Besluit;

Overwegende, dat uit kracht van dit artikel en overwegende, dat het noodzakelijk was voor de in het Besluit E 100 geregelde onderwerpen, welke in het bijzonder tot de rechtssfeer van Nederlands-Indië behoren, regelingen te treffen en een orgaan in te stellen, ten dele in afwijking van dit Besluit, door de Lt. Gouverneur-Generaal in overeenstemming met de Raad van Departementshoofden is vastgesteld de Ordonnantie Herstel Rechtsverkeer (Ind. Staatsblad 1947 No. 70) waarbij onder meer de Raad voor het Rechtsherstel in Nederlands-Indië werd in het leven geroepen;

Overwegende, dat de bevoegdheid van deze Indische Raad tot het doen herleven van rechtsbetrekkingen is geregeld in art. 40 van genoemde ordonnantie, zodat de vraag of de Nederlandse Raad onbevoegd is van de onderhavige zaak kennis te nemen, kan worden herleid tot deze andere: of bij genoemd artikel de kennisneming van de onderhavige zaak, als behorend in het bijzonder tot de rechtssfeer in Nederlands-Indië, bij uitsluiting aan de Indische Raad is opgedragen;

Overwegende, dat blijkens de Toelichting (sub No. 22) op meergenoemde ordonnantie (opgenomen in het Bijblad op het Stbl. N.I. No. 15102) deze zoveel mogelijk gericht is op een redelijke *verdeling* van bevoegdheid tussen de Indische en de Nederlandse Herstelrechter, zodat de Raad, ofschoon deze strekking in de ordonnantie zelf niet duidelijk tot uiting is gebracht, geneigd is om waar in de ordonnantie de bevoegdheid van de Indische Raad, gelijk in art. 40, is omschreven, deze beschrijving als een in beginsel toekennen van uitsluitende bevoegdheid aan de Indische Raad te interpreteren;

Overwegende, dat echter indien de omstandigheden van een concreet geval zo liggen, dat bij toepassing van de beginselen, welke aan de regels van bevoegdheid van art. 40 ten grondslag liggen, mocht blijken, dat naar die beginselen, zowel de Indische als de Nederlandse Raad bevoegd zou zijn, niet aannemelijk is, dat het de bedoeling van de Indische wetgever zou zijn geweest, om voor dergelijke, naar die beginselen, met de Indische en met de Nederlandse rechtssfeer gelijkelijk verband houdende gevallen, de Indische Raad bij uitsluiting van de Nederlandsche bevoegd te verklaren;

Overwegende, dat de Raad, van deze betekenis en strekking van art. 40 uitgaande, de uitsluitende opdracht tot beslissing van het onderhavige geval aan de Indische Raad in dit art. niet heeft kunnen lezen;

Overwegende, dat gerequestreerde gemeend heeft deze uitsluitende bevoegdverklaring van de Indische Raad te kunnen doen steunen op het vierde lid sub b van genoemd artikel, luidende: „dat de (Indische) Raad de in art. 40 (corresponderende met art. 23 E 100) omschreven bevoegdheden kan uitoefenen t.a.v. rechtsbetrekkingen, welke bestemd zijn of zijn geweest om uitsluitend of voornamelijk in Nederlands-Indië ten uitvoer te worden gelegd, en van welker partijen ten minste één ingezetene van Nederlands-Indië is of te eniger tijd gedurende of na de vijandelijke bezetting daarvan, doch vóór de in art. 1 onder 7 bedoelde datum, is geweest.";

Overwegende, dat echter moeilijk gezegd kan worden, dat de rechtsbetrekkingen waarvan in casu de herleving wordt gevraagd, zijnde betrekkingen gegrond op de verzekeringsovereenkomst tussen wijlen Mr. Avis en gerequestreerde afgesloten, waarbij aan Mr. Avis dan wel aan zijn erfgenamen in 1964 een kapitaalsuitkering werd verzekerd en bij zijn vroeger overlijden aan zijn erfgenamen een jaarlijkse rente, bestemd waren uitsluitend of voornamelijk in Nederlands-Indië ten uitvoer te worden gelegd;

dat toch onmogelijk van te voren gezegd kon worden waar ter wereld deze rechtsbetrekkingen ten uitvoer gelegd zouden worden en bovendien de plaats van tenuitvoerlegging voor deze rechtsbetrekkingen, anders dan b.v. voor de uitvoering van een arbeidsovereenkomst of van een handelsagentuur, volkomen irrelevant is, zodat het ook niet aannemelijk is, dat de wetgever

daaraan ten deze zo ver strekkende rechtsgevolgen als de uitsluitende bevoegdheid van een rechter heeft willen verbinden;

Overwegende, dat gerequestreerde subsidiair een beroep heeft gedaan op art. 40, 4, sub a, behelzende dat de (Indische) Raad zijn bevoegdheden kan uitoefenen ten aanzien van rechtsbetrekkingen welke tot voorwerp hebben of een recht zich in Nederlands-Indië bevindende" gedacht heeft aan of hebben gehad een zaak of een recht zich in Nederlands-Indië bevindende vóór de in art. 1 onder 7 genoemde datum bevonden hebbende;

Overwegende, dat de Raad gerequestreerde ook hierin niet kan volgen, daar het duidelijk schijnt dat de Indische wetgever in de zinsnede „een zaak rechten zoals zakelijke rechten en misschien persoonlijke rechten of te eniger tijd gedurende of na de vijandelijke bezetting daarvan, doch ten aanzien van lichamelijke zaken waaraan met enige grond „een standplaats" kan worden toegeschreven, die op zichzelf, dus ongeacht het ingezetenschap van partijen, waarover daarna in het artikel wordt gesproken, een werkelijk aanknopingspunt biedt met de Indische rechtssfeer;

Overwegende, dat de feitelijke omstandigheden in art. 40 sub *d* verondersteld, zich in dit geval niet voordoen, zodat dit artikel *d* buiten bespreking kan blijven, doch de Raad het door gerequestreerde niet genoemde lid 4 sub *c* wèl in zijn beschouwingen wil betrekken;

Overwegende, dat deze bepaling inhoudt, dat de (Indische) Raad de omschreven bevoegdheden kan uitoefenen ten aanzien van rechtsbetrekkingen, waarvan ten minste één der partijen ingezetene van Nederlands-Indië is en de andere partij te eniger tijd gedurende of na de vijandelijke bezetting daarvan, doch vóór de in art. 1 onder 7 bedoelde datum, ingezetene van Nederlands-Indië is geweest;

Overwegende, dat inderdaad partijen ingezetenen van Nederlands-Indië zijn geweest en gerequestreerde in de zin van art. 1, sub 11, der ordonnantie nog ingezetene van Nederlands-Indië is, zodat de rechtsbetrekkingen tussen hen inderdaad onder dit artikel-lid vallen, doch in dit concrete geval nu juist evenzeer geldt, dat partijen „na de vijandelijke bezetting, doch vóór de in art. 1, lid 7, van de ordonnantie bedoelde datum" ingezetenen van *Nederland* zijn geweest en thans nog ingezetenen van *Nederland* zijn, zodat toepassing van het aan de regel van art. 40 sub c ten grondslag liggende beginsel evenzeer tot bevoegdheid van de *Nederlandse* Raad voert;

dat de Raad nu, gelijk hiervoren werd overwogen, niet kunnende veronderstellen, dat de Indische wetgever voor een dergelijk geval, waarin de door de ordonnantie als beslissend voor de bevoegdheid gestelde aanknopingspunten van ingezetenschap evenzeer met Nederland als met Nederlands-Indië bestaan, de *uitsluitende* bevoegdheid van de Indische Raad heeft willen vestigen, van oordeel is dat voor een zodanig geval de Indische wetgever niet meer dan een met de bevoegdheid van de Nederlandse Raad *concurrerende* bevoegdheid van het Indische college heeft willen vaststellen;

Overwegende, dat de consequentie van deze laatste overweging is dat de Nederlandse Raad bevoegd is gebleven, doch dat ook de Indische Raad op grond van het aangehaalde artikel 40, lid 4, sub c, bevoegd zou zijn het onderhavige geschil te beslissen;

Overwegende, dat deze conclusie, met het oog op het feit, dat requestrante thans in Nederland haar blijvende woonplaats en gerequestreerde aldaar haar hoofdkantoor heeft gevestigd, aan de Raad alleszins aannemelijk voorkomt, daar aldus, zonder schade voor gerequestreerde aan requestrante de moeilijkheden van een in het buitenland te voeren proces worden bespaard;

Overwegende, dat aan deze beslissing niet in de weg staat, dat, gelijk gerequestreerde terecht heeft betoogd, de litigieuze polis een Indische verzekeringsovereenkomst betreft, die door het Indische recht wordt geregeerd, aangezien de ordonnantie-wetgever bij de bepaling van rechtsbetrekkingen die tot de Indische rechtssfeer behoren en tot wier beslissing de Indische Raad voor het Rechtsherstel daarom bevoegd verklaard, niet het toe te passen recht tot criterium heeft genomen, doch het voorwerp dier rechtsbetrekkingen, de plaats van haar tenuitvoerlegging en het ingezetenschap van partijen;

Overwegende, dat mitsdien deze Raad bevoegd is van de onderhavige eis kennis te nemen;

Overwegende, ten aanzien van het geschil zelf, hetwelk partijen verdeeld houdt, dat tussen partijen vaststaat, dat de gestelde overeenkomst tussen wijlen Mr. Avis en de Eerste Nederlandsche is gesloten en dat de premie tot en met 16 Februari 1942, doch daarna niet meer, werd voldaan;

Overwegende, dat gerequestreerde vermeent, dat op grond van deze wanbetaling de verzekering krachtens art. 5 der polisvoorwaarden terecht door haar werd geroyeerd, doch requestrante pleit, dat de Raad de door deze royering teniet-gegane rechtsbetrekkingen zal doen herleven, vermits het achterwege laten van zijn ingrijpen in verband met de bijzondere omstandigheden onredelijk zou zijn;

Overwegende, dat requestrante heeft gesteld, en door gerequestreerde niet is tegengesproken, dat het achterwege laten van het betalen der premies het gevolg is geweest van het feit, dat requestrantes echtgenoot op 7 Maart 1942 in Indië door de Japanners werd geïnterneerd en vervolgens naar Siam gezonden en dat zij zelf zonder inkomsten achterbleef, zich door verkoop van haar uitzet enz. in het leven moest houden en in September 1943 eveneens werd geïnterneerd;

Overwegende, dat deze omstandigheden een dusdanige overmacht voor wijlen Mr. Avis om de premies te betalen opleverden, dat het, ondanks de stringente bepaling van art. 5 der verzekeringsovereenkomst, en ondanks het feit, dat op deze polis nog geen jaar lang premie werd betaald en dat het overlijden van Mr. Avis zo spoedig na het afsluiten der verzekering is gevolgd, geen tenuitvoerlegging te goeder trouw van de overeenkomst mag heten, om de royering der verzekering thans op meergenoemd artikel 5 te baseren, en dit te minder nu de Eerste Nederlandsche de niet-nakoming van haar kant van de in dit artikel voor royement gestelde voorwaarde, „dat de verzekeraar een vruchteloze uitnodiging tot voldoening, alsnog binnen acht dagen, van het verschuldigde heeft gezonden aan het laatstelijk schriftelijk medegedeelde adres van de verzekeringsnemer" wil verontschuldigd zien op grond van de bijzondere omstandigheden door de Japanse bezetting geschapen;

Overwegende, dat het, naar het oordeel van de Raad, dus alleszins onredelijk zou zijn om zijn ingrijpen op grond van art. 23 van het Besluit E 100 achterwege te laten;

Overwegende, dat partijen voor het geval, dat de Raad tot ingrijpen mocht overgaan, hebben te kennen gegeven, dat zij zich wilden gedragen naar „De Nieuwe Indische Oorlogsrisico Bepalingen" gelijk deze in een geschriftje van deze naam uitgegeven door de Indische Verzekeringskamer zijn neergelegd, behoudens, dat requestrante heeft verklaard geen bezwaar te hebben, dat het bedrag der alsnog verschuldigde premies wordt verhoogd met een rente berekend naar 4 % 's jaars, doch bij haar verzoek te blijven gerequestreerde mede te veroordelen tot betaling van 4 % rente over de reeds vervallen termijnen vanaf de vervaldag tot op de dag der betaling;

Overwegende, dat de Raad, met inwilliging van het verzoek van partijen voor zover dit eenparig is gedaan, vermeent, dat de eis van requestrante ten aanzien van de door haar gevorderde rente behoort te worden toegewezen, behoudens, dat deze rente behoort in te gaan vanaf de dag van ontvangst ter griffie van het introductief request, zijnde 9 Juni 1947;

Overwegende, dat de krachtens de polis verschuldigde bedragen luiden in Nederlands-Indische Courant, zodat de Raad voor zover hij een veroordeling tot betaling uitspreekt dit wil doen tot betaling van de tegenwaarde in Nederlandse Courant van de verschuldigde bedragen;

RECHTDOENDE:

Wijst de eis gedeeltelijk toe;

Verklaart nietig het royement van de levensverzekering op 16 April 1941 gesloten tussen requestrantes echtgenoot Mr. A. J. H. Avis en de Eerste Nederlandsche;

Doet herleven de genoemde levensverzekering met dien verstande, dat op de uitkering van het verzekerd kapitaal en de verzekerde jaarlijkse renten toepasselijk zullen zijn „De Nieuwe Oorlogsrisico Bepalingen" van „De Indische Verzekeringskamer" (Maart 1946);

Veroordeelt de Eerste Nederlandsche om aan requestrante uit te betalen in Nederlandse Courant de tegenwaarde van de bij de polis bedongen uitkeringen van f 1200,— Nederlands-Indische Courant per jaar, vervallen op 24 Februari 1944, 1945, 1946, 1947 en 1948, vermeerderd met 4 % rente, berekend vanaf 9 Juni 1947, doch voor de uitkering in 1948 gevallen vanaf de vervaldag;

Veroordeelt requestrante in de kosten van het geding, aan de zijde van requestrante gevallen tot op heden begroot op f 200,— (twee honderd gulden).

Vorderingen met betrekking tot onroerende zaken; hypothecaire vorderingen.

RAAD RECHTSHERSTEL, AFDELING RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 8 October 1948. (Mrs. Prof. Houwing, Wery, van Rijn van Alkemade, Verveen en Schim van der Loeff).

„Belanghebbende" in art. 21 K.B. E 100 dient in ruime zin te worden opgevat en is niet beperkt tot partijen betrokken bij de rechtsbetrekking waarvan de vernietiging wordt gevraagd. Het feit, dat de Raad ambtshalve kan ingrijpen wijst in die richting, terwijl ook art. 26 K.B. E 100 de mogelijkheid van ingrijpen in een rechtsbetrekking, waarbij verzoeker geen partij is, opent.
Ongewenste gevolgen behoeven niet te worden gevreesd, daar de Raad steeds ingrijpen achterwege kan laten, indien hij zulks onredelijk acht.
In casu kan een ingrijpen ten behoeve van de Staat redelijk zijn, hoewel een ingrijpen ten behoeve van de Landelijke onredelijk zou zijn.
Dit zou het geval zijn, indien de Friesch-Groningsche zich jegens de Staat had behoren te onthouden van het overdragen van hare vorderingen aan de Landelijke.
De vraag of de Friesch-Groningsche verplicht was geweest de cessies harer vorderingen op de Landelijke achterwege te laten, afhankelijk gesteld van de omstandigheid of de schade op deze vorderingen te lijden noodzakelijk blijvend ten laste van de Staat zou komen en of de Friesch-Groningsche zulks wist.
De Staat toegelaten tot getuigenbewijs.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 21, 23 e.v.).

VONNIS.

Inzake:

De Staat der Nederlanden, requestrant;

Gemachtigde: *Jhr. Mr. G. W. van der Does*

contra:

1. *De N.V. Landelijke Hypotheekbank.*
   Gemachtigde: *Mr. A. E. J. Nysingh.*
2. *De Friesch-Groningsche Hypotheekbank N.V.*
   Gemachtigde: *Mr. C. R. C. Wijckerheld Bisdom*

Gerequestreerden.

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Rechtspraak, Meervoudige Kamer te 's-Gravenhage.

Gezien de stukken;

Gehoord requestrant bij monde van zijn raadsman Jhr. Mr. G. W. van der

Does en tweede gerequestreerde bij monde van haar raadsman Mr. C. R. C. Wijckerheld Bisdom;

Wat de feiten betreft:

verwijzende naar het door requestrant, verder te noemen de Staat, ingediende request en de door eerste gerequestreerde, verder te noemen de Landelijke en tweede gerequestreerde, verder te noemen de Friesch-Groningsche, ingediende antidotale-requesten, al welke als hier ingelast worden beschouwd;

Overwegende, dat daaruit en uit het door partijen mondeling aangevoerde blijkt, dat de Friesch-Groningsche bij akten, gedateerd 15-3-'44, 17-3-'44 en Maart 1944 aan de Landelijke heeft verkocht en overgedragen een aantal hypothecaire vorderingen tegen koopsommen groot respectievelijk f 593.765,—, f 1.748.449,07 en f 490.265,—;

dat de Landelijke zich heeft gewend tot de Raad met verzoek nietig te verklaren de eerste der vorengenoemde overeenkomsten, welk verzoek de Raad na bestrijding door de Friesch-Groningsche heeft afgewezen bij vonnis d.d. 3 September 1947;

dat vervolgens de Staat bij inleidend request, op 27 November 1947, en alzo tijdig, bij de Raad ingekomen, heeft verzocht de nietigverklaring van al de in vorengenoemde akten neergelegde cessies en veroordeling van de Friesch-Groningsche om de ontvangen koopsommen terug te betalen aan de Landelijke met vernietiging van het vonnis van de Raad van 3 September 1947 voor zoveel nodig en voorzover dit aan toewijzing van zijn vordering in de weg mocht staan;

dat dit verzoek in hoofdzaak hierop is gegrond, dat de gecedeerde vorderingen voortspruiten uit geldleningen door de Friesch-Groningsche verstrekt aan kopers van tijdens de bezetting door de Duitsers aan Joden ontnomen onroerende goederen en onder hypothecair verband van deze goederen;

dat de overdrachten geschiedden tegen het volle bedrag der verschuldigde hoofdsommen (met verrekening van rente) en met beding, dat de Friesch-Groningsche instond voor de juistheid der bedragen doch niet voor het aanwezig zijn der vorderingen en met uitsluiting van alle vrijwaring voor het rechtsgeldig bestaan van de aan de vorderingen verbonden borgtochten, voorrechten en hypotheken;

dat de Landelijke tot het overnemen van deze en vele andere soortgelijke vorderingen van andere hypotheekbanken slechts bij machte was, doordat haar daartoe uit 's Rijks schatkist een volkomen ongedekt crediet was verschaft;

dat de Landelijke, telkens wanneer zij met een hypotheekbank omtrent overneming van vorderingen als hier bedoeld, tot overeenstemming was gekomen, aan het Rijk daarvan mededeling deed en goedkeuring van een opname uit 's Rijks schatkist tot het voor de overneming vereiste bedrag verzocht en verkreeg;

dat aldus aan de Landelijke ook de door haar aan de Friesch-Groningsche als koopsommen voor bovenbedoelde vorderingen betaalde bedragen uit 's Rijks schatkist ter beschikking zijn gesteld;

dat dit slechts is kunnen geschieden doordat de Duitse bezetter aan het hoofd van het Ministerie van Financiën had gesteld zijn handlangers Rost van Tonningen als waarnemend secretaris-generaal en Rambonnet als Thesaurier-Generaal en eerstgenoemde tevens had benoemd tot President van de Nederlandsche Bank;

dat de wettige Nederlandse Regering noch deze benoemingen noch vorenomschreven crediet-verleningen heeft kunnen beletten;

dat ook de Landelijke ten tijde der credietverlening volledig in de macht van handlangers van de vijand was;

dat de Friesch-Groningsche wist, dat de koopsommen voldaan werden met voor dat doel aan de schatkist onttrokken gelden en wist, althans redelijkerwijze kon vermoeden, dat door de cessies, de schaden, welke op de vorde-

ringen te duchten waren, voor rekening van de Staat zouden komen en blijven en met name niet heeft kunnen vermoeden, dat de Staat daarvan zou worden ontlast, doordat de Landelijke na het plaatsen van pandbrieven het uit de schatkist ontvangen bedrag zou kunnen terugbetalen;

dat vorenomschreven wijze van credietverlening alsmede het feit, dat de Staat thans zelfstandig voor zijn belangen opkomt, zijn feiten en omstandigheden, die door de Raad in zijn uitspraak van 3 September 1947 niet in aanmerking zijn genomen en grond opleveren tot herziening van deze uitspraak;

Overwegende, dat de Landelijke heeft geconclueerd tot toewijzing van de vorderingen van de Staat, doch de Friesch-Groningsche heeft verzocht, deze af te wijzen op gronden, waarop hierna zal worden ingegaan;

En in rechte:

Overwegende, dat de Friesch-Groningsche heeft aangevoerd, dat niet bij één verzoekschrift een zelfstandige vordering tot rechtsherstel en een vordering tot herziening van een uitspraak zouden kunnen worden ingesteld;

dat echter geen enkele wetelijke bepaling het instellen van twee vorderingen bij één request, gelijk hier geschiedt, verbiedt en in het gegeven geval naar het oordeel van de Raad ook de eisen van een goede proces-orde zich daartegen geenszins verzetten;

Overwegende, dat de Friesch-Groningsche verder heeft betoogd, dat de Staat geen rechtsherstel kan vorderen ten aanzien van rechtshandelingen, waarbij hij geen partij was;

dat artikel 23 E 100 de Raad de bevoegdheid geeft in te grijpen in de daar omschreven rechtsbetrekkingen, indien naar het oordeel van de Raad het achterwege laten van zodanig ingrijpen in verband met de bijzondere omstandigheden onredelijk ware, terwijl artikel 21 E 100 bepaalt, dat onder meer de in artikel 23 omschreven bevoegdheid door de Raad wordt uitgeoefend, hetzij op grond van een schriftelijk verzoek van een belanghebbende, hetzij ambtshalve;

dat uit het feit, dat de Raad ook ambtshalve in de in artikel 23 omschreven rechtsbetrekkingen vermag in te grijpen, volgt, dat de term „belanghebbende" geenszins in beperkten zin moet worden opgevat, aldus, dat de Raad, indien hij niet eigener beweging in die betrekkingen zoude willen ingrijpen, dit slechts op verzoek van een partij bij zulk een betrekking zoude mogen doen;

dat voorts ingevolge artikel 26 E 100 een belanghebbende kan verzoeken, de gevolgen van het ingrijpen in een rechtsbetrekking, waarbij hij zelf partij is, te regelen ook tegenover derden en aldus in te grijpen in een rechtsbetrekking, waarbij hij zelf géén partij is, en ook dit een aanwijzing vormt, dat in het algemeen de Besluitwetgever de bevoegdheid wijziging te verzoeken van een rechtsbetrekking, niet enkel aan partijen bij die rechtsbetrekking heeft willen toekennen;

dat ongewenste gevolgen van een ruime uitlegging van de term belanghebbende, niet behoeven te worden gevreesd, vermits immers de Raad ingevolge artikel 23 E 100 in rechtsbetrekkingen slechts dan ingrijpt, indien het achterwege laten van ingrijpen onredelijk ware en bij de beoordeling van de redelijkheid van ingrijpen uit de aard der zaak casu quo in aanmerking moet worden genomen, dat dit ten behoeve van een derde zou geschieden;

dat het echter geenszins a priori uitgesloten is, dat zulk ingrijpen ooit redelijk zou kunnen zijn en zelfs zulk ingrijpen onder omstandigheden zeer wel geboden kan zijn juist ten behoeve van een derde in gevallen waarin het ingrijpen ten behoeve van de partijen zelf bij de rechtsbetrekking achterwege zou behoren te blijven;

dat ingrijpen ten behoeve van een derde in het bijzonder dan geboden zal zijn, wanneer de partijen bij de rechtsbetrekking de handeling, waaruit deze is voortgevloeid, juist met het oog op de belangen van die derde hadden behoren na te laten;

dat in deze gevallen het ingrijpen zodanig behoort te geschieden, dat het

ten voordele van die derde komt en niet ten voordele van de partijen zelf bij de rechtsbetrekking;

dat indien bijvoorbeeld het ingrijpen geschiedt ten behoeve van een schuldeiser van een der partijen, terwijl ten behoeve van die partijen zelf niet zoude zijn ingegrepen, de gevolgen zodanig behoren te worden geregeld, dat de schuldeiser en niet de partij zelve daarvan voordeel geniet;

dat de Raad hiermede in deze procedure zo nodig rekening zal houden;

dat uit het voorgaande volgt, dat het feit, dat ingrijpen ten behoeve van de Landelijke onredelijk ware, een ingrijpen ten behoeve van de Staat geenszins uitgesloten doet zijn en dat de Raad thans op verzoek van de Staat zal hebben te onderzoeken, of het redelijk is, dat ten behoeve van de Staat wordt ingegrepen in de tussen de Landelijke en de Friesch-Groningsche uit vorenomschreven cessies ontstane rechtsbetrekkingen;

dat de Raad van oordeel is, dat er in het algemeen dan aanleiding zal bestaan tot zulk ingrijpen, indien de Friesch-Groningsche zich *jegens de Staat* had behoren te onthouden van het overdragen aan de Landelijke van vorderingen gedekt door hypotheek op aan Joden ontnomen onroerend goed;

Overwegende alsnu hieromtrent, dat ten tijde van de cessies, Maart 1944, de kans, dat op zodanige vorderingen een aanmerkelijk verlies zou worden geleden, niet gering was en de Friesch-Groningsche zich dit ongetwijfeld — gelijk zij ook niet betwist — ten volle bewust is geweest;

dat dit op zich zelf haar niet behoefde te weerhouden van overdracht van deze vorderingen op zodanige voorwaarden, dat vorenomschreven kans op verlies geheel of ten dele ten laste van de cessionaris kwam en zulks noch tegenover die cessionaris zelf, noch tegenover zijn schuldeisers;

dat hij echter te dien aanzien geen gebruik behoorde te maken van het feit, dat de vijand zijn handlangers, in allerlei functies de beschikking over het vermogen van anderen had gegeven en zij niet met behulp van zulke handlangers die anderen tegen hun zin met het op de vorderingen te lijden verlies mocht belasten;

dat in deze procedure de Staat terecht niet stelt, dat de Friesch-Groningsche zich van cessie aan de Landelijke ter wille van de Landelijke zelve had behoren te onthouden, doch betoogt, dat de Friesch-Groningsche de cessie aan de Landelijke had moeten achterwege laten, omdat daardoor het op de vorderingen te lijden verlies in feite ten laste van de schuldeisers van de Landelijke kwam;

dat de Raad, daarlatende, welke rechten terzake door de schuldeisers zelf zouden kunnen worden uitgeoefend, van oordeel is, dat het in ieder geval onredelijk zou zijn, ten verzoeke en ten behoeve van de Staat de cessies te vernietigen wegens daarvan door andere schuldeisers te lijden schade;

dat mitsdien geenszins, gelijk de Staat betoogt, reeds het door de Friesch-Groningsche gestelde voornemen van de Landelijke, zich het geld, benodigd voor het overnemen van de vorderingen van de Friesch-Groningsche en van andere hypotheekbanken, door de uitgifte van pandbrieven te verschaffen, aanleiding kan zijn de cessies ten verzoeke en ten behoeve van de Staat te vernietigen;

dat de Raad mitsdien niet behoeft te onderzoeken, of deze pandbrieven genomen zouden worden door de van Duitse zijde benoemde beheerders over Nederlandse personen en instellingen en of de Friesch-Groningsche dit wist of behoorde te weten en zich deswege jegens die personen en instellingen van cessie had moeten onthouden;

dat de Staat verder heeft gesteld, dat de cessies voor de Landelijke zijn gefinancierd door de Staat op de sub factis omschreven wijze, doch deze wijze van financieren op zich zelve naar de boven gegeven maatstaf een ingrijpen ten behoeve van de Staat nog niet rechtvaardigt, immers de Friesch-Groningsche niet reeds enkel op grond daarvan jegens de Staat verplicht was de cessies achterwege te laten;

dat daartoe naar het aanvankelijk oordeel van de Raad nodig ware:

enerzijds, dat door deze wijze van financiering uit 's Rijks schatkist de handlangers van de vijand het op de overgenomen vorderingen te lijden verlies geheel of voor een belangrijk deel *blijvend* ten laste van de Staat brachten, anderzijds, dat de Friesch-Groningsche zulks ten tijde van de cessies wist;

dat de Staat dit subsidiair heeft gesteld en te bewijzen aangeboden, doch de Friesch-Groningsche daartegenover heeft aangevoerd, dat zij verwachtte en verwachten mocht, dat de Landelijke zich uiteindelijk de benodigde bedragen door de uitgifte van pandbrieven zou verschaffen, al veronderstelde zij, dat de koopsommen der vorderingen op enigerlei wijze door de Staat werden voorgeschoten;

dat de Raad de Staat tot het hieronder te formuleren bewijs zal toelaten, doch hieraan wil toevoegen:

dat de vraag of in een gegeven geval het achterwege laten van ingrijpen in een rechtsbetrekking al dan niet onredelijk is, hetgeen naar luid van artikel 22 E 100 naar redelijkheid en billijkheid moet worden beoordeeld, uit de aard der zaak slechts beantwoord kan worden met waardering van alle bijzonderheden van dat geval;

dat partijen in hun uitvoerig debat de Raad zeer weinig inlichtingen hebben verstrekt over de onderhandelingen, die tot de cessies hebben geleid, het aan die cessies voorafgegane overleg van de hypotheekbanken met elkander en met derden en de overwegingen, die tot aanvaarding van het voorstel tot cessie hebben doen besluiten;

dat het getuigenverhoor hierover wellicht meer licht zal verspreiden en de resultaten van de bewijslevering wellicht tot wijziging van 's Raads aanvankelijk oordeel zullen leiden;

dat de Raad ook des nodig aan de hand van die resultaten nader zal beslissen of de Friesch-Groningsche, zo zij de door de Staat gestelde feiten niet wist, deze had behoren te weten en welk gevolg hieraan ware toe te kennen;

dat de Raad de beslissing op het verzoek van de Staat tot herziening van de tussen de Landelijke en de Friesch-Groningsche gewezen uitspraak aanhoudt totdat op de zelfstandige vordering van de Staat zal kunnen worden beslist;

Rechtdoende:

Beveelt de Staat, door getuigen te bewijzen:

dat de overdrachten van de ten processe bedoelde vorderingen door de Friesch-Groningsche aan de Landelijke zijn gefinancierd door de Staat op zodanige wijze, dat de op die vorderingen te lijden verliezen in de gegeven omstandigheden noodzakelijkerwijze geheel of voor een belangrijk deel blijvend ten laste van de Staat kwamen;

dat de Friesch-Groningsche dit ten tijde van de overdrachten wist;

Houdt alle verdere uitspraak aan;

Bepaalt, dat dit getuigenverhoor zal worden gehouden in één der lokalen van het Gebouw van de Raad aan de Koninginnegracht 24, te 's-Gravenhage, op Dinsdag 7 December 1948 des voormiddags te 10.30 uur, ten overstaan van Prof. Houwing, ten deze aangewezen als lid-commissaris.

RAAD RECHTSHERSTEL, AFDELING RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 6 Juli 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, Prof. Duyfjes en Block).

Terecht heeft de Afdeling Onroerende Goederen beslist, dat onder „geschillen ten aanzien van onroerende goederen" van art. 113a E 100 uitsluitend dienen te worden verstaan geschillen, waarvan de te ontwerpen minnelijke regeling aanleiding moet geven tot over- of inschrijving in de openbare registers bedoeld in artt. 671 en 1224 B.W.

Verzoeker bleef zelf tegenover de Gemeente de canon verschul-

digd, ook over de jaren dat zijn „vertegenwoordiger", het A.N.B.O., het feitelijk beheer heeft gevoerd over zijn erfpachtspercelen.
Het door de Gemeente aan het A.N.B.O. betaalde evacuatie-geld was niet de betaling van een schuld van de Gemeente aan het A.N.B.O., maar een schuld van de Staat aan het A.N.B.O., waarbij de Gemeente slechts als betalingsinstantie fungeerde, zodat compensatie met de canon-vordering niet mogelijk was.
Het is niet billijk om de schade, ontstaan door het optreden van verzoeker's „beheerder", ten laste van de Gemeente te brengen.
Onder de gegeven omstandigheden treft het beleid der Gemeente generlei verwijt.
Primaire vordering, betreffende hoger beroep tegen de beslissing van de Afdeling Onroerende Goederen, afgewezen.
Eerste subsidiaire vordering tot nietigverklaring van de beheersoverdracht aan het A.N.B.O. toegewezen.
De overige subsidiaire vorderingen ontzegd.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.).

VONNIS.

Inzake:

Mr. D. Simons, requestrant,

contra:

1. *A.N.B.O., gerequestreerde*
   Gemachtigde: *Mr. B. J. Gottschalk.*
2. *Gemeente 's-Gravenhage, mede-gerequestreerde.*
   Gemachtigde: *Jhr. Mr. J. H. de Brauw.*

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Rechtspraak, Meervoudige Kamer te 's-Gravenhage;

Gelezen het request d.d. 4 Juli 1947 van Mr. David Simons, te dezer zake woonplaats kiezende aan de Hooistraat No. 7 te 's-Gravenhage;

Gelezen het op 4 October 1947 ter griffie ingekomen antwoord van de Gemeente 's-Gravenhage, vertegenwoordigd door haar burgemeester Mr. W. H. J. Visser, woonplaats kiezende te 's-Gravenhage, ten kantore van haar gemachtigde, Jhr. Mr. J. H. de Brauw;

Nog gelezen het ongedagtekende antwoord van het Algemeen Nederlands Beheer van Onroerende Goederen, daartoe strekkende, dat het A.N.B.O. zich refereert aan het oordeel van de Raad;

Gehoord requestrant in persoon en eerste gerequestreerde bij monde van haar procureur Mr. C. R. C. Wijckerheld Bisdom ter zitting van 20 Mei 1948, terwijl tweede gerequestreerde bij zijn schrijven van 18 Mei 1948 verklaard heeft van mondelinge toelichting af te zien;

Gelet op de overgelegde stukken:

Overwegende, dat requestrant in zijn introductief request in hoofdzaak heeft gesteld: dat hij sinds Januari 1940 erfpachter is van twee ten requeste nader omschreven percelen, in eigendom toebehorende aan de Gemeente 's-Gravenhage;

dat voor dit erfpachtsrecht jaarlijks verschuldigd was een canon, welke laatstelijk bedroeg f 420,40;

dat verzoeker heeft moeten ondervinden, dat tijdens de bezetting in 1942 de Niederländische Grundstücksverwaltung het beheer van deze percelen opdroeg aan de A.N.B.O. te 's-Gravenhage, Beeklaan 415, welke beheerder vervolgens verzoeker uit het huis heeft verwijderd en dit heeft doen bewonen door een N.S.B.-er met de bedoeling dit aan deze te verkopen;

dat deze verkoop niet is doorgegaan, omdat spoedig daarop het huis moest worden geëvacueerd, zijnde dit gelegen in de zône Scheveningen;

dat vervolgens f 800, evacuatie-vergoeding door de Evacuatiedienst der Gemeente 's-Gravenhage jaarlijks werd betaald aan de A.N.B.O.;

dat verzoeker na de bevrijding uit het buitenland teruggekeerd, van de A.N.B.O. het feitelijke beheer over het huis heeft herkregen;

dat hij van de Gemeente 's-Gravenhage heeft vernomen, dat niet waren betaald de canons per 1 November 1943, 1944 en 1945;

dat verzoeker gaarne bereid is de canon over 1945 en de volgende jaren te voldoen;

dat hij echter wenst, dat wordt nietig verklaard de rechtsbetrekking van beheer van de percelen tijdens de bezetting tot stand gebracht met regeling van de gevolgen daarvan overeenkomstig artikel 26 van het Besluit E 100 met name ten opzichte van de Gemeente 's-Gravenhage;

dat verzoeker immers meent, dat redelijkheid en billijkheid met zich brengen, dat bij het nietigverklaren van het beheer gedurende de tijd der bezetting wordt bepaald, dat de boedel van de beheerder, de A.N.B.O. of wel die van de Niederländische Grundstücksverwaltung, op wier last deze handelde, voorzover bevattende opbrengsten van de bovengenoemde percelen, wordt belast met de canons over de jaren 1943 en 1944, verschuldigd aan de Gemeente 's-Gravenhage, terwijl verzoeker van deze verplichting voor die jaren uitdrukkelijk wordt vrijgesteld en ook zijn percelen terzake met generlei aansprakelijkheid belast blijven;

dat immers de Gemeente 's-Gravenhage zeer wel zonder de belangen van verzoeker te schaden en terwijl zij hierdoor haar belangen diende, bij de A.N.B.O. had kunnen aandringen op betaling van de verschuldigde erfpachtscanons;

welke nalatigheid van eerste gerequestreerde door requestrant in zijn request in den brede wordt beschreven en ter terechtzitting nader toegelicht;

dat verzoeker voorts van mening is, dat de Afdeling Onroerende Goederen, bij wie zij deze zaak oorspronkelijk had aangebracht, zich ten onrechte onbevoegd heeft verklaard, op al welke gronden verzoeker heeft verzocht:

primair in hoger beroep te beslissen, dat op het door verzoeker aanhangig gemaakte geschil toepasselijk zijn de artikelen 113a tot en met 113d van het Besluit Herstel Rechtsverkeer;

subsidiair:

1. nietig te verklaren de rechtsbetrekking van beheer van de A.N.B.O. over de in de aanhef genoemde percelen;
2. ingevolge artikel 26 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer te bepalen, dat de Gemeente 's-Gravenhage voor de invordering van de aan haar verschuldigde canons voor de genoemde percelen over 1943 en 1944 uitsluitend rechten kan laten gelden op de boedel van de A.N.B.O. of van de Niederländische Grundstücksverwaltung, voorzover deze opbrengsten terzake van de genoemde percelen bevat;

Overwegende, dat requestrant ter terechtzitting acte heeft gevraagd van zijn verzoek het petitum van zijn request te mogen aanvullen met het volgende:

> „*meer subsidiair* gewijzigd vast te stellen de tijdens de jaren 1943 en 1944 onstane rechtsbetrekkingen van de verplichtingen tot betaling van canons over deze jaren voor de in de aanhef genoemde percelen, aldus, dat de Gemeente 's-Gravenhage voor de invordering van deze canons uitsluitend rechten kan laten gelden op de boedel van de A.N.B.O. of die van de Niederländische Grundstücksverwaltung voor zover deze opbrengsten over deze jaren terzake van de genoemde percelen bevatten."

Overwegende, dat de Gemeente ten aanzien van het primair gedaan verzoek zich heeft gerefereerd aan het oordeel van de Raad, doch dit moet worden afgewezen aangezien de Afdeling Onroerende Goederen met juistheid heeft beslist, dat zij tot kennisneming van deze zaak niet bevoegd was, aangezien de Afdeling terecht de woorden „geschillen ten aanzien van onroerende goederen" van art. 113a, lid 1, van het Besluit Herstel Rechtsverkeer op-

vat in die zin, dat hieronder uitsluitend dienen te worden verstaan geschillen, waarvan de te ontwerpen minnelijke regeling te zijner tijd aanleiding moet geven tot over- of inschrijving in de openbare registers, bedoeld in de artt. 671 en 1224 van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende, dat deze Afdeling dus bevoegd is van de rechtstreeks bij haar voorgebrachte subsidiaire vordering kennis te nemen;

Overwegende, dat de beide gerequestreerden tegen toewijzing van de subsidiaire sub 1 voorgebrachte eis geen bezwaar hebben gemaakt, zodat waar deze vordering tot nietigverklaring van de rechtsbetrekking van beheer van het A.N.B.O. over de bovengenoemde percelen op art. 23 juncto 25 van het Besluit E 100 berust, tegen inwilliging daarvan geen bezwaar bestaat;

Overwegende, dat het subsidiair sub 2 door requestrant gevraagde, ook in de vorm waarin hij zijn verzoek ter terechtzitting heeft gegoten, echter niet voor toewijzing vatbaar is;

Overwegende, dat immers voorop dient te worden gesteld, dat ook in de voorstelling van requestrant, hijzelf toch gedurende de jaren 1942—1945, waarin het A.N.B.O. het feitelijk beheer over zijn erfpachtspercelen heeft gevoerd, voor de verschuldigde canons de debiteur van de Gemeente bleef en in deze positie niet door het A.N.B.O. werd vervangen, zodat, wanneer zijn „vertegenwoordiger" de over deze jaren verschuldigde canons niet betaalde, deze canons na die jaren nog door hèm en niet door het A.N.B.O. verschuldigd bleven;

dat de nietigverklaring van het A.N.B.O.-beheer hierin dan ook niet de minste verandering brengt en er daarom op zichzelf geen grond bestaat, om de Gemeente voor de invordering van deze canons naar het A.N.B.O. te verwijzen;

Overwegende, dat requestrant voorts van mening is, dat een grond voor deze verwijzing gevonden zou kunnen worden in de nalatigheid van de Gemeente om tijdens de bezettingsjaren bij het A.N.B.O. op betaling der canons voldoende aan te dringen, doch de Raad ook hierin niet met requestrant mee kan gaan;

dat door het antwoord van gerequestreerde en door de mondelinge toelichting van partijen ter terechtzitting immers vast is komen te staan, dat gedurende de bezetting de Gemeente geen schuld aan requestrant of aan het A.N.B.O. heeft gehad, waarmede zij haar canonvordering op requestrant had kunnen compenseren;

dat met name het door de Gemeente aan het A.N.B.O. uitbetaalde evacuatiegeld niet de betaling van een schuld van de Gemeente aan het A.N.B.O. is geweest, maar van een schuld van de Staat aan het A.N.B.O., waarbij de Gemeente slechts als betalingsinstantie fungeerde;

dat nu wel requestrant aan de Gemeente verwijt, dat deze, terwijl zij wist, dat het A.N.B.O. door de ontvangst van de evacuatievergoeding voldoende fonds voor betaling van de canons in handen had, niet op voldoende wijze bij het A.N.B.O. op die betaling heeft aangedrongen, waardoor requestrant schade zou hebben geleden, welke anders zou zijn voorgekomen, doch ook deze redenering geen hout snijdt;

dat namelijk, de vraag in het midden gelaten of het A.N.B.O. werkelijk voldoende fondsen tot betaling der canons onder zich heeft gehad, waarover partijen van mening blijven verschillen, in elk geval tijdens de bezettingstijd het standpunt, dat ten deze naar de mening van requestrant door de Gemeente had behoren te zijn ingenomen, geenszins zo duidelijk door de omstandigheden werd voorgeschreven, dat bij afwijking daarvan het billijk zou zijn om een schade, die requestrant door het optreden van zijn „beheerder" is overkomen, ten laste van de Gemeente te brengen;

dat terwijl aan de ene kant er voor de Gemeente reden aanwezig was om de canon-vordering, welke zij op requestrant had, zoveel mogelijk uit het door het A.N.B.O. beheerde vermogen van requestrant betaald te zien te krijgen, waardoor dat vermogen althans voor dat gedeelte overeenkomstig zijn bestemming zou worden gebruikt, er aan de andere kant voor de Ge-

meente ernstige grond bestond om met haar eisen tegenover de, in haar ogen, toch altijd onrechtmatige beheerder voorzichtig te zijn, opdat deze op grond van wezenlijke dan wel versierde redenen niet tot liquidatie van het door hem geoccupeerde vermogen zou overgaan;

dat in dit licht beschouwd en in aanmerking genomen, dat de Gemeente het A.N.B.O. tot tweemaal toe rechtstreeks en nog eenmaal door de hypotheekhouder tot betaling van de achterstallige canons heeft aangemaand, geenszins gezegd kan worden, dat het beleid van de Gemeente enig verwijt treft;

Overwegende, dat op grond van het voorgaande de tweede subsidiaire vordering van requestrant behoort te worden afgewezen en deze, waar hij aldus in hoofdzaak in het ongelijk is gesteld, in de kosten behoort te worden veroordeeld;

Rechtdoende:

Wijst de primaire vordering af;

Verklaart zich bevoegd van de subsidiaire vordering kennis te nemen;

Verleent acte waarvan acte is gevraagd;

Wijst de eerste subsidiaire vordering toe en verklaart mitsdien nietig de rechtsbetrekking van beheer van het A.N.B.O. over de bovengenoemde percelen;

Ontzegt requestrant zijn tweede en meer subsidiaire vordering;

Veroordeelt requestrant in de kosten van het geding tot op heden aan de zijde van het A.N.B.O. gevallen begroot op f 25,— (vijf en twintig gulden) en aan de zijde van de Gemeente op f 175,— (honderd en vijfenzeventig gulden).

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE

Mededelingen van de Afdeling

No. 186. Verlaging heffing Waarborgfonds Rechtsherstel.

De Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel deelt, voor zover nodig in opdracht van de Minister van Financiën, mede, dat

met ingang van 1 October 1948

de heffing ten behoeve van het Waarborgfonds Rechtsherstel wordt verlaagd van

¼ % tot 1 ‰.

29 September 1948.

Uitspraken der Afdeling op grond van de bepalingen van Hoofdstuk IV van het Besluit Herstel Rechtsverkeer. (E 100)

No. 50. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 5 October 1948. (Mr. H. A. Hartogh).

De Beursvoorschriften 1941 A (verbod van handel in certificaten van Amerikaanse aandelen en opeisbaarstelling van voorschotten in rekening-courant enz. tegen onderpand van dergelijke certificaten) zijn niet een maatregel van de bezetter waarvan in E 93 is bepaald, dat zij geacht worden nimmer van kracht te zijn geweest. Door deze Beursvoorschriften is aan de geschiktheid van certificaten van Amerikaanse aandelen om te dienen tot onderpand van voorschotten in rekening-courant aanmerkelijk afbreuk gedaan. Er kan derhalve aan de bank niet verweten worden dat zij, gebruik makend van haar contractuele rechten, òf verkoop, òf verwisseling van onderpand verlangde.

BESLISSING.

Inzake:

A. J. C. Huffstadt Sr., requestrant

contra:

F. J. Houwert, gerequestreerde.
Gemachtigde: *De Nederlandsch-Indische Handelsbank N.V.*

Tussen A. J. C. Huffstadt Sr., requestrant, en de Nederlandsch-Indische Handelsbank, hierna te noemen „de Bank", die optreedt voor gerequestreerde, bestaat een geschil omtrent vier certificaten van 10 shares Republic Steel Nrs. 8124, 32928, 33441 en 47662.

Weliswaar is F. J. Houwert de tegenwoordige bezitter van deze effecten, doch als antwoord op het request is van hem geen verweerschrift gekomen. Daarentegen kwam zulk een schrijven van „de Bank". Aangenomen kan dus worden, dat „de Bank" voor gerequestreerde optreedt.

Genoemde effecten waren in 1941 klaarblijkelijk eigendom van requestrant en berustten in onderpand voor een debetsaldo ten laste van requestrant bij „de Bank". De Beursvoorschriften 1941 A van 11 Juni 1941 verboden de handel in certificaten van Amerikaanse aandelen met ingang van 1 Juli 1941 en stelden alle voorschotten in rekening-courant, enz., tegen onderpand van dergelijke certificaten met ingang van 16 Juni 1941 onmiddellijk opeisbaar. Op grond dezer Beursvoorschriften 1941 A heeft „de Bank" requestrant verzocht opdracht te geven tot verkoop van zijn in onderpand liggende certificaten van Amerikaanse aandelen, aan welk verzoek requestrant vrijwillig voldeed.

Koper was F. J. Houwert, gerequestreerde, voor wie „de Bank" deze certificaten van Amerikaanse aandelen kocht.

Op grond van het feit, dat koper wist, althans kon weten, dat bedoelde effecten afkomstig waren uit een gedwongen verkoop, zodat hier geen sprake is van verkrijging te goeder trouw,

vraagt requestrant:

1e. nietigverklaring van de verkoop aan gerequestreerde;

2e. veroordeling van gerequestreerde tot afgifte aan requestrant van de litigieuse effecten.

Met het argument „gedwongen verkoop" bedoelt requestrant klaarblijkelijk, dat de Beursvoorschriften 1941 A, vastgesteld door de wnd. Secretaris-Generaal van het Departement van Financiën, Mr. Rost van Tonningen, zijn te beschouwen als vastgesteld onder onbehoorlijke invloed van een persoon of instantie (E 100 art. 25 sub b).

De Afdeling constateert, dat deze Beursvoorschriften niet zijn een maatregel van de bezetter, waarvan is bepaald in E 93, dat zij geacht worden nimmer van kracht te zijn geweest.

Requestrant had bij „de Bank" een debetpositie in rekening-courant, gedekt door effectenonderpand. Door het openen van zulk een rekening was „de Bank" ingevolge par. 19 der Algemeene Voorwaarden voor Rekeninghouders bevoegd op ieder door „de Bank" te kiezen tijdstip (meestal geschiedt zulks op een voor cliënten juist bijzonder ongunstig tijdstip) het pand te realiseren.

Nu hebben de Beursvoorschriften 1941 A aan de geschiktheid van certificaten van Amerikaanse aandelen om te dienen tot onderpand van voorschotten in rekening-courant aanmerkelijk afbreuk gedaan. Het gaat daarom niet aan „de Bank" er een grief van te maken, dat zij van haar *contractuele* rechten gebruik maakte en òf verkoop òf verwisseling van onderpand verlangde. Zij was toch niet gehouden het risico, dat in de nieuwe Beursvoorschriften gelegen was, voor haar rekening te nemen. Requestrant kan dan ook niet gezegd worden het bezit van deze litigieuse stukken anders dan op rechtmatige wijze te hebben verloren.

Waar zulks het geval is, is de vraag of de verkrijging al dan niet was te goeder trouw niet meer terzake dienende.

De Afdeling is slechts bevoegd de beslissing te geven onder voorbehoud van rechten van derden, die bij de effectenregistratie mochten blijken te bestaan.

Rechtdoende beslist de Afdeling onder voorbehoud van rechten van derden, dat gerequestreerde als eigenaar van de voornoemde effecten wordt erkend.

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN en VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

Circulaires van het Nederlandse Beheersinstituut, gericht aan de plaatselijke bureaux en vertegenwoordigers.

Reichsmark-vorderingen op Duitsers in de Westelijke Zônes van Duitsland C. Secr/48/08.

Ten aanzien van Nederlandse vorderingen op Duitsers in de Westelijke Zônes van Duitsland wordt het volgende medegedeeld:

In Reichsmarken uitgedrukte schuldverplichtingen jegens onderdanen van de Verenigde Naties, derhalve ook Nederlanders, zullen in het algemeen op zodanige wijze in Duitse marken worden omgezet, dat de schuldenaar voor iedere tien R.M. slechts één Duitse Mark aan zijn schuldeiser behoeft te betalen. Dit geldt echter niet, wanneer de schuldeiser een betaling overeenkomstig dit voorschrift weigert of vóór 20 October 1948 aan zijn schuldenaar mededeelt, dat hij niet met dergelijke omzetting van zijn vordering accoord gaat. Dit laatste heeft geen betrekking op vorderingen op overheidsinstellingen en op tegoeden bij banken en andere geldinstituten, waarvan de omzetting en verlaging der nominale waarde onvoorwaardelijk geschiedt.

In verband hiermede brengen wij te Uwer kennis, dat in het algemeen de betaling overeenkomstig voormelde omrekening niet mag worden geaccepteerd. Vóór 20 October 1948 dient derhalve hiervan aan Duitse schuldenaars mededeling te worden gedaan, tenzij de onder beheer c.q. bestuur gestelde schriftelijk heeft te kennen gegeven met betaling tegen de voorgeschreven omrekeningskoers genoegen te nemen.

Wij verzoeken U van het vorenstaande kennis te geven aan de onder U ressorterende beheerders, bestuurders en bewindvoerders *).

20 September 1948.

Mededelingen van het Ned. Beheersinstituut.

Commissies Beheersconflicten.

Gemeenschappelijk Besluit van de Ministers van Justitie, van Financiën, van Economische Zaken, van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en van Overzeese Gebiedsdelen d.d. 11 Juni 1948, 1ste Afdeling A. No. 1985, opgenomen in Stcrt. 12 October 1948, No. 197.

Gelet op het bepaalde in de Besluiten Herstel Rechtsverkeer en Vijandelijk Vermogen;

Besluiten:

1. In alle plaatsen, waar een bureau of een vertegenwoordiging van het Nederlandse Beheersinstituut is gevestigd, kan een commissie worden ingesteld, welke tot taak heeft klachten omtrent het Nederlandse Beheersinstituut te onderzoeken.

---

*) Volgens het Deviezenbesluit 1945 moet van een protest als bovenbedoeld afschrift worden gezonden, of, indien reeds is geprotesteerd, kennis worden gegeven aan De Nederlandsche Bank N.V., Afdeling Centrale Administratie, Rokin 6, Amsterdam (voor formulering protest zie Financiëel Dagblad van 27 Sept. 1948 blz. 2 of Economische Voorlichting van 28 Sept. 1948, blz. 1747).

2. De taak van de commissie strekt zich uit over alle gebieden, waarop het Nederlandse Beheersinstituut een taak heeft, met name over de uitvoering van het Besluit Vijandelijk Vermogen, die van het Besluit Herstel Rechtsverkeer, voor zover betreft de aan genoemd instituut gegeven delegatie van de Afdeling Beheer, Voorzieningen voor Rechtspersonen en Voorzieningen voor Afwezigen van de Raad voor het Rechtsherstel, alsook die van andere besluiten of beschikkingen.

3. De Minister van Justitie is belast met de samenstelling van de commissies en gemachtigd de beloning harer leden en personeel te regelen.

4. De commissies zullen onderworpen zijn aan de instructies van de Minister van Justitie.

De Minister van Justitie,
J. H. VAN MAARSEVEEN.

De Minister van Financiën,
P. LIEFTINCK.

De Minister van Economische Zaken,
VAN DEN BRINK.

De Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening,
MANSHOLT.

De Minister van Overzeese Gebiedsdelen,
J. A. JONKMAN.

Commissies Beheersconflicten.

Bij beschikking van de Minister van Justitie van 5 October 1948, 1ste Afdeling A., No. 1768, zijn, ter uitvoering van het hierboven vermelde besluit, in de ondervolgende plaatsen Commissies Beheersconflicten opgericht, samengesteld als volgt:

's-Hertogenbosch:

Voorzitter: Mr. L. E. H. Rutten, rechter.
Leden: J. P. Apers, accountant, en Mr. G. J. E. Poerink, officier-commissaris bij de krijgsraad.
Secretaris: Mr. V. A. D. M. van Haren, substituut-griffier.

Eindhoven:

Voorzitter: Mr. G. J. M. van den Dungen, kantonrechter-plaatsvervanger.
Leden: J. A. P. Cornelisse, accountant, en Mr. J. G. M. Lauwers, candidaat-notaris.
Secretaris: Mr. M. A. G. Joosten, advocaat en procureur.

Breda:

Voorzitter: Mr. C. A. A. M. van der Kroon, rechter.
Leden: G. H. M. van Arendonk, candidaat-notaris, en G. P. Loman, accountant.
Plaatsvervangende leden: Mr. J. P. Hustinx, substituut-officier van Justitie, en Mr. A. A. M. van Loon, particulier.
Secretaris: Mr. C. C. Spiegel, advocaat en procureur.

Maastricht:

Voorzitter: Mr. J. F. I. M. Tielens, rechter.
Leden: H. J. H. Hoenen, notaris, en A. E. Duynstee, industrieel.
Plaatsvervangende leden: R. M. L. L. Groutars, notaris, en P. C. H. Aerts, algemeen secretaris der Kamer van Koophandel.
Secretaris: Mr. J. Hage, substituut-griffier.

Venlo:

Voorzitter: Mr. R. H. van Basten Batenburg, kantonrechter.
Leden: A. V. H. G. Goossens, industrieel, en H. Winters Mzn., accountant.
Secretaris: Mr. B. H. M. Luykx, advocaat en procureur.

Arnhem:

Voorzitter Mr. C. W. Dubbink, rechter.
Leden: M. H. Boevé, bankdirecteur, en Ir. J. F. Schönfeld, gepensionneerd ambtenaar.
Secretaris: Mr. W. F. Leemans, griffier van de Raad van Beroep.

Zwolle:

Voorzitter: Mr. J. Milders, vice-president van de arrondissements-rechtbank.
Leden: J. P. L. van der Lande, industrieel, en Mr. F. R. Crommelin, burgemeester van Vollenhove.
Plaatsvervangend lid: F. Middag, landbouwer.
Secretaris: Mr. J. L. Rijndorp, substituut-griffier.

Enschede:

Voorzitter: Mr. C. van der Poel Hiddingh, kantonrechter.
Leden: W. H. van Bruggen, secretaris Bedrijfsgroep, en K. J. Elderink, correspondent Nederlandsche Bank.
Plaatsvervangende leden: G. Kromhof, landbouwer, en Mr. J. H. D. Munnik, griffier.
Secretaris: Mr. S. H. Attema, advocaat en procureur.

's-Gravenhage:

Voorzitter: Mr. M. Ch. de Jongh, rechter.
Leden: W. Heukels, referendaris bij het Bureau Statistiek; Dr. J. Th. A. H. van der Putten, administrateur bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken; Mr. J. Velders, referendaris ter Gemeentesecretarie, en S. Deijs, accountant.
Secretaris: Mr. J. F. B. Rutgers, advocaat en procureur.

Rotterdam:

Voorzitter: Mr. Dr. G. L. van Oosten Slingeland, vice-president van de arrondissementsrechtbank.
Leden: Drs. W. H. Borrie, Rijksaccountant; Mr. H. Schadee, dispacheur; H. M. de Boer, koopman, en Mr. T. Leopold, candidaat-notaris.
Secretaris: Mr. P. Beukenhorst, wnd. griffier.

Goes:

Voorzitter: H. R. Heerema, inspecteur der domeinen.
Leden: B. van den Berg, bankdirecteur, en J. Meijling, candidaat-notaris.
Secretaris: Mr. J. Sepers, advocaat en procureur.

Amsterdam:

Voorzitter: Mr. L. P. M. Loeff, rechter.
Leden: Mr. Dr. F. C. Cremer, rechter-plaatsvervanger, en C. van Uden, accountant.
Secretaris: Mr. J. Schaafsma, substituut-griffier.

Alkmaar:

Voorzitter: Mr. H. K. A. Stoffels, rechter.
Leden: Mr. H. Bockwinkel, candidaat-notaris, en H. W. Holsmuller, accountant.
Secretaris: Mr. C. D. Thijs, advocaat en procureur.

Haarlem:

Voorzitter: Mr. C. E. Muller, rechter.
Leden: W. H. van der Horst, accountant, en J. Clausing, administrateur.
Plaatsvervangend lid: J. de Reede, notaris.
Secretaris: Mr. W. Glastra, advocaat en procureur.

Utrecht:

Voorzitter: Mr. J. J. Plugge, rechter.
Leden: H. J. Wildschut, oud-bankdirecteur, en W. van Scherpenzeel, candidaat-notaris.
Secretaris: G. I. M. Knottnerus, wnd. griffier.

Leeuwarden:

Voorzitter: Mr. B. Dorhout, rechter.
Leden: Mr. H. H. Menalda, advocaat en procureur, en P. N. Roggeveen, inspecteur der domeinen.
Secretaris: Mr. J. E. de Jonge, substituut-griffier.

Groningen:

Voorzitter: Mr. H. Venema, oud-burgemeester.
Leden: D. G. I. Landweer, industrieel, en D. Nanninga Mzn., handelaar.
Secretaris: Mej. Mr. A. A. Berg, wnd. griffier.

Assen:

Voorzitter: Mr. A. Maassen, rechter.
Leden: J. Zomers, officier-fiscaal, en Mr. C. J. van Oldenbeek, ambtenaar O.M.
Secretaris: Mr. A. H. Frankema, substituut-griffier.

Publicaties in de Nederlandse Staatscourant

Vermögensverwaltung- und Renten-Anstalt.

De Vermögensverwaltung- und Renten-Anstalt te Amsterdam zal uit de thans beschikbare activa overgaan tot een eerste liquidatie-uitkering aan haar crediteuren van 30 %. De Minister van Financiën heeft bepaald, dat 25 % der vorderingen + een maximum van f 1000,— in vrij geld en het overige in geblokkeerd geld zal worden uitgekeerd.

De aandacht wordt er op gevestigd, dat voor deze uitkering slechts in aanmerking komen crediteuren, voor zover hun vorderingen op de V.V.R.A. vaststaan. Dientengevolge zullen de crediteuren, die een vordering op de V.V.R.A. hebben verkregen uit hoofde van verkoop van vermogensbestanddelen tegen hun wil en die in verband daarmede een vordering tot rechtsherstel hebben, eerst dan aanspraak kunnen maken op deze uitkering, nadat hun rechtsherstel is afgewikkeld en daarmede hun vordering is komen vast te staan of nadat de zekerheid is verkregen, dat geen rechtsherstel zal plaats vinden.

Een circulaire aan crediteuren, waarin nadere bijzonderheden omtrent deze uitkering zijn opgenomen, is voor belanghebbenden te verkrijgen ten kantore van de V.V.R.A., Sarphatistraat 47—55, Amsterdam-C.

Aangezien de reconstructie van de administratie van de Vermögensverwaltungs- und Renten-Anstalt, die, zoals bekend, geheel verloren is gegaan, nog niet voltooid is en de waarde van verschillende activa, speciaal ten aanzien van die, welke in Duitsland berusten, nog niet kan worden vastgesteld, kunnen thans nog geen mededelingen met betrekking tot de verdere vooruitzichten worden gedaan.

(Ned. St. Crt., 15 Oct. 1948, No. 200).

Algemene vergaderingen van rechtspersonen.

Blijkens publicatie in de Nederlandse Staatscourant van 29 October 1947, No 209, is voor het bijeenroepen en houden van algemene vergaderingen van verenigingen, die een onderneming vormen in de zin van het Besluit op de Ondernemingsbelasting 1942 (Verordening No. 50/1942), en van vennootschappen voorafgaande toestemming van de Raad voor het Rechtsherstel vereist, indien op die vergaderingen worden behandeld voorstellen tot liquidatie of wijziging van het kapitaal dan wel tot winstverdeling, die een hogere dividenduitkering inhoudt dan hetzij van 9 %, hetzij van het percentage of het bedrag, dat over het aan het afgesloten boekjaar voorafgaande boekjaar werd gedeclareerd.

Daartoe gemachtigd door de Raad voor het Rechtsherstel, afdeling beheer, voorzieningen voor afwezigen en voorzieningen voor rechtspersonen, verleent het Nederlandse Beheersinstituut hierbij dispensatie van het in artikel 101, lid 1, van het Besluit Herstel Rechtsverkeer, Staatsblad No. E 100, vervatte verbod tot het zonder voorafgaande toestemming van genoemde afdeling

van deze raad bijeenroepen en houden van vergaderingen van rechtspersonen, ook voor zover op die vergaderingen voorstellen worden behandeld, die behoren tot de in de vorige alinea genoemde categorieën. Dit betekent derhalve, dat voor het bijeenroepen en houden van algemene vergaderingen van verenigingen en van vennootschappen generlei toestemming van de Raad voor het Rechtsherstel, afdeling beheer, voorzieningen voor afwezigen en voorzieningen voor rechtspersonen (het Nederlandse Beheersinstituut) meer vereist is.

Kunnen derhalve algemene vergaderingen van rechtspersonen zonder meer worden bijeengeroepen en gehouden, voor uitoefening van het stemrecht op die vergaderingen, voor zover deze aan het bezit van aandelen verbonden is, dient echter nog steeds voorafgaande toestemming gevraagd te worden aan en verkregen te worden van de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie, Keizersgracht 143, Amsterdam-C., indien op die vergaderingen worden behandeld voorstellen tot liquidatie of wijziging van het kapitaal dan wel tot winstverdeling, die een hogere dividend-uitkering inhoudt dan hetzij van 9 %, hetzij van het percentage of het bedrag, dat over het aan het afgesloten boekjaar voorafgaande boekjaar werd gedeclareerd.

Verzoeken tot uitoefening van stemrecht op aandelen op deze vergaderingen moeten in het vervolg derhalve niet meer worden ingediend bij de bureaux of vertegenwoordigers van het Nederlandse Beheersinstituut, doch uitsluitend bij de Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel.

(Ned. St. Crt., 26 Oct. 1948. No. 207).

AFDELING ONROERENDE GOEDEREN

De verhouding tussen opvolgende kopers van Joods onroerend goed („Regresacties").

Eén der geschilpunten bij het rechtsherstel van onroerend goed, hetwelk de bemiddelaars de meeste moeilijkheden bezorgt, is wel de vraag, of de tegenwoordige eigenaar van Joods onroerend goed de schade welke hij lijdt door het verlies van het pand geheel of gedeeltelijk mag verhalen op zijn voorgangers in de eigendom.

De Afdeling Onroerende Goederen heeft partijen en notarissen, die zich om advies tot haar wendden er steeds op gewezen, dat de gevolgen van de nietigverklaring van de overeenkomsten naar redelijkheid en billijkheid geregeld moeten worden, zodat de feitelijke omstandigheden, waaronder de overeenkomsten tot stand kwamen, van belang zijn voor het vaststellen van ieders aandeel in de schade.

Naar het oordeel van de Afdeling zijn de transporten in grote trekken in drie categorieën te onderscheiden:

A. De eerste koper, die rechtstreeks van de Duitse instelling kocht, deed dit, om het onroerend goed te „ariseren" en verkocht dit weer aan een derde omdat hij bij de aankoop niet de bedoeling had het perceel zelf te behouden.

B. De eerste koper was onwetend op het gebied van onroerende goederen en kocht op advies van b.v. een makelaar. Na het tekenen van de voorlopige koopacte of het passeren der notariële akte ontdekte hij, dat hij van een Duitse instelling gekocht had en verkocht het perceel weer zo spoedig mogelijk. Bij deze verkoop waarschuwde hij echter de koper, dat het perceel voormalig Joods bezit was en dat dit de reden was, waarom hij het weer kwijt wilde.

C. Zowel de eerste als de tweede koper wist, dat het Joods onroerend goed was, doch achtte dit geen beletsel om hierin handel te drijven en zij aanvaardden beiden het risico, dat aan deze transporten verbonden was.

Rekening houdend met deze drie mogelijkheden adviseerde de Afdeling Onroerende Goederen om het in sub A gemelde geval aan de laatste eigenaar voor de gehele schade een regresactie op zijn voorganger toe te kennen, in het sub B gemelde geval slechts voor het bedrag, waarmede de eerste koper gebaat was b.v. doordat deze het onroerend goed wederom met winst verkocht had en in het sub C genoemde geval beide kopers een gelijk aandeel in de schade te doen dragen.

De Afdeling Rechtspraak heeft omtrent de geschilpunten, welke zich bij het rechtsherstel van onroerende goederen voordoen, in hoogste instantie te beslissen, zodat het voor de Afdeling Onroerende Goederen moeilijk was een definitief oordeel uit te spreken, zolang er weinig of geen uitspraken van de Afdeling Rechtspraak bekend waren. Thans zijn echter verschillende uitspraken bekend geworden, waarvan de voornaamste overwegingen hieronder volgen:

I. Uitspraak van de Kamer te Amsterdam d.d. 26 Januari 1948 (N.R. 1948, No. 1217).

> „O. dat blijkens voormeld proces-verbaal van zwarigheden, alsmede de thans ingediende verweerschriften het partijen verdeeld houdende punt raakt de vraag of de door den laatsten koper, partij Burger, tengevolge van het verzochte rechtsherstel te lijden schade door dezen zelf behoort te worden gedragen dan wel door dezen kan worden afgewenteld op zijn voorgangers-kopers, partijen van Eysden en Duinker, door middel van ene aan partij Burger op partij Duinker en daarna aan partij Duinker op partij Eysden toe te kennen regresvordering;

O. dat requestrant, partij Burger en partij Rotterdamsche Hypotheekbank voor Nederland het laatste standpunt hebben ingenomen, doch partijen van Eysden en Duinker met nadruk de billijkheid van ten hunnen laste toe te kennen regres-vorderingen hebben betwist;
O. dat partijen van Eysden en Duinker daartoe hebben aangevoerd dat zij weliswaar formeel als kopers ten deze zijn opgetreden, doch in werkelijkheid hunne bemiddeling uitsluitend als makelaars hebben verstrekt, terwijl de gevolgde weg, waarbij het onderwerpelijke perceel (op denzelfden dag) eerst is getransporteerd ten name van van Eysden, vervolgens ten name van Duinker om eindelijk ten name van Burger te worden overgedragen, alleen is gekozen om hen aan een hogere winst te helpen dan zij zouden hebben kunnen vinden enkel in hunne makelaars-courtage;
O. dat de door partijen van Eysden en Duinker aangevoerde reden waarom zij ten deze niet volstaan hebben met enkel als makelaar te fungeren, maar zich formeel als kopers-verkopers hebben gedragen, tot de conclusie moest leiden, dat dan ook volkomen terecht, nu de gevolgen van het door requestrant verzochte rechtsherstel dienen te worden geregeld, regres-acties tegen hen worden toegekend;
O. dat het immers niet meer dan billijk is, dat dan partijen van Eysden en Duinker, die voormelde weg blijken gekozen te hebben, vanwege het daaraan voor hen verbonden grotere gewin, thans ook de kwade risico's dier keuze dragen; enz."

Op grond van deze overwegingen veroordeelde de Kamer partijen van Eysden en Duinker in de kosten, verbonden aan het rechtsherstel, ieder voor de helft en verwees voorts alle partijen naar de notaris-bemiddelaar om o.m. de gevolgen der nietigheid van de koopovereenkomsten te regelen overeenkomstig het voorstel van dien notaris-bemiddelaar, voorkomend in het proces-verbaal van zwarigheden. Dit voorstel luidde ten aanzien van het onderhavige geschilpunt als volgt:

IV. „Partij van Eysden restitueert aan partij Duinker den hem door laatstgenoemden betaalden koopprijs ad f 13.500,—, verminderd met het hiervoor sub III gemelde saldo der oorspronkelijke hypotheek.

V. Partij Duinker restitueert aan partij Burger den hem door laatstgenoemden betaalden koopprijs ad f 14.000,—, verminderd met het hiervoor genoemde saldo der oorspronkelijke hypotheek."

Bedoeld saldo der oorspronkelijke hypotheek was de „tegenpraestatie", welke de oude eigenaar ten behoeve van partij Burger ter tafel bracht. De vordering op de N.G.V. werd volgens het voorstel van de bemiddelaar aan de eerste koper (partij van Eysden) toegekend.

II. Uitspraak van de Kamer te 's-Gravenhage d.d. 4 Mei 1948.

„O. dat ten deze tussen partijen als feitelijk vaststaande kan worden aangenomen, dat M. W. Rosenthal, behorende tot de Joodse bevolkingsgroep, in onbezwaarde eigendom had het in het dictum van dit vonnis nader te omschrijven pand, toen daarover tijdens de Duitse bezetting van Nederland krachtens de anti-Joodse maatregelen van de bezetter de N.G.V. de beschikking verkreeg, die het op 5 October 1943 heeft verkocht aan partij Phaff voor f 9700,— die het op diezelfde datum doorverkocht aan partij Scheffer voor f 10.750,—;
dat beide overdrachten hebben plaats gehad ten overstaan van Notaris X., terwijl partij Scheffer — zoals hij ter zitting heeft medegedeeld — samen met partij Phaff voor de notaris is verschenen en heeft bijgewoond wat zich toen ter zake van die twee achtereenvolgende verkopen heeft afgespeeld; enz.
O. dat naar 's Raads oordeel uit dit feitelijk verloop volgt, dat niet slechts de door Phaff afgesloten verkoop, maar ook de vervolgens door Scheffer aangegane koopovereenkomst een handeling is geweest, verricht op grond van een maatregel als bedoeld bij art. 25 onder C van het Besluit E 100, zodat, waar het tegendeel niet is gebleken, het

onredelijk zou zijn de nietigverklaring van die rechtshandeling en de daaruit voortgevloeide rechtsbetrekkingen achterwege te laten; dat Scheffer immers geweten heeft, in ieder geval had kunnen weten en had behoren te begrijpen, dat het perceel, dat op dezelfde dag aan Phaff verkocht en door deze onmiddellijk aan hem doorverkocht werd voor een hogere prijs, Joods bezit was, dat krachtens bezettingsmaatregelen werd verkocht;
dat het feit, dat het perceel eerst op naam van Phaff werd gesteld, waardoor de indruk gewekt kon worden, dat Scheffer het kocht zonder van de Joodse herkomst op de hoogte te zijn, daaraan niet afdoet, omdat dit in de gegeven omstandigheden niets was dan een doorzichtige schijn, waarvan niet aan te nemen is, dat zij Scheffer heeft misleid; enz.
O. dat het redelijk voorkomt, waar beide koopovereenkomsten nietig worden verklaard, dat Phaff het genoten voordeel van f 1050,— aan Scheffer restitueert en overigens te diens behoeve belast wordt met de helft van de koopsom van f 9.700,—, beide bedragen te vermeerderen met een rente van 4½ % 's jaars (de door Scheffer verschuldigde hypotheekrente) berekend over een termijn van 5 October 1943 tot aan de uitspraak van dit vonnis te stellen op vier en een half jaar en alzo bedragende f 1128,37 blijvende de andere helft van de koopsom ten laste van Scheffer; enz."

III. Uitspraak van de Kamer te 's-Gravenhage d.d. 12 Mei 1948.

„O. dienaangaande:
dat Hidde de Vries, handelende onder de naam A.N.B.O. toen hij bij de eerste koopovereenkomst d.d. 21 Juli 1943 als verkoper van het litigieuse perceel optrad, dit enkel en alleen kon doen als handlanger van de bezetter, dat wil zeggen als persoon door deze met macht bekleed;
dat op de koopovereenkomst, tot stand gekomen tussen Smelt (de eerste koper) als verkoper en van Rossum als koper, artikel 23 E 100 toepasselijk is en de Raad zich dientengevolge de vraag heeft te stellen, of het achterwege laten van ingrijpen ten aanzien van deze overeenkomst in verband met de bijzondere omstandigheden onredelijk zou zijn;
dat de Raad deze vraag bevestigend beantwoordt; enz.
dat gerequestreerde van Rossum zich op zijn ongeletterdheid en de grote snelheid, waarmede de transactie ten notariskantore haar beslag zou hebben gekregen, heeft beroepen, doch ook al zou gerequestreerde's voorstelling van zaken juist zijn, hij toch hoogst onvoorzichtig heeft gehandeld bij de aankoop van het litigieuse perceel door geen recherche ten kadaster in te stellen of daartoe opdracht te geven, waartoe juist te meer aanleiding bestond wegens zijn door hem zelf gestelde ongeletterdheid; enz.
dat de Raad thans de rechtsgevolgen van het rechtsherstel van requestrante als eigenaresse van het perceel zal regelen; enz.
dat gerequestreerde Smelt aan van Rossum de door laatstgenoemde voor het perceel betaalde koopsom ad f 10.750,— zal moeten terugbetalen, zijnde de Raad niet in staat gesteld om te beoordelen in hoeverre het billijk zou zijn, dat Smelt ook overigens aan van Rossum enige door laatstgenoemde geleden schade zou vergoeden."

IV. Uitspraak van de Kamer te 's-Gravenhage d.d. 31 Juli 1948.

„O. dat requestrante in haar kwaliteit voormeld, zich in hoofdzaak heeft gerefereerd aan hetgeen namens haar bij de poging tot minnelijke regeling voor notaris X. is te berde gebracht, naar wiens proces-verbaal van zwarigheden wordt verwezen en waaruit als hoofdzaken hier zij gemeld:

A. enz.;

B. dat deze eigendomspercelen blijkens acte, op 13 Juni 1944 voor

Notaris Y. verleden, voor de prijs van f 17.000,— door, althans in opdracht van de N.G.V. werden verkocht aan Johannes Sparnaay;

C. dat de percelen eveneens op 13 Juni 1944 werden verkocht en overgeschreven op naam van Henry Vermeulen;

D. dat zij tenslotte op 29 Juni daaraanvolgende door Vermeulen werden verkocht en daarop geleverd aan Mevr. Voorhout-Mulders, op wier naam zij thans nog staan; enz.
dat vervolgens onder medewerking van alle partijen — partij Sparnaay toentertijd vertegenwoordigd door het Ned. Beheersinstituut — voor de Notaris-bemiddelaar is tot stand gekomen de navolgende regeling:

I. enz.

V. Vermeulen betaalt aan Mevr. Voorhout-Mulders een bedrag van f 12.040,— zijnde de helft van de door haar betaalde koopsom, vermeerderd met de helft van het netto-saldo der door haar ontvangen huren enz.

VI. Het Ned. Beheersinstituut als beheerster over het vermogen van Sparnaay erkent schuldig aan Vermeulen en Mevr. Voorhout-Mulders tezamen en wel aan ieder hunner voor de helft een bedrag van f 18.750,— tegen een rente van 3 % per jaar, verschuldigd van 13 Juni 1944 af tot de dag van betaling enz.

dat vóór het passeren der acte van minnelijke regeling het beheer van het Beheersinstituut over het vermogen van Sparnaay echter is opgeheven en deze verklaard heeft niet bereid te zijn aan de bovenvermelde minnelijke regeling mede te werken, aangezien hij bezwaar heeft het bedrag van f 18.750,— schuldig te erkennen aan Vermeulen en Mevr. Voorhout-Mulders, nu, zoals hij zegt, Vermeulen wist, dat het betrokken onroerend goed Joods bezit was, weshalve hij zelf de gevolgen van zijn handelingen dient te dragen; enz.
O. dat partij Sparnaay tegen de door alle partijen aanvaarde, door notaris X. bij diens proces-verbaal vastgelegde regeling als enkel bezwaar heeft voorgebracht, dat Vermeulen zelf de gevolgen van zijn handelingen dient te dragen, omdat hij wist dat het betrokken goed Joods bezit was;
O. echter, dat zelfs indien deze wetenschap van Vermeulen ten processe ware komen vast te staan, hetgeen niet het geval is, ofschoon zij wel waarschijnlijk is te achten, dit dan nog de conclusie van Sparnaay, dat Vermeulen de door zijn koop geleden schade geheel zelf zou moeten dragen en niet — geheel of gedeeltelijk — op Sparnaay zou mogen verhalen, niet als een redelijke en billijke regeling van de gevolgen van het herstel van requestrante in haar eigendomsrecht kan worden verstaan, aangezien Sparnaay, gelijk door het feit, dat hij rechtstreeks kocht van de N.G.V. bewezen wordt en ook niet weersproken is, evenzeer dezelfde wetenschap bezat, terwijl hem als eerste koper van het geroofde goed, zeker nog zwaarder schuld treft dan eventueel Vermeulen, waarbij de Raad dan nog buiten beschouwing wil laten, dat Sparnaay, zoals door reguestrante ter terechtzitting werd opgemerkt, tijdens de bezetting, bekend stond als een opkoper van- en speculant in Joods onroerend goed.
O. dat waar het verweer van Sparnaay, zoals dit ter gelegenheid van de poging tot minnelijke regeling werd voorgebracht dus geen hout snijdt en Sparnaay, door verstek te laten gaan, zelf zich de mogelijkheid van het eventueel voorbrengen van een voor hem minder bezwarende regeling heeft ontnomen, de regeling zoals deze door de notaris-bemiddelaar was ontworpen, dient te worden verwezenlijkt; enz."

Conclusie:

Ook de Afdeling Rechtspraak houdt bij haar uitspraak rekening met de

feitelijke omstandigheden, waaronder de koopovereenkomsten tot stand kwamen.

De uitspraken sub I en III betroffen overeenkomsten welke onder de hiervoor gemelde categorie A gebracht kunnen worden.

De Afdeling Rechtspraak kent in deze gevallen aan de uiteindelijke koper een regres-vordering toe voor de volle koopsom.

De uitspraak sub II betrof overeenkomsten welke onder de hiervoor gemelde categorie C gebracht kunnen worden.

De Afdeling Rechtspraak kent in dit geval aan de uiteindelijke koper een regres-vordering toe voor het bedrag der gehele door de tussenkoper gemaakte winst en van de helft van de door de tussenkoper betaalde koopsom.

De uitspraak sub IV betrof overeenkomsten, welke zowel onder de categorie A als onder categorie C gebracht zouden kunnen worden.

Daar partijen — met uitzondering van Sparnaay — het onderling over de schuldverhoudingen eens waren en de eerste koper als meer te kwader trouw beschouwden dan de tweede koper en de uiteindelijke koopster, werd de schade voor het grootste gedeelte afgewenteld op de eerste koper (Sparnaay).

Deze immers moest volgens het voorstel van partijen, dat door de Afdeling Rechtspraak bekrachtigd werd, de door hem ontvangen koopsom met rente van de dag van de verkoop af, geheel terugbetalen, en wel aan de tweede koper en de uiteindelijke koopster ieder voor de helft.

De tweede koper moest de helft der door hem ontvangen koopsom met de helft van de door de uiteindelijke koopster teruggegeven netto-huren, aan de uiteindelijke koopster terug betalen.

De uiteindelijke koopster lijdt derhalve een schade gelijk aan de helft der door haar afgedragen netto-huren plus de helft van de door de tweede koper gemaakte winst.

Dezelfde schade wordt geleden door de tweede koper, terwijl de eerste koper een schade lijdt gelijk aan de door hem ontvangen koopsom met rente.

De Afdeling Onroerende Goederen is derhalve van oordeel, dat zij de aan partijen en bemiddelaars gegeven adviezen omtrent de verdeling der schade kan handhaven. Zij is zich er echter van bewust, dat de onderscheiding in drie categorieën onvoldoende is om in *alle* geschillen een richtsnoer te zijn voor de schade-verdeling. Veel wordt nog overgelaten aan het oordeel van de bemiddelaar, bij wiens oordeel de Afdeling Rechtspraak zich veelal zal aansluiten, indien de opposanten geen gegronde argumenten voor een andere schadeverdeling bij de behandeling naar voren brengen.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. No. 6718 verschijnt deze uitgave 1 x per maand en is de omvang van dit nummer 28 pagina's, formaat 15½ x 24 cm.

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE

RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

DERDE JAARGANG

1 DECEMBER 1948

NUMMER

6

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ „DE HOFSTAD" SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3 DEN HAAG

TEL. 773496 — GIRO 12789

DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VOORZITTER, SECRETARIAAT EN AFDELING ONROERENDE GOEDEREN:
VAN STOLKWEG 21 — 'S-GRAVENHAGE
TEL. 553625* (4 LIJNEN)-POSTREK. 507670

AFD. RECHTSPRAAK: KONINGINNEGRACHT 24, 'S-GRAVENHAGE.

TEL. CENTRALE GRIFFIE . . . 116031
GRIFFIE KAMER
'S-GRAVENHAGE 116032
SUBSTITUUT-GRIFFIERS . 116033
GRIFFIER 116034
CONCIERGE 116035

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE:
KEIZERSGRACHT 143 - AMSTERDAM C.
TEL. 42854 - 42510 - 42336 - 42233 - 42969

CENTRAAL BUREAU VOOR DE EFFECTENREGISTRATIE:
SINGEL 202 - AMSTERDAM
TEL. 41265 - 42691 - 42010/15

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN EN VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

HOOFDKANTOOR VAN HET NED. BEHEERSINSTITUUT, NEUHUYSKADE 94, S-GRAVENHAGE - TELEFOON 774535/39
POSTREKENING 86085

GEDELEGEERDEN DER AFD. ONROERENDE GOEDEREN, KONINGINNEGRACHT 24 — 'S-GRAVENHAGE
TELEF. 116036

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VERANTWOORDELIJK REDACTEUR:
MR. J. W. JOSEPHUS JITTA
VAN STOLKWEG 21 - 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 553625

ABONNEMENT PER JAAR *f* 12.—

UITGAVE VAN
DRUKKERIJ-UITGEVERIJ "DE HOFSTAD"
SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3
'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 773496 — POSTGIRO 12789

INHOUD VAN DIT NUMMER

UITSPRAKEN IN HOGER BEROEP VAN DE VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

INGEVOLGE ART. 11 LID 4 E 133

No. 45. **VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL,** 29 Juni 1948. (Dr. C. Haas/N.B.I.).

Twee aan appellant, oorlogsslachtoffer, toebehorende tapijten zijn tijdens de bezetting terechtgekomen bij een Duitser en één ervan is door het N.B.I. buiten appellant's voorkennis op een openbare veiling voor f 718,40 verkocht, ondanks appellant's verzoek het voor f 1700,— te mogen terugkopen. Na deze verkoop zou zijn gebleken dat de tapijten destijds door de voor de eigenaar optredende tussenpersoon niet waren verkocht maar in pand gegeven.
Het N.B.I. had appellant's verzoek tot terugkoop niet mogen voorbijgaan.
Beslissing aangehouden teneinde partijen in de gelegenheid te stellen een minnelijke regeling tot stand te brengen.

Post alia:

Overwegende, dat bij de mondelinge behandeling is gebleken, dat appellant — die zich op grond van zijn afkomst voor de bezetter schuil moest houden — ten einde in zijn levensonderhoud te voorzien, door tussenkomst van een bevriende relatie tot dat doel van Dr. Anich geld heeft ontvangen, tot zekerheid waarvoor Dr. Anich een tweetal aan appellant toebehorende tapijten onder zich heeft genomen;

dat appellant eerst heeft gemeend, dat Dr. Anich deze tapijten had gekocht. doch later, voorgelicht door de tussenpersoon, die de transactie had tot stand gebracht, op deze voorstelling van zaken is teruggekomen;

Overwegende, dat — hoe de rechtsbetrekking tussen appellant en Dr Anich ook moge zijn geweest — het naar Onze mening aan geen twijfel onderhevig is, dat de bevoegde rechter, gevraagd om deze rechtsbetrekking geheel of gedeeltelijk nietig te verklaren dan wel gewijzigd vast te stellen of de inhoud nader te bepalen, geoordeeld zou hebben, dat het achterwege laten van zodanig ingrijpen in verband met de bijzondere omstandigheden onredelijk ware;

Overwegende, dat naar Onze mening het N.B.I. in zijn positie als onderdeel van de Raad voor het Rechtsherstel niet had mogen voorbijgaan appellant's verzoek d.d. 9 September 1946 tot terugkoop van het Perzische tapijt, door dit ter openbare veiling voor een prijs van f 718,40 aan een derde te doen gunnen, ook al hield appellant's desbetreffend voorstel in dat de f 1700,— „zouden kunnen worden verrekend" met zijn in hetzelfde schrijven gepretendeerde en daarna door het N.B.I. betwiste vordering op Dr. Anich, en zulks te meer, nu het N.B.I. bovendien heeft nagelaten appellant van de voorgenomen openbare verkoop en de daarvoor bepaalde plaats en datum op de hoogte te stellen;

Overwegende, dat Wij in de bereidheid van appellant om alsnog in der minne tot een oplossing te geraken, aanleiding vinden partijen in staat te stellen alsnog een minnelijke regeling tot stand te brengen, waartoe Wij hun tot 7 September 1948 de gelegenheid zullen geven;

Enz.

No. 46. VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, 29 October 1948 (Muysson/N.B.I./Rutteman).

Ingevolge de bepalingen van het vennootschapscontract eindigde de vennootschap onder firma toen appellants vermogen onder beheer kwam te staan.
De bestreden overeenkomst moet worden aangemerkt als een liquidatiehandeling en als een regeling in de zin van art. 11, lid 1, sub c E 133; zij is nietig, omdat de voorschriften van art. 1117, lid 2, j°. art. 1220 B.W. niet in acht zijn genomen.

Wij, Voorzitter van de Raad voor het Rechtsherstel; enz.

Ten aanzien van de feiten:

Overwegende, dat appellant heeft gesteld:

dat requestrant op 29 Mei 1946 de officiële bevestiging ontving van het feit, dat in de maand Februari 1946 zijn aandeel in de Firma Montauban van Swijndregt, gevestigd te Rotterdam, door de Rotterdamse beheerder, de Heer W. G. van der Burg, accountant te Rotterdam, in overleg met het Nederlandse Beheersinstituut, afdeling Rotterdam en omstreken, werd overgedragen aan de mede-firmant Hoyte H. W. Rutteman te Rotterdam, welke overdracht contractueel plaats vond tussen het Nederlandse Beheersinstituut te 's-Gravenhage enerzijds en de Heer Hoyte H. W. Rutteman anderzijds;

dat op grond van artikel 11 van het Besluit Vijandelijk Vermogen d.d. 20 October 1944 de toestemming vereist is:

a. voor het vervreemden of bezwaren van vermogensbestanddelen van een persoon, genoemd in artikel 6, eerste lid, van de Procureur-Fiscaal bij het Bijzonder Gerechtshof;

b. voor het vervreemden, bezwaren of liquideren van een bedrijf van de Minister van Handel en Nijverheid; terwijl artikel 36 van ditzelfde Besluit bepaalt, dat verkoop van vermogen door het Beheersinstituut geschiedt in openbare veiling op door het Beheersinstituut vast te stellen voorwaarden, tenzij de door het Beheersinstituut geschatte waarde van het ten verkoop aangebodene een bedrag van f 10.000.— niet te boven gaat;

dat het aan requestrant op geen enkele wijze is gebleken, dat inderdaad door de EdelGrootAchtbare Heer Procureur-Fiscaal bij het Bijzonder Gerechtshof of door Zijne Excellentie de Minister van Handel en Nijverheid, toestemming werd verleend;

dat de waarde van het vermogens-bestanddeel, hetwelk aan de Heer Rutteman werd overgedragen op grond van de uiteindelijk door deze betaalde koopsom, inderdaad niet de f 10.000.— te boven gaat, doch dat hierbij in het geding moge worden gebracht een rapport, opgemaakt door de accountant H. J. J. Overgaauw, welke komt tot een minimum waardering van het vermogensbestanddeel, variërende van f 15.624.— tot f 24.000,—;

dat in verband met de berekening door de Heer Overgaauw van de goodwill mede moge worden verwezen naar het artikel van Professor Dr. N. J. Polak, gepubliceerd in „De Naamlooze Vennootschap" Nr. 7, d.d. October 1947 — pag. 101 e.v. — hetwelk eveneens hierbij wordt overgelegd, en waaruit moge blijken, dat de beredenering van de Heer Overgaauw van de goodwill gebaseerd is op de moderne theorie, geldend voor de bepaling van de goodwill;

dat requestrant dan ook van mening is, dat al ware de hierbovengenoemde toestemming aanwezig geweest, dan nog een openbare verkoop zou moeten hebben plaats gevonden; — dat het althans op de weg van de beheerder zou hebben gelegen ten behoeve van de onder beheer gestelde bij de betreffende transactie na te gaan of er meerdere interesse bestond voor een overname van het aandeel van requestrant in de Firma Montauban van Swijndregt en op grond daarvan een zo hoog mogelijke overname-som te bedingen;

dat requestrant eveneens als bezwaar naar voren moge brengen, dat de beheerder in casu de Heer W. G. van der Burg, tevens bij deze transactie als accountant is opgetreden, wat hem uitdrukkelijk op grond van artikel 10 sub d

van de Statuten van het Nederlands Instituut van Accountants, waarvan hier een exemplaar wordt overgelegd, is verboden;

dat het opnemen van deze bepaling in de Statuten er op wijst, dat het Nederlands Instituut van Accountants het samengaan van deze functies ongewenst acht en verzoeker dan ook meent, dat alle gevaar van de ongewenste gevolgen hiervan, welke het N.I.v.A. vreest, had moeten worden voorkomen en een onpartijdig accountant in deze rapport had moeten uitbrengen;

dat het voorgaande des te meer klemt, waar blijkt, dat de beheerder-accountant bij het opmaken van zijn rapport d.d. 10 Juli 1945, op pagina 2 zegt, dat de accountants-rapporten van vóór Mei 1940 door het bombardement van Rotterdam verloren zijn gegaan, zodat cijfers over de vóór-oorlogse jaren niet ter beschikking zouden staan;

dat ten aanzien hiervan door de Heer Hoyte H. W. Rutteman bewust onvolledige inlichtingen aan de beheerder-accountant zijn verstrekt, dat het hem bekend was, dat afschriften van de accountants-rapporten van de jaren van vóór 1940 zich bevonden ten kantore van de accountant van de Firma Montauban van Swijndregt, de Heer Ouwerkerk, welke rapporten dan ook voor wat betreft de balansen per 31 December 1938, 31 December 1939 en 31 December 1940 hierbij worden overgelegd; terwijl het anderzijds op de weg van de Heer van der Burg zou hebben gelegen, zich onmiddellijk bij het opmaken van zijn rapporten, in verbinding met de accountant van de Firma te stellen, daar het hem, zelf accountant zijnde, bekend had moeten zijn, hij althans rekening had moeten houden met de waarschijnlijkheid, dat een accountant afschriften pleegt te houden van de door hem opgemaakte rapporten;

dat ook ten aanzien van deze beide laatstgenoemde punten, de aandacht moge worden gevraagd voor het hierboven genoemde rapport van de Heer Overgaauw, gezien toch de volkomen afwijkende eindcijfers, waartoe deze komt;

dat ten slotte requestrant, zòu al geen toestemming nodig zijn geweest, noch van de Procureur-Fiscaal bij het Bijzonder Gerechtshof, noch van de Minister van Handel en Nijverheid, noch een openbare verkoop hebben moeten plaats vinden, noch het optreden van de Heer van der Burg als accountant, tevens beheerder, ontoelaatbaar zijn geweest, zo meent requestrant ook dan nog reden te hebben om op grond van artikel 11, ten 4e, Besluit Vijandelijk Vermogen d.d. 20 October 1944, appel aan te tekenen tegen de betreffende beschikking, handeling, besluit of beslissing van het Nederlandse Beheersinstituut, op grond van het feit, dat het Nederlandse Beheersinstituut dan toch niet, om deze wettelijke term te gebruiken, als een „goed huisvader" heeft gehandeld, door tegen een veel te laag bedrag althans niet tegen een door een objectieve accountant vastgesteld bedrag, het aandeel van requestrant in de Firma Montauban van Swijndregt aan de Heer Hoyte H. W. Rutteman over te dragen, in plaats van, zoals het een „goed huisvader" zou hebben betaamd, het aandeel over te dragen aan de meest gegadigde, voor een zo hoog mogelijk bedrag;

dat op grond van het bovenstaande requestrant zich dan ook wendt tot U, Edelachtbare Heer Voorzitter, met eerbiedig verzoek:

primair:

de onderhavige overdracht nietig te willen verklaren in verband met:

A. het niet in acht nemen van de bij het Besluit Vijandelijk Vermogen voorgeschreven formaliteiten en voorwaarden;

B. dwaling, tengevolge van de onvolledige, van de zijde van de Heer Rutteman verstrekte, gegevens;

C. te zijn een beschikking in strijd met de handelwijze van een „goed huisvader", zijnde verzuimd, die maatregelen te treffen, waardoor een objectieve vaststelling van feiten had kunnen plaats vinden, waartegen als zodanig artikel 11, ten 4e, Besluit Vijandelijk Vermogen, appel openstelt;

subsidiair:

te willen bepalen, dat alsnog door een onpartijdig accountant de juiste waarde van het aandeel van requestrant in de Firma Montauban van Swijn-

dregt worde vastgesteld en tevens te bepalen door wien alsnog betaling van het verschil tussen de oorspronkelijk betaalde overdrachtssom en de uiteindelijk door dezen accountant vast te stellen waarde van het aandeel aan requestrant worde uitbetaald;

Overwegende, dat het Beheersinstituut heeft geconcludeerd voor antwoord:

dat het heeft kennis genomen van een beroepschrift op 6 Juni 1946 ingediend ten verzoeke van H. G. Muysson;

dat gezien dit beroepschrift beroep wordt ingesteld tegen de vermeende beslissing van het Beheersinstituut om het aandeel van H. G. Muysson in de vennootschap onder de Firma F. N. & W. H. Montauban van Swijndregt te verkopen aan Hoyte H. W. Rutteman;

dat echter een zodanige beslissing door het Beheersinstituut nimmer genomen is;

dat de feiten zich als volgt hebben toegedragen:

dat Rutteman en Muysson op 23 September 1931 een vennootschap hebben aangegaan onder Firma F. N. & W. H. Montauban van Swijndregt, ten doel hebbende de gemeenschappelijke uitoefening van makelaardij in oliën, vetten en aanverwante artikelen;

dat deze vennootschap krachtens artikel 9 van de vennootschapsovereenkomst met de arrestatie van Muysson, althans met de benoeming van een beheerder over zijn vermogen op 15 Augustus 1945 is geëindigd;

dat immers de vennootschap volgens de overeenkomst eindigt door de benoeming van een bewindvoerder over één der vennoten, waarmede gelijk staat de benoeming van een beheerder;

dat deze beëindiging van de vennootschap medebracht, dat de bezittingen der vennootschap gescheiden en gedeeld moesten worden;

dat deze scheiding en deling in dier voege heeft plaatsgevonden, dat de activa en passiva van de vennootschap zijn toegescheiden aan Rutteman tegen betaling door Rutteman aan het Nederlandse Beheersinstituut, als beheerder over het vermogen van Muysson van f 9.184,80;

dat deze scheiding en deling niet valt onder de bepaling, bedoeld in art. 11, lid 1, sub c, van het Besluit Vijandelijk Vermogen, zodat een hiertegen ingesteld beroep bij de Voorzitter niet-antvankelijk is;

dat voor een zodanige scheiding en deling evenmin nodig is, de goedkeuring van de Procureur-Fiscaal en van het Ministerie van Economische Zaken, zodat het betoog van Muysson iedere grondslag mist;

dat overigens, zelfs ware hier sprake geweest van een overdracht, deze overdracht volkomen gemotiveerd zou zijn;

dat de Firma Montauban van Swijndregt tengevolge van het lidmaatschap van de N.S.B. van Muysson ernstige schade geleden heeft en Rutteman niet bereid was de zaken voort te zetten met Muysson;

dat het alleszins rationeel was, dat Rutteman, die gedurende de oorlogsjaren nimmer iets met Muysson te maken heeft willen hebben en die zich een goed Nederlander heeft getoond, de zaak zou kunnen voortzetten;

dat het Beheersinstituut er in geslaagd is een zeer behoorlijke prijs voor de goodwill te bedingen, zelfs een prijs, die beduidend hoger is dan die, waarop de door het Beheersinstituut geraadpleegde deskundigen deze goodwill waardeerden;

dat het Accountantskantoor Van der Burg deze goodwill heeft bepaald op f 3500,—, terwijl het Beheersinstituut is uitgegaan van een goodwill van f 12.600,—, zodat derhalve Rutteman in verband met de toescheiding van de goodwill een bedrag van f 6300,— aan Muysson heeft betaald;

dat gezien het vennootschapscontract zelfs verdedigbaar was, dat in het geheel geen goodwill betaald zou behoeven te worden;

dat derhalve de plaatsgevonden transactie zeer zeker in het belang van het vermogen van Muysson heeft gestrekt;

dat reeds om die reden toestemming van de Procureur-Fiscaal en van de Minister van Economische Zaken niet nodig was;

Op welke gronden Het Nederlandse Beheersinstituut concludeert, dat het de Voorzitter behage verzoeker niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep, althans dit beroep te verklaren ongunstig met veroordeling van hem in de kosten der procedure;

Overwegende, dat partij Rutteman appelant's vordering heeft bestreden, stellende hij — in het kort samengevat —:

dat de benoeming van een beheerder onder de werking van artikel 9 van het onderwerpelijke vennootschapscontract moet worden gebracht, ter adstructie van welk betoog hij verwijst naar het advies van Prof. Mr. E. M. Meyers in het nummer van het W.P.N.R. van 1 December 1945;

dat de liquide vordering, voortvloeiende uit de ontbinding moest worden liquide gemaakt, en derhalve de redactie van de ontbindingsacte voorzover betreft de woorden „koper" en „verkoper" als onjuist moet worden aangemerkt, immers het hier slechts betrof een vaststellingsovereenkomst, welke louter constateert dat de vennootschap rechtens was ontbonden, waaruit de verplichting tot scheiding en deling naar haar aard reeds voortvloeit, waardoor van een overdracht in casu geen sprake kan zijn;

dat Onze bevoegdheid zich mitsdien niet uitstrekt tot een beoordeling van de bestreden interpretatie, doch zich beperkt tot die van de onderhavige scheiding en deling;

Ten aanzien van het recht:

Overwegende, dat Wij met het Beheersinstituut en partij Rutteman van oordeel zijn, dat ingevolge het bepaalde bij artikel 11 van het vennootschapscontract deze vennootschap eindigde, toen het vermogen van appellant onder beheer kwam te staan, aangezien blijkens zin en strekking van de in dit artikel gelegen ontbindingsgrond partijen de wil hadden om de vennootschap slechts zolang in stand te houden, als voor geen der vennoten een wettelijke vertegenwoordiger in diens plaats in de vennootschap zou gaan optreden;

dat de bestreden overeenkomst dus inderdaad overeenkomstig de bedoeling van het Beheersinstituut en partij Rutteman moet worden aangemerkt als een overeenkomst ter constatering van de ontbinding der vennootschap en tot een scheiding en deling daarvan;

dat de bestreden overeenkomst moet worden aangemerkt als een liquidatiehandeling en als een „regeling" in de zin van artikel 11, lid 1, sub c, E 133, zodat Wij het beroep op onbevoegdheid moeten verwerpen;

dat echter deze boedelscheiding ingevolge artikel 1117, lid 2, j°. artikel 1120 B.W., op straffe van nietigheid moet worden verleden bij notariële akte in tegenwoordigheid en onder goedkeuring van de Kantonrechter, wat niet is geschied;

dat Wij de bestreden overeenkomst, voorzover inhoudende een boedelscheiding, nietig achten;

dat Wij termen aanwezig achten om de kosten te compenseren in dier voege, dat elke partij haar eigen kosten drage;

IN NAAM DER KONINGIN rechtdoende in hoger beroep:

Verstaan, dat vòrengenoemde overeenkomst, voorzover inhoudende een scheiding en deling van de bezittingen en schulden van de Firma „F. N. & W. H. Montauban van Swijndregt", d.d. Februari 1946, aangegaan tussen het Nederlandse Beheersinstituut, gevestigd te 's-Gravenhage en Hoyte H. W. Rutteman, wonende te Rotterdam, nietig is;

Compenseren de proceskosten in dier voege, dat elke partij haar eigen kosten drage.

AFDELING RECHTSPRAAK

Uitspraken

Het nummer waaronder volledige publicatie in Na-oorlogse Rechtspraak (uitg. Tjeenk Willink) heeft plaats gevonden wordt onder elke uitspraak vermeld.

Vorderingen met betrekking tot onder beheer gesteld vermogen.

No. 806. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 28 Mei 1948. (Mrs. Jhr. Dr. Calkoen, van Hinloopen Labberton en Karni).

De vorderingen van verzoekster ter zake van vervoer, opslag en assurantie waren preferent, met recht van retentie op de vervoerde goederen. Tijdens de bezetting heeft verzoekster deze goederen moeten uitleveren aan de Sammelverwaltung feindlicher Hausgeräte. Verzoek van verzoekster haar te erkennen als preferent creditrice afgewezen.
De opbrengst der goederen van verzoekster afkomstig is niet meer aanwijsbaar aanwezig bij gerequestreerde, zodat de preferentie te verlenen aan verzoekster zoude komen ten nadele van de overige crediteuren.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.; Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 25.) N.R. No. 1313.

Vorderingen met betrekking tot huur- en pachtovereenkomsten; bevelen tot ontruiming.

No. 807. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 22 Juni 1948. (Mrs. De Gaay Fortman, G. A. Schreuder en Baron van der Feltz).

Recht van optie waarvan de uitoefening volgens de overeenkomst had moeten geschieden vóór 15 Maart 1945, is ten gevolge van de oorlogsomstandigheden bij brief van 7 Juni 1945 uitgeoefend.
De Raad verstaat dat verzoekster rechtsgeldig van het recht van optie heeft gebruik gemaakt en doet de huurovereenkomst herleven.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1317.

Vorderingen met betrekking tot verzekeringsovereenkomsten.

No. 808. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 28 Mei 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, van Vrijberghe de Coningh en Block).

Het is niet aannemelijk dat art. 40 van de Ordonnantie Herstel Rechtsverkeer (Ind. Stbl. 1947 No. 70), de bevoegdheid omschrijvende van de Raad voor het Rechtsherstel in Nederlands-Indië, de bevoegdheid van de Nederlandse Raad zoude uitsluiten in die gevallen, die gelijkelijk verband houden met de Indische en de Nederlandse rechtssfeer. Het beginsel van art. 40 sub c van bedoelde or-

donnantie brengt eveneens de bevoegdheid mede van de Nederlandse Raad, zodat beide Raden bevoegd moeten worden geacht.
De bevoegdheid is niet afhankelijk gesteld van het toe te passen recht, doch van andere factoren. Door de bijzondere omstandigheden in Indië geschapen door de Japanse bezetting, is het royeren van de polis i.v.m. het niet betalen der premie niet een uitvoering te goeder trouw te achten.
Royement nietig verklaard, met herstel van de levensverzekeringovereenkomst zoals gewijzigd door „De Nieuwe Oorlogsrisico Bepalingen" van de Indische Verzekeringskamer.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.; Ordonnantie Herstel Rechtsverkeer art. 40.). N.R. No. 1316.

Vorderingen met betrekking tot onroerende zaken; hypothecaire vorderingen.

No. 809. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 6 Juli 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, Prof. Duyfjes en Block).

Terecht heeft de Afdeling Onroerende Goederen beslist, dat onder „geschillen ten aanzien van onroerende goederen" van art. 113a E 100 uitsluitend dienen te worden verstaan geschillen, waarvan de te ontwerpen minnelijke regeling aanleiding moet geven tot over- of inschrijving in de openbare registers bedoeld in artt. 671 en 1224 B.W.
Verzoeker bleef zelf tegenover de Gemeente de canon verschuldigd, ook over de jaren dat zijn „vertegenwoordiger", het A.N.B.O., het feitelijk beheer heeft gevoerd over zijn erfpachtspercelen.
Het door de Gemeente aan het A.N.B.O. betaalde evacuatie-geld was niet de betaling van een schuld van de Gemeente aan het A.N.B.O., maar een schuld van de Staat aan het A.N.B.O., waarbij de Gemeente slechts als betalingsinstantie fungeerde, zodat compensatie met de canonvordering niet mogelijk was.
Het is niet billijk om de schade ontstaan door het optreden van verzoeker's „beheerder" ten laste van de Gemeente te brengen.
Onder de gegeven omstandigheden treft het beleid der Gemeente generlei verwijt.
Primaire vordering, betreffende hoger beroep tegen de beslissing van de Afd. Onroerende Goederen afgewezen.
Eerste subsidiaire vordering tot nietigverklaring van de beheersoverdracht aan het A.N.B.O. toegewezen.
De overige subsidiaire vorderingen ontzegd.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1312.

No. 810. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 15 Juni 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, Prof. Duyfjes en Block).

De beslissing is afhankelijk van de vraag of gerequestreerde Collée in de gegeven omstandigheden de percelen vrij van hypotheek heeft kunnen verkopen zonder aansprakelijkheid voor de schade, die daarvan voor zijn Joodse crediteur te voorzien was. Indien hij de verplichting tot aflossing nodeloos en onredelijk heeft uitgelokt kan hem art. 33, lid 1, niet baten.
Collée had een zwaarwegend en redelijk belang om tot de verkoop vrij van hypotheek over te gaan, hetgeen voor hem meer gewicht in de schaal mocht leggen dan het nadeel voor zijn Joodse crediteur. Ingevolge art. 33, lid 1, is Collée geldig gekweten.
Verzoek afgewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1315.

Appel van beslissingen Ned. Beheersinstituut.

No. 811. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENhage, 18 Juni 1948. (Mrs. Scholten, van Walsem en Buddingh de Voogt).

De financiële consequenties van een beslissing omtrent ontvijanding mag op de beslissing zelve geen invloed uitoefenen, omdat alleen het gedrag van verzoeker van belang is.
Beschikking van het N.B.I. vernietigd met bepaling, dat aan verzoeker de non-enemy-verklaring zal worden afgegeven.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 34, 43.) N.R. No. 1310.

No. 812. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 6 Juli 1948. (Mrs. van Walsem, Wery en Buddingh de Voogt).

Voor de intrekking van een eenmaal gegeven non-enemy-verklaring is het terwille der rechtszekerheid noodzakelijk, dat feiten en omstandigheden worden aangevoerd, die het ten enenmale onverantwoord doen zijn belanghebbende in het bezit der non-enemyverklaring te laten en is het niet voldoende, dat feiten of omstandigheden worden gesteld, die redenen hadden kunnen zijn om een verzoek tot afgifte van die verklaring af te wijzen.
Beschikking van het B.I., waarbij de aan appellant gegeven verklaring is ingetrokken, vernietigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 34, 43.). N.R. No. 1311.

No. 813. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 15 Juli 1948. (Mrs. Prof. Houwing, Verveen en Schim van der Loeff).

Toestemming tot het aanvragen van een faillissement ex art. 19 E 133 door het B.I. geweigerd, in hoger beroep verleend met vernietiging van de beschikking a quo.
De op de Staat overgegane activa blijven verbonden voor de op die activa drukkende schulden, zodat een beroep op art. 3 E 133 niet opgaat. Het faillissement omvat het afgescheiden gebleven vermogen dat aan de vijandelijke onderdaan heeft toebehoord.
Bij het grote passief van het vermogen is het zeer onwaarschijnlijk dat de verantwoording tegenover de I.A.R.A. een actief saldo zal opleveren. Bovendien is niet duidelijk gemaakt in hoeverre de regelen door de I.A.R.A. te stellen van invloed kunnen zijn op het Nederlandse civiele recht.
Verzoekster heeft als belangrijke creditrice belang bij een spoedige afwikkeling, welk belang door een faillissementsaanvrage kan worden gediend.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 19, 43.) N.R. No. 1314.

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE

Mededelingen van de Afdeling

No. 187. Hoger beroep tegen beslissingen der Afdeling Effectenregistratie inzake regelmatig beursverkeer.

Aan de Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel is het verzoek gedaan om voorlopig geen beslissingen te geven in die gevallen, waarbij in de verwervingsverklaring verkrijging in regelmatig beursverkeer is gesteld en door de gedepossedeerde binnen de door de Afdeling Effectenregistratie gestelde termijn geen verweer gevoerd is, totdat bepaalde principiële uitspraken te dezer zake in hoger beroep door de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel zijn gedaan.
De Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel kan echter om redenen van continuiteit harer werkzaamheden niet tot deze opschorting harer beslissingen overgaan.
Zij is echter bereid op grond van het bepaalde in het vierde lid van artikel 68 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer ertoe mede te werken, dat de Afdeling Rechtspraak een beroep ontvankelijk kan verklaren, ook indien de in het tweede of derde lid van dit artikel genoemde termijnen zijn overschreden voorzover t.z.t. uit de beslissingen van de Afdeling Rechtspraak met betrekking tot de thans aanhangige principiële zaken zal volgen, dat de gedepossedeerde tegen de bedoelde beslissingen der Afdeling Effectenregistratie met succes appel had kunnen aantekenen op grond van één of meer der grieven, welke thans in de betreffende appelzaken zijn aangevoerd.

21 October 1948.

No. 188. Hoger beroep tegen beslissingen der Afdeling Effectenregistratie inzake regelmatig beursverkeer.

Aangezien de Mededeling no. 187 van de Afdeling Effectenregistratie, gepubliceerd in de Prijscourant van de Vereeniging voor den Effectenhandel d.d. 21 October 1948, betreffende het in hoofde genoemde onderwerp nog aanvulling behoeft overeenkomstig het te dezer zake door de Afdeling indertijd gerichte schrijven aan de Joodsche Commissie voor Herstel, wordt deze mededeling als volgt gerectificeerd:

> „Aan de Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel is het verzoek gedaan om voorlopig geen beslissingen te geven in die gevallen, waarbij in de verwervingsverklaring verkrijging in regelmatig beursverkeer is gesteld en door de gedepossedeerde binnen de door de Afdeling Effectenregistratie gestelde termijn geen verweer gevoerd is, totdat bepaalde principiële uitspraken te dezer zake in hoger beroep door de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel zijn gedaan."

De Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel kan echter om redenen van continuiteit harer werkzaamheden niet tot deze opschorting harer beslissingen overgaan.
Zij is echter bereid op grond van het bepaalde in het vierde lid van artikel 68 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer ertoe mede te werken dat de Afdeling Rechtspraak een beroep ontvankelijk kan verklaren, ook indien de in het tweede of derde lid van dit artikel genoemde termijnen zijn overschreden voorzover t.z.t. uit de beslissingen van de Afdeling Rechtspraak met betrekking tot de thans aanhangige principiële zaken zal volgen, dat de gedeposse-

deerde tegen de bedoelde beslissingen der Afdeling Effectenregistratie met succes appel had kunnen aantekenen op grond van één of meer der grieven, welke thans in de betreffende appelzaken zijn aangevoerd, *mits de gedepossedeerde het verlate hoger beroep instelt uiterlijk binnen één maand, nadat de eerste principiële appelbeslissing in deze zin zal zijn gegeven.*

26 October 1948.

Uitspraken der Afdeling op grond van de bepalingen van Hoofdstuk IV van het Besluit Herstel Rechtsverkeer. (E 100)

No. 51. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 16 Augustus 1948. (Mr. L. Hollander).

De Afdeling neemt gemis aan goede trouw bij verweerder niet aan op de enkele grond dat hij, het litigieuse stuk buiten de beurs om kopende, een destijds verboden en strafbare handeling heeft verricht. Nu verweerder zich de zekerheid heeft verschaft, dat de verkoper het effect van diens commissionair in regelmatig beursverkeer had verkregen, had verweerder — evenmin als een verkrijger in regelmatig beursverkeer — redelijkerwijze behoren te vermoeden dat hij een besmet stuk verkreeg. Erkenning van verweerder als eigenaar.

BESLISSING.

In de zaak van:

Mordechai Pimentel, wonende te Tel Aviv, *verzoeker*
Gemachtigde: *Mr. J. Sprenger te Amsterdam,*

contra:

J. M. van der Hooft, wonende te Rotterdam, *verweerder.*

Post alia:

Overwegende immers, dat verweerder weliswaar het stuk buiten de beurs om heeft gekocht en daardoor een destijds verboden en strafbare handeling heeft verricht, maar zich dan ook — tegenover de in de onregelmatige effectenhandel des te grotere kans op de verkrijging van een besmet stuk — de zekerheid heeft verschaft, dat de verkoper het effect van diens commissionnair in regelmatig beursverkeer had verkregen; dat daarom verweerder evenmin als een verkrijger in regelmatig beursverkeer redelijkerwijze had behoren te vermoeden, dat hij een besmet stuk verkreeg; dat er naar het systeem van Hoofdstuk IV van het Besluit E 100 ook geen reden bestaat om de fictie van gemis aan goede trouw, geldende voor de verkrijger door middel van een goede trouw missende lasthebber, uit te breiden ten laste van degene, die buiten de beurs om van die verkrijger heeft gekocht, noch om het vereiste van goede trouw bij de rechtsvoorganger, geldende voor de verkrijger om niet, uit breiden ten laste van de koper buiten de beurs om;

Overwegende dat — gelijk uit het voorgaande volgt — de Afdeling gemis aan goede trouw bij verweerder niet aanneemt op de enkele grond, dat hij, het effect buiten de beurs om kopende, een destijds verboden en strafbare handeling heeft verricht; dat immers deze omstandigheid op zich zelf goede trouw ten opzichte van de herkomst van het effect (waarom het hier volgens art. 32 van het Besluit E 100 gaat) niet uitsluit, ook niet naar het systeem van Hoofdstuk IV, hetwelk — ware het anders — wel uitdrukkelijk zou hebben bepaald, dat de verkrijger van een effect buiten de beurs om in de tijd, waarin dit verboden en strafbaar was, per se als niet-te-goeder-trouw zou gelden; dat ook de omstandigheid, dat de koop en verkoop, tussen verweerder en Houdkamp in strijd met bedoeld verbod gesloten, naar gewoon burgerlijk recht nietig is, de Afdeling niet verhindert ingevolge het Besluit E 100 ver-

weerder als eigenaar te erkennen; dat toch blijkens art. 25 van dat Besluit, ook indien rechtsbetrekkingen zijn tot stand gekomen door of tengevolge van handelingen, verricht *zonder geoorloofde oorzaak*, slechts *behoudens blijk van het tegendeel* wordt aangenomen, dat het achterwege laten van de nietigverklaring onredelijk ware.

Overwegende dat derhalve verweerder als eigenaar van het effect dient te worden erkend, zodat verzoeker niet in de eigendom kan worden hersteld;

Overwegende dat de Afdeling geen termen aanwezig acht om een der partijen in de kosten te veroordelen;

Beslissende:

Wijst het verzoek af; enz.

No. 52. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 13 Augustus 1948. (Mr. G. L. W. Gratama).

Bij aankoop van een buitenlands effect in de zwarte handel liep men groot risico dat het stuk gewezen Joods bezit was. Dat men dan de verkoper vraagt of het stuk Joods bezit is zegt uitermate weinig; het maakt iemands goede trouw niet aannemelijk.

BESLISSING.

In de zaak van:

M. Vieyra en *P. v. d. Zee*, de laatste als bewindvoerder van de afwezige *A. J. Vieyra*, beide wonende te Rotterdam, *verzoekers*.

Gemachtigde: *Mr. W. Jalink*.

contra:

P. C. R. van Beurden, wonende te Utrecht, *verweerder*.
Gemachtigde: *Mr. J. M. Gresnigt*.

geeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie, de volgende beslissing:

Verzoekers vragen herstel van hun rechten op:

1 cert. à 10 shares Bethlehem Steel Corp. No. 20133

welk stuk zij op 11 November 1941 hebben moeten inleveren bij Lippmann, Rosenthal & Co. te Amsterdam en welk effect zich nu in handen bevindt van verweerder.

Verweerder heeft aangevoerd, dat hij dit effect in het voorjaar van 1942 te goeder trouw en tegen bezwarende titel heeft gekocht van H. F. W. Landschmidt, destijds wonende te Hilversum;

Bij de mondelinge behandeling is namens verweerder aangevoerd, dat hij bij aankoop van effecten in de eerste oorlogsjaren (1941 tot 1943) zeker wilde zijn, dat de stukken welke hij verkreeg geen oud Joods bezit waren; dat hij daartoe bij de Rotterdamsche Bank te Utrecht heeft gevraagd op de nota's van de effecten, welke hij door bemiddeling van deze Bank aankocht, te vermelden, dat het geen oud Joods bezit was; dat hij bij de aankoop van het onderhavige stuk (waarbij naar zijn verklaring geen deviezenvergunning was) aan Langschmidt heeft gevraagd of het Joods bezit was, waarop deze heeft verklaard, dat dit niet zo was; dat hij (verweerder) meent hiermede te hebben aangetoond, dat hij te goeder trouw was bij de verkrijging van dit stuk.

De getuige Langschmidt heeft verklaard, dat hij in het voorjaar 1942 het onderhavige effect aan van Beurden heeft verkocht voor een zekere L. Vleeshouwer (Jood) te Amsterdam, die nu is overleden; dat deze geld nodig had en hem had gevraagd het effect voor hem te verkopen; dat hij (Langschmidt) in de overtuiging leefde, dat het effect privé bezit was van Vleeshouwer; dat van Beurden hem gevraagd heeft of het Joods bezit was, en hij (Langschmidt)

daarop ontkennend heeft geantwoord, daar hij niet wilde weten, dat hij Joden hielp.

De getuige Chr. van Isselt, procuratiehouder bij de Rotterdamsche Bank te Utrecht, heeft verklaard, dat van Beurden zo nu en dan wel stukken bij bedoelde bank kocht; dat van Beurden hem in het begin van de oorlog heeft gevraagd op de nota's te vermelden dat de aangekochte stukken geen Joods bezit waren; dat hij (getuige) dit enige weken heeft gedaan, doch daarmede is opgehouden, naar hij meent in November 1942, toen de Bank niet meer kon garanderen, dat de aengekochte stukken geen Joods bezit waren; dat destijds voor verkoop van buitenlandse stukken een deviezenvergunning nodig was, welke echter niet veel werd gegeven. Uit een van een gedelegeerde bij de L.V.V.S., Sarphatistraat, Amsterdam, d.d. 11 Maart 1948 blijkt, dat het onderhavige stuk op 19 Augustus 1942 door Lippmann, Rosenthal & Co. is verkocht.

Uit een en ander volgt, dat verweerder het effect niet in regelmatig beursverkeer heeft verkregen en wel na 19 Augustus 1942.

De vraag of verweerder zich terecht op goede trouw beroept, moet ontkennend worden beantwoord.

Uit de verklaring van de getuige van Isselt blijkt, dat de Bank zelfs bij verkrijging in regelmatig beursverkeer in de loop van 1942 tot de slotsom kwam, dat een garantie, dat de effecten geen Joods bezit waren, niet kon worden gegeven.

Dit gold uiteraard nog in veel sterkere mate voor de handel in buitenlandse effecten buiten de beurs om, welke handel bovendien verboden en strafbaar was. Bij aankoop van een zodanig effect in de zwarte handel liep men een groot risico, dat het stuk gewezen Joods bezit was. Dat men — zoals verweerder heeft gedaan — vraagt aan de verkoper of het stuk Joods bezit is, zegt uitermate weinig, hetgeen reeds blijkt uit de verklaring van getuige Langschmidt, die op deze vraag heeft geantwoord, dat het effect geen Joods bezit was, terwijl hem volkomen bekend was, dat dit wèl het geval was. Verweerder heeft niet de nodige voorzorgen genomen en de Afdeling is van oordeel, dat in de geschetste omstandigheden niet kan worden aangenomen, dat verweerder bij de verkrijging te goeder trouw was.

Verweerder zal derhalve niet als eigenaar kunnen worden erkend. Voor oproeping van Langschmidt in vrijwaring is in dit geding geen plaats.

Enz.

No. 53. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 15 September 1948. (Mr. M. Franken).

Aankoop van effecten, in het begin van 1945, in een café. Verweerder's goede trouw niet aangenomen nu hij zich ten aanzien van de herkomst tevreden heeft gesteld met de mededeling van de verkoper, dat ze op factuur waren gekocht.

BESLISSING.

In de zaak van:

De Erven J. M. Hertz, wonende te Amsterdam, *requestrant.*
Gemachtigde: *Dr. Arthur Polak,* Lomanstraat 86, Amsterdam

contra:

W. M. W. van Leeuwen, wonende te Vlaardingen, Tulpstraat 27, die in persoon is verschenen, *gerequestreerde.*

Post alia:

De litigieuse aandelen zijn in Maart—Juni 1944 door Ingwersen & Co., commissionnair in effecten te Rotterdam verkocht aan E. J. Marcelis & Co. en in diezelfde tijd door Marcelis & Co. aan de Schiedamsche Cartonnagefabriek.

Hoewel daartoe in die tijd toch aanleiding bestond, hebben noch Marcelis noch de Cartonnagefabriek naar de herkomst der stukken geïnformeerd.

De directeur der Cartonnagefabriek, met name de heer Jansen, heeft de

effecten in het begin van 1945 in het Beurscafé te Rotterdam aan van Leeuwen tegen contant geld verkocht; enige verkoopnota of een dergelijk stuk is niet opgemaakt.

Een dergelijke wijze van doen was destijds verboden krachtens het Besluit van de Secretarissen-Generaal van de Departementen van Financiën en Justitie van 30 September 1942 i.z. de handel in effecten.

Dit en de verkoop in een café zonder enig bijbehorend document had van Leeuwen zeker — bepaaldelijk in 1945 — tot grote zorgvuldigheid t.a.v. de herkomst der stukken moeten aansporen.

Nu hij zich tevreden gesteld heeft met de mededeling van Jansen: „Ze zijn op factuur gekocht", kan zijn goede trouw niet worden aangenomen, waaruit volgt dat het gelijk ten deze aan de zijde van de erven Hertz is.

De erven Hertz zullen hun vordering te dezer zake op Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, aan van Leeuwen dienen te cederen.

De Afdeling beslist derhalve als volgt: ..... enz.

No. 54. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 23 October 1948. (Volledige afdeling).

Gerequestreerden hebben het litigieuse effect, dat op 10 Mei 1940 eigendom van requestrant was, verkregen door levering uit een algemene effectenvoorraad, terwijl hun aanspraak op deze levering was ontstaan vóór 10 Mei 1940.

Waar niet is gebleken dat art. 53, eerste lid, sub a tot en met b E 100, zich hiertegen verzet, moeten gerequestreerden op grond van het bepaalde in art. 53, tweede lid, sub b E 100, als eigenaars worden erkend.

BESLISSING.

In de zaak:

Mr. H. A. Tels, wonende te 's-Gravenhage, Laan van Meerdervoort 14, *requestrant;*

contra:

Gebr. Eelkman Rooda, wonende te de Wijk, *gerequestreerden.*

Gemachtigde: *B. H. Eelkman Rooda;*

geeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie de navolgende beslissing:

gezien de stukken:

Overwegende, dat ten behoeve van requestrant door de Incasso-Bank N.V. Amsterdam, overeenkomstig art. 46 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer een aangifte is geschied ten aanzien van: 1 à 4 winstbewijzen Moeara Enim No. 5561/4, en requestrant bij verzoekschrift van 12 April 1948 zijn aanvraag tot herstel van recht heeft gehandhaafd en gesteld heeft eigenaar te zijn geweest op 10 Mei 1940;

Overwegende, dat tot bewijs van het gestelde overgelegd zijn brieven van de Incasso-Bank N.V. te 's-Gravenhage, d.d. 9 April en 8 September 1948, inhoudende, dat uit de boeken dezer bankinstelling blijkt, dat zij het litigieuse effect reeds op 30 November 1939 voor requestrant in porfeuille had en dit stuk in September 1941 te zijnen behoeve aan de Firma Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, Amsterdam, opgezonden is;

Overwegende, dat tevens door requestrant overgelegd is een foto-copie van de ontvangstbevestiging van Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, d.d. 23 September 1941;

Overwegende, dat uit deze bewijsstukken voldoende blijkt, dat requestrant vóór 10 Mei 1940 eigenaar van het litigieuse effect was en het bezit anders dan op rechtmatige wijze heeft verloren;

Overwegende voorts, dat de Rotterdamsche Bankvereeniging N.V., Kantoor Meppel, in de verwervingsverklaring d.d. 2 October 1947 verklaard heeft, dat de tegenwoordiger bezitter rééds vóór 10 Mei 1940 eigenaar van het effect was, en dit haar bekend was uit eigen administratie;

Overwegende, dat door gerequestreerden vervolgens gesteld is dat zij op 10 November 1939 4 winstbewijzen van 4 stuks Moeara Enim hebben gekocht en ten bewijze hiervan de aankoopnota, afgegeven door de Rotterdamsche Bankvereeniging N.V. te Meppel, hebben overgelegd, welke aankoopnota echter de nummers der stukken niet vermeldt;

Overwegende, dat uit de door laatstgenoemde bankinstelling afgelegde verklaringen in haar brieven d.d. 14 Januari 1948, 25 Augustus 1948 en 2 September 1948 blijkt, dat zij voor rekening van gerequestreerden op 10 November 1939 ter beurze van Amsterdam gekocht heeft 4 winstbewijzen à 4 stuks Moeara Enim, dat levering uit algemene voorraad eerst plaats vond door de Rotterdamsche Bank, Amsterdam, aan haar kantoor te Meppel op 7 September 1943, waaronder het thans in geding zijnde stuk no. 5561/4;

Overwegende, dat hiermede weliswaar niet aannemelijk is gemaakt, dat gerequestreerden eigenaars van het effect waren van vóór 10 Mei 1940 doch wèl is komen vast te staan, dat gerequestreerden het litigieuse effect hebben verkregen door levering uit een algemene effectenvoorraad, terwijl hun aanspraak op deze levering was ontstaan vóór 10 Mei 1940;

Overwegende dat derhalve, waar voorts niet gebleken is, dat het onder a tot en met d bepaalde in artikel 53, lid 1, van het Besluit Herstel Rechtsverkeer zich hiertegen verzet, op grond van het bepaalde in artikel 53, lid 2, sub b van genoemd besluit de gerequestreerden als eigenaars van het in geding zijnde effect moeten worden erkend;

Beslissende:

Wijst het verzoek van Mr. H. A. Tels tot herstel in de eigendom van het litigieuse effect af.

Erkent de tegenwoordige bezitters als eigenaars van het litigieuse effect 1 à 4 winstbewijzen Moeara Enim no. 5561/4 en bepaalt, dat het inleveringskantoor, hetwelk bij de aanmelding zijn bemiddeling verleende, verplicht is — voorzover geen buiten het Besluit Herstel Rechtsverkeer gelegen voorschriften of omstandigheden zich daartegen verzetten — het couponblad van het bovengenoemde effect of, voorzover geen afzonderlijk couponblad aanwezig is, het gehele effect, op 23 December 1948 uit te leveren aan de tegenwoordige bezitters, dan wel aan degeen, die daarop krachtens een aan het inleveringskantoor bekende rechtsverhouding, waarin hij tot de tegenwoordige bezitters staat, aanspraak kan maken; een en ander met dien verstande, dat deze uitlevering achterwege zal blijven, indien vóór bovengenoemde datum door de Afdeling Effectenregistratie aan het inleveringskantoor mededeling is gedaan van een tegen de onderhavige beslissing ingesteld beroep bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel, in welk laatste geval het inleveringskantoor, nadat de Afdeling Rechtspraak terzake haar beslissing heeft genomen, van de Afdeling Effectenregistratie bericht zal ontvangen, aan wie het onderhavige effect dient te worden uitgeleverd.

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN en VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

Mededelingen van het Nederlandse Beheersinstituut.

Ondersteuningsbetalingen aan familieleden in Duitsland.

Ter zake van betalingen voor levensonderhoud door Nederlandse onderdanen ten laste van hun R.M.-tegoeden bij banken in de Britse zône van Duitsland aan hun in deze zône woonachtige bloedverwanten is door het N.B.I. een algemene toestemming gegeven (vgl. Rechtsherstel Jrg. II No. 8 (blz. 213)), terwijl door De Nederlandsche Bank N.V., Kantoor Deviezenvergunningen, een algemene vergunning werd verleend tot het doen van ondersteuningsbetalingen als hier bedoeld (vgl. Rechtsherstel Jrg. II No. 8 (blz. 242)). Laatstbedoelde algemene vergunning, die slechts gold voor tegoeden in Rijksmarken en niet voor de thans in gebruik zijnde Duitse marken, is ten overvloede door De Nederlandsche Bank ingetrokken. Het ligt niet in de bedoeling in plaats daarvan een nieuwe algemene vergunning te verlenen. Ingezetenen, die familieleden in de Britse zône wensen te ondersteunen, dienen zich derhalve voortaan voortaan om een vergunning te wenden tot De Nederlandsche Bank, Kantoor Deviezenvergunningen, te Amsterdam. Een en ander is bekendgemaakt in de Prijscourant uitgegeven door de Vereniging voor de Effectenhandel van 3 November 1948.

Reichsmark-vorderingen op Duitsers in de Westelijke Zônes van Duitsland.

In aansluiting aan de publicatie over opgemeld onderwerp in het vorige nummer van Rechtsherstel (zie blz. 142) kan worden gemeld, dat blijkens een mededeling van de Vereniging voor de Effectenhandel het voor Nederlandse houders van vorderingen, belichaamd in effecten, welke niet in Duitsland berusten, aanbeveling verdient het protest achterwege te laten en af te wachten, totdat door de schuldenaar een aanbod tot betaling wordt gedaan, dat dan vervolgens, indien het onbevredigend moet worden geacht, kan worden geweigerd. Aan de Bureaux en Vertegenwoordigers is verzocht aan het advies van de Vereniging gevolg te geven.

Ten aanzien van Marken-vorderingen, wèlke niet belichaamd zijn in effecten, blijft hetgeen t.a.p. is gezegd ongewijzigd van kracht.

Publicaties in de Nederlandse Staatscourant

MINISTERIE VAN JUSTITIE

REGELEN VOOR AFGIFTE VAN VERKLARINGEN, BEDOELD IN ART. 34 VAN HET BESLUIT VIJANDELIJK VERMOGEN.

21 October 1948/6de Afdeling/No. 1843.

De Ministers van Justitie, van Financiën, van Economische Zaken, van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en van Overzeese Gebiedsdelen;

Gelet op het bepaalde in artikel 4 van het Besluit Vijandelijk Vermogen;

Hebben besloten:

de navolgende regelen vast te stellen met betrekking tot de afgifte van verklaringen, als bedoeld in artikel 34, lid 1, sub *b*, *c* en *f*, van het Besluit

Vijandelijk Vermogen, met betrekking tot hier te lande gevestigde Duitsers en Oostenrijkers.

Afdeling I. *Van Duitsers.*

I. Alle hier te lande met vergunning tot voortgezet verblijf gevestigde Duitsers zullen door middel van verklaringen, als bedoeld in artikel 34, lid 1, sub *b* en *c*, van het Besluit Vijandelijk Vermogen, hun handelingsbevoegdheid terugkrijgen en mitsdien de mogelijkheid om in de toekomst uit eigen werkzaamheid vermogen te verwerven.

II. Een verklaring, als bedoeld in artikel 34, lid 1, sub *f*, van het Besluit Vijandelijk Vermogen, zal daarenboven worden afgegeven aan hier te lande met vergunning tot voortgezet verblijf gevestigde Duitsers:

a. wanneer het afgeven van zodanige verklaring noodzakelijk wordt geacht in het algemeen Nederlands belang, of

b. wanneer zij voldoen aan de navolgende vereisten:

1. dat zij reeds vóór de oorlog duurzaam in ons land gevestigd waren, zomede

2. dat zij feitelijk vergroeid waren met de Nederlandse samenleving, zomede

3. dat zij zich gedurende de bezetting hebben gedragen op de wijze, waarop de grote meerderheid van het Nederlandse volk dit heeft gedaan en dus zich niet de facto aan de zijde van de vijand hebben geschaard.

Afdeling II. *Van Oostenrijkers.*

I. Op alle hier te lande met vergunning tot voortgezet verblijf gevestigde Oostenrijkers (dit zijn personen, die in het bezit zijn van een verklaring van het Oostenrijkse bevoegde gezag, houdende, dat zij vanaf 17 April 1945 wederom Oostenrijkse Staatsburgers zijn) is de regeling van Afdeling I, sub I, van toepassing.

II. Een verklaring, als bedoeld in artikel 34, lid 1, sub *f*, van het Besluit Vijandelijk Vermogen, zal daarenboven worden afgegeven aan hier te lande met vergunning tot voortgezet verblijf gevestigde Oostenrijkers:

a. wanneer het afgeven van zodanige verklaring noodzakelijk wordt geacht in het algemeen Nederlands belang, of

b. wanneer zij voldoen aan de navolgende vereisten:

1. dat zij reeds vóór de oorlog hier te lande gevestigd waren, zomede

2. dat zij zich gedurende de bezetting politiek niet misdragen hebben.

's-Gravenhage, 21 October 1948.

De Minister van Justitie,
WIJERS.

De Minister van Financiën,
P. LIEFTINCK.

De Minister van Economische Zaken,
VAN DEN BRINK.

De Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening,
MANSHOLT.

De Minister van Overzeese Gebiedsdelen,
E. SASSEN.

(Ned. St. Crt., 25 Oct. 1948, No. 206).

NEDERLANDS BEHEERSINSTITUUT.

Het Nederlandse Beheersinstituut, bedoeld in het Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133);

Gezien de desbetreffende wettelijke voorschriften, in het bijzonder mede de krachtens artikel 4 E 133 gestelde „Regelen voor afgifte van verklaringen, bedoeld in artikel 34 van het Besluit Vijandelijk Vermogen" d.d. 21 October 1948, gepubliceerd in de *Nederlandse Staatscourant* d.d. 25 October 1948, No. 206;

Overwegende, dat er aanleiding bestaat om, onverminderd de ter zake te nemen beslissingen omtrent het al dan niet afgeven van een verklaring, als bedoeld in artikel 34, lid 1, sub *f* E 133, de bepalingen sub *b* en *c* van evenvermelde alinea op de hierna te omschrijven wijze toe te passen:

I. Verleent toestemming tot het verrichten van ingevolge E 133 verboden rechtshandelingen door, met of ten behoeve van hier te lande gevestigde natuurlijke personen, die onderdanen zijn of te eniger tijd na de tiende Mei 1940 zijn geweest van de Duitse staat, ingeval zij voldoen aan een der volgende vereisten:

a. in het bezit zijn van een geldige vergunning tot voortgezet verblijf in Nederland, of

b. in het bezit zijn van de hoedanigheid van Nederlander of Nederlands onderdaan.

II. Geeft tevens met betrekking tot vermogen, hetwelk aan de sub I bedoelde personen in de aldaar bedoelde gevallen uit hun eigen werkzaamheid zal opkomen, vrijstelling van de bepalingen, bij of krachtens E 133 gesteld.

een en ander met de aantekening, dat deze beschikking niet vrijwaart voor enige andere eventuele Overheidsmaatregel, te hunnen opzichte genomen of te nemen.

's-Gravenhage, 10 November 1948.

De Directie van het Nederlandse Beheersinstituut,

E. VAN SPAENDONCK.

(Ned. St. Crt., 16 Nov. 1948, No. 222).

AFDELING ONROERENDE GOEDEREN

Mededelingen van de Afdeling.

Rechtsherstel t.a.v. verkopen krachtens art. 1223, lid 2, B.W.

De vraag heeft zich voorgedaan, of rechtsherstel mogelijk is t.a.v. onroerende goederen welke door de eerste hypotheekhouder krachtens art. 1223, lid 2, B.W., tijdens de bezetting werden geveild omdat òf de Duitse instelling òf de „Verwalter", die het beheer voerde over het vermogen van de debiteur, geen rente en aflossing betaalde of wel de Joodse debiteur niet in de gelegenheid was rente en aflossing te betalen, tengevolge van de abnormale tijdsomstandigheden.

Voorstanders van de rechtsgeldigheid van dergelijke verkopen wijzen erop, dat de hypotheekhouder zijn verkoopsrecht uitoefent krachtens bepalingen van het Nederlandse recht en een onherroepelijke volmacht van de eigenaar zelf. Volgens hen heeft een hypotheekhouder er niets mede te maken *waarom* de betalingen van rente en aflossing achterwege blijven.

Voorts zouden de kopers van de onderpanden te goeder trouw de eigendom hebben verkregen, daar de beherende Duitse instantie bij de verkoop uitgeschakeld werd.

Hiertegen wordt aangevoerd, dat de Duitse instanties op deze wijze hun verkopen zouden hebben kunnen camoufleren. Zouden zij bij verkoop een te lage prijs verwachten, dan konden bij de betalingen van rente en aflossing stopzetten, om daardoor de eerste hypotheekhouder te dwingen het onderpand te doen veilen, zodat een hogere opbrengst bereikt kan worden.

Het zwichten van de hypotheekhouders voor dergelijke manipulaties van de Duitse instanties zou niet getuigen van een goede Nederlandse houding en daardoor zou het redelijk en billijk geacht moeten worden dat de Raad voor het Rechtsherstel thans ingrijpt (cf. art. 23 E 100).

Bij de verschillende uitspraken van de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel, waarin dit geschilpunt beslist werd, is duidelijk te merken dat de Raad de feitelijke omstandigheden waardoor de hypotheekhouder zich liet beïnvloeden en tot verkoop overging, van groot belang acht.

De betreffende overwegingen luidden:

I. Uitspraak van de Kamer te Amsterdam d.d. 17 November 1947.

„O. dat verzoekster zakelijk heeft gesteld: dat zij eigenaresse is geweest van het perceel gelegen te Amsterdam aan de .....straat, No. ....., op welk perceel verzoekster een eerste hypotheek heeft verleend, groot f 14.000,— ten behoeve van de Spaarbank, welke is ingeschreven ten Hypotheekkantore te Amsterdam op 2 Februari 1929;
dat over verzoekster als Joodse onderneming gedurende de vijandelijke bezetting een „Verwalter" is aangesteld die sinds 20 December 1942 van voormelde hypothecaire geldlening geen rente noch aflossing meer heeft betaald aan de Spaarbank, alhoewel de inkomsten, na aftrek van de lasten daartoe ruim voldoende waren;
dat om voormelde redenen dit perceel in opdracht van de Spaarbank op 11 September 1944, krachtens art. 1223, lid 2, B.W., in veiling werd gebracht en als toen door de gerequestreerden T. is gekocht voor een koopsom van f 12.400,—, uit welke opbrengst de vordering van de Spaarbank wegens hoofdsom, rente en extra-rente, in totaal bedragende f 10.657.41 werd voldaan, terwijl het restant groot f 1.742.59 zich nog onder berusting van de notaris bevindt;
dat het onderwerpelijke perceel door voornoemde kopers-gerequestreerden op 20 November 1944 werd doorverkocht voor de somma van f 13.500,— aan gerequestreerde N. door wie dit perceel op 29 November 1944 werd belast met een hypotheek groot f 6000,— ten behoeve van gerequestreerde H. enz.;

O. dat de Spaarbank, blijkens haar verweerschrift verklaard heeft zich te kunnen verenigen met het te dezer zake door de Gedelegeerde van de Afdeling Onroerende Goederen uitgebrachte advies, hetwelk in hoofdzaak erop neerkomt, dat verzoekster worde hersteld in de eigendom van het onroerend goed en de Spaarbank in hare rechten van eerste hypothecaire creditrice;
O. dat de Spaarbank er evenwel op wijst, dat zij in 1944 in haar doen en laten — derhalve ook terzake van de veiling van het aan verzoekster toebehorend perceel — niet vrij was, aangezien zij als dochter-instelling van het N.O.G. destijds onder beheer was gesteld van de Commissaris voor niet-commerciële verenigingen en stichtingen, die te dezer zake Prof. v. Genechten als gemachtigde had aangewezen, welke laatste in 1944 last had gegeven, dat de onderpanden, verbonden voor hypothecaire geldleningen verstrekt aan Joodse debiteuren, waarvan de rente en aflossing niet werd betaald, moesten worden verkocht;
O. hieromtrent dat de Spaarbank blijkbaar deze opdracht van den over haar gestelden Verwalter niet zonder meer heeft opgevolgd, daar zij in haar verweerschrift o.m. heeft verklaard, dat zij naar aanleiding van dezen maatregel vooralsnog besloten had, slechts drie panden te veilen — waaronder dat van verzoekster — en wel de zodanige, welker waarde, volgens aan haar uitgebracht taxatierapport, de uitstaande lening niet dekte, n.l. in het onderwerpelijke geval een taxatie van f 9.000,—, terwijl de hypothecaire vordering pro resto bedroeg f 9.800,— vermeerderd met lopende rente van 20 December 1942 af;
O. dat de Spaarbank op dezen grond van mening is, dat zij onder de gegeven omstandigheden volkomen rechtmatig van de haar toekomende onherroepelijke volmacht ex art. 1223, lid 2, B.W., heeft gebruik gemaakt; enz.
O. dat de Raad, gelet op het feit, dat het perceel in veiling f 12.400,— heeft opgebracht, de juistheid van de door de Spaarbank aangenomen taxatie in twijfel trekt;
O. voorts, dat naar het oordeel van de Raad, de Spaarbank in September 1944 niet tot veiling had mogen overgaan, nu niet gebleken is, dat zij zelf in grote moeilijkheden zou zijn gekomen, indien zij ook ten opzichte van verzoekster's perceel niet aanstonds gevolg had gegeven aan de opdracht tot verkoop, welk standpunt zij blijkbaar ten opzichte van andere Joodse percelen wèl heeft ingenomen;
O. bovendien, dat de Spaarbank niet heeft weersproken, dat de veiling-notaris aandrang op haar heeft uitgeoefend om de veiling uit te stellen, zodat onder de gegeven omstandigheden de Spaarbank zich terdege rekenschap had behoren te gevén van het nadeel, hetwelk een veiling voor de Joodse eigenaresse met zich zou brengen;
O. dat zulks temeer klemt, nu de Spaarbank wist, dat het niet voldoen van rente en aflossing op de betreffende hypotheek geheel buiten de wens en zeker buiten de schuld van verzoekster had plaatsgevonden, immers dit verzuim ten volle voor rekening kwam van den over verzoekster benoemden Verwalter, die, niettegenstaande de inkomsten uit huur ruimschoots daartoe voldoende waren, met genoemde betalingen in gebreke bleef;
O. dat de Raad terzake van meergemelde handelwijze van de Spaarbank, haar goede trouw, opgevat in den zin van het Besluit Herstel Rechtsverkeer, dan ook niet aanvaardt, hetgeen in overweging dient te worden genomen bij de hierna te nemen beslissingen;
O. dat de gerequestreerden T. zich ten aanzien van het gevraagde herstel van verzoekster in den eigendom van het onderwerpelijke perceel, aan het oordeel van den Raad hebben gerefereerd;
O. dat de voornoemde gerequestreerden zich echter erop hebben beroepen, dat zij bij den aankoop daarvan te goeder trouw waren en in dit verband o.m. hebben aangevoerd, dat zij mochten aannemen, dat de veiling geen Joodsen eigendom betrof, daar zij gehouden werd

door makelaars van wie bekend was, dat zij nimmer bij den verkoop van dergelijken eigendom hunne bemiddeling verleenden; voorts dat zij erop hebben vertrouwd, dat een instelling als de Spaarbank niet bewustelijk een aan een Joodse zaak toebehorend pand wegens achterstallige rente in veiling zou brengen en zeker niet op een tijdstip, dat het einde van den oorlog spoedig mocht worden verwacht;
O. dat de Raad evenwel voormeld verweer verwerpt en van oordeel is, dat deze gerequestreerden zeker niet zijn geweest te goeder trouw, aangezien zij als kopers op een veiling van onroerende goederen, gehouden gedurende den bezettingstijd, in elk geval de uiterste voorzichtigheid hadden behoren in acht te nemen en tevoren hadden dienen te onderzoeken, of het in het onderhavige geval Joods bezit betrof, hetgeen zij hebben nagelaten;
O. dat integendeel vaststaat, dat deze gerequestreerden de voor dit onderzoek aangewezen middelen niet hebben aangewend, immers geen inzage hebben genomen van den kadastralen legger, noch van de veilingsvoorwaarden, welke vier dagen voor de veiling ter inzage hebben gelegen bij de veiling-notaris, in welk laatste geval zij daarin vermeld hadden gevonden dat de koper 2 % van den verkoopsprijs voor „Verwaltungskosten" had te voldoen, noch — ingeval van eventuele twijfel — bij de veiling-notaris inlichtingen hebben ingewonnen omtrent de herkomst van dit onroerend goed, nemende de Raad uit de overgelegde stukken aan, dat deze hun, evenals aan andere reflectanten, de omstandigheden, waaronder deze executie plaats vond, zou hebben medegedeeld;
O. dat de gerequestreerden T. dan ook mede-verantwoordelijk dienen te worden gesteld voor het nadeel, hetwelk door hunne handelwijze aan verzoekster is toegebracht en derhalve de gevolgen daarvan zullen hebben te dragen, op de wijze als hierna zal worden beslist;
O. dat het verweer van gerequestreerde N. die het onroerend goed van de gerequestreerden T. heeft gekocht, erop neerkomt, dat hij reden had te menen, dat een veiling, die kort na de z.g. „Dolle Dinsdag" werd gehouden, geen Joods goed kon betreffen, aangezien na dit tijdstip geen Joods bezit meer werd ge- of verkocht;
O. dat de Raad van oordeel is, dat ook deze gerequestreerde het verwijt treft, dat hij bij het kopen van het bewuste pand niet voldoende naar de herkomst daarvan heeft geïnformeerd, met name blijkbaar geen inzage heeft genomen van den laatsten titel van eigendom, uit wel proces-verbaal van veiling hem had kunnen blijken, dat zijn rechtsvoorgangers 2 % „Verwaltungskosten" hadden betaald;

O. tenslotte, dat ook ten aanzien van gerequestreerde H., die aan gerequestreerde N. een hypothecaire geldlening groot f 6000,— met het litigieuse perceel als onderpand heeft verstrekt, de Raad aanneemt, dat deze heeft nagelaten nawgezet te onderzoeken, of het door hem verkregen onderpand oorspronkelijk Joods bezit betrof;
O. dat derhalve ook de laatstgenoemde twee gerequestreerden niet geacht kunnen worden te deze te goeder trouw te zijn geweest, weshalve ook zij de gevolgen daarvan — in voege als hierna zal worden beslist — zullen hebben te dragen;
O. dat, gelet op het voorgaande, de Raad van oordeel is, dat onder de gegeven omstandigheden het achterwege laten van het ingrijpen als bedoeld in art. 25 j°. art. 23 E 100 onredelijk zou zijn; enz."

Op grond van bovenstaande overwegingen verklaarde de Raad de verkopen en overdrachten aan T. en N. nietig, evenals de hypotheek ten behoeve van H. Verzoekster werd hersteld in den eigendom en herinschrijving van de hypothecaire vordering van de Spaarbank werd bevolen.

De Spaarbank en de gerequestreerden T. werden veroordeeld tot betaling van de kosten der veiling, ieder voor de helft, gerequestreerden T. en gerequestreerde N. tot betaling van de transportkosten van de verkoop aan N., ieder voor de helft en de Spaarbank, de gerequestreerden T. en de gere-

questreerde N. tot betaling der kosten van het rechtsherstel, ieder voor 1/3 gedeelte.

De ontvangen koopsommen en geleende gelden moesten worden terug betaald aan degenen van wie zij afkomstig waren. Omtrent de verdere verrekeningen tussen partijen wegens genoten exploitatie-saldo, uitgespaarde hypotheekrente en aangebrachte verbeteringen heeft de Raad zijn beslissing aangehouden totdat de Raad zich daaromtrent een oordeel zou kunnen vormen op grond van door partijen nog te verstrekken gegevens.

II. Uitspraak van de Kamer te Amsterdam d.d. 29 December 1947.

„O. dat vaststaat, dat de Spaarkas op 16 Mei 1941, blijkens een schrijven aan de bewindvoerder van de Joodse partij, de hypothecaire vorderingen heeft opgeëist van de Joodse partij, met sommatie om deze uiterlijk op 1 Augustus 1941 te voldoen;
dat hierop geen betaling is gevolgd, waarop de Spaarkas bij exploit van 17 Maart 1942 nogmaals het verschuldigde heeft opgevorderd met aanzegging dat de verkoop van het onderpand bij gebreke van betaling op 8 April 1942 zou plaats hebben, op welke datum inderdaad de openbare verkoping heeft plaats gehad;
O. dat tussen partijen onbetwist is:
1. dat een deel — het belangrijkste — van het onderpand zonder toestemming van de Spaarkas was verhuurd;
2. dat eveneens zonder die toestemming een jaar huur vooruit was betaald;
3. dat ook zonder toestemming een ingrijpende verbouwing was aangebracht;
waarbij nog is gekomen het opzeggen door assuradeuren van de verzekering van het onderpand op grond van het daarin door den nieuwen huurder geopende café-bedrijf en het onbetaald laten van de vervallen termijnen op 1 Maart 1942;
O. dat derhalve de Spaarkas gehandeld heeft, overeenkomstig de rechten, haar bij de hypotheek-overeenkomst gegeven toen zij tot opzegging van de hypotheken en vervolgens tot executie van het onderpand overging;
O. dat — naar het oordeel van den Raad — daarbij geen sprake is geweest van rechtsmisbruik, of een niet te goeder trouw uitvoeren van de hypotheekovereenkomst, gelijk de Joodse partij aanvoert;
O. dat in de eerste plaats in aanmerking genomen moet worden, dat ten tijde van de opzegging der hypotheek er nog geen sprake was van Duitse inmenging, de Joodse partij zich in Amerika bevond — toen nog geen vijandig gebied — terwijl van enige maatregelen betreffende inbeslagname van Joodse vermogens nog niets bekend was;
O. dat na Augustus 1941 bleek, dat de opbrengst van de verkoping — d.w.z. de overwaarde boven de hypotheekschuld — in handen van de Duitsers zou komen, de Spaarbank zich echter daardoor niet heeft laten weerhouden de executie van de hypotheek te doen doorgaan;
O. ten aanzien hiervan:
dat de Joodse partij hier te lande een vertegenwoordiger had in den persoon van voornoemden B. die door de Rechtbank tot bewindvoerder over zijn vermogen was benoemd;
dat de belangen van de Joodse partij dus behoorlijk vertegenwoordigd waren, hetgeen ook gebleken is uit het feit dat B. met de Spaarkas overleg heeft gepleegd om de door het bombardement van 14 Mei 1940 aan het onderpand veroorzaakte schade te herstellen en daartoe ook het een en ander heeft verricht;
dat echter deze zelfde B. met voorbijgang van de Spaarkas twee der percelen heeft verhuurd, zich, zonder toestemming van de Spaarkas, een jaar huur heeft laten vooruitbetalen en, eveneens zonder die toestemming de percelen van winkel tot café heeft laten verbouwen, althans dit heeft goedgevonden;
dat deze houding van de vertegenwoordiger van de Joodse partij

vanzelfsprekend, de Spaarkas geen vertrouwen kon geven, maar hij bovendien nog de belangen van de Joodse partij geheel verwaarloosd heeft door — gelijk vaststaat — niets te doen om de opgezegde hypotheek af te lossen en zo nodig door een andere te vervangen ofschoon hij over meer dan voldoende middelen van de Joodse partij beschikte, gelijk deze zelf stelt;
dat B. ook verder niet het minste overleg met de Spaarkas heeft gepleegd, als hoedanig niet beschouwd kan worden het een week voor de veiling, door tussenkomst van een notaris, protesteren tegen die veiling, daarbij trachtende de ene Duitse instantie tegen de andere uit te spelen;
O. dat de Raad op grond van dit alles van oordeel is, dat de Spaarkas de hypotheek opzeggende, tot executie overgaande en executerende, niets anders gedaan heeft, dan gebruik maken van de haar toekomende rechten en — gezien de houding van de vertegenwoordiger van de Joodse partij — er haar geen verwijt van mag worden gemaakt, dat zij onvoldoende met de belangen van de Joodse partij rekening zou hebben gehouden;

O. ten aanzien van de kopers der percelen, dat uit het voorgaande volgt, dat het hier een normale hypothecaire executie betrof, zodat ook de kopers geen verwijt kan treffen, terwijl hetzelfde gezegd moet worden van de latere hypotheekneemster, die dus evenals de kopers als te goeder trouw zijnde moet worden beschouwd;
O. dat de Raad derhalve van oordeel is, dat het achterwege laten van ingrijpen in de gestelde rechtsbetrekkingen, in verband met de bijzondere omstandigheden, niet onredelijk is en in het door de Joodse partij aangevoerde, geen aanleiding is om art. 25 of 23 van het Besluit E 100 toe te passen;
O. dat ten aanzien van dit laatste echter een uitzondering moet worden gemaakt voor het volgende:
O. dat immers — naar het oordeel van de Raad — de Spaarkas terecht kan worden verweten, dat zij, ook nadat zij uit de opbrengst van het verkochte reeds voldoende was gekweten, niet opgehouden is met de executie, doch daarmede is doorgegaan en toen het derde perceel mede verkocht heeft en hierin een onrechtmatige daad is gelegen ten opzichte van de Joodse partij van welke tijdens de vijandelijke bezetting tot stand gekomen rechtsbetrekkingen de inhoud bepaald dient te worden, daar het achterwege laten van dit ingrijpen in verband met de bijzondere aomstandigheden onredelijk ware;
O. dat toch de opbrengst van de eerste twee percelen f 52.570,— heeft bedragen, waardoor de vorderingen van de Spaarkas, — tezamen zonder rente f 39.000,— bedragende — meer dan voldoende gedekt waren;
dat derhalve niet de minste noodzaak bestond om daarna het derde perceel ook nog te verkopen en daardoor de opbrengst van dat perceel geheel onnodig voor verzoekster verloren is gegaan en in Duitse handen is terecht gekomen; enz.
O. dat nu de Spaarkas wel ontkend heeft dat het derde perceel het laatste is geveild, zodat zij niet — voordat alle percelen verkocht waren — kon weten of er een overschot zou zijn, doch aan deze ontkentenis tegenover het in het geding gebrachte authentieke procesverbaal der veiling geen waarde kan worden gehecht; enz.
O. ten overvloede nog, dat al ware het derde perceel het eerst geveild desniettemin de handelwijze der Spaarkas evengoed te laken zou zijn geweest, daar zij dan — wetende, althans naar grote waarschijnlijkheid moetende veronderstellen, dat de opbrengst der eerste twee percelen voldoende zou zijn voor de voldoening harer vorderingen — geheel onnodig het derde perceel vóór de beide andere in veiling zou hebben gebracht;
O. dat toch de Spaarkas zelf de percelen had laten taxeren in 1939 en deze taxatie toen f 65.000,— bedroeg (naar zij zelf heeft medegedeeld) terwijl als onbetwist vaststaat, dat het derde perceel vóór

den oorlog door de Joodse partij gekocht was voor f 6000,— en in vervallen toestand verkeerde;
O. dat het in de vier vorige overwegingen overwogene, niet geldt ten aanzien van de kopers, van wie immers niet verwacht kan worden te kunnen beoordelen hoever de executie mag gaan;
O. dat de Spaarkas derhalve aan de Joodse partij de schade moet vergoeden door haar onrechtmatige handelwijze aan hem toegebracht en deze schade is te stellen op het bedrag, dat het derde perceel in veiling heeft opgebracht, t.w. f 5.850,— vermeerderd met de rente vanaf de datum der veiling 8 April 1942."

Op grond van vorenstaande overwegingen werd de vordering van de Joodse partij om nietig te verklaren de opvordering van de hoofdsom der hypotheken, de openbare verkoping, de verkoop en overdracht der percelen, en de sedert dien op de percelen gevestigde hypotheek met herstel van de Joodse partij in de eigendom van de percelen, afgewezen, doch de Spaarkas veroordeeld om aan de Joodse partij een schadevergoeding te betalen groot f 5.850,— met rente ad 4 % 's jaars vanaf 8 April 1942.

De kosten, met uitzondering van die, door de Spaarkas gemaakt, werden geheel ten laste van de Joodse partij gebracht.

III. Uitspraak van de Kamer te Amsterdam d.d. 31 Mei 1948.

„Gezien het verzoekschrift, luidende: enz.
dat Judith Levie en Eliazar de Jong eigenaar zijn — in de zin van art. 20 Besluit Herstel Rechtsverkeer — van het huis en erf te Amsterdam....;
dat op evengenoemd perceel een hypotheek rustte, groot pro resto f 11.825,—, rentende 4¾ % ten behoeve van de „Vesta" Maatschappij van Levensverzekering N.V., gevestigd te Arnhem;
dat Judith Levie en Eliazar de Jong als Joden eind 1942 en begin 1943 door de Duitse bezetter zijn weggehaald en naar Polen zijn gedeporteerd;
dat als gevolg hiervan zij — door overmacht gedwongen — de op de hypotheek verschuldigde rente en aflossing sedert 1 Mei 1942 niet hebben kunnen voldoen;
dat de „Vesta" vervolgens op 19 April 1943 als hypotheekhoudster voormeld perceel krachtens art. 1223 B.W. in het openbaar heeft geveild, bij welke veiling koper werd N. J. Veerkamp; enz.
dat van de koopprijs ad f 18.000,— een bedrag van f 12.982,92 besteed werd ter voldoening van gemelde schuld, terwijl het restant groot f 5.116.96 vermoedelijk is afgedragen aan de Vermögens Verwaltung- und Rentenanstalt te 's-Gravenhage, rekening houdende bij de „Bank voor Nederlandsche Arbeid" te Amsterdam; enz.
dat verzoeker met betrekking tot het onderhavige perceel volledig rechtsherstel wenst; enz.
dat verzoeker meent, dat hiertoe gronden als bedoeld in art. 23 j°. 25 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer aanwezig zijn, daar toch Judith Levie en Eliazar de Jong eerst sedert 1 Mei 1942 met de betaling van de op de hypotheek verschuldigde rente en aflossing achterstallig zijn geweest en de „Vesta" had moeten begrijpen, dat deze achterstand het gevolg was van de door de Duitse bezettingsautoriteiten tegen de Joden gerichte maatregelen, zodat de „Vesta" onder deze omstandigheden geen gebruik had behoren te maken van het haar ingevolge de hypotheekacte toekomende recht tot verkoop van het pand op grond van art. 1223 B.W.;
dat dit te meer klemt, waar in de acte van hypotheekverlening ten aanzien van de voorwaarden der hypotheekverlening verwezen wordt naar een reglement, waarin wordt vermeld: „De schuldenaar wordt geacht reeds bij het aangaan der overeenkomst van geldlening voor het geval van wanbetaling van hoofdsom, aflossing en wat verder verschuldigd mocht zijn aan de hypotheekhoudster te hebben overgedragen alle rechten op betaling der huurpenningen van de verbonden onroerende goederen of zaken; enz.

dat derhalve de bewering van de N.V. „Vesta" dat, waar de huurders weigerden aan haar te betalen, de waarde van het onderpand ernstig dreigde te verminderen, niet kan opgaan, daar zij zelf op grond van de bepalingen van de hypotheekverlening gerechtigd was de huren te incasseren; enz.

dat derhalve, waar de „Vesta" volledig op de hoogte was met de maatregelen tegen de Joden, die door de Duitsers werden getroffen, en met het feit, dat deze hun kapitalen reeds in het begin van 1942 bij de firma Lippmann, Rosenthal & Co. hadden moeten inleveren, zij op andere wijze haar rechten had kunnen zekerstellen en misbruik van haar recht heeft gemaakt door rauwelijks te executeren; enz.

O. dat de Raad niet van oordeel is, dat de rechtsbetrekkingen, genoemd in het inleidend verzoekschrift zijn tot stand gekomen, gewijzigd of tenietgegaan door of tengevolge van handelingen verricht onder omstandigheden als genoemd in art. 25 sub a), b) of c) van Besluit E 100;

O. dat de „Vesta" o.m. heeft betoogd dat in October 1940, toen de verlenging van de hypothecaire lening ter sprake kwam de veilingwaarde van het perceel werd geschat op f 14.000,—; dat het bedrag der lening toen per resto f 12.325,— bedroeg;

dat het onderhoud van het perceel te wensen overliet;

dat zij toen voorgesteld heeft, dat de hypotheek zou worden verlaagd tot f 10.000,— met f 200,— jaarlijkse aflossing, op voorwaarde dat onmiddellijk f 2.325,— zou worden afgelost en dat het buitenschilderwerk binnen 3 maanden geheel zou worden vernieuwd;

dat debiteuren dit aanbod hebben aanvaard, doch nimmer het bedrag van f 2.325,— hebben betaald en het schilderwerk slechts gedeeltelijk hebben laten uitvoeren; dat op 1 Mei 1942 debiteuren niet in staat bleken de per dien datum verschuldigde rente en aflossing te betalen en afbetaling met f 20,— per week aanboden;

dat „Vesta" dit aanbod aannam, doch dat deze regeling niet werd nagekomen;

dat het perceel in een buurt lag, vanwaar veel Joodse bewoners werden gedeporteerd, wat medebracht het gevaar van beschadiging van het perceel bij leegstaan; dat een der huurders Jood was;

dat de veilingwaarde in December 1942 werd geschat op ongeveer f 14.500,—; dat de huurders van het perceel weigerden aan de „Vesta" de verschuldigde huur te betalen; dat zij geen antwoord ontving van Mevr. Kan op haar verzoek om volmacht tot administratie van het perceel en inning der huren; dat de grondbelasting 1942 en brandverzekeringsbelasting 1942 niet betaald waren;

O. dat de Raad op grond van bovengenoemde omstandigheden, die voldoende zijn komen vast te staan, de executie van het perceel op 19 April 1943 gerechtvaardigd acht, al moet worden aangenomen dat de moeilijkheden voor de debiteuren voortsproten uit de maatregelen, die door de bezetter tegen de Joden werden genomen, waaraan zij ook zelf ten offer vielen door hun deportatie eind 1942 en begin 1943;

O. dat toch de „Vesta" voor de belangen van haar polishouders had te waken en zich niet kon veroorloven voornamelijk op het belang van haar debiteuren te letten.

O. dat op grond van het bovenstaande de Raad ook geen termen aanwezig acht de „Vesta" te veroordelen tot betaling aan verzoeker van het restant koopsom ad f 5.116.96. dat door de „Vesta" aan de V.V.R.A. werd afgedragen ingevolge de toenmaals bestaande voorschriften;

O. dat in verband met het voorgaande de goede trouw van de koper van het perceel is komen vast te staan;

Rechtdoende:

Wijst het verzoek af;

Veroordeelt verzoeker q.q. in de kosten."

IV. Uitspraak van de Kamer te Amsterdam d.d. 25 October 1948.

„O. dat uit de door requestrants gemachtigde bij de mondelijke behandeling gegeven toelichting op het zeer summier request blijkt, dat requestrant vordert, dat de verkoop van 6 December 1943 worde nietig verklaard en A. Hartz volledig worde hersteld in zijn eigendom met volledige reconstructie van de toestand per gezegde datum; enz.

O. dat de Spaarbank meent, dat zij niet anders had kunnen handelen dan zij deed, zich beroepend op de achterstalligheid der rentebetaling en op een schrijven van de makelaar Everout van 4 Februari 1943, waarin deze mededeelt van de N.G.V. opdracht te hebben ontvangen het perceel te verkopen doch naar het oordeel van de Raad, noch het een noch het ander de verkoop rechtvaardigt in dat tijdsgewricht, waardoor de Joodse eigenaar buiten zijn schuld van zijn eigendom werd beroofd, terwijl naar de Spaarbank wist een batig saldo van de verkoop die eigenaar niet ten goede zou komen en wel:
de achterstalligheid in de rentebetaling niet, omdat daargelaten of wel gezegd kan worden, dat de Joodse debiteur in gebreke was de verschuldigde rente te betalen, dan wel of overmacht hem belette zijn verplichting ten deze na te komen — de achterstallige rente op 6 December 1943 van zo geringe betekenis was in verhouding tot het nadeel dat de Joodse eigenaar werd toegebracht, dat de Spaarbank deze verkoop vooralsnog niet had mogen houden;
de mededeling van Everout niet, omdat niet is in te zien welk zodanig nadeel de Spaarbank van verkoop door de N.G.V. te duchten zou hebben, dat zij nu maar bij voorbaat tot veiling ex artikel 1223 B.W. moest overgaan, waarbij komt dat niet is gebleken dat Everout of N.G.V. nog op de brief van 4 Februari 1943 zijn teruggekomen;

O. dat de Spaarbank voorts heeft overgelegd een brief van de toenmalige secretaris van het Algemene Voorzieningsfonds voor leraren en onderwijzers in Nederland aan de toenmalige directeur der Spaarbank van 5 Juli 1943 waarin de vraag wordt gesteld waarom niet werd geëxecuteerd in die gevallen, waarbij debiteuren „aanzienlijke achterstand" hebben in de betaling der verschenen hypotheekrenten en gewezen wordt op enige gevallen, waaruit blijkt „dat sinds 1940 of 1941 geen rente werd betaald";
dat het beroep op dit schrijven niet kan baten, omdat niet is gebleken, dat het Voorzieningsfonds de Spaarbank kon dwingen tot executie over te gaan, en bovendien uit de aangehaalde bewoordingen blijkt, dat van aandrang om de onderhavige hypotheek te executeren geen sprake is geweest;
dat de Spaarbank nu wel aanvoert, dat in December 1943 niemand nog kon voorzien hoe lang de oorlog nog zou duren en van haar toch niet gevergd kon worden rustig aan te zien, dat wellicht jarenlang niet betaald zou worden, nu duidelijk was dat Everout/N.G.V. zeker geen renten noch aflossing zou betalen noch de Verwalter van A. Hartz, die in alle talen zweeg, doch juist omdat de duur van de oorlog onzeker was — en bovendien was in December 1943 eerder een betrekkelijk spoedig einde dan een strijd van nog vele jaren te voorzien — van de Spaarbank had mogen worden verwacht, dat zij de verkoop voorlopig niet had gehouden;
dat hetgeen de Spaarbank overigens heeft aangevoerd geen gewicht in de schaal kan leggen;

O. dat, moge dus blijkens het vorenoverwogene aan de zijde van de Spaarbank de verplichting bestaan tot verlening van rechtsherstel aan A. Hartz, de Raad nochtans geen reden ziet tot zo vergaand ingrijpen als door requestrant gevorderd, met name geen reden ziet voor vernietiging van de op 6 December 1943 gehouden verkoping en de daaruit voortgesproten rechtsbetrekking tussen gerequestreerden Papendorp en het door hen gekochte perceel noch voor vernietiging van de ten behoeve van de Westlandse Hypotheekbank op dat perceel gevestigde hypotheek;

dat toch aan de kopers redelijkerwijze geen verwijt kan worden gemaakt van hun koop, waar het hier niet gaat om de onrechtmatige verkoop van een Joods perceel door een daartoe volstrekt onbevoegde, doch de fout in deze is, dat de Spaarbank een haar vóór de oorlog verleend recht uitoefende onder omstandigheden, die de verkoping stempelen tot een onrechtmatige daad harerzijds;
een onrechtmatigheid, die de kopers redelijkerwijze, ook uit de veilcondities niet konden, althans niet behoefden te weten;
O. dat het door de Spaarbank te verlenen rechtsherstel derhalve zal hebben te bestaan in schadevergoeding; enz.
dat tussen de partijen niet is in geschil, dat de vordering der Spaarbank op 6 Januari 1944 in totaal f 9.178,70 bedroeg, zodat de Raad de door A. Hartz geleden schade ex aequo et bono vaststelt op f 2.732,69, zijnde het bedrag dat op 6 Januari 1944 is gestort bij de Bank voor Nederlandse Arbeid, zulks voor rekening van de Vermögens Verwaltung- und Renten Anstalt te Amsterdam, en derhalve niet ten goede is gekomen aan Hartz voornoemd;
O. dat nu de Spaarbank door haar optreden aanleiding heeft gegeven tot de onderhavige vordering tot rechtsherstel, zij als de in het ongelijk gestelde partij is te beschouwen en in de kosten, ook in die gevallen aan de zijde van gerequestreerde Papendorp en de Westlandse Hypotheekbank dient te worden veroordeeld; enz."

CONCLUSIE.

In het eerste geval had de hypotheekhouder zonder bezwaar voor zich zelf de veiling achterwege kunnen laten. De hypotheekhouder heeft niet voldoende rekening gehouden met de belangen van de debiteur en de bezwarende maatregelen, welke door de bezetter te diens opzichte waren genomen en hij heeft dientengevolge niet te goeder trouw gehandeld bij de veiling.

De kopers hebben zich niet voldoende op de hoogte gesteld van de herkomst van de percelen, hoewel zij hiertoe de gelegenheid hadden gehad. Ook zij handelden derhalve niet te goeder trouw.

Het ingrijpen van de Raad ging dan ook zeer ver. De veiling werd nietig verklaard en het eigendomsrecht van de oude debiteur herleefde, evenals de oude hypotheek. De koopprijzen moesten worden terugbetaald, enz.

In het tweede geval greep de Raad niet zo vergaand in. Hier achtte de Raad de veiling gerechtvaardigd. De debiteur had hier te lande een vertegenwoordiger, die voor zijn belangen had kunnen zorgen. Dat deze dit naliet, was niet aan de bezettingsmaatregelen te wijten. De veiling werd dan ook in stand gelaten. De hypotheekhouder, wetend, dat het surplus van de veilingopbrengst niet ten goed zou komen aan de debiteur, had echter meer percelen geveild dan nodig geweest was om zijn eigen vordering te verhalen, zodat hij in dat opzicht niet voldoende de belangen van zijn debiteur in acht had genomen. De Raad veroordeelde daarom de hypotheekhouder tot schadevergoeding aan de debiteur. De kopers, die niet konden beoordelen, hoever de executie mocht gaan, gingen echter vrij uit.

In het derde geval liet de Raad het ingrijpen geheel achterwege, aangezien ook in dit geval de veiling gerechtvaardigd geacht werd. De hypotheekhouder had voldoende gronden om tot veiling over te gaan en moest, behalve met de belangen van de debiteur, rekening houden met de belangen van andere personen, welke zwaarder wogen.

In het vierde geval, dat veel overeenkomst vertoonde met het eerste geval, beperkte de Raad zijn ingrijpen tot het veroordelen van de hypotheekhouder tot betaling van een schadevergoeding aan de oude eigenaar. De kopers, die de onrechtmatigheid van de veiling redelijkerwijze niet konden, althans niet behoefden te weten, gingen vrijuit en behielden de eigendom van het door hen gekochte perceel.

De Afdeling Onroerende Goederen is van oordeel dat het voorgaande de conclusie rechtvaardigt, dat de Afdeling Rechtspraak langzamerhand heeft ingezien, dat de eis, dat de kopers zich volledig op de hoogte moesten stellen van de redenen welke de hypotheekhouder ertoe brachten tot veiling krachtens art. 1223, lid 2, B.W., over te gaan, onredelijk is, en dat de consequenties van de eventueel voortijdige of onnodige veiling geheel door de executerende hypotheekhouder gedragen moeten worden.

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P. No. 6718 verschijnt deze uitgave 1 x per maand en is de omvang van dit nummer 32 pagina's, formaat 15½ x 24 cm.

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE

RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

DERDE JAARGANG

JANUARI 1949

NUMMER

7

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ „DE HOFSTAD" SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3 DEN HAAG

TEL. 773408 — GIRO 12789

DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VOORZITTER, SECRETARIAAT EN AFDELING ONROERENDE GOEDEREN:
VAN STOLKWEG 21 — 'S-GRAVENHAGE
TEL. 553625* (4 LIJNEN)-POSTREK. 507670

AFD. RECHTSPRAAK: KONINGINNEGRACHT 24, 'S-GRAVENHAGE.

TEL. CENTRALE GRIFFIE . . . 116031
GRIFFIE KAMER 'S-GRAVENHAGE 116032
SUBSTITUUT-GRIFFIERS . 116033
GRIFFIER 116034
CONCIERGE 116035

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE:
KEIZERSGRACHT 143 - AMSTERDAM C.
TEL. 42854 - 42510 - 42336 - 42233 - 42969

CENTRAAL BUREAU VOOR DE EFFECTENREGISTRATIE:
SINGEL 202 - AMSTERDAM
TEL. 41265 - 42691 - 42010/15

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN EN VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

HOOFDKANTOOR VAN HET NED. BEHEERSINSTITUUT, NEUHUYSKADE 94, S-GRAVENHAGE - TELEFOON 774535/39
POSTREKENING 86085

GEDELEGEERDEN DER AFD. ONROERENDE GOEDEREN, KONINGINNEGRACHT 24 — 'S-GRAVENHAGE
TELEF. 116036

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VERANTWOORDELIJK REDACTEUR:
MR. J. W. JOSEPHUS JITTA
VAN STOLKWEG 21 - 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 553625

ABONNEMENT PER JAAR *f* 12.—

UITGAVE VAN
DRUKKERIJ-UITGEVERIJ "DE HOFSTAD"
SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3
'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 773496 — POSTGIRO 12789

INHOUD VAN DIT NUMMER

MEDEDELING VAN DE REDACTIE

De Heren Lippmann, Rosenthal & Co. te Amsterdam, hebben ons verzocht het volgende bericht op te nemen, aan welk verzoek wij bij deze voldoen.

Gelijk bekend, hebben de Duitschers tijdens de bezetting van Nederland, aan de Sarphatistraat No. 55 te Amsterdam een bankinstelling gevestigd onder den naam:

„Lippmann, Rosenthal & Co. Sarphatistraat",

alwaar het Joodsche geldelijke vermogen moest worden ingeleverd.
Hoewel wij rechtens noch economisch ooit iets met de genoemde instelling uitstaande hebben gehad, heeft de vijand zich den naam van ons bankiershuis voor zijn onoirbare doeleinden toegeëigend, hetgeen slechts door machtsusurpatie mogelijk was.

Ten einde aan dit misbruik verder paal en perk te stellen, heeft het Nederlandsche Beheersinstituut, blijkens mededeeling in de Nederlandsche Staatscourant van 9 Februari 1948, den naam van bovenbedoelde Duitsche instelling veranderd in „Liquidatie van Verwaltung Sarphatistraat" — bij afkorting L.V.V.S. geheeten — en daaraan door middel van de dagbladpers en in circulaires de noodige publiciteit gegeven.

Desondanks moeten wij tot onze bittere teleurstelling ervaren, dat het misbruiken van onzen naam ongestoord voortgang vindt.

In correspondentie, contracten en andere schrifturen, alsook in rechterlijke beslissingen, wordt bij voortduring onze naam ten onrechte gebezigd. Zoo wordt in een laatstelijk gepubliceerd arrest van het Gerechtshof te Amsterdam d.d. 20 Mei 1948 (Ned. Jurisprudentie 1948 No. 685) wederom gesproken van „Lippmann, Rosenthal & Co.", hoewel L.V.V.S. voornoemd is bedoeld. Ook in de herstelrechtspraak komt het misbruiken van onzen naam herhaaldelijk voor.

Ten einde nu het nadeel, dat wij door de bovengeschetste handelwijze van den vijand in onze eer en goeden naam hebben geleden, niet nog te vergrooten, doen wij hiermede een dringend beroep op Uw medewerking om daar, waar zulks in Uw macht is, steeds de initialen L.V.V.S. te gebruiken, en te verhinderen, dat de naam Lippmann, Rosenthal & Co. verder aan de geïncrimineerde bankinstelling wordt gegeven.

Hoogachtend,,
LIPPMANN, ROSENTHAL & CO.

Amsterdam, 23 November 1948.

DE PRAKTIJK VAN BEHEER EN HERSTEL

Een en ander over artikel 59 E 100.

Nu het mechanisme van de Afdeling Effectenregistratie op gang is gekomen, hebben reeds vele vroegere bezitters van effecten moeten ervaren dat hun oppositie tegen de aanspraken op eigendomserkenning van de tegenwoordige bezitter werd afgewezen.

Nu bepaalt artikel 59 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer:

„1. De vroegere bezitter of zakelijk gerechtigde, die tengevolge van de erkenning van het recht van de tegenwoordige bezitter of van een zakelijk gerechtigde, dan wel tengevolge van het herstel van het recht van een andere vroegere bezitter of zakelijk gerechtigde, dan wel tengevolge van het feit dat het effect is te niet gegaan of ongeldig geworden, niet of niet volledig in zijn recht kan worden hersteld, is gerechtigd tot een schadevergoeding. Gelijke aanspraak kan worden toegekend aan de vroegere bezitter of zakelijk gerechtigde, wanneer aan het herstel van recht, overeenkomstig het bepaalde in artikel 57, een last of voorwaarde wordt verbonden. Etc."

„2. Tot vergoeding van de aldus vastgestelde schade zijn hoofdelijk gehouden:

a. degene, die door onrechtmatige verwerving van het bezit of onrechtmatige vestiging van het zakelijk recht de omstandigheden heeft teweeg gebracht waardoor de rechthebbende niet, niet voldoende of slechts onder een last of voorwaarde in zijn recht wordt hersteld;

b. degenen, die, als rechtverkrijgenden of anderszins, opzettelijk hebben medegewerkt aan het ontstaan of het voortbestaan van de omstandigheden, waardoor de rechthebbende niet, niet volledig of slechts onder een last of voorwaarde in zijn recht wordt hersteld, tenzij hun daarvan redelijkerwijs geen verwijt kan worden gemaakt. Etc."

Welke betekenis kan in de practijk aan deze voorschriften worden toegekend?

Wordt een gedepossedeerde niet in zijn rechten ten aanzien van een effect hersteld omdat moet worden aangenomen dat de tegenwoordige bezitter het effect te goeder trouw via één of meer tussenschakels

heeft verkregen, dan kan hij op grond van het tweede lid van artikel 59 van de eerste verkrijger schadevergoeding vorderen indien, had deze eerste verkrijger het effect niet afgestoten, de gedepossedeerde in de eigendom zou zijn erkend. Het is derhalve voor de gedepossedeerde van groot belang te achterhalen wie de eerste verkrijger is.

Nu is helaas gebleken, dat het voor de Afdeling Effectenregistratie op practische gronden niet mogelijk is in alle gevallen vast te stellen wie het stuk het eerst heeft verkregen; ook bevat de administratie van de L.V.V.S. voor een systematische recherche vaak niet voldoende gegevens. De wetgever heeft trouwens niet de bedoeling gehad in het Besluit Herstel Rechtsverkeer aan de Afd. Effectenregistratie op te dragen in alle gevallen een nauwkeurig onderzoek naar de eerste verkrijger in te stellen. In de brieven waarbij deze Afdeling verwervingsverklaringen aan de gedepossedeerden toezendt, heeft zij de belanghebbenden dan ook geenszins willen voorspiegelen dat zij zich in alle gevallen een onderzoek naar de persoon van de eerste verkrijger tot taak stelt. Het zwaartepunt van haar mededelingen moet gezien worden in de noodzakelijkheid dat de gedepossedeerde alle aan hem bekende gegevens ter beschikking van de Afdeling stelt opdat deze de mogelijkheid van een nader onderzoek harerzijds in overweging kan nemen.

Mocht aan de Afdeling blijken dat naast de L.V.V.S. nog één of meer andere personen en/of instellingen op grond van artikel 59 jegens de gedepossedeerde aansprakelijk zijn, dan zal zij dit aan de gedepossedeerde berichten.

Altijd zal de omvang van het onderzoek echter o.m. bepaald worden door de practische uitvoerbaarheid ervan.

Zal de Afdeling in het algemeen een onderzoek naar de eerste verkrijger niet doen verrichten waar zulks voor de gedepossedeerde niet van belang is, dit impliceert nog niet dat een dergelijk onderzoek steeds mogelijk is indien het voor de gedepossedeerde van belang zou kunnen zijn. De gevallen waarin een effect op een voor Lippman, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, ongebruikelijke wijze is vervreemd kunnen echter gerekend worden tot die waarin een nader onderzoek in de regel wel tot de vaststelling van een schadeplichtige zal leiden.

Bij het voorafgaande exposé wenst de redactie nog aan te tekenen dat hierin slechts is neergelegd de opvating van de Afdeling Effectenregistratie zoals die uit een niet gepubliceerde correspondentie blijkt. Zich wel bewust van haar onbevoegdheid tot het doen van algemeen bindende uitspraken, heeft deze Afdeling haar mening slechts voorlopig en sans préjudice te kennen willen geven.

MEDEDELINGEN VAN HET SECRETARIAAT VAN DE RAAD

Samenstelling van de Raad. — Mutaties.

(Vgl. Orgaan II pag. 10—12, 42, 433, 529, 648; Orgaan III pag. 39, 125).

Afdeling Rechtspraak.

Overleden is Mr. M. H. de Boer, lid van de afdeling. Eervol ontslag als lid van de afdeling is verleend aan Mr. A. D. van Regteren Altena.

Tot leden van de afdeling zijn benoemd de plaatsvervangende leden Mrs. J. K. Onnen en M. M. Schim van der Loeff.

Artikel 5, lid 2, E 100.

In de Nederlandse Staatscourant van 26 November 1948, No. 230 is het navolgende Koninklijk Besluit opgenomen:

Wij Juliana, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Ministers van Justitie, van Financiën, van Economische Zaken, van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en van Overzeese Gebiedsdelen van 29 October 1948, 6e afdeling, No. 1925;

Gelet op het bepaalde in artikel 5, lid 2, van het Besluit Herstel Rechtsverkeer (Staatsblad No. E 100);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Als tijdstip, waarop de taak, de rechten en de verplichtingen der Commissie, bedoeld in artikel 46 van het Besluit Rechtsverkeer in Oorlogstijd, gevestigd ter plaatse, waar de Koninklijke Nederlandse Regering haar werkzaamheden uitoefent, overgaan op de Raad voor het Rechtsherstel, wordt bepaald 1 December 1948.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in de Nederlandse Staatscourant zal worden geplaatst.
Soestdijk, 12 November 1948.

Art. 34, lid 1, E 133.

Door de bij de uitvoering van het Besluit Vijandelijk Vermogen betrokken Ministers is de navolgende beschikking genomen, welke werd gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant van 16 December 1948, No. 244.

UITVOERING BESLUIT VIJANDELIJK VERMOGEN.
4 December 1948/6de Afdeling/No. 1816.

De Ministers van Justitie, van Financiën, van Economische Zaken, van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en van Overzeese Gebiedsdelen;

Gelet op het bepaalde in artikel 4 van het Besluit Vijandelijk Vermogen;

Hebben besloten:

de navolgende regelen vast te stellen nopens de uitvoering van artikel 34, lid 1, van het Besluit Vijandelijk Vermogen met betrekking tot personen, als bedoeld in artikel 6, lid 1, van dat besluit;

Artikel 1.

Ten aanzien van personen, als bedoeld in artikel 6, lid 1, van het Besluit Vijandelijk Vermogen zal, voor zover zij niet voorkomen op een door het Nederlandse Beheersinstituut van deze categorie personen op te maken lijst, een algemene verklaring worden afgegeven, dat zij niet langer personen zijn, wier vermogen aangegeven moet worden krachtens de bepalingen van ge-

noemd besluit, en dat hun vermogen mitsdien niet langer onder beheer van het Nederlandse Beheersinstituut staat, een en ander met ingang van de honderdtachtigste dag na de datum van publicatie van dit besluit in de Nederlandse Staatscourant. De verklaring zal vóór evenbedoelde honderdtachtigste dag in de Nederlandse Staatscourant worden gepubliceerd. De lijst zal vóór die dag opgemaakt en door de directie van het Nederlandse Beheersinstituut blad voor blad gewaarmerkt worden. Het Nederlandse Beheersinstituut zal aan een ieder, op wie de verklaring betrekking heeft, desgewenst een bewijs verstrekken, dat hij niet op de lijst voorkomt.

Artikel 2.

Op de lijst kunnen slechts geplaatst worden:

a. personen, die in bewaring zijn krachtens het Besluit Politieke Delinquenten 1945 of in voorlopige hechtenis zijn op grond van verdenking van een strafbaar feit, waarop het Besluit Buitengewoon Strafrecht van toepassing is, of van een gedraging, als bedoeld in artikel 1 van het Tribunaalbesluit;

b. personen, die ingevolge het Besluit Politieke Delinquenten 1945 voorwaardelijk buiten vervolging gesteld zijn en voor wie de bijzondere voorwaarde van handhaving van de onderbeheerstelling van het vermogen van kracht is;

c. personen, ten aanzien van wier vermogen of nalatenschap op grond van het bepaalde bij het Tribunaalbesluit de bijzondere maatregel van verbeurdverklaring is opgelegd en nog niet is ten uitvoer gelegd.

De lijst zal zijn ingedeeld naar de voorgaande categorieën.

Op de lijst, onder de categorie a, kunnen slechts geplaatst worden personen, wier feitelijk beheerd vermogen volgens de laatstbekende gegevens f 5000,— overschrijdt.

's-Gravenhage, 4 December 1948.

UITSPRAKEN IN HOGER BEROEP VAN DE VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

INGEVOLGE ART. 11 LID 4 E 133

No. 47. **VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL,** 17 November 1948. (Smelik-Ouwenbroek/N.B.I./Hoogendijk).

Voorwaardelijke instandhouding van een geëffectueerde verkoop.

Wij, Voorzitter van de Raad voor het Rechtsherstel; enz.

Post alia:

Overwegende ten gronde:

dat Wij met het N.B.I. op de door hetzelve aangevoerde en hierboven weergegeven gronden van mening zijn, dat de litigieuse verkoop werd gevorderd door het belang van het onder beheer gestelde vermogen en in dit verband nog willen opmerken, dat de door het N.B.I. aan de Procureur-Fiscaal verzochte toestemming niet vereist was;

dat Wij naar aanleiding van appellante's bezwaren tegen de prijzen, waarvoor het perceel, de oven en verdere inventaris en de goodwill door het N.B.I. aan partij Hoogendijk zijn verkocht ad respectievelijk f 25.500,—, f 7.438,— en f 7.062,— een onderzoek naar de waarde van de goodwill, per 17 Juli 1946 verbonden aan de litigieuse bakkerij, hebben opgedragen aan de Directie van de Nederlandse Bakkerijstichting te 's-Gravenhage en Wij naar aanleiding van het door de hierboven genoemde deskundige J. A. Seghers aan Ons ingevolge die opdracht uitgebrachte rapport van 26 Februari 1948 — hetwelk in afschrift aan alle partijen is toegezonden en hetwelk moet worden geacht alhier geheel te zijn geïnsereerd — en naar aanleiding van het van deze deskundige afkomstige aanvullende rapport van 21 Juni 1948 — eveneens in afschrift aan alle partijen overhandigd en alhier als geïnsereerd te beschouwen —, alsmede naar aanleiding van de door Ons ambtshalve ten Belastingkantore te Vlaardingen ingewonnen inlichtingen betreffende de bedrijfsresultaten van de litigieuse bakkerij zowel vóór als nà de overname daarvan door partij Hoogendijk van oordeel zijn:

1e. dat de waarde van de goodwill behoort te worden gesteld op f 16.062,—, derhalve op f 9.000,— meer dan het bedrag, hetwelk daarvoor door het N.B.I. is bedongen van partij Hoogendijk;

terwijl Wij voorts van oordeel zijn:

2e. dat de waarde van het verkochte perceel behoort te worden gesteld op f 25.500.—, zijnde hetzelfde bedrag, waarop het is getaxeerd door de makelaar M. Verstéeve Azn. te Vlaardingen blijkens diens bij de conclusie van antwoord van het N.B.I. van 3 Juli 1947 overgelegd taxatierapport van 15 December 1945 en waarvoor het door het N.B.I. aan partij Hoogendijk is verkocht;

3e. dat de waarde van de verkochte oven en verdere inventaris behoort te worden gesteld op f 7.438,—, zijnde hetzelfde bedrag, waarop deze objecten zijn getaxeerd door H. P. I. Willemsen, beëdigd taxateur van bakkerij- en winkelinventarissen te Rotterdam blijkens diens aan Ons overgelegd taxatierapport van 19 November 1945 en waarvoor deze objecten ook door het N.B.I. aan partij Hoogendijk zijn verkocht;

4e. dat het N.B.I. ten onrechte heeft gemeend:

a) door partij Hoogendijk slechts f 10.000,— in contanten te moeten doen betalen in mindering op de totale koopsom en

b) voor het restant ad f 30.000,— genoegen te mogen nemen met een vóór 17 Juli 1951 niet opeisbare eerste hypotheek op het perceel ter waarde van slechts f 25.500,—;

Overwegende, dat Wij op bovenstaande gronden de beroepen verkoop van appellante's perceel en bedrijf slechts in stand zullen kunnen houden onder de in het dictum nader te omschrijven voorwaarden en Wij — waar zowel appellante als het N.B.I. als partij Hoogendijk op enige punten in het ongelijk zijn gesteld — termen aanwezig achten om de proceskosten te brengen ten laste van ieder dezer partijen in voege als mede in het dictum nader omschreven;

IN NAAM DER KONINGIN rechtdoende in hoger beroep:

Verklaren appellante ontvankelijk in haar appel;

Houden in stand de door het N.B.I. bij acte van 17 Juli 1946, verleden voor notaris Hendrik Pieter Dolk te Vlaardingen, geëffectueerde verkoop van het litigieuse perceel, van de litigieuse oven en verdere inventaris en van de litigieuse zaak (goodwill), *onder voorwaarde:*

dat partij Hoogendijk alsnog binnen drie maanden na de dagtekening van dit vonnis ten kantore van de Nederlandsche Handel Maatschappij N.V. te Rotterdam ten faveure van appellante betaalt een bedrag van f 19.000,—, zijnde f 10.000,— in mindering op het volgens de koopacte niet in contanten betaalde gedeelte ad f 30.000,— der totale koopsom ad f 40.000,—, vermeerderd met de als boven door Ons vastgestelde meerwaarde van de goodwill ten bedrage van f 9.000,— een en ander met dien verstande, dat eventuele door hem betaalde rente-termijnen met laatstgenoemd bedrag *niet* in compensatie zullen mogen gebracht worden;

En voorts voor het geval door partij Hoogendijk aan deze voorwaarde *niet* wordt voldaan:

a) vernietigen reeds nu voor alsdan de gehele verkooptransactie met alle gevolgen van dien;

b) veroordelen partij Hoogendijk alsdan om onmiddellijk na afloop van bovengenoemde termijn van drie maanden na dagtekening van dit vonnis:

1e. het litigieuse perceel te ontruimen met al de zijnen en het zijne en hetzelve met overgave der sleutels daarvan ter beschikking van appellante te stellen, onder verbeurte van een onmiddellijk opeisbare boete ten faveure van appellante ten bedrage van f 100,— voor elke dag, gedurende welke partij Hoogendijk met deze bevolen ontruiming alsdan in gebreke zal blijven;

2e. de litigieuse oven en verdere inventaris als nader gespecificeerd in het taxatie-rapport van H. P. I. Willemsen van 19 November 1945, welke specificatie hieronder in extenso volgt:

.....

aan appellante terug te geven, onder verbeurte van een onmiddellijk opeisbare boete ten faveure van appellante ten bedrage van f 25,— voor elke dag, gedurende welke partij Hoogendijk met deze bevolen teruggave geheel of gedeeltelijk in gebreke zal blijven;

c) veroordelen appellante — respectievelijk het N.B.I., indien en voorzover hetzelve de volgens de bovengenoemde koopacte door partij Hoogendijk reeds in contanten betaalde gedeeltelijke koopsom ad f 10.000,— alsmede de eventueel reeds door hem betaalde aflossingen op de hypotheekschuld ad f 30.000,— nog niet aan appellante mocht hebben afgedragen — alsdan dat (die) reeds door partij Hoogendijk betaalde bedrag(en) onmiddellijk aan partij Hoogendijk te restitueren, onder aftrek van even zovele malen f 100,— als er maanden zullen zijn verstreken vanaf 17 Juli 1946 tot de dag, waarop door partij Hoogendijk zowel het litigieuse perceel zal zijn ontruimd als de oven en verdere inventaris zal zijn teruggegeven aan appellante;

d) bepalen, dat het litigieuse perceel aan de Schiedamseweg No. 73[5], hoek Arnold Hoogvlietstraat te Vlaardingen, weder zal worden gesteld ten name van appellante, mits door haar aan de bewaarder der Hypotheken te Rotterdam worde overgelegd: 1e) een expeditie van dit vonnis; 2e) een verklaring van het Agentschap van de Nederlandsche Handel Maatschappij N.V. te Rotterdam, dat de hierboven bedoelde betaling door partij Hoogendijk ten faveure van appellante ten bedrage van f 19.000,— niet heeft plaats gehad binnen drie maanden na de dagtekening van dit vonnis;

e) bepalen tenslotte, dat de kosten der bovengenoemde notariële acte van

17 Juli 1946 en alle verdere kosten, genoemd in die acte op het tweede blad sub e, alsdan zullen blijven ten laste van partij Hoogendijk, te wiens laste alsdan eveneens zullen komen alle kosten, vallende op het weder ten name van appellante stellen van het litigieuse perceel en vallende op de doorhaling van de voormelde hypothecaire inschrijving;

Wijzen af het anders of meer gevorderde;

Bepalen ten aanzien der proceskosten:

dat het N.B.I. aan appellante zal moeten restitueren de reeds door appellante betaalde kosten van het door J. A. Seghers in Onze opdracht aan Ons uitgebrachte deskundigenrapport ten bedrage van f 160,—;

dat de kosten voor het overige zullen worden gecompenseerd in dier voege, dat appellante, het N.B.I. en partij Hoogendijk ieder zijn eigen kosten zal moeten dragen.

No. 48. VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, 17 November 1948. (Nieuwenhuizen/N.B.I./van Santen).

Verkooptransactie deels vernietigd, deels voorwaardelijk in stand gehouden.

Wij, Voorzitter van de Raad voor het Rechtsherstel; enz.

Post alia:

Overwegende, dat appellant zich voorts nog erover heeft beklaagd, dat:

I. „de zogenaamde koopsom bestond in geblokkeerd geld, met andere woorden er was geen betaling gedaan";

II. „de gehele opbrengst van 6-12-'45 tot 18-2-'47 verduisterd was";

III. „in feite niet alleen inventaris met huur, doch de zaak, het bedrijf is verkocht, dat getaxeerd boven f 10.000,— niet zonder bevoegde toestemming mocht worden verkocht";

IV. „niets in rekening is gebracht voor de aan de ligging der zaak verbonden goodwill";

Overwegende dienaangaande;

Ad I um: dat Wij — ofschoon van oordeel zijnde, dat betaling in geblokkeerd geld bezwaarlijk kan worden gelijkgesteld met „geen betaling" — met appellant van mening zijn, dat een zodanige betaling, welke ook door het N.B.I. zelf blijkens deszelfs mededeling bij conclusie van antwoord, dat deze betaling in geblokkeerd geld „door een administratief verzuim niet is ontdekt" als niet regelmatig is erkend, door appellant niet behoefde te worden geaccepteerd en derhalve terecht door hem niet is geaccepteerd;

Ad II um en *ad III um:* dat F. A. van Santen op 9 October 1945 de gehele naderhand door hem van het N.B.I. q.q. appellant voor f 4.058,40 gekochte inventaris in „bruikleen" heeft ontvangen tegen afgifte door hem aan het N.B.I. van een inventarislijst tevens taxatierapport, welke door hem als „bruikleennemer" en door de N.B.I.-taxateurs A. Reymers en L. J. van der Kroft is ondertekend en welke een totale getaxeerde waarde aangeeft van niet minder dan f 13.158,40;

dat Ons ten aanzien van dit zogenaamde „bruikleen"-contract is gebleken, dat hetzelve in de eerste plaats slechts diende als een voorlopige maatregel in afwachting van een uiteindelijke beslissing omtrent het voortzetten dan wel liquideren van appellants bedrijf en dat hetzelve in de tweede plaats slechts ten aanzien van de *niet* voor verkoop bestemde winkelinventaris was een *bruikleen*-contract en ten aanzien der *wèl* voor verkoop bestemde objecten was een *verbruikleen*-contract;

.....;

dat Wij derhalve tot de conclusie komen, dat het N.B.I. en partij van Santen — die niet alleen „bruikleennemer" was, maar tevens bedrijfsleider — ten onrechte deze voorraad boeken hebben verkocht respectievelijk gekocht voor f 750,—, zodat deze verkoop, hoezeer ook op zichzelf noodzakelijk, niet is ge-

schied voor de prijs, welke bij een zorgvuldig beheer van appellants vermogen had kunnen en derhalve ook had moeten bedongen worden;

dat Wij in hetgeen bij de mondelinge behandeling door partijen naar voren is gebracht geen aanleiding hebben kunnen vinden tot handhaving van de verkoop van de boekenvoorraad onder voorwaarde dat de koopprijs met een nader te fixeren bedrag zou worden verhoogd;

dat Wij om deze redenen de verkoop ten aanzien van deze boekenvoorraad niet in stand zullen kunnen houden en ten aanzien van dit onderdeel van de gehele winkelinventaris de door het N.B.I. geëffectueerde verkoop zullen moeten vernietigen in voege als in het dictum nader te bepalen;

dat appellants grief, dat „de gehele opbrengst van 6-12-'45 tot 18-2-'47 verduisterd was", uitgaat van de praemisse dat de bedrijfsleider van Santen aan het N.B.I. q.q. appellant rekening en verantwoording had te doen van de bedrijfsresultaten;

dat deze praemisse in casu onjuist is, aangezien — gelijk Ons is gebleken — partij van Santen in appellants winkelzaak als bedrijfsleider is aangesteld geheel voor eigen rekening en risico, omdat het N.B.I. — gelijk in dergelijke kleine winkelzaken meermalen geschiedt — niet het risico wenste te lopen, dat bij een eventueel verlieslijden door de bedrijfsleider het beheerde vermogen werd belast met dat verlies;

Ad III um en *ad IV um:* dat het N.B.I. tijdens de mondelinge behandeling ten aanzien van het niet in rekening brengen van enige goodwill heeft verklaard, dat er geen „zaak" is verkocht, aangezien slechts de handelsvoorraad is verkocht en niet ook de vestigingsvergunning en evenmin de handelsnaam van appellant, zodat er voor het berekenen van goodwill geen enkele reden was;

dat Wij het N.B.I. hierin niet kunnen volgen, aangezien ook zonder het mede-verkopen van vestigingsvergunning en/of handelsnaam in casu naar Ons oordeel wel degelijk sprake is van de verkoop van een „zaak" of „bedrijf" en de goodwill, aan die zaak verbonden, is de zogenaamde „local goodwill", verbonden aan het bedrijfspand, dat weliswaar niet was het eigendom van appellant, maar van diens verhuurder J. H. van Dalen, doch dat door appellant gedurende een reeks van jaren als kantoorboekhandelaar tevens handelaar in tweedehandsboeken was geoccupeerd;

dat blijkens door Ons ambtshalve bij de Inspectie der Belastingen te 's-Gravenhage ingewonnen informatiën appellant volgens zijn eigen aangiften gedurende de jaren 1936 tot en met 1940 is aangeslagen over een inkomen van telkenmale f 1,350,— per jaar;

dat volgens door Ons te bevoegder plaatse, namelijk bij de Voorzitter van de Nederlandse Boekverkopersbond, ingewonnen inlichtingen de goodwill van een boekhandel geschat wordt op driemaal de gemiddelde nettowinst over de drie laatste jaren;

dat Wij, in casu de drie laatste vóóroorlogse jaren als maatstaf aannemend, geneigd zouden zijn in het algemeen de goodwill van een zaak als de onderhavige op het moment van de verkoop te stellen op f 4.050,—;

dat echter in de eerste plaats op dat moment de onderhavige zaak tengevolge van appellant's politieke gedragingen uiteraard aan goodwill had ingeboet;

dat voorts appellant zelf tijdens de besprekingen, welke in Juni 1947 hebben plaats gevonden tussen het N.B.I., appellant en van Santen en welke bijna tot een dading tussen partijen hebben geleid, in het geheel niet heeft gerept over de volgens hem te berekenen goodwill, zijnde deze grief door hem voor het eerst voortgebracht bij deze appelprocedure, hetgeen erop wijst, dat appellant zelf aan deze goodwill geen al te grote waarde toekent;

dat Wij om deze beide redenen te rade zijn geworden, de goodwill van appellant's zaak op het moment van de verkoop ex aequo et bono te taxeren op f 2.000,—, welk bedrag derhalve naar Ons oordeel ten onrechte door het N.B.I. niet aan de koper in rekening is gebracht;

dat Wij, — zelfs rekening houdende met de bovenbedoelde goodwill — tot de conclusie moeten komen, dat het N.B.I. een object heeft verkocht ter waarde van minder dan f 10.000,—, zodat voor deze verkoop geen toestem-

ming van de Afdeling Beheer van de Raad voor het Rechtsherstel vereist was;

dat tenslotte ook geen toestemming vereist was van de Procureur-Fiscaal en/of van de Minister van Economische Zaken, omdat — naar Ons is gebleken — de liquidatiehandelingen van het N.B.I. in casu werden gevorderd door het belang van het onder beheer gestelde vermogen, hetwelk niet voldoende liquide middelen bevatte om gedurende een van te voren niet te overziene periode de zaak van appellant te blijven exploiteren met alle aan een exploitatie door een vreemde verbonden risico's;

dat appellant's vordering tot het doen afleggen door het N.B.I. van rekening en verantwoording van het beheer „met inbegrip van de opbrengsten van het bruikleen van appellant's inventaris" niet voor toewijzing vatbaar is, omdat:

1. Wij ratione materiae onbevoegd zijn om van deze vordering kennis te nemen;

2. bruikleen volgens art. 1777 B.W. om niet plaats heeft, zodat van „opbrengsten van het bruikleen van appellant's inventaris" uiteraard geen sprake kan zijn, terwijl ook wanneer men in casu aanneemt — gelijk Wij doen — dat ten aanzien van de voor verkoop bestemde objecten ten rechte niet van „bruiklening" maar van „verbruiklening" sprake moet zijn, de verbruiklener van Santen slechts verplicht is om aan appellant even zovele objecten, van gelijke soort en hoedanigheid, terug te geven als hij van het N.B.I., beherende het vermogen van appellant, in verbruiklening heeft ontvangen;

Overwegende, dat Wij hetgeen verder door partijen terzake der verkooptransactie en der huurbeëindiging over en weer is aangevoerd buiten beschouwing zullen laten en Wij op bovenstaande gronden tot de volgende beslissing komen:

IN NAAM DER KONINGIN rechtdoende in hoger beroep:

..... Enz.

AFDELING RECHTSPRAAK

Uitspraken

Het nummer waaronder volledige publicatie in Na-oorlogse Rechtspraak heeft plaats gevonden wordt onder elke uitspraak vermeld.

Diverse vorderingen ex artt. 23 e.v. E 100.

No. 814. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 8 September 1948. (Mrs. Scholten, van Walsem en Buddingh de Voogt).

Verzoeker heeft bij de aankoop van een Joods onroerend goed commissieloon betaald aan gerequestreerden.
Overeenkomst tussen partijen, waarbij de commissie is bedongen nietig verklaard, met veroordeling van gerequestreerden om aan verzoeker het ontvangen commissieloon terug te betalen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1320.

No. 815. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 31 Juli 1948. (Mrs. van Walsem, Wery en Buddingh de Voogt).

De schade door verzoekers geleden is mede veroorzaakt door het verlenen van het overnemingscrediet aan Klinkhamer door de Middenstandsbank. Het is uitgesloten, dat het verlenen van het overnemingscrediet, ingevolge besluit door de voorzitter der beoordelingscommissie, zou zijn geschied zonder voorafgaand overleg met de Bank en het had op de weg van de Bank gelegen, zich met alle kracht tegen elke vorm van medewerking te verzetten. De Bank is niet bereid gevonden het door haar uitgebrachte advies betreffende de credietverlening aan Klinkhamer over te leggen, zodat aangenomen kan worden, dat dit advies in gunstige zin is geweest.
Beroep op overmacht van de Bank verworpen.
De Raad acht termen aanwezig de aansprakelijkheid van de Bank naar redelijkheid en billijkheid te beperken tot de helft van de schade door verzoekers geleden ingevolge de transacties welke over de Bank hebben gelopen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1322.

No. 816. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 5 Juli 1948. (Mrs. Tabbingh Suermondt, Mijnssen, de Flines, Worst plv., en van Zeggelen).

Verzoekster's vordering om de door haar tijdens de bezetting met gerequestreerde tot stand gekomen overeenkomst, waarbij zij 50 % van haar assurantie provisie aan gerequestreerde zoude uitkeren, nietig te verklaren, is in eerste aanleg afgewezen, omdat niet is gebleken van enige dwang of pressie zoals bedoeld in art. 25 E 100. De Raad heeft niet in aanmerking genomen of naast een ingrijpen ex art. 25 E 100, een rechtsherstel ex art. 23 E 100 redelijk ware. Bij herziening vastgesteld, dat — ware deze omstandigheid in aanmerking genomen — de gevraagde nietigverklaring zoude zijn toegewezen.
Beslissing a quo vernietigd, met toewijzing van de vordering van verzoekster.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v., 143.)
N.R. No. 1323.

No. 817. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 1 Juni 1948. (Mrs. de Gaay Fortman, G. A. Schreuder en Hoog).

De omstandigheid dat de Duitse beheerder van gerequestreerde de transactie heeft gedaan neemt niet weg, dat verweerster heeft gekocht en de gekochte goederen heeft doorverkocht.
Verweerster zal haar schade moeten verhalen op die beheerder Van een Distex-koop is geen sprake omdat van enige invloed van de Distex op de tot stand gekomen koop niet is gebleken.
Vordering van verzoekster toegewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1329.

Vorderingen met betrekking tot verzekeringsovereenkomsten.

No. 818. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 6 Juli 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, Van Vrijberghe de Coningh en Block).

Het niet betalen der premie is niet voortgevloeid uit een slechts met gevaar voor vrijheid en/of leven te verbreken onmogelijkheid van de debiteur, maar uit een betrekkelijke economische onmacht.
Requestrant heeft de premiebetaling gestaakt, toen hij zich nog in volle vrijheid bevond, waarna de verzekering is beëindigd, weshalve het niet aangaat het overlijdensrisico thans achteraf nog op de Mij. over te brengen.
Vordering ontzegd.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1326.

No. 819. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 23 Juli 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, van Vrijberghe de Coningh en Block).

De Verzekerings Mij. vraagt geen herstel van de overeenkomst zoals deze bestond, maar in een verder strekkende vorm, door van de premiebetaling als voorwaarde te maken een rechtens afdwingbare verplichting, hetgeen een verzwaring der overeenkomst voor de verzekerde zoude betekenen.
Herstel van de verzekering zou kunnen worden toegewezen in dier voege, dat de voldoening der achterstallige premiën een voorwaarde is voor des verzekerden recht uit de overeenkomst, waarbij de Mij. geen belang heeft.
Vordering afgewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1330.

Vorderingen tot nietigverklaring van vonnissen van den gewonen rechter.

No. 820. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 18 Maart 1947. (Mrs. van Hinloopen Labberton, Karni en Buddingh de Voogt).

Vonnis Arr.-Rechtbank en bevestigend arrest van het Gerechtshof waarbij het Papefonds is veroordeeld om een muur, voorzover gebouwd op grond van Flaumenhaft, af te breken, op verbeurte ener dwangsom, met bevoegdheid tot reële executie, buiten effect gesteld. Afbraak van het muurgedeelte onredelijk geacht i.v.m. de woningnood. Het Papefonds veroordeeld om bij wijze van schadevergoeding te betalen f 100,— wegens het onrechtmatig plaatsen van de muur op de grond van Flaumenhaft.

Flaumenhaft het recht ontzegd zelf tot afbraak over te gaan.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v., 38.)
N.R. No. 1324.

No. 821. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 18 Juni 1948. (Mrs. Prof. Houwing, van Rijn van Alkemade en Polak).

Voorafgaande beslissing is bij herziening vernietigd. Rechtskracht van het vonnis der Rechtbank en het bevestigende arrest van het Gerechtshof gehandhaafd.
De dwangsom in zoverre gewijzigd, dat deze niet eerder begint te lopen dan vanaf één maand na de thans gegeven beslissing.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 143.) N.R. No. 1325.

Vorderingen met betrekking tot onroerende zaken; hypothecaire vorderingen.

No. 822. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 8 October 1948. (Mrs. Prof. Houwing, Wery, van Rijn van Alkemade, Verveen en Schim van der Loeff).

„Belanghebbende" in art. 21 K.B. E 100 dient in ruime zin te worden opgevat en is niet beperkt tot partijen betrokken bij de rechtsbetrekking waarvan de vernietiging wordt gevraagd. Het feit, dat de Raad ambtshalve kan ingrijpen wijst in die richting, terwijl ook art. 26 K.B. E 100 de mogelijkheid van ingrijpen in een rechtsbetrekking, waarbij verzoeker geen partij is, opent.
Ongewenste gevolgen behoeven niet te worden gevreesd, daar de Raad steeds ingrijpen achterwege kan laten, indien zij zulks onredelijk acht.
In casu kan een ingrijpen ten behoeve van de Staat redelijk zijn, hoewel een ingrijpen ten behoeve van de Landelijke onredelijk zou zijn.
Dit zou het geval zijn, indien de Friesch-Groningsche zich jegens de Staat had behoren te onthouden van het overdragen van hare vorderingen aan de Landelijke.
De vraag of de Friesch-Groningsche verplicht was geweest de cessies harer vorderingen op de Landelijke achterwege te laten, afhankelijk gesteld van de omstandigheid of de schade op deze vorderingen te lijden noodzakelijk blijvend ten laste van de Staat zou komen en of de Friesch-Groningsche zulks wist.
De Staat toegelaten tot getuigenbewijs.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 21, 23 e.v.).
N.R. No. 1318.

No. 823. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 10 Aug. 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, van Vrijberghe de Coningh en Block).

Bij de beantwoording van de vraag of en zo ja aan wie en tot welk bedrag het netto provenu der huuropbrengst dient te worden uitgekeerd bij het rechtsherstel van onroerend goed, is van „compensatie" geen sprake. De Raad beantwoordt die vraag naar redelijkheid en billijkheid en stelt de rechten van partijen ten aanzien van de huuropbrengst vast.
Het rechtsherstel beoogt de gedepossedeerde zoveel mogelijk te herstellen in de status quo ante en hem komt dus het bedrag der gederfde huur-inkomsten toe. Het feit dat de Centrale destijds door de haar opgedrongen foute organen werd bestuurd kan daarin geen wijziging brengen.

Het bedrag der netto huuropbrengst — waartoe het geschil was beperkt — aan de gedepossedeerde toegewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 113c.) N.R. No. 1319.

No. 824. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 23 September 1948. (Mrs. Sluis, Raedt en Mijnssen).

Notarissen konden hun medewerking bij transporten van Joodse onroerende goederen niet, of bezwaarlijk weigeren, indien zij bepaaldelijk daartoe opdracht ontvingen, op gevaar van in ernstige moeilijkheden te komen met de bezetter, zodat het in het algemeen onredelijk moet worden geacht om de betrokken notarissen te verplichten het genoten salaris terug te betalen.
Mocht evenwel uit bijzondere omstandigheden blijken, dat de betrokken notaris tot verkoop heeft geadviseerd, hij het transport heeft gezocht of zonder noodzaak aan zich heeft getrokken, kan er aanleiding zijn hem tot teruggave van het salaris te verplichten.
In casu gerequestreerde veroordeeld tot terugstorting van het bij het transport verdiende, begroot op 60 % van de bruto declaratie.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 23.) N.R. No. 1327.

Appel van beslissingen Afdeling Effectenregistratie

No. 825. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 23 Nov. 1948. (Mrs. Verdam, Tabingh Suermondt en de Flines).

Het schrijven van de Afdeling Effectenregistratie waarbij aan appellant onder toezending van de verwervingsverklaring is medegedeeld, dat uit de verwervingsverklaring blijkt, dat de bedoelde effecten door de tegenwoordige bezitter in regelmatig beursverkeer zijn verkregen en dat erkenning van eigendom zal worden verleend, tenzij enz. enz.
is geen beslissing zoals bedoeld in art. 68 E 100, doch een processuele maatregel om tot een beslissing te geraken.
Zulks blijkt reeds uit de omstandigheid dat bedoeld schrijven alleen aan appellant is toegezonden geheel buiten geïntimeerde om.
Art. 18, lid 5, K.B. E 100 mist toepassing aangezien Hoofdstuk IV, Titel V E 100 een geheel zelfstandige regeling omtrent het hoger beroep behelst.
Appellant niet-ontvankelijk verklaard in zijn hoger beroep.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 68.) N.R. No. 1328.

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Rechtspraak, Kamer te Amsterdam; enz.

Overwegende, dat verzoekers met hun verzoekschrift in beroep komen tegen de inhoud van een door de Afdeling Effectenregistratie d.d. 18 December 1947 aan hen gericht schrijven;

Overwegende, dat dit schrijven betrekking heeft op een aandeel à f 1.000,— Nederlandse Scheepvaart Unie, No. 66894. Codenummer 2445;

Overwegende, dat appellanten vorderen dat de Raad de beslissing vervat in voormeld schrijven der Afdeling Effectenregistratie vernietige en rechtdoende bepale:

primair alsnog aan geïntimeerde te ontzeggen de door hem gevraagde erkenning en aan appellanten toe te wijzen het door hen gevraagde herstel in de eigendom van het effect met bepaling dat geïntimeerde hun hebbe te betalen een vergoeding gelijk aan de waarde van de vruchten, welke hun door het onvrijwillig bezitsverlies zijn ontgaan;

subsidiair aan een eventuele erkenning van geïntimeerde de last of voorwaarde te verbinden dat hij aan appellanten een vergoeding zal hebben te betalen ten bedrage van de waarde van het stuk berekend naar de koers van

een door den Raad vast te stellen datum verhoogd met de waarde der vruchten, welke hun door het onvrijwillige bezitsverlies zijn ontgaan;
mede subsidiair met zodanige andere rechtspraak als de Raad in goede justitie zal vermenen te behoren;
Overwegende, dat appellanten een achttal grieven tegen voormeld schrijven der Afdeling Effectenregistratie hebben aangevoerd, luidende deze zakelijk als volgt:

1. De Afdeling stelt vast, dat uit de verwervingsverklaring blijkt, dat het effect door de tegenwoordige bezitter in regelmatig beursverkeer is verkregen.
Volgens deze formulering zoude de bedoelde verkrijging in regelmatig beursverkeer een vaststaand feit zijn. Immers alleen feiten kunnen *blijken*.
Dat het feit niet vaststaat, volgt hieruit, dat de Afdeling nog bewijs toelaat, dat het effect *niet* in regelmatig beursverkeer is verkregen, waaruit volgt, dat het nog van de mogelijkheid en het resultaat van dat bewijs afhangt, of de bedoelde verkrijging in regelmatig beursverkeer *zal* blijken.

2. De verwervingsverklaring bewijst niet, ook niet voorlopig, de verkrijging in regelmatig beursverkeer.

3. In punt b wordt genoemd als feit, hetwelk volgens de voorlopige beslissing als tegenbewijs in aanmerking komt, het navolgende:

> „dat ondanks de verkrijging in regelmatig beursverkeer de tegenwoordige bezitter het (de) effect(en) om bijzondere redenen ten tijde van de verkrijging niet te goeder trouw was te achten."

Indien al de bewijslast geacht zoude worden terecht op requestranten te zijn gelegd — quod non — en indien zij dus al het bewijs zouden moeten leveren, dat de tegenwoordige bezitter het stuk niet te goeder trouw heeft verkregen, ware niet in te zien, waarom dit niet te goeder trouw zijn slechts zoude moge worden aangenomen *„om bijzondere redenen"*.

4. Op vorenstaande grieven sluit aan de grief, welke zich richt tegen de passus, voorkomende in de voorlopige beslissing:

> „De Afdeling brengt met nadruk onder Uw aandacht, dat het geen nut heeft een request in te dienen, waarin niet een nauwkeurige omschrijving voorkomt van feiten, welke een der sub a, b, c of d vermelde conclusies rechtvaardigen;
> zodanige requesten zullen de erkenning van de tegenwoordige bezitter als eigenaar niet kunnen verhinderen".

Bij lezing hiervan kan men zich niet onttrekken aan de indruk, dat de Afdeling

1e. de bewijslast, welke dan in haar systeem op de vroegere bezitter drukt, onnodig en onredelijk zwaar heeft gemaakt door het materiaal, dat tot bewijs van gemis aan goede trouw kan strekken, te binden aan enge formuleringen, welke het Besluit niet kent, waarvan het voor de hand liggende gevolg is, dat de partij, op wie de bewijslast wordt gelegd, wordt afgeschrikt van een poging het bewijsmateriaal binnen de enge haar toegemeten tijdsruimte te verzamelen en een request in te dienen; pogingen, die trouwens een bedrag aan (onverhaalbare) kosten zoude medebrengen, welke in onevenredig hoge verhouding staan tot het bij elk stuk op het spel staande belang;

2e. het voor de zaak zo gewichtige feitenmateriaal, gelegen in de geschiedenis van de handel in effecten gedurende de bezetting aan de Amsterdamse beurs in het bijzonder, en in Nederland in het algemeen, als object van onderzoek heeft willen uitsluiten, zonder dat de inhoud van het Besluit hiertoe dwingt.

5. Volgens het 5de lid van artikel 53 geldt gemis aan goede trouw bij dengene, die middellijk of onmiddellijk in opdracht van een ander een effect heeft verkregen, als gemis aan goede trouw van dien ander.
Het is daarom in strijd met de redelijkheid te achten, dat de Afdeling niet mededeelt, wie bedoelde tussenpersonen zijn geweest, noch van wie het effect is verkregen, en, indien geen andere tussenpersoon is opgetreden dan de in

de verwervingsverklaring genoemde, niet mededeling doet van dit laatste feit.

6. Artikel 57 bepaalt, dat de Afdeling aan de erkenning van den tegenwoordigen bezitter als last of voorwaarde kan verbinden, dat een door haar bepaalde vergoeding zal worden betaald, of andere prestatie zal worden geleverd aan degene, die door de erkenning schade lijdt.

Daar de Afdeling van deze mogelijkheid in de aangevallen beslissing in het geheel niet melding maakt, laat staan, dat zij (het) voornemen zoude uiten van die mogelijkheid in casu ten gunste van requestrant gebruik te zullen maken, moet worden aangenomen, dat de Afdeling te kennen geeft, indien en voorzover requestrant aan de in het stuk gestelde eisen niet zal voldoen, de tegenwoordige bezitter als eigenaar te zullen erkennen, *zonder compenserende vergoeding.*

7. De Afdeling geeft te kennen, dat appellanten nader bericht zullen ontvangen, indien andere personen dan Lippmann, Rosenthal en Co. krachtens artikel 59 aansprakelijk zullen blijken. Redelijk is, dat appellanten ook bericht ontvangen indien zulks naar het oordeel der Afdeling niet het geval zal blijken en wel bij de eindbeslissingen.

8. Het is onredelijk, dat de Afdeling voor de behandeling van het in het stuk bedoelde request f 2.50 per effect eist als Griffierecht.

Overwegende dat appellanten op grond daarvan aanvoeren dat de Afdeling:

a. heeft geschonden door verkeerde toepassing, respectievelijk niet-toepassing de artikelen 168 G.W. junctis 60 E 100, 20 R.O., 29 Rv., 32, 52, 53, 54, 57, 59 junctis 25 van E 100, 3, 11 en 14 A.B., 16 van E 93, 1356, 1371, 1373, 1375, 1383, 1902, 1958, 1959 B.W. junctis 102, 416, 417 bis Sr, en artikel 27 van D 61;

b. niet in aanmerking heeft genomen de feiten of omstandigheden hierboven omschreven, en die, waren zij in aanmerking genomen, den Rechter tot een andere beslissing zouden moeten hebben geleid;

c. haar bevoegdheid op een onredelijke en onbillijke wijze heeft uitgeoefend;

Overwegende, dat geïntimeerde het hoger beroep niet-ontvankelijk acht, zulks op grond dat voormeld schrijven geen beslissing als bedoeld in artikel 68 E 100 bevat;

Overwegende te dien aanzien dat bij voormeld schrijven, de Effectenregistratie aan appellanten voormelde verwervingsverklaring toezond en hen te dier zake verschillende mededelingen deed; en wel, voorzover hier van belang, de volgende:

a. deze, dat uit de verwervingsverklaring blijkt, dat de bedoelde effecten door den tegenwoordigen bezitter in regelmatig beursverkeer zijn verkregen en dat hem erkenning van de eigendom zal worden verleend, tenzij appellanten in staat zijn feiten te stellen en te bewijzen, waaruit voortvloeit een der nader uit dat schrijven aangeduide omstandigheden;

b. dat appellanten gelegenheid hebben binnen 6 weken in een request deze feiten te omschrijven tezamen met die waaruit volgt dat zij als vroegere bezitter aanspraak op de effecten kunnen maken; en dat verlenging van deze termijn niet kan worden toegestaan;

c. dat het geen nut heeft een request in te dienen waarin niet een nauwkeurige omschrijving voorkomt van feiten, welke aan het sub a vermelde voldoen; en dat zodanige requesten de erkenning van de tegenwoordige bezitter als eigenaar niet kunnen verhinderen;

d. dat indertijd de effecten door appellanten zijn ingeleverd bij Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat; en dat hieruit volgt dat indien door appellanten geen request wordt ingediend of een eventueel request niet tot rechtsherstel blijkt te kunnen leiden, appellanten eventueel uit hoofde van artikel 59 E 100 een vordering tot schadevergoeding op die instelling zullen hebben;

dat daarnaast mogelijk ook nog anderen jegens appellanten aansprakelijk zullen zijn, en dat wanneer zulks het geval is de Afdeling nader appellanten zal berichten;

Overwegende, dat wanneer het schrijven uitsluitend naar zijn letterlijken in-

houd beschouwd wordt, verschillene mededelingen, namelijk de hierboven sub a en c vermelde (die sub b is ook letterlijk opgevat slechts een processuele maatregel en die sub d is slechts een mededeling ten overvloede omtrent eventuele aanspraken jegens derden) beslissingen bedoeld in artikel 68 E 100 schijnen te bevatten;

Overwegende, dat zulk een letterlijke opvatting aan de strekking van het schrijven te kort doet;

Overwegende, dat de strekking van het schrijven namelijk niet is om een beslissing te geven omtrent der partijen onderlinge verhouding of omtrent de rechtsbetrekking van een der partijen tot gemelde effecten doch enkel om processuele maatregelen te treffen teneinde tot een beslissing te geraken;

Overwegende, dat hierop reeds wijst de omstandigheid, dat het schrijven gericht is niet aan beide partijen doch enkel aan appellanten zulks geheel buiten geïntimeerde om; immers is het weinig aannemelijk dat de Afdeling Effectenregistratie een beslissing — die dan toch immers niet alleen aan appellanten maar ook geïntimeerde zou binden — zou geven en hiervan wel aan appellanten en niet aan geïntimeerde mededeling zou doen; terwijl de berichtgeving enkel aan appellanten verklaarbaar is indien het enkel betreft een toezending van stukken en het geven van gelegenheid tot inzending van nadere bescheiden;

Overwegende voorts dat de Afdeling Effectenregistratie, die voormeld schrijven in formuliervorm had verzonden en in talrijke andere soortgelijke gevallen had gebezigd, zodra zij bemerkte dat het schrijven tot misverstand aanleiding gaf, de redactie in de daaropvolgende soortgelijke gevallen heeft gewijzigd en wel in dien zin:

1. dat niet meer gezegd wordt dat de verwervingsverklaring een verkrijging in regelmatig beursverkeer doet blijken maar slechts dat ze er een aanwijzing voor bevat, en dat alvorens een beslissing in deze te nemen de Afdeling den gedepossedeerde in de gelegenheid stelt feiten te stellen en aannemelijk te maken, waaruit een der hierboven sub a vermelde omstandigheden voortvloeit;

2. dat hem de hierboven sub b vermelde gelegenheid wordt gegeven en dat om administratieve redenen verlenging van de termijn van 6 weken niet mogelijk is;

3. dat de hierboven sub c vermelde mededeling weggelaten is;

Overwegende, dat derhalve naar het oordeel van den Raad het beroepen schrijven geen beslissing behelst als bedoeld in artikel 68 E 100 en het beroep derhalve niet-ontvankelijk is;

Overwegende, dat nu wel de mogelijkheid bestaat, dat wanneer appellanten het in het schrijven bedoeld request niet indienen of wanneer een eventueel request onvoldoende wordt geacht, de Afdeling Effectenregistratie hun geen rechtsherstel verleent en de eigendom van den tegenwoordigen bezitter erkent, doch deze mogelijkheid — ook al zou zij werkelijkheid geworden zijn — niet de ontvankelijkheid van het thans ingesteld hoger beroep regardeert, en zodra een beslissing gegeven is de weg van hoger beroep voor appellanten krachtens artikel 68 E 100 open staat;

Overwegende, dat de Raad bij het bovenoverwogene ook in aanmerking heeft genomen dat — daargelaten de vraag of in het onderhavige geval sprake is van een besluit der Afdeling Effectenregistratie — artikel 18, lid 5, van K.B. E 100 hier toepassing mist nu dat Koninklijk Besluit in Hoofdstuk IV, Titel V, een geheel zelfstandige regeling omtrent het hoger beroep behelst;

Overwegende, dat de grieven van appellanten dus geen behandeling behoeven;

Overwegende, dat het bovenoverwogene leidt tot de volgende beslissing:

Rechtdoende:

Verklaart appellanten niet-ontvankelijk in hun hoger beroep.

Veroordeelt hen in de kosten van het hoger beroep, aan de zijde van geïntimeerde tot heden begroot op f 100.—.

Appel van beslissingen Ned. Beheersinstituut

No. 826. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 5 Juli 1948. (Mrs. Jhr. v. d. Does de Willebois, Dijksterhuis en Craandijk).

N.V. Zwanenberg's Fabrieken en N.V. Organon zijn twee verschillende rechtssubjecten; belanghebbenden bij het concern zullen naast de voordelen van deze juridische constructie ook de nadelen daarvan hebben te aanvaarden.
De aflossing van de schuld van Organon aan Zwanenberg door Schering heeft plaats gehad in Januari 1943, terwijl de opvordering door de D.R.T. van de activa van Zwanenberg bijna 2 jaar later is geschied. Tussen deze beide gebeurtenissen is geen zodanig oorzakelijk verband noch een zodanige voorzienbaarheid van gevolg, dat de geldverstrekking aan Organon als een onrechtmatige daad kan worden beschouwd tegenover Zwanenberg.
Subsidiaire vordering tegenover de Amsterdamsche Bank afgewezen, omdat niet aannemelijk is gemaakt, dat de Bank anders had kunnen of behoren te handelen, dan zij deed.
Verzoek afgewezen.

(Zie N.R. No. 896).

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1321.

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE

Uitspraken der Afdeling op grond van de bepalingen van Hoofdstuk IV van het Besluit Herstel Rechtsverkeer. (E 100)

No. 55. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 9 November 1948.

Toepassing door de Afdeling van de haar in art. 53, lid 6, verleende discretionnaire bevoegdheid.
Aandelen op naam zijn door de uitgevende instelling — een Bank — overgedragen aan en op naam gesteld van eerste gerequestreerde, die ze in administratie heeft genomen en er certificaten aan toonder tegenover heeft afgegeven.
Het ene certificaat is door de tegenwoordige bezitter onder bezwarende titel verworven van een rechtsvoorganger, die het in regelmatig beursverkeer had verkregen en voor twijfel aan wiens goede trouw geen aanleiding bestaat. De tegenwoordige bezitter is als verkrijger te goeder trouw ook van het daarmede gelijkgestelde aandeel op naam aan te merken.
Het andere certificaat is door de Bank overgedragen aan iemand van wie zij opdracht tot aankoop van zulk een effect had. Gelet op art. 53, lid 5, heeft de Afdeling onderzocht of de Bank op het ogenblik waarop zij voor de tegenwoordige bezitster verkreeg te goeder trouw was. Dit blijkt niet het geval te zijn geweest en derhalve kan de tegenwoordige bezitster niet als verkrijgster te goeder trouw van het certificaat worden aangemerkt en dus ook niet van het daartegenover staande en daarmede geïdentificeerde aandeel op naam.

BESLISSING.

Inzake:

Mozes Jacob Wolff, advocaat en procureur, kantoor houdende te Arnhem, Zijpendaalscheweg 71, *requestrant.*

Gemachtigde: *Mr. A. Roselaar*

contra:

1. Maatschappij tot beheer van het Administratiekantoor, opgericht door Hubrecht, van Harencarspel & Vas Visser N.V., gevestigd te Amsterdam.
   Gemachtigde: *Mr. J. T. Asser.*
2. De Twentsche Bank N.V., gevestigd te Amsterdam.
   Gemachtigde: *Mr. A. W. Gerritzen.*
3. Johanna Maria Anna van Iersel, echtgenote van Hendrik van Sijp, wonende te Oisterwijk en deze laatste tot bijstand en machtiging zijner voornoemde echtgenote, beide wonende te Oisterwijk.
   Gemachtigde: *Mr. Th. P. J. Masthoff, gerequestreerden.*

Geeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie, de navolgende beslissing:

Verzoeker heeft tijdens de bezetting, daartoe verplicht uit hoofde der toen geldende bepalingen betreffende Joods vermogen, bij Lippman, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, ingeleverd een aandeel à f 1.000,— Twentsche Bank Nr. 7660, Serie A, en twee aandelen à f 500,— Twentsche Bank Nrs. 12372 a en b, Serie A, welke aandelen hem toebehoorden en te zijnen name luidden. In Februari 1943 zijn deze aandelen door Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, aan De Twentsche Bank N.V. (tweede gerequestreerde) verkocht. Vervolgens heeft De Twentsche Bank deze aandelen aangeboden aan de Maatschappij tot Beheer van het Administratiekantoor, opgericht door Hubrecht,

van Harencarspel en Vas Visser N.V. (eerste gerequestreerde, verder te noemen Hubrecht) ter verkrijging van certificaten en heeft, nadat de acte van overdracht door Hubrecht was getekend, de aandelen ten name van Hubrecht gesteld, terwijl Hubrecht de aandelen in administratie heeft genomen en daartegenover heeft afgegeven twee certificaten aan toonder à f 1.000,— Nrs. 25016 en 25127.

Verzoeker verlangt primair teruggave der aandelen, subsidiair hoofdelijke veroordeling van gerequestreerden sub 1 en 2 tot schadevergoeding. De gerequestreerden zijn van oordeel, dat de tegen hen ingestelde vorderingen niet voor toewijzing vatbaar zijn.

Hubrecht's verweer tegen de vordering tot teruggave der aandelen is gebaseerd op art. 53, lid 6, van het Besluit Herstel Rechtsverkeer, krachtens welke bepaling — naar Hubrecht's oordeel — „de voornoemde aandelen moeten worden aangemerkt als een effect aan toonder". Hoewel de Afdeling deze stelling in haar algemeenheid onjuist acht — de Afdeling heeft de *bevoegdheid* onder bepaalde omstandigheden effecten op naam, die gehouden worden door een fiduciaire eigenaar, aan te merken als effecten aan toonder, doch heeft hiertoe niet de *verplichting* —, is zij van oordeel, dat in dit geval termen aanwezig zijn met toepassing dezer bepalingen de tegenwoordiger bezitters van voormelde certificaten als tegenwoordiger bezitters der daartegenover staande aandelen op naam aan te merken en de litigieuse effecten gelijk te stellen aan de daartegen afgegeven certificaten aan toonder. In verband hiermede zijn de tegenwoordige bezitters daarvan in het geding betrokken.

Bij onderzoek is gebleken, dat certificaat Nr. 25016 door de tegenwoordige bezitter J. C. van der Salm onder bezwarende titel verkregen is, nadat zijn rechtsvoorganger het in regelmatig beursverkeer had verkregen. Er is geen aanleiding aan de goede trouw van de rechtsvoorganger te twijfelen. Derhalve is de tegenwoordige bezitter als verkrijger te goeder trouw ook van het daarmede in voege als vermeld gelijkgestelde aandeel op naam aan te merken.

Ten aanzien van het certificaat Nr. 25127 staat vast, dat De Twentsche Bank — na dit door omwisseling van de hierboven vermelde aandelen op naam te hebben verkregen — het heeft overgedragen aan de tegenwoordige bezitster, Mevrouw J. M. A. van Iersel, na van deze de opdracht tot aankoop van zulk een certificaat te hebben verkregen. Ingevolge het hiervoren overwogene moet ter beoordeling van de positie van Mevrouw van Iersel haar recht op het certificaat met dat op het aandeel op naam worden geïdentificeerd, en dit aandeelhoudersrecht zelve als een aan toonder worden aangemerkt.

Mevrouw van Iersel heeft het certificaat door middel van De Twentsche Bank als haar vertegenwoordigster verkregen.

Gelet op art. 53, lid 5, van E 100, moet dus onderzocht worden of De Twentsche Bank op het moment, waarop zij voor Mevrouw van Iersel verkreeg, te goeder trouw was. Hiervoor is beslissend of De Twentsche Bank bij de verkrijging van het aandeel zelve te goeder trouw was.

Welnu: ook indien De Twentsche Bank bij de koop van de aandelen op naam al niet wist, dat deze van Lippmann, Rosenthal & Co. afkomstig waren, had zij blijkens de verklaring van de Heer Zwager afgelegd op 17 Juni 1948 voor het daartoe aangewezen lid der Afdeling, bij het plaatsen van de order in ieder geval sterke aanwijzingen, dat de door haar te verkrijgen aandelen van Lippmann, Rosenthal & Co. afkomstig zouden zijn.

Waar zij zelve de uitgevende instelling ten aanzien van deze aandelen was, had zij zich te eerder van het plaatsen van een order dienen te onthouden. Een derde commissionnair kon, zulk een order bij een Lid van de Vereeniging voor den Effectenhandel plaatsende, nog rekening houden met de omstandigheid, dat hij in verband met de desbetreffende reglementsbepaling van de Vereeniging voor den Effectenhandel slechts gehouden zou zijn de aandelen te aanvaarden, indien de uitgevende instelling bereid zou zijn om de overschrijving te bewerkstelligen en mocht er voorts mede rekenen, dat deze instelling, indien de stukken van Lippmann, Rosenthal & Co, Sarphatistraat, afkomstig waren, zou weigeren deze overschrijving te bewerkstelligen. In het midden kan thans worden gelaten in hoeverre onder laatstgenoemde omstandigheden het plaatsen van een order ten opzichte van aandelen op naam — terzake waarvan het vermoeden van goede trouw bij verkrijging in regelmatig

beursverkeer niet geldt — verantwoord zou zijn geweest. Immers zelfs deze veiligheidsklep ontbrak, gelijk overwogen, in het onderhavige geval, waar koper en uitgevende instelling dezelfde waren. De Twentsche Bank kon in haar kwaliteit van uitgevende instelling de ongedaanmaking van de koop niet meer bewerkstelligen door de overschrijving te weigeren. Zij was toch als gevolg van de identiteit van koper en uitgevende instelling jegens haar verkoper gehouden de in haar macht liggende overschrijving te bewerkstelligen. Dit feit had De Twentsche Bank tot nog grotere omzichtigheid bij het aanvaarden en het plaatsen van een opdracht tot aankoop van haar eigen aandelen op naam moeten nopen.

Zij kan derhalve ter adstruering van haar goede trouw onder beroep op de tweede zin van art. 53, lid 5, E 100, niet aanvoeren haar gehoudenheid, voortvloeiende uit de ter beurze aan de hoekman verstrekte opdracht, noch die voortvloeiend uit de opdracht van een cliënt tot aankoop van haar aandelen. Zij was onder voormelde omstandigheden reeds niet te goeder trouw toen zij de desbetreffende order plaatste; immers, indien zij al tot het plaatsen van die order gehouden ware, was zij reeds niet te goeder trouw, toen zij de gehoudenheid daartoe ten aanzien van haar eigen aandelen op naam aanvaardde.

Uit het voren overwogene volgt, dat Mevrouw van Iersel niet als verkrijgster te goeder trouw van het certificaat No. 25127, kan worden aangemerkt en dus ook niet van het daartegenover staande en daarmede geïdentificeerde aandeel op naam. Het eigendomsrecht van dit effect behoorde aan verzoeker reeds vóór 10 Mei 1940 toe. Er is niet gebleken van enige omstandigheid, die zich tegen het herstel van verzoeker verzet. Derhalve zal verzoeker in de eigendom van de aandelen Nos. 12372 a en b, Serie A, moeten worden hersteld.

De regeling van art. 53, lid 6, E 100, heeft de strekking om het rechtsherstel t.a.v. het aandeel op naam te binden aan het gemis aan goede trouw van de tegenwoordige bezitter van het tegenover dit aandeel uitgegeven certificaat. Deze bezitter, *niet* het Administratiekantoor, dat het certificaat heeft uitgegeven, wordt met het risico van het herstel in de eigendom van de vroegere bezitter van het aandeel op naam belast. Nu dit herstel in de eigendom aan verzoeker wordt verleend, komt op Mevrouw van Iersel derhalve de plicht te rusten om het certificaat No. 25127 af te geven aan Hubrecht en op Hubrecht de plicht om de aandeelbewijzen Nos. 12372 a en b, Serie A, af te geven aan verzoeker. Laatstgenoemde afgifte is niet gebonden aan het vooraf ontvangen van voornoemd certificaat, aangezien ook het herstel in de eigendom aan verzoeker daarvan niet afhankelijk is.

Mevrouw van Iersel moet tevens veroordeeld worden tot vergoeding van alle door haar genoten dividenden, terwijl De Twentsche Bank N.V. hoofdelijk met haar gehouden is tot vergoeding dezer bedragen.

Mevrouw van Iersel heeft echter het certificaat No. 25127 verkregen, doordat De Twentsche Bank N.V. haar dit leverde ter uitvoering van een door haar verstrekte opdracht tot aankoop van een certificaat van deze soort. De Twentsche Bank N.V. zal Mevrouw van Iersel dus hebben te vrijwaren tegen de gevolgen, dat dit certificaat waardeloos blijkt te zijn en voor hetgeen zij terzake van genoten dividend aan verzoeker zal hebben te vergoeden.

De Afdeling is van oordeel, dat de hiervoren vastgestelde afgifteplicht van Mevrouw van Iersel jegens Hubrecht en de vergoedingsplicht van De Twentsche Bank N.V. jegens Mevrouw van Iersel het eenvoudigst worden verwezenlijkt doordat De Twentsche Bank N.V.. rechtstreeks aan Hubrecht twee aandelen op naam à f 500,— in haar vennootschap levert, waartegenover dan het certificaat No. 25127 in handen van Mevrouw van Iersel kan blijven.

Uit het hierboven overwogene volgt tevens, dat De Twentsche Bank gehouden is tot vergoeding der schade, die verzoeker lijdt, doordat hij niet in de eigendom van het andere aandeel Nr. 7660, Serie A, kan worden hersteld. Ook Hubrecht had zich dienen te onthouden van verwisseling van het aandeel op naam in een certificaat aan toonder, door welke transactie zij er toe heeft medegewerkt, dat verzoeker niet in zijn rechten kan worden hersteld. Het openbaar aanbod, waarop Hubrecht zich beroept, verplichtte haar niet tot overname van aandelen van hen aan wie geen beschikkingsbevoegdheid toekwam. Uit niets blijkt, dat de gevaren, waarop Hubrecht wijst, zich inderdaad als zo dreigend manifesteerden, dat men haar van haar gedrag redelijkerwijs

geen verwijt kan maken. Zij zal dus mede tot vergoeding van deze schade hoofdelijk moeten worden veroordeeld. Hubrecht heeft evenwel gehandeld op verzoek van en ten behoeve van De Twentsche Bank. De Twentsche Bank is dientengevolge gehouden aan Hubrecht te vergoeden, al wat deze uit voormelde hoofde zal blijken te hebben betaald.

De aan Wolff terzake van dit aandeel toe te kennen schadevergoeding behoort in casu, behalve de ingevolge art. 59 toe te kennen waarde, per 4 November 1947 ook een vergoeding voor gederfde dividenden te omvatten. Deze laatste vergoeding, welke toekenning geheel ter beoordeling van de Afdeling is gelaten, behoort evenwel slechts de tot op 4 November 1947 betaalbaargestelde dividenden te omvatten, daar het zeer wel mogelijk is, dat reeds de waarde per 4 November 1947 eerst later tot uitkering gekomen dividend vertegenwoordigde. Toekennen van vergoeding voor zulk dividend zou dan in zoverre dubbele vergoeding beduiden. Daartegenover is het redelijk, dat aan verzoeker ter zake van gederfde vruchten over de waarde per 4 November 1947 vanaf die datum tot de dag der voldoening dier waarde, een rente ad 3½ % 's jaars wordt toegekend.

De Afdeling kan, zolang ten aanzien van de litigieuse aandelen de procedure van de effectenregistratie niet is voltooid, haar beslissing slechts geven onder voorbehoud van de rechten van derden.

De Afdeling beslissende:

I. Herstelt verzoeker in de eigendom van de aandelen Twentsche Bank Nrs. 12372 a en b, Serie A, onder voorbehoud van de rechten van derden, welke nog bij de effectenregistratie mochten blijken.

Bepaalt, dat:

a. Hubrecht verplicht is de mantels der aandelen Twentsche Bank Nrs. 12372 a en b uit te leveren aan de requestrant Wolff en de couponbladen te deponeren te diens name bij een door hem aan te wijzen inleveringskantoor in de zin van art. 39 sub 11 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer;

b. Mevrouw van Iersel en De Twentsche Bank hoofdelijk gehouden zijn tegen behoorlijke kwijting, des dat de een betalende de ander zal zijn bevrijd, alle dividenden, die op voormelde effecten zijn betaalbaargesteld, voorzover de desbetreffende dividendbewijzen zich niet meer aan de uit te leveren effecten bevinden, te vergoeden en veroordeelt deze daartoe;

Veroordeelt De Twentsche Bank om aan Hubrecht te leveren twee aandelen op naam à f 500,— van haar vennootschap met zodanige talon en coupons als zich op het moment der sub a bedoelde uitlevering aan de daar omschreven aandelen bevonden, of bij gebreke daarvan derzelver waarde op het tijdstip, dat deze beslissing in kracht van gewijsde zal zijn gegaan en aan Mevrouw van Iersel te vergoeden alle bedragen, welke zij ingevolge het sub b bepaalde zal hebben te voldoen.

Bepaalt, dat een dwangsom van f 25,— verschuldigd zal zijn aan Wolff voor iedere dag, dat Hubrecht nalatig is aan het bepaalde sub I a in deze beslissing te voldoen, welke dwangsom zal ingaan zeven dagen, nadat zij te dezer zake door Wolff zal zijn aangemaand.

Bepaalt voorts, dat:

c. verzoeker aan De Twentsche Bank moet cederen al hetgeen hij terzake van de verkoop van bovengenoemde effecten door Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, van deze instelling, thans genaamd L.V.V.S., te vorderen heeft;

d. verzoeker elk ander voordeel, dat hij uit hoofde van voormelde verkoop heeft genoten aan Hubrecht moet afstaan.

II. Veroordeelt terzake het aandeel Twentsche Bank No. 7660 De Twentsche Bank en Hubrecht des dat de een betalende de ander zal zijn bevrijd, tot betaling tegen behoorlijke kwijting aan verzoeker van de waarde van een aandeel Twentsche Bank nominaal f 1.000,— welke ingevolge art. 59 E 100 is te stellen op f 1.680,— alsmede tot vergoeding der op de dividendbewijzen 31 tot en met 36 terzake van voormeld effect tot op heden betaalbaar gestelde

bedragen, waarvan het totaal is te stellen op f 255,— als ook van een rente ad 3½ % 's jaars over f 1.680,— van 4 November 1947 af tot en met de voldoening van voorzegde f 1.680,—.

Veroordeelt De Twentsche Bank om aan Hubrecht te betalen al hetgeen deze blijkens behoorlijke door verzoeker getekende kwijting terzake voormeld zal blijken te hebben voldaan.

Bepaalt, dat:

a. verzoeker aan De Twentsche Bank moet cederen al hetgeen hij terzake van de verkoop van bovengenoemd effect door Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, van deze instelling, thans genaamd L.V.V.S., te vorderen heeft;

b. verzoeker elk ander voordeel, dat hij uit hoofde van voormelde verkoop heeft genoten aan Hubrecht moet afstaan.

III. Behoudt zich voor ten aanzien van het hiervoren bepaalde voor zoveel nodig een aanvullende uitspraak te geven.

IV. Veroordeelt De Twentsche Bank in de kosten van dit geding, tot op heden begroot aan de zijde van verzoeker op f 250,—, aan de zijde van Hubrecht op f 200,— en aan de zijde van Mevrouw van Iersel op f 100,—.

V. Bepaalt tenslotte, dat deze beslissing niet bij voorraad uitvoerbaar is.

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN en VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

Mededelingen van het Nederlandse Beheersinstituut.

Waarschuwing.

Beheerders van de Deutsche Revisions- und Treuhand A.G. brengen het volgende onder de aandacht van allen, die betrokken zijn bij de behandeling van gevallen van Rechtsherstel volgens het Besluit E 100.

Deze gevallen geven dikwijls aanleiding tot cessie door de in zijn rechten herstelde gedepossedeerde eigenaar van de vordering, welke hij heeft op de liquidatie van een Duitse instelling, welke de opbrengst van de verkochte zaken te zijnen name in beheer nam.

Zo bestaan ook talrijke vorderingen (uit hoofde van verkoop van onroerende goederen of andere zaken) ten laste van de liquidatie van het vroegere vijandelijk vermogen, hetwelk beheerd werd door de Deutsche Revisions- und Treuhand A.G. Het betreft dan gevallen waarin de gedepossedeerde eigenaar als vijand beschouwd werd. De gedepossedeerde eigenaar is crediteur in bedoelde liquidatie, zolang geen cessie door hem aan een ander heeft plaats gehad, waarvan aan de beheerders kennis gegeven werd.

In de liquidatie van het vijandelijk vermogen, Afdeling D.R.T. zal een eerste uitkering van 75 % op het erkende bedrag der vorderingen plaats hebben.

Met die uitkering zal in de maand December 1948 begonnen worden door toezending van een formulier aan crediteuren, waarin de uitkering aan hen betaalbaar gesteld wordt. De verzending geschiedt groepsgewijze en daarmede zullen enige maanden gemoeid zijn.

Gedurende dat tijdvak zullen talrijke gevallen van rechtsherstel tot een einde gebracht worden. Bij de voorbereiding zal dikwijls uitgegaan zijn van een cessie door de gedepossedeerde eigenaar van zijn vordering op de liquidatie-D.R.T. Uit het vorenstaande volgt echter, dat de mogelijkheid bestaat, dat ten tijde van het tekenen der acte van rechtsherstel, die eigenaar de eerste uitkering reeds heeft ontvangen of deze op zijn naam betaalbaar gesteld werd. In plaats van cessie zal hij dan de reeds ontvangen gelden moeten uitkeren of verrekenen. Men zal in de komende maanden dus goed doen om in gevallen waarin het voornemen bestaat om een vordering op de liquidatie-D.R.T. te cederen, zich vóór het tekenen der acte, er van te vergewissen hoe de toestand ten aanzien van zijn vordering op de liquidatie is.

Daar de mogelijkheid bestaat, dat de eerste uitkering van 75 % nog door een tweede gevolgd wordt, kan er ook na de eerste uitkering natuurlijk nog reden zijn voor cessie van de restant-vordering.

Publicaties in de Nederlandse Staatscourant

Ondersteuningsbetalingen aan familieleden in Duitsland.

In aansluiting aan de publicatie, opgenomen onder bovenvermelde kop, in de Nederlandse Staatscourant van 18 September 1947, No. 180, wordt medegedeeld, dat het Nederlandse Beheersinstituut heeft besloten zijn desbetreffend besluit in dier voege te wijzigen, dat de algemene toestemming tot het verrichten van ondersteuningsbetalingen, als in dit besluit bedoeld, thans betrekking heeft niet op een bedrag van R.M. 50 per maand per ondersteunde persoon, doch op een bedrag van D.M. 100, terwijl het bedrag van R.M. 300 per maand voor het totaal der uit het tegoed van één zelfde rekeninghouder verrichte betalingen is gewijzigd in D.M. 300.

Voorts is een algemene toestemming verleend tot het verrichten van dezelfde ondersteuningsbetalingen, als bovenbedoeld voor de Amerikaanse zône van Duitsland, voor zover deze worden gedaan door personen, wier vermogen zelf niet krachtens het Besluit Vijandelijk Vermogen onder beheer staat, en voor zover deze toestemming is vereist, doordat de betalingen ten goede komen aan vijandelijke onderdanen of personen, als bedoeld in artikel 6, lid 1, van dat besluit.

Bepaald is, dat voor deze algemene toestemming zowel voor de Britse als voor de Amerikaanse zône van Duitsland onder bloedverwanten worden verstaan: echtgeno(o)t(e), ouders, schoonouders, grootouders, grootouders van echtgeno(o)t(e), broers en zusters, zwagers en schoonzusters, kinderen, stiefkinderen en kleinkinderen, kinderen van broers, zusters, zwagers en schoonzusters, ooms en tantes. Deze toestemmingen ontheffen niet van het in algemeen voor dergelijke ondersteuningsbetalingen bestaande vereiste van een vergunning van het Kantoor Deviezenvergunningen van De Nederlandsche Bank N.V.

(Ned. St. Crt., 9 Dec. 1948, No. 239).

AFDELING ONROERENDE GOEDEREN

Mededelingen van de Afdeling.

Aankopen in overleg met de oude eigenaar.

Verschillende kopers van Joods onroerend goed voeren als verweer aan, dat de aankoop is geschied in overleg met de oude eigenaar en onder de conditie, dat bij teruggave van het perceel na de bevrijding de gehele koopsom door de oude eigenaar zou worden terugbetaald.

In vele gevallen erkent de oude eigenaar of bij diens afwezigheid te bewindvoerder deze overeenkomst en worden de gevolgen van het rechtsherstel dienovereenkomstig in een minnelijke regeling vastgesteld.

In enkele gevallen zijn de bewindvoerder van de afwezige eigenaar of de erfgenamen van de overleden oude eigenaar niet ervan overtuigd dat de stelling van de koper juist is. Soms is hun zelfs het tegendeel gebleken uit hetgeen hun van de desbetreffende onderhandelingen uit eigen wetenschap bekend is, dan wel uit hetgeen zij van derden vernomen hebben.
In deze gevallen komt geen minnelijke regeling tot stand, en wordt dit geschilpunt door de Afdeling Rechtspraak beslist op grond van een proces-verbaal van zwarigheden.

Uit verschillende uitspraken van de Afdeling Rechtspraak blijkt, dat deze Afdeling de stellingen van partijen aan een grondig onderzoek onderwerpt en een simpele bewering van de koper, dat hij in overleg met de (afwezige) eigenaar heeft gehandeld, niet voetstoots aanvaardt. Vrijwel altijd wordt een getuigenverhoor gehouden en worden de getuigenverklaringen zorgvuldig tegenover elkaar afgewogen.

In dit artikel kunnen niet alle in de bedoelde uitspraken opgenomen getuigenverklaringen worden vermeld. Volstaan moet worden met het opnemen van de conclusies, waartoe de rechter kwam.

I. Kamer Amsterdam, d.d. 9 Mei 1947; geschil v. d. Lijn/Imming.

„O. dat vaststaat, dat het onderhavige perceel eigendom is geweest van den inmiddels overleden vader van verzoekster en dat het tijdens de bezetting is gekocht door gerequestreerde van de N.G.V.;
O. dat gerequestreerde niet aannemelijk heeft gemaakt, dat hij zijn recht te goeder trouw in de zin van de artt. 28 en 32 E 100 heeft verkregen;
O. dat weliswaar gerequestreerde heeft beweerd, dat wijlen de vader van verzoekster destijds heeft goedgevonden, dat hij het perceel kocht, doch dat hij deze bewering niet door bewijzen afdoende aannemelijk heeft kunnen maken; enz."

Volgt een bespreking van de aangevoerde bewijzen.

II. Kamer Amsterdam 25 Maart 1948; geschil Siebenborn/Bolte-Lederer.

„O. dat vaststaat dat het perceel aan de van Eeghenstraat 95 te Amsterdam, waarvan verzoekster tot 30 December 1942 eigenares was, op dien dag door de N.G.V. aan gerequestreerde Lederer is verkocht.
O. dat deze verkoop heeft plaats gehad zonder toestemming van de verzoekster en dat gerequestreerde Lederer niet aannemelijk heeft gemaakt dat zij te goeder trouw was in den zin van art. 32 E 100.
O. toch, dat weliswaar gerequestreerde er zich op heeft beroepen, dat zij het perceel heeft gekocht op aandrang of met goedvinden van verzoekster en/of van de dochter en de schoonzoon van verzoekster, doch dat zij deze bewering geenszins aannemelijk heeft weten te maken, terwijl verzoekster deze betwist; enz."

Volgt een uitvoerige bespreking van de aangevoerde bewijzen.

III. Kamer 's-Gravenhage d.d. 6 April 1948; geschil v. d. Horst-Beerenborg/van Es, N.R. 1948 No. 1268.

„O. dat uit de verklaringen van de aan de zijde van Mr. van Es gehoorde getuigen gewichtige aanwijzingen zijn af te leiden, dat juist is zijn stelling, dat hij met instemming van de Joodse eigenaar in 1943 het huis gekocht heeft van de A.N.B.O. onder afspraak dit later weer aan hem over te dragen tegen vergoeding van de door hem betaalde koopprijs; enz."

Volgt een bespreking van de getuigenverklaringen en van de uiteenzetting van de verzoeker.

„O. dat uit het bovenstaande voortvloeit, dat het verzoek van requestrant behoort te worden afgewezen en hij zich tegenover Mr. van Es zal hebben uit te spreken of hij al dan niet teruglevering van het pand verlangt onder de voorwaarden waaronder destijds de koopovereenkomst is tot stand gekomen; enz."

IV. Kamer 's-Gravenhage d.d. 20 April 1948; geschil Loge „La Flamboyante/Gem. Dordrecht.

„O. dat mede blijkens de artt. 23, 25 en 30 van het Besluit E 100, ten aanzien van het geschilpunt, dat tussen partijen is blijven bestaan, van het beginsel moet worden uitgegaan, dat hij, die in de tijd der bezetting welbewust en zonder opdracht van de werkelijke eigenaar, door de Duitsers geroofd goed kocht, bij het rechtsherstel de gevolgen van die handeling ten volle heeft te dragen;
dat de Gemeente nu wel verschillende gronden aanvoert, waarom in dit geval van bovenomschreven stelregel zou moeten worden afgeweken, doch deze gronden geen steek houden;
dat de Gemeente zich in de eerste plaats beroept op een mededeling, die zij ten tijde van de koop aan enkele leden van de Loge zou hebben gedaan, doch ten deze van een overeenkomst tussen de Gemeente en de Loge krachtens welke de eerste het recht zou hebben om van de laatste te vorderen haar voor kosten en schade te vrijwaren, geen sprake is geweest; enz."

Volgt een bespreking van de overige verweren van de Gemeente.

V. Kamer 's-Gravenhage d.d. 24 April 1948; geschil Zoest/Dijkman.

„O. dat Dijkman zich erop heeft beroepen, dat hij tot de koop overging met medeweten en goedkeuring van Zoest en ter staving dezer bewering een viertal getuigen heeft voorgebracht;
O. dat echter uit de verklaringen dezer getuigen van enig medeweten ,laat staan enige goedkeuring van Zoest niets is gebleken, en daaruit eerder valt af te leiden, dat Zoest zich over het feit, dat zijn huis was verkocht en hij nog huur moest betalen om erin te mogen wonen, heeft beklaagd."

VI. Kamer Groningen d.d. 11 Juni 1948; geschil de Levie-Schott/Brinkman.

„O. dat de Raad verder mede op grond van de verklaring van den getuige Munniks als bewezen aanneemt, dat er tussen gerequestreerde en de afwezige, vóórdat eerstgenoemde zich aan de A.N.B.O. bond, overleg heeft plaatsgevonden en al moge er van de zijde van de afwezige een zeker wantrouwen jegens gerequestreerde bestaan hebben, dit toch niet wegneemt, dat het op dat moment voor haar van belang was, dat gerequestreerde tot den aankoop zou overgaan, omdat zij, gezien haar hogen leeftijd, dan kon hopen in het huis te blijven wonen;
O. dat echter gerequestreerde zelf heeft toegegeven, dat hij bij den aankoop van het perceel niet uitsluitend de belangen van de afwezige bedoelde te behartigen, maar dat hij tevens zijn eigen belangen op het oog had, omdat hij Scherpenhuizen niet graag als huisbaas wilde hebben;
O. dat gerequestreerde bovendien had behoren te bedenken, dat hij

door zijn handelwijze den roof van Joods vermogen in de hand werkte;
O. dat het de Raad billijk voorkomt, dat de schade, die in deze geleden is doordat de koopprijs van het litigieuse perceel is uitgekeerd aan de N.G.V. gelijkelijk tussen requestrant en gerequestreerde verdeeld wordt; enz."

VII. Kamer 's-Gravenhage d.d. 6 Maart 1948; geschil Franken/Dierdorp.

„O. dat het eerste en ten deze belangrijkste geschilpunt omtrent de aan het te verlenen rechtsherstel te verbinden gevolgen — een geschilpunt toch, van welks beslissing de andere de partijen verdeeld houdende geschilpunten afhankelijk kan zijn — is het tussen verzoekers q.q. en de gerequestreerde Dierdorp bestaande strijdpunt omtrent hetgeen tussen hen beiden bij het te verlenen rechtsherstel valt te verrekenen;
O. dat de notaris-bemiddelaar terzake heeft voorgesteld, dat verzoeker q.q. van gerequestreerde Dierdorp zal ontvangen, gelijk de laatste aan de eerste zal betalen, het in onderling overleg of door arbitrage nader vast te stellen netto-saldo der door Dierdorp ontvangen huren, verminderd met lasten en onderhoudskosten;
O. dat evenwel de verweerder Dierdorp zich heftig verzet tegen deze wijze van verrekenen, welke hij niet acht te zijn overeenkomstig redelijkheid en billijkheid wijl daarbij wordt voorbijgezien, dat hij gemelde percelen heeft gekocht op het uitdrukkelijk verzoek van bovenbedoelde Mozes Franken, waarbij uitdrukkelijk tussen hen werd overeengekomen, dat na de oorlog de percelen in eigendom aan Mozes Franken zouden terugkeren tegen kostprijs van hem, verweerder Dierdorp, een en ander tussen hen alsdan nader te regelen, op basis van welk beweren hij de in het in hoofde dezes vermelde procesverbaal van zwarigheden vervatte voorstellen terzake van die verrekening en haar effectuering heeft gedaan; enz.
O. dat uiteraard de beslissing op dit feitelijke geschilpunt van partijen van belang kan zijn voor de regeling der gevolgen van het te verlenen rechtsherstel, weshalve deze strijdvraag tot oplossing behoort te worden gebracht, terwijl het de Raad doelmatig voorkomt het door alle betrokkenen voorgestane rechtsherstel voor wat betreft de terugkeer van de eigendom der ten processe bedoelde percelen, niet te verlenen alvorens geoordeeld kan worden omtrent de basis van de daarbij te regelen rechtsgevolgen overigens tussen partijen in verband met het feitelijke geschilpunt tussen verzoeker en verweerder Dierdorp;
O. dat, waar mitsdien het door de verweerder Dierdorp aangeboden bewijs door getuigen is ter zake dienende, hij tot leveren daarvan kan worden toegelaten; enz."

Deze uitspraak werd gevolgd door de einduitspraak van dezelfde Kamer d.d. 16 Juli 1948, waarin werd overwogen:

„O. dat, naar voor de hand ligt, in de eerste plaats zal moeten worden beantwoord de vraag, of het bewijs is geleverd, dat de percelen door Dierdorp zijn gekocht op verzoek van Mozes Franken bijwege van bewaring tegen de Joodse maatregelen met de bedoeling dezelve na beëindiging van de oorlog tot Franken te doen terugkeren en eerst na bevestigende beantwoording van die vraag dient te worden onderzocht of daarbij terzake tussen Franken en Dierdorp een afspraak of overeenkomst is getroffen omtrent de aan die terugkeer te verbinden geldelijke gevolgen;
O. dat de Raad partij Dierdorp in dat hem opgelegd bewijs niet geslaagd acht; enz."

Volgt een bespreking van de getuigenverklaringen.

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE

RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

DERDE JAARGANG

FEBRUARI 1949

NUMMER

8

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ „DE HOFSTAD" SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3 DEN HAAG

TEL. 77340 — GIRO 12789

DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VOORZITTER, SECRETARIAAT EN AFDELING ONROERENDE GOEDEREN:
VAN STOLKWEG 21 — 'S-GRAVENHAGE
TEL. 553625* (4 LIJNEN)-POSTREK. 507670

AFD. RECHTSPRAAK: KONINGINNEGRACHT 24, 'S-GRAVENHAGE.
TEL. CENTRALE GRIFFIE . . . 116031
GRIFFIE KAMER 'S-GRAVENHAGE 116032
SUBSTITUUT-GRIFFIERS . 116033
GRIFFIER 116034
CONCIERGE 116035

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE:
KEIZERSGRACHT 105 - AMSTERDAM C.
TEL. 42854 - 42510 - 42336 - 42233 - 42969

CENTRAAL BUREAU VOOR DE EFFECTENREGISTRATIE:
SINGEL 202 - AMSTERDAM
TEL. 41265 - 42691 - 42010/15

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN EN VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

HOOFDKANTOOR VAN HET NED. BEHEERSINSTITUUT, NEUHUYSKADE 94, S-GRAVENHAGE - TELEFOON 774535/39
POSTREKENING 86085

GEDELEGEERDEN DER AFD. ONROERENDE GOEDEREN, KONINGINNEGRACHT 24 — 'S-GRAVENHAGE
TELEF. 116036

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VERANTWOORDELIJK REDACTEUR
MR. J. W. JOSEPHUS JITTA
VAN STOLKWEG 21 - 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 553625

ABONNEMENT PER JAAR f 12.–

UITGAVE VAN
DRUKKERIJ-UITGEVERIJ "DE HOFSTAD"
SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3
'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 773496 — POSTGIRO 12789

INHOUD VAN DIT NUMMER

UITSPRAKEN IN HOGER BEROEP VAN DE VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

INGEVOLGE ART. 11 LID 4 E 133

No. 49. **VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL,** 5 November 1948. (Wonder/N.B.I./Doornbos).

De ontvankelijkheid van één der appellanten-erfgenamen brengt automatisch de ontvankelijkheid ook van de overige appellanten met zich mede.
Het sluiten van het pachtcontract door de P.V.C. — inplaats van door het N.B.I. — is een informaliteit welke de materiële inhoud daarvan niet vermag aan te tasten.

Post alia:

Overwegende ten aanzien van het niet-ontvankelijkheidsmiddel:

dat het N.B.I. zich ter staving van dit formeel verweer beroept:

1e) op een brief van de Kampcommandant van het Kamp Westerbork aan de P.V.C. van 14 October 1946 ten bewijze van het feit, dat Jan Wonder (appellant sub 2) op die datum reeds op de hoogte was van de litigieuse verpachting van „zijn boerderij, Laaghalerveen D 191-C ..... aan de tegenwoordige bedrijfsleider, voor de tijd van twaalf jaar";

2e) op een verklaring d.d. Assen. 8 October 1947 van J. Hollenbeek Brouwer, plaatsvervangend chef van de Afdeling Beheer Bedrijven van het Bureau van de P.V.C. voor Drenthe te Assen, ten bewijze van het feit, dat genoemde ambtenaar „in de week van 12 tot 19 Juli ten kantore van de P.V.C., Beilerstraat 41" heeft „medegedeeld aan Pieter Wonder" (appellant sub 3) „dat het bedrijf van wijlen G. Wonder te Laaghalerveen, gemeente Beilen, voor een termijn van 12 jaar is verpacht";

concluderende het N.B.I., uit deze beide stukken, dat appellanten, die eerst op 1 September 1947 in appel zijn gekomen van deze verpachting, de appeltermijn van een maand, genoemd in art. 43 E 133 en toepasselijk op het onderhavige appel ex art. 11, lid 1, sub 4, E 133, hebben overschreden;

dat het N.B.I. hierbij echter over het hoofd ziet, dat het hoger beroep niet alleen door appellanten sub 2 en 3 is ingesteld, doch eveneens door appellante sub 1 en van deze appellante door het N.B.I. niet is gesteld, dat ook zij reeds vóór 1 Augustus 1947 van de verpachting op de hoogte was, zodat Wij bij gebreke van enige aanwijzing, dat dit laatste wèl het geval is geweest, in ieder geval appellante sub 1 in haar beroep ontvankelijk achten en Wij van oordeel zijn, dat — waar het onderhavige appel betreft een handeling van de door het N.B.I. als beheerder van de litigieuse boerderij aangestelde P.V.C. en deze boerderij behoort tot het vermogen van der appellanten erflater Gerrit Wonder — de ontvankelijkheid van één der erfgenamen, in casu van appellante sub 1 pro se en als voogdes van haar minderjarige dochter Aafje Wonder, automatisch met zich meebrengt de ontvankelijkheid ook van de overige appellanten, aangezien dit appel naar zijn aard ondeelbaar is;

dat Wij derhalve het niet-ontvankelijkheidsmiddel moeten verwerpen;

Overwegende ten gronde:

.....;

dat weliswaar aan appellanten kan worden toegegeven — gelijk ook het Beheersinstituut tijdens de mondelinge behandeling aan appellanten heeft toegegeven — dat de redactie van het pachtcontract formeel onjuist is, daar niet de P.V.C. maar het N.B.I. — dan wel de P.V.C. voor en namens het N.B.I. — dit pachtcontract had behoren te sluiten, doch deze informaliteit, welke ook door de Grondkamer voor Drenthe, die dit pachtcontract op 22 November

1946 heeft goedgekeurd, over het hoofd is gezien, niet wegneemt, dat iedereen, die dit contract leest en die bovendien weet — gelijk appellanten blijkens hun appelrequest weten — dat het N.B.I. aan de P.V.C. toestemming tot deze verpachting had gegeven, begrijpt, dat de P.V.C., volgens de acte „handelende als beheerder over het vermogen van wijlen Gerrit Wonder Janzoon", als zodanig optrad als manus ministra van het N.B.I., zijnde dan ook bij de behandeling van deze zaak duidelijk aan Ons gebleken, dat omtrent de identiteit van de verpachter — te weten het N.B.I., beherende voornoemd vermogen, — bij geen der partijen ten processe enige twijfel bestaat, zodat Wij der appellanten desbetreffende formele grief tegen de inhoud dezer acte, die de materiële inhoud daarvan niet vermag aan te tasten, verder zullen passeren;

dat Ons thans nog slechts rest te beoordelen, of deze verpachting op zichzelve en wat haar materiële inhoud betreft, al dan niet terecht is geschied;

dat Wij van oordeel zijn, dat de verpachting op zichzelve terecht heeft plaats gehad en dat zij ook wat haar materiële inhoud betreft in stand behoort te blijven;

1e. aangezien .....;

2e. aangezien .....;

3e. aangezien .....;

4e. aangezien .....;

5e. aangezien .....;

dat Wij op bovenstaande gronden te rade zijn geworden, de beslissing van het N.B.I., waarvan appel, te handhaven en het appel af te wijzen, met veroordeling van appellanten in de proceskosten;

IN NAAM DER KONINGIN rechtdoende in hoger beroep:

Verklaren appellanten ontvankelijk in hun hoger beroep;

Wijzen dit beroep af;

Veroordelen appellanten in de proceskosten, tot op deze uitspraak door Ons begroot aan de zijde van het N.B.I. op f 50,— en aan de zijde van partij Doornbos op f 25,—.

AFDELING RECHTSPRAAK

Uitspraken

Het nummer waaronder volledige publicatie in Na-Oorlogse Rechtspraak heeft plaats gevonden wordt onder elke uitspraak vermeld.

Diverse vorderingen ex artt. 23 e.v. E 100.

No. 827. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 24 Juni 1948. (Mrs. Jolles, Prof. Wiarda en van Zeggelen).

Het verzoek miskent het essentiële kenmerk van de verzekeringsovereenkomst, hierin bestaande, dat de schadeloosstelling afhankelijk moet zijn van een onzeker voorval en in casu inwilliging zou neerkomen op een verzekering van een zeker, immers reeds plaats gevonden voorval.
Verzoek afgewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1337.

No. 828. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 5 Juli 1948. (Mrs. Verdam, Tabingh Suermondt en Scholtens).

Tijdens het verblijf van verzoeker in Duitse krijgsgevangenschap is een derde tot curator benoemd over verzoeker's echtgenote.
Verzoeker verzocht, met toepassing van art. 23 E 100, de tijdens de bezetting plaats gevonden benoeming te vernietigen en hem, in overeenstemming met art. 504 B.W., tot curator te benoemen.
De Raad verklaart zich onbevoegd, daar de curatele behoort tot het personen- en familierecht en in wezen niet van vermogensrechtelijke aard is.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 1, sub 2, 23.)
N.R. No. 1338.

No. 829. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 11 Juni 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, Prof. Duyfjes en van Vrijberghe de Coningh).

De Centrale Arbeidersverzekerings- en Depositobank heeft per 31 December 1942 de levensverzekeringsportefeuille overgenomen van de Handelsreizigersvereniging en verzocht i.v.m. de daardoor ontstane benadeling nietigverklaring dier overdracht met verrekening van de te dezer zake ontvangen en betaalde bedragen.
De overdracht is niet geschied onder de omstandigheden van art. 25 E 100 en het verzoek dient derhalve te worden beoordeeld naar art. 23 E 100.
Op het tijdstip der overdracht was de benadeling niet te voorzien, daar deze afhankelijk was van de krijgskansen en van de toepassing der herstelwetgeving, hetgeen onvoorzienbare factoren waren.
Het belang van de Centrale wordt bovendien opgewogen door dat der verzekerden, zodat ook op die grond ingrijpen niet redelijk zoude zijn.
Verzoek afgewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1339.

Vorderingen met betrekking tot onder beheer gesteld vermogen.

No. 830. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK ARNHEM,** 10 Juni 1948. (Mrs. Maassen, Rink en Brouwer).

De toestemming van het N.B.I. bedoeld in art. 13 juncto art. 18 E 133 is niet vereist voor het aanhangig maken van een procedure bij de Afd. Rechtspraak gericht tegen het N.B.I.

Art. 25 E 133 verhindert niet dat de, bij het N.B.I. geldend te maken, aanspraken vooraf door de Afd. Rechtspraak worden vastgesteld.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 13, 18, 25.)
N.R. No. 1333.

No. 831. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 28 Juni 1948. (Mrs. Verveen, van Rijn van Alkemade en Schim van der Loeff).

Het niet naleven van het bepaalde in art. 28, eerste lid, van het K.B. E 133 heeft geen nietigheid van de genomen beslissing tengevolge.
Uit het enkele feit dat het B.I. bij de weigering van de verzochte erkenning ener vordering de te late indiening van het verzoek niet als reden heeft genoemd, valt nog niet af te leiden, dat deze reden niet mede heeft gegolden en het B.I. daardoor de gestelde termijn voor indiening van het verzoek stilzwijgend zouden hebben verlengd.
Het B.I. kan ter staving van de genomen beslissing de bij de beslissing medegedeelde gronden nog met andere aanvullen, zodat aan het B.I. het recht niet kan worden ontzegd zich alsnog op de overschrijding van de termijn voor indiening te beroepen.
Het ingestelde beroep verworpen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 25 e.v.). N.R. No. 1334.

No. 832. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 9 October 1948. (Mrs. Prof. Duyfjes, van Vrijberghe de Coningh en Karni).

De termijn van een jaar bedoeld bij art. 8 der Wet op het Nederlanderschap loopt vanaf de ontbinding van het huwelijk, doch kan redelijkerwijs — en zeker in oorlogsomstandigheden — uitsluitend betekenen binnen een jaar, nadat de ontbinding van het huwelijk aan de betreffende bekend wordt.
De strekking van art. 2, sub 2, van het Besluit E 133 kan nimmer zijn geweest om haar te treffen, die als Nederlandse geboren, vóór de oorlog door huwelijk het Nederlanderschap heeft verloren, doch voor de bevrijding en voor de mogelijkheid van toepassing van het Besluit E 133 haar Nederlandse nationaliteit weer had herkregen, ook al zou de letter van het aangehaalde artikel in andere richting wijzen.
Requestrante had derhalve nimmer als vijandelijk onderdaan mogen zijn beschouwd.
Het ten onrechte gevoerde beheer beëindigd, met bepaling dat te dier zake geen kosten in rekening mogen worden gebracht en reeds geheven kosten zullen worden gerestitueerd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 2, 11, 43.)
N.R. No. 1340.

No. 833. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 24 Mei 1948. (Mrs. Dijksterhuis, Craandijk en Polderman).

Over het vermogen van appellant is in het geheel geen feitelijk beheer gevoerd, zodat de Raad het onredelijk acht, dat verzoeker met een grondheffing wordt belast.
Beslissing N.B.I. vernietigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 35, 43.) N.R. No. 1348.

No. 834. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 7 Mei 1948. (Mrs. van Walsem, Wery en Marinus).

De vorderingsbeschikkingen van 6 Mei 1946 (Nos. 1115 A en 1115 B) Stct. No. 100 zijn van toepassing op de roerende goederen, die op het tijdstip van in werking treden in feitelijk gebruik waren bij

derden, afgezien van het feit of het beheer over het vermogen reeds vóór dien was opgeheven.
Het B.I. was niet gerechtigd om appellant opdracht te geven om deze goederen terug te geven aan de vroegere eigenaar, zodat deze beslissing moet worden vernietigd.
Verzoek om het B.I. te gelasten de goederen aan appellant te verkopen afgewezen.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 43.) N.R. No. 1309e.

Vorderingen tot teruggave van verkochte zaken of roerende goederen.

No. 835. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 1 Juli 1948. (Mrs. Prof. Wiarda, O. Schreuder en van Zeggelen).

De omstandigheid dat verzoeker een procedure voor de Rechtbank is begonnen ter terugvordering van de ten requeste omschrven goederen, staat een toewijzing van het verzoek ingesteld bij de Raad voor het Rechtsherstel niet in de weg.
Verkoop aan gerequestreerde nietig verklaard en verzoeker hersteld in de eigendom, met veroordeling van gerequestreerde tot afgifte.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R No. 1344.

Vorderingen met betrekking tot huwelijksgoederen- en erfrecht.

(Zie ook no. 832).

No. 836. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 20 Mei 1948. (Mrs. Raedt, Mijnssen en Köster).

Eiser toegelaten tot bewijs, dat de boedelscheiding, na echtscheiding overeengekomen, is tot stand gekomen onder invloed van de oorlogsomstandigheden en dat deze onder normale omstandigheden niet op dezelfde voorwaarden zou zijn afgesloten.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1342.

Vorderingen met betrekking tot verzekeringsovereenkomsten.

No. 837. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 24 Mei 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, van Vrijberghe de Coningh en Block).

Lijfrente overeenkomst tijdens de bezetting tot stand gekomen met het beding dat de verzekerden 95 % van het gestorte kapitaal zouden terugontvangen hersteld t.o.v. de verzekerden, met afwijzing van het verzoek dat dit beding ook zoude gelden t.o.v. de erfgenamen.
De betaling van de „afkoopsom" nietig verklaard met bepaling, dat gerequestreerde voor dit bedrag bij Lippmann dient te worden gecrediteerd.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.) N.R. No. 1331.

No. 838. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 10 Aug. 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, van Vrijberghe de Coningh en Block).

De Raad kent aan de verklaring van het Informatiebureau van het Nederlandse Rode Kruis een zodanige kracht toe, dat het daarin ge-

constateerde overlijden als tussen partijen bewezen wordt aangenomen, indien geen enkel feit wordt aangevoerd waardoor de juistheid in twijfel zou kunnen worden getrokken.
Art. 33 E 100 staat alleen dan een beroep op bevrijdende betaling toe, indien de gehoudenheid tot betaling bestond of tijdens de bezetting naar de normale regelen van het burgerlijk recht is ontstaan.
In casu is deze gehoudenheid ontstaan door de bijzondere omstandigheden, die een ingrijpen gegrond op art. 23 E 100 rechtvaardigen.
Vordering ten dele toegewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23, 33.) N.R. No. 1335.

No. 839. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 15 Juli 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, Prof. Duyfjes en Block).

Een Verwalter over vijandelijk vermogen heeft niet de bevoegdheid om een voorwaarde te vervullen, welke naar Nederlands recht uitsluitend van een daad van de verzekerde zelf of van zijn vertegenwoordiger naar Nederlands recht afhing, zodat de Verwalter niet het recht had gebruik te maken van de afkoopclausule van de polis.
De premie vervallen op 1 December 1943 moet integraal worden voldaan nu de verzekerde op 20 December 1943 is overleden, terwijl over een vergoeding van een gedeelte van de premie bij tussentijds overlijden niets is overeengekomen.
Vordering van verzoekster toegewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23, 33.) N.R. No. 1347.

No. 840. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 4 Mei 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, Prof. Duyfjes en van Vrijberghe de Coningh).

Verwalter had niet het recht om gebruik te maken van een clausule, waarbij de mogelijkheid was geopend tot afkoop van een polis op verzoek van de verzekerde.
Gerequestreerde heeft zonder enige pressie zijdens de „Verwalter" aan diens verzoek tot betaling van de afkoopsom gevolg gegeven en heeft zelfs deze, ongevraagd, op de hoogte gebracht van een nog verschuldigde winstuitkering.
Afkoop nietig verklaard en overeenkomst van levensverzekering hersteld.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.).
N.R. No. 1309a.

No. 841. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 7 Mei 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, Prof. Duyfjes en Block).

In de polissen van levensverzekering gesloten op het leven van verzoeker was de Nederlandsche Handel Mij. als begunstigde aangewezen. Gerequestreerde heeft zelf de beide polissen zonder noodzaak als Joodse polissen aangemeld en kan derhalve aan de Handel Mij. niet verwijten, dat zij door spoedige tekening en terugzending der acte van retrocessie de afdoening der zaak heeft bespoedigd.
Gerequestreerde had zich op het feit dat alle rechten uit de polissen aan de Handel Mij. waren overgedragen kunnen en moeten beroepen alvorens tot betaling aan Lippmann over te gaan.
Vordering tot herstel der polissen toegewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23. e.v.).
N.R. No. 1309f.

No. 842. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 30 April 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, Prof Duyfjes en van Vrijberghe de Coningh).

Er bestond voor gerequestreerde geen redelijke grond om requestrant's vordering aan de Treuhand op te geven. Ook al moge de

eis tot aanmelding gegrond op verordening 26/40 in overeenstemming zijn geweest met het Landoorlogreglement, dit brengt nog niet mede een plicht om zo'n verordening op te volgen. Het is integendeel plicht tegenover het eigen land de bezetter zoveel mogelijk te dwarsbomen en de rechten van medeburgers te helpen beschermen.
Vordering van verzoeker toegewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23, 33.)
N.R. No. 1309g.

Vorderingen met betrekking tot onroerende zaken; hypothecaire vorderingen.

No. 843. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 11 Aug. 1948. (Mrs. van Berckel, van Hinloopen Labberton en Karni).

De Jeugdherberg-Centrale heeft tijdens de bezetting onder hypothecair verband f 100.000,— geleend van het Reichsverband für Deutsche Jugendherbergen, die zijn besteed voor Duitse belangen en propaganda en niet aan verzoekster ten goede zijn gekomen.
Verzoekster niet ontvankelijk verklaard in haar verzoek tot nietigverklaring der geldlening, daar deze overeenkomst nietig is ingevolge het Besluit A 6 en de Raad kan volstaan de nietigheid van geldlening en hypotheek te constateren.
De Raad verklaart, dat verzoekster niets meer verschuldigd is aan gerequestreerde, met last tot doorhaling van de hypothecaire inschrijving.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.; Besluit Rechtsverkeer in Oorlogstijd (A 6) art. 10.) N.R. No. 1343.

No. 844. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 26 April 1948. (Mrs. Jhr. van der Does de Willebois, Dijksterhuis en Craandijk).

Gerequestreerde, aanvankelijk rente en aflossing betalende aan het N.A.F., heeft later het verschil tussen verplichte en vrijwillige aflossing niet beseft.
Gerequestreerde is ook door de betrokken notarissen niet tegen het doen der aflossing gewaarschuwd en evenmin hebben bestuurders van requestrante enige poging daartoe aangewend.
De gevolgen der aflossing voor een vierde gedeelte en ten laste van gerequestreerde gebracht en de hypothecaire vordering voor ¼ hersteld.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.).
N.R. No. 1309b.

No. 845. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 20 April 1948. (Mrs. Prof. Kolewijn, Prof Duyfjes en Block).

Verzoek tot rechtsherstel van Vrijmetselaarsloge tegen de Gemeente Dordrecht toegewezen.
Blijkens de artt. 23, 25 en 30 van het Besluit E 100 moet van het beginsel worden uitgegaan dat hij, die in de tijd der bezetting, welbewust en zonder opdracht van de eigenaar door de Duitsers geroofd goed kocht, bij het rechtsherstel de gevolgen van die handeling ten volle heeft te dragen.
De Gemeente heeft toegegeven, de percelen te hebben gekocht, wegens het nut, dat zij daarvan zou kunnen hebben. Getuigenbewijs gepasseerd.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.).
N.R. No. 1309c.

Appel van beslissingen Afdeling Effectenregistratie

No. 846. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 8 April 1948. (Mrs. Jolles, Prof. G. J. Wiarda en Korthals Altes).

Het hoger beroep tegen een beslissing van de Afd. Effectenregistratie moet zijn gebaseerd op gronden als bedoeld in art. 68, sub 5, E. 100.
Daar noch in het verzoekschrift, noch bij de mondelinge behandeling deze gronden zijn aangevoerd, is het verzoek afgewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 68.) N.R. No. 1346.

Appel van beslissingen Ned. Beheersinstituut

(Zie ook nos. 831 en 832).

No. 847. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 15 Juli 1948. (Mrs. van Rijn van Alkemade, Polak en Schim van der Loeff).

In art. 15, tweede lid, K.B. E 133, kan onder kennis krijgen van rechtshandelingen niet anders worden verstaan dan — op enige wijze — bekend worden met de inhoud dier rechtshandelingen. De bewoordingen van bovengenoemd artikel laten geen ruimte voor de opvatting, dat slechts een bepaalde wijze van kennis krijgen van een rechtshandeling de gestelde termijn van drie maanden doet aanvangen.
Beschikking van het B.I. vernietigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 15.) N.R. No. 1332.

No. 848. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 5 April 1948. (Mrs. Boll, van der Loos en Romein).

Een bewindvoerder in hoger beroep komende van een beschikking van het Beheersinstituut, waarbij hij is ontheven van zijn functie als bewindvoerder, ontleent zijn bevoegdheid om in hoger beroep te komen aan art. 18, lid 5 en 6, van E 100 en niet aan art. 43 E 133. Verzoeker ontvankelijk verklaard in zijn beroep; de beschikking van het Beheersinstituut bekrachtigd.
(Zie N.R. No. 820).

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 18; Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 43.) N.R. No. 1309d.

No. 849. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 10 Mei 1948. (Mrs. Scholten, van Walsem en Wery).

Appellant is verplicht ingevolge art. 7 E 133 aangifte te doen van het vermogen zijner echtgenote, met wie hij in gemeenschap van goederen is gehuwd, indien op de echtgenote art. 10 E 133 van toepassing is. In casu is de opgave uitsluitend gevraagd om de grondheffing te kunnen vaststellen en op een tijdstip toen het beheer reeds was geëindigd.
Het beheer over het vermogen der echtgenote omvat het gehele vermogen der gemeenschap.
Grondheffing kan alleen worden opgelegd, indien daden van beheer zijn verricht.
Appellant is thans niet meer tot vermogensaangifte gehouden en blokkering van appelant's honorarium heeft ten onrechte plaats gehad.
(Zie N.R. Nos. 1188, 1306).

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 35—43.)
N.R. No. 1309h.

Gevallen van onbevoegdverklaring

(Zie ook No. 828).

No. 850. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 15 Juli 1948. (Mr. van Vrijberghe de Coningh).

De voorzitter van de Afd. Rechtspraak is bevoegd in kort geding voorzieningen te treffen, indien de zaak ten principale ingevolge art. 11, lid 4, E 133, behoort tot de competentie van de voorzitter van de Raad.
Het verweer, dat tegen de voorgenomen verkoop door een rechtspersoon van haar eigen vermogensbestanddelen geen beroep mogelijk is, verworpen. Voor deze verkoop is de toestemming van het B.I. vereist en tegen het verlenen van die toestemming is beroep mogelijk.
De voor de verkoop vereiste toestemming is (nog) niet verleend, zodat de gevraagde voorziening bij voorraad praematuur is, mede i.v.m. de door het B.I. gedane toezegging.
De ingestelde vordering afgewezen met compensatie van kosten.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 150a.) N.R. No. 1345.

Diverse beslissingen.

No. 851. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 15 Juli 1948. (Mrs. Prof. Houwing, Verveen en van Rijn van Alkemade).

De Leader A.G. heeft verzocht de aandelen-emissie van de N.V. Bata-Best, waardoor hare meerderheid in de aandelen in de N.V. Bata-Best is overgegaan op de N.V. Bata-Zlin ongedaan te maken. Het Beheersinstituut heeft verzocht in deze procedure tegen de N.V. Bata-Zlin te mogen interveniëren, daar de Staat i.v.m. het bepaalde in de wet Herstel Vermogensovergang Rijksmarkengebied (H 251) bij de afloop belang heeft, daar de door Bata-Zlin verkregen aandelen i.v.m. art. 2 H 251 in eigendom op de Staat zijn overgegaan.
Er is in ernstige mate rekening te houden met de mogelijkheid dat de Staat der Nederlanden eigenaar zal blijken te zijn van de ten processe bedoelde aandelen, zodat het B.I. zijn belang bij de afloop der procedure voldoende aannemelijk heeft gemaakt.
Het B.I. toegelaten als partij in de procedure Leader A.G. tegen Bata-Best c.s.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 132; Wet Herstel Vermogensovergang Rijksmarkengebied (H 251) art. 2.)
N.R. No. 1336.

No. 852. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 21 Juni 1948. (Mrs. Verveen, van Rijn van Alkemade en Schim van der Loeff).

Het bijzondere rechtsmiddel van herziening is kennelijk gegeven omdat tegen beslissingen van de Raad hoger beroep noch cassatie openstaat.
Naast het hoger beroep tegen een beslissing in kort geding is voor een herziening van de in hoger beroep gewezen beslissing geen plaats.
Requestrant in zijn verzoek tot herziening niet ontvankelijk verklaard.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 143.) N.R. No. 1341.

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE

Mededelingen van de Afdeling.

No. 189. Na-aanmelding van effecten.

De Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel vestigt er de aandacht op, dat alle correspondentie met betrekking tot verzoeken om alsnog te mogen aanmelden, ook voorzover het betreft in het verleden ingediende verzoeken, rechtstreeks en *uitsluitend* gericht dient te worden tot het *Secretariaat der Afdeling*, Keizersgracht 105, Amsterdam-C.
Verzoeken aan het Centraal Bureau voor Effectenregistratie om spoedige terugzending van het exemplaar 4 van het aanmeldingsformulier hebben derhalve geen zin en zullen door dit Bureau dan ook niet beantwoord worden.
Tevens wordt er met nadruk op gewezen, dat de behandeling van de verzoeken tot na-aanmelding zeer veel tijd vergt en aan aanvragen om behandeling der verzoeken bij voorrang niet zal kunnen worden voldaan.
Voor de procedure en de positie van de betrokken effecten verwijst de Afdeling nogmaals naar haar Mededeling no. 180, gepubliceerd in de Prijscourant van de Vereeniging voor den Effectenhandel d.d. 4 Juni 1948.

27 December 1948.

No. 190. Verplaatsing Secretariaat.

De Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel vestigt er Uw aandacht op, dat met ingang van 2 Januari 1949 haar Secretariaat zal zijn verplaatst van Keizersgracht 143 naar *Keizersgracht 105.*
De telefoonnummers blijven voorlopig ongewijzigd, t.w.: 42854 — 42510 — 42336 — 42233 — 42969.

27 December 1948.

No. 191. Algemene Vergaderingen van rechtspersonen.

Onder referte aan de bekendmaking van het Nederlandse Beheersinstituut (Nederlandse Staatscourant van 26 October 1948), waaruit blijkt, dat thans geen voorafgaande toestemming meer nodig is van het Nederlandse Beheersinstituut *tot het bijeenroepen en houden van algemene vergaderingen van Verenigingen en van Vennootschappen*, vestigt de Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel er, in verband met aan haar gestelde vragen, de aandacht op, dat haar toestemming tot het *uitoefenen van het stemrecht* in de gevallen, waar deze tot dusver nodig was — zie Mededeling der Afdeling no. 134, gepubliceerd in de Prijscourant van de Vereeniging voor den Effectenhandel dd. 21 Mei 1947 — onveranderd vereist blijft.
De verzoeken om *vergunning voor de uitoefening van stemrecht* op effecten in bedoelde vergaderingen kunnen in het vervolg *rechtstreeks* bij het Secretariaat van de Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel te Amsterdam, Keizersgracht 105, worden ingediend.
Voor de goede orde geeft de Afdeling hieronder aan, wanneer een speciale vergunning der Afdeling voor het uitoefenen van het stemrecht in algemene vergaderingen van rechtspersonen op grond van haar bovengenoemde mededeling no. 134 vereist is, n.l. indien in de algemene vergadering een voorstel zal worden behandeld betreffende:

1. liquidatie van de betrokken rechtspersoon;
2. wijziging van het kapitaal van de rechtspersoon;
3. winstverdeling, welke een dividenduitkering inhoudt, welke hoger is dan 9 %, behalve wanneer de uitkering over het *voorafgaande* boekjaar reeds meer dan 9 % bedroeg, in welk geval alleen vergunning behoeft te worden gevraagd, als het thans beschikbaar gestelde percentage het in het voorafgaande boekjaar uitgekeerde overtreft.

De Afdeling vestigt er ter voorkoming van misverstand tenslotte de aandacht op, dat de sub 3 gestelde grens ook van kracht is, in geval het uit te keren percentage betrekking heeft op meer dan één boekjaar.

6 Januari 1949.

Uitspraken der Afdeling op grond van de bepalingen van Hoofdstuk IV van het Besluit Herstel Rechtsverkeer. (E 100)

No. 56. **RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie,** 16 October 1948. (Mr. G. L. van Oosten Slingeland).

Dat de erflater bij testament waarin hij zijn echtgenote tot zijn enige erfgename instelde enige aandelen legateerde aan de thans overleden echtgenoot van gerequestreerde doet aan het eigendomsrecht van de erfgename als opvolgster in de rechten van de erflater, zolang zij niet tot afgifte van de gelegateerde goederen is overgegaan, niets af.
De bevoegdheid van art. E 100 heeft ook betrekking op de rechtsbetrekkingen welke tussen erfgenaam en legataris zijn ontstaan door de afgifte van gelegateerde goederen; van de in art. 24 bedoelde rechtshandelingen zijn testamentaire beschikkingen niet uitgesloten.
Ingevolge artt. 54 j°. 23 en 24 E 100 verklaart de Afdeling Effectenregistratie het door requestrante's echtgenote ingestelde legaat nietig.

BESLISSING.

Inzake:

Mr. Willem Bernard Henri Albert Heskes, advocaat en procureur te Leiden, optredende in zijn hoedanigheid van bewindvoerder over de afwezige Antje Mossel, weduwe van Hendrik Versteege, laatst gewoond hebbende te 's-Gravenhage, daartoe benoemd op 7 September 1945 door het Beheersinstituut, alsmede als lasthebber van Henriëtte Emilie Mossel, gehuwd met Willem Frederik Heskes, Gretel Bertha Mossel, gehuwd met Cornelis de Graaf en Ati Mossel, weduwe van en Jeannetje en Hans Robert Mossel, kinderen van wijlen Henri Emiel Mossel, erven van Antje Mossel voornoemd, *requestrant;*

contra:

Elzina de Jonge, weduwe van Willem Johannes Grol, wonende te 's-Gravenhage, *gerequestreerde.*

Gemachtigde: *Mr. W. B. G. C. van Solinge,* advocaat te 's-Gravenhage.

Geeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie, de volgende beslissing:

Verzoeker stelt dat de afwezige Antje Mossel enige erfgename is van haar in Maart 1941 overleden echtgenoot Hendrik Versteege; dat deze Hendrik Versteege deelgerechtigd was in de N.V. Pianohandel Mossel en Versteege te 's-Gravenhage; dat krachtens art. 4 der statuten dier vennootschap haar kapitaal f 8000,— bedroeg, verdeeld in 32 aandelen op naam elk groot f 250,— nominaal, alle geplaatst en volgestort; dat krachtens art. 29 sub a der statuten

de Heer Hendrik Versteege in het plaatste en volgestorte aandelenkapitaal 20 aandelen op naam had; dat Antje Mossel Joodse was; dat krachtens art. 2 (1) 3b van de verordening op het aangeven van ondernemingen (Verordeningenblad 1940 No. 189) een onderneming als Joods werd beschouwd indien meer dan ¼ deel van het kapitaal aan Joden toebehoorde; dat teneinde te voorkomen, dat voormelde N.V. zou moeten worden aangegeven als Joodse onderneming met alle gevolgen van dien Hendrik Versteege bij zijn overlijden in Maart 1941 12 aandelen als schijnlegaat gelegateerd heeft aan de Heer Willem Johannes Grol (krachtens art. 11 der voormelde statuten) directeur der voormelde N.V., zodat Hendrik Versteege en zijn rechtverkrijgenden niet meer dan voor ¼ gerechtigd was in die vennootschap immers niet meer dan 8 aandelen à f 250,— overhield; dat Hendrik Versteege ten tijde van de making van het legaat zodanig ernstig ziek was, dat elk ogenblik het einde kon worden verwacht; dat hij dan ook kort daarop is overleden, dat Willem Johannes Grol in begin Juni 1944 overleden is, als enige erfgename achterlatend zijn echtgenote; dat voormeld schijnlegaat is gelegateerd met duidelijke afspraak tussen partijen dat Grol of zijn rechtverkrijgenden de 12 aandelen na de bevrijding van Nederland aan Antje Mossel of diens rechtverkrijgenden zou restitueren; dat Versteege eerst met een zekere Graafland afgesproken had aan hem dit schijnlegaat te maken, doch daarna besloten had als legataris Grol aan te stellen; dat gerequestreerde weigert de aandelen aan requestrant af te geven; dat de aandelen voor de vroegere bezitster een aanmerkelijk grotere waarde hebben dan voor de huidige bezitster.

Hij verzoekt daarom, dat krachtens artt. 45, 46, 54, 57 van het K.B. F 272 met terugwerkende kracht zal worden nietigverklaard het door Hendrik Versteege aan Willem Johannes Grol vermaakte schijnlegaat, alsook de rechtsbetrekkingen, die daaruit zijn ontstaan, te weten het eigendomsrecht van uit dit schijnlegaat aan de weduwe van Willem Johannes Grol opgekomen 12 aandelen in voormelde vennootschap, en dat Antje Mossel of hare rechthebbenden voornoemd in den eigendom van die aandelen zullen worden hersteld met bevel tot afgifte van die aandelen, subsidiair dat krachtens voornoemde artikelen met terugwerkende kracht zal worden nietigverklaard het voornoemde schijnlegaat alsook de rechtsbetrekkingen, die daaruit zijn ontstaan, daarbij in aanmerking nemende dat de effecten of de rechten door de vroegere bezitster, de afwezige Antje Mossel of hare opgemelde eventuele erfgenamen, een aanmerkelijke grotere waarde hebben, dan voor de tegenwoordige bezitster, met veroordeling van gerequestreerde in de kosten van het geding;

Gerequestreerde heeft in hoofdzaak daartegen aangevoerd:

dat requestrant voorbijziet, dat Antje Mossel een testament heeft gemaakt, hetwelk is verleden ten overstaan van de te 's-Gravenhage residerende notaris F. M. van Hasselt; dat zij ontkent dat de sub 1, 2 en 3 genoemde personen de erfgenamen zijn van Antje Mossel; dat de kinderen Jeannetje en Hans Robert minderjarig zijn en als zodanig niet zelfstandig in rechte kunnen optreden; dat Antje Mossel niet behoort tot degenen, die ingevolge art. 45 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer No. F 272 een aanvraag tot herstel van recht kunnen indienen; dat zij niet is de vroegere bezitter of zakelijk gerechtigde; dat het legaat volkomen voldoet aan de eisen bij de wet voor making van een legaat gesteld; dat van nietigverklaring van het legaat geen sprake kan zijn; dat weliswaar de Afdeling Effectenregistratie ingevolge art. 54, lid 2, van F 272 wanneer zulks in verband met het aan een vroegere bezitter te verlenen herstel in de eigendom haar noodzakelijk voorkomt, de bevoegdheid kan uitoefenen, welke volgens Hoofdstuk III aan de Raad voor het Rechtsherstel toekomen, doch ten deze niet kan worden gesproken van een rechtsbetrekking als bedoeld in art. 23 E 100 of een rechtshandeling als bedoeld in art. 24 E 100; dat de Afdeling Effectenregistratie van dit geschilpunt dus geen kennis kan nemen en de beslissing daaromtrent behoort tot de competentie van de gewone rechter; dat Versteege bij testament van 18 Februari 1941 gelegateerd heeft aan W. J. Grol 12 aandelen onder de last om in des erflaters nalatenschap in te brengen de waarde dier aandelen te zijnen sterfdage, te bepalen in minnelijk overleg of bij gebreke daarvan op de wijze als voorschreven bij boedelscheiding, waarbij minderjarigen belang hebben; dat de geldigheid van het legaat door Antje Mossel is erkend en zij ze in natura wenste af te geven;

dat de waarde der in het legaat begrepen aandelen door partijen in der minne is vastgesteld op 98 % of f 2940,— en Antje Mossel daarop aan W. J. Grol de 12 aandelen, nummers 1 tot en met 12, staande ten name van erflater heeft afgegeven en van de legataris ontvangen heeft het bedrag van f 2940,—; dat zij ontkent dat de bedoeling van het legaat was te voorkomen, dat de genoemde N.V. zou moeten worden aangegeven als Joodse onderneming, integendeel het legaat aan Grol gemaakt is, omdat zowel Versteege als Antje Mossel bijzonder op Grol gesteld waren en door hem en zijn echtgenote als het ware op de handen werden gedragen; dat de positie van Joodse ondernemingen ten tijde van de making van het legaat in het geheel niet precair was; dat Hendrik Versteege op 8 Maart 1941 is overleden en W. J. Grol in Juli 1944; dat het onbegrijpelijk is, dat Versteege niet heeft gelegateerd zijn 20 aandelen in plaats van de 12 stuks en het nog onbegrijpelijker is, dat hij het legaat heeft gemaakt onder de last van inbreng van de waarde der aandelen ten sterfdage; dat zij ontkent dat het legaat is gemaakt met duidelijke afspraak tussen partijen, dat Grol of zijn rechtverkrijgenden de 12 aandelen na de bevrijding van Nederland aan Antje Mossel of haar rechtverkrijgenden zou restitueren; dat deze aangelegenheid reeds ter sprake is gekomen bij een Kort Geding voor de President der Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage en de President in zijn vonnis, dat kracht van gewijsde heeft bekomen, heeft overwogen, dat door de acte van afgifte legaat voldoende is bewezen, dat Willem Johannes Grol eigenaar is geworden van de aandelen, zodat eiseres, die zijn enige erfgename is als eigenares dier aandelen moet worden aangemerkt, en dat het mogelijk is, dat de afgifte van het legaat aan Grol, aannemende dat dit een rechtshandeling is, kan worden nietigverklaard krachtens de artt. 23 en 24 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer, maar dat geen feiten zijn komen vast te staan, die deze mogelijkheid waarschijnlijk maken; dat zij niet vermag in te zien, waarom de bewuste effecten voor Antje Mossel of haar rechtverkrijgenden een grotere waarde hebben dan voor gerequestreerde;

waarom zij onder overlegging van een stuk en aanbod van bewijs door getuigen heeft verzocht dat de Raad en Afdeling zich onbevoegd zal verklaren van de onderhavige vordering kennis te nemen, subsidiair requestrant niet-ontvankelijk verklaard zal worden in zijn vordering, althans deze hem zal worden ontzegd;

Uit overgelegde stukken blijkt:

dat Antje Mossel, weduwe van Hendrik Versteege, oud 68 jaren, op of omstreeks 3 December 1942 in of in de omgeving van Auschwitz is overleden;

dat bij haar laatste testament op 11 Juni 1942 verleden voor notaris F. M. van Hasselt te 's-Gravenhage Antje Mossel, weduwe van Hendrik Versteege tot hare erven benoemd heeft: A. voor een derde de kinderen van Mevrouw Jettie Heskes geboren Mossel, geboren uit eerder huwelijk van Mevrouw Heskes voornoemd met de Heer Antonietti; B. voor een derde de kinderen van Mevrouw Gretel de Graaf geboren Mossel, en C. de kinderen van de Heer Hans Mossel;

dat bij acte d.d. 26 Maart 1941 verleden voor de candidaat-notaris F. M. van Hasselt, waarnemende het kantoor van wijlen notaris A. A. van Straaten, Antje Mossel, weduwe van Hendrik Versteege, aan W. J. Grol afgegeven heeft 12 aandelen in de N.V. Pianohandel Mossel en Versteege à f 250,— nrs. 1 tot en met 12 alle staande ten name van de erflater met talons en dividendbewijzen en heeft ontvangen f 2940,— bij welke acte voorts werd gerelateerd:

dat Hendrik Versteege op 8 Maart 1941 is overleden, dat erflater met Antje Mossel gehuwd was zonder vooraf huwelijksvoorwaarden te hebben gemaakt geen bloedverwanten in de rechte lijn naliet en bij testament 18 Februari 1941 voor de waarnemend notaris verleden legateerde aan Grol om te worden uitgekeerd binnen 3 maanden na zijn overlijden 12 aandelen à f 250,— in gemelde vennootschap, zulks onder de last om in des erflaters nalatenschap in te brengen de waarde dier aandelen te zijnen sterfdage, te bepalen in minnelijk overleg of bij gebreke daarvan op de wijze als voorgeschreven bij boedelscheiding, waarbij minderjarigen belang hebben; dat de waarde der in het legaat begrepen aandelen, door partijen in der minne is vastgesteld op f 2940,— dat tot erfgename benoemd werd Antje Mossel;

dat bij acte van oprichting van genoemde naamloze vennootschap d.d. 1 November 1939, waarbij comparant waren Hendrik Versteege en Arie Kammeraat, werd bepaald, dat er zou zijn een directeur en een commissaris; dat directeur zou zijn W. J. Grol en commissaris H. Versteege, en dat Mevrouw Versteege-Mossel commissaris zou zijn, dit onder bepaling, dat hare functie eerst zou ingaan de dag na dien, waarop hetzij ingevolge van overlijden, hetzij tengevolge van welke andere oorzaak ook, het commissariaat van Versteege zou zijn geëindigd, alsmede dat bij die acte werden uitgereikt obligatiën à f 500,— per stuk voor een bedrag van f 11.500,— doch geen aan W. J. Grol;

dat A. Kammeraat als getuige onder ede voor Mr. van Hinloopen Labberton, lid van de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel, d.d. 23 Februari 1948 heeft verklaard:

Van het legateren van f 3000,— aandelen door Hendrik Versteege aan W. J. Grol weet ik alleen, dat de Heer Grol mij verteld heeft, dat hem 12 aandelen à f 250,— vermaakt waren. Hij heeft erbij gevoegd, dat de Heer Versteege dit had gedaan om te zorgen, dat de zaak niet als Joodse zaak zou kunnen worden beschouwd, daar het resterende aantal aandelen in handen van Antje Mossel dan niet meer dan één vierde van het totaal zou bedragen;

Tijdens de behandeling der zaak hebben als getuige onder ede verklaard: Christine Antoinette Wilhelmina Bekker, echtgenote van Arie Kammeraat: dat Mevrouw Versteege Mossel zich altijd als eigenares der zaak beschouwd heeft; dat zij haar verteld heeft, dat haar man 12 aandelen in de pianohandel gelegateerd heeft aan de heer Grol, doch slechts voor tijdelijk; dat Grol haar verslag moest doen;

Christiaan Anton Willem Kammeraat: dat hij op een avond bezoek heeft gehad van W. J. Grol, die zich bezwaard verklaarde door de Jodenmaatregelen, die medebrachten dat een Jood niet meer dan één vierde van het aandelenkapitaal van een N.V. in bezit mocht hebben; dat Versteege toen reeds ziek was: dat voorgezeten heeft de bedoeling de Joden-bepalingen te ontduiken door Grol aandeelhouder te maken; dat zijn vader commissaris geworden is toen Mevrouw Versteege terug moest treden;

Grietje Boer: dat Grol iedere dag aan Mevrouw Versteege verslag van het bedrijf kwam uitbrengen;

Gerequestreerde heeft aangevoerd, dat Antje Mossel niet behoort tot degenen, die ingevolge art. 45 van het Besluit F 272 aanvraag tot herstel in het bezit van voornoemde aandelen kan indienen;

Dit verweer is ongegrond; art. 45 van genoemd Besluit geeft aan iedere vroegere bezitter van een effect het recht om, wanneer hij maar op enige grond aanspraak meent te hebben op zodanig effect, een aanspraak tot herstel van recht in te dienen. .

Onbetwist is dat wijlen Hendrik Versteege op 10 Mei 1940 en ten dage van zijn overlijden eigenaar was van vorengenoemde 12 aandelen, en dat zijn weduwe Antje Mossel zijn enige erfgename was;

Zij werd dus na het overlijden van haar man eigenares van genoemde aandelen en ontleent even als hare erven aan art. 45 voornoemd het recht om een aanvraag tot herstel van recht in te dienen;

Dat Versteege bij het testament, waarin hij zijn echtgenote tot zijn enige erfgename instelde, de aandelen legateerde aan W. J. Grol doet aan het eigendomsrecht van de erfgename als opvolgster in de rechten van de erflater, zolang zij niet tot afgifte van de gelegateerde goederen is overgegaan, niets af;

Gerequestreerde heeft voorts aangevoerd, dat ten deze niet kan worden gesproken van een rechtsbetrekking als bedoeld in art. 23 E 100 of een rechtshandeling als bedoeld in art. 24 E 100;

Ook dit verweer is ongegrond;

Het staat vast, dat de rechtsvoorganger van verweerster in het bezit der bedoelde aandelen is gekomen door de afgifte daarvan aan hem door Antje Mossel als erfgename van hare echtgenoot H. Versteege, zoals is geconstateerd bij acte verleden voor de waarnemend notaris F. M. van Hasselt;

Deze afgifte deed voor W. J. Grol en zijn erfgenamen rechten op en rechtsbetrekkingen in verband met die aandelen ontstaan;

Art. 23 voornoemd geeft de bevoegdheid ook aldus tot stand gekomen rechtsbetrekkingen geheel of gedeeltelijk nietig te verklaren, indien aan zekere vereisten voldaan is en art. 24 voornoemd opent dan de mogelijkheid om rechtshandelingen, welke het ontstaan, de wijziging of het tenietgaan van rechtsbetrekkingen hebben veroorzaakt, geheel of gedeeltelijk nietig te verklaren;

Tot die rechtshandelingen behoort, bij gebreke van enig beperkend voorschrift ook een testamentaire beschikking, en de Raad is dus ook bevoegd, indien de omstandigheden daartoe aanleiding geven, om het gemaakte legaat nietig te verklaren, van welke bevoegdheid ook de Afdeling Effectenregistratie ingevolge art. 54 van het Besluit E 100 kan gebruik maken;

Het is dus slechts de vraag of tot het maken van het legaat en de afgifte diensvolgens van de aandelen is overgegaan op grond van de Verordening no. 189 van 1940, dan wel uit louter genegenheid voor W. J. Grol en om deze in het bezit der zaak te stellen, welke vraag partijen verdeeld houdt;

Het betoog van gerequestreerde op dit punt komt niet voldoende aannemelijk gemaakt voor;

Zoals reeds door gerequestreerde zelve is opgemerkt, omvat het legaat slechts 12 der aandelen, die Versteege bezat, en Grol verkreeg daardoor na het overlijden van Versteege nog niet het bezit van de meerderheid der uitgegeven aandelen;

Ook economisch verkreeg hij niet de grootste zeggingsmacht in de N.V.;

Deze had immers ook obligatiën van f 500,— uitgegeven, waarvan er blijkens de balans van 31 December 1947 nog voor een bedrag van f 122.500,— uitstond en Grol verkreeg noch bij het testament, noch bij de oprichting der N.V. daarvan een enkele;

Onmiddellijk geldelijk voordeel verkreeg Grol door het legaat van de 12 aandelen ook niet, omdat hem de verplichting werd opgelegd, de geldswaarde daarvan aan de weduwe uit te keren;

Het komt dus voor, dat niet genegenheid voor W. J. Grol de beweegreden voor het legaat is geweest, doch dat de zorg voor het belang van zijn echtgenote, die ook na hem commissaris zou zijn, bij Versteege op de voorgrond heeft gestaan;

In deze gedachtengang past het ook geheel, dat Versteege zijn echtgenote niet in moeilijkheden heeft willen doen komen tengevolge van de Verordening No. 189 van 1940 en dat hij niet meer heeft gedaan, dan aan de hand van die Verordening behoefde te worden gedaan, om zijn echtgenote voor die moeilijkheden te vrijwaren;

Het motief door requestrant voor de making van het legaat met de daarop gevolgde afgifte der aandelen aangevoerd, komt dan ook geheel juist voor;

Daarmede is er dan echter ook aanleiding om in te grijpen in de rechtsbetrekkingen ten aanzien van voornoemde aandelen ontstaan, omdat zij dan zijn ontstaan onder de invloed van een maatregel van de bezetter, ten aanzien waarvan is bepaald, dat hij geacht wordt nimmer van kracht te zijn geweest;

Ingrijpen lijkt ook daarom in de gegeven omstandigheden niet onredelijk, omdat Grol zelf reeds is overleden, en niet blijkt van enige bijzondere betrekking tussen de gerequestreerde en de familie Mossel en tussen haar en de zaak;

Voor onredelijkheid van het ingrijpen heeft gerequestreerde ook geen wezenlijk argument aangevoerd;

Het is evenwel alleszins billijk, dat tegenover de restitutie van de aandelen aan de erven van Antje Mossel staat de restitutie van het bedrag, dat Grol ingevolge de last aan het legaat verbonden aan Antje Mossel heeft betaald;

In de in het vorenstaande gevolgde gedachtengang kan de vraag of het besproken legaat al of niet een schijnlegaat is, buiten bespreking blijven;

Het verzoek dat genoemde aandelen zullen worden afgegeven aan requestrant als waarnemende de belangen van Antje Mossel, althans aan hare erven komt dus gegrond voor, echter onder bepaling, dat tegenover die afgifte aan gerequestreerde moet worden betaald f 2940,—, en met dien verstande dat afgifte aan de door verzoeker als erven genoemde personen niet bevolen kan worden, omdat gebleken is, dat deze niet de door Antje Mossel het laatst

aangewezen erven zijn, althans niet bevoegd zijn om zelve rechtshandelingen te verrichten;

Nu gerequestreerde in het ongelijk wordt gesteld, moeten de kosten der procedure ten haren laste worden gebracht;

De Afdeling is slechts bevoegd de beslissing te geven onder voorbehoud van rechten van derden, die bij de effectenregistratie mochten blijken te bestaan.

Mitsdien beslist de Afdeling:

Verklaart nietig de afgifte van de 12 voornoemde aandelen in de N.V. Pianohandel Mossel en Versteege no. 1 tot en met 12 door Antje Mossel aan W. J. Grol d.d. 26 Maart 1941 ten overstaan van de waarnemend Notaris F. M. van Hasselt geschied, het door Hendrik Versteege bij zijn testament van 18 Februari 1941 verleden voor dien waarnemend Notaris gemaakte legaat betreffende die aandelen, alsmede het recht van gerequestreerde op die aandelen;

Herstelt onder voorbehoud van rechten van derden de erven van A. Versteege-Mossel in de eigendom van voornoemde 12 aandelen, mits Mr. Heskes dan wel de erven genoemd in het testament van Antje Mossel van 11 Juni 1942 aan gerequestreerde betalen de som van f 2940,—;

Ontzegt het meer of anders gevorderde;

Veroordeelt gerequestreerde in de kosten der procedure aan zijde van requestrant begroot op f 350,—.

No. 57. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 28 October 1948. (Mr. L. Hollander).

Ingevolge Hoofdstuk IV E 100 kan herstel in de eigendom plaats hebben zonder nietigverklaring van de titel van eigendomsverkrijging van de tegenwoordige bezitter.

Daargelaten dat de onderhavige transactie in haar geheel beschouwd, geenszins in regelmatig beursverkeer is verlopen schept regelmatig beursverkeer bij effecten op naam geen vermoeden van goede trouw.

De Afdeling neemt wel aan dat voor de verweerders de transactie een regelmatig aanzien had en dat zij in goed vertrouwen hierop en op de betrokken banken hebben gehandeld maar dit goed vertrouwen mag toch — gezien de omstandigheden — geen goede trouw heten.

Voorts zou, al ware de goede trouw der verweerders aannemelijk, te hunnen laste komen het gemis aan goede trouw van die banken, hun lasthebbers.

BESLISSING.

In de zaken van:

De N.V. De Centrale Arbeidersverzekerings- en Depositobank, gevestigd te 's-Gravenhage, *verzoekster.*

Gemachtigde: *Mr. O. B. W. de Kat*

contra:

B. Becker, wonende te Jeruzalem, *verweerder.*

Gemachtigde: *Mr. N. J. Vonck.*

en

De N.V. De Centrale Arbeidersverzekerings- en Depositobank, gevestigd te 's-Gravenhage, *verzoekster;*

contra

S. Becker, wonende te 's-Gravenhage, *verweerder.*

Gemachtigde: *Mr. N. J. Vonck.*

Geeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie, de navolgende beslissing.

Gezien de stukken, waaronder:

inzake No. 509/2-555 een verzoekschrift d.d. 13 November 1946 van de N.V. De Centrale Arbeidersverzekerings- en Depositobank, gevestigd te 's-Graven-

hage, waarbij deze o.m. heeft gesteld: dat zij eigenares is van 70 aandelen op naam in de Allied Chemical & Dye Corporation; dat deze aandelen onder de Royal Bank of Canada te Montreal berustten en nog berusten ten name van Labouchère & Co. N.V. te Amsterdam, welke instelling de aandelen op 7 Juli 1937 voor verzoekster had gekocht en haar daarvoor op stukkenrekening had gecrediteerd; dat de toenmalige Rijkscommissaris op 20 Juli 1940 bij „Verfügung" heeft bepaald, dat een aantal verenigingen en organisaties onder beheer werden gesteld van Mr. M. M. Rost van Tonningen; dat die Rijkscommissaris op 27 Juli 1940 heeft bepaald, dat ook verzoekster onder deze „Verfügung" zou vallen; dat Mr. Rost van Tonningen op 8 Augustus 1940 als directeur van verzoekster heeft aangesteld Jhr. J. A. H. van der Does; dat in diens opdracht de aandelen op 6 Mei 1941 door H. Oyens & Zonen N.V. te Amsterdam zijn verkocht; dat Labouchère de stukken heeft overgeschreven van verzoekster op de N.V. Nederlandsche Standaardbank te Amsterdam; dat de stukken, na tijdelijk ten name van Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, gestaan te hebben, sinds enige maanden wederom staan ten name van de Standaardbank; dat volgens mededeling van de Afdeling Effectenregistratie als tegenwoordige bezitter der aandelen is aan te merken Bernhard Becker, wonende te Jeruzalem;

en op deze en andere gronden, waarvoor naar het verzoekschrift wordt verwezen, o.m. heeft verzocht vernietiging van de verkoop der aandelen en ongedaanmaking van de overboeking door Labouchère, met bepaling voorts, dat verzoekster niet tot enige vergoeding aan wie ook verplicht is, eventueel zodanige vergoeding zal hebben te betalen als de Raad voor het Rechtsherstel mocht vermenen te behoren;

inzake No. 509/8-554 een zakelijk gelijkluidend verzoekschrift van dezelfde datum en dezelfde verzoekster met betrekking tot 160 aandelen op naam in de Union Carbide & Carbon Corporation, gericht tegen Saul Becker, wonende te 's-Gravenhage, als tegenwoordige bezitter;

in beide zaken een verweerschrift d.d. 15 Januari 1948, waarbij ieder der verweerders op zakelijk gelijkluidende gronden, waarvoor de Afdeling naar die verweerschriften verwijst, verzoekt de vordering af te wijzen;

Overwegende dat op 22 April 1948 de zaken, nadat de Afdeling ze had gevoegd, mondeling zijn toegelicht, voor verzoekster door haar directeur Simonsz, haar juridische ambtenaar Mr. Drees en haar raadsman Mr. S. van Oven, advocaat te 's-Gravenhage, en voor de verweerders door Saul Becker (tevens gemachtigde van Bernhard Becker) en hun bovengenoemde gemachtigde, waarbij voorts de Afdeling als getuige heeft gehoord R. Schier, gedelegeerd commissaris van de N.V. Nedrlandsche Standaardbank; dat op hetgeen daarbij is te berde gebracht hieronder voorzoveel nodig zal worden teruggekomen;

Overwegende, dat de verweerders hebben betoogd, dat verzoekster niet-ontvankelijk zou zijn in haar verzoek, omdat zij niet de nietigverklaring of de vernietiging zou hebben verzocht van de koopovereenkomsten, krachtens welke de verweerders de aandelen hebben verkregen; dat echter dit verweer niet op gaat, niet alleen omdat het feitelijke grondslag mist, maar ook omdat ingevolge Hoofdstuk IV van het Besluit E 100 herstel in de eigendom van een effect kan plaats hebben zonder nietigverklaring van de titel van eigendomsverkrijging van de tegenwoordige bezitter;

Overwegende dat verzoekster voormelde door haar met betrekking tot de verkrijging en het verlies der aandelen gestelde feiten — trouwens door de verweerders onvoldoende weersproken — aannemelijk heeft gemaakt door in afschrift overgelegde geschriften, met name een brief van de toenmalige Rijkscommissaris aan Mr. Rost van Tonningen d.d. 20 Juli 1940 met bijbehorende „Verfügung", een schrijven namens die Rijkscommissaris aan dezelfde d.d. 27 Juli 1940, een beschikking van Mr. Rost van Tonningen d.d. 8 Augustus 1940 en een verkoopacte van H. Oyens & Zonen N.V. aan verzoekster d.d. 6 Mei 1941;

Overwegende nu ten aanzien van de vraag, of verzoekster het bezit van de effecten anders dan op rechtmatige wijze heeft verloren, dat partijen erover hebben gestreden, of voormelde „Verfügung" van de toenmalige Rijkscommissaris, waarbij Mr. Rost van Tonningen tot beheerder over een aantal socialistische en communistische verenigingen en organisaties is aangesteld (onder

welke „Verfügung" een week later ook verzoekster is begrepen), en dientengevolge ook de aanstelling van Jhr. van der Does tot Directeur van verzoekster door Mr. Rost van Tonningen, geacht moet worden nimmer rechtskracht te hebben bezeten; dat echter de Afdeling in het midden laat, of naar de destijds bestaande voorschriften Mr. Rost van Tonningen rechtsgeldig tot beheerder over verzoekster is benoemd en Jhr. van der Does tot directeur, en of dus deze laatste in het algemeen bevoegdelijk verzoekster heeft bestuurd, — omdat in ieder geval de verkoop van de onderhavige aandelen een onbehoorlijke bestuursdaad opleverde en dus onder onbehoorlijke invloed van personen, door of vanwege de vijand met macht bekleed, is verricht; dat toch door de verkoop van die in Canada berustende originele Amerikaanse aandelen de hierin bestaande, naar Nederlandse begrippen veilige dekking van de verplichtingen, die op verzoekster als levensverzekeringsbank rustten, blijkbaar op politieke gronden werd omgezet in geld ter belegging — blijkens het algemeen bekende verdere verloop van zaken — o.m. in hypotheken op van Joden en vrijmetselaars geroofde goederen;

Overwegende, dat derhalve de verweerders, om niettemin als eigenaars te worden erkend, aannemelijk hadden te maken — gelijk zij hebben gesteld —, dat zij de aandelen in Juni 1941 te goeder trouw onder bezwarende titel hebben verkregen; dat zij hiertoe hebben aangevoerd, dat zij de aandelen hebben verkregen in regelmatig beursverkeer en in goed vertrouwen op twee te goeder naam bekend staande Banken (de Standaardbank en de Twentsche Bank), van welke Banken — naar Dr. Caro (tussenpersoon tussen hen en de Standaardbank) hun had medegedeeld — de aandelen afkomstig waren;

Overwegende hieromtrent, dat — daargelaten dat, zoals hieronder nader zal blijken, de transactie, in haar geheel beschouwd, geenszins in regelmatig beursverkeer is verlopen — regelmatig beursverkeer bij effecten op naam geen vermoeden van goede trouw schept en dus in zoverre de verweerders niet zou kunnen baten; dat de Afdeling wel aanneemt, dat voor de verweerders de transactie — compleet met deviezenvergunning en normale aankoopnota's — een regelmatig aanzien had en dat zij in goed vertrouwen hierop en op de beide evengenoemde Banken hebben gehandeld, maar dit goed vertrouwen — hoezeer in hun toenmalige benarde omstandigheden begrijpelijk — toch geen goede trouw mag heten; dat toch de verweeerders, nu het hier betrof destijds zo buitenissige objecten als in Canada liggen originele Amerikaanse aandelen, redelijkerwijze hadden behoren te vermoeden dat zij besmette stukken verkregen — althans, doordat zij naar de herkomst van de aandelen geen deugdelijk onderzoek hebben ingesteld, achteraf niet aannemelijk kunnen maken dat zij dit niet redelijkerwijze hadden behoren te vermoeden; dat er destijds weliswaar nog geen sprake was van inlevering van Joodse effecten bij Lippmann, maar wel van onderbeheerstelling van Joodse ondernemingen (zoals de verweerders zelf maar al te goed wisten) en ook van „vijandelijk" vermogen en van socialistische en communistische verenigingen en organisaties; dat daarom de verweerders rekening hadden moeten houden met de kans, dat hier een veilige belegging van een mede-slachtoffer der bezetting door handlangers van de bezetter te gelde werd gemaakt, en zij dit ook gemakkelijk te weten hadden kunnen komen hetzij bij Dr. Caro, hetzij bij de Standaardbank of de Twentsche Bank; dat de verweerders nog wel hebben aangevoerd, dat zij — ook al hadden zij geweten dat verzoekster de verkoopster was — toch niet geweten zouden hebben dat verzoekster onder vijandelijk beheer stond, maar zij dit op dezelfde wijze gewaar hadden kunnen worden; dat het kortom de verweerders had moeten verwonderen, dat een ander de veiligheid prijsgaf, die zij zochten, en zij daarom alleen al niet in goed vertrouwen hadden mogen handelen, maar naar de herkomst van de aandelen een deugdelijk onderzoek hadden moeten instellen;

Overwegende voorts dat, ook al ware dit anders en al ware dus de goede trouw der verweerders aannemelijk, toch in ieder geval het gemis aan goede trouw van de Standaardbank en de Twentsche Bank — hun onmiddellijke en middellijke lasthebsters — te hunnen laste komt; dat ten betoge van het gemis aan goede trouw van die Banken de Afdeling allereerst het navolgende aanhaalt uit een haar door de Twentsche Bank verstrekte uiteenzetting d.d. 20 Februari 1948:

„De Firma H. Oyens & Zonen N.V. heeft ons aangeboden de shares voor gezamenlijke rekening over te nemen van haar cliënte, de Centrale Arbeiders-verzekerings- & Depositobank te Den Haag, die al haar buitenlandse fondsen omruilde in 4 % Nederlandse Staatsobligaties.

De vorm, waarin zich deze shares bevonden (originele shares, ten name van een vijand van Duitsland, naar wij menen) maakte een spoedige verkoop weinig waarschijnlijk, welk feit in de kostprijs wel tot uitdrukking zal zijn gekomen. Noch onder de cliënten van de Firma Oyens, noch onder die van ons, was een koper voor de stukken in deze ongebruikelijke vorm te vinden, daar pas na de oorlog zou blijken of deze een realiseerbare waarde vertegenwoordigden.

Voor het verkopen hebben wij de bemiddeling aanvaard van de Heer Max Model, die tot 10 Mei 1940 manager was van het Amsterdamse kantoor van de New Yorkse brokers firma H. Hentz & Co.

Door de invasie verloor de Heer Model zijn betrekking met de daaraan verbonden inkomsten en de bezettingsmaatregelen maakten het hem als Jood onmogelijk, enige andere functie te aanvaarden.

De Heer Model dacht onder zijn relaties wel een koper te kunnen vinden voor de betreffende stukken en wij hebben hem de kostprijs genoemd en verder de vrije hand gelaten. Na enige tijd deelde hij ons mede, dat de Nederlandsche Standaardbank bereid was, de shares te kopen tegen een door hem overeengekomen koers, die voor de Allied Chemical and Dye shares en de Union Carbide & Carbon shares resp. 8 % en 3 % hoger was dan onze kostprijs.

In gemeenschappelijk overleg werd besloten de winst als volgt te verdelen:

	Allied Chemical	*Union Carbide*
Max Model	2½ %	1 %
H. Oyens & Zn.	2¾ %	1 %
De Twentsche Bank	2¾ %	1 %".

Overwegende wat met name het aandeel van de Standaardbank in deze transactie aangaat, dat ter comparitie getuige Schier heeft verklaard: dat hij destijds deze aangelegenheid niet zelf heeft behandeld; dat hem bij onderzoek is gebleken, dat de Standaardbank ten deze heeft gehandeld met Dr. Caro, die daarbij heeft medegedeeld, dat de aandelen werden verkocht door de Twentsche Bank en gekocht door Becker; dat daarop de Standaardbank de aandelen heeft gekocht, niet voor eigen rekening, maar voor rekening van de verweerders;

Overwegende, dat uit deze gang van zaken — waarbij blijkbaar de door de Twentsche Bank genoemde Model Dr. Caro in de arm heeft genomen en deze de Standaardbank en de verweerders — voortvloeit, dat de Standaardbank òf heeft geweten òf had moeten onderzoeken (en dan gemakkelijk te weten zou zijn gekomen), hoe de vork in de steel zat; dat de verkeerders bij verweerschrift nog wel hebben gesteld, dat zij hebben gekocht *van* de Standaardbank (als hun wederpartij), waardoor het gemis aan goede trouw van de beide Banken hen niet zou deren, maar deze bewering in strijd is zowel met de — door de verweerders zelf overgelegde — aankoopnota's Standaardbank-verweerders d.d. 11 Juni 1941 (vermeldende „voor U gekocht") als met voormelde verklaring van getuige Schier; dat tenslotte ook de Twentsche Bank niet was de wederpartij, maar de lasthebster van de Standaardbank blijkens de aankoopnota Twentsche Bank—Standaardbank d.d. 28 Mei 1941, inhoudende dat de Twentsche Bank voor de Standaardbank heeft gekocht;

Overwegende dat, nu blijkens de overgelegde verkoop- en aankoopnota's, de in al deze nota's vermelde vergunning van het Deviezeninstituut No. A 3179 en een desbetreffende brief van H. Oyens & Zonen N.V. aan de Afdeling d.d. 11 Februari 1948 Oyens de aandelen heeft verkocht voor verzoekster aan de Twentsche Bank, die in opdracht van de Standaardbank (via enkele particuliere tussenpersonen) kocht voor de verweerders, het hier in wezen slechts één koop en verkoop betreft; dat de Afdeling met het oog op de aan het te verlenen rechtsherstel verbonden rechtsgevolgen tegenover derden deze koopovereenkomst en de daarop berustende overdracht van de aandelen, alsmede de daardoor ontstane rechtsbetrekkingen met toepassing van art. 54, 2e lid, j°. art. 25, 2°. van het Besluit E 100 nietig zal verklaren, vermits — gelijk uit het boven-

overwogene volgt — geenszins is gebleken dat het achterwege laten van dit ingrijpen redelijk ware;

Overwegende dat met het oog hierop de Afdeling verzoeksters stelling, dat deze koop en verkoop ook reeds nietig is ingevolge art. 6 van het Besluit A 6, onbesproken zal laten;

Overwegende dat blijkens al het voorgaande de verweerders niet als eigenaars van de aandelen kunnen worden erkend en verzoekster, nu ook de bepalingen van art. 54, 1e lid, sub c-e, van het Besluit E 100 zich hiertegen niet verzetten, in de eigendom dient te worden hersteld;

Enz.

No. 58. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 4 Januari 1949. (Mr. N. Peereboom).

Waar het effect ter beurze in open hoek aan een commissionnair is „aangelapt" was deze volgens de voor hem geldende reglementen en gebruiken gehouden het stuk te aanvaarden.
Zijn cliënt moet dus geacht worden het effect in regelmatig beursverkeer te hebben verkregen en nu de Afdeling niet is gebleken dat hij bij deze verkrijging niet te goeder trouw is geweest, heeft hij het op rechtmatige wijze verkregen en kon er dus als eigenaar over beschikken.
Of de tegenwoordige bezitter te goeder trouw was bij de verkrijging van het litigieuse effect is derhalve niet ter zake doende.
Verzoek afgewezen.

In de zaak:

W. L. Cohen, wonende te Amsterdam, *requestrant*,

contra:

G. H. Hauber, wonende te Amsterdam, *gerequestreerde*.

Gemachtigde: *J. Fook*.

heeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie, de navolgende beslissing gegeven.

Requestrant stelt eigenaar te zijn geweest van 1 à f 1000,— cert. aand. Lever Brothers & Unilever no. 6157 en dit stuk te hebben ingeleverd bij Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, Amsterdam. Door een schrijven van Lippmann aan Mählers Bank N.V. wordt deze inlevering bewezen; hierdoor alsmede door het feit dat gerequestreerde zulks niet ontkent, is tevens aannemelijk gemaakt dat requestrant vóór 10 Mei 1940 eigenaar was van het litigieuse effect.

Gerequestreerde deelt mede dat hij het litigieuse stuk heeft gekocht van Postuma, bediende van de commissionnair H. J. Groen.

H. J. Groen als getuige gehoord, verklaart dat het effect hem op 23 December 1941 in open hoek ter beurze was „aangelapt" tegen de koers van 170½ en dat hij dit stuk heeft gekocht in opdracht van een cliënt; dat deze hem het stuk echter later heeft terug verkocht, waarna hij het heeft verkocht aan zijn vroegere bediende Postuma.

Waar Groen het stuk ter beurze in open hoek is „aangelapt", was deze volgens de voor hem geldende reglementen en gebruiken gehouden het stuk te aanvaarden.

Zijn cliënt moet dus geacht worden het effect in regelmatig beursverkeer te hebben verkregen, en nu het de Afdeling niet is gebleken dat hij bij deze verkrijging niet te goeder trouw is geweest, heeft deze cliënt het effect op rechtmatige wijze verkregen en kon hij als eigenaar daarover beschikken.

De vraag of de tegenwoordige bezitter te goeder trouw was bij de verkrijging van het litigieuse effect, is derhalve niet ter zake dienende.

Het verzoek behoort derhalve te worden afgewezen.

Enz.

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN en VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

Circulaires van het Nederlandse Beheersinstituut gericht aan de Plaatselijke Bureaux en vertegenwoordigingen

Algemene toestemming medewerking aan boedelscheiding (C. Jur/49/001).

In afwijking in zoverre van onze circulaire C. Jur/11/24351 d.d. 15 Augustus 1947 (zie „Rechtsherstel" jrg. II No. 6, blz. 155) en de daarmede samenhangende voorschriften verlenen wij hierbij aan de Hoofden van onze Bureaux en onze Vertegenwoordigers een algemene toestemming tot medewerking aan de scheiding en deling van sterfboedels en andere onverdeeldheden, waarin de Staat voor het vermogen van een persoon, als bedoeld bij artikel 2 van het Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) medegerechtigd is, mits het totale bedrag van het zuivere staatsbelang in de te verdelen boedel niet meer dan f 2.000,— bedraagt (dit dient dus tevoren te worden onderzocht).

Voorts dient te worden gelet op het volgende:

a. Met het vijandelijke aandeel in de boedel vinden geen andere verrekeningen plaats, dan die van artikel 1132 e.v. B.W.
   Het is dus niet toegelaten, om vorderingen van de niet-vijandelijke erfgenamen op de vijandelijke onderdaan te verrekenen met diens aan de Staat in eigendom overgegaan erfdeel. Echter wordt toegestaan, dat een vordering van de erflater op de Duitse schoonzoon wordt toebedeeld aan de Staat, opkomende voor het erfdeel van de met die Duitser (buiten gemeenschap van goederen) gehuwde dochter.

b. In verband met het feit, dat niet steeds bekend is, welk huwelijksgoederenrecht tussen de echtelieden geldt, wordt, indien een met een Duitser gehuwde vrouw in een nalatenschap medegerechtigd is, steeds voor zoveel nodig medegewerkt ook voor het vermogen van de Duitse man.
   Onder het Duitse recht is n.l. „Gütertrennung" regel, gemeenschap uitzondering, doch de echtelieden kunnen zowel vóór, als staande het huwelijk huwelijksvoorwaarden maken, waarbij zij wijziging brengen in hun huwelijksgoederenrecht.

c. De toescheiding van het erfdeel van een vijandelijk onderdaan, geschiedt aan de Staat der Nederlanden als rechtsopvolger van de vijandelijke onderdaan.

d. Voor de comparitie betreffende het vijandelijk vermogen wordt naar gelang van omstandigheden het eerste of tweede model gevolgd, voorkomende op blz. 46 van het Correspondentieblad van de Broederschap der Notarissen, jrg. 1947.

e. De waardering der zich in de boedel bevindende zaken geschiedt conform artikel 1123 B.W.

f. Aan de Staat worden geen incourante effecten of effecten, luidende in buitenlandse valuta, toegescheiden. Toebedeelde contante gelden moeten bij de boedelscheiding worden voldaan. Indien het, wat dit laatste betreft, gaat om het vermogen van een persoon, als bedoeld bij art. 2, sub 1, van het B.V.V., kan met zakelijke zekerheid of een bankgarantie worden volstaan.

g. Ons moet opgave worden gedaan van het aan de Staat als vijandelijk vermogen toebedeelde.

Ten aanzien van boedelscheidingen, waarbij het staatsbelang meer dan f 2.000,— beloopt, alsmede voor scheidingen krachtens verbeurdverklaring, blijft de oude regeling (zie Handleiding blz. 189 e.v.) van kracht en is ook

in den vervolge voor Uw medewerking onze voorafgaande toestemming vereist. Ditzelfde geldt, indien een verbeurdverklaring mocht zijn opgelegd aan een vijandelijk onderdaan (art. 2 no. 1 E 133)).

In verband met bij ons ingekomen klachten over de trage afdoening van boedelzaken wordt op een vlotte behandeling daarvan aangedrongen.
13 Januari 1949.

Mededelingen van het Nederlandse Beheersinstituut.

Opheffing Vertegenwoordigingen.

De Vertegenwoordigingen Hilversum en Nijmegen zijn met ingang van 1 Januari 1949 opgeheven. De werkzaamheden van deze Vertegenwoordigingen zijn overgenomen door resp. het Bureau Amsterdam en de Vertegenwoordiging Arnhem.

Belang in volgens de Duitse wet opgerichte ondernemingen, welke bezittingen hebben in gealliëerde of neutraal gebleven landen.

In het algemeen worden de binnen de jurisdictie van de gealliëerde landen gelegen vermogensbestanddelen, welke toebehoorden aan volgens de Duitse wet opgerichte ondernemingen, door die landen als vijandelijk vermogen beschouwd. Daardoor kunnen echter belangen van niet-vijandelijke onderdanen, die een belang hebben in de betrokken ondernemingen, worden geschaad. Nu bevat de overeenkomst inzake „conflicting claims" — waartoe tot heden zijn toegetreden Nederland, de Verenigde Staten van Noord-Amerika, Canada, België en Luxemburg — een regeling, welke de strekking heeft deze schade te voorkomen. Hiertoe zullen t.z.t. claims moeten worden ingediend. Het ligt in het voornemen van onze Regering om met de overige gealliëerde landen en met de neutraal gebleven landen een soortgelijke regeling te treffen. In verband hiermede is in een bekendmaking, opgenomen in de Prijscourant van de Vereniging voor de Effectenhandel van 29 December 1948, aan diegenen, die direct of indirect belang hebben in volgens de Duitse wet opgerichte ondernemingen, welke bezittingen hebben in gealliëerde of neutraal gebleven landen, aangeraden reeds thans mededeling van hun belangen te doen aan het N.B.I., afdeling I.A.R.A.

Publicaties in de Nederlandse Staatscourant

Zie voor besluit van de Ministers van Justitie, van Financiën, van Economische Zaken, van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en van Overzeese Gebiedsdelen met betrekking tot personen als bedoeld in art. 6, lid 1, van E 133, „Rechtsherstel" Jrg. III No. 7, blz. 191.

MINISTERIE VAN JUSTITIE

WIJZIGING VAN BESCHIKKING.

21 December 1948/6e Afdeling/No. 1707.

De Ministers van Justitie, van Financiën, van Economische Zaken, van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en van Overzeese Gebiedsdelen:

Gelet op het bepaalde in artikel 4 van het Besluit Vijandelijk Vermogen;

Hebben goedgevonden te bepalen:

In hun beschikking van 21 October 1948, 6de Afdeling, no. 1843 (Neder-

landse Staatscourant van Maandag 25 October 1948, no. 206) wordt onder Afdeling II „Van Oostenrijkers", sub I, in plaats van „17 April 1945" gelezen: 27 April 1945.

's-Gravenhage, 21 December 1948.

De Minister van Justitie,
WIJERS.

De Minister van Financiën,
P. LIEFTINCK.

De Minister van Economische Zaken,
VAN DEN BRINK.

De Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening,
MANSHOLT.

De Minister van Overzeese Gebiedsdelen,
E. SASSEN.

(Ned. St. Crt., 12 December 1948, No. 8).

Zie Rechtsherstel Jrg. III No. 6, blz. 171

AFDELING ONROERENDE GOEDEREN

Mededelingen van de Afdeling

Gedelegeerden te Amsterdam.

De Afdeling maakt belanghebbenden erop opmerkzaam dat haar Gedelegeerden te Amsterdam, Singel 450 in het vervolg telefonisch slechts te bereiken zijn onder No. **33330.**

Het tweede nummer is vervallen.

Gevolgen van het rechtsherstel t.a.v. de koper en diens hypothecaire crediteur.

In de tweede jaargang No. 15, pag. 418 e.v. van dit orgaan heeft de Afdeling Onroerende Goederen twee uitspraken van de Afdeling Rechtspraak gepubliceerd, waarbij de verhouding tussen de koper van Joods onroerend goed en zijn hypothecaire crediteur ter sprake was gekomen.

Na deze beide uitspraken zijn er nog verschillende andere van gelijke strekking gevolgd.

De Vereniging van kopers van Joods Onroerend Goed heeft daarop de gelegenheid, dat één harer leden o.m. de vraag, of de geldlening, welke door de Landelijke Hypotheekbank was verstrekt, een ongeoorloofde oorzaak had en nietig verklaard behoorde te worden, opnieuw aan de Afdeling Rechtspraak voorlegde, aangegrepen om dit punt iets meer op de voorgrond te schuiven. De Kamer te Amsterdam is daarop op deze quaestie uitvoerig ingegaan en is na enige getuigenverhoren tot de conclusie gekomen, dat er geen aanleiding was de in de vorige vonnissen tot uiting gekomen opvatting te herzien. De Kamer is echter tevens tot de conclusie gekomen, dat de bijzondere bepalingen, welke op het zakelijk recht van hypotheek betrekking hebben (boete wegens vervroegde aflossing, onmiddellijke opeisbaarheid van de hoofdsom bij het wegvallen van de zakelijke zekerheid, enz.) nietig verklaard behoren te worden.

De betreffende overwegingen luidden als volgt:

I. Kamer te Amsterdam van de Afdeling Rechtspraak d.d. 6 December 1948, inzake Manus (oude eigenaar), Zwerver (tussenkoper), Deken (tegenwoordige eigenaar), Landelijke Hypotheekbank (nieuwe hypotheekhoudster).

„O. dat ook de vordering tot nietigverklaring van de op 27 Juni 1944 ten behoeve van de Landelijke Hypotheekbank op het perceel gevestigde eerste hypotheek behoort te worden toegewezen, aangezien verzoeker q.q. recht heeft het perceel onbezwaard te ontvangen en de Landelijke niet te goeder trouw kan worden geacht; enz.

O. dat Deken tegenover de Landelijke Hypotheekbank een beroep doet op de nietigheid van de onder hypothecair verband op het perceel verstrekte geldlening, zijnde deze geldlening zonder geoorloofde oorzaak volgens Deken, omdat de Landelijke Hypotheekbank niet te goeder trouw kan worden geacht, wat betreft de herkomst van het perceel en de toezegging van de Landelijke tot verstrekken van het geld is gegeven onder het beding, dat voor de schuld-hypotheek op dat perceel zou worden gegeven, hetgeen impliceerde de verplichting van Deken om dat perceel aan te kopen;

O. dat Deken de oorzaak der geldlening reeds ongeoorloofd acht op bovengenoemde grond, zonder dat daarvoor tevens nodig zou zijn een beding van de Landelijke, dat het perceel met het te verstrekken geld zou worden aangekocht;

O. dat de Raad deze mening niet deelt; dat alleen de wetenschap van de Landelijke, dat het met het ter leen te verstrekken geld de koopsom, of een gedeelte daarvan, van het perceel zal worden betaald nog niet ten gevolge heeft, dat deze bestemming van het geld deel gaat uitmaken van de overeenkomst van geldlening; dat dit het geval wel zou zijn, indien uitdrukkelijk door de Landelijke bedongen was, dat het geld voor dat doel moest worden gebruikt; dat van zodanig uitdrukkelijk beding uit de acte van geldlening niet blijkt;

O. dat wel blijkt uit de hypotheekacte van 27 Juni 1944, dat de Landelijke zekerheid wilde hebben, dat de kooppenningen van het perceel betaald waren, bevattende toch die hypotheekacte de verklaring van de hypotheekgever (Deken), dat hij hypotheek verleent op het perceel als daar omschreven, waarvan hij den eigendom heeft verkregen door de overschrijving ten Hypotheekkantore „op heden" van het afschrift ener acte van verkoop, *houdende kwijting voor de kooppenningen,* waarop volgt de verklaring namens de hypotheekneemster (de Landelijke), dat voorschreven hypotheekstelling wordt aangenomen;
O. dat ook begrijpelijk is, dat een Hypotheekbank daaromtrent zekerheid wil hebben in verband met de zakelijke werking der ontbindende voorwaarde en de bepaling van art. 1215 B.W. en het daaruit voortspruitende gevaar van verval van het hypotheekrecht;
O. voorts, dat blijkens de gegevens uit het dossier van ex-notaris X. in dit geval de gewone gang van zaken is gevolgd, dat op den dag van het verlijden van de definitieve koopacte ook de hypotheekacte wordt verleden, dat de Hypotheekbank met het door haar te-verstrekken bedrag ter tafel komt en dat de koper van het perceel dit aanvult tot het bedrag van de koopsom, waarna terstond tussen koper en verkoper en hypotheeknemer een verrekening plaats vindt, doch dat hieruit geen andere gevolgtrekking kan worden gemaakt, dan dat het door de Hypotheekbank verstrekte bedrag feitelijk wordt gebruikt tot betaling van de koopsom, terwijl het voldaan zijn van de koopsom tegelijkertijd voorwaarde is voor het ter leen verstrekken van het bedrag door de Hypotheekbank;
O. dat hiermede echter het gebruik van dat geld nog geen onderdeel van de overeenkomst van geldlening uitmaakt, omdat die overeenkomst voor Deken niet de verplichting inhoudt om het geld voor dat doel te gebruiken;
O. dat derhalve niet art. 25, doch art. 23 E 100 toepasselijk is;
O. dat Deken heeft betoogd, dat het redelijk is, dat hij geheel of gedeeltelijk van zijn uit de geldlening voortspruitende verplichtingen wordt ontheven;
O. dat de Raad deze mening niet deelt, wat betreft de verschuldigdheid van hoofdsom en rente, daar niet gebleken of gesteld is, dat de Landelijke op enigerlei wijze Deken heeft misleid, noch zelfs aangespoord heeft of aangemoedigd om het perceel te kopen;
O. dat naar het oordeel van de Raad niettemin ook aan de zijde van de Landelijke kwade trouw heeft bestaan bij de onderhavige crediet-verlening;
O. dat de Landelijke, die tijdens de vijandelijke bezetting in het bijzonder werk heeft gemaakt van de crediet-verleningen onder hypothecair verband van de z.g. Joodse percelen, immers volledig op de hoogte moet zijn geweest van de herkomst van het perceel en van de mogelijkheid, dat de onderhavige hypotheek zou worden nietig verklaard;
O. dat redelijkheid en billijkheid naar het oordeel van de Raad eisen, dat de Landelijke die — bewust van het hieraan klevende gebrek en van de redenen van vernietigbaarheid der hypothecaire inschrijving — de onderhavige hypotheek aanvaardde, thans ook het volledige risico draagt en de voormelde vernietiging der hypothecaire inschrijving;
O. dat dit slechts anders zou moeten worden beslist, indien Deken tegenover de Landelijke dit risico op zich genomen had, waarvan echter ten deze niet blijkt;
O. dat de Landelijke zich dus niet meer zal mogen kunnen beroepen op de in de onderhavige hypotheekacte te haren behoeve opgenomen bedingen voor het geval van vernietiging der hypothecaire inschrijving;
O. dat de voormelde vernietiging der hypothecaire inschrijving derhalve naar het oordeel van de Raad in redelijkheid en billijkheid

tevens tot gevolg moet hebben de vernietiging van de in de tussen Deken en de Landelijke overeengekomen hypotheekacte opgenomen bedingen van dadelijke, algehele opvorderbaarheid der geldlening bij tenietgaan der hypothecaire inschrijving (bedongen onder 3, lid 2, sub d) en van boete wegens vervroegde aflossing (bedongen sub 3e) alsmede van de sub B sub 1, B sub 2 onder f, g, h en i, sub 3, d en 5 met het oog op de zakelijke zekerheid gestipuleerde bedingen;
O. dat Deken dus nog in de gelegenheid moet worden gesteld om — ondanks het wegvallen der zakelijke zekerheid — rente en aflossing te betalen volgens het sub 1e en 2e der hypotheekacte overeengekomen schema;
O. dat de mogelijkheid bestaat van achterstand in de betaling van rente en aflossing in verband met de onzekerheden van het rechtsherstel en aan Deken een behoorlijke termijn dient te worden gelaten tot aanzuivering van deze achterstand.
O. dat Deken nog in de gelegenheid moet worden gesteld tot aanzuivering van deze achterstand voor den eersten Juli 1949, in dier voege, dat Deken voor deze datum niet aangemerkt kan worden tegenover de Landelijke in wanprestatie te zijn;
O. dat de werking der bedingen sub B 2 aanhef (extra-rente, ingeval van niet-tijdige betaling van rente en/of aflossing) en sub 3, lid 2, sub a (dadelijke algehele opvorderbaarheid, ingeval van wanprestatie zijdens Deken) derhalve moet worden opgeschort tot 1 Juli 1949;
O. dat practisch en redelijk is, dat de Landelijke en Deken naar verhouding van de door ieder van hen bij de koop verschafte bedragen een vordering krijgen tegen de N.G.V. van een evenredig deel van de door de N.G.V. ontvangen koopsom, dat de Landelijke het bedrag, dat zij uit dien hoofde van de N.G.V. zal ontvangen in mindering moet doen strekken van haar vordering op Deken; of — indien Deken zijn schuld reeds mocht hebben afgelost — aan Deken zal moeten uitkeren;
dat onder dezelfde voorwaarden aan de Landelijke kunnen worden toegezegd de rechten en rechtsvorderingen, welke partij Deken eventueel jegens de Staat der Nederlanden zal kunnen doen gelden, terzake van restitutie van de door Deken bij de aankoop van het litigieuse perceel betaalde registratierechten; enz."

Enige weken later volgde een tweede uitspraak van dezelfde Kamer:

II. Kamer te Amsterdam van de Afdeling Rechtspraak d.d. 27 December 1948 inzake Manus (oude eigenaar), Breman en Capel (tussenkopers), Kleyn (tegenwoordige eigenaar), Landelijke Hypotheek (tegenwoordige hypotheekhoudster).

„O. dat aan den Raad is gebleken, dat de geldlening aan partij Kleyn werd verstrekt door de N.V. Utrechtse Hypotheekbank te Utrecht te wier behoeve de voormelde percelen bij acte d.d. 26 Juni 1942 met een eerste hypotheek werden bezwaard, voorts dat genoemde Hypotheekbank haar vordering uit dezen hoofde later heeft gecedeerd aan de Landelijke Hypotheekbank N.V. te 's-Gravenhage;

O. dat Kleyn tegenover de Landelijke een beroep doet op de nietigheid van de onder hypothecair verband op de percelen door de Utrechtse Hypotheekbank verstrekte geldlening, zijnde deze geldlening zonder geoorloofde oorzaak volgens Kleyn, omdat de Utrechtse Hypotheekbank niet te goeder trouw kon worden geacht, wat betreft de herkomst van de percelen en de toezegging van de Utrechtse tot het verstrekken van het geld is gegeven onder het beding, dat voor de schuld hypotheek op die percelen zou worden gegeven, hetgeen impliceerde de verplichting van Kleyn om die percelen aan te kopen;

O. dat de Raad deze mening van Kleyn niet deelt, daar slechts dan van een ongeoorloofde oorzaak in deze zou kunnen worden gesproken, indien uit de overeenkomst van geldlening voor Kleyn de verplichting voortvloeide om het ter leen ontvangen geld te gebruiken voor het betalen van de koopprijs van deze percelen;

dat zulk een verplichting voor Kleyn in die overeenkomst opgenomen was, blijkt echter niet;
O. dat derhalve niet artikel 25, doch artikel 23 E 100 toepasselijk is;
O. dat Kleyn heeft betoogd, dat het redelijk is, dat hij geheel of gedeeltelijk van zijn uit de geldlening voortspruitende verplichtingen wordt ontheven;
O. dat de Raad deze mening niet deelt, wat betreft de verschuldigdheid van hoofdsom en rente, daar niet is gebleken of gesteld, dat de Utrechtse op enigerlei wijze Kleyn heeft misleid, aangespoord of aangemoedigd om de percelen te kopen.
O. dat evenwel goede trouw aan de zijde van de Utrechtse Hypotheekbank niet kan worden aangenomen en haar rechtverkrijgster, de Landelijke, daarom het risico van de vernietiging van het recht van hypotheek, die door de Utrechtse had kunnen worden voorzien, moet dragen;
O. dat dit slechts anders zou zijn, indien Kleyn tegenover de Utrechtse (of Landelijke) dit risico op zich genomen had, waarvan echter ten deze niet blijkt;
O. dat de vernietiging van het hypotheekrecht derhalve geen grond mag zijn voor het terstond algeheel opeisbaar worden van het gehele restant van de geleende som en voor het vorderen van extra-rente, boeten of kosten;
O. dat Kleyn tevens de gelegenheid moet hebben een thans in de betaling van rente en aflossing eventueel bestaande achterstand, die in verband met de onzekerheden van rechtsherstel kan zijn ontstaan, binnen een redelijke termijn aan te zuiveren en wel tot uiterlijk 1 Juli 1949, zonder dat deze achterstand gedurende die termijn aan de Landelijke recht kan geven op algehele aflossing, of op het vorderen van extra-rente, boete of kosten; enz."

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE

RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

DERDE JAARGANG

MAART 1949

NUMMER

9

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ „DE HOFSTAD" SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3 DEN HAAG

TEL. 773496 — GIRO 12789

DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VOORZITTER, SECRETARIAAT EN AFDELING ONROERENDE GOEDEREN:
VAN STOLKWEG 21 — 'S-GRAVENHAGE
TEL. 553625* (4 LIJNEN)-POSTREK. 507670

AFD. RECHTSPRAAK: KONINGINNEGRACHT 24, 'S-GRAVENHAGE.

TEL. CENTRALE GRIFFIE . . . 116031
GRIFFIE KAMER 'S-GRAVENHAGE 116032
SUBSTITUUT-GRIFFIERS . 116033
GRIFFIER 116034
CONCIERGE 116035

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE:
KEIZERSGRACHT 105 - AMSTERDAM C.
TEL. 42854 - 42510 - 42336 - 42233 - 42969

CENTRAAL BUREAU VOOR DE EFFECTENREGISTRATIE:
SINGEL 202 - AMSTERDAM
TEL. 41265 - 42691 - 42010/15

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN EN VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

HOOFDKANTOOR VAN HET NED. BEHEERSINSTITUUT, NEUHUYSKADE 94, S-GRAVENHAGE - TELEFOON 774535/39
POSTREKENING 86085

GEDELEGEERDEN DER AFD. ONROERENDE GOEDEREN, KONINGINNEGRACHT 24 — 'S-GRAVENHAGE
TELEF. 116036

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VERANTWOORDELIJK REDACTEUR:
MR. J. W. JOSEPHUS JITTA
VAN STOLKWEG 21 - 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 553625

ABONNEMENT PER JAAR f 12.—

UITGAVE VAN
DRUKKERIJ-UITGEVERIJ "DE HOFSTAD"
SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3
'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 773496 — POSTGIRO 12789

INHOUD VAN DIT NUMMER

UITSPRAKEN IN HOGER BEROEP VAN DE VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

INGEVOLGE ART. 11 LID 4 E 133

No. 50. VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, 20 November 1948 (Westerop van der Wal/N.B.I./Giebel en Mars).

Het voor de goodwill in rekening gebrachte bedrag is niet dusdanig onredelijk dat de verkoop uit dezen hoofde vernietigd zou moeten worden.

Wij, Voorzitter van de Raad voor het Rechtsherstel; enz.

Ten aanzien van de feiten:

Overwegende, dat appellante, wier vermogen krachtens het bepaalde bij art. 6, lid 1, juncto art. 10, lid 2, E 133, onder beheer is geweest van het N.B.I., op de gronden, aangegeven in haar bovengenoemd appelrequest — hetwelk moet worden geacht alhier in zijn geheel te zijn geïnsereerd — en nader aangevuld en geadstrueerd tijdens de mondelinge behandeling, zich beklaagt over — en bij Ons in beroep komt van — de door het N.B.I. geëffectueerde onderhandse verkoop van appellante's confectiebedrijf, hetwelk gevestigd was te 's-Gravenhage aan de Stationsweg 50, op of omstreeks 8 Maart 1946 aan Giebel en Mars voor een koopprijs van f 7.000,—, zijnde f 4.325,— voor de machines en f 2.675,— voor de goodwill;

hebbende appellante verzocht de verkoop door het N.B.I. van haar bedrijf nietig te verklaren, waarbij appellante heeft aangeboden „den koopprijs van de machines te restitueren, verminderd met een redelijk bedrag (bijv. vast te stellen op 10 % van de werkelijke waarde der machines) als afschrijving op de machines voor de periode dat deze bij de firma Giebel en Hars" (lees: Mars) „in gebruik zijn geweest";

Overwegende, dat het N.B.I. bij deszelfs conclusie van antwoord — welke eveneens moet worden geacht alhier in haar geheel te zijn geïnsereerd — en bij de mondelinge behandeling tegen deze vordering verweer heeft gevoerd en heeft geconcludeerd tot niet-ontvankelijkverklaring van appellante in haar verzoek, althans tot afwijzing van haar verzoek, kosten rechtens;

Overwegende, dat zijdens de koopster tijdens de mondelinge behandeling eveneens verweer is gevoerd;

Ten aanzien van het recht:

.....;

Overwegende ten gronde:

dat appellante's grieven in het kort hierop neerkomen:

a) dat de machines, die in keurige staat van onderhoud waren, ver beneden de waarde zijn verkocht, aangezien deze volgens appellante thans waard zijn f 9.800,—, zoals — wederom volgens appellante — kan blijken uit het bij het appelrequest overgelegde schrijven van Th. Rickens Naaimachinehandel van 5 December 1947;

b) dat ook voor de goodwill een veel te laag bedrag in rekening werd gebracht, daar deze volgens appellante minstens was te stellen op een bedrag van f 10.000,—;

c) dat de koopster stoffenhandelaar was en geen kleding vervaardigde en daartoe ook geen bedrijfsvergunning had;

d) dat de verkoop niet nodig was ter betaling van vorderingen, zoals het N.B.I. beweert, aangezien allereerst appellante's woonboot, welke f 2.200,— waard was, had kunnen worden verkocht, terwijl ook haar bedrijf had kunnen worden voortgezet, omdat vergunningen voor grondstoffen en de benodigde

toewijzingen voorhanden waren; dat althans het N.B.I. had kunnen overgaan tot verhuur der machines tegen een huurprijs per jaar van zeker 10 % der waarde;

e) dat voor de litigieuse verkoop geen toestemming is verkregen van de Procureur-Fiscaal en van de Minister van Economische Zaken;

f) dat door het N.B.I. tevoren generlei overleg met appellante is gepleegd over de voorgenomen verkoop, hetgeen toch zeer gemakkelijk mogelijk ware geweest, daar zij in het vrouwenkamp te Delft was gedetineerd; bij tijdige mededeling der verkoop-plannen zou appellante door het sluiten van een geldlening de bestaande vorderingen zeer wel hebben kunnen voldoen;

g) dat door de verkoop der machines aan appellante haar middel van bestaan is ontnomen;

Overwegende hieromtrent:

dat appellante, die tijdens de bezetting lid was geweest van de N.S.B. en in het perceel Stationsweg 50 te 's-Gravenhage haar confectie-bedrijf uitoefende, hetwelk in September 1944 werd stil gelegd, tijdens de mondelinge behandeling zelve heeft toegegeven, dat zij zonder iets aan het N.B.I. mede te delen, eind October 1945 — toen zij nog niet gearresteerd was, zijnde dit eerst op 15 November 1945 geschied — de machines en meubels uit genoemd perceel heeft doen transporteren naar de woning van J. C. van Horik aan de Zwaluwenstraat 22 A te Rotterdam, waar appellante ze liet opslaan;

dat Wij hieruit de gevolgtrekking maken, dat appellante heeft gepoogd bedoelde machines en meubels voor het N.B.I. te verbergen;

dat appellante deze gevolgtrekking niet kan weerleggen met de mededeling, dat na het bombardement van het Bezuidenhout alle ruiten van haar huis kapot waren, dat zij de vensters eerst had afgedekt en daarna met veel moeite een opslagplaats te Rotterdam had gevonden en dat voornoemde J. C. van Horik „geen relatie" van haar was, daar appellante niet kan verklaren, waarom zij nagelaten heeft van haar handelwijze mededeling te doen aan het N.B.I., hetwelk van rechtswege het beheer over haar vermogen voerde, terwijl appellante evenmin kan verklaren, welke noodzaak er bestond om meubilair en machines weg te voeren uit een door de afdekking der vensters wederom als opslagruimte bruikbaar gemaakt pand;

dat Wij — nu Ons is gebleken, dat appellante zelve hare machines, die op grond van het feit, dat zij tot de bevrijding N.S.B.-lid is geweest, van rechtswege stonden onder het beheer van het N.B.I., heeft doen onderduiken — van oordeel zijn, dat het N.B.I. ter handhaving van het overheidsgezag niet anders kon handelen dan het gedaan heeft, te weten die machines opsporen en in eigen beheer nemen, zij het ook, dat het daarbij van de hulp van Giebel en Mars heeft gebruik gemaakt;

dat vervolgens door Ons moet worden nagegaan, of het noodzakelijk was tot verkoop der machines over te gaan;

Overwegende omtrent deze noodzaak tot verkoop:

dat het Ons redelijk voorkomt, dat het N.B.I. bij gebreke van enig tot het vermogen behorend geld, niet tot de verkoop van waardevolle vermogensbestanddelen is overgegaan, teneinde uit de opbrengst daarvan de kosten te bestrijden voor bewaring en onderhoud van machines, die reeds sinds September 1944 niet waren gebruikt;

dat Wij voorts van oordeel zijn, dat van het N.B.I. redelijkerwijze ook niet kon worden verwacht, dat het deze machines ten faveure van appellante — die in hoofdzaak voor de Duitse Wehrmacht had gewerkt en wier spoedige invrijheidstelling destijds zeker niet was te voorzien — voor onbepaalde tijd zou administreren en eventueel verhuren, gelijk appellante blijkens hare stellingen van het N.B.I. had verwacht;

dat Wij derhalve met het N.B.I. van mening zijn, dat in casu de verkoop der machines door het belang van het onder beheer gestelde vermogen gevorderd kon worden geacht, zodat voor de verkoop van deze machines — en dientengevolge ook van het daarmede indertijd door appellante geëxploiteerde confectiebedrijf — ook geen toestemming was vereist van de Procureur-Fiscaal of van de Minister van Economische Zaken;

Overwegende, dat Ons thans nog rest na te gaan, of de uitvoering van het

door het N.B.I. terecht genomen besluit tot verkoop van het bedrijf met inbegrip der machines Ons aanleiding zou kunnen geven tot enige kritiek;

Overwegende daaromtrent:

dat Wij geen redenen hebben om te twijfelen aan de juistheid der door het N.B.I. aan Ons overgelegde taxatie van van Leeuwen, taxateur van de Hollandse Naaimachinehandel N.V. te 's-Gravenhage, die de litigieuse machines heeft gezien en getaxeerd kort voor de verkoop daarvan, immers op 26 Februari 1946;

dat de door appellante overgelegde verklaringen van naaimachine-leveranciers deels betrekking hebben op de prijzen, die appellante indertijd bij aankoop der machines heeft betaald, deels aangeven de prijzen van nieuwe machines en alle afkomstig zijn van personen, die de litigieuse machines òf in het geheel niet, òf lang vóór de verkoop daarvan hebben gezien, zodat Wij aan geen dier verklaringen enige waarde kunnen hechten;

dat Wij — wat de door het N.B.I. in rekening gebrachte goodwill betreft — ambtshalve informaties te bevoegder plaatse, te weten ten Belastingkantore te 's-Gravenhage aan de Zuid Binnensingel 216, hebben ingewonnen en Ons daarbij is gebleken:

dat appellante, die zelve stelt, dat zij, na in 1935 van haar eerste man te zijn gescheiden, een nieuwe zaak heeft opgebouwd en vervolgens met de N.S.B.-er Westerop is hertrouwd — welk tweede huwelijk gelijk Ons ambtshalve is gebleken, is gesloten op 26 Juni 1941 — over de jaren 1937 tot en met 1940 niet aangeslagen is geweest in de Inkomsten-belasting;

dat Wij daaruit de conclusie trekken, dat haar zaak vóór de oorlog generlei goodwill bezat;

dat Ons voorts is gebleken, dat haar echtgenoot Johannes Westerop, met wie zij in algehele gemeenschap is gehuwd, is aangeslagen:

over het jaar	1941	over een inkomen	van	f 8.894,—	(definitief)
„ „ „	1942	„ „	„	„	f 13.688,—	„
„ „ „	1943	„ „	„	„	f 13.688,—	(voorlopig)
„ „ „	1944	„ „	„	„	f 10.526,—	„

zijnde Westerop over het jaar 1945 „onbelast" gebleven;

dat Wij evenwel de winsten, gemaakt in de oorlogsjaren — gedurende welke appellante's zaak (ten rechte: Westerop's zaak) als N.S.B.-zaak blijkbaar abnormale winsten heeft gemaakt in verband met Wehrmacht-leveranties — niet als maatstaf kunnen beschouwen ter bepaling van de goodwill, die deze zaak had ten tijde van de verkoop daarvan in het voorjaar van 1946;

dat de enige goodwill, die deze zaak toen had, derhalve verbonden was aan de te haren name staande bedrijfsvergunning;

dat deze vergunning niet is een voor overdracht vatbaar vermogensbestanddeel, doch dat dit niet wegneemt, dat in de praktijk door het Rijksbureau voor de Distributie van Textielproducten voor de Handel („Distex") desgevraagd toestemming wordt gegeven — indien althans aan de betreffende wettelijke vereisten is voldaan — tot wijziging in de tenaamstelling van een vergunning;

dat Ons bovendien is gebleken, dat in het algemeen bij de overdracht van een zaak min of meer belangrijke bedragen door de verkoper worden bedongen voor zijn medewerking tot overschrijving door genoemd Rijksbureau van een dergelijke vergunning, doch Ons tevens is gebleken, dat het bedrag, hetwelk voor een dergelijke medewerking pleegt te worden bedongen, aan generlei vaste maatstaven valt te toetsen;

dat Ons niet is aangetoond, dat het in casu bedongen bedrag ad f 2.675,— dusdanig onredelijk moet worden geacht, dat Wij de verkoop uit dezen hoofde zouden moeten vernietigen;

dat Wij appellante in haar betoog, dat het N.B.I. voor de litigieuse zaak een veel hogere prijs had kunnen en behoren te bedingen, reeds daarin niet kunnen volgen, omdat het bedrijf, hetwelk omstreeks 8 Maart 1946 is verkocht, toen reeds geruime tijd, immers vanaf September 1944, stillag, gelijk door appellante ook niet is weersproken, terwijl behalve de machines geen andere inventaris of goederenvoorraad aanwezig was;

dat derhalve de bedongen koopprijs ad f 7.000,— in totaal voor deze zaak Ons alleszins redelijk voorkomt;

dat de vraag, of de koopster, die stoffenhandelaar is, vóór de litigieuse koopovereenkomst daarenboven al dan niet reeds kleding vervaardigde en al dan niet ook daartoe bedrijfsvergunning bezat, Ons irrelevant voorkomt, daar de aanwezige bedrijfsvergunning mèt de machines van appellante's confectiebedrijf aan Giebel en Mars is overgegaan en het overigens appellante onverschillig kan laten, aan wie het N.B.I. haar bedrijf wilde verkopen;

Overwegende, dat Wij na het bovenstaande al het verder door partijen over en weer aangevoerde buiten beschouwing kunnen laten en aan appellante hare vordering zullen ontzeggen en haar als de in hoofdzaak in het ongelijk gestelde partij in alle proceskosten zullen verwijzen;

IN NAAM DER KONINGIN rechtdoende in hoger beroep:

Verklaren appellante ontvankelijk in haar beroep;

Ontzeggen aan appellante hare vordering;

Veroordelen haar in de kosten van deze procedure, tot op de uitspraak van dit vonnis door Ons begroot aan de zijde van het N.B.I. op f 50,— en aan de zijde van Giebel en Mars op f 25.—.

No. 51. VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, 23 December 1948. (Wielders/N.B.I./van Kampen).

Vernietiging van een koopovereenkomst welke door het N.B.I. in strijd met een richtig beheer en zonder noodzaak is aangegaan, onder bepaling dat appellant de door hem veroorzaakte en door de koper betaalde reparatiekosten aan deze laatste zal vergoeden.

Wij, Voorzitter van de Raad voor het Rechtsherstel; enz.

Post alia:

dat partij van Kampen, die zich bij het verweer van het N.B.I. heeft aangesloten, voorts nog — door appellant onweersproken — heeft gesteld, dat het repareren der door appellant na de verkoop vernielde rijwielrekken aan partij van Kampen f 360,— heeft gekost;

Overwegende, dat Wij van oordeel zijn, dat de litigieuse verkoop noch door het belang van het onder beheer gestelde vermogen of deszelfs schuldeisers, noch door het algemeen belang of door de juiste verhoudingen in de desbetreffende tak van bedrijf werd gevorderd;

Overwegende immers, dat een richtig beheer zou hebben meegebracht, dat in de eerste plaats de minst rendabele vermogensbestanddelen te gelde werden gemaakt, zoals de sieraden — welke blijkens het aan Ons overgelegde dossier van het N.B.I. een taxatie-waarde hadden van f 2100,— — en de hypothecaire vordering op Mej. G. Tragter te Haarlem ad f 15.000,— rentende 4 % per jaar — welke vordering, al was zij niet opeisbaar, desondanks kon worden gecedeerd, zij het dan ook eerst na verkrijging der toestemming ex art. 36 E 133 — zijnde het voor Ons onbegrijpelijk, welk nut het verkopen van een in het algemeen goed renderend bedrijf als een rijwielstalling voor een zo luttel bedrag als f 1750,— heeft en op welke wijze speciaal de fiscus — op wier aandringen volgens het N.B.I. tot liquidatie van appellants vermogen is overgegaan — kon worden gebaat met deze verkoop, waarvan de opbrengst slechts een fractie bedroeg van de enorme bedragen, die volgens het N.B.I. aan de fiscus verschuldigd waren;

Overwegende op bovenstaande grond, dat Wij — hoezeer ook betreurende, dat partij van Kampen door een vernietiging Onzerzijds van de plaats gehad hebbende verkoop zal worden gedupeerd — deze in strijd met een richtig beheer en zonder evidente noodzaak door het N.B.I. geëffectueerde verkooptransactie niet in stand zullen kunnen houden;

Overwegende, dat Wij termen aanwezig achten om bij de hieronder uit te spreken vernietiging dezer transactie te bepalen, dat appellant — aan wiens schuld te wijten is, dat partij van Kampen f 360,— heeft moeten uitgeven voor het repareren der door appellant vernielde rijwielrekken, behorende tot de rijwielstalling — deze f 360,— aan partij van Kampen zal hebben te vergoeden boven en behalve de door appellant aan partij van Kampen te restitueren koopsom ad f 1750,—;

Overwegende, dat al het verder door partijen over en weer aangevoerde buiten beschouwing kan blijven en Wij termen aanwezig achten om het N.B.I. als de door Ons in het ongelijk gestelde partij niet alleen te veroordelen in de proceskosten, gevallen aan de zijde van appellant, maar eveneens in die, gevallen aan de zijde van partij van Kampen, die door de schuld van het N.B.I. in dit proces is betrokken;

IN NAAM DER KONINGIN rechtdoende in hoger beroep:

Verklaren appellant ontvankelijk in zijn vorderingen;

Vernietigen de door het N.B.I. geëffectueerde verkoop van de litigieuse „rijwielstalling", bestaande uit de goodwill en de rijwielrekken als bovenbedoeld;

Veroordelen partij van Kampen om tegen betaling door appellant aan partij van Kampen van een bedrag van f 2110,— (tweeduizend éénhonderdtien gulden) — zijnde f 1750,— ter restitutie der door partij van Kampen betaalde koopsom en f 360,— ter vergoeding der door van Kampen betaalde reparatiekosten als bovenbedoeld — de tot de litigieuse rijwielstalling behorende rijwielrekken terug te geven;

Veroordelen het N.B.I. in alle proceskosten, tot op de uitspraak van dit vonnis door Ons begroot aan de zijde van appellant op f 75,— en aan de zijde van partij van Kampen op f 50,—;

Verstaan, dat een expeditie van dit vonnis zal worden toegezonden aan het Kantoor Haarlem der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Noord-Holland;

Verzoeken aan dit Kantoor der Kamer van Koophandel om het perceel Jansweg 16 te Haarlem aan appellant toe te wijzen als bedrijfsruimte voor rijwielstalling;

Wijzen af het anders of meer gevorderde;

AFDELING RECHTSPRAAK

Uitspraken

Het nummer waaronder volledige publicatie in Na-Oorlogse Rechtspraak heeft plaats gevonden wordt onder elke uitspraak vermeld.

Diverse vorderingen ex artt. 23 e.v. E 100.

No. 853. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 29 December 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, Prof. Duyfjes en Block).

Hebben appellanten een vordering op de boedel van Everout of uitsluitend een vordering op de N.G.V.?
Tot dat ten aanzien van de bevoegdheid van Everout tot inning van de huren een voorziening is getroffen door de Afd. Rechtspraak, kan niet worden volgehouden dat Everout destijds de huren heeft geïnd zonder enig recht of titel.
Primair verzoek ontzegd.
Wel heeft Everout een onrechtmatige daad verricht door zich met de inning te belasten.
De bepaling van de inhoud dier rechtsbetrekking is ingevolge art. 23 E 100 afhankelijk van de vraag of achterwege laten van ingrijpen onredelijk is te achten.
De verordening 154/1941 deed een rechtsbetrekking ontstaan tussen appellanten en de N.G.V. en niet tussen appellanten en Everout. Bij een nietigverklaring van de rechtsbetrekking tussen Everout en de N.G.V. hebben appellanten geen belang.
Afscheiding van het vermogen van Everout en van de andere door de N.G.V. ingestelde plaatselijke beheerders van het vermogen van de N.G.V. zou tot een heilloze verwarring leiden, waardoor de redelijkheid niet zou worden gediend.
Een redelijke oplossing tot afwikkeling van de vorderingen op de N.G.V. en op de onderbeheerders is slechts te vinden door deze boedels als één geheel te beschouwen en als zodanig te liquideren.
Het standpunt door het N.B.I. ingenomen is redelijk en billijk en dient derhalve te worden bekrachtigd.

(Besluit Bezettingsmaatregelen (E 93) art. 30; Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 23.) N.R. No. 1360.

No. 854. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 3 Juni 1948. (Mrs. Sluis, Raedt en Mijnssen).

In gevolge art. 3 van het Besluit A 6 moet de nietigheid van overeenkomsten, welke door het besluit met nietigheid worden getroffen, door de rechter ambtshalve worden uitgesproken, doch met de rechter in dat artikel is niet bedoeld de Raad voor het Rechtsherstel.
Aan gerequestreerde een suppletoire eed opgedragen, dat niet hij, doch zijn echtgenote het bedoelde poppenhuis heeft gekocht.

(Besluit Rechtsverkeer in Oorlogstijd (A 6) art. 3.) N.R. No. 1361.

Vorderingen met betrekking tot onder beheer gesteld vermogen.

(Zie ook No. 853).

No. 855. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 29 April 1948. (Mr. van Walsem).

Beslissing van het N.B.I. waarbij de erkenning van enige vorderingen ten laste van een onder beheer staand vijandelijk vermogen

was geweigerd, vernietigd. De vorderingen van appellant erkend ten laste van het onder beheer staande vermogen.
De bij request in hoger beroep gevorderde nietigverklaring van de rechtsbetrekkingen welke hebben bestaan tussen appellanten en Bödeker (Verwalter) toegewezen.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 43; Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 25.) N.R. No. 1356.

No. 856. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 15 April 1948. (Mrs. Prof. Wiarda, O. Schreuder en van Zeggelen).

Appellant heeft bij zijn voorwaardelijke buiten vervolging stelling afstand gedaan van zijn recht op terugvordering van zijn inboedel, voorzover deze aan anderen was afgegeven.
Appellant kan op grond van de door hem gedane afstand van rechten geen bezwaar maken tegen de beslissing a quo van het N.B.I.
Het beroep van appellant afgewezen.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 43.) N.R. No. 1362.

No. 857. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK GRONINGEN,** 6 Aug. 1948. (Prof. Mr. van der Pot, Prof. Beekhuis en Dorhout).

Verzoek tot erkenning van appellant's vordering tegen Mesken wegens afpersing van f 2500,— tijdens de bezetting is door het N.B.I. afgewezen. In hoger beroep heeft de Raad, het beroepschrift opvattende als een request tot vernietiging van een schenking, de schenking nietig verklaard en het N.B.I. als beheerder van het vermogen van Mesken, veroordeeld tot betaling van f 2500,— met rente en kosten.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 25, 26; Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1363.

Vorderingen tot teruggave van verkochte handelszaken of roerende goederen.

No. 858. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 12 Aug. 1948. (Mrs. van Haaften, Zorab en Polak).

De Staat heeft gevorderd van gerequestreerde de teruggave van 4 schepen, die als zinkstukken waren gebezigd voor de haven te Scheveningen en daarna door gerequestreerde gekocht van de Deutsche Kriegsmarine en verbouwd tot vissersvaartuigen.
Gerequestreerde pleegde een laakbare handeling door met hulp van de vijand de eigendom der schepen te verkrijgen. De zinkstukken als zodanig bestaan niet meer, weshalve de vordering tot afgifte van de vissersvaartuigen is ontzegd.
Aan de Staat een schadevergoeding toegekend begroot op 50 % van de oorspronkelijke waarde der zinkstukken.
(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1352.

No. 859. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 28 Aug. 1948. (Mrs. van Haeften, Zorab en Polak).

Verzoeker moet geacht worden zijn schip niet in volle vrijheid te hebben verkocht, maar onder de vrees van de steeds dreigende vordering van de Duitsers.
Koopovereenkomst tussen verzoeker en gerequestreerde nietig verklaard; verzoeker is eigenaar gebleven van de motorsleepboot.
Verzoeker veroordeeld om bij teruggave van het schip te betalen aan de Staat de door hem ontvangen koopsom met verrekening van de herstelkosten aan het schip ten koste gelegd en van de door de Staat verschuldigde gebruiksvergoeding.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1355.

Vorderingen met betrekking tot huwelijksgoederen- en erfrecht.

No. 860. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 4 September 1948. (Mrs. Zorab, Polak en Canter Cremers).

Verzoekster, als universeel erfgename aangewezen bij schrijven van de erflater, toen deze in de gevangenis te Scheveningen was opgesloten in afwachting van zijn deportatie, als erfgename erkend, met bepaling, dat rekening moet worden gehouden met de legitieme portie van erflaters zoon, die geacht moet worden zijn vader 14 dagen te hebben overleefd.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1353.

No. 861. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK GRONINGEN, 6 Aug. 1948. (Mrs. Prof. van der Pot, Prof. Beekhuis en Dorhout).

Het B.I. heeft een testamentaire beschikking, waarbij een zoon, wiens vermogen vijandelijk vermogen is, is onterfd, op grond van art. 16 E 133 buiten effect gesteld.
In hoger beroep beslissing B.I. vernietigd. Ten onrechte heeft B.I. bepaald, dat door het testament toepassing van het besluit E 133 zou worden verijdeld. De zoon had — behalve op de legitieme portie — geen rechten op het vermogen van de erflaatster maar hoogstens een verwachting. Voor toepassing van art. 16 E 133 is nodig dat rechten, behorende tot vijandelijk vermogen worden verkort.
Het B.I. blijft bevoegd een beroep te doen op de legitieme portie.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 16, 43.)
N.R. No. 1354.

No. 862. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 25 November 1948. (Mrs. Prof. Houwing, Verveen en van Rijn van Alkemade).

Het beheersrecht van de in gemeenschap van goederen gehuwde man is niet een recht van beheer van aan de vrouw toekomende goederen, doch een hem als hoofd van de echtvereniging toekomend recht van beheer van de gemeenschap, waarin de vrouw en hijzelf medegerechtigd zijn.
Het is met het wezen van deze bijzondere mede-eigendom onverenigbaar een beheersrecht toe te kennen aan iemand anders dan de man.
Het overgaan van het aandeel van de vrouw op de Staat brengt in de bijzondere aard van deze mede-eigendom geen verandering.
Het beheersinstituut kan geen scheiding en deling vragen en evenmin beheersrecht uitoefenen, hetwelk ook aan de vrouw niet toekomt.
Een aantasting van deze beginselen zou ondubbelzinnig uit de tekst van E 133 moeten blijken, hetgeen niet het geval is.
Beslissing van het N.B.I. vernietigd. Uitsluitend requestrant is gerechtigd tot het beheer der goederen der huwelijksgemeenschap.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 10, 11, 23, 43.)
N.R. No. 1358.

Appel van beslissingen Ned. Beheersinstituut

No. 863. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 4 Oct. 1948. (Mrs. van Haeften, Polak en Canter Cremers).

De Raad heeft de bevoegdheid ingevolge art. 99 E 100 benoemde bestuursleden te ontslaan en is daarbij niet gebonden aan de bepalingen van de VIIe Titel A 3e boek B.W., noch aan de bepalingen van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen (F 214).
Tegen zulk een ontslag kan slechts worden opgekomen, indien de

Raad (het Beheersinstituut) van zijn bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden waarvoor het die bevoegdheid is gegeven.
Het Beheersinstituut is op juiste gronden tot het ontslag overgegaan. Verzoek afgewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 18, 154.) N.R. No. 1350.

No. 864. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 25 Mei 1948. (Mrs. van Walsem, Buddingh de Voogt en Polak).

Tegen de bestuursbenoeming over het bedrijf van appellant, nadat dit als rechtspersoon is aangemerkt, kan appellant niet meer opkomen, daar hij daarin heeft berust.
De vermoedens die het B.I. hebben geleid tot de bestuursbenoeming zijn ongegrond gebleken, zodat het loon van de bestuurders en de kosten van het accountantsonderzoek niet ten laste van appellant behoren te komen.
Beslissing van het B.I. vernietigd en het B.I. veroordeeld tot terugbetaling van de deswege opgenomen bedragen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 99, 18.) N.R. No. 1351.

No. 865. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK UTRECHT,** 24 September 1948. (Mrs. De Boer, Prof. Dorhout Mees en Jhr. Rutgers van Rozenburg).

Het N.S.K.K. was in 1940 en 1941 geen militaire instelling. Het N.S.K.K. was een op militaire geest geschoeide organisatie van de N.S.D.A.P., welker militarisatie met betrekking tot de Nederlandse vrijwilligers eerst in Januari 1942 is begonnen voor zover betrof de Gruppe Luftwaffe.
Verzoeker derhalve ten onrechte als vijandelijk onderdaan aangemerkt.
Beschikking van het N.B.I. vernietigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 2, 43.) N.R. No. 1357.

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE

Mededelingen van de Afdeling.

No. 192. Invulling verwervingsverklaring.

Het is de Afdeling Effectenregistratie van de Raad van het Rechtsherstel gebleken, dat in vele gevallen door inleveringskantoren bij de invulling van een verwervingsverklaring, als bedoeld in haar Mededeling no. 130, gepubliceerd in de Prijscourant van de Vereeniging voor den Effectenhandel d.d. 27 Maart 1947, onder a wordt vermeld, dat de tegenwoordige bezitter reeds *vóór* 10 Mei 1940 eigenaar was van het desbetreffende effect, terwijl vervolgens bij onderzoek door de Afdeling blijkt, dat slechts *een recht op levering op 10 Mei 1940* bestond.
De *levering van het effect* heeft in vele gevallen eerst geruime tijd daarna uit algemene effectenvoorraad plaatsgevonden. Het is in dergelijke gevallen onjuist te vermelden, dat de tegenwoordige bezitter reeds van vóór 10 Mei 1940 eigenaar was. Het inleveringskantoor dient dan ook in de verwervingsverklaring op te geven, dat de levering heeft plaatsgehad uit algemene effectenvoorraad en tevens de datum te vermelden, wanneer deze levering heeft plaatsgevonden, uiteraard met de vermelding, dat het recht van levering reeds op *10 Mei 1940* bestond.
De inleveringskantoren wordt verzocht zich strikt aan bovenstaande aanwijzing te houden, aangezien afwijking hiervan aanleiding geeft tot misverstand en onnodige werkzaamheden.
7 Januari 1949.

No. 193. Verlaat beroep tegen beslissingen der Afdeling Effectenregistratie inzake regelmatig beursverkeer.

Uit gestelde vragen aan de Afdeling is gebleken, dat Mededeling no. 188, gepubliceerd in de Prijscourant van de Vereeniging voor den Effectenhandel (Bedrijfsgroep Effectenhandel) d.d. 26 October 1948, bij sommige inleveringskantoren enig misverstand heeft doen ontstaan omtrent de rechtspositie van effecten, van welke de eigendom van de tegenwoordige bezitter is erkend, *nadat binnen de wettelijke appeltermijn* geen beroep was ingesteld.
De mogelijkheid, welke art. 68, lid 4, van het Besluit Herstel Rechtsverkeer biedt, om ook na verloop van deze termijn nog tot een behandeling in beroep te komen, brengt *geen* wijziging in de rechtspositie van deze effecten, voorzover de datum, waarop uitlevering mag plaatsvinden, is verschenen. Deze effecten zijn n.l. erkende effecten in de zin van art. 1 sub j van de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking van genoemd Besluit en zijn derhalve niet meer onderworpen aan de beperkende bepalingen van art. 70 van dit Besluit.
24 Januari 1949.

Uitspraken der Afdeling op grond van de bepalingen van Hoofdstuk IV van het Besluit Herstel Rechtsverkeer. (E 100)

No. 59. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 4 Januari 1949. (Mr. G. L. van Oosten Slingeland).

Ingevolge art. 53, lid 3, j°. artt. 53, lid 2, sub c en 54 E 100 zal requestrant, om in de eigendom te worden hersteld, de kwade trouw van verweerder hebben te bewijzen.
Hij is hierin niet geslaagd; verweerder wordt dus geacht te goeder trouw te zijn geweest en moet in de eigendom worden erkend.
Art. 59 kan niet worden toegepast omdat requestrant niet voldoende heeft aangetoond dat degene die door hem als de ingevolge dit

artikel aansprakelijke persoon is aangewezen, inderdaad aansprakelijk is.

In de zaak:

Dr. Harold Willem Anne Beenhouwer, wonende te New York, *requestrant.*

Gemachtigde: *Mr. Y. Scholten.*

contra:

H. Mentink, wonende te Rotterdam, *gerequestreerde.*

Gemachtigden: *Mrs. J. C. Stenfert Kroese* en *Jhr. W. L. Schorer.*

heeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie de volgende beslissing gegeven:

Post alia:

Uit overgelegde stukken blijkt:

dat W. A. H. van den Brande op 29 April 1943 aan P. Werner heeft bericht ingevolge zijn opdracht op dien dag te hebben gekocht f 2000,— aandelen Amsterdamsche Goederenbank à 116⅞ %;

dat op 28 April 1943 Lippmann, Rosenthal & Co. te Amsterdam aan verzoekster heeft bericht voor hem verkocht te hebben 22 aandelen à f 500,— in de Amsterdamsche Goederenbank tegen de koers van 116⅛ % en op 29 April 1943 hem berichtte voor hem verkocht te hebben 28 van die aandelen tegen de koers van 116⅞ %;

dat op 8 Maart 1948 de Beheerders-Vereffenaars van Liquidatie van Verwaltung, Sarphatistraat, aan Mr. Y. Scholten hebben bericht ,dat de aandelen à f 500,— in de Amsterdamsche Goederenbank no. 2524 en 6332 op 29 April 1942 (lees 1943) ter beurze verkocht zijn aan de Lange & Co. tot de koers van 116⅞ % en afgeleverd zijn op 30 April d.a.v.; dat W. A. H. van den Brande op 1 April 1948 aan Mr. W. H. Stenfert Kroese heeft bevestigd, dat hij op 29 April 1943 voor rekening van gerequestreerde en ten name van P. Werner heeft gekocht 4 aandelen à f 500,— in de Amsterdamsche Goederenbank, waaronder de nummers 2524 en 6332, en dat deze fondsen door hem zijn gekocht via zijn Amsterdamse relatie de firma Leembruggen, Guepin & Muysken, die de stukken geleverd heeft op 4 en 5 Mei 1943;

dat op 21 April 1948 F. C. Muysken aan Mr. Stenfert Kroese heeft bericht, dat de twee aandelen Amsterdamsche Goederenbank nos. 2524 en 6332 op 29 April 1943 zijn gekocht van en op 4 Mei 1943 zijn geleverd door de Firma Assmann en Kempen, hoekman in dit fonds;

dat op 24 Mei 1948 de firma Assmann en Kempen aan Mr. Stenfert Kroese heeft bericht, dat zij de aandelen Amsterdamsche Goederenbank nos. 2524 en 6332 geleverd kreeg door de firma de Lange & Co.;

Genoegzaam is gebleken en het is ook onbetwist, dat verzoeker op 9 Mei 1940 eigenaar was van genoemde aandelen en dat de eigendom daarvan voor hem is verloren gegaan als gevolg van een handeling welke verricht is op grond van een maatregel van de bezetter, ten aanzien waarvan bij K.B. E 93 is bepaald, dat hij geacht wordt nimmer van kracht te zijn geweest; dientengevolge moet ingevolge de artt. 23 en 25 in verband met art. 54, lid 2, van het K.B. E 100 in de rechtsbetrekkingen in verband met genoemde aandelen worden ingegrepen, tenzij blijkt, dat het achterwege laten daarvan redelijk is, en wanneer zulks in verband met het aan de vroegere bezitter te verlenen herstel in de eigendom noodzakelijk voorkomt;

Nagegaan moet dus worden of requestrant in de eigendom hersteld kan worden;

Volgens art. 54 van genoemd Besluit voor zover ter zake dienende moet dit geschieden, mits aan de tegenwoordige bezitter geen erkenning van de eigendom wordt verleend;

Volgens art. 53, lid 2, sub c van genoemd Besluit wordt aan de tegenwoordige bezitter erkenning van eigendom verleend, wanneer hij aannemelijk maakt, dat hij het effect na 9 Mei 1940 te goeder trouw onder bezwarende titel heeft verkregen, en bij lid 3 van dat artikel is dan vervolgens bepaald, dat voor zover het een effect aan toonder betreft, degene, die het effect in regelmatig beursverkeer verkregen heeft, behoudens tegenbewijs vermoed wordt te goeder trouw te zijn;

. . . . . .;

Requestrant heeft in de tweede plaats geponeerd, dat Werner, voor wien nu te lezen is gerequestreerde, of diens commissionnair de aandelen als eerste koper van Lippmann, Rosenthal & Co. zou hebben verkregen en dat deze commissionnair heeft geweten of moeten weten, dat de aandelen, die op de dag, waarop Lippmann, Rosenthal & Co. meerdere van die aandelen verkocht, tegen dezelfde prijs werden gekocht als waarop Lippmann, Rosenthal en Co. ze verkocht, en op de dag, nadat die firma ook een grote partij van dergelijke aandelen had verkocht, van deze afkomstig waren;

Uit de overgelegde bescheiden blijkt echter, dat gerequestreerde de opdracht tot kopen gaf aan de firma van den Brande, deze de opdracht tot kopen gaf aan de firma Leembruggen Guepin & Muysken, deze kocht van de firma Assmann en Kempen en deze kocht van de Lange & Co.;

Mitsdien zijn gerequestreerde en de commissionnairs van den Brande, Leembruggen Guepin & Muysken geen eerste kopers van Lippmann, Rosenthal & Co. geweest en bevinden zich tussen laatstgenoemde commissionnair en Lippmann, Rosenthal & Co. nog twee kopers, waarvan één evenwel niet als lid van de Vereeniging voor den Effectenhandel kan worden aangemerkt;

Wetenschap van onrechtmatige herkomst bij de Lange & Co. en bij Assmann & Kempen komt dus niet ten nadele van gerequestreerde, doch dit zou wèl het geval zijn met zodanige wetenschap bij Leembruggen, Guepin & Muysken of bij van den Brande;

Requestrant heeft er daartoe op gewezen, dat er op 28 April en 29 April 1943 en volgende dagen veel meer aandelen Amsterdamsche Goederenbank ter beurze zijn verhandeld dan normaal was en bijv. in Januari 1943 en Mei 1943 geschiedde, en dat de commissionnair daaruit gemakkelijk had kunnen afleiden, dat hij van Lippmann, Rosenthal & Co. kocht;

Requestrant voert echter zelf aan, dat deze omstandigheden alleen van belang zijn voor de commissionnair die zelf van Lippmann, Rosenthal & Co. of van de Lange & Co. kocht, en ook de Afdeling is van mening, dat de genoemde omstandigheden voor de firma Leembruggen Guepin & Muysken geen grond behoefden op te leveren om te vermoeden, dat de twee aandelen, die zij als commissionnair middellijk voor gerequestreerde ter beurze kocht van Lippmann, Rosenthal & Co. afkomstig waren;

Bijzondere redenen, waarom de firma Leembruggen Guepin & Muysken zich anders hadden moeten gedragen dan zij gedaan heeft zijn door requestrant niet voorgedragen en ook aan de Afdeling niet gebleken, evenmin als enige reden, waarom aan gerequestreerde aanvullend bewijs van zijn goede trouw zou moeten worden opgelegd;

Deze moet dus geacht worden bij de verkrijging van de besproken aandelen te goeder trouw te zijn geweest, hem moet dus erkenning van de eigendom verleend worden en requestrant kan in de eigendom niet hersteld worden;

Art. 59 van voornoemd Besluit bepaalt voor dat geval, dat de vroegere bezitter, die tengevolge van de erkenning van het recht van de tegenwoordige bezitter niet in zijn recht kan worden hersteld, gerechtigd is tot een schadevergoeding, waarvan het bedrag gelijk is aan de schade, die de vroegere bezitter lijdt, doordat hij in het bezit van het effect niet wordt hersteld, waarbij de Afdeling mede rekening kan houden met schade geleden tengevolge van het derven van vruchten;

Het voorschrift bepaalt dan verder, dat, voorzover het effect voorkomt in de prijscourant bedoeld in art. 47 1e onder d der Successiewet opgemaakt op Dinsdag 4 November 1947, bij de vaststelling van de schadevergoeding de waarde van het effect overeenkomstig deze prijscourant berekend wordt;

De besproken aandelen komen in deze prijscourant voor met een koers van 114¼ % en requestrant heeft voldoende aannemelijk gemaakt dat hij aan dividenden heeft gemist een bedrag van f 145,—;

Requestrant kan dus aanspraak maken op een schadevergoeding ten bedrage van f 1.142,50 plus f 145,— = f 1.287,50, te betalen door degene, die door onrechtmatige verwerving van de eigendom teweeggebracht heeft de omstandigheden, waardoor requestrant niet in zijn recht kan worden hersteld;

Requestrant heeft aangevoerd, dat de firma Assmann en Kempen het is, die dientengevolge aansprakelijk is;

De Afdeling acht dit niet voldoende aangetoond;

De Afdeling beslist derhalve als volgt: Enz.

No. 60. **RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie,** 25 Januari 1949. (Mr. L. Hollander).

Verweerders onverstand van effecten levert op zichzelf geen goede trouw op, evenmin als de omstandigheid dat hij is afgegaan op zijn kennissen en op de commissionnair, aan wie hij opdracht tot de aankoop heeft gegeven. Hij had zich op de hoogte dienen te stellen van hetgeen aan het kopen van effecten in het algemeen en van certificaten van Amerikaanse aandelen in het bijzonder, vastzat. De commissionnair had rekening moeten houden met de in de onregelmatige effectenhandel des te grotere kans dat hij een besmet stuk zou verkrijgen; nu hij de herkomst van het effect niet deugdelijk heeft onderzocht maar slechts op de garantie van zijn toenmalige collega is afgegaan is thans niet aannemelijk te maken dat hij niet redelijkerwijze had behoren te vermoeden dat hij een besmet stuk verkreeg.
Herstel van requestrant in de eigendom.

In de zaak:

E. Mesritz, wonende te Deventer, in zijn hoedanigheid van bewindvoerder over de afwezige M. Gans, *verzoeker*

contra:

H. Agterberg, wonende te Achttienhoven (thans te Maartensdijk), *verweerder*

contra:

H. J. Groen, wonende te Amsterdam, *verweerder in vrijwaring.*

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie;

Gezien de stukken, waaronder een verwervingsverklaring d.d. 15 Juli 1947 van H. J. Groen, commissionnair in effecten te Amsterdam, met betrekking tot een certificaat à 10 shares Hudson Motor Car Cy., No. 13633, inhoudende dat de tegenwoordige bezitter H. Agterberg het effect na 9 Mei 1940 door zijn bemiddeling heeft verkregen en dat het door hem (Groen) is gekocht van excollega Frijda in Februari 1945 op conditie geen gestolen goed of vijandelijk bezit; alsmede een schrijven d.d. 19 Mei 1948 van H. Agterberg aan de Afdeling Effectenregistratie, inhoudende dat hij het effect heeft gekocht, toen de beurs door de Duitsers gesloten was, van H. J. Groen voornoemd, die op zijn beurt de stukken nam van de Firma Frijda te Amsterdam op de uitdrukkelijke conditie geen gestolen goed of vijandelijk bezit; dat hij liever dollareffecten had na de plundering door de Duitsers, daar hij weinig vertrouwen meer in de gulden had;

Overwegende dat naar aanleiding van die geschriften verzoeker in zijn hoedanigheid van bewindvoerder over M. Gans bij verzoekschrift herstel in de eigendom van voormeld certificaat heeft verzocht, aanvoerende dat het op 1 November 1941 door De Twentsche Bank N.V. te Winterswijk voor M. Gans is ingeleverd bij Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatisfraat te Amsterdam;

Overwegende dat vervolgens de zaak mondeling is toegelicht, voor verzoeker door zijn gemachtigde J. Löwenhardt, belastingconsulent te Deventer, en door verweerder in persoon, waarbij de Afdeling tevens H. J. Groen voornoemd als getuige heeft gehoord;

Overwegende dat de door verzoeker gestelde inlevering van het certificaat bij Lippmann aannemelijk is gemaakt door een mededeling van het Centraal Bureau voor Effectenregistratie d.d. 15 Juli 1947, inhoudende dat met betrekking tot voormeld certificaat is ingediend een aangifte als bedoeld in art. 46 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer ten behoeve van M. Gans door De Twentsche Bank N.V. te Winterswijk „wegens A.", en door een mededeling van de Gedelegeerde van de Afdeling Effectenregistratie bij de L.V.V.S., behelzende dat Lippmann dit certificaat heeft verkocht op 1 Augustus 1944 door Rebholz aan J. Albers;

Overwegende dat de Afdeling uit die inlevering afleidt, dat M. Gans hetzij vóór 10 Mei 1940 reeds eigenaar van het certificaat was, hetzij het certificaat na 9 Mei 1940 te goeder trouw onder bezwarende titel heeft verkregen; dat voorts uit bedoelde mededelingen volgt, dat M. Gans het bezit van het effect

anders dan op rechtmatige wijze heeft verloren, immers door of tengevolge van handelingen, verricht op grond van maatregelen van de bezetter (de verordeningen 148/1941 en 58/1942), die — geplaatst op lijst A, behorende bij het Besluit Bezettingsmaatregelen — geacht worden nimmer van kracht te zijn geweest;

Overwegende dat dus verweerder, om niettemin als eigenaar te worden erkend, aannemelijk had te maken — gelijk hij heeft gesteld —, dat hij het effect in Februari 1945 te goeder trouw onder bezwarende titel heeft verkregen;

Overwegende dat met betrekking tot deze verkrijging bij de mondelinge toelichting hebben verklaard:

verweerder: dat hij hovenier is en geen verstand heeft van effecten; dat in begin 1945 kennissen hem hebben aangeraden zijn contante gelden ad ongeveer f 5000,— te beleggen in dollareffecten en hem in aanraking hebben gebracht met getuige Groen, commissionnair in effecten te Amsterdam, maar van zijn (verweerders) toenmalige woonplaats Achttienhoven ondergedoken; dat hij aan Groen heeft opgedragen, voor genoemd bedrag dollareffecten voor hem te kopen; dat hij kort daarna, in Februari 1945, een aantal certificaten van Amerikaanse aandelen van Groen heeft ontvangen, waaronder voor ongeveer f 1000,— het ten processe bedoelde; dat hij hierbij op zijn kennissen en op Groen is afgegaan;

de getuige Hendrik Jan Groen; dat hij is commissionnair in effecten te Amsterdam; dat hij in begin 1945, toen hij was ondergedoken in de buurt van Achttienhoven, voor zijn gastheer en verscheidene van diens kennissen op eigen naam certificaten van Amerikaanse aandelen heeft gekocht — in totaal 44 — van zijn toenmalige collega Frijda; dat hij aldus in opdracht van verweerder voor ongeveer f 5000,— een aantal van zulke certificaten, waaronder voor ongeveer f 1000,— het ten processe bedoelde, van Frijda heeft gekocht; dat Frijda, die thans in Australië verblijft, hem bij die aankopen heeft gegarandeerd, dat de stukken niet waren gestolen goed of vijandelijk bezit; dat niettemin 4 dezer certificaten zijn geopponeerd; dat zich bij geen der 44 certificaten een deviezenvergunning bevond, gelijk — naar hij wist — destijds voor de regelmatige handel in deze stukken vereist was; dat hij de door verweerder ondertekende brief d.d. 19 Mei 1948 heeft opgesteld;

Overwegende dat de Afdeling de in vorenstaande verklaringen vervatte feiten bij gebreke van tegenspraak door of namens verzoeker als in dit geding tussen partijen vaststaande aanneemt; dat desondanks verweerder er niet in is geslaagd zijn goede trouw bij de verkrijging van het certificaat aannemelijk te maken, noch die van getuige Groen, wiens gemis aan goede trouw voor rekening van verweerder komt, nu uit bedoelde feiten volgt — in afwijking van verweerders brief d.d. 19 Mei 1948 —, dat verweerder het certificaat door bemiddeling van Groen als zijn lasthebber (en niet van Groen als zijn wederpartij) heeft verkregen;

Overwegende toch, wat verweerder persoonlijk betreft, dat zijn onverstand van effecten op zichzelf geen goede trouw oplevert, evenmin als de omstandigheid, dat hij op zijn kennissen en op Groen is afgegaan; dat hij n.l., dollareffecten kopende met geen andere beweegreden dan dat hij weinig vertrouwen meer in de gulden had, zich op de hoogte had behoren te stellen van hetgeen aan het kopen van effecten in het algemeen en van certificaten van Amerikaanse aandelen in het bijzonder vastzat; dat voorts, wat getuige Groen aangaat, deze rekening had moeten houden met de in de onregelmatige effectenhandel des te grotere kans, dat hij een besmet stuk zou verkrijgen; dat hij daarom de herkomst van het stuk deugdelijk had behoren te onderzoeken en, doordat hij zulk een onderzoek achterwege heeft gelaten — immers zonder onderzoek is afgegaan op bovenbedoelde garantie van Frijda —, thans niet aannemelijk is te maken, dat hij niet redelijkerwijze had behoren te vermoeden, dat hij een besmet stuk verkreeg;

Overwegende dat dus verweerder niet als eigenaar van het certificaat kan worden erkend en verzoeker in zijn genoemde hoedanigheid, nu ook de bepalingen van art. 54, 1e lid, sub c-e, van het Besluit E 100 zich hiertegen niet verzetten, in de eigendom dient te worden hersteld;

Overwegende dat dit herstel zich uitstrekt tot de op het certificaat betaal-

baar gestelde dividenden, die mitsdien aan verzoeker moeten worden uitgekeerd;
Enz.

No. 61. **RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie,** 12 Februari 1949. (Mr. J. R. Thorbecke).

Het litigieuse effect is door bemiddeling van de procuratiehouder van een bank voor gerequestreerde aangekocht van een assistent-accountant, nadat deze op een desbetreffende vraag had verklaard dat het stuk op normale wijze bij een door hem genoemde bankinstelling was gekocht. Er zijn geen aanwijzingen dat deze assistent-accountant niet te goeder naam en faam bekend stond. Gerequestreerde is te goeder trouw geweest, ook al zou achteraf blijken dat de assistent-accountant te kwader trouw was in de zin der wet.

In de zaak van:

J. S. van Hensbergen, bewindvoerder over I Cohen-Bendiks, *requestrant*

contra:

J. Zuurmond, gerequestreerde.

Gemachtigde: de Heer *Rutgers.*

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie;

Gezien de stukken, betreffende het geschil over het certificaat à 10 shares New York Central Railroad No. 1154;

Gehoord partijen;

Overwegende, dat voldoende is komen vast te staan, dat gerequestreerde zich heeft gewend tot Verheul met de vraag of deze effecten voor hem te koop wist; dat Verheul zich daarop met Rutgers, procuratiehouder van de Commerciële Bank te 's-Gravenhage, in verbinding heeft gesteld, die zijn bemiddeling heeft verleend tot de aankoop van het litigieuze certificaat van Snethlage; dat daarbij Snethlage op een vraag heeft verklaard, dat het stuk op normale wijze was gekocht bij het Amsterdamsch Effectenkantoor N.V., te 's-Gravenhage; dat omtrent Snethlage, een assistent-accountant, geen aanwijzingen bestaan, dat hij niet te goeder naam en faam bekend stond.

Overwegende, dat uit het boven overwogene voldoende de goede trouw van gerequestreerde volgt, en daaraan niet afdoet, dat mogelijk achteraf de kwade trouw in de zin der wet, van Snethlage mocht blijken, nu art. 53, lid 5, van het Besluit Herstel Rechtsverkeer het gemis aan goede trouw slechts uitstrekt tot hem, dit kocht voor de tegenwoordige bezitter, niet tot de verkoper.

Beslist:

I. Erkent gerequestreerde als eigenaar van het bovengenoemde effect.

II. Bepaalt, dat het inleveringskantoor, hetwelk bij de aanmelding zijn bemiddeling verleende, verplicht is — voorzover geen buiten het Besluit Herstel Rechtsverkeer gelegen voorschriften of omstandigheden zich daartegen verzetten — het couponblad van het bovengenoemd effect of, voorzover geen afzonderlijk couponblad aanwezig is, het gehele effect op 12 Mei 1949 uit te leveren aan gerequestreerde, dan wel aan degeen, die daarop krachtens een aan het inleveringskantoor bekende rechtsverhouding, waarin hij tot gerequestreerde staat, aanspraak kan maken; een en ander met dien verstande, dat deze uitlevering achterwege zal blijven, indien vóór bovengenoemde datum door de Afdeling Effectenregistratie aan het inleveringskantoor mededeling is gedaan van een tegen de onderhavige beslissing ingesteld beroep bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel, in welk laatste geval het inleveringskantoor, nadat de Afdeling Rechtspraak haar beslissing heeft genomen, van de Afdeling Effectenregistratie bericht zal ontvangen, aan wie het onderhavige effect dient te worden uitgeleverd.

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN en VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

Mededelingen van het Nederlandse Beheersinstituut.

Hoofdkantoor:

	Neuhuyskade 94, 's-Gravenhage. Directeuren: K. W. J. Michielsen; Mr. H. Bogaardt. Onder-directeur: Mr. E. A. J. A. M. v. Spaendonck. Bankier: Nederlandsche Bank N.V., Agentschap 's-Gravenhage. Postrekening: 86085.	Tel. 774535 t/m 774539

Bureau Bijzondere Beheren:

	Geestbrugweg 60, Rijswijk. Hoofden: H. Stravers; W. L. Kooper.	Tel. 118924

Bureaux:

Amsterdam:	Prins Hendrikkade 33, Amsterdam. Hoofden: Mr. R. E. Hattink; H. Stravers.	Tel. 30781
's-Gravenhage:	Koninginnegracht 98, 's-Gravenhage. Hoofden: Mr. J. Woltjer; E. J. H. van Delden.	Tel. 557570 t/m 557574
Rotterdam:	Mathenesserlaan 208, Rotterdam. Hoofd: Mr. O. van Rees.	Tel. 35070-72 en 73

Vertegenwoordigingen:

Arnhem:	Zijpendaalseweg 51, Arnhem. Vertegenwoordiger: J. D. Hamstra Pik.	Tel. 20029
Breda:	Veemarkt 4, Breda. Vertegenwoordiger: Mr. T. J. B. v. d. Meyden.	Tel. 8956
Drenthe:	Parkhotel, Assen. Vertegenwoordiger: J. Smallenbroek.	Tel. 2610 en 2125
Eindhoven:	Aalsterweg 293, Eindhoven. Vertegenwoordiger: J. J. M. Senden.	Tel. 3653, 3365 en 3952
Friesland:	Willemskade 29, Leeuwarden. Vertegenwoordiger: D. A. Woudstra.	Tel. 3152
Groningen:	Hereweg 75, Groningen. Vertegenwoordiger: K. J. Kraan.	Tel. 27844
Haarlem:	Dreef 24, Haarlem. Vertegenwoordiger: G. Ketellapper.	Tel. 19270 en 21880
's-Hertogenbosch:	Papenhulst 4, 's-Hertogenbosch. Vertegenwoordiger: H. N. G. Murray.	Tel. 8812
Twente:	Molenstraat 46, Enschede. Vertegenwoordiger: Mr. J. I. v. Dijke.	Tel. 5487 en 5464
Utrecht:	Maliebaan 74, Utrecht. Vertegenwoordiger: Dr. G. E. J. den Hartog.	Tel. 10309, 17354 en 21171
Venlo:	Molensingel 9, Venlo. Vertegenwoordiger J. J. M. Senden.	Tel. 2397

Zeeland:	A. Joachimkade 28, Goes. Vertegenw.: W. J. J. M. Vroome c.n.	Tel. 2144
Zuid-Limburg:	Kasteel Revieren, Voerendaal, Post Klimmen. Vertegenwoordiger: J. W. H. Zelis.	Tel. 241 t/m 243
Zwolle:	Potgietersingel 2, Zwolle. Vertegenw.: Mr. H. G. Breukelaar.	Tel. 5321

Publicaties in de Nederlandse Staatscourant

Rectificatie.

Onder de beschikking van het Ministerie van Justitie van 21 December 1948, opgenomen in het vorige nummer van „Rechtsherstel" is vermeld, dat deze is opgenomen in de Nederlandse Staatscourant van 12 December 1948, No. 8. Dit moet zijn *12 Januari 1949*, No. 8.

Vijandelijke onderdanen.

Het Nederlandse Beheersinstituut, bedoeld in het Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133);

Overwegende, dat er aanleiding bestaat om ten aanzien van personen als bedoeld in artikel 2, sub 2, E 133, die, na naturalisatie tot Nederlander, Nederlanders zijn, respectievelijk zullen zijn geworden zonder daarnaast een vijandelijke nationaliteit te bezitten, art. 34, lid 1, sub f, E 133 op de hierna te omschrijven wijze toe te passen;

Verklaart, dat personen als bedoeld in artikel 2, sub 2, E 133, die, na naturalisatie tot Nederlander, Nederlanders zijn, respectievelijk zullen zijn geworden, zonder daarnaast een vijandelijke nationaliteit te bezitten, met ingang van de datum van deze beschikking, respectievelijk van het in werking treden der wet, waarbij naturalisatie wordt verleend, niet langer vijandelijke onderdanen zijn in de zin van het Besluit Vijandelijk Vermogen, met aantekening, dat deze beschikking niet vrijwaart voor enige andere eventuele Overheidsmaatregel te hunnen opzichte genomen of te nemen.

's-Gravenhage, 21 Januari 1949.

De Directie van het
Nederlandse Beheersinstituut,
E. VAN SPAENDONCK.

(Ned. St. Crt. 24 Jan. 1949, No. 16).

Uitbreiding vrijlating van het rechtsverkeer met Duitsland.

Het Nederlandse Beheersinstituut, bedoeld in het Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133);

Overwegende, dat ingevolge zijn besluiten, gepubliceerd in de *Nederlandse Staatscourant*, resp. van 13 Februari 1946, No. 31, en van 10 September 1946, No. 177, voor de invoer van goederen in Nederland en voor de uitvoer van goederen uit Nederland, voor zover voortspruitende uit door Nederlanders met vijandelijke onderdanen afgesloten koopcontracten, zijn opgeheven de verbodsbepalingen, te dien aanzien gesteld in het Besluit Vijandelijk Vermogen;

Overwegende, dat het wenselijk is thans over te gaan tot een verdere vrijlating van het rechtsverkeer met vijandelijke onderdanen in de zin van het Besluit Vijandelijk Vermogen;

Gelet op het Besluit Vijandelijk Vermogen;

1. Verleent toestemming tot het verrichten van ingevolge genoemd besluit verboden rechtshandelingen door, met, ten behoeve van of krachtens opdracht van:

a. natuurlijke personen, die onderdanen zijn of te eniger tijd na de 10de Mei 1940 zijn geweest van Duitsland;

b. rechtspersonen, die opgericht zijn of bestaan krachtens of beheerst worden door het recht van Duitsland, of

wier maatschappelijke zetel, plaats van vestiging of hoofdkantoor gelegen is of te eniger tijd na de 10de Mei 1940 gelegen was in Duitsland, of

wier eigenlijke zaak of hoofdbedrijf gevestigd is of te eniger tijd na de 10de Mei 1940 gevestigd was in Duitsland,

met dien verstande, dat deze toestemming niet geldt voor en derhalve daarvan uitgezonderd zijn rechtshandelingen door, met, ten behoeve van of krachtens opdracht van de sub 1 bedoelde natuurlijke en rechtspersonen, betrekking hebbende op octrooien, octrooi-aanvragen, alle met octrooien en octrooi-aanvragen verband houdende rechten, fabrieks- en handelsmerken, alle met deze merken verband houdende rechten, zomede auteursrechten.

2. Geeft met betrekking tot vermogen, hetwelk aan de sub 1 bedoelde natuurlijke en rechtspersonen uit hoofde van rechtshandelingen, als daar bedoeld, zal opkomen, vrijstelling van de bepalingen, bij of krachtens het Besluit Vijandelijk Vermogen gesteld, met dien verstande, dat deze vrijstelling niet geldt voor en derhalve daarvan uitgezonderd is vermogen, hetwelk aan de sub 1 bedoelde natuurlijke en rechtspersonen zal opkomen ten gevolge van erfopvolging, legatering of schenking.

3. Bepaalt, dat de hiervóór genoemde besluiten, gepubliceerd in de *Nederlandse Staatscourant* van 13 Februari 1946, No. 31, en van 10 September 1946, No. 177, buiten werking gesteld worden ten aanzien van de sub 1 bedoelde natuurlijke en rechtspersonen en dat het besluit van 10 November 1948, gepubliceerd in de *Nederlandse Staatscourant* van 16 November 1948, No. 222, van kracht blijft, voor zover dit van verdere strekking is,

een en ander met de aantekening, dat deze beschikking niet vrijwaart voor enige andere eventuele Overheidsmaatregel, ten opzichte van de sub 1 bedoelde natuurlijke en rechtspersonen genomen of te nemen.

's-Gravenhage, 27 Januari 1949.

De Directie van het
Nederlandse Beheersinstituut,

E. VAN SPAENDONCK.

Het Nederlandse Beheersinstituut, bedoeld in het Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133);

Overwegende, dat er aanleiding bestaat thans over te gaan tot een vrijlating van het rechtsverkeer met Duitsland met betrekking tot octrooi-aanvragen, octrooien en de daaruit voortvloeiende of daarmede in verband staande rechten, welke betrekking hebben op uitvindingen, die na 31 December 1945 zijn gedaan;

Gelet op de desbetreffende wettelijke voorschriften;

I. Verleent toestemming aan hen, die als gemachtigde voor de Octrooiraad kunnen optreden, om dit te doen ten behoeve en/of krachtens opdracht van:

a. natuurlijke personen, die onderdanen zijn of te eniger tijd na de 10de Mei 1940 zijn geweest van Duitsland;

b. rechtspersonen, die opgericht zijn of bestaan krachtens of beheerst worden door het recht van Duitsland, of

wier maatschappelijke zetel, plaats van vestiging of hoofdkantoor gelegen is of te eniger tijd na de 10de Mei 1940 gelegen was in Duitsland, of

wier eigenlijke zaak of hoofdbedrijf gevestigd is of te eniger tijd na de 10de Mei 1940 gevestigd was in Duitsland.

II. Geeft ten behoeve van de sub I genoemde natuurlijke personen en rechtspersonen vrijstelling van de bepalingen, bij of krachtens het Besluit Vijandelijk Vermogen gesteld, met betrekking tot:

1. rechten, voortvloeiende uit aanvragen om octrooi voor uitvindingen, gedaan na 31 December 1945;

2. octrooien voor zodanige uitvindingen, alsmede

3. vermogen, dat uit hoofde van met betrekking tot deze rechten en octrooien verrichte rechtshandelingen ontstaat.

III. Verleent toestemming tot het verrichten van ingevolge het Besluit Vijandelijk Vermogen verboden rechtshandelingen door, met, ten behoeve van of krachtens opdracht van de sub I genoemde natuurlijke personen en rechtspersonen met betrekking tot de rechten, de octrooien en het vermogen, sub II bedoeld,

een en ander met de aantekening, dat deze beschikking niet vrijwaart voor enige andere eventuele Overheidsmaatregel, ten opzichte van de sub I genoemde natuurlijke personen en rechtspersonen genomen of te nemen.

's-Gravenhage, 27 Januari 1949.

De Directie van het
Nederlandse Beheersinstituut,

E. VAN SPAENDONCK.

Het Nederlandse Beheersinstituut, bedoeld in het Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133);

Overwegende, dat er aanleiding bestaat thans over te gaan tot een vrijlating van het rechtsverkeer met Duitsland met betrekking tot fabrieks- en handelsmerken en de daaruit voortvloeiende of daarmede in verband staande rechten, voor zover deze rechten niet zijn ontstaan vóór 1 Januari 1946, noch rechten zijn op fabrieks- en handelsmerken, die vóór deze datum in enig register van het Bureau voor de Industriële Eigendom zijn ingeschreven;

Gelet op de desbetreffende wettelijke voorschriften;

1. Geeft ten behoeve van:

a. natuurlijke personen, die onderdanen zijn of te eniger tijd na de 10de Mei 1940 zijn geweest van Duitsland;

b. rechtspersonen, die opgericht zijn of bestaan krachtens of beheerst worden door het recht van Duitsland, of

wier maatschappelijke zetel, plaats van vestiging of hoofdkantoor gelegen is of te eniger tijd na de 10de Mei 1940 gelegen was in Duitsland, of

wier eigenlijke zaak of hoofdbedrijf gevestigd is of te eniger tijd na de 10de Mei 1940 gevestigd was in Duitsland.

vrijstelling van de bepalingen, bij of krachtens het Besluit Vijandelijk Vermogen gesteld, met betrekking tot rechten op fabrieks- en handelsmerken, voor zover deze rechten niet zijn ontstaan vóór 1 Januari 1946, noch rechten zijn op fabrieks- en handelsmerken, die vóór deze datum in enig register van het Bureau voor de Industriële Eigendom zijn ingeschreven, alsmede met betrekking tot vermogen, dat uit hoofde van met betrekking tot deze merken verrichte rechtshandelingen is ontstaan.

2. Verleent toestemming tot het verrichten van ingevolge het Besluit Vijandelijk Vermogen verboden rechtshandelingen door, met, ten behoeve van of krachtens opdracht van de sub 1 genoemde natuurlijke personen en rechtspersonen met betrekking tot de rechten en het vermogen, sub 1 bedoeld.

3. Verleent toestemming tot het verrichten door of ten behoeve van de sub 1 genoemde natuurlijke personen en rechtspersonen van ingevolge het Besluit Vijandelijk Vermogen verboden rechtshandelingen, welke nodig zijn voor het doen inschrijven van fabrieks- en handelsmerken in enig register van het Bureau voor de Industriële Eigendom,

een en ander met de aantekening, dat deze beschikking niet vrijwaart voor enige andere eventuele Overheidsmaatregel, ten opzichte van de sub 1 genoemde natuurlijke personen en rechtspersonen genomen of te nemen.

's-Gravenhage, 27 Januari 1949.

De Directie van het
Nederlandse Beheersinstituut,

E. VAN SPAENDONCK.

(Ned. St. Crt. 28 Jan. 1949, No. 2).

Vrijlating rechtsverkeer met Duitsland met betrekking tot fabrieks- en handelsmerken.

Het Nederlandse Beheersinstituut, bedoeld in het Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133), maakt alsnog bekend, dat zijn beschikking d.d. 27 Januari 1949, opgenomen in de Nederlandse Staatscourant van 28 Januari 1949, No. 20, blz. 10, betreffende de vrijlating van het rechtsverkeer met Duitsland met betrekking tot fabrieks- en handelsmerken, alleen van toepassing is op het Rijk van Europa.

(Ned. St. Crt. 8 Februari 1948, No. 27).

Opheffing van de beperkingen van het Rechtsherstel met de personen, bedoeld in artikel 6, lid 1, van het Besluit Vijandelijk Vermogen, Staatsblad E 133, voor zover betreft de invordering van belastingschulden.

Het Nederlandse Beheersinstituut heeft besloten:

1. een algemene toestemming te verlenen aan de Staat der Nederlanden (Ministerie van Financiën) tot het verrichten van krachtens het Besluit Vijandelijk Vermogen (Staatsblad E 133) verboden rechtshandelingen met of ten behoeve van personen, als bedoeld in artikel 6, lid 1, van dat Besluit, en aan laatstbedoelde personen tot het verrichten van zodanige rechtshandelingen met de Staat der Nederlanden (Ministerie van Financiën);
2. een algemene toestemming te verlenen aan de Staat der Nederlanden (Ministerie van Financiën) tot het leggen van conservatoir en executoriaal beslag op het vermogen van de sub 1 bedoelde personen;
   een en ander echter alleen, voor zoverre de hiervóór bedoelde rechtshandelingen en beslagen, naar het oordeel van de Inspecteur of van de Ontvanger der Belastingen, voor de invordering van belastingschulden worden vereist;
3. te bepalen, dat deze beschikking in werking treedt met ingang van de dag van publicatie daarvan in de Nederlandse Staatscourant.

(Ned. St. Crt. 11 Februari 1949, No. 30).

AFDELING ONROERENDE GOEDEREN

Mededelingen van de Afdeling

Verhuizing N.G.V.

De Afdeling ontving bericht, dat het kantoor van de Niederländische Grundstücksverwaltung verplaatst is van Beeklaan 415 naar de Badhuisweg 92, Scheveningen, Tel. 552333 tot en met 35.

Rechtsherstel ten aanzien van hypothecaire vorderingen.

Wanneer bij de behandeling van een geschil t.a.v. onroerend goed blijkt, dat het onroerend goed ten tijde van de verkoop door de N.G.V. of 'n andere Duitse instantie belast was met een hypotheek, gaat de Afdeling Onroerende Goederen na, of de aflossing van deze hypotheek aan de hypothecaire crediteur zelf geschiedde, dan wel aan een ander. In het laatste geval zal vrijwel altijd rechtsherstel van de hypothecaire vordering en inschrijving plaats moeten vinden. In het eerste geval is dit niet zo zeker. Dan volstaat de Afdeling met aan de gewezen debiteur en crediteur de vraag voor te leggen of rechtsherstel door hen beiden gewenst wordt. Deelt de debiteur mede, geen geld op hypotheek nodig te hebben, of deelt de crediteur mede, geen prijs te stellen op rechtsherstel, dan grijpt de Afdeling niet in de bestaande toestand in en vindt dus geen rechtsherstel plaats.

Heeft de debiteur echter wèl geld op hypotheek nodig, en is de crediteur bereid de ontvangen aflossing terug te geven, dan tracht de Afdeling beide partijen tot overeenstemming te brengen omtrent de voorwaarden waarop de oude hypotheek hersteld zal worden. De hypotheek wordt echter in een dergelijk geval slechts hersteld, wanneer hieromtrent tussen beide partijen volledige overeenstemming bestaat. Immers, een vaststaand *recht* op rechtsherstel t.a.v. een hypothecaire vordering, waarvan de crediteur zelf de aflossing in ontvangst heeft genomen, bestaat er naar het oordeel van de Afdeling niet. Wanneer partijen dus niet tot overeenstemming kunnen komen, acht de Afdeling het niet redelijk en billijk om in te grijpen, en blijft rechtsherstel van de hypotheek achterwege.

Daar een der belanghebbenden het niet eens was met deze opvatting, werd dit geschilpunt aan het oordeel van de Afdeling Rechtspraak onderworpen. De feiten waren als volgt:

De N.V. „Helios" was eigenares van diverse percelen, belast met een eerste hypotheek ten behoeve van de N.V. Nationale Levensverzekerings Bank. Enige percelen werden door de Verwalter van „Helios" in 1943 verkocht en uit de koopsommen werd een gedeelte van de hypothecaire vordering afgelost. Enige maanden later loste de Verwalter het restant der vordering af.

Blijkens uitspraak van de Kamer te 's-Gravenhage d.d. 30 October 1948 werd door de Nationale het volgende naar voren gebracht:

> „De Nationale maakt aanspraak op rechtsherstel met betrekking tot hare hypothecaire vordering, destijds ten laste van „Helios" bestaan hebbende, hetzij door herstel van de bestaan hebbende rechtsbetrekkingen en van het hypotheekrecht bij de acte van minnelijke regeling, hetzij door het vestigen van een nieuwe hypotheek bij nieuwe acte, waarvan de kosten uiteraard niet voor hare rekening komen en zij maakt die aanspraak ook dan, wanneer het herleven dier rechtsbetrekkingen en van dat hypotheekrecht niet door „Helios" worden verlangd. Zij stelt daarbij, dat de hypothecaire vordering te haren behoeve en ten laste van „Helios" medio 1943 is afgelost, terwijl de aflossingsdatum der lening blijkens de hypotheekacte op 15 Mei 1945 was bepaald, zodat de lening ongeveer twee jaar eerder werd afgelost, dan oorspronkelijk was overeengekomen.
> Zij wenst daarom, dat haar voormelde hypothecaire vordering in dier

voege wordt hersteld, dat deze tenminste gedurende twee jaren na de regeling van het rechtsherstel zal blijven doorlopen op de voorwaarden, als in de oorspronkelijke acte omschreven, waarbij zij bereid is de rente te verlagen, mits door „Helios" wordt afgezien van elke nadere verrekening, met name ook van restitutie van de in 1943 betaalde extra-rente."

Op grond van het vorenstaande had de Nationale bezwaren geopperd tegen het voorstel van de notaris-bemiddelaar, hetgeen geen rechtsherstel t.a.v. de hypothecaire vordering inhield.

De Afdeling Rechtspraak ontzegde aan de Nationale een recht op rechtsherstel, op grond van de volgende overwegingen.

„O. vervolgens ten aanzien van de bezwaren door de Nationale opgeworpen, dat de Raad deze ongegrond oordeelt en afwijst met hare aan die bezwaren door de Nationale verbonden gevolgen:
O. dat toch vanwege de Nationale ter zitting van de Raad desgevraagd is verklaard, dat de hypotheekacte, waarbij haar hypotheek op de panden werd verleend, inhoudt, dat, niettegenstaande de geldlening op hypotheek geschiedde voor een aantal jaren, de schuldenaresse te allen tijde bevoegd is tot eerdere aflossing over te gaan, waaruit volgt, dat de tijdsbepaling niet is opgenomen in het belang van de hypothecaire crediteur, doch in het voordeel van „Helios" als debitrice;
O. dat evenwel dit medebrengt, dat de Nationale als schuldeiseresse generlei aanspraak uit die acte kon ontlenen tot bestendiging der hypotheek voor tenminste de opgenome tijdsduur, mits bij vervroegde aflossing tevens een bedrag aan extra-rente zou worden betaald, hetgeen in deze heeft plaatsgehad;
O. ten overvloede — dat zelfs al ware dit anders en de tijdsbepaling geacht moet worden te gelden ten bate van de Nationale als schuldeiseresse, dan nog haar thans opgeworpen bezwaar niet zou kunnen opgaan, als strijdig met de redelijkheid en de billijkheid;
O. dat toch blijkens het verloop der feiten de Nationale heeft geweten en begrepen, althans heeft moeten weten en begrijpen, dat de aflossing van hare hypotheek het gevolg was van, in ieder geval samenhing met de door de bezetter ondernomen liquidatie van „Helios" en de Nationale derhalve de gevolgen van die aflossing, welke zij zonder protest heeft aanvaard, voor hare rekening heeft te nemen;
O. dat zij — bijaldien de termijn ten hare faveure was bedongen, het recht had die vervroegde aflossing te weigeren, bijaldien zij daarvoor niet genoegzaam zou zijn schadeloos gesteld door de te ontvangen extra-rente en als zij het toen in haar belang geoordeeld heeft — vermoedelijk wijl de hypotheek dan zonder betaling gedwongen zou zijn doorgehaald — die praemature aflossing te aanvaarden, zij redelijkerwijze daarop thans niet kan terugkomen;" enz.

Wat omvat het begrip „tegenpraestatie"?

Volgens art. 27, lid 5, van het Besluit E 100 kan de Raad bepalen, dat de eigenaar aan wien een zaak of recht wordt teruggegeven, de tegenpraestatie, welke hij ontvangen heeft bij of tengevolge van een rechtshandeling, waardoor of tengevolge waarvan het bezit van de zaak of het recht voor hem verloren was gegaan geheel of gedeeltelijk ter tafel brengt.

In het hieronder vermelde geschil, dat aan de Afdeling Rechtspraak ter beoordeling was voorgelegd, bestond o.m. tussen partijen onenigheid over het bedrag dat als „tegenpraestatie" moest worden beschouwd.

De feiten waren als volgt:

De N.V. „Helios" was eigenares van diverse percelen, belast met een hypotheek ten behoeve van de Nationale Levensverzekerings-Bank. Door de Verwalter van „Helios" werden 11 percelen verkocht in Mei 1943 voor een totaal bedrag van f 455.000,—. Gelijktijdig met deze verkopen werd aan de Nationale een bedrag van f 202.000,— afgelost in mindering op de hypotheek en werden de verkochte percelen uit het hypothecair verband ontslagen. Op 4 Augustus

1943 werd door de Verwalter het restant ad f 80.000,— afgelost, waarna de gehele inschrijving werd doorgehaald. Daarna werden nog twee percelen verkocht in September 1943 en Juni 1944, zodat in totaal door de Verwalter aan koopsommen ontvangen werd f 474.400,—.

De Notaris-bemiddelaar achtte „Helios" gebaat door het volle bedrag der afgeloste hypotheek ad f 282.000,—. „Helios" daartegenover stelde, dat slechts het bedrag van f 202.000,— afkomstig was uit de koopsommen en het bedrag van f 80.000,— door de Verwalter geput was uit andere te zijner beschikking staande geldmiddelen.

Blijkens de uitspraak van de Kamer te 's-Gravenhage d.d. 30 October 1948 motiveerde de notaris-bemiddelaar zijn opvatting als volgt:

> „De verkopen I tot en met XI, uit de opbrengsten waarvan in totaal een bedrag van f 202.000,— op de restant hypotheekschuld werden afgelost, hadden alle op dezelfde dag plaats, met dien verstande dat die onder XI — vermoedelijk om technische redenen, daar de Verwalter Dr. Bodenheim niet gelijktijdig in Arnhem en 's-Gravenhage aanwezig kon zijn — een dag vroeger plaats had. De resterende f 80.000,— der restant hypotheek-schuld werd in opdracht van Dr. Bodenheim door „Helios" afgelost op 4 Augustus 1943, zonder dat percelen van „Helios" werden verkocht, zodat het redelijk en billijk is aan te nemen, dat die aflossing geschiedde met gelden door „Helios" op 27 en 28 Mei 1943 door de op die dagen plaats gehad hebbende verkopen ontvangen en het totale bedrag der vóór 27 Mei 1943 bestaande restant hypotheekschuld ad f 282.000,— geacht kan worden uit de door „Helios" terzake van de verkopen I tot en met XI ontvangen koopsommen te zijn voldaan.
> „Bij de verkopen XII en XIII was de gehele hypotheekschuld van „Helios" aan de Nationale afgelost en „Helios" ontving uit die verkopen daardoor geen enkele baat."

„Helios" stelde daartegenover:

> „Niet mag worden aangenomen, dat de aflossing van f 80.000,— op 4 Augustus 1943 geschiedde met gelden op 27 en 28 Mei 1943 bij de verkoop der percelen I tot en met XI ontvangen.
> Immers deze aflossing geschiedde uit de algemene kas van de Verwalter, dus uit gelden bschikbaar gekomen zowel uit de exploitatie-overschotten als uit verkoop van bezittingen van andere personen, met name van Mevr. Hartogs-Hijman en hare diverse naamloze vennootschappen. In ieder geval is ten deze art. 27 Besluit Herstel Rechtsverkeer niet toepasselijk, omdat „Helios" de tegenpraestatie, gevormd door deze aflossing van f 80.000,— niet heeft ontvangen bij of tengevolge van een rechtshandeling — de verkoop van hare onroerende goederen — waardoor of tengevolge waarvan het bezit (dier onroerende goederen) was verloren gegaan. De aflossing van die f 80.000,— moet derhalve geheel buiten de huidige rekening worden gelaten."

De Afdeling Rechtspraak stelde „Helios" in het ongelijk op grond van de volgende overwegingen:

> „O. dat — gelijk reeds aangegeven is en ook uit de daarop ter zitting gegeven toelichting blijkt — dat dit standpunt steunt op het betoog, dat weliswaar „Helios" ook door die aflossing is gebaat — een baattrekking, welke ook niet dan tegen beter weten in zou zijn te ontkennen — doch dat deze door die aflossing genoten baat ten deze buiten beschouwing dient te blijven, vermits zij niet draagt het karakter van een tegenpraestatie als bedoeld in art. 27 Besluit Herstel Rechtsverkeer E 100, waar zij niet is ontvangen *bij en tengevolge* van de rechtshandeling(en) terzake waarvan thans rechtsherstel wordt verzocht, t.w. niet is genoten *bij en tengevolge* van de verkopen der ten processe bedoelde percelen;
> O. dat „Helios" tot staving van haar betoog ter zitting van de Raad heeft naar voren gebracht, dat het overschot der in totaal uit die verkopen verkregen koopsommen — welker totaal bedraagt f 474.400,— nadat uit die totaal-opbrengst door de notarissen, te wier overstaan die verkopen hadden plaats gehad, rechtstreeks en onmiddellijke aflossingen op de hypotheek der Nationale waren gedaan tot een som van

f 202.000,— welk overschot daarna bedroeg f 272.400,—, door die notarissen, na aftrek van enige gebruikelijke bedragen voor hunne declaraties, verrekening van grondlasten als anderszins is overgemaakt aan meergenoemde Dr. Bodenheim enkele dagen later op zijn rekening bij de Twentsche Bank tot een totaal bedrag van f 248.512,24, waarna Dr. Bodenheim die som op 30 Juni 1943 via de Handel Mij. de Bary en Co. heeft laten overmaken naar Lippmann, Rosenthal & Co., kennelijk bij vergissing in de veronderstelling, dat het hier Joods vermogen betrof, welke vergissing later is hersteld door overmaking van het bedrag naar de Deutsch Revisions- und Treuhand A.G. Ten bewijze van hare stelling heeft ter zitting „Helios" een schriftuur geproduceerd, onder aanbod van verder bewijs van getuigen terzake.

Waar — aldus vervolgt „Helios" — dus op 30 Juni 1943 de opbrengst der panden I tot en met XI reeds uit het vermogen van Dr. Bodenheim was afgedragen aan Lippmann, Rosenthal & Co., volgt daaruit dat de later nog gedane aflossing op de hypotheek der Nationale ad f 80.000,— niet is te beschouwen als een tegenpraestatie of baat, welke „Helios" *bij of tengevolge* van de verkoop harer panden heeft ontvangen;

O. dat de Raad „Helios" in haar desbetreffend betoog niet volgt en in het midden gelaten kan worden, of door de vanwege „Helios" geproduceerde schrifturen het bewijs geleverd is van hare desbetreffende feitelijke posita dan wel daaromtrent nader bewijs door „Helios" zou kunnen worden geleverd;

O. dat toch, zelfs al zoude met absolute zekerheid zijn vast te stellen dat Dr. Bodenheim het door hem van de notarissen ontvangen saldo van de opbrengst der panden na aftrek van de daaruit door die notarissen rechtstreeks en onmiddellijk gedane hypothecaire aflossingen en na aftrek van enige andere gebruikelijke bedragen, wederom heeft overgemaakt naar Lippmann, Rosenthal & Co., dit nog niet zou rechtvaardigen de daaruit door „Helios" getrokken conclusie, dat derhalve de onwederspreekbaar door haar getrokken baat uit de aflossing der laatste f 80.000,— op de hypotheek der Nationale niet zou dragen het karakter van een door haar *tengevolge* der verkoop harer panden ontvangen tegenpraestatie;

O. dat immers die conclusie uitgaat van een door de Raad niet aanvaarde te enge uitlegging dier woorden in art. 27 Besluit Herstel Rechtsverkeer;

O. dat het immers aan geen twijfel onderhevig is, dat de aflossing der hypotheek — zij het in twee gedeelten — geschiedt is als gevolg daarvan, dat de opbrengst der verhypothekeerde panden daartoe ruim voldoende was en stellig althans ten dele, achterwege zou zijn gebleven, indien dat niet het geval geweest was, ook al zoude Dr. Bodenheim als Verwalter uit anderen hoofde in het bezit zijn geweest van tot die aflossing toereikende fondsen, die hij dan toch zeker niet ter verrijking van „Helios" zou hebben aangewend;

dat alzo — daargelaten welke gelden hij daartoe gebezigd heeft — in ieder geval „Helios" uitsluitend ten gevolge van de verkoop van meer bedoelde panden, deze vrij van hypotheek terugontvangt en de aflossing der gehele hypotheek voor haar een tegenpraestatie in de zin van lid 5 van art. 27 E 100 oplevert, zodat zij met terugbetaling van dit gehele bedrag moet worden belast;

O. dat waar derhalve naar redelijkheid en billijkheid die aflossing van f 80.000,— geacht moet worden te zijn een tegenpraestatie, welke „Helios" ten gevolge van de verkoop harer panden heeft ontvangen, dat bedrag dient te worden begrepen in de thans aan de orde zijnde afrekening en het door „Helios" tegen de bemiddelingsvoorstellen geopperde bezwaar is ongegrond, mitsdien de bemiddelingsvoorstellen in zoverre kunnen worden gevolgd;" enz.

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE

RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

DERDE JAARGANG

APRIL 1949

NUMMER

10

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ „DE HOFSTAD" SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3 DEN HAAG

TEL. [illegible] — GIRO 12789

DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VOORZITTER, SECRETARIAAT EN AFDELING ONROERENDE GOEDEREN:
VAN STOLKWEG 21 — 'S-GRAVENHAGE
TEL. 553625* (4 LIJNEN)-POSTREK. 507670

AFD. RECHTSPRAAK: KONINGINNEGRACHT 24, 'S-GRAVENHAGE.

TEL. CENTRALE GRIFFIE . . . 116031
GRIFFIE KAMER
'S-GRAVENHAGE 116032
SUBSTITUUT-GRIFFIERS . 116033
GRIFFIER 116034
CONCIERGE 116035

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE:
KEIZERSGRACHT 105 - AMSTERDAM C.
TEL. 42854 - 42510 - 42336 - 42233 - 42969

CENTRAAL BUREAU VOOR DE EFFECTENREGISTRATIE:
SINGEL 202 - AMSTERDAM
TEL. 41265 - 42691 - 42010/15

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN EN VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

HOOFDKANTOOR VAN HET NED. BEHEERSINSTITUUT, NEUHUYSKADE 94, S-GRAVENHAGE - TELEFOON 774535/39
POSTREKENING 86085

GEDELEGEERDEN DER AFD. ONROERENDE GOEDEREN, KONINGINNEGRACHT 24 — 'S-GRAVENHAGE
TELEF. 116036

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VERANTWOORDELIJK REDACTEUR:
MR. J. W. JOSEPHUS JITTA
VAN STOLKWEG 21 - 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 553625

ABONNEMENT PER JAAR *f* 12.—

UITGAVE VAN
DRUKKERIJ-UITGEVERIJ "DE HOFSTAD"
SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3
'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 773496 — POSTGIRO 12789

INHOUD VAN DIT NUMMER

MEDEDELINGEN VAN HET SECRETARIAAT VAN DE RAAD

Samenstelling van de Raad — Mutaties.

(Vgl. Orgaan II pag. 10—12, 42, 433, 529, 648; Orgaan III pag. 39, 125, 191).

Afdeling Effectenregistratie.

Aan de Heer C. F. Overhoff is ontslag verleend als lid van de afdeling.

UITSPRAKEN IN HOGER BEROEP VAN DE VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

INGEVOLGE ART. 11 LID 4 E 133

No. 52. **VOORZITTER VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL,** 19 Maart 1949. (Textor en Farwerck/N.B.I./de Bruin).

Verkoop van een wasserij aan een persoon wiens vermogen krachtens art. 10, lid 2, E 133, van rechtswege onder beheer stond. Het N.B.I. — dat zich tevoren zo goed mogelijk op de hoogte had gesteld van de politieke betrouwbaarheid van de aspirant-koper — kan geen verwijt treffen, maar de verkoop dient te worden vernietigd.

Post alia:

Overwegende, dat de beide door Textor en Farwerck aanhangig gemaakte appelrequesten bij één verweerschrift zijn beantwoord wegens connexiteit der beide zaken, zijnde dan ook deze beide verknochte zaken door Ons als één gevoegde zaak behandeld op Onze voornoemde eerste terechtzitting van 27 Januari 1948;

Overwegende, dat Ons ter voornoemde eerste terechtzitting is gebleken:

a. dat tussen Textor, die gedetineerd was en diens latere raadsman Mr. Frima geen normaal verkeer kon plaats vinden, zodat Mr. Frima eerst na Textor's ontslag uit de detentie zich ervan kon vergewissen of Textor — tot dan toe niet zijn cliënt, doch de werkgever van een informant van Mr. Frima, die hem iets over de thans-litigieuse verkoop mededeelde — al dan niet met die verkoop accoord ging, terwijl Textor nà zijn ontslag uit de internering in September 1946 blijkens de aan Ons overgelegde verklaring van zijn behandelend geneesheer J. C. Diehl, arts te 's-Gravenhage, van 12 September 1947, „de eerste maanden niet in staat (was) enig werk te verrichten of toezicht op zaken te houden";

b. dat bovendien twijfel aanwezig was, of omtrent de essentialia der bestreden verkoop de beide appellanten wel juist zijn ingelicht door het N.B.I., hetwelk op Onze voornoemde eerste terechtzitting voor het eerst heeft gedivulgeerd, voor welk bedrag *in wezen* de zaak „Burtel Express" aan partij de Bruin is verkocht;

Overwegende, dat Wij op de hierboven sub a en b genoemde en aan partijen ter voornoemde eerste terechtzitting medegedeelde gronden het door het N.B.I. gedane beroep op tardiviteit niet hebben kunnen aanvaarden voor zover betreft *Textor*, terwijl wat betreft *Farwerck* het onzeker is, wanneer hij van de verkoop kennis heeft gekregen, doch dit op zichzelf irrelevant is, niet alleen omdat de hierboven sub b genoemde grond reeds voldoende is voor de verwerping Onzerzijds van het tegen beide appellanten aangevoerde niet-ontvankelijkheidsmiddel, maar ook, omdat de ontvankelijkheid van Textor's appel met zich medebrengt, dat aan het N.B.I. en partij de Bruin hun belang bij de niet-ontvankelijkheid van Farwerck ontvalt;

.....;

Overwegende, dat Ons is gebleken, dat het N.B.I., alvorens de litigieuse verkoop-transactie met partij de Bruin aan te gaan, zich zo goed mogelijk op de hoogte heeft gesteld van de politieke betrouwbaarheid van partij de Bruin en Wij, gezien de door het N.B.I. bij deszelfs hierboven sub XI genoemde conclusie van antwoord van 7 Januari 1949 aan Ons overgelegde brief van de Politieke Opsporingsdienst te 's-Gravenhage van 24 October 1945, waarin — naar aanleiding van het verzoek van het N.B.I., gedaan bij brief van 23 October 1945, tot uitreiking aan partij de Bruin, door het N.B.I. benoemd tot bedrijfs-

leider van de Burtol Express, van een bewijs van politieke betrouwbaarheid — wordt medegedeeld, „dat ten nadeele van F. de Bruin, wonende Fahrenheitstraat 450 alhier, bij de Documentatie-afdeeling van den P.O.D. alhier niet bekend is", met het N.B.I. van oordeel zijn, dat op dit punt aan het N.B.I. geen verwijt kan treffen;

Overwegende, dat Wij Ons overtuigd houden, dat het N.B.I., indien het destijds op de hoogte ware geweest van hetgeen eerst in December 1948 aan het N.B.I. is gebleken omtrent de politieke gedragingen van partij de Bruin, welke tot gevolg hadden, dat zijn vermogen ingevolge het bepaalde bij artikel 10, lid 2, E 133, van rechtswege stond onder beheer van het N.B.I., zeker niet zou gedaan hebben, wat het destijds heeft gedaan, te weten: de litigieuse wasserij cum annexis verkopen aan partij de Bruin;

Overwegende, dat wij in het enkele feit van het Ons ten processe gebleken N.S.B-erschap van de Bruin in de ten processe aan Ons gebleken omstandigheden voldoende aanleiding vinden om de door het N.B.I. geëffectueerde verkoop aan de Bruin onjuist te achten en te vernietigen;

Overwegende, dat Wij voorts nog willen opmerken, dat ook de noodzakelijkheid dezer verkoop-transactie op het moment, waarop zij plaats had, naar Onze mening niet bestond, aangezien op dat moment de zaak reeds dermate winstgevend was, dat het belang van het beheerde vermogen veeleer een aanhouden dan een afstoten van dit winstgevende vermogensobject medebracht;

Enz.

AFDELING RECHTSPRAAK

Uitspraken

Het nummer waaronder volledige publicatie in Na-Oorlogse Rechtspraak heeft plaats gevonden wordt onder elke uitspraak vermeld.

Diverse vorderingen ex artt. 23 e.v. E 100.

No. 866. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 30 October 1948. (Mrs. Kollewijn, Duyfjes en Block).

Gerequestreerde is door de betaling van de koopsom voor het door verzoeker aan gerequestreerde verkochte aandelenpakket aan de Vermögensverwaltungs- und Rentenanstalt rechtsgeldig gekweten, daar geen redenen aanwezig zijn voor toepassing van art. 33, 3de lid, K.B. E 100.
Rechtsbetrekking van koop en verkoop gewijzigd door verhoging van de koopprijs.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1365.

No. 867. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 25 Oct. 1948. (Mrs. Jhr. van der Does de Willebois, Dijksterhuis en Baron van Haersolte).

De Spaarbank had tijdens de bezetting geen gebruik mogen maken van de volmacht ex art. 1223, 2de lid, B.W., om tot veiling van de hypothecair verbonden percelen over te gaan wegens achterstand in de rentebetaling, aangezien de Spaarbank wist, dat de Joodse eigenaar buiten zijn schuld van zijn eigendom was beroofd en een batig saldo hem niet ten goede zou komen. Geen reden om de gehouden verkoop en de daarop gevolgde transacties ongedaan te maken, daar de kopers geen verwijt treft. Het door de Spaarbank aan verzoeker te verlenen rechtsherstel zal derhalve hebben te bestaan in schadevergoeding.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1366.

No. 868. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 31 Mei 1948. (Mrs. Tabingh Suermondt, De Flines en Scholtens).

Rechtsherstel ten aanzien van een onroerend goed, geëxecuteerd door de hypotheeknemer ingevolge art. 1223 B.W. afgewezen.
De hypotheeknemer de „Vesta" had voor de belangen van haar polishouders te waken en kon zich niet veroorloven voornamelijk op het belang van haar debiteur te letten. Hierdoor is de goede trouw van de koper van het onroerend goed komen vast te staan. Verzoek afgewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1367.

No. 869. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 4 Januari 1949. (Mrs. Prof. Houwing, Verveen en van Rijn van Alkemade).

Voor de erkenning ener vordering tegen de Stichting Winterhulp is de weg van art. 25 e.v. E 133 voorgeschreven.
Het feit, dat de nietigheid van de gedane schenkingen door het N.B.I. is erkend brengt niet mede, dat de Raad de gevolgen daarvan regelt.
Onbevoegdverklaring om van de vordering kennis te nemen.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 25; Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 23.) N.R. No. 1368.

No. 870. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 14 Dec. 1948. (Mrs. Prof. Houwing, Verveen en van Rijn van Alkemade).

Verzoekster, Hugo Stinnes Industries Inc., ontvankelijk verklaard in haar verzoek tot herziening van een beslissing, gegeven in de zaak N.V. Muron tegen de Staat.
Het verzoek afgewezen, omdat nu de N.V. Muron destijds vrijelijk verkozen heeft, hare schepen aan een vijandelijke vennootschap te verhandelen om de finantiële nadelen van vordering, waaraan alle Nederlandse eigenaren van transportmiddelen in bezettingstijd bloot stonden te ontgaan, het onredelijk zou zijn haar thans in de eigendom te herstellen.
(Zie N.R. 1189).

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1369.

Vorderingen tot teruggave van verkochte handelszaken of roerende goederen.

No. 871. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 13 Sept. 1948. (Mrs. Jhr. van der Does de Willebois, Dijksterhuis en Polderman).

De Raad is in het algemeen geneigd goede trouw bij kopers op veilingen aan te nemen, doch neemt als regel een ander standpunt in ten aanzien van de koper op kunstveilingen in het algemeen en van de koper op veilingen van Van Marle en Bignell in het bijzonder.
Het was bij kopers op deze veilingen algemeen bekend, dat bij v. Marle en Bignell veel zogenaamd vijandelijk Joods kunstbezit werd verkocht, zodat aan kopers op die veilingen de eis gesteld mocht worden, zich terdege van de herkomst te overtuigen of zich van kopen te onthouden.
Gerequestreerde's beroep op goede trouw verworpen en vordering tot afgifte zonder enige tegenprestatie toegewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1373.

Vorderingen met betrekking tot huwelijksgoederen- en erfrecht.

No. 872. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 29 April 1948. (Mrs. Sluis, Raedt en Köster).

De Raad is onbevoegd kennis te nemen van een verzoek tot nietigverklaring van een echtscheiding, zijnde dit geen vermogensrechtelijke rechtsbetrekking.
De Raad is wel bevoegd kennis te nemen van de vermogensrechtelijke gevolgen uit de echtscheiding en deling der goederen tussen partijen tot stand gebracht.
Vordering ontzegd omdat de feitelijke grondslag niet is bewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 23.) N.R. No. 1370.

Vorderingen tot herstel van arbeidsovereenkomsten, c.q. tot schadeloosstelling

No. 873. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 7 Juni 1948. (Mrs. Boll, v. d. Loos en Romein).

De onderwerpelijke dienstbetrekking is volledig in stand gebleven, zodat in casu de artt. 23 e.v. E 100 toepassing missen.
Verzoeker zal zich ten aanzien van zijn vordering dienen te wenden tot de gewone rechter.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1371.

Vorderingen met betrekking tot verzekeringsovereenkomsten.

No. 874. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK LEEUWARDEN,** 30 Juni 1948. (Mr. Okma).

Naast de regeling van het N.B.I. betreffende de beëindiging van overeenkomsten afgesloten met vijandelijke verzekeringsmaatschappijen, zoals gepubliceerd in de Stct. 1945 No. 137 en 1946 No. 39, staat het aan verzekerden vrij aan de Afdeling Rechtspraak algehele vernietiging van de overeenkomst van verzekering te vragen. De overeenkomsten gesloten door de N.S.B.-burgemeester van Harlingen met de gerequestreerde maatschappijen nietig verklaard.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1375.

Vorderingen met betrekking tot onroerende zaken; hypothecaire vorderingen.

(Zie ook Nos. 867 en 868).

No. 875. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 30 Nov. 1948. (Mrs. Kollewijn, Prof. Duyfjes en van Vrijberghe de Coningh).

Het rechtsherstel van verzoeker moet als één geheel worden beschouwd. Van het bedrag waardoor verzoeker is gebaat door het te niet gaan van de hypothecaire schuld, moet worden afgetrokken de vergoeding voor de schade door verzoeker geleden door het optreden van gerequestreerde Bürgdorff (Verwalter).
Verzoeker heeft rechtens alleen te maken met gerequestreerde Bürgdorff en niet met de Centrale.
Het beroep van de Centrale op haar goede trouw verworpen.
De kwade trouw van de haar opgedrongen bestuurders moet in ieder geval aan de Centrale worden toegekend ten aanzien van handelingen, door deze bestuurders verricht, die de Centrale zelf niet als volkomen nietig wenst te beschouwen.
Zaak ter verdere afdoening terug verwezen naar de notaris-bemiddelaar.

(Zie N.R. No. 1153).

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23a e.v., 27.)
N.R. No. 1377.

Appel van beslissingen Ned. Beheersinstituut

No. 876. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 11 Sept. 1948. (Mrs. Jhr. Dr. Calkoen, van Hinloopen Labberton en Karni).

Beslissing van het N.B.I., waarbij afgifte van een non-enemy-verklaring is geweigerd, bekrachtigd.
Appellant hersteld in zijn recht op pensioen en te dien aanzien de beslissing van het N.B.I., waarbij het verzoek tot toepassing van art. 34, lid 1, sub d, is geweigerd, vernietigd, onder de voorwaarde, dat appellant zijn gescheiden echtgenote machtigt tot in ontvangstname van het pensioen ten einde dit te doen strekken voor het levensonderhoud van haar en de uit het huwelijk gesproten kinderen.
Beslissing van het N.B.I. waarbij afgifte van een non-enemy-verklaring is geweigerd aan de gescheiden echtgenote van appellant, Hollandse van geboorte, vernietigd, met bevel aan haar een verklaring als bedoeld in art. 34, lid, sub f, af te geven.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 34, lid 1 sub d en f.)
N.R. No. 1376.

No. 877. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK GRONINGEN, 15 Oct. 1948. (Mrs. Prof. van der Pot, Prof. Beekhuis en Dorhout).

Iemand, die de Nederlandse nationaliteit heeft behouden ingevolge het K.B. D 16 kan geen vreemdeling zijn als bedoeld in art. 9 van de Vreemdelingenwet 1849, doch zulks sluit niet in, dat hij geen vijandelijk onderdaan is in de zin van het Besluit E 133.
De toepassing van het K.B. D 16 dient te wijken voor het bepaalde in het K.B. E 133, indien de strekking daarvan hiermede onverenigbaar is.
Appellant is in ieder geval Duitser geweest vóór het in werking treden van het Besluit D 16 (4 Juni 1943) en was dus na 10 Mei 1940 vijandelijk onderdaan.
Het vermogen van appellant is krachtens art. 3 E 133 in eigendom op de Staat overgegaan en valt niet onder de vorderingsbeschikking, zodat de desbetreffende beslissing van het N.B.I. zinledig is.
(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 2, 3; (Besluit van 22 Mei 1943 (D 16) art. 1.) N.R. No. 1378.

Gevallen van onbevoegdverklaring

(Zie ook Nos. 869, 873 en 879).

No. 878. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK UTRECHT, 3 Sept. 1948. (Mrs. de Boer, Prof. Dorhout Mees en van Regteren Altena).

De door het Beheersinstituut ingevolge art. 99, lid 4, E 100, benoemde bestuurders ener rechtspersoon zijn ten aanzien van het erkennen ener vordering niet onderworpen aan een beslissing van het Beheersinstituut. Noch aan de Raad noch aan het Beheersinstituut is de bevoegdheid toegekend in het bestuur zelf in te grijpen, nadat de bestuurders zijn benoemd, behalve voor het geval voorzien in art. 103, lid 2, E 100.
Uit de al of niet erkenning van de vordering door het Beheersinstituut kan geen enkel rechtsgevolg voortvloeien, zodat verzoeker bij de vernietiging van een uitspraak daaromtrent van het B.I. geen enkel belang heeft.
Verzoeker kan zich voor de erkenning zijner vordering wenden tot de gewone rechter.
Verzoeker niet ontvankelijk verklaard in zijn beroep.
(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 18, 99, 103.)
N.R. No. 1372.

Diverse beslissingen.

Zie ook No. 870.

No. 879. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK GRONINGEN, 17 Sept. 1948. (Mrs. Prof. van der Pot, Prof. Beekhuis en Dorhout).

Het vermogen van requestrant heeft ingevolge art. 10 van het K.B. E 133 onder beheer gestaan van het N.B.I.
Van het vonnis der Arnhemse Kamer d.d. 17 Februari 1947 had het N.B.I. herziening kunnen vragen, of de door het N.B.I. aangestelde beheerder.
Requestrant, wiens vermogen tot 13 Juni 1947 onder beheer heeft gestaan, heeft zelf nimmer de bevoegdheid gehad herziening te vragen, daar de termijn hiervoor op 19 Mei 1947 was geëindigd.
Het feit, dat requestrant gedetineerd is geweest en eerst op 3 Juli 1947 van het vonnis heeft kennis genomen, kan derhalve buiten beschouwing blijven.
Verzoeker niet ontvankelijk verklaard.
(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 143.) N.R. No. 1374.

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE

Uitspraken der Afdeling op grond van de bepalingen van Hoofdstuk IV van het Besluit Herstel Rechtsverkeer. (E 100)

No. 62. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 6 Januari 1949 (Mr. J. G. de Vries).

Het aftreden van requestrant als directeur der N.V., de benoeming van gerequestreerde in deze functie en de verkoop van dertien aandelen in de N.V. door requestrant aan gerequestreerde moet worden beschouwd als een te voren beraamd geheel en te hebben plaats gevonden op grond van de toen bestaande bijzondere omstandigheden.
Gerequestreerde moet zich bewust zijn geweest dat na de bevrijding de redelijkheid zou eisen dat requestrant zijn aandelen terugkreeg. Al zou gerequestreerde ooit aannemelijk kunnen maken dat hij de aandelen volkomen te goeder trouw van requestrant had verkregen, dan nog moet teruggave der aandelen worden bevolen omdat deze voor requestrant een aannemelijk hogere waarde hebben dan voor gerequestreerde.
Dit klemt te meer nu requestrant krachtens art. 4 van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945 als werknemer herplaatst is.
Herstel van de oude toestand ten aanzien van de aandelen.

In de zaak:

Arnold van Dam, wonende te Haren (bij Groningen), Dilgtweg 16.

Gemachtigde: *Mr. D. Simons* te 's-Gravenhage, Hooistraat 7.

contra:

D. S. Bakker, wonende te Groningen, Parkweg 12.

Gemachtigde: *Mr. K. Jansma,*

heeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie de navolgende beslissing gegeven:

Tussen partijen bestaat een geschil over 13 aandelen op naam ad f 1000.— in de Herenkledingfabriek voorheen Wed. N. A. van Dam en Zn. N.V. te Groningen genummerd A no. 6; B nos. 121 tot en met 132.

Ten tijde der bezetting was requestrant eigenaar van 1/3 deel plus één van de uitgegeven aandelen en bezaten Mevr. de Wed. W. J. van Dam-Jager en haar kinderen 2/3 deel min één van de uitgegeven aandelen. Enig directeur was van Dam voornoemd. Van Dam was Jood; de weduwe van van Dam arisch.

In de algemene vergadering van 5 October 1940 werd als directeur benoemd D. S. Bakker, gerequestreerde; in de buitengewone algemene vergadering van 14 December 1940 werd goedgekeurd, dat A. van Dam zijn dertien aandelen, thans in geschil, overdroeg aan D. S. Bakker voor f 7.500,— en ten slotte trad enige maanden later A. van Dam als directeur af.

Na de bevrijding is door het Nederlandse Beheersinstituut Mr. J. Olgers, advocaat en procureur te Groningen, benoemd tot beheerder over het vermogen der Herenkledingfabriek voorheen Wed. N. A. van Dam en Zn. N.V.; D. S. Bakker verloor zijn positie als directeur en van Dam werd ex art. 4 van het Buitengewone Besluit Arbeidsverhoudingen 1945 door de beheerder als werknemer herplaatst. De litigieuze aandelen bevinden zich thans in handen van de Heer H. Streuper, H. W. Mesdagplein 15 te Groningen als bewaarnemer, nadat de Voorzitter van de te Groningen gevestigde Kamer van de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel, rechtsprekende in kort geding, onmiddellijke voorziening bij voorraad d.d. 4 Juli 1947 had getroffen, dat A. van Dam als rechtmatig aandeelhouder kan optreden en alle rechten kan uitoefenen, verbonden aan het bezit van de aandelen in kwestie.

Thans vraagt A. van Dam nietigverklaring van de verkoop dier aandelen aan D. S. Bakker en teruggave daarvan aan hem op grond van artt. 23, sub-

sidiair 27, lid 2, van het Besluit E 100, aanvoerende dat de aanstelling van Bakker en het aftreden van van Dam als directeur, samenhangende gebeurtenissen waren, ten doel hebbende om te komen tot een schijn-arisering der vennootschap; dat in ieder geval de aandelen voor van Dam een aanmerkelijk grotere waarde hebben dan voor Bakker, omdat van Dam met de aandelen van Bakker er bij weer zijn vroegere, belangrijke, invloed op de gang van zaken terug zou krijgen, gelijk hierboven uiteengezet.

De Afdeling is van oordeel, dat het drietal gebeurtenissen, waarvan hierboven sprake is, beschouwd moet worden als één, te voren beraamd, geheel en te hebben plaats gevonden onder invloed van de toen bestaande bijzondere omstandigheden; men kende de maatregelen, die reeds in Duitsland zelf en daarna in andere bezette landen tegen de Joden genomen waren en verwachtte met reden dezelfde hier te lande. Volgens gerequestreerde was er een tweede directeur nodig, doch dit argument is weinig overtuigend, waar uit zijn eigen schrijven aan de Afdeling van 24 April 1948 valt af te leiden, dat ten tijde van zijne benoeming de verkoopmogelijkheden, eerst sinds kort weer beter waren geworden, terwijl over de omvang der zaken niets naders is medegedeeld. En wanneer het verder juist is, dat de verkoop der aandelen plaats vond omdat van Dam geldgebrek had, dan was de koopprijs, op zichzelf al niet hoog, wel bijzonder laag, doordat van Dam dientengevolge een z.g. sperminoriteit verloor. Ten slotte is noch met het een, noch met het ander, het aftreden van van Dam verklaard, want in de voorstelling van gerequestreerde waren juist twee directeuren nodig en gaf van Dam, die geldgebrek had, een bezoldigde positie op, zonder directe noodzaak.

Wèl staat vast, dat van Dam bij zijn bedanken als directeur f 10.000,— uitbetaald kreeg, doch dit is geen bedrag, dat evenredig is aan het prijsgeven ener directeurs-positie.

Doordat van Dam een aantal aandelen behield was de arisering niet volkomen, doch heeft hij waarschijnlijk uitsluitend gelet op het verlies zijner machtspositie en dit voldoende geacht.

Hoe het ook zij, Bakker moet zich toch bewust zijn geweest dat na de bevrijding de redelijkheid zou kunnen eisen dat van Dam zijn aandelen terugkreeg: in ieder geval trok hij te zeer partij van de voor van Dam ongunstige tijdsomstandigheden.

Mocht echter Bakker ooit aannemelijk kunnen maken, dat hij de aandelen volkomen te goeder trouw — de verkrijging „onder bezwarende titel" staat vast — van van Dam heeft verkregen, het bewijs daarvan rustte echter op Bakker en dit bewijs heeft hij niet geleverd —, dan nog moet de teruggave der aandelen aan van Dam worden bevolen, omdat deze voor hem een aanmerkelijk grotere waarde hebben dan voor Bakker. Na hetgeen hierboven omtrent de verhoudingen in de vennootschap is gezegd, is dit duidelijk.

Dit klemt te meer nu van Dam thans weer volledig directeur is. Hij is door de beheerder, als boven reeds gezegd, krachtens art. 4 van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 145 herplaatst als werknemer. Die herplaatsing was verplicht en naar de bewoordingen zowel als naar de bedoeling van dat Besluit krijgt de werknemer zoveel mogelijk zijn vroegere positie terug. Dat van Dam voor de toekomst met minder genoegen zou hebben genomen, blijkt niet. Na zijn herplaatsing verkeerde hij in volkomen dezelfde positie als iedere directeur van een onder beheer staande naamloze vennootschap. En na opheffing van het beheer waren de beperkingen door het beheer aan zijn directeurschap verbonden, opgeheven. Door zijn herplaatsing werd hij bestuurder, in casu slechts een andere omschrijving van zijn positie. Het is niet in te zien waarom hier toepassing van art. 99 van het Besluit E 100 nog nodig was om van Dam zijn vroegere functie te verschaffen. In dit geval komt dit artikel niet aan de orde. De raadsman van gerequestreerde spreekt er van, dat art. 4 bovengenoemd slechts „administratief" is bedoeld. Het is niet duidelijk in tegenstelling waarmede dit is gedacht. De bewoordingen van art. 4 geven geen aanleiding om, zonder meer, te denken aan een beperkte herbenoeming, integendeel.

Op grond van het bovenstaande moet de oude toestand ten aanzien van de aandelen worden hersteld.

De Afdeling beslist derhalve als volgt:

I. Verklaart nietig de verkoop en overdracht van de bovengenoemde dertien aandelen door requestrant aan gerequestreerde.

II. Verstaat dat requestrant daarvan eigenaar is, behoudens de rechten van derden, welke bij de effectenregistratie mochten blijken te bestaan.

III. Bepaalt dat requestrant gerechtigd is overschrijving van de aandelen te zijne name, zonder nadere medewerking van gerequestreerde te vorderen en afgifte van de aandeelbewijzen te vragen onder gehoudenheid van al wie dit aangaat om ter zake de nodige medewerking te verlenen.

IV. Bepaalt dat requestrant aan gerequestreerde zal betalen de som van f 7.500,—.

V. Veroordeelt gerequestreerde in de kosten, aan de zijde van requestrant tot op heden vastgesteld op f 200,—.

No. 63. **RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie,** 25 Januari 1949. (Mr. G. L. van Oosten Slingeland).

Requestrante's overleden echtgenoot heeft het bezit van een hem in Mei 1940 in eigendom toebehorend effect verloren als gevolg van een maatregel van de bezetter waarvan later de ongeldigheid is uigesproken.
Gebleken is dat gerequestreerde het effect niet in eerste of tweede hand heeft verkregen van de instelling die zich in 1941 ten onrechte gerechtigd heeft geacht dit effect te verkopen toen het nog aan requestrante's rechtsvoorganger toebehoorde; uit een verklaring van een commissionnair in effecten blijkt dat gerequestreerde het effect in September 1943 heeft verkregen van iemand ten aanzien van wie niet vermoed kon worden dat deze het op onrechtmatige wijze verkregen had en van wie veeleer aangenomen kon worden dat hij een goed werk deed door het te verkopen.
Door requestrante is geen argument van betekenis te berde gebracht waarom gerequestreerde had moeten begrijpen dat het bezit voor de eigenaar door een onrechtmatige handeling was teloorgegaan of wat er met het aandeel was geschied sinds de rechtsvoorganger van requestrante het bezit had verloren.
Goede trouw van gerequestreerde aannemelijk gemaakt, derhalve geen herstel in de eigendom van requestrante.

BESLISSING.

Inzake:

Mevrouw Weduwe E. J. Frank, wonende te Luxemburg, Boulevard Royal 33, *requestrante.*

Gemachtigde: *Mr. F. H. van Nierop,* bankbeambte te Amsterdam

contra:

F. Lankamp, wonende te Amsterdam, Olympiaplein 34, *gerequestreerde.*

Geeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie, de volgende beslissing:

Verzoekster stelt dat het aandeel à f 100.— in de Handel- en Industrie Maatschappij Bogota No. 81568 op 4 Augustus 1941 te Amsterdam tegen de koers van 125½ % door tussenkomst van Lippmann, Rosenthal & Co. te Amsterdam, verkocht is ter uitvoering van een verkoop opdracht van de voormalige Handelsbank A. G. te Luxemburg; dat die Handelsbank A. G. handelde in opdracht van een Nazicommissaris benoemd door het Bestuur van het vermogen van Joden en Emigranten; dat die verkoop oplevert een handeling van beroving door de Duitse bezetter;

waarom zij heeft verzocht, dat zij zal worden hersteld in de eigendom van genoemd aandeel;

Gerequestreerde heeft hiertegen aangevoerd:

dat hij genoemd aandeel op 21 September 1943 op eerlijke wijze gekocht

heeft van de heer G. de Jongh, commissionnair in effecten te Amsterdam tegen de koers van 310 %; dat hij dit stuk kocht op zijn verzoek, daarmede onderduikers steunende, die deze fondsen bezaten; dat de heer G. de Jongh bij ons welbekend is als een betrouwbaar commissionnair, die illegaal werk verrichtte;

waarom hij kennelijk heeft bedoeld te verzoeken, dat voornoemde vordering zal worden afgewezen;

Gerequestreerde heeft niet betwist, dat wijlen de echtgenoot van requestrante in Mei 1940 eigenaar was van genoemd aandeel en dat deze het bezit ervan verloren heeft als gevolg van een maatregel van de bezetter in Nederland, waarvan later de ongeldigheid is uitgesproken.

Bij art. 53 van het K.B. E 100 tot Herstel van het Rechtsverkeer, zoals dit sedert is gewijzigd, is bepaald voor zover ter zake dienende:

Behoudens het bepaalde in art. 56 verleent de Afdeling Effectenregistratie erkenning van de eigendom aan hem, ten name van wien als tegenwoordige bezitter, aanmelding van een effect heeft plaats gevonden, behalve e) wanneer met betrekking tot het effect een aanvraag om herstel van recht heeft plaats gevonden.

In de in het vorig lid onder e) bedoelde gevallen wordt degene ten name van wien als tegenwoordige bezitter aanmelding heeft plaats gehad, slechts als eigenaar erkend, voor zover aannemelijk wordt gemaakt, dat hij c) het effect na 9 Mei 1940 te goeder trouw onder bezwarende titel heeft verkregen;

Bij de behandeling der zaak is gebleken, dat gerequestreerde genoemd aandeel zeker niet heeft verkregen in eerste of tweede hand van de instelling, die zich ten onrechte gerechtigd heeft geacht om genoemd aandeel toen het nog in het bezit was van de rechtsvoorganger van requestrante te verkopen, welke verkoop in 1941 heeft plaats gehad;

Gerequestreerde heeft door overlegging van een verklaring van een gevestigd commissionnair in effecten te Amsterdam, bewezen, dat hij in September 1943 à 310 % het aandeel verkreeg van iemand ten aanzien van wien niet vermoed kon worden, dat deze het op onrecthmatige wijze verkregen had, en van wien veeleer vermoed kon worden, dat hij een goed werk deed door het te verkopen;

Requestrante heeft generlei argument van betekenis te berde gebracht waarom gerequestreerde bijvoorbeeld aan de hand van koers of tijdstip van verkrijging, had moeten begrijpen, dat het bezit van het aandeel voor de eigenaar was teloorgegaan door een onrechtmatige handeling, of wat er met het aandeel geschiedde, sinds de rechtsvoorganger van requestrante het bezit verloor;

Aan te nemen is, dat gerequestreerde geslaagd is in het aannemelijk maken, dat hij na 9 Mei 1940 te goeder trouw onder bezwarende titel het aandeel verkregen heeft, en hem zal erkenning in de eigendom verleend moeten worden, wat medebrengt, dat aan requestrante geen herstel in de eigendom verleend kan worden;

Van enige aanleiding om aan de erkenning van het eigendomsrecht van gerequestreerde een last of voorwaarde te verbinden is niet gebleken en dit is door of namens requestrante ook niet gevraagd.

Mitsdien beslist de Afdeling:

Erkent het eigendomsrecht van gerequestreerde op het aandeel à f 100.— in de Handel- en Industrie Maatschappij Bogota No. 81568 en wijst het verzoek van requestrante af;

Bepaalt dat het inleveringskantoor, hetwelk bij de aanmelding zijn bemiddeling verleende, verplicht is — voorzover geen buiten het Besluit Herstel Rechtsverkeer gelegen voorschriften of omstandigheden zich daartegen verzetten — het couponblad van voornoemd effect op 25 April 1949 uit te leveren aan de tegenwoordige bezitter, dan wel aan degeen, die daarop krachtens een aan het inleveringskantoor bekende rechtsverhouding, waarin hij tot de tegenwoordige bezitter staat, aanspraak kan maken, een en ander met dien verstande, dat deze uitlevering achterwege zal blijven, indien voor bovengenoemde datum door de Afdeling Effectenregistratie aan het inleveringskantoor mededeling wordt gedaan van een tegen de onderhavige beslissing ingesteld beroep bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel in welk laatste geval het effect slechts mag worden uitgeleverd, nadat de Afdeling Rechtspraak over dit beroep zal hebben beslist;

Veroordeelt requestrante in de kosten der procedure aan zijde van gerequestreerde begroot op f 30.—.

No. 64. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 8 Oct. 1948. (Mr. A. Hilbingh Prins).

Art. 52 E 100 draagt aan de Afdeling op met betrekking tot alle effecten, ten aanzien waarvan een aanvraag om herstel van recht is gedaan, te verrichten hetgeen volgens de Afdeling nodig is ter vaststelling van de rechtsverhoudingen met betrekking tot het effect. De Afdeling is derhalve bevoegd tot kennisneming van een geschil t.a.v. effecten, waarvan verzoeker in het najaar van 1945 het bezit heeft verloren.

Inzake:

J. W. J. Blonk, verzoeker.

Gemachtigde: *Mr. C. J. Colijn,*

contra:

M. M. Wolf, verweerder.

Gemachtigde: *Mr. J. Lubbers,*

geeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie, betreffende 40 aandelen N.V. Automobielgarage en exploitatiemaatschappij „Witte Brug", Nrs. 1/40, de navolgende beslissing.

Gezien de stukken;

Gehoord partijen;

ten aanzien van de bevoegdheid:

Overwegende, dat verzoeker de stelling verdedigt, dat hij op 1 Maart 1940 door koop en levering is geworden eigenaar van 39 der voormelde aandelen en toen reeds (sedert 10-5-'39) was eigenaar van het 40ste en dat hij het bezit van alle 40 aandelen heeft verloren doordat verweerder deze in het najaar van 1945 onder zich heeft genomen, sedert dien als zijn eigendom heeft beschouwd en te zijnen name ter registratie heeft aangemeld;

Overwegende, dat artikel 52 van het Besluit E 100 aan de Afdeling met betrekking tot alle effecten ten aanzien van welke een aanvraag om herstel van recht is gedaan opdraagt te verrichten hetgeen volgens de Afdeling nodig is ter vaststelling van de rechtsverhoudingen met betrekking tot het effect, zodat de Afdeling bevoegd is van deze zaak kennis te nemen;

In conventie en in reconventie:

Overwegende, dat partijen het eens zijn, dat het voormelde 40ste aandeel eigendom is van verweerder, zodat het meningsverschil over de wijze waarop dit eigendomsrecht is ontstaan buiten beschouwing kan blijven;

Overwegende, dat vaststaat, dat de overige 39 aandelen sedert 11-5-'39 door koop en levering van Kalkman waren eigendom van verweerder en door de overgelegde overeenkomst van 1-3-'40 bewezen is, dat verweerder toen deze 39 aandelen aan verzoeker heeft verkocht en geleverd, zodat verzoeker dientengevolge toen van die aandelen eigenaar werd;

Overwegende, dat verweerder hiertegen aanvoert, dat het bewijsstuk, waaruit eigendomsovergang blijkt, enkel zou zijn opgemaakt om de bezetter een rad voor de ogen te draaien en dat partijen geen werkelijke koop en verkoop en levering van de aandelen hebben bedoeld, hetgeen echter door verzoeker wordt ontkend, zodat verweerder zijn stelling zal moeten waar maken;

Overwegende dienaangaande, dat verweerder een aantal beweringen in de stukken heeft vermeld, die van elk bewijs ontbloot zijn gebleven of in geen enkel opzicht tot de zaak dienen en een aantal geschriften heeft overgelegd waaruit echter niets blijkt, dat tot het bedoeld bewijs zou kunnen strekken; dat echter enkele overgelegde stukken een nadere bespreking nodig maken, te weten de mededelingen van derden (Audier en de Jong) waarin staat ver-

meld, dat verzoeker de verweerder ook na 1-3-'40 als eigenaar van de zaak beschouwde;

Overwegende, dat de Afdeling aan deze schriftelijke verklaringen, afgegeven door hen, die in dienst stonden van verweerder geen grote waarde kan toekennen, te minder nu het niet uitgesloten is, dat verzoeker (blijkens de overgelegde stukken gewend verweerder, die èn als aandeelhouder èn als schuldeiser van de vennootschap en haar directeur in privé belang bij de onderneming had en die dit belang na de bevrijding door een lening nog vergrootte, regelmatig op de hoogte te houden van de gang van zaken in het bedrijf en zich bewust van zijn aansprakelijkheid jegens verweerder) tegenover derden zich kan hebben uitgelaten in de zin als in de brieven vermeld zonder daardoor een erkenning van het eigendomsrecht van zekere aandelen te willen geven;

Overwegende, dat als vaststaande hiertegenover staat:

a. dat partijen op 16 Januari 1941 de onroerende goederen van de vennootschap hebben verbonden tot meerdere waarborg voor de betaling van al hetgeen verweerder van verzoeker in privé te vorderen heeft of te eniger tijd zal blijken te vorderen te hebben tot een beloop van f 50.000,— met renten en kosten;

b. dat verweerder op 6 November 1947 aan de Nederlandse Handelmaatschappij N.V. te 's-Gravenhage in eigendom heeft overgedragen zijn vordering op verzoeker ten bedrage van f 30.000,—

terwijl partijen het er over eens zijn, dat verweerder slechts f 30.000,— van de f 50.000,— heeft verschaft en dat de f 30.000,— zijn dezelfde vordering als die genoemd met het cijfer van f 29.110,44 in de overeenkomst van 1-3-'49;

Overwegende, dat hieruit volgt, dat verweerder de overeenkomst van 1-3-'40 nog op 6 November 1947 heeft beschouwd als een geldige en het hierin gelegen bewijs sterker is dan de voormelde beweringen die derden aan verzoeker in de mond leggen;

Overwegende, dat het nu wel mogelijk is, dat verweerder uit vrees voor maatregelen tegen de Joden, die hij voorzag, dat in de toekomst ook in Nederland zouden worden genomen, de op 1-3-'40 gedat. overeenkomst in Aug. 1940 heeft aangegaan, maar ook deze omstandigheid niet aantoont, dat de overeenkomst „voor de leus" werd aangegaan, daar het sluiten daarvan geredelijk verklaard kan worden uit de op voormelde vrees van verweerder steunende wens om zijn belang als aandeelhouder om te zetten in dat van schuldeiser, die eerst later, wellicht pas na het einde van de oorlog, betaald behoefde te worden, welke wens mede zou verklaren zijn tegemoetkomende houding jegens zijn schuldenaar, zich uitend in het niet ontvangen van de in de overeenkomst genoemde afbetaling van f 2.000,— en het niet vervolgen van zijn nalatige schuldenaar;

Overwegende, dat dan ook de Afdeling aan de nu beweerde bedoelingen van verweerder en de datum van het aangaan van de overeenkomst geen beslissende betekenis ten aanzien van het op verweerder rustende bewijs kan toekennen, omdat daaruit niet blijkt, dat de overeenkomst een schijncontract was;

Overwegende, dat de Afdeling verweerder dus niet geslaagd acht in het bewijs, dat de overeenkomst van 1-3-'40 een schijnovereenkomst was en partijen aan die overeenkomst houdt;

In reconventie:

Overwegende, dat uit het in conventie besprokene volgt, dat verzoeker dient te worden hersteld in zijn eigendommen van 39 aandelen, zodat de in reconventie gedane vordering niet kan worden toegewezen;

Rechtdoende: enz.

No. 65. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 7 Februari 1949. (Mr. N. Peereboom).

Nadat requestrante bij beslissing der Afdeling is hersteld in de eigendom van een effect, vraagt zij dat gerequestreerde in een aanvullende beslissing zal worden veroordeeld tot betaling van al

hetgeen op het onderhavige effect is uitgekeerd. Deze aanvulling kan worden verleend, omdat de Afdeling aldus had moeten beslissen ook zonder dat daarom in het inleidend request was verzocht. Omtrent de kosten der procedure kan alleen een uitspraak worden gegeven wanneer een verzoek daartoe bij inleidend request, althans vóór de beslissing is gedaan.
Omdat uit het aanvullend verzoekschrift niet blijkt van de in art. 71, lid 3, E 100, bedoelde onmogelijkheid tot afgifte kan omtrent de toepasselijkheid van genoemd artikel slechts een voorwaardelijke beslissing worden gegeven.

L. Hedeman-Wolff, Hotel de Gouden Leeuw, Grotestraat, Almelo, *requestrante.*

Gemachtigde: *Mr. E. Gerzon*

contra:

D. H. Geersen-Steffens, Oude Huizerweg, te Valkeveen, *gerequestreerde.*

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie;

Gezien haar beslissing van 14 October 1948, gewezen tussen requestrante en gerequestreerde, waarbij is bepaald, dat requestrante in het bezit wordt hersteld van een certificaat van aandeel f 1000,— De Twentsche Bank No. 582;

Gezien een verzoekschrift d.d. 9 November 1948, ingediend door Mr. K. J. Edersheim, als gemachtigde van requestrante, waarin alsnog aanvulling van voornoemde beslissing wordt gevraagd en wel in dien zin, dat gerequestreerde alsnog zal worden veroordeeld tot betaling aan requestrant van al hetgeen op het onderhavige certificaat is uitgekeerd, uit hoofde van dividenden of anderszins, sinds gerequestreerde het stuk heeft verworven en de gerequestreerde wordt veroordeeld om voor geval zij in de onmogelijkheid zou verkeren het certificaat van aandeel f 1000,— De Twentse Bank No. 582 aan requestrante uit te leveren, alsdan aan requestrante een ander gelijksoortig en gelijkwaardig effect uit te leveren en bij gebreke hiervan aan requestrante te betalen een bedrag, gelijk aan de waarde van het onderhavige effect op 14 October 1948 of f 1.677,50 met veroordeling van gerequestreerde in de kosten van het onderhavige geding;

Overwegende, dat een algeheel rechtsherstel ongetwijfeld medebrengt, dat de vroegere bezitter, die een effect terugontvangt tevens ontvangt de sinds de verwerving door de huidige bezitter ontvangen vruchten, zodat de Afdeling, ook al was dit laatste in het inleidend request niet verzocht, aldus had moeten beslissen, zodat de gevraagde aanvulling in dit opzicht kan worden verleend;

Overwegende, dat een uitspraak over de kosten der procedure alleen gegeven kan worden, wanneer een verzoek daartoe bij het inleidend request, althans voor de beslissing is gedaan en deze niet achteraf kan worden gevraagd door een aanvullende beslissing;

Overwegende, dat art. 71, lid 3, E 100, de aanspraken regelt van de vroegere bezitter, wanneer blijken mocht, dat de huidige bezitter in de onmogelijkheid is komen te verkeren het effect af te geven, wanneer hij niet als eigenaar is erkend;

Overwegende, dat uit het verzoekschrift weliswaar niet blijkt, dat dit het geval is, doch er niettemin geen bezwaar is, in dit geval een voorwaardelijke beslissing te geven;

Beslist: enz.

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN en VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

Mededelingen van het Nederlandse Beheersinstituut.

Commissies Beheersconflicten.

Aan de Commissie Beheersconflicten te **Leeuwarden** is bij besluit van de Minister van Justitie d.d. 27 Februari 1949 als plaatsvervangend lid toegevoegd Mr. J. Rutgers, advocaat en procureur aldaar.

Bij besluit van de Minister van Justitie van 2 Maart 1949 is aan de Commissie Beheersconflicten te **Rotterdam** als plaatsvervangend lid toegevoegd Mr. M. G. Schilthuis, advocaat aldaar.

Adreswijziging Bureau Bijzondere Beheren.

Dit Bureau is niet meer gevestigd aan de Geestbrugweg 60 te Rijswijk, maar aan de Badhuisweg 92 te Scheveningen, tel. 552333/34 en 35.

Erkenning vorderingen V.V.R.A.

De aandacht wordt er op gevestigd, dat in de Nederlandse Staatscourant van: 12 Januari 1949 No. 8, 26 Januari 1949 No. 18, 9 Februari 1949 No. 28 en 18 Maart 1949 No. 55, zijn afgekondigd de lijsten respectievelijk nos. 1—5, 6—9, 10—14 en 15—20 van de door het Nederlandse Beheersinstituut definitief erkende vorderingen van de door de beheerders-vereffenaars van de Stichting Vermögensverwaltungs- und Renten-Anstalt voorlopig erkende vorderingen.

AFDELING ONROERENDE GOEDEREN

Mededelingen van de Afdeling

Kosten juridische raadsman van gedepossedeerde.

Hoewel de Afdeling Onroerende Goederen aanvankelijk de hoop koesterde, dat de gedepossedeerden, die een geschil ten aanzien van onroerend goed door middel van een eenvoudig aangifteformulier bij de Afdeling aanhangig hadden gemaakt, geen juridische raadsman zouden nodig hebben omdat de door de Afdeling aangewezen notaris-bemiddelaar, boven partijen staande, aan alle belanghebbenden de nodige juridische inlichtingen kon geven, is in de practijk gebleken, dat vele belanghebbenden er de voorkeur aan geven hun belangen door een juridische raadsman te laten behartigen.

Daar naar het oordeel van de Afdeling de gedepossedeerden in beginsel in hun rechten behoren te worden hersteld, zonder dat hieraan voor hen kosten verbonden zijn, en op grond hiervan op advies van de Afdeling de kosten verschuldigd aan de Raad en aan de notaris-bemiddelaar bij de minnelijke regelingen vrijwel steeds ten laste van de koper worden gebracht, rees de vraag of dit beginsel ook moest worden toegepast voor de kosten van de juridische raadsman van de gedepossedeerden.

De Afdeling was van oordeel, dat deze kosten eveneens ten laste van de wederpartij gebracht konden worden, doch achtte het redelijk en billijk, dat de wederpartij in deze kosten niet verder zou bijdragen, dan ten hoogste tot een bedrag gelijkstaande met het bedrag dat de notaris-bemiddelaar volgens het door de Raad voor het Rechtsherstel vastgestelde tarief voor zijn bemoeiingen in rekening mocht brengen. Een hogere declaratie van de juridische raadsman blijft dan gedeeltelijk ten laste van de gedepossedeerde. Het Nederlandse Beheersinstituut verklaarde zich accoord met de opvatting van de Afdeling Onroerende Goederen en publiceerde een instructie aan alle beheerders, waarbij deze toestemming ontvingen om in de minnelijke regelingen een bepaling te doen opnemen, dat de kosten van de juridische raadsman van de gedepossedeerden tot het hiervoor gemelde maximum ten laste van de onder beheer staande kopers werden gebracht.

De vraag of deze bepaling redelijk en billijk geacht moet worden is door enkele kopers door middel van een proces-verbaal van zwarigheden aan de Afdeling Rechtspraak voorgelegd.

In het reeds meergenoemde vonnis van de kamer 's-Gravenhage d.d. 30 October 1948 inzake Helios/Nationale/Papefonds/e.a. werd door het Papefonds en enige andere kopers gesteld, dat het niet redelijk was de kosten van de juridische raadsman van Helios ten laste van de wederpartijen te brengen, doch dat iedere partij haar eigen kosten behoorde te dragen.

De Afdeling Rechtspraak was het hiermede echter niet eens en overwoog het volgende:

> „O. dat toch ten deze niet is van belang, dat bijstand van een raadsman daarbij niet dwingend is voorgeschreven, wijl het stellig niet als ongerechtvaardigd valt te zien, dat in moeilijkheden van rechtsherstel betrokkenen zich door een raadsman doen bijstaan, bijzonderlijk niet in gevallen van een ingewikkeldheid als het onderwerpelijke is;
> O. dat indien dan één of meer der partijen bezwaren oppert tegen door de raadslieden van één of meer anderen voorgestelde regeling, aan die laatsten uiteraard daartoe het recht niet wordt ontzegd, doch ten deze slechte beslissend is of, indien die bezwaren ongegrond bevonden worden, de redelijkheid zich verzet tegen het door de opposant doen dragen in de kosten van de raadsman van de geopposeerde, hetgeen de Raad niet inziet;
> O. dat vanzelfsprekend dit niet medebrengt, dat die opposant voor zijn rekening zal hebben te nemen elk bedrag, hetwelk de raadsman van de geopposeerde in rekening wenst te brengen, doch het bepalen van een bedrag thans niet staat aan de Raad, die slechts het beginsel bezwaar

heeft te beslissen, zullende de opposant zich overigens met alle hem ten dienste staande middelen tegen het bedrag kunnen verweren;" enz.

In enige andere geschillen heeft de Afdeling Rechtspraak wèl een oordeel uitgesproken over het bedrag, dat ten laste van de wederpartij als kosten van de juridisch raadsman van de gedeposseerde gebracht kan worden.

I. In het geschil Hobimij/Dr. Zimmer/Landelijke, overwoog de Kamer te 's-Gravenhage in haar uitspraak d.d. 8 Januari 1948 als volgt:

„O. dat Dr. Zimmer en de Landelijke, die beiden de eis van requestrante hebben tegengesproken in de kosten moeten worden veroordeeld, bij welke veroordeling, de Raad wel rekening wil houden met het feit, dat de procureur van requestrante ook voor de Afdeling Onroerende Goederen voor zijn cliënt heeft moeten occuperen, en met de door hem uitgetrokken voorschotten, doch geen reden aanwezig acht het toe te kennen salaris ook maar enigszins in evenredigheid te brengen met de nu eenmaal naar geheel andere maatstaven aan notarissen toegekende vergoedingen"; enz.

Op grond hiervan veroordeelde de Afdeling Rechtspraak Dr. Zimmer en de Landelijke in de kosten van het geding, en begrootte deze kosten op f 1.442,50 voor de notaris-bemiddelaar, f 179,— voor de Afdeling Onroerende Goederen en aan de zijde van requestrant gevallen op f 405,26, waaronder f 155.26 aan voorschotten.

II. In de geschillen Beerenborg-Meinrath/Smelt/Veth/v. Rossum en Beerenborg-Meinrath/Smelt/Versluis overwoog de Kamer te 's-Gravenhage in haar uitspraken van 8 Juli 1948 als volgt:

„dat de gemachtigde van requestrante verzocht heeft gerequestreerde Veth (c.q.Versluis) te veroordelen in de kosten van de tengevolge van zijn houding mislukte poging tot minnelijk rechtsherstel, door hun begroot op f 300.—;
dat de Raad het billijk acht, dat deze kosten in beginsel ten laste van genoemde gerequestreerde worden gebracht;
dat requestrante's gemachtigde echter geen specificatie van deze kosten heeft overgelegd en de Raad, rekening houdende met het feit dat deze gemachtigde twee parallelzaken tegelijkertijd heeft behandeld, het niet verantwoord acht terzake meer dan f 100.— aan requestrante toe te wijzen."

III. In het geschil Blazer/Wortelboer-Neerhout/v. Prooye overwoog de Kamer te 's-Gravenhage in haar uitspraak d.d. 3 December 1948:

„O. dat het aannemelijk is, dat Blazer, bij zijn terugkomst, zich van rechtskundige bijstand heeft moeten voorzien, teneinde zijn aanspraken op de onderhavige panden behoorlijk geldend te kunnen doen maken; dat de kosten hiervan dan ook als schade ten gevolge van de onrechtmatige verkoop en koop van die panden moeten worden aangemerkt en de Raad het billijk acht hem hiervoor een bedrag toe te kennen;
dat dit bedrag echter niet op f 600,— gelijk gevraagd, kan worden gesteld, daar de hoogte van deze som wel voornamelijk zal moeten worden geweten aan de lange duur der onderhandelingen en de vele bemoeienissen van de raadsman, als gevolg van het niet aanvaarden der minnelijke regeling, zoals deze door Wortelboer en/of Neerhout was voorgesteld;
dat de Raad ex aequo ac bono het bedrag te dezen op f 250.— zal bepalen;" enz.

Tenslotte ontstond tussen de belanghebbenden meningsverschil over de vraag, 1) of een bewindvoerder over de gedepossedeerde, die tevens jurist is en zelf als juridische raadsman optreedt, voor zijn bemoeiingen inzake het rechtsherstel t.a.v. het onroerend goed kosten in rekening mag brengen, en zo ja, 2) of deze kosten ten laste van de tegenpartij gebracht mogen worden.

De eerste vraag werd door de Directie van het Nederlandse Beheersinstituut bevestigend beantwoord, op grond van de volgende overwegingen:

„Bij een nadere beschouwing van deze aangelegenheid springt reeds aanstonds in het oog het verschil, dat zich voordoet tussen minnelijke regelingen van rechtsherstel, waarin een juridische raadsman optreedt als bewindvoerder en die, waarin de niet-juridisch geschoolde bewindvoerder verplicht is zich van de diensten van een jurist te verzekeren. In het eerste geval ontvangt de juridische raadsman generlei honorarium, in het laatste geval wel."

Deze door de bewindvoerder als raadsman gedeclareerde kosten komen in eerste instantie ten laste van het onder bewindstaande vermogen, doch ook hiervoor gelden dan dezelfde overwegingen die de Afdeling Onroerende Goederen ertoe gebracht hebben partijen te adviseren overeen te komen dat deze kosten bij de minnelijke regeling geheel of gedeeltelijk ten laste van de wederpartij gebracht worden.

Een enigszins uitzonderlijke positie nemen de aan de Bureaux en Vertegenwoordigingen van het Ned. Beheersinstituut verbonden Stichtingen Bewindvoeringen voor Afwezigen en Onbeheerde Nalatenschappen in. De Directie van het Nederlandse Beheersinstituut deelde de Afdeling Onroerende Goederen in verband met een rechtsherstelgeding waarbij de Stichting te Amsterdam betrokken was, mede, dat bedoelde Stichting gezien dient te worden als een administratieve instelling, waarbij het vorderen van honorarium voor het werk van haar juridische medewerkers niet goed te rijmen valt en dat de Stichting zich dan ook in rechtsherstelaangelegenheden van rechtsgeleerde bijstand buiten de Stichting dient te voorzien. Sedertdien is inderdaad deze quaestie dusdanig geregeld, dat de Stichting te Amsterdam zich van rechtsgeleerde bijstand *buiten* de Stichting voorziet. Aangenomen mag worden, dat hetgeen voor Amsterdam geldt, ook op de andere, reeds bestaande en later opgerichte Stichtingen Bewindvoering voor Afwezigen en Onbeheerde Nalatenschappen van toepassing is.

Inmiddels heeft echter de Afdeling Rechtspraak vonnis gewezen in een geschil, waarin een proces-verbaal van zwarigheden was opgemaakt, vóórdat de bovengemelde beslissing door de Directie van het Nederlandse Beheersinstituut genomen werd. De aan het Bureau te Rotterdam van het Ned. Beheersinstituut verbonden Stichting „C.A.B.A." (Commissie voor Advies en Beheer voor Afwezigen) wenste ten laste van de tegenpartij te brengen de kosten, welke aan haar door haar juridische raadsman in rekening waren gebracht. De wederpartijen, waaronder zich de Landelijke Hypotheekbank bevond, maakten hiertegen bezwaar.

Op grond van de bovengemelde beslissing van de Directie van het Ned. Beheersinstituut en de hierboven uiteengezette overwegingen, adviseerde de Afdeling Onroerende Goederen de wederpartij te veroordelen in de door de C.A.B.A. als honorarium van haar raadsman gemaakte kosten tot een maximum bedrag, gelijk aan het honorarium van de notaris-bemiddelaar.

De Kamer te 's-Gravenhage van de Afdeling Rechtspraak overwoog bij haar uitspraak op 5 Januari 1949 echter het volgende:

„O. dat het enige punt van geschil, hetwelk ten deze tot oplossing moet worden gebracht, betreft de vraag, welke verdeeld houdt enkele der ten deze belanghebbenden, of door de kopers, en bij hun insolvabiliteit door de Landelijke Hypotheekbank, aan de C.A.B.A. moet worden vergoed het honorarium van haar raadsman tot een maximum bedrag gelijk aan het honorarium van de notaris-bemiddelaar, in casu f 288,75;

O. dat de C.A.B.A. zich stelt op het standpunt, dat die vergoeding, ten laste te brengen van de kopers en bij hun insolventie ten laste van de Landelijke Hypotheekbank, haar toekomst enz.;

O. dat ten deze als alles-beslissend — met terzijdestelling van alle overige door elke der belanghebbenden aangevoerde argumenten — beantwoording behoeft de vraag, of het redelijk is de kosten van rechtskundigen bijstand ten behoeve van de C.A.B.A. te brengen ten laste van een der andere bij het rechtsherstel betrokken partijen;

O. dat, gelijk reeds uit de vorige zinsnede voortvloeit, derhalve ook

niet is relevant de vraag of naar de desbetreffende voorschriften bijstand van een advocaat en/of procureur is vereist;
O. dat immers, zelfs al is dat niet het geval, de gecompliceerde of de andere mérites van de zaak in concreto kunnen medebrengen dat, naar de eis van redelijkheid een der betrokken partijen zich van rechtsgeleerde bijstand voorziet, zulks wijl zonder deze het beoogde doel gevaar loopt niet te worden bereikt;
O. dat naar die maatstaf de Raad niet delen kan het standpunt van de C.A.B.A., zulks op grond van wat de Raad uit de gedingstukken omtrent die mérites vermag te oordelen;
O. dat het toch in deze gaat uitsluitend om het verlenen van rechtsherstel aan de gedurende de vijandelijke bezetting uit zijn onroerend goed gedepossedeerde;
O. dat nu niet valt in te zien, dat een daartoe strekkende actie voor een instituut als de C.A.B.A. onverschillig of zijn bestuursleden al of niet juridisch zijn geschoold, de bijstand van een advocaat en/of procureur noodzakelijk of zelfs maar geraden doet zijn, vermits het aanhangig maken van zodanige actie tot rechtsherstel na de reeds veelvuldige ten deze door de Raad gegeven beslissingen niet anders dan een zeer simpel karakter draagt, waarin de C.A.B.A. reeds een veelvuldige ervaring heeft verkregen, terwijl de eenvoud der zaak nog wordt bevorderd, indien, zoals in deze reeds tevoren vaststaat, of althans redelijkerwijze valt te verwachten, dat tegen het verzoek en de daaraan te verbinden gevolgen op grond der jurisprudentie van de Raad oppositie niet zal worden gevoerd;
O. dat naar voor de hand ligt, ten deze niet in aanmerking komen kan, of voor de comparitie in het proces-verbaal van zwarigheden rechtskundige bijstand redelijkerwijze kon worden aangewend, wijl dat proces-verbaal slechts uitvloeisel is geweest van het onjuiste, immers door de Raad verworpen, principiële standpunt van de C.A.B.A.;
O. dat de Raad vermag in te zien, dat niet steeds en altijd met wiskundige zekerheid valt te voorzien of al dan niet in de loop der procedure en bijzonderlijk dan ten aanzien van de aan het verzochte rechtsherstel te verbinden gevolgen zwarigheden zullen ontstaan, welke de behoefte aan rechtskundige bijstand redelijkerwijze doen ontstaan, doch niet is gesteld, noch is gebleken dat zich die omstandigheid in het onderhavige geval voordoet;
O. dat in een figuur als bedoeld in de vorige zinsnede zeker het brengen van de kosten van die rechtsbijstand ten laste van een der betrokken wederpartijen te rechtvaardigen kan zijn, zelfs indien die rechtskundige bijstand zou worden ingeroepen door de C.A.B.A. en slechts in dat geval sprake zou kunnen zijn van een ongegrond gebaat zijn door de wederpartij bij een verschoond blijven van de desbetreffende kosten-veroordeling, tengevolge van de omstandigheid, dat één of meer der bestuursleden van de C.A.B.A. geschoolde juristen zijn;
O. dat op de vorenstaande gronden het door de C.A.B.A. gedaan verzoek behoort te worden afgewezen," enz.

Uit deze uitspraak is op te maken, dat de Afdeling Rechtspraak van oordeel is, dat het redelijk en billijk *kan* zijn, dat een juridisch geschoolde bewindvoerder de kosten voor juridische bijstand geheel of gedeeltelijk ten laste van de wederpartij brengt, doch dat dit niet a priori voor ieder rechtsherstelgeschil kan worden aangenomen. In het onderhavige geval was door partijen op alle punten volledige overeenstemming bereikt, terwijl niet gebieken was, dat het tot stand brengen van deze overeenstemming bijzondere moeilijkheden had opgeleverd. De Afdeling Rechtspraak trok daaruit de conclusie, dat het inroepen van juridische bijstand onnodig geschied was en achtte het op grond daarvan niet redelijk deze onnodige kosten ten laste van de wederpartij te brengen.

De Afdeling Onroerende Goederen heeft er zich steeds van onthouden een oordeel uit te spreken, of in bepaalde geschillen de gedepossedeerde onnodig een juridische raadsman in de arm heeft genomen. Het door de Afdeling gegeven algemene advies was gebaseerd op de overweging, dat in een zeer

groot aantal geschillen de gedepossedeerde zich van juridische bijstand voorzag omdat één of meer der wederpartijen haar belangen liet verdedigen door een juridische raadsman, terwijl het ook meermalen voorkwam, dat de gedepossedeerde reeds aan een juridische raadsman de behandeling van het geschil had opgedragen, voordat de Afdeling Onroerende Goederen bij het K.B. F 272 werd ingesteld.

Ook in het vervolg zal de Afdeling geen oordeel uitspreken over de vraag of in een *bepaald* geschil de kosten van de juridische raadsman geheel of gedeeltelijk ten laste van de wederpartij gebracht kunnen worden. Dit is een quaestie welke door partijen zelf moet worden uitgemaakt. Dank zij de uitvoerige overwegingen van de hierboven geciteerde uitspraken, kunnen partijen thans zelf beoordelen, wat in hun speciale geval als redelijk beschouwd kan worden.

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE

RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

DERDE JAARGANG

MEI 1949

NUMMER

11

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ „DE HOFSTAD" SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3 DEN HAAG

TEL. 773496 — GIRO 12789

DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VOORZITTER, SECRETARIAAT EN AFDELING ONROERENDE GOEDEREN:
VAN STOLKWEG 21 — 'S-GRAVENHAGE
TEL. 553625* (4 LIJNEN) - POSTREK. 507670

AFD. RECHTSPRAAK: KONINGINNEGRACHT 24, 'S-GRAVENHAGE.

TEL. CENTRALE GRIFFIE . . . 116031
GRIFFIE KAMER 'S-GRAVENHAGE 116032
SUBSTITUUT-GRIFFIERS . 116033
GRIFFIER 116034
CONCIERGE 116035

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE:
KEIZERSGRACHT 105 - AMSTERDAM C.
TEL. 42854 - 42510 - 42336 - 42233 - 42969

CENTRAAL BUREAU VOOR DE EFFECTENREGISTRATIE:
SINGEL 202 - AMSTERDAM
TEL. 41265 - 42691 - 42010/15

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN EN VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

HOOFDKANTOOR VAN HET NED. BEHEERSINSTITUUT, NEUHUYSKADE 94, S-GRAVENHAGE - TELEFOON 774535/39
POSTREKENING 86085

GEDELEGEERDEN DER AFD. ONROERENDE GOEDEREN, KONINGINNEGRACHT 24 — 'S-GRAVENHAGE
TELEF. 116036

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VERANTWOORDELIJK REDACTEUR:
MR. J. W. JOSEPHUS JITTA
VAN STOLKWEG 21 - 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 553625

ABONNEMENT PER JAAR ƒ 12.—

UITGAVE VAN
DRUKKERIJ-UITGEVERIJ "DE HOFSTAD"
SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3
'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 773496 — POSTGIRO 12789

INHOUD VAN DIT NUMMER

MEDEDELINGEN VAN HET SECRETARIAAT VAN DE RAAD

Samenstelling van de Raad. — Mutaties.

(Vgl. Orgaan II pag. 10—12, 42, 433, 529, 648; Orgaan III pag. 39, 125, 191, 284).

Afd. Rechtspraak.

Overleden is Mr. P. J. van Bortel, lid dezer afdeling.

Afd. Effectenregistratie.

Tot leden zijn benoemd Mr. C. A. de Meijere en Mr. A. Rinnooy Kan, beiden tot nu toe plaatsvervangend lid.

Verlenging termijn art. 21, tweede lid, E 100.

Het Dagelijks Bestuur van de Raad voor het Rechtsherstel;

Gelet op artikel 4 sub 8 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer, zoals dit is gewijzigd bij het Koninklijk Besluit van 16 November 1945 (Stbl. No. F 272) en op artikel 21 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer, zoals dit is gewijzigd bij de Wet van 16 Januari 1947 (Stbl. No. H 22);

Gezien zijn besluiten dienaangaande van 12 Maart 1947, 7 Mei 1947, 4 December 1947, 13 Mei 1948 en 21 October 1948;

Overwegende, dat het noodzakelijk is gebleken de termijn, binnen welke verzoekschriften, als bedoeld in artikel 21, eerste lid, Besluit Herstel Rechtsverkeer, moeten worden ingediend, te verlengen;

Stelt vast:

1. Verzoekschriften, als bedoeld in het eerste lid van artikel 21 Besluit Herstel Rechtsverkeer, voorzover zij niet betrekking hebben op zeeschepen als bedoeld in artikel 310 Wetboek van Koophandel, moeten worden ingediend vóór 1 Januari 1950, behoudens het hierna bepaalde.
2. Tot op een nader door de Raad te bepalen tijdstip kunnen bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad worden ingediend verzoekschriften, betrekking hebbend op geschillen ten aanzien van onroerende zaken, als bedoeld in artikel 113a Besluit Herstel Rechtsverkeer, mits deze geschillen vóór 1 Juli 1948 ter kennis zijn gebracht van de Afdeling Onroerende Goederen van de Raad.

's-Gravenhage, 30 Maart 1949.

De Secretaris
van de Raad voor het Rechtsherstel,
(w.g.) REYSEGER.

(Dit besluit is bekendgemaakt in Stct. 1 April 1949, No. 65).

DE PRAKTIJK VAN BEHEER EN HERSTEL

Erkenning van vorderingen op onder beheer gestelden.

De Onderlinge Oorlogsschadeverzekering Maatschappij had een vordering op een onder beheer gestelde en dagvaardde, toen zij van deze vordering geen betaling verkreeg, het Nederlandse Beheersinstituut in zijn qualiteit van beheerder tot betaling van het haar verschuldigde bedrag. Het Beheersinstituut voerde tegen deze vordering aan, dat een beroep op de burgerlijke rechter aan de O.O.M. niet open stond: de O.O.M. had overeenkomstig artikel 25 Besluit Vandelijk Vermogen haar vordering bij het Beheersinstituut moeten indienen door middel van een met redenen omkleed en met bewijsstukken gestaafd verzoekschrift en aan het Beheersinstituut erkenning van deze vordering moeten verzoeken; dit was de enige weg, waarnaast geen actie voor de burgerlijke rechter was toegelaten.

De Rechtbank kon zich met deze stelling van het Beheersinstituut verenigen en ook het Haagse Gerechtshof (4 Maart 1948, N.J. 1948 No. 309) maakte haar tot de zijne. Het overwoog daarbij,

> dat uit de door de Regering gepubliceerde toelichting op het Besluit E 133 blz. 47 blijkt, dat het door het Beheersinstituut gevoerd beheer volgens de wetgever „in talrijke opzichten te vergelijken is met een faillissementsbeheer", en uit het besluit zelve, met name uit art. 11 sub 2 volgt, dat de taak van de geïntimeerde (het Beheersinstituut — Red.), mede de behartiging der belangen van de crediteuren omvat, wier vorderingen geïntimeerde uit den aard der zaak heeft te voldoen, waarom art. 11 geïntimeerde dan ook de bevoegdheid geeft tot iedere daad van vereffening.

Na te hebben betoogd, dat de wetgever kennelijk beoogd heeft deze vereffening te regelen in de artt. 25, 26 en 27 E 133, waarbij de rechten van derden een bijzondere bescherming genieten, vervolgde het Hof,

> dat het niet is aan te nemen, dat de Besluitwetgever zou gewild hebben, dat deze regeling voor het vaststellen der schuldvorderingen zou kunnen worden doorkruist door een procedure van een geheel ander karakter, gevoerd voor een andere rechter aan wien bovendien geen speciale voorschriften voor de behartiging van de belangen van derden zijn gegeven;
> dat bovendien de uitschakeling van de gewone rechtsgang in

deze materie geheel past in het systeem van het K.B. E 133, waarin aan het Ned. Beheersinstituut een geheel uitzonderlijke machtspositie wordt verleend, waardoor de werking van de regelen van het gewone procesrecht voor een overgroot deel terzijde of van zijn goeddunken afhankelijk wordt gesteld, en waarbij de noodzakelijke waarborg voor een goede rechtsbedeling wordt verkregen, door de gestie van het Beheersinstituut in het zeer ruim gestelde art. 43 aan het oordeel van de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel te onderwerpen.

Het Hof ging daarbij zelfs zó ver, dat het van mening bleek, dat ook niet met een speciale door het Beheersinstituut gegeven vergunning de normale burgerlijke procesgang mag worden gevolgd; de regeling van art. 25 e.v. E 133 is imperatief voorgeschreven, aldus het Hof.

In een onlangs gepubliceerd arrest van de Hoge Raad van 21 Januari 1949, N.J. 1949 No. 184, met noot Ph. A. N. H., werd het arrest van het Hof gecasseerd.

Tegenover het Hof, dat op de analogie tussen het beheer over de failliete boedel en het in het Besluit E 133 bedoelde beheer de nadruk legde, wijst de H.R. op de verschillen. Allereerst is er een verschil in formulering: artikel 25 Besluit Vijandelijk Vermogen spreekt van een gerechtigd zijn om erkenning van rechten of aanspraken aan het Beheersinstituut te verzoeken; artikel 26 Faillissementswet zegt daarentegen met zovele woorden, dat rechtsvorderingen op geen andere wijze ingesteld kunnen worden dan door aanmelding ter verificatie. Reeds dit verschil maakt aannemelijk, dat de Besluitwetgever niet de bedoeling heeft gehad de normale procedure door die, geregeld in artt. 25 e.v. E 133, uit te sluiten.

Er zijn echter nog andere verschillen. De vaststelling van het vorderingsrecht in het faillissement, waartoe de in de Faillissementswet voorgeschreven aanmelding ter verificatie voert, heeft rechtskracht tegen de schuldenaar zelf en verschaft tegen deze een executoriale titel; geen enkele bepaling van het Besluit E 133 geeft echter aan de in artikel 25 van dit Besluit genoemde erkenning van rechten of aanspraken een zover gaande betekenis.

Daar komt bij, dat, terwijl het faillissement steeds leidt tot vereffening van de boedel, het in het Besluit Vijandelijk Vermogen bedoelde beheer — in het bijzonder voorzover betrekking hebbende op personen als bedoeld in art. 6, lid 1, — in vele gevallen niet leidt tot vereffening.

Hiermee wordt door de H.R. het door het Hof gedane beroep op de analogie tussen het Besluit E 133 en de Faillissementswet ontzenuwd.

Ook het argument van het Hof, dat de wetgever niet bedoeld kan hebben de in het Besluit E 133 neergelegde regeling voor de vaststelling van schuldvorderingen door een procedure van een geheel ander karakter te laten doorkruisen, werd door de H.R. te licht bevonden. Een vonnis tot voldoening ener vordering, door de burgerlijke rechter aangaande een onder beheer gestelde uitgesproken, kan immers niet het Beheersinstituut in zijn vrijheid van handelen belemmeren, daar op grond van artikel 19 E 133 de tenuitvoerlegging van dit vonnis afhankelijk is van de toestemming van dit instituut zelf. Het enkele feit, dat de burgerlijke rechter een schuld vaststelt, impliceert nog niet, dat het Beheersinstituut, rekening houdend met de belangen, welke het te behartigen heeft, die schuld moet erkennen en eventueel voldoen: deze gedachte wordt door de H.R. niet uitgesproken maar wel gesuggereerd [1]). De gewone rechtsweg en de procedure, neergelegd in artikel 25 E 133 kruisen elkaar niet. Een schuldeiser kan er wel degelijk belang bij hebben zijn rechten tegenover een onder beheer gestelde debiteur langs de gewone rechtsweg te doen vaststellen en zich te verzekeren van een titel, die na het einde van het beheer kan worden ten uitvoer gelegd. Waarom zou dan dit belang niet voor de rechter verdedigd kunnen worden?

Aan de stelling van het Hof, dat ook niet met een speciale door het Beheersinstituut gegeven vergunning de normale burgerlijke procesgang mag worden gevolgd, kwam aldus eveneens de grondslag te ontvallen, daar het Hof deze uitsluitend gebaseerd had op de overweging, dat de gewone procedure niet naast de in art. 25 E 133 geregelde erkenningsprocedure bestaanbaar is.

Aan de vraag, of een crediteur ook zonder toestemming van het Beheersinstituut een onder beheer gestelde voor de burgerlijke rechter mag dagvaarden, kwam de H.R. niet toe. Deze vraag is nog steeds open en — blijkens de door de hooggeleerde annotator geciteerde jurisprudentie — door de lagere rechtspraak in verschillende zin beantwoord.

J.

---

[1]) Terecht wordt in de noot onder het arrest opgemerkt, dat de H.R. wel nooit aan de beslissing van de vraag zal kunnen toekomen, op welke gronden het Beheersinstituut erkenning van overeenkomstig art. 25 E 133 ingediende vorderingen mag weigeren. Dit staat ter uiteindelijke beoordeling van de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel.

AFDELING RECHTSPRAAK

Uitspraken

Het nummer waaronder volledige publicatie in Na-Oorlogse Rechtspraak heeft plaats gevonden wordt onder elke uitspraak vermeld.

Diverse vorderingen ex artt. 23 e.v. E 100.

No. 882. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM 16 Nov. 1948. (Mrs. De Gaay Fortman, G. A. Schreuder en Baron van der Feltz).

De Verwalter van verzoekster heeft alle activa doen overschrijven van de Twentsche Bank op de Bank voor de Nederlandsche Arbeid en heeft vervolgens de zaak van de Nagu kopende, de koopsom betaald door overmaking van de Bank voor de Nederlandsche Arbeid naar de V.V.R.A. De overboeking van de Twentsche Bank bij de Bank voor de Nederlandsche Arbeid is weliswaar geschied onder de omstandigheden van art. 25 E 100, maar ingrijpen is in casu door bijzondere omstandigheden onredelijk. In plaats van een vordering op de Bank voor de Nederlandsche Arbeid is een vordering op de V.V.R.A. verkregen, waardoor verzoekster niet in een slechtere positie is gekomen, dan waarin zij verkeerde. Het komt de Raad onredelijk voor de uiteindelijke uitkering te laten afhangen van de toevallige omstandigheid bij welke bankinstellingen het van verzoekster afkomstige geld achtereenvolgens is gedeponeerd geweest.
De gedepossedeerde dient alleen een vordering te hebben op die instelling waar hij op zijn naam de ontroofde gelden aantreft.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1385.

No. 883. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 22 Juli 1948. (Mrs. Prof. Wiarda, O. Schreuder en Van Zeggelen).

Verzoeker heeft een motorrijwiel in bewaring gegeven aan gerequestreerde, terwijl door verzoeker een quitantie was afgegeven als koopprijs voor het motorrijwiel, opdat gerequestreerde zich gedurende de bezetting als eigenaar zou kunnen legitimeren.
Gerequestreerde heeft het motorrijwiel verkocht aan Knol.
Revindicatie tegen Knol is bij de Arr.-Rechtbank afgewezen, bij welke procedure gerequestreerde als getuige is gehoord.
Verweer van gerequestreerde dat in werkelijkheid een normale koopovereenkomst is tot stand gekomen verworpen, op grond van zijn getuigenverklaring in de Rechtbank-procedure.
Gerequestreerde veroordeeld tot betaling aan verzoeker van de door hem ontvangen koopprijs, met ontzegging van de nevenvorderingen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1387.

No. 884. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 17 Juni 1948. (Mrs. Jolles, Wiarda en van Zeggelen).

De handelsvennootschap tot stand gekomen op 1 Juni 1940 is te niet gegaan door de dood van de twee Joodse firmanten. De overblijvende firmant heeft het bedrijf voortgezet in een nieuwe vennootschap. De weduwe van één der vroegere firmanten had op grond van de vennootschapsovereenkomst na het overlijden van haar echtgenoot kunnen eisen, dat zij de plaats van haar echtgenoot als vennote in de firma kon voortzetten, ware het niet dat dit in 1941 door de bezetter onmogelijk was geworden.

Rechtsherstel ten behoeve van verzoekster redelijk geacht.
Partijen in overweging gegeven de gevolgen van de nietig verklaarde ontbinding der vennootschap in der minne te regelen, volgens de grondslagen in het vonnis nader uiteengezet.
(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1398.

No. 885. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 7 Juni 1948. (Mrs. Tabingh Suermondt, Baron van der Feltz en Scholtens).

De Rijnse Handelsbank heeft onder borgtocht van v. Rossum een crediet verleend aan Christensen om de aandelen van Wijnberg aan te kopen van Lippmann.
Van Rossum, gedagvaard door de Rijnse Handelsbank, is bij vonnis van de Arr.-Rechtbank te Amsterdam veroordeeld tot betaling; de reconventionele vordering tot nietigverklaring der borgtocht is afgewezen, behorende het nietig verklaren van rechtshandelingen tot de competentie van de Afd. Rechtspraak.
Teruggave der aandelen aan Wijnberg heeft bij vrijwillig rechtsherstel plaats gehad.
Gerequestreerde heeft het crediet verleend om Christensen in staat te stellen de aandelen van Lippmann te kopen.
Het ware onredelijk de nadelige gevolgen van de verkoop der aandelen van Wijnberg ten laste van v. Rossum te brengen.
Overeenkomst van borgtocht nietig verklaard.
(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1399.

No. 886. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 13 Mei 1948. (Mrs. Sluis, Mijnssen en Köster).

Het salaris van gerequestreerde, door de Verwalter over verzoekster tot accountant aangesteld, teruggebracht van f 7.225,33 tot f 2.209,50.
Gerequestreerde veroordeeld het te dezer zake te veel ontvangene aan verzoekster terug te betalen.
(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1401.

No. 887. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 9 Maart 1949. (Mrs. Prof. Kollewijn, van Vrijberghe de Coningh en Block).

Het Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) heeft naar zijn aard en strekking alleen betrekking op die gevallen, waarin tijdens, door of tengevolge van de bezetting tevoren bestaande rechtsbetrekkingen zijn verbroken en daarom herstel behoeven, doch hieronder valt niet de aan het Beheersinstituut gevraagde voorziening nu de afwezigheid, op grond waarvan de voorziening wordt gevraagd, in 1946 is ontstaan.
Beschikking van het N.B.I., waarbij het N.B.I. zich onbevoegd heeft verklaard in de bewindvoering te voorzien, bevestigd.
(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 85, 87, 18.)
N.R. No. 1423.

No. 888. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 20 Juli 1948. (Mrs. De Gaay Fortman, Baron van der Feltz en Worst, plv.).

Verzoekster heeft voldoende aangetoond belanghebbende te zijn bij de boedel van de N.V. Conzee. Uit dien hoofde is de Raad bevoegd ingevolge art. 23 E 100 rechtsbetrekkingen tussen de N.V. Conzee en de mede-gerequestreerde Oettinger nietig te verklaren en de gevolgen daarvan te regelen, ook al was verzoekster daarbij geen partij.
(Zie N.R. No. 1318).
(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 23.) N.R. No. 1418.

Vorderingen met betrekking tot onder beheer gesteld vermogen.

No. 889. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE**, 14 Dec. 1948. (Mrs. Prof. Houwing, Verveen en van Rijn van Alkemade).

Het merk „Pe De" voor koffiemolens enz. is door de Duitser Peter Dienes ingeschreven te zijnen name, maar voor hem verloren gegaan, doordat hij gedurende meer dan drie jaar van dit merk geen gebruik heeft gemaakt.
De N.V. De Vecht, door P. Dienes opgericht, heeft het merk in Nederland gebruikt en heeft als eerste gebruiker daarvan — na het verval van het vroeger bestaande recht — het uitsluitend recht op het merk verworven. Inschrijving van een merk zonder gebruik van het merk verleent aan de inschrijver geen recht op het merk.
Beslissing van de Stichting Beheer Vijandelijke octrooien en merken vernietigd met bepaling dat de Staat der Nederlanden generlei recht kan doen gelden op het merk „Pe De".

(Merkenwet art. 3; Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 43.) N.R. No. 1386.

No. 890. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK LEEUWARDEN**, 21 Juni 1948. (Mr. Haan).

Het Tribunaalbesluit bevat onder de maatregelen die het Tribunaal kan opleggen of adviseren niets omtrent het beheer uitgeoefend door het N.B.I. De bepaling omtrent het einde van het beheer is geen bijzondere maatregel, waarop het fiat executie moet worden verleend, zodat het ook niet valt onder de weigering van goedkeuring.
De beslissing van het N.B.I., dat het beheer niet zal worden opgeheven dan een maand na effectuering van de verbeurdverklaring, bevestigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 12.) N.R. No. 1391.

No. 891. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM**, 23 Nov. 1948. (Mrs. De Gaay Fortman, G. A. Schreuder en Hoog).

Naast de bevoegdheid om ingevolge art. 26 E 133 bij het Beheersinstituut een verzoekschrift in te dienen tot vaststelling dat een vermogen geen vijandelijk vermogen is, staat aan belanghebbende de weg open van hoger beroep ingevolge art. 43 E 133.
Beschikking N.B.I. vernietigd en verweerster veroordeeld aan verzoeker de waarde der ten onrechte verkochte goederen te vergoeden.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 26, 43.) N.R. No. 1424.

No. 892. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE**, 9 Maart 1949. (Mrs. Prof. Kollewijn, van Vrijberghe de Coningh en Block).

Verzoekers hebben een vordering aanhangig gemaakt tegen het onder beheer staande vermogen van Everout. Het N.B.I. streeft naar de afwikkeling der vorderingen van Joodse eigenaren van onroerend goed gezamenlijk in de liquidatie van de N.G.V.
De door de N.G.V. aangestelde plaatselijke beheerders waren volkomen afhankelijk van de N.G.V. en aan de N.G.V. rekenplichtig. Een afscheiding en afzonderlijke afwikkeling van de boedel van Everout en van andere onderbeheerders zou tot grote verwarring moeten leiden, waardoor de redelijkheid niet zou worden gediend, doch ongetwijfeld in het gedrang zou komen.
Vordering van verzoekers afgewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1419.

No. 893. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 5 April 1948. (Mrs. Dijksterhuis, Polderman en Baron van Haersholte, plv.).

In de Vorderingsbesluiten van 6 Mei 1946 zijn onder huisraad mede begrepen schilderijen, hoewel deze in art. 571 B.W. worden uitgezonderd, daar uit de toevoeging „en andere kostbaarheden en zeldzaamheden" blijkt, dat onder huisraad mede zijn begrepen schilderijen, voor zover deze geen kostbaarheden of zeldzaamheden zijn. Beroep tegen beschikking van het Beheersinstituut afgewezen.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 43.) N.R. No. 1415.

No. 894. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK GRONINGEN,** 24 Juni 1948 (Mrs. Prof. van der Pot, Prof. Beekhuis en Dorhout).

Onder „belanghebbenden" genoemd in art. 43 E 133 moeten worden verstaan belanghebbenden bij het onder beheer staande vermogen.
Indien appellant zijn aanspraken tegen het Beheersinstituut wil doen geldend maken staat hem niet de weg van art. 43 E 133 open, doch zal hij het B.I. voor de gewone rechter kunnen dagvaarden.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 43.) N.R. No. 1414.

Vorderingen tot teruggave van verkochte handelszaken of roerende goederen.

No. 895. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 20 Sept. 1948. (Mrs. Verdam, Tabingh Suermondt en De Flines).

Verkoop van schilderijen ter veiling in Juni 1943.
Gerequestreerde — koper — heeft niet aangetoond, dat hij als handelaar niet heeft kunnen vermoeden, dat de verkoop betrof geroofd Joods goed en geen onderzoek naar de herkomst had kunnen instellen.
Gerequestreerde — veilinghoudster — heeft op geen enkele wijze aan kopers op de veiling kenbaar gemaakt, dat er zich Joodse goederen onder de ter veiling gebrachte bevonden en moet daardoor als de oorzaak worden beschouwd van de onbekendheid van de kopers en is uit dien hoofde tegenover hen aansprakelijk voor de schade.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1402.

No. 896. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 13 Sept. 1948. (Mrs. Tabingh Suermondt, de Flines en Scholtens).

Verzoeker hersteld in de eigendom van schilderijen tijdens de bezetting onder dwang verkocht aan de Duitser Miedl en de Stichting Nederlands Kunstbezit bevolen de in haar bezit zijnde schilderijen aan verzoeker terug te geven tegen betaling zijnerzijds van een evenredig bedrag van de ontvangen koopprijs.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1404.

No. 897. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK GRONINGEN,** 5 Jan. 1949. (Mrs. Prof. van der Pot, Prof. Beekhuis en Dorhout).

De Raad acht de in October 1948 uitgelokte schandelijke bejegening van gerequestreerde, aan wien niets te verwijten valt, voldoende grond om het gevorderde bedrag aan bewaarloon ten volle toe te wijzen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1406.

No. 898. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK, GRONINGEN, 1 Oct. 1948. (Mrs. Prof. van der Pot, Prof. Beekhuis en Dorhout).

Verzoek tot herstel in de eigendom van het motorschip „Holland" afgewezen.
Verzoeker heeft uit zuiver economische overwegingen de voorkeur gegeven aan de verkoop van het schip tegen hoge prijs aan een Duitser boven het behoud van het schip met de daaraan verbonden bezwaren.
De bijzondere omstandigheid dat verzoeker, wiens schip met een hypotheekschuld en andere schulden was belast, over weinig middelen beschikte, niet voldoende zwaarwichtig geacht om achterwege laten van ingrijpen onredelijk te oordelen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1411.

Vorderingen met betrekking tot huur- en pachtovereenkomsten; bevelen tot ontruiming.

No. 899. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 29 April 1948. (Mrs. Sluis, Mijnssen en Köster).

De huurovereenkomst in Februari 1945 aangegaan, is onder abnormale omstandigheden gesloten en verzoeker kan daarvan rechtsherstel vragen. Bovendien kan steeds als onderdeel van de regeling der gevolgen bij de herleving van eisers rechten de nietigverklaring van de bestaande rechtsbetrekkingen met betrekking tot het perceel worden gevraagd, zodat de Raad in elk geval bevoegd is.
Het vragen van een hogere huurprijs heeft geen rechtsverwerking ten gevolge.
Het belang der kraamverzorging in de gemeente Santpoort kan geen gewicht in de schaal leggen. Het Besluit E 100 dient ter bescherming van privaatrechtelijke belangen, waarbij bezwaarlijk rekening kan worden gehouden met in het gedrang komende overheids- of andere gemeenschapsbelangen.
Vordering tot ontruiming per 1 November 1948 toegewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1417.

Vorderingen met betrekking tot huwelijksgoederen- en erfrecht.

No. 900. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 12 Juli 1948. (Mrs. Tabingh Suermondt, Baron van der Feltz en Scholtens).

Verzoek om erkend te worden als legataris in een nalatenschap op grond van een te Westerbork gemaakte beschikking toegewezen en het schriftuur aangemerkt als een geldige testamentaire beschikking.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1420.

No. 901. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 1 Juli 1948. (Mrs. Jolles, Prof. Wiarda en O. Schreuder).

Verzoeker heeft verzocht nietig te verklaren een op 4 Maart 1940, onder de druk der naderende bezetting, tot stand gekomen testament.
Voor toewijzing zoude moeten vaststaan, dat het testament is gemaakt onder de druk der naderende bezetting en dat het erflater's wil was, dat ten aanzien van diens nalatenschap het intestaat erfrecht zou gelden.
Beide factoren zijn niet aannemelijk gemaakt.
Vordering afgewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1409.

No. 902. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 3 Mei 1948. (Mrs. Verdam, de Flines en Scholtens).

De beslissing of het codicil betreffende de aanwijzing van een executeur testamentair al of niet rechtsgeldig is, berust bij de gewone rechter. De Afdeling Rechtspraak is te dien aanzien onbevoegd.
Het codicil betreffende de erfstellingen is te Westerbork gemaakt, toen de erflater zich in de onmogelijkheid bevond een rechtsgeldig testament te maken.
De Raad bepaalt dat de rechtsbetrekkingen, ontstaan door het overlijden van de erflater te Sobibor, tussen diens nalatenschap en zijn erfgenamen worden beheerst zoals in het codicil omschreven.
(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 23.) N.R. No. 1410.

Vorderingen tot herstel van arbeidsovereenkomsten, c.q. tot schadeloosstelling.

No. 903. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-HERTOGENBOSCH,** 5 Juni 1948. (Mrs. van Bortel, Ariëns en Poerink).

Bij beslissing van de Afdeling Rechtspraak is, bij herziening, requestrant alsnog in de gelegenheid gesteld een vordering in te stellen ex art. 1639u B.W. en zulks binnen 6 maanden na de uitspraak, waardoor de bij genoemd artikel gestelde termijn is verlengd.
(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 143; B.W. art. 1639u.) N.R. No. 1389.

No. 904. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 30 Nov. 1948. (Mrs. Prof. Houwing, Verveen en v. Rijn v. Alkemade).

Verzoeker heeft in 1942 zijn werk bij gerequestreerde neergelegd en is ondergedoken. Van een beëindiging der dienstbetrekking geheel uit vrije verkiezing kan niet worden gesproken. Onder deze omstandigheden zijn er termen de arbeidsovereenkomst te doen herleven met regeling van de gevolgen. In verband met het feit dat verzoeker ongeveer 17 jaar onafgebroken bij gerequestreerde in dienst is geweest zou het niet behoorlijk zijn, de schade door loonderving geleden geheel op verzoeker te doen rusten. Gerequestreerde veroordeeld tot betaling van een uitkering ad f 1500,—.
(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.; B.W. art. 1638b; Buitengew. Besluit Arbeidsverhoudingen 1945 (F 214) art. 9.) N.R. No. 1395.

Vorderingen met betrekking tot verzekeringsovereenkomsten.

No. 905. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 6 Juli 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, Prof. Duyfjes en van Vrijberghe de Coningh).

Herstel van een levensverzekering waarvan in Maart 1942 voor de eerste en enige maal de premie is betaald.
De Mij. had uitstel van premiebetaling aan de verzekerde niet kunnen weigeren zonder in strijd te komen met de goede trouw, nu deze zich door de oorlogsomstandigheden in de onmogelijkheid bevond de premie tijdig te betalen. Dat de Mij. verplicht zoude zijn strikt aan de verzekeringsvoorwaarden vast te houden, verliest onder de gegeven omstandigheden als argument voor de Mij. zijn kracht.
Vordering van verzoekers toegewezen.
(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1388.

No. 906. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 27 Oct. 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, van Vrijberghe de Coningh en Block).

De vraag of herstel van de polis gerechtvaardigd is, indien verre bloedverwanten, die zonder de ramp der bezetting redelijkerwijze nimmer voordeel uit de polis zouden hebben genoten, de begunstigden zijn, bevestigend beantwoord.
De inhoud van de polis wijst de erfgenamen zonder enige beperking als begunstigden aan. Zowel de verzekeringnemer als de maatschappij hebben bij het aangaan der overeenkomst recht en verplichting ten gunste van en tegenover de erfgenamen aanvaard. Er is geen reden de verplichtingen uit de overeenkomst op te heffen op grond van verliezen, die één der partijen buiten de overeenkomst heeft getroffen, alleen omdat voor de wederpartij een onverwacht voordeel ontstaat.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1394.

Vorderingen met betrekking tot onroerende zaken; hypothecaire vorderingen.

No. 907. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 27 Dec. 1948. (Mrs. Tabingh Suermondt, de Flines en v. Zeggelen).

Rechtsherstel van onroerend goed. Verzoeker q.q. wordt hersteld in de onbezwaarde eigendom van het onroerend goed. De nietigverklaring van het recht van hypotheek mag geen grond zijn voor het terstond opeisbaar worden van het gehele restant van de schuld, terzake waarvan de hypotheek is gegeven en voor het vorderen van extra rente, boeten of kosten. Uit de door de hypotheekbank verstrekte geldlening vloeide voor gerequestreerde niet de verplichting voort het ter leen ontvangen geld te gebruiken voor aankoop van de percelen, zodat van een ongeoorloofde oorzaak niet kan worden gesproken. Evenmin is gebleken dat de hypotheekbank gerequestreerde heeft misleid, of aangespoord om de percelen te kopen, zodat er geen reden is om gerequestreerde van zijn verplichting uit de geldlening te ontheffen.
Aan gerequestreerde een termijn gegeven tot 1 Juli 1949 om de achterstand in de betaling van rente en aflossing aan te zuiveren. Uitspraak aangehouden ten aanzien van de overige geschilpunten over exploitatiesaldo en onderlinge vrijwaring en partijen verwezen naar de Afd. Onroerende Goederen, met bevoegdheid van de meest gerede partij tot voortzetting van de procedure.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v., 113c.)
N.R. No. 1384.

No. 908. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 20 Nov. 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, Prof. Duyfjes en van Vrijberghe de Coningh).

Gerequestreerde kan, zijn hypothecaire schuld betalende, zich niet beroepen op art. 33 E 100, indien hij zich zelf door grove achteloosheid aan een verplichting jegens een ander dan zijn schuldeiser heeft onderworpen.
Een schuldenaar, die de betaling had moeten weigeren, mag zeker niet achterstaan bij een, die zich zonder bepaalde noodzaak door zijn achteloos handelen aan een eis tot betaling blootstelt.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v., 33.)
N.R. No. 1390.

No. 909. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 6 Dec. 1948. (Mrs. Tabingh Suermondt, De Flines en v. Zeggelen).

Bij het rechtsherstel onroerend goed blijft de vordering van de

Landelijke Hypotheekbank jegens de oorlogskoper intact met doorhaling van de hypothecaire inschrijving. De Landelijke was bij verstrekking van de geldlening te kwader trouw en heeft het risico van de doorhaling aanvaard.
Gerequestreerde moet in de gelegenheid worden gesteld, rente en aflossing te betalen volgens het schema in de hypotheekacte vermeld. De Landelijke moet afstand doen van het recht van onmiddellijke opeisbaarheid en van boete wegens vervroegde aflossing en van extra rente wegens achterstallig zijn der verschuldigde betalingen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1422.

No. 910. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 2 Juli 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, Duyfjes en Van Vrijberghe de Coningh).

Verzoeker, koper van een Joods onroerend goed, heeft verzocht nietig te verklaren de geldlening, door hem aangegaan met de Landelijke Hypotheekbank. Het had in de eerste plaats op de weg van verzoeker zelf gelegen om te onderzoeken, of de percelen al of niet Joods goed waren. De schade door hem geleden door dit na te laten, kan in billijkheid niet worden afgewenteld op de crediet-gever.
Verzoeker had de bewuste percelen reeds gekocht en had zich tot betaling verbonden, zodat hij tot het afsluiten ener geldlening zijn toevlucht moest nemen, geheel afgescheiden van hetgeen ten kantore van de notaris, voor wie het transport plaats had, is geschied. Vordering ontzegd.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1412.
Zie ook: No. 892.

Appel van beslissingen Afdeling Effectenregistratie

No. 911. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 9 November 1948. (Mr. G. Nauta).

Twentsche Bank heeft eigen aandelen ingekocht van Lippmann en vervolgens gesteld ten name van Hubrecht, die deze in administratie heeft genomen en daarvoor heeft afgegeven certificaten aan toonder.
Verzoek tot rechtsherstel toegewezen ten aanzien van één certificaat in dien zin, dat bank en Hubrecht hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de aan verzoeker veroorzaakte schade, nu het certificaat in regelmatig beursverkeer is verkregen door de tegenwoordige bezitter, die als verkrijger te goeder trouw is aan te merken. Ten aanzien van het tweede certificaat had de Twentsche Bank, als de uitgevende instelling van de aandelen, zich van het aanvaarden en het plaatsen van de opdracht tot aankoop van haar eigen aandelen dienen te onthouden. Ingevolge art. 53, lid 5, is de tegenwoordige bezitster niet te goeder trouw i.v.m. het gemis aan goede trouw bij de bank.
Tegenwoordige bezitster heeft regresrecht tegenover de bank.
Regeling der gevolgen van het rechtsherstel zoals in de beslissing omschreven.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 53.) N.R. No. 1383.

No. 912. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 30 Aug. 1948. (Mrs. Verdam, Tabingh Suermondt en De Flines.

Appellante heeft hare verplichting tot afgifte van de bij haar in onderpand berustende effecten aan Liro zelf veroorzaakt, door de

inkoop van de aan geïntimeerde toebehorende aandelen. Zij kan zich derhalve niet beroepen op art. 33, 2e lid, van E 100.
Beslissing van de Afd. Effectenregistratie bekrachtigd.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 68, 33.) N.R. No. 1400. (Zie N.R. 1121).

No. 913. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 20 Sept. 1948. (Mr. Jhr. van der Does de Willebois, Craandijk en Polderman).

Het begrip rechtmatig, respectievelijk onrechtmatig bezitsverlies van art. 54, 1e lid, sub b E 100, moet worden beschouwd in het verband van de toepassing van het Besluit E 100, waardoor ook een formeel geldige bezitsoverdracht tengevolge van feiten en omstandigheden uit de bezettingstijd een onrechtmatig karakter kan verkrijgen.
Toepassing van art. 54, lid 2.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 54.) N.R. No. 1421.

Appel van beslissingen Ned. Beheersinstituut

No. 914. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 15 Dec. 1948. (Mrs. van Haeften, Polak en Onnen).

Appellant is werkzaam geweest als tekenaar-architect bij de Zentral Bauleitung der Waffen S.S. und Polizei en is als zodanig ambtenaar geweest van de vijandelijke Duitse Staat.
Het is geheel onverschillig of appellant slechts bouwtekeningen voor boerderijen op de Veluwe heeft gemaakt of aan andere ontwerpen al of niet van militaire aard heeft gewerkt.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 2.) N.R. No. 1392.

No. 915. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 1 Dec. 1948. (Mrs. Wery, Buddingh de Voogt en Canter Cremers, plv.)

Het nadeel, in geval van inwilliging van het verzoek tot ontvijanding, door de Staat te lijden, mag geen motief zijn om de toepassing van een regel, die kennelijk door de rechtvaardigheid wordt geëist, achterwege te laten.
De I.A.R.A.-overeenkomst brengt hierin geen verandering.
Beslissing N.B.I. vernietigd, met bepaling dat aan verzoekster een no-enemy-verklaring zal worden afgegeven.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133), I 332 art. 34.)
N.R. No. 1393.

No. 916. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 6 Aug. 1948. (Mrs. Boll, v. d. Loos en Romein).

Appellant heeft aan de Twentsche Bank opdracht gegeven een Markenvordering van een Duitse firma te voldoen, waarvoor hij in guldens is gedebiteerd. Ingevolge oorlogsomstandigheden is aan deze betaling geen uitvoering gegeven en is verzoeker daarna voor het Markenbedrag gecrediteerd.
Het Beheersinstituut heeft afgifte gevorderd van deze Duitse vordering in guldens omgerekend tegen de koers van 75,36.
Appellant's verzoek tot vernietiging dezer beschikking met bepaling, dat het N.B.I. genoegen moet nemen met het verschuldigde bedrag in Marken, afgewezen en de beschikking a quo bevestigd.
Art. 20, lid 2, E 133, geeft aan het N.B.I. de bevoegdheid, de vorderingen in buitenlandse valuta op te eisen in guldens, omgerekend tegen een door het N.B.I. te bepalen koers. Er is geen reden het

door appellant tegenover de Bank op zich genomen risico over te brengen op de Staat.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 43, 20.) N.R. No. 1396.

No. 917. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 30 Aug. 1948. (Mrs. Verdam, Scholtens en Romein).

Het feit, dat appellant bij zijn in diensttreding in vreemde krijgsdienst nog minderjarig was, brengt geen wijziging bij de toepassing van art. 3 E 133, daar appellant ingevolge art. 2, lid 1, als ambtenaar van een vijandelijke staat moet worden aangemerkt. (Zie afwijkende beslissing N.R. No. 1301).

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 2, 3, 43.) N.R. No. 1397.

No. 918. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK UTRECHT, 22 Oct. 1948. (Mrs. de Boer, Prof. Dorhout Mees en Rutgers van Rozenburg).

Een zo rigoureuze bepaling als die van art. 3 Besluit E 133 mag niet door wetsduiding worden uitgebreid buiten de duidelijke en ondubbelzinnige grenzen door de wetgever gesteld.
Wanneer de wetgever alle personen in vijandelijke staatsdienst heeft willen noemen, heeft hij zich op andere wijze uitgedrukt, zoals b.v. in art. 21 van het Besluit Buitengewoon Strafrecht (D 61): „ieder ambtenaar, beambte of ander persoon, werkzaam voor het burgerlijk of militair gezag van een vijandelijke mogendheid, hetzij in vasten of tijdelijken dienst, hetzij in enig ander dan dienstverband."
Een militair als zodanig valt niet ander art. 2 sub 1 van het K.B. E 133, maar is vijandelijk onderdaan i.v.m. art. 2 sub 4 E 133 j°. art. 7 sub 4 van de Wet op het Nederlanderschap (12 December 1892, Stbl. 268).

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 2, 3, 43.)
N.R. No. 1403.

No. 919. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 3 Juni 1948. (Mrs. van Haeften, Polak en Zorab).

Betalingen gedaan in de maanden December 1943 en Januari en Februari 1944 door een Duitser aan de leden van zijn personeel ten bedrage van 25.000 gulden in totaal, zijn niet als normale voorschotten op het salaris, maar als schenkingen te beschouwen.
Beschikking van het N.B.I. waarbij deze schenkingen zijn nietig verklaard, bevestigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 15, 34.) N.R. No. 1413.

No. 920. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK UTRECHT, 22 October 1948. (Mrs. de Boer, van Regteren Altena en Jhr. Rutgers van Rozenburg.)

Het beroep van het N.B.I. op een wens van de Minister van Justitie, om zich te onthouden van beslissingen op verzoeken om ontvijanding van Rijksduitsers zolang de ministeriële richtlijnen niet zijn vastgesteld, is ondeugdelijk.
Volgens wettelijke maatregel is aan het N.B.I. de taak opgedragen, om op dergelijke verzoeken een beslissing te nemen en wel binnen een termijn van 6 maanden. In een rechtsstaat behoort een ministerieel voorschrift in tegengestelde zin geen effect te hebben.
Verzoeker tot niet vijandelijk onderdaan in de zin van Besluit E 133 verklaard.

Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 34, 43.) N.R. No. 1405.

No. 921. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 14 Dec. 1948. (Mrs. Prof. Houwing, Verveen en van Rijn van Alkemade).

De toepassing van een renteheffing zoals door het Beheersinstituut toegepast, strookt in casu niet met de billijkheid. Onder de gegeven omstandigheden had het Beheersinstituut aan appellant een waarschuwing tot betaling moeten laten uitgaan, alvorens rente in rekening te mogen brengen.
Beslissing van het Beheersinstituut vernietigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 20, 24.) N.R. No. 1407.

No. 922. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK UTRECHT,** 22 October 1948. (Mrs. de Boer, Prof. Dorhout Mees en Jhr. Rutgers van Rozenburg.

Het verrichten van bepaalde werkzaamheden voor anderen maakt iemand niet tot ambtenaar of beambte; daarvoor is nodig een ambtelijke verhouding.
Appellant heeft als chauffeur dienst verricht bij het N.S.K.K., hetgeen geenszins wijst op een ambtelijke verhouding.
Beslissing a quo vernietigd, met bevel aan het N.B.I. tot afgifte van een aan appellant toebehorende polis.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 2, al. 1 en art. 43.) N.R. No. 1408.

Gevallen van onbevoegdverklaring

Zie No. 894.

Diverse beslissingen.

No. 923. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 15 Juni 1948. (Mrs. Dr. Jhr. Calkoen, van Berckel en Karni).

Bij beslissing van de Afdeling Rechtspraak is het pachtcontract tussen de N.S. en de Hengelaarsbond hersteld, zonder dat met de aan verzoeker verpachte visrechten is rekening gehouden.
Verzoeker's vordering tot herziening van voormelde beslissing toegewezen, omdat uit de beslissing a quo niet blijkt, dat het Pachtbesluit Visrecht 1941 in aanmerking is genomen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 143.) N.R. No. 1416.

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE

Mededelingen van de Afdeling.

No. 194. Zwarte en rode stukkenverklaringen.

Onder verwijzing naar de Deviezenbeschikking In- en Uitvoer Binnenlandse Effecten d.d. 8 Maart 1949 (opgenomen in de Prijscourant van 11 Maart 1949) laat de Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel hierbij een tabellarisch overzicht volgen van de gevallen, waarin binnenlandse effecten voortaan van een zwarte (subsidiair een voorlopige) resp. van een rode stukkenverklaring, dan wel van een rood certificaat van De Nederlandsche Bank N.V., voorzien dienen te zijn, alsmede een aanvulling bij het overzicht, verschenen als bijlage van de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking Besluit Herstel Rechtsverkeer Hoofdstuk IV (opgenomen in de Prijscourant van 14 Mei 1948). Uit deze overzichten blijkt, dat, wat de stukkenverklaringen betreft, alleen de stukkenverklaringen A ook in rode uitvoering bestaan; de stukkenverklaringen B worden in geval van uitvoer door een rood certificaat van De Nederlandsche Bank vervangen. Dit laatste wordt tevens gebruikt in alle gevallen, waarin het uit te voeren of in het buitenland liggende effect van een witte balk is voorzien.

De verwisseling van zwarte stukkenverklaringen A tegen rode of omgekeerd brengt geen verandering in de hoedanigheid van het effect als een „gewaarmerkt effect" in de zin van artikel 1 sub i van de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking. Immers de zwarte en rode stukkenverklaringen A zijn, *uit het oogpunt van het Besluit Herstel Rechtsverkeer beschouwd*, volkomen gelijkwaardig; het verschil tussen beide soorten is uitsluitend van deviezenrechtelijke aard. Wat de stukkenverklaring B betreft (behorende bij na 31 Januari 1946 uitgegeven effecten, welke niet van een witte balk zijn voorzien), verliest het effect door de verwisseling van een zodanige stukkenverklaring tegen een rood certificaat weliswaar *formeel* gesproken de hoedanigheid van „gewaarmerkt effect", maar zulks heeft geen enkel practisch gevolg, aangezien krachtens artikel 2 sub d van de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking ieder na 31 Januari 1946 uitgegeven effect met een gewaarmerkt effect wordt *gelijkgesteld*.

Aangezien bij wederinvoer in Nederland of Indonesië het rode certificaat bij De Nederlandsche Bank tegen de stukkenverklaring B wordt terugverwisseld, kan ook het voorschrift van artikel 9 van de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking (afgifte van de stukkenverklaring aan de uitgevende instelling in geval van intrekking van het gehele effect of van het couponblad) in deze gevallen ongewijzigd worden toegepast.

Daarentegen brengt de afgifte van een rode stukkenverklaring *tegen intrekking van een voorlopige* — welke mogelijkheid mede in de bovengenoemde Deviezenbeschikking is voorzien — wèl verandering in de hoedanigheid van het effect; immers dit wordt hiermede tot een gewaarmerkt, en daardoor — uit hoofde van artikel 3 sub a van de Eenentwintigste Uitvoeringsbeschikking — tevens tot een met een erkend effect gelijkgesteld effect. Ook bij latere wederinvoering in Nederland behoudt het deze hoedanigheid, aangezien de rode stukkenverklaring in dat geval *niet* tegen de oorspronkelijke voorlopige wordt terugverwisseld, maar op haar beurt door een zwarte stukkenverklaring A wordt vervangen.

Tenslotte wordt er nog de aandacht op gevestigd, dat *niet* op de codelijst voorkomende en niet van een witte balk voorziene effecten, uitgegeven vóór 1 Februari 1946, voorzover zij zich buiten Nederland of Indonesië bevinden en aan een niet-ingezetene toebehoren, steeds van een rode stukkenverklaring moeten zijn voorzien; in het binnenland behoeven zij alleen van een (zwarte) stukkenverklaring voorzien te zijn, voorzover zij na aanmelding verhandeld of anderszins van eigenaar verwisseld zijn.

22 Maart 1949.

(Zie tabellen pag. 324 en 325).

BINNENLANDSE EFFECTEN, WELKE WEL OF NIET VAN EEN STUKKENVERKLARING (A OF B) OF EEN ROOD CERTIFICAAT (VAN DE NEDERLANDSCHE BANK) VOORZIEN MOETEN ZIJN.

	Effecten, welke niet vallen onder een der vrijstellingen van aanmelding ingevolge de Zevende en Veertiende Uitvoeringsbeschikking.			Effecten, welke vallen onder een der vrijstellingen van aanmelding ingevolge de Zevende en Veertiende Uitvoeringsbeschikking.
	Zich bevindend **in Nederland of Indonesië** (onverschillig aan wie toebehorend).	Zich bevindend **buiten Nederland en Indonesië** (toebehorend aan **ingezetenen** van één dezer gebieden).	Zich bevindend **buiten** Nederland en Indonesië (toebehorend aan niet-ingezetenen van een dezer gebieden).	Onverschillig waar zich bevindend en aan wie toebehorend.
I. Effecten, uitgegeven vóór 1 Februari 1946.				
A. Niet voorzien van couponblad met witte balk				
1) voorkomend op codelijst	Zwarte stukkenverklaring A (subsidiair voorlopige stukkenverklaring in geval van verhandeling)		Rode stukkenverklaring	Geen stukkenverklaring of rood certificaat
2) niet voorkomend op codelijst				
a) na aanmelding **niet** van eigenaar verwisseld	Geen stukkenverklaring		Rode stukkenverklaring	
b) na aanmelding (resp. erkenning) **wel** van eigenaar verwisseld	Zwarte stukkenverklaring A (subsidiair voorl. stukkenverklaring)			
B. Voorzien van couponblad met witte balk	Geen stukkenverklaring		Rood certificaat	
II. Effecten, uitgegeven na 31 Januari 1946.				
A. Voorzien van couponblad met witte balk				
1) geen recepissen	Geen stukkenverklaring		Rood certificaat [2])	Geen stukkenverklaring [3]) of rood certificaat
2) recepissen	Geen stukkenverklaring		Geen rood certificaat	
B. Niet voorzien van couponblad met witte balk				
1) geen recepissen	Stukkenverklaring B		Rood certificaat	
2) recepissen	In het algemeen [1]) geen stukkenverklaring		Geen rood certificaat	

[1]) Krachtens van geval tot geval door de Afdeling Effectenregistratie te verlenen vrijstelling.
[2]) Met uitzondering van de 3 % Nederlandse Dollarlening 1947 en de nieuwe 3½ % Philips Dollarlening 1949.
[3]) In het geval II B 1) krachtens van geval tot geval door de Afdeling Effectenregistratie verleende of te verlenen vrijstelling.

AANVULLING OP HET TABELLARISCHE OVERZICHT, BEHORENDE BIJ MEDEDELING No. 175 VAN DE AFDELING EFFECTENREGISTRATIE d.d. 14 MEI 1948 (21ste Uitvoeringsbeschikking Besluit Herstel Rechtsverkeer Hoofdstuk IV), IN VERBAND MET DEVIEZENBESCHIKKING IN- EN UITVOER BINNENLANDSE EFFECTEN (opgenomen in Mededeling No. 2584, Prijscourant van 11 Maart 1949).

INGAANDE 1 APRIL 1949.		II) **Indien ten tijde der handeling geen stukkenverklaring A of B of rood certificaat aanwezig is.**	
Aard der rechtshandeling.	I) **Indien ten tijde der handeling een stukkenverklaring A of B of rood certificaat bij het effect, resp. het coupon- of dividendblad, aanwezig is.**	a) **Bij het verrichten der handeing** (N.B. het in deze kolom vermelde geldt **niet** voor niet aanmeldings- of registratieplichtige effecten; hiervoor dient, behalve het effect of couponblad zelf, **niets** te worden afgegeven, terwijl eventueel aanwezige voorlopige stukkenverklaringen kunnen worden vernietigd.)	b) **Bij het later ontvangen van de stukkenverklaring door het inleveringskantoor dat de handeling heeft verricht of daarbij zijn bemiddeling heeft verleend.**
Handelingen, waarbij het effect wordt in- of uitgevoerd.			
11) **Uitvoer (ten behoeve van een niet-ingezetene)**, dan wel afgifte uit buitenlands depôt van een ingezetene (ten behoeve van een niet-ingezetene).	11) Zwarte stukkenverklaring A verwisselen tegen rode. Zwarte stukkenverklaring B verwisselen tegen rood certificaat.	11) a) Voorlopige stukkenverklaring verwisselen tegen rode stukkenverklaring. b) Bij effect voorzien van witte balk rood certificaat aanvragen.	11) a) Zwarte stukkenverklaring aanhouden tot nadere aankondiging. b) ———
12) **Invoer (afkomstig uit het bezit van een niet-ingezetene)**, dan wel toevoeging aan buitenlands depôt van een ingezetene (afkomstig uit buitenlands bezit van een niet-ingezetene).	12) Rode stukkenverklaring verwisselen tegen zwarte stukkenverklaring A. Rood certificaat inleveren (eventueel tegen afgifte van een stukkenverklaring B). Zwarte stukkenverklaring **niet** verwisselen of inleveren. (N.B. Dit laatste uitsluitend mogelijk in overgangsperiode)	12) (N.B. **Uitsluitend mogelijk tijdens overgangsperiode).** a) Voorlopige stukkenverklaring **niet** verwisselen of inleveren. b) „Certificat provisoire" of „temporary certificate" te Brussel of Londen verwisselen tegen een rode stukkenverklaring *) en hiermede vervolgens handelen als in kolom I aangegeven.	12) (Kan bij het **importerende** inleveringskantoor niet voorkomen)

*) Als regel behoort deze verwisseling reeds door de buitenlandse bank of commissionair te zijn verricht; bovenstaande aanwijzing geldt slechts voorzover zulks verzuimd mocht zijn.

N.B. I) Alle onder 11) en 12) vermelde handelingen zijn uitsluitend toegelaten krachtens een algemene of bijzondere vergunning van De Nederlandsche Bank, Kantoor Deviezenvergunningen.

II) In alle bovenstaande omschrijvingen moeten de woorden „uitvoer", „invoer", „buitenland", „ingezetene" en „niet-ingezetene" worden opgevat volgens de definities van artikel 1 der in hoofde genoemde Deviezenbeschikking, derhalve in deze zin dat Indonesië mede tot het binnenland wordt gerekend. Suriname en de Nederlandse Antillen daarentegen niet.

22 Maart 1948

No. 195. Toetsing aan de zwarte lijst bij invoer van binnenlandse effecten of onderdelen daarvan.

Onder verwijzing naar haar Mededeling No. 182, gepubliceerd in de Prijscourant van de Vereeniging voor den Effectenhandel (Bedrijfsgroep Effectenhandel) d.d. 14 September 1948, alsmede naar de Deviezenbeschikking In- en Uitvoer Binnenlandse Effecten d.d. 8 Maart 1949, opgenomen in voornoemde Prijscourant onder No. 2584 d.d. 11 Maart 1949, brengt de Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel onder de aandacht van de inleveringskantoren, dat — in afwijking inzoverre van het bij eerstgenoemde mededeling bepaalde — toetsing aan de zwarte lijst met ingang van 1 April e.k. zal moeten plaatsvinden in *alle* gevallen van invoer van binnenlandse effecten, welke *niet* voorzien zijn van hetzij

a. een rode stukkenverklaring, of

b. een zwarte stukkenverklaring, of

c. een rood certificaat van De Nederlandsche Bank, of

d. een voorlopige (Nederlandse) stukkenverklaring, of

e. een witte balk.

Deze toetsing is met ingang van dezelfde datum, behalve voor gehele stukken resp. talons of coupon- en dividendbladen, ook vereist voor claims en stockdividenden, waarvan de reële waarde meer dan f 100,— per stuk bedraagt, voorzover die waarden afkomstig zijn van effecten, welke blijkens het invoeraffidavit *niet* behoren tot één der in de voorgaande alinea onder a tot en met e vermelde rubrieken.

Tevens wordt de aandacht er op gevestigd, dat in den vervolge in afwijking van het bepaalde in de laatste alinea van voornoemde Mededeling No. 182, voorlopige stukkenverklaringen afgegeven door het kantoor van de Afdeling te Brussel (certificat provisoire) of te Londen (temporary certificate) bij invoer terstond bij het Secretariaat der Afdeling, Keizersgracht 105, Amsterdam-C., moeten worden ingeleverd. Hiertegen zullen t.z.t. stukkenverklaringen A aan de desbetreffende inleveringskantoren worden afgegeven. In geval van verkoop vóór de ontvangst van deze stukkenverklaringen kunnen voorlopige stukkenverklaringen door deze inleveringskantoren worden afgegeven.

Ook de Brusselse en Londense certificaten, welke zich, in verband met invoertransacties, welke in de afgelopen periode hebben plaatsgevonden, bij de inleveringskantoren bevinden, dienen thans bij het Secretariaat ter verwisseling te worden aangeboden.

In verband met het bovenstaande *vervalt* het gebruik van het formulier C als in Mededeling No. 182 bedoeld, en komt, in alle gevallen, waarin toetsing volgens het bovenstaande noodzakelijk is, hiervoor in de plaats een nieuw formulier D, hetwelk bij het Secretariaat der Afdeling, Keizersgracht 105, Amsterdam-C., beschikbaar is à f 0.10 per stuk.

22 Maart 1949.

Uitspraken der Afdeling op grond van de bepalingen van Hoofdstuk IV van het Besluit Herstel Rechtsverkeer. (E 100)

No. 66. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 11 Febr. 1949. (Mr. C. Briët).

Requestrant, die het effect na 9 Mei 1940 in regelmatig beursverkeer heeft verkregen, heeft het daarna eigener beweging aan een ander ter hand gesteld ten verkoop buiten de beurs om. Hieruit volgt reeds dat art. 25 E 100 geen toepassing kan vinden.
Termen tot toepassing van art. 23 zijn ook niet aanwezig.
Erkenning van gerequestreerde: deze heeft wel het risico aanvaard een verkeerd stuk te kopen, maar de wijze van de aankoop geeft aanleiding zijn goede trouw te aanvaarden.

J. E. Ott, requestrant.
Gemachtigde: *M. Boesveldt.*

contra:

M. Turfreyer, gerequestreerde.
Gemachtigde:*Mr. N. A. Knap.*

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie;
Gehoord partijen;
Gezien de stukken;

Overwegende, dat requestrant vraagt te worden hersteld in de eigendom van 1 cert. à 10 shares Anaconda Copper Mining Comp. No. 91362 en tot staving van dit verzoek heeft gesteld:
dat hij dit effect op 31 Januari 1941 door bemiddeling van Jibben & Co. te Amsterdam in regelmatig beursverkeer heeft gekocht;
dat hij dit effect gedurende de oorlogsjaren aan Hintzbergen ter hand heeft gesteld met verzoek dit buiten de beurs om voor hem te verkopen;
dat volgens mededeling van Hintzbergen dit stuk door een Duitse instantie is in beslag genomen;
Overwegende, dat de heer Boesveldt, procuratiehouder van Jibben & Co., die namens requestrant verschenen is, heeft medegedeeld geen nadere inlichtingen omtrent het effect te kunnen verstrekken;
Overwegende, dat gerequestreerde heeft gesteld dat hij het bedoelde effect, buiten de beurs om, via een familielid heeft gekocht voor f 900.— à f 1000.—;
Overwegende, dat de gemachtigde van gerequestreerde heeft verzocht het verzoek van requestrant af te wijzen en gerequestreerde te erkennen als eigenaar van het effect;
Overwegende, dat vaststaat dat requestrant het effect in regelmatig beursverkeer na 9 Mei 1940 onder bezwarende titel heeft verkregen en dat hij daarna eigener beweging het effect ten verkoop buiten de beurs om aan een ander heeft ter hand gesteld bij wien het zou gestolen zijn;
Overwegende, dat hieruit reeds volgt, dat art. 25 E 100 geen toepassing kan vinden, daar noch is gesteld, noch is gebleken van enige dwang of bedreiging op requestrant om het effect te verkopen, noch van enige verplichting dit te doen op grond van enige verordening van de vijand;
Overwegende, dat de Afdeling eerder aanneemt dat requestrant tot het ten verkoop geven is overgegaan uit speculatieve overwegingen en daarmede het risico aanvaard heeft dat daaraan verbonden was;
Overwegende dat de Afdeling ook geen termen aanwezig acht tot toepassing van art. 23 E 100, omdat het achterwege laten van ingrijpen niet onredelijk is te achten;
Overwegende ten aanzien van het verzoek van gerequestreerde, dat als vaststaande moet worden aangenomen, dat hij het effect gedurende de oorlogsjaren buiten de beurs om onder bezwarende titel heeft gekocht door bemiddeling van een familielid en dat hij het daarna ten einde het uit de handen der Duitsers te houden elders gedeponeerd heeft;
Overwegende, dat gerequestreerde, buiten de beurs om kopende, wel het risico aanvaard heeft een verkeerd stuk te kopen, doch dat de wijze waarop hij het stuk gekocht heeft, aanleiding geeft zijn goede trouw te aanvaarden;
Enz.

No. 67. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 14 Maart 1949 (Mr. A. Hilbringh Prins).

Verweerster heeft het litigieuse effect buiten de beurs om gekocht van iemand die haar had verzekerd, dat het in regelmatig beursverkeer was verkregen, welke verzekering haar was bevestigd door de verklaringen van een Bank en een particulier, van wie niet is gebleken dat zij door hun gedragingen aanleiding hebben gegeven tot het postvatten van de mening, dat zij handelden in

effecten, die op onrechtmatige wijze aan de vorige bezitters waren ontnomen.
Verzoeker beweert dat de Bank de goede trouw miste en maakt daaruit de gevolgtrekking, dat ook bij verweerster gemis aan goede trouw was. Ten onrechte, want art. 53, lid 5, E 100, is hier niet toepasselijk, omdat verweerster het effect van een ander heeft gekocht.

In de zaak:

Mr. F. A. Josephus Jitta, verzoeker

tegen:

Mej. M. W. H. Kiehl, verweerster

heeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie, de navolgende beslissing genomen op een aanvraag tot herstel van recht betreffende 1 cert. à 10 shares Anaconda Copper Mining Cy. No. 73451;

Gezien de stukken;

Gehoord verzoeker, zijnde verweerster, hoewel behoorlijk opgeroepen, niet verschenen;

Overwegende, dat bij het verhoor en uit de stukken is gebleken, dat het effect vóór 10 Mei 1940 in het bezit was van verzoeker en dat deze dat bezit heeft verloren door inlevering door bemiddeling van de Amsterdamse Bank N.V. te Amsterdam bij Lippmann Rosenthal & Co., Sarphatistraat te Amsterdam, op 14-10-'41, alzo anders dan op rechtmatige wijze;

Overwegende, dat herstel in de eigendom van het effect — nu niet is gebleken, dat de in art. 54 van het Besluit E 100 overigens genoemde voorwaarden niet zijn vervuld — mitsdien heeft te geschieden, tenzij aan verweerster erkenning van eigendom moet worden verleend, hetgeen slechts kan, als zij bij de verkrijging was te goeder trouw;

Overwegende, dienaangaande, dat uit de stukken is gebleken, dat verweerster het effect verkreeg door aankoop buiten de beurs om onder bezwarende titel, zodat zij haar goede trouw zal hebben te bewijzen;

Overwegende, dat op voorgeschreven wijze hieromtrent is gebleken, dat verweerster het effect verkreeg van zekere Rehlick te 's-Gravenhage, die haar had verzekerd, dat het effect in regelmatig beursverkeer was verkregen, hetgeen wordt bevestigd door de verklaringen van P. de Baat te Sliedrecht d.d. 24 November 1948;

Overwegende, dat onder deze omstandigheden door verweerster geen verder strekkend onderzoek naar de herkomst van het effect kon worden ingesteld en van haar dan ook niet kan worden gevergd, dat zij dat deed, zodat zij haar goede trouw heeft bewezen, nu niet is gebleken dat hetzij de Baat, hetzij Mähler's Bank door hun gedragingen aanleiding hebben gegeven tot het postvatten van de mening, dat zij handelden in effecten, die aan de vorige bezitters op onrechtmatige wijze waren ontnomen;

Overwegende, dat nu wel verzoeker beweert, dat Mähler's Bank goede trouw miste en daaruit de gevolgtrekking maakt, dat ook bij verweerster gemis aan goede trouw aanwezig was, doch ten onrechte daar verweerster niet van Mähler's Bank of de makelaar de Baat het effect verkreeg, zodat een beroep op art. 53, lid 5, van het Besluit E 100 faalt;

Overwegende, dat mitsdien het verzoek moet worden afgewezen;

Rechtdoende:
I. Erkent verweerster als eigenares van het bovengenoemde effect.
II. .....

No. 68. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 7 April 1949 (Mr. N. Peereboom).

Goede trouw als bedoeld in art. 53, lid 2, E 100: niet voldoende dat bij de opdracht tot aankoop is gezegd, dat alleen stukken mochten worden gekocht die goede levering waren.

In de zaak:

A. K. Th. Jansen, bewindvoerder voor K. Hoedemaker en Mevrouw H.

Hoedemaker-de Jong, wonende Wanningstraat 11, Amsterdam, *requestrant*

contra:

A. Goudsmit, wonende v. Gentstraat 28, Amsterdam, *gerequestreerde*

Gemachtigde: *Mr. P. C. Kolff*

heeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie, de navolgende beslissing gegeven.

Requestrant in zijn voormelde hoedanigheid stelt, dat de door hem vertegenwoordigde personen in eigendom hebben bezeten één certificaat à 10 shares North American Rayon Corp. Klasse A No. 2754 en dit effect op 28 November 1941 door middel van de Twentsche Bank te Amsterdam bij Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, hebben moeten inleveren. Het effect bevindt zich thans in het bezit van gerequestreerde en requestrant vraagt rechtsherstel, daarbij overleggende een fotocopie van een schrijven van de Twentsche Bank van 28 November 1941 aan Lippmann voornoemd, waarin eerstgenoemde mededeelt in opdracht van de Heer en Mevrouw Hoedemaker voornoemd een aantal effecten in te leveren, waaronder het voormelde effect.

De Afdeling acht hierdoor het vroeger bezit en het gestelde bezitsverlies bewezen.

Gerequestreerde voert allereerst aan, dat hij tijdens de bezetting dit effect heeft gekocht met geld, dat hij verkregen had door liquidatie van zijn zaak. Hij had de accountant W. J. M. Holthuizen te Amsterdam opgedragen, naar Amerikaanse effecten uit te zien, die deze opdracht aan de toenmalige commissionnair C. H. A. M. Kahmann te Haarlem had doorgegeven. Gerequestreerde had echter uitdrukkelijk als conditie gesteld, dat deze effecten van betrouwbare adressen moesten worden gekocht en ontkent derhalve stellig niet te goeder trouw te zijn geweest.

Gerequestreerde concludeert derhalve primair tot afwijzing van het verzoek van requestrant subsidiair voormelde C. H. A. M. Kahmann, thans wonende te Arnhem in dit geding te roepen, opdat deze hem geheel en onvoorwaardelijk zal vrijwaren voor alle nadelen, welke er voor hem voortvloeien uit een hem door de Afdeling op te leggen verplichting tot afgifte van voornoemd certificaat, te bepalen, dat in dat geval het nadeel van hem, requestrant in vrijwaring, bestaat in de huidige waarde van dit certificaat met daarbij behorende nog niet betaalde dividendbewijzen en genoemde Kahmann te veroordelen om dit nadeel aan hem, requestrant in vrijwaring, te vergoeden.

Kosten rechtens.

Bij de gelegenheid, die partijen hebben gehad hun stellingen nader toe te lichten en waar gerequestreerde verschenen was bij zijn gemachtigde, Mr. Kolff, heeft voormelde Holthuizen als getuige bevestigd, dat gerequestreerde zijn opdracht als bovenomschreven heeft gegeven en hij getuige Kahmann op zijn beurt erop gewezen heeft, dat van betrouwbare adressen moest worden gekocht, hetgeen wilde zeggen dat uitsluitend stukken moesten worden gekocht waaraan geen smet kleefde.

Kahmann zijnerzijds heeft dit bevestigd in een schrijven aan Holthuizen van 28 Maart 1948, welk stuk in originali is overgelegd.

Bij de mondelinge behandeling heeft Mr. Kolff namens gerequestreerde nog aangevoerd, dat blijkens mededeling van de L.V.V.S., voornoemd effect door Rebholz aan Kol & Co. op 30 September 1942 is geleverd en dat de daaraan voorafgaande koop mogelijk in regelmatig beursverkeer is tot stand gekomen, waardoor de eerste verkrijger als eigenaar over het effect kon beschikken, en latere verkrijgers, waaronder gerequestreerde, eveneens eigenaar zijn geworden en het effect van hem niet kan worden gevorderd.

Ten aanzien van dit laatste verweer beslist de Afdeling als volgt:

Uit de mededeling van de L.V.V.S., waarop de raadsman van gerequestreerde doelt, blijkt inderdaad, dat het effect op 30 September 1942 door Rebholz aan Kol & Co. is uitgeleverd. Onder de bijzonderheden is vermeld, dat het een quarto-affaire betrof.

De Afdeling heeft zij de L.V.V.S. nadere inlichtingen ingewonnen, wat

onder dit laatste moet worden verstaan en vernomen, dat Kol & Co. certificaten van Amerikaanse effecten verkochten en daarop een nota zonden aan Lippmann II, die vervolgens aan Rebholz opdracht gaven deze effecten aan Kol & Co. uit te leveren. Deze wijze van transacties worden bij de L.V.V.S. quarto-affaires genoemd.

Uit deze mededelingen blijkt, dat Kol & Co. nimmer te goeder trouw kunnen zijn geweest bij de verwerving van het effect, omdat zij, de door hen verkochte effecten betrekkende van Lippmann II via Rebholz wisten, dat zij geroofde effecten geleverd kregen. Zelfs al zou deze levering ter beurze hebben plaats gehad — hetgeen nog geenszins vaststaat — dan zouden Kol & Co. nimmer zich hierop kunnen beroepen om hun goede trouw te doen veronderstellen.

Wat de goede trouw van gerequestreerde betreft, overweegt de Afdeling allereerst, dat onder goede trouw als bedoeld in art. 53, lid 2, sub c E 100 niet alleen moet worden verstaan, dat de huidige bezitter niet geweten heeft, dat de vroegere bezitter het effect op regelmatige wijze heeft verloren, doch ook, dat hij aannemelijke gronden had om te geloven, dat dit niet het geval was. De Afdeling is van mening, dat de omstandigheid, dat gerequestreerde bij het geven van de opdracht tot aankoop gezegd zou hebben, dat alleen stukken mochten worden gekocht, die goede levering waren, — hetgeen door de verklaring van de getuige Holthuizen is komen vast te staan — niet voldoende is om die goede trouw aan te nemen, omdat gerequestreerde geen enkele zekerheid had, dat de uiteindelijke uitvoerder van de opdracht zich aan deze aan Holthuizen gegeven opdracht zou storen, noch dat Kahmann of diens rechtsvoorgangers te goeder trouw zouden zijn geweest — gesteld al, dat voormelde uitvoerder dan wel diens rechtsvoorgangers zouden hebben kunnen weten, of deze Amerikaanse effecten aan een voormalig eigenaar al of niet onrechtmatig zouden zijn ontnomen.

De Afdeling zal derhalve het verzoek moeten toewijzen, terwijl aan gerequestreerde geen andere vergoeding kan worden gegeven, dan een cessie van de vordering, welke requestrant op Lippmann, Rosenthal & Co, Sarphatistraat te Amsterdam mocht hebben.

Ten aanzien van de subsidiair gevraagde oproeping in vrijwaring zal de Afdeling beslissen, dat gerequestreerde, indien hij daartoe termen aanwezig acht degenen, door wier bemiddeling hij het effect verkregen heeft, in vrijwaring zal kunnen oproepen.

De Afdeling beslist derhalve als volgt:

. . . . . .

No. 69. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 4 April 1949 (Mr. R. P. Cleveringa).

Niet of althans niet voldoende aannemelijk gemaakt dat gerequestreerde en/of zijn lasthebber bij de verkrijging van het litigieuse effect te goeder trouw is/zijn geweest.

In de zaak:

F. Israël, Achillesstraat 72, Amsterdam, als bewindvoerder over I. E. Snuijf, *requestrant*

Gemachtigde: *Mr. E. Gerzon*

tegen:

E. van Rossum, Jacobijnenstraat 12bis, Utrecht, *gerequestreerde*

geeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie, de navolgende beslissing:

Requestrant heeft gesteld — en bij de mondelinge toelichting aannemelijk gemaakt — dat Snuijf vóór 10 Mei 1940 eigenaar was van één cert. à 10 shares Shell Union Oil Corp. No. 109895 en dit stuk in September 1941 bij Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, Amsterdam, thans genaamd L.V.V.S., heeft moeten inleveren.

Gerequestreerde heeft hierop bij verweerschrift geantwoord, dat hij het

stuk in November 1943 onderhands heeft gekocht van de huidige notaris J. R. den Hartog, die het stuk met andere stukken verkreeg door bemiddeling van W. van Lohuizen, procuratiehouder van De Twentsche Bank N.V. te Haarlem; dat Lohuizen had gezegd, dat goede vaderlanders gedwongen waren enige Amerikaantjes te verkopen, terwijl Lohuizen nog eens in tegenwoordigheid van zijn — gerequestreerde's — accountant van den Berg heeft verklaard, dat de stukken niet uit Joods bezit afkomstig waren.

Bij de stukken is een verklaring van de L.V.V.S. inhoudende, dat het onderhavige stuk op 15-2-'44 door Rebholz is verkocht tegen een koers van $ 40 en met een uitkering van $ 5/8 (f 15.63).

Bij de mondelinge toelichting is verklaard door:

I. M. A. van den Berg:

dat hij in het najaar 1943 — doch dat het ook wel Februari 1944 geweest kan zijn — het onderhavige stuk voor gerequestreerde heeft gekocht, na de verzekering van den Hartog en Lohuizen verkregen te hebben, dat het geen Joods stuk was, terwijl Lohuizen hem nog in tegenwoordigheid van den Hartog gezegd had, dat het stuk jarenlang in het bezit was geweest van een relatie van De Twentsche Bank N.V., zodat het onmogelijk uit Joods bezit afkomstig kon zijn.

II. W. van Lohuizen:

dat hij aan den Hartog stukken heeft geleverd, maar dat hij niet zeker weet of er een Shell Union bij was, al vermoedt hij dat dit wel het geval was; dat hij ontkent, dat hij zich tegenover van den Berg zo positief heeft uitgelaten als deze beweert.

III. J. R. den Hartog:

dat het in November 1943 geweest kan zijn, dat hij enige Amerikaanse stukken van Lohuizen heeft gekocht en aan van den Berg, de accountant van gerequestreerde, heeft doorverkocht; dat daarbij een Shell Union was, doch dat hij zich het nummer niet herinnert; dat hij omtrent hetgeen getuige van den Berg verklaard heeft omtrent hetgeen Lohuizen aan hem, van den Berg en hem, den Hartog heeft gezegd, reden heeft aan te nemen, dat hetgeen van den Berg over dit onderhoud heeft gezegd, juist is, doch dat zijn geheugen hem te kort schiet om dit onder ede te kunnen verklaren.

Op grond van het bovenstaande is de Afdeling van oordeel, dat niet, althans niet voldoende aannemelijk is gemaakt, dat gerequestreerde en/of zijn lasthebber van den Berg bij de verkrijging van het onderhavige stuk te goeder trouw is/zijn geweest in de zin van het Besluit Herstel Rechtsverkeer, zodat derhalve aan gerequestreerde geen erkenning van de eigendom kan worden verleend en dat requestrant, die voldoet aan het gestelde in art. 54 van voormeld besluit, in de eigendom dient te worden hersteld.

Zij acht het verder billijk, dat gerequestreerde aan requestrant vergoedt hetgeen hij, gerequestreerde, inmiddels aan dividend heeft genoten en dat requestrant aan gerequestreerde cedeert de vordering, welke hij, requestrant, terzake van de inlevering van het effect op Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, Amsterdam, thans genaamd L.V.V.S., heeft.

De Afdeling beslist derhalve als volgt:

. . . . . .

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN en VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

Circulaires van het Nederlandse Beheersinstituut gericht aan de Plaatselijke Bureaux en vertegenwoordigers

Termijn indiening vorderingen op Duits vermogen (C.Be/49/003).

Krachtens artikel 25 E 133, zoals dit gewijzigd is bij F 272, moesten de vorderingen op vijandelijk vermogen vóór 1 Januari 1946 worden ingediend, terwijl artikel 27 E 133 (eveneens gewijzigd bij F 272) het Beheersinstituut de bevoegdheid verleent deze termijn te verlengen.

Hoewel van deze bevoegdheid nimmer bij een algemene beschikking gebruik is gemaakt, werd in de praktijk bedoelde indieningstermijn zo nodig in ieder concreet geval stilzwijgend als verlengd beschouwd.

In verband echter met het bepaalde in Part VII artikel 18 van de Accounting Rules, waarbij ten aanzien van „unsecured contract claims" (ongedekte vorderingen uit overeenkomst) op Duits vermogen is bepaald, dat zij slechts aftrekbaar zijn, indien zij zijn ingediend vóór 24 Januari 1949, is het noodzakelijk deze stilzwijgende verlenging ten aanzien van bovenbedoelde vorderingen niet uit te strekken tot de na 23 Januari 1949 ingediende.

Bedoelde vorderingen uit overeenkomst zullen, indien ingediend na 23 Januari 1949, in verband met de door de Ministers gestelde regelen betreffende uitvoering van artikel 25 van het Besluit E 133 d.d. 26 Juli 1948 (zie circulaire C.Be/48/12 d.d. 5 Augustus 1948 „Rechtsherstel" Jrg. III No. 3, blz. 81) derhalve niet mogen worden erkend.

Over de vraag, of en in hoeverre de „unsecured contract claims" — indien deze zijn ingediend vóór 24 Januari 1949 — mogen worden erkend en voldaan, heeft de Regering zich nog niet uitgesproken.

Hierbij zij aangetekend, dat onder het indienen van vorderingen, mede dient te worden verstaan, het ter kennis van het Beheersinstituut of de beheerder brengen van vorderingen, zonder dat met zoveel woorden erkenning of voldoening daarvan wordt gevorderd.

4 Maart 1949.

Mededelingen van het Nederlandse Beheersinstituut.

K.B. No. A 6.

Op 1 December 1948 zijn de taak, rechten en verplichtingen van de C.O.R.V.O. op grond van A 6 overgegaan op de Raad voor het Rechtsherstel (zie „Rechtsherstel" Jrg. III No. 7 blz. 191). De bevoegdheden van de Raad in deze worden ingevolge art. 151, lid 2, van E 100 uitsluitend uitgeoefend door de Afdeling Beheer. Deze afdeling heeft bij beschikking van 25 Januari 1949 de op het K.B. No. A 6 gegronde bevoegdheden, voor zover betreft handelingen ten aanzien van effecten, gedelegeerd aan de *Afdeling Effectenregistratie.*

Voorts is door de Afdeling Beheer aan het *N.B.I.* gedelegeerd:

a. het verlenen van toestemming tot het aangaan van overeenkomsten en het verrichten van handelingen, als bedoeld in art. 6, lid 1, van het K.B. No. A 6, doch uitsluitend voor zover de bepaling betrekking heeft op Nederlanders zich bevindend in vijandelijk gebied, alsmede
b. het bekrachtigen van handelingen en overeenkomsten, als bedoeld onder a.

Tenslotte wordt de aandacht gevestigd op de hieronder opgenomen publicatie in de Ned. Staatscourant van 24 Maart 1949 No. 59 met betrekking tot in Nederland gelegen of gevestigde onroerende zaken.

Publicaties in de Nederlandse Staatscourant.

Bekrachtiging handelingen en overeenkomsten.

De samengevoegde afdeling beheer, voorziening voor afwezigen en voorzieningen voor rechtspersonen van de Raad voor het Rechtsherstel te 's-Gravenhage;

Overwegende, dat bij Koninklijk Besluit van 12 November 1948, gepubliceerd in de *Nederlandse Staatscourant* van 26 November 1948, No. 230, als tijdstip, waarop de taak, de rechten en de verplichtingen der commissie, bedoeld in artikel 46 van het Besluit Rechtsverkeer in Oorlogstijd, *Staatsblad* No. A 6, gevestigd ter plaatse, waar de Koninklijke Nederlandse Regering haar werkzaamheden uitoefent, overgaan op de Raad voor het Rechtsherstel, is bepaald op 1 December 1948;

Overwegende, dat krachtens artikel 151, lid 2, van het Besluit Herstel Rechtsverkeer, *Staatsblad* No. E 100, de afdeling beheer is belast met de taak van de Raad voor het Rechtsherstel, hierboven bedoeld;

Overwegende, dat het de bedoeling is van de Minister van Justitie, blijkens zijn schrijven aan de Raad voor het Rechtsherstel d.d. 29 October 1948 (No. 1924), dat ten aanzien van handelingen met betrekking tot in Nederland gelegen of gevestigde onroerende zaken een collectieve bekrachtiging wordt gegeven;

Overwegende, dat de rechtszekerheid ten aanzien van onroerende zaken, als hierbedoeld, zodanige bekrachtiging vordert;

Overwegende, dat de samengevoegde afdeling beheer, voorzieningen voor afwezigen en voorzieningen voor rechtspersonen van de Raad voor het Rechtsherstel tot zodanige collectieve bekrachtiging wenst over te gaan, doch daaraan na te noemen uitzonderingen wenst te verbinden;

Gelet op de desbetreffende wettelijke voorschriften:

Besluit te bekrachtigen alle handelingen en overeenkomsten, verricht of aangegaan in strijd met het bepaalde in artikel 6, lid 1, van het Koninklijk Besluit No. A 6, voor zover die handelingen en overeenkomsten betrekking hebben op in Nederland gelegen of gevestigde onroerende zaken, tenzij:

a. op het tijdstip van de dagtekening dezer beschikking aan de overeenkomst generlei uitvoering is gegeven, dan wel de uitvoering van de overeenkomst of handeling vóór bedoeld tijdstip ongedaan is gemaakt;

b. de nietigheid van de overeenkomst of handeling is geconstateerd bij een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke of arbitrale uitspraak;

c. één der commissies, bedoeld in artikel 46 van het Koninklijk Besluit No. A 6, de aan haar verzochte toestemming of bekrachtiging van de overeenkomst of handeling heeft geweigerd;

d. de handeling of overeenkomst betreft in Nederland gelegen of gevestigde onroerende zaken, ten aanzien waarvan zowel door een persoon binnen vijandelijk gebied als door een persoon buiten dat gebied is beschikt.

's-Gravenhage, 9 Maart 1949.

De Voorzitter van de samengevoegde afdeling beheer, voorzieningen voor afwezigen en voorzieningen voor rechtspersonen,

DE MONCHY.

(Ned. St. Crt. 24 Maart 1949, No. 59).

Auteursrechten van onderdanen van de Staat Italië.

Het Nederlandse Beheersinstituut maakt bekend, dat ingevolge de nederlegging op 17 Februari 1949 van de Nederlandse akte van bekrachtiging van het Vredesverdrag tussen de Geallieerde en Geassocieerde Mogendheden en Italië, ondertekend te Parijs op 10 Februari 1947, auteursrechten van onderdanen van de Staat Italië niet langer als vijandelijk vermogen beschouwd worden.

Hetzelfde geldt voor de opbrengsten van deze auteursrechten, voor zover zij

na het verbindend worden van het Besluit Vijandelijk Vermogen verschuldigd zijn geworden.

Opbrengsten van deze auteursrechten, welke vóór het verbindend worden van voornoemd besluit verschuldigd zijn geworden, blijven echter als vijandelijk vermogen aan de Staat der Nederlanden vervallen.

(*Herplaatsing wegen misstelling.*)

(Ned. St. Crt. 25 Maart 1949, No. 60).

Bekendmaking.

Het Nederlandse Beheersinstituut, Neuhuyskade 94 te 's-Gravenhage, maakt bekend, dat aan daarvoor in aanmerking komende belanghebbenden restitutie van te veel betaalde heffingskosten kan worden verleend, voor zover deze kosten zijn berekend over gekapitaliseerd pensioen.

(Ned. St. Crt. 11 Apr. 1949, No. 71).

AFDELING ONROERENDE GOEDEREN

Mededelingen van de Afdeling

Rechtsherstel en de Stichting Papefonds.

In verschillende gevallen kon de notaris-bemiddelaar geen minnelijke regeling tot stand brengen aangezien de Stichting Papefonds, hetzij als koopster van het perceel, hetzij als nieuwe hypotheekhoudster van de koper bij het geschil betrokken was. Het Papefonds stelde, dat het zijn rechten te goeder trouw verkregen had en door de bezetter even zwaar gedupeerd was als de rechtsherstelzoekende oude eigenaar.

Op grond van deze stellingen wenste het Papefonds, dat de minnelijke regeling op zodanige wijze tot stand gebracht zou worden, dat de uiteindelijke schade tussen de oude eigenaar en het Papefonds gelijkelijk verdeeld zou worden.

De Afdeling Onroerende Goederen was van oordeel, dat de positie van het Papefonds te vergelijken is met de positie van de Centrale Arbeiders-Verzekerings- en Depositobank en adviseerde de notarissen, nadat omtrent de positie van deze laatste door de Afdeling Rechtspraak enige uitspraken waren gedaan hun voorstel voor de tot stand te brengen minnelijke regelingen, waarbij het Papefonds betrokken was, te baseren op de gegeven uitspraken.

Het Papefonds ging hiermede echter niet accoord, doch wilde de uitspraak van de Afdeling Rechtspraak afwachten inzake een geschil waarbij het Papefonds zelf zowel als koper van onroerend goed, als in hoedanigheid van hypotheekhoudster van de nieuwe eigenaar betrokken was.

De Kamer te 's-Gravenhage deed op 30 October 1948 uitspraak in het bewuste geschil.

De feiten waren als volgt:

De N.V. Helios was eigenares van diverse percelen, belast met een hypotheek ten behoeve van de Nationale Levensverzekerings Bank. Door de Verwalter van Helios werden elf percelen in Mei 1943 verkocht, waarvan drie (Nos. IV, V en VI) aan de Stichting Papefonds. Uit de koopsommen werd een bedrag van f 202.000,— afgelost aan de Nationale. In Augustus 1943 loste de Verwalter het restant der hypotheekschuld af aan de Nationale (f 80.000,—). In September 1943 en Juni 1944 werden nog twee percelen door de Verwalter verkocht.

Het Papefonds verstrekte aan de koper van de percelen VII, VIII, IX en X een bedrag van f 80.000,— op eerste hypotheek en aan de koopster van perceel No. XIII een bedrag van f 9.000,— op eerste hypotheek.

Blijkens de uitspraak van de Afdeling Rechtspraak deed de notaris-bemiddelaar het volgende voorstel:

> „De verkopen I tot en met XI, uit de opbrengsten waarvan in totaal een bedrag van f 202.000,— op de restant hypotheekschuld werden afgelost, hadden alle op dezelfde dag plaats, met dien verstande dat die onder XI — vermoedelijk om technische redenen, daar de Verwalter Dr. Bodenheim niet gelijktijdig in Arnhem en in 's-Gravenhage aanwezig kon zijn — een dag vroeger plaats had. De resterende f 80.000,— der restant hypotheekschuld werd in opdracht van Dr. Bodenheim door Helios afgelost op 4 Augustus 1943, zonder dat percelen van Helios werden verkocht, zodat het redelijk en billijk is aan te nemen, dat die aflossing geschiedde met gelden door Helios op 27 en 28 Mei 1943 door de op die dagen plaatsgehad hebbende verkopen ontvangen en het totale bedrag der vóór 27 Mei 1943 bestaande restant hypotheekschuld ad f 282.000,— geacht kan worden uit de door Helios terzake van de verkopen I tot en met XI ontvangen koopsommen te zijn voldaan.
> Bij de verkopen XII en XIII was de gehele hypotheekschuld van Helios aan de Nationale afgelost en Helios ontving uit die verkopen daardoor geen enkele baat.
> Aan het feit, dat de overdrachten I tot en met XI plaatshadden voor

diverse notarissen, waardoor ieder dier functionarissen overeenkomstig de in de notariële praktijk bestaande gewoonte afzonderlijk voor de door de Nationale gevraagde aflossingen had te zorgen, teneinde de te hunnen overstaan verkochte percelen vrij van hypotheek te doen leveren, mag niet de consequentie worden verbonden dat een andere berekening voor de bepaling van het bedrag, waarmede Helios door aflossing tengevolge van elke verkoop of combinatie van verkopen werd gebaat, moet worden gevolgd, dan wanneer de overdrachten alle bij één notaris op dezelfde dag hadden plaatsgehad. Elke verkoop betekende een vermogensverlies voor Helios, welke echter werd beperkt door de aflossingen. Die vermogensverliezen verhouden zich naar de ontvangen koopsommen en de beperkingen door de aflossingen moeten dan ook in diezelfde verhouding worden berekend."

Het Papefonds achtte zich benadeeld door dit voorstel, waarvoor het de navolgende argumenten aanvoerde:

„Bij het bemiddelingsvoorstel wordt geen rekening gehouden met de bijzondere omstandigheden, waarin Papefonds tengevolge van de door de bezetter tegen haar genomen maatregelen is komen te verkeren.
Immers bij besluit van de z.g. Commissaris voor de niet-commerciële verenigingen en stichtingen van 5 Augustus 1941, gegrond op de Verordening 41/1941 werd Mr. K. H. Jansma benoemd tot zijn gemachtigde over Papefonds, terwijl bij besluit van 18 Augustus 1941 hem het algemeen en financieel beheer over het stichtingsvermogen werd opgedragen.
In die hoedanigheid meende Mr. Jansma over het stichtingsvermogen te kunnen beschikken en werden door hem voor de Stichting o.m. aangekocht verschillende panden te Arnhem, terwijl door hem onder hypothecair verband gelden werden ter leen verstrekt aan personen, die onroerende goederen van de Verwalter van Helios en eigendom van die N.V. hadden gekocht. onder meer f 80.000,— aan B. C. Ratelband en f 9.000,— aan Mej. M. P. E. Hollaar.
Bij K.B. Bezettingsmaatregelen No. E 93 werd de voornoemde verordening geacht nimmer te hebben bestaan, zodat aan rechtshandelingen van Mr. Jansma iedere rechtsgrond ontbreekt.
Het door genoemde Commissaris geschorste en op 1 Januari 1942 van zijn functies ontheven bestuur heeft na de bevrijding zijn werkzaamheden kunnen hervatten en moet dus geacht worden steeds het wettige bestuursorgaan van Papefonds te zijn geweest. Ingevolge artikel 30 van genoemd K.B. behoren de gevolgen van die rechtshandelingen bijwege van bijzondere voorzieningen te worden geregeld. Helios vraagt thans te worden hersteld in de eigendom van genoemde panden, te weten de door Papefonds zelf aangekochte en die waarop door Mr. Jansma onder hypothecair verband gelden zijn verstrekt aan Ratelband en Mej. Hollaar. Indien die panden haar worden toegewezen, zullen de daarop ten behoeve van Papefonds gevestigde eigendoms- en hypotheekrechten worden nietig verklaard, tenzij Papefonds aannemelijk maakt, dat zij haar recht te goeder trouw en onder bezwarende titel heeft verkregen. Aangaande de verkrijging onder bezwarende titel zal geen verschil van mening bestaan. Anders is het gesteld met de goede trouw. Art. 32 geeft een nadere omschrijving van dat begrip en somt de vereisten op, waaraan de verkrijger behoort te voldoen. De verkrijger handelde te goeder trouw, indien hij niet wist of redelijkerwijze kon vermoeden, dat het bezit van de zaak voor de eigenaar was verloren gegaan tengevolge van een rechtshandeling als bedoeld in artikel 25. Het wettige bestuur van Papefonds — volstrekt verhinderd zich met de zaken van Papefonds in te laten en met de gedragingen van de beheerder niet op de hoogte — was met de eigendomsverkrijging ten name van Papefonds en dus met het verlies van de zaak voor Helios niet bekend.
In hoeverre in dit en soortgelijke gevallen goede trouw moet worden aangenomen zal door de Raad moeten worden beslist. Hoewel Papefonds zich de vooromschreven te goeder trouw verkregen rechten ten

volle wenst voor te behouden, acht zij niettemin een regeling in der minne mogelijk en wel volgens hetzelfde beginsel waarvan de bemiddelingsvoorstellen uitgaan. Bij die voorstellen wordt uitgegaan van het beginsel, dat Helios met de door haar Verwalter ontvangen koopsommen niet verder is gebaat dan tot het bedrag der met die koopsommen afgeloste hypothecaire lening groot f 282.000,— ten behoeve van de Nationale. Het resterende deel ad f 192.400,— is blijkbaar voor Helios verloren gegaan. Dit beginsel houdt in, dat de financiële schade door toedoen van een Verwalter geleden behoort te worden afgewenteld op hen, die met de Verwalter in relatie getreden zijn en dus aanleiding hebben gegeven, dat de goederen van Helios konden worden te gelde gemaakt en daardoor de Verwalter de gelegenheid hebben geboden zich te bevoordelen ten koste van Helios.
Papefonds kan met dat beginsel instemmen, doch slechts onder de voorwaarde, dat het in dezelfde vorm en omvang en werking ook op haar worde toegepast, aangezien zij verkeert in precies dezelfde omstandigheden als Helios, terwijl onderscheid moet worden gemaakt tussen hen, die vrijwillig dan wel onder dwang hebben gehandeld. Hieruit volgt dan, dat de financiële schade van Helios en Papefonds, zomede van de Centrale, die in dezelfde omstandigheden verkeert, wordt gedragen door hen, die vrijwillig met de Verwalter in relatie zijn getreden, enz.
In dit verband kan voorts worden opgemerkt, dat Helios werd vertegenwoordigd door een Verwalter, krachtens de Duitse Verordening op het Vijandelijk Vermogen (26/1940) benoemd, met andere woorden rechtsgeldig werd vertegenwoordigd (lijst B, Besluit E 93, art. 16). Papefonds daarentegen door een beheerder, die niet als rechtsgeldig vertegenwoordiger moet worden beschouwd (lijst A, als boven); zij komt dus in de eerste plaats voor toepassing van het gestelde beginsel in aanmerking. Het optreden van de Verwalter was het gevolg van een daad van de aandeelhoudster van Helios, namelijk haar vertrek naar het buitenland, die het risico van de Verwaltung met zich bracht."

De Afdeling Rechtspraak verwierp het verweer van Papefonds op grond van de volgende overwegingen:

„O. dat fundamenteel voor die opvatting van Papefonds is haar stelling, dat zij geacht moet worden te goeder trouw te zijn geweest bij hare verkrijging IV, V, en VI, zulks wijl de verkrijging is bewerkstelligd door Mr. Jansma ingevolge zijn benoeming tot gemachtigde van de Commissaris voor de niet-commerciële verenigingen en stichtingen, welk desbetreffend besluit van de vijand ingevolge het Besluit Bezettingsmaatregelen geacht moet worden nimmer te hebben bestaan, terwijl het door genoemde Commissaris geschorste en op 1 Januari 1942 van zijn functies ontheven Bestuur van Papefonds — volstrekt verhinderd zich met de zaken van Papefonds in te laten en met de gedragingen van de beheerder niet op de hoogte — met de eigendomsverkrijging van Papefonds en dus met het verlies van de zaak voor Helios niet bekend was,
weshalve Papefonds dan ook primair in haar verzoekschrift aan de Raad een beroep doet op de aan hare zijde bestaande goede trouw;
O. dat de Raad dit standpunt van Papefonds niet deelt;
O. dat toch als algemene rechtsregel geldt, dat aan een vertegenwoordigde moeten worden toegerekend handelingen van een vertegenwoordiger, die deze als vertegenwoordiger binnen de grenzen van zijn bevoegdheid heeft verricht en dat alle elementen van die handeling, als bedrog, kwade of goede trouw, wetenschap en andere — voorzoverre die in het rechtsleven van betekenis zijn — mede voor de vertegenwoordigde de gevolgen bepalen van een handeling door zijn vertegenwoordiger als zodanig binnen de grenzen van zijn bevoegdheid verricht en datzelfde rechtsbeginsel niet alleen geldt voor door de vertegenwoordigde zelf aangestelde vertegenwoordigers doch evenzeer voor wettelijke vertegenwoordigers;
O. dat trouwens het door Papefonds ingenomen standpunt lijdt aan

innerlijke tegenstrijdigheid, waar het blijkens haar betoog en de door haar voorgestelde oplossing wel als bestaande en als rechtsgeldig erkent de door diezelfde vertegenwoordiger op enkele der percelen op hypotheek verstrekte gelden;

O. dat derhalve de door Papefonds in haar meervermeld verzoekschrift primair voorgedragen niet-ontvankelijkheid of afwijzing van de vordering van Helios tot rechtsherstel niet kan opgaan, gelijk boven reeds werd overwogen, dat het rechtsherstel behoort te worden verleend;

O. voorts ten aanzien van het verdere betoog van Papefonds in haar verzoekschrift en ter zitting van de Raad, ten aanzien van hare subsidiaire vordering en ten aanzien van de door haar gedane tegenvoorstellen in de processen-verbaal van zwarigheden vervat, dat de Raad mede dat een en ander verwerpt, enz.;

O. dat evenwel de Raad evenmin aanvaardt het door haar overigens betoogde, hierop neerkomende:

Helios heeft moeten lijden onder de haar opgedrongen Verwalter, in zoverre dat zij tegen haar wensen de verkoop van haar panden heeft moeten ondergaan. Echter ook Papefonds staat voor de gevolgen van een haar opgedrongen beheerder en van de door deze tegen haar wil verrichte rechtshandelingen.

Indien Helios die gevolgen niet wenst te haren detrimente te nemen — blijkens haar verzoek tot rechtsherstel — dan moet datzelfde gelden voor Papefonds, wat voeren moet tot de slotsom dat Helios met haar samen de nadelige gevolgen voor haar rekening heeft te nemen. De redelijkheid brengt dan mede de nadelige gevolgen van het te verlenen rechtsherstel in de eerste plaats te brengen ten laste van anderen, die geheel vrijwillig met de door de vijand over Helios aangestelde bewindvoerder hebben gehandeld en derhalve aan Papefonds bij het afwentelen van die voor Helios ontstane nadelige gevolgen een soort bevoorrechte positie toe te kennen boven die anderen;

O. dat de onjuistheid van dat standpunt reeds terstond voortvloeit uit het voor-overwogene, dat Papefonds geacht moet worden te kwader trouw te zijn geweest en evenzeer vrijwillig tot de litigieuze koop der percelen te zijn overgegaan, nu haar moet worden toegerekend de kwade trouw van de voor haar opgetreden vertegenwoordiger, waarbij andermaal gewezen mag worden op de voormelde innerlijke tegenstrijdigheid dat zij niet ten aanzien van de aankoop der percelen, evenwel met betrekking tot de door die vertegenwoordiger afgesloten hypotheken, zich door de beheerder vertegenwoordigd acht en dat dit zo zijnde ook voor Papefonds de aankoop geacht worden moet vrijwillig te zijn geschied, weshalve zij met die door haar bedoelde anderen op één lijn is te stellen;

O. dat dus, waar Papefonds zich op het standpunt stelt, dat het de door haar bezettingsvertegenwoordiger van Helios verkregen eigendomsrechten en de door die vertegenwoordiger op enkele andere percelen genomen hypotheken wel als geldig en ten bate van het Fonds bestaande wil erkennen, het ook de kwade trouw, voorzover deze de verrichte handelingen door die vertegenwoordiger aankleeft, voor zijn rekening heeft te nemen;

O. voorts, dat blijkens haar eigen mededelingen, Papefonds in tal van opzichten in zaken van rechtsherstel is of zal worden betrokken, eensdeels als eiseres tot rechtsherstel, anderzijds als verweerster in door anderen reeds verzocht of nog te verzoeken rechtsherstel en zij eigenlijk in de onderhavige zaak al wenst te betrekken de resultaten van dat alles over de gehele lijn, doch het de Raad niet redelijk noch billijk (en zelfs hoogst ondoelmatig) voorkomt Papefonds in die door haar voorgestelde weg te volgen, wijl deze daartoe leiden zou, dat in de onderwerpelijke procedure reeds een rol zullen hebben te spelen de door haar gedane of nog te doen — doch in ieder geval nog niet berechte — verzoeken tot rechtsherstel en/of de gevolgen van haar positie als verweerster in andere zaken van rechtsherstel, van al hetwelk de uitslag nog niet vaststaat, gaande Papefonds zelve dan ook uit van de

onzekerheid „indien hare vorderingen, in totaal 82 stuks, worden toegewezen";
O. dat de redelijkheid en billijkheid (alsmede de doelmatigheid) veeleer medebrengen thans die verzoeken en onzekere resultaten van andere herstelprocedures buiten beschouwing te laten, en het onderhavige geschil uitsluitend te beoordelen op zijn eigen „merites" ook wat betreft de positie van Papefonds, waarna Papefonds zoveel haar belang dat medebrengt, in die andere procedures wijzen kan op de gevolgen, welke de in deze procedure gegeven uitspraak redelijkerwijze in die andere gedingen hebben moet"; enz.

Tenslotte wes de Raad de geschillen terug naar de notaris-bemiddelaar, daarbij overwegende:

„O. dat, waar overigens geen relevante moeilijkheden zijn ontstaan met betrekking tot de in de processen-verbaal vervatte bemiddelingsvoorstellen of tegen een of meer der in de voorgestelde regelingen vervatte clausules, al het voor-overwogene medebrengt, dat de Raad zich verenigt met de bemiddelingsvoorstellen van de beide notarissen-bemiddelaar, zodat op die basis rechtsherstel behoort te geschieden;
O. dat het de Raad doelmatig voorkomt de zaak thans tot afwikkeling van zaken op die basis terug te wijzen, doch eenvoudshalve die afdoening op te dragen uitsluitend aan Notaris X. te Arnhem, zullende, indien en voorzoverre nog nadere zwarigheden mochten ontstaan, elke meest gerede partij bevoegd zijn dezelve aan de Raad voor te leggen"; enz.

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE

RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

DERDE JAARGANG

JUNI 1949

NUMMER

12

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ „DE HOFSTAD" SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3 DEN HAAG

TEL. 773496 — GIRO 12789

DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VOORZITTER, SECRETARIAAT EN AFDELING ONROERENDE GOEDEREN:
VAN STOLKWEG 21 — 'S-GRAVENHAGE
TEL. 553625* (4 LIJNEN)-POSTREK. 507670

AFD. RECHTSPRAAK: KONINGINNEGRACHT 24, 'S-GRAVENHAGE.

TEL. CENTRALE GRIFFIE . . . 116031
GRIFFIE KAMER
'S-GRAVENHAGE 116032
SUBSTITUUT-GRIFFIERS . 116033
GRIFFIER 116034
CONCIERGE 116035

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE:
KEIZERSGRACHT 105 - AMSTERDAM C.
TEL. 42854 - 42510 - 42336 - 42233 - 42969

CENTRAAL BUREAU VOOR DE EFFECTENREGISTRATIE:
SINGEL 202 - AMSTERDAM
TEL. 41265 - 42691 - 42010/15

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN EN VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

HOOFDKANTOOR VAN HET NED. BEHEERSINSTITUUT, NEUHUYSKADE 94, S-GRAVENHAGE - TELEFOON 774535/39
POSTREKENING 86085

GEDELEGEERDEN DER AFD. ONROERENDE GOEDEREN, KONINGINNEGRACHT 24 — 'S-GRAVENHAGE
TELEF. 116036

RECHTSHERSTEL

MAANDELIJKS ORGAAN VAN DE RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL

VERANTWOORDELIJK REDACTEUR:
MR. J. W. JOSEPHUS JITTA
VAN STOLKWEG 21 - 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 553625

ABONNEMENT PER JAAR f 12.—

UITGAVE VAN
DRUKKERIJ-UITGEVERIJ "DE HOFSTAD"
SCHEEPMAKERSSTRAAT 1-3
'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 773496 — POSTGIRO 12789

INHOUD VAN DIT NUMMER

MEDEDELINGEN VAN HET SECRETARIAAT VAN DE RAAD

Rechtsherstel in de drie Westelijke Sectoren van Berlijn.

Onder dit hoofd is in de Ned. Staatscourant van 25 Mei 1949 No. 101 de volgende ministeriële beschikking opgenomen:

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken vestigt er de aandacht op, dat thans ook voor de drie Westelijke Sectoren van Berlijn een voorlopige regeling tot verkrijging van rechtsherstel van kracht is geworden. Deze regeling heeft uitsluitend betrekking op thans nog in Berlijn aanwezig, indentificeerbaar vermogen, hetwelk tussen 30 Januari 1933 en 8 Mei 1945 werd geconfisceerd, verkocht of aan de eigendom, het bezit of het beheer onttrokken op grond van ras, nationaliteit, godsdienst of politieke gezindheid van de rechthebbende.

Hierbij is niet van belang of een en ander op grond van wettelijke voorschriften heeft plaats gevonden.

Vermogensbestanddelen, welke bij de overdracht een waarde hadden van minder dan 1000 Reichsmark, komen voor deze regeling niet in aanmerking.

Verzoeken tot rechtsherstel dienen te worden ingediend bij de „Treuhänder der Amerikanischen, Britischen und Französischen Militärregierung für zwangsübertragene Vermögen", Berlin W 30, Nürnberger Strasse 53—55. De hiertoe vereiste formulieren C, welke in tweevoud dienen te worden opgezonden, zijn te verkrijgen bij de Amerikaanse, Britse en Franse consulaten hier te lande, alsmede in beperkte mate bij de Directie Economische Zaken van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, Smidswater 1, te 's-Gravenhage.

DE PRAKTIJK VAN BEHEER EN HERSTEL

Erkenning van vorderingen op onder beheer gestelden. II.

Uit het in het vorige nummer van dit orgaan besproken arrest van de Hoge Raad van 21 Januari 1949, N.J. 1949, No. 184 kunnen nog enige gevolgtrekkingen worden gemaakt.

Wanneer een crediteur, na de opheffing van het beheer over het vermogen van zijn schuldenaar, tegen deze een vordering tot betaling bij de gewone rechter aanhangig maakt, zal hij het bestaan der schuld moeten bewijzen, maar hem zal niet tegengeworpen kunnen worden, dat het Beheersinstituut de erkenning der vordering geweigerd heeft. Was het Beheersinstituut wel tot erkenning overgegaan, maar voor het einde van het beheer nog niet aan de betaling toegekomen, dan zou de positie van de schuldeiser dezelfde zijn geweest. Alleen wanneer het Beheersinstituut na de erkenning de schuld had betaald, zou de schuldeiser sterker tegenover de debiteur staan: deze toch zou hem, voor de gewone rechter, slechts tot terugbetaling kunnen noodzaken, door op grond van art. 1395 B.W. tegen hem te ageren, waartoe de debiteur het niet-bestaan der vordering zou moeten aantonen.

Wat is nu de betekenis van de erkenning krachtens art. 25?

Prof. Houwing kenmerkt haar in zijn noot onder het arrest aldus, dat zij een recht op verhaal op het aan de Staat overgegane vijandelijke vermogen doet ontstaan [1]).

Men onderscheide in de erkenning van vorderingen op vijandelijk vermogen de volgende momenten:

a) door de erkenning komt het bestaan en de omvang van een vordering tegenover het Beheersinstituut vast te staan;

b) na de erkenning kan het Beheersinstituut niet meer voldoening der vordering op het vermogen van de betrokken vijandelijke onderdaan weigeren. Is het vermogen onvoldoende om integrale betaling der schulden toe te laten, dan zal wellicht met partiële betaling moeten worden volstaan.

De Hoge Raad constateert in het arrest, dat het Beheersinstituut bevoegd is de tenuitvoerlegging van een vonnis van de gewone rechter te weigeren. Heeft dus enerzijds een erkenning door het Beheers-

---

[1]) Theoretisch is dit niet geheel juist; art. 25 E 133 spreekt immers ook van erkenning van vorderingen van personen als bedoeld in art. 6, lid 1, E 133. Vragen betreffende de erkenning van vorderingen op vermogen van laatstgenoemde groep personen laten wij in dit artikel buiten bespreking.

instituut niet tengevolge, dat de vordering civielrechtelijk vaststaat, anderzijds behoeft de vaststelling van een vordering door de burgerlijke rechter nog niet noodzakelijkerwijze een erkenning door het Beheersinstituut met zich mede te brengen. Erkent het Beheersinstituut ex art. 25 E 133 een vordering, dan kan het betaling t.z.t. niet meer weigeren [2]). De Afdeling Rechtspraak kan in hoger beroep een weigering tot erkenning vernietigen en daarbij het Beheersinstituut verplichten tot betaling van de vordering uit het onder beheer staande vermogen.

De erkenning, door het Beheersinstituut verricht op grond van art. 25 E 133, is geheel iets anders dan het partijstandpunt, dat het Beheersinstituut in een procedure namens een onder beheer gestelde inneemt, ook al zou het Beheersinstituut in deze procedure moeten toegeven, dat de vordering naar zijn mening rechtmatig is.

Het spreekt vanzelf dat de vraag, of een vordering op het vermogen van een vijandelijk onderdaan bestaat, door het Beheersinstituut niet naar gemeen recht zou moeten worden beoordeeld.

In een ministeriële beschikking van 26 Juli 1948, gepubliceerd in Ned. Stct. 3 Augustus 1948, No. 149 en opgenomen in Rechtsherstel III, 3, p. 82, wordt aangegeven, wanneer een vordering op vijandelijk vermogen niet door het Beheersinstituut mag worden erkend. Of in andere gevallen wèl mag worden erkend, is nog steeds niet door de Regering beslist; men zie in dit verband een circulaire van het Beheersinstituut betreffende „Erkenning van vorderingen op (Duits) vijandelijk vermogen" (C.Be/48/12), Rechtsherstel III, 3, p. 81 en 82.

J.

---

[2]) De voorlopige erkenning, waarover art. 28, lid 2, spreekt, blijft hier buiten beschouwing.

AFDELING RECHTSPRAAK

Rectificatie.

In Jrg. III, aflevering 11, van dit orgaan is ten onrechte op pag. 319 de korte inhoud van een beslissing van de Afdeling Effectenregistratie van de Raad d.d. 9 November 1948 opgenomen onder de kop: „Appel van beslissingen Afdeling Effectenregistratie".

De betreffende uitspraak, welke door de Afdeling in pleno is genomen en door haar Voorzitter, Mr. G. Nauta is ondertekend, is in extenso gepubliceerd in Jrg. III, aflevering 7, p. 206.

Uitspraken

Het nummer waaronder volledige publicatie in Na-oorlogse Rechtspraak heeft plaats gevonden wordt onder elke uitspraak vermeld.

Diverse vorderingen ex artt. 23 e.v. E 100.

No. 924. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 11 Nov. 1948. (Mrs. Raedt, Mijnssen en Korthals Altes).

Op grond van het Algemeen Vorderingsbesluit 1940 zijn de percelen van verzoekers gevorderd ten behoeve van verweerster door de N.S.B.-burgemeester te Haarlem.
Verzoek tot rechtsherstel is ontvankelijk aangezien ingrijpen wordt verzocht in rechtsbetrekkingen van privaatrechtelijke-vermogensrechtelijke aard, mits geen rechtsbetrekkingen van publiekrechtelijke aard worden aangetast. De vordering was op zichzelf niet onbehoorlijk, noch onredelijk gezien het grote belang van verweerster tot instandhouding van haar bedrijf. Evenmin is gebleken dat deze vordering tot stand is gekomen onder dwang. Getuigenverhoor gelast over de vraag of verweerster in 1941 haar vroegere werf met gebouwen vrijwillig heeft afgestaan aan een onder Duitse invloed staande N.V.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1430.

No. 925. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK UTRECHT, 5 November 1948. (Mrs. de Boer, Prof. Dorhout Mees en Jhr. Rutgers van Rozenburg).

Vordering van de Stichting „Caba" tot afgifte van in bewaring gegeven goederen afgewezen.
De goederen waren in bewaring gegeven onder de voorwaarde, dat gerequestreerde deze in eigendom zou mogen behouden, indien de bewaargever deze niet binnen 10 jaar persoonlijk zou opeisen.
De aan de bewaargeving gevoegde afspraak is niet onder de drang der bijzondere omstandigheden tot stand gekomen. Het is niet aannemelijk gemaakt, dat de afwezige de verder verwijderde erfgenamen zou hebben willen bevoordelen boven gerequestreerde, zodat achterwege laten van ingrijpen niet onredelijk is.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1433.

No. 926. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 14 Dec. 1948. (Mrs. de Gaay Fortman, G. A. Schreuder en Hoog).

Voor een veroordeling tot betaling met geblokkeerd geld bestaat geen aanleiding, nu door de nietigverklaring van de overeenkomst van 30 November 1942 de betalingsverplichting van verweerder is gegrond op het door de Raad te wijzen vonnis.

Verweerder veroordeeld tot betaling van f 15.000.— voor de overname van een praktijk, welke transactie onder dwang is tot stand gekomen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1443.

No. 927. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 30 Nov. 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, van Vrijberghe de Coningh en Block).

De rechtsbetrekking tussen verzoekster, verzekeringsmaatschappij, en gerequestreerde — weduwe van een tijdens de bezetting gesneuveld landwachter — in dien zin gewijzigd, dat verzoekster jegens gerequestreerde zal zijn gekweten door betaling van de afkoopwaarde van de polis.
De polis sloot het overlijdensrisico voor militairen tijdens de oorlog in dienst van een oorlogvoerende mogendheid uit. Verzekerde, toetredende tot de landwacht, heeft het risico in gelijke mate vergroot als wanneer hij als militair dienst had genomen, weshalve achterwege laten van ingrijpen onredelijk is geacht.
Vordering toegewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1446.

No. 928. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 25 October 1948. (Mrs. de Flines, Scholtens en Worst).

Verzoeker was tijdens de bezetting verplicht de door gerequestreerde bestelde en geleverde gereedschappen af te nemen en te betalen, welke gereedschappen in 1944 naar Duitsland zijn meegenomen. Gerequestreerde was een vennootschap die uitsluitend Duitse belangen vertegenwoordigde en moet geacht worden de transactie vrijwillig te hebben gesloten. Rechtsherstel toegewezen, ook al is de dwang niet uitgegaan van gerequestreerde maar van een derde („Beauftragte").
Overeenkomsten nietig verklaard; gerequestreerde veroordeeld tot terugbetaling van de ontvangen bedragen, met kwijtschelding van hetgeen op de orders nog niet was betaald.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1450.

Vorderingen met betrekking tot onder beheer gesteld vermogen.

No. 929. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 22 Nov. 1948. (Mrs. van der Does de Willebois, Dijksterhuis en Craandijk).

Het Beheersinstituut heeft aan een aangestelde bedrijfsleider geweigerd salaris te betalen, omdat deze niet in functie is getreden. Het verweer van het N.B.I., dat verzoeker zijn vordering had moeten instellen tegen degeen, wiens vermogen onder beheer heeft gestaan (Noorman), daar het beheer inmiddels is opgeheven, verworpen.
Van alle beslissingen van het N.B.I. staat hoger beroep open en het N.B.I. heeft zelf na opheffing van het beheer nog een beslissing gegeven. De vraag of verzoeker daarnaast een vordering zou hebben op Noorman raakt de ontvankelijkheid van het ingestelde beroep niet. Vordering toegewezen tot een door de Raad gefixeerd bedrag.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 35, 43.) N.R. No. 1428.

No. 930. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 21 Oct. 1948. (Mrs. Jolles, O. Schreuder en van Zeggelen).

De onder beheer genomen goederen van requestrante zijn wel kostbare inboedelgoederen, doch niet tevens zeldzaam in de zin van art. 571 B.W.

De goederen vallen derhalve onder de vorderingsbeschikkingen 1115A en 1115B, zodat het N.B.I. niet tot afgifte daarvan verplicht is. Het beroep ex art. 43 E 133 in geval een belanghebbende tevergeefs zes maanden heeft gewacht op een beslissing van het N.B.I. vervalt niet, indien een belanghebbende langer dan zes maanden heeft gewacht.
Verzoek afgewezen.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 43.) N.R. No. 1434.

No. 931. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 27 Sept. 1948. (Mrs. Jhr. van der Does de Willebois, Craandijk en Polderman).

Het K.B. D 16 is noodwetgeving met beperkte strekking ten einde ongewenste gevolgen voor de Staat te voorkomen van het verkrijgen van een vreemde nationaliteit door Nederlanders.
Bij de toepassing van het Besluit D 16 moet hiermede rekening worden gehouden en mag derhalve niet hieruit worden afgeleid, dat het een algehele wijziging tot stand brengt op de regelen, t.a.v. het verkrijgen ener vreemde nationaliteit.
Beschikking van het Beheersinstituut, waarbij de vrouw, die tijdens de bezetting met een Duitser is gehuwd, tot vijandelijk onderdaan is aangemerkt, bekrachtigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 2, 43.) N.R. No. 1437.

No. 932. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK, GRONINGEN,** 30 October 1948. (Prof. Mr. van der Pot, Prof. Mr. Beekhuis en Mr. Dorhout).

Het Beheersinstituut heeft tijdens een aanhangige appelprocedure het bedrag der beheerskosten verminderd, doch heeft geweigerd aan appellanten proceskosten te betalen.
Het Beheersinstituut treedt ten deze niet op als een ambtelijke instantie, van wie inlichtingen worden gevraagd, doch als partij, wier eigen belang tegengesteld is aan dat van appellanten en dient als verliezende partij in de kosten te worden veroordeeld.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 35, 43.) N.R. No. 1440.

No. 933. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK GRONINGEN,** 5 Nov. 1948. (Prof. Mr. van der Pot, Prof. Mr. Beekhuis en Mr. Dorhout).

Naast de beëindiging van een beheer over vijandelijk vermogen zoals omschreven in art. 12 K.B. E 133, dient te worden nagegaan of het beheer in strijd zou zijn met de strekking van het K.B. E 133. De Raad acht het in casu redelijk dat het beheer over het vermogen van appellante wordt beschouwd te zijn geëindigd met de dag waarop zij het Nederlanderschap heeft herkregen.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 12, 43.)

No. 934. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE,** 30 Oct. 1948. (Mrs. Scholten, Wery en Buddingh de Voogt).

Het is in strijd met goede rechtsbeginselen om aan degene, die rechten tegen een vijandelijk vermogen pretendeert, de toestemming tot het aanhangig maken ener procedure te onthouden en hem aldus de weg tot de bevoegde rechter af te snijden.
Aan verzoekster toestemming verleend, met vernietiging van de beslissing van het Beheersinstituut, waarbij de toestemming is geweigerd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 13, 18, 43.)
N.R. No. 1448.

No. 935. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 11 Nov. 1948. (Mrs. Sluis, Raedt en Koster).

Het N.B.I. heeft, zonder een mede-aandeelhouder te horen of van de beschikking op de hoogte te brengen, gunstig beschikt op een gedaan verzoek, tot dispensatie van een bepaling der statuten, inhoudende, dat 7/8 van het maatschappelijk kapitaal moet zijn vertegenwoordigd in een algemene vergadering van aandeelhouders voor te nemen besluiten ten aanzien van salaris en arbeidsvoorwaarden van de directeur van de naamloze vennootschap.
Beschikking van het Beheersinstituut in strijd met redelijkheid en billijkheid geacht en vernietigd.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 103, 18.) N.R. No. 1452.

No. 936. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 15 Maart 1949. (Mrs. Prof. Kollewijn, Prof. Duyfjes en van Vrijberghe de Coningh).

Het door het N.B.I. geproduceerde stuk heeft geen andere betekenis dan een voorwaardelijke trouwbelofte van appellante en kan geen bewijs opleveren dat tussen appellante en Minoru Sakata een huwelijk is tot stand gekomen. Appellante was aan deze trouwbelofte volgens Nederlands-Indisch recht niet gebonden. De vraag of Sakata misbruik heeft gemaakt van een in blanco getekend formulier en mitsdien de trouwbelofte nimmer is gegeven, kan buiten beschouwing blijven.
Van de wil van appellante om op het tijdstip der registratie met Sakata in het huwelijk te treden, is geen bewijs geleverd, zodat een huwelijk — onder alle omstandigheden een tweezijdige handeling — niet is tot stand gekomen.
Beschikking van het Beheersinstituut, waarbij het vermogen van appellante tot vijandelijk vermogen is verklaard, omdat appellante de Japanse nationaliteit zou hebben verkregen, vernietigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 2, 43.) N.R. No. 1453.

Vorderingen tot teruggave van verkochte handelszaken of roerende goederen.

No. 937. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 30 November 1948. (Mrs. Lunsingh Tonckens, van Haeften en Polak).

Het bij herziening overleggen van verklaringen ter ondersteuning van de vordering van verzoeker, die in eerste aanleg niet zijn geproduceerd, omdat zulks overbodig werd geacht, kan niet tot vernietiging van het vonnis leiden, aangezien niet is gebleken, noch is gesteld, dat verzoeker in de onmogelijkheid heeft verkeerd, deze verklaringen bij de behandeling in prima over te leggen.
(Zie N.R. No. 1425).

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 143.) N.R. No. 1426.

No. 938. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 17 Maart 1949. (Mrs. Jhr. Dr Calkoen, Karni en v. Haeften).

Gerequestreerde heeft over de periode December 1941 tot December 1942 in opdracht van de Sammelverwaltung enz. 17 veilingen gehouden en zich daardoor mede-schuldig gemaakt aan het wederrechtelijk optreden van de vijand.
Gerequestreerde veroordeeld tot betaling van schadevergoeding aan verzoekster zijnde het bedrag der opbrengst ter veiling.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No .1432.

No. 939. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 3 Jan. 1949. (Mrs. Jhr. van der Does de Willebois, Dijksterhuis en van Zeggelen).

Blijkens vonnis Bijzonder Gerechtshof heeft Bignell uit winstbejag zijn medewerking aan de bezetter verleend bij de verkoop van geroofd Joods bezit. Hierin ligt een onrechtmatige daad die hem tot schadevergoeding verplicht.
Koopovereenkomst vernietigd. Gerequestreerden hoofdelijk veroordeeld tot betaling van schadevergoeding en Bignell veroordeeld tot betaling aan de mede-gerequestreerde (koper) indien deze aan het vonnis voldoet.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1435.

No. 940. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 11 Oct. 1948. (Mrs. Jhr. van der Does de Willebois, Dijksterhuis en Craandijk).

Verweerders in November 1944 een hun geheel onbekend bedrijf kopende, zonder voorafgaande inzage in het Handelsregister, kunnen zich kwalijk op subjectieve goede trouw beroepen, doch hebben in ieder geval zo onvoorzichtig gehandeld, dat zij elke aanspraak, dat met hunne belangen rekening worde gehouden, hebben verwerkt.
Alle transacties ten aanzien van het bedrijf nietig en van onwaarde verklaard, met verwijzing van de zaak tegen de onder beheer staande gerequestreerden naar het N.B.I. en met aanhouding van de zaak tegen de overige gerequestreerden.
Gerequestreerden, die direct van de Nagu hebben gekocht, zijn voor de gehele geleden schade aansprakelijk en de gerequestreerden, die in November 1944 als volgende kopers zijn opgetreden, zijn aansprakelijk voor de schade, geleden na November 1944.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1436.

No. 941. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 22 Nov. 1948. (Mrs. Verdam, Tabingh Suermondt en Scholtens).

Het teruggevorderde schip „Vlod" behoort tot de goederen, genoemd in art. 2, lid 1, van de Wet voorzieningen onder den vijand aangetroffen goederen (H 133).
De Raad verklaart zich i.v.m. art. 5 H 133 onbevoegd van de primaire vordering kennis te nemen.
De zaak ten aanzien van de subsidiaire vordering aangehouden totdat over de teruggave van het schip zal zijn beslist.

(Wet voorzieningen onder den vijand aangetroffen goederen (H 133) artt. 2, 5.) N.R. No. 1444.

No. 942. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 20 Sept. 1948. (Mrs. Verdam, Tabingh Suermondt en de Flines).

Gerequestreerde heeft zijn goede trouw in de zin van het K.B. E 100 bij de aankoop van een schilderij ter veiling van Juni 1943 niet aangetoond, daar hij als kunsthandelaar had kunnen vermoeden, dat de verkoop geroofde goederen betrof.
Verkoop der schilderijen ter veiling vernietigd met regeling der gevolgen in dien zin, dat gerequestreerden aan verzoeker als schadevergoeding betale de waarde dier schilderijen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v., 32.) N.R. No. 1457.

Vorderingen met betrekking tot huur- en pachtovereenkomsten; bevelen tot ontruiming.

No. 943. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK ARNHEM, 12 Juli 1948. (Mrs. Maassen, Rink en Brouwer).

De appeltermijn moet geacht worden niet te zijn aangevangen op de datum waarop verzoeker van de verpachting op de hoogte is gesteld, maar vanaf de dag dat er zekerheid bestond, dat die verpachting in stand zou blijven.
Een wijziging der pachtovereenkomst komt niet in aanmerking, daar handelingen van het B.I. wel kunnen worden vernietigd, doch niet gewijzigd.
De aangegane pachtovereenkomst is onredelijk omdat het B.I. zonder zekerheid omtrent de duur der internering aan verzoeker gedurende 12 jaren het eigen gebruik zijner eigendommen onmogelijk heeft gemaakt.
Pachtovereenkomst vernietigd.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 11, 3.) N.R. No. 1445. (Zie ook No. 936).

Vorderingen met betrekking tot huwelijksgoederen- en erfrecht.

No. 944. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 9 Dec. 1948. (Mrs. Raedt, Mijnssen en Koster).

Een in 1942 rechtsgeldig verleden testament nietig verklaard met bepaling dat ten opzichte van verzoeker het in 1939 gemaakte testament volledig van kracht is.
De inhoud van het in 1942 gemaakte testament gaf niet de wil van de erflater weer, maar was tot stand gekomen onder invloed van de door de bezetter getroffen maatregelen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1427.

Vorderingen tot herstel van arbeidsovereenkomsten, c.q. tot schadeloosstelling.

No. 945. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 31 Mei 1948. (Mrs. Jhr. v. d. Does de Willebois, Dijksterhuis en Polderman).

De gevraagde herleving der dienstbetrekking vanaf November 1940 mag niet in de plaats treden van de herplaatsing, zoals speciaal geregeld in art. 4 van het K.B. F 214 en zou in casu neerkomen op een zinledig herstel van de vroegere dienstbetrekking over een termijn, waarin geen dag arbeid is verricht en alleen strekken tot het construeren van een salarisvordering.
Wèl kan de Raad, naast de herplaatsing, rechtsherstel verlenen aan een onrechtmatig ontslagene, door, met wijziging van de door het ontslag ontstane rechtsbetrekking, alsnog een schadevergoeding toe te kennen.
Verzoeker niet-ontvankelijk verklaard in zijn verzoek tot herleving der dienstbetrekking en voor het overige het verzoek afgewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 23 e.v.; Buitengew. Besluit Arbeidsverh. (F 214) art. 4.) N. R. No. 1455.

Vorderingen tot nietigverklaring van aan de Ned. Bank verkochte dollar- en pondenbankbiljetten, resp. verkochte baren goud.

No. 946. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 27 Dec. 1948. (Mrs. Verdam, de Flines en Scholtens).

Het aan verzoeker — niet-ingezetene — toebehorende goud is in 1941 op order van de D.R.T. ingeleverd bij de Nederlandsche Bank, waartegenover de D.R.T. is gecrediteerd bij de N.V. H. Albert de Bary & Co. Deze inlevering is geschied onder de omstandigheden van art. 25 E 100 en verzoeker vraagt van de Nederlandsche Bank teruggave van het goud. Primaire vordering afgewezen omdat bij de bevrijding geen goud van verzoeker afkomstig meer aanwezig was. De inlevering in 1941 was tegenover verzoeker niet bijzonder onbillijk daar alle Nederlandse ingezetenen daartoe verplicht waren. Het aan de Staat teruggegeven goud op grond van het Parijse verdrag van 14 November 1946 heeft tot strekking verweerster in staat te stellen haar taak van circulatiebank te vervullen. Ingrijpen in de rechtsbetrekkingen op de wijze als verzocht ware onredelijk. Vordering afgewezen.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1441.

Vorderingen met betrekking tot verzekeringsovereenkomsten.

No. 947. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 21 Oct. 1948. (Mrs. Jolles, Prof. Wiarda en van Zeggelen).

Beëindiging van een oorlogs molest verzekeringsovereenkomst wegens niet-betaling van de premie onder de oorlogsomstandigheden nietig verklaard.
Herleving van de overeenkomst van molestverzekering krachtens de afgesloten acte van deelneming onder gehoudenheid van beide partijen, hunne verplichtingen uit die overeenkomst alsnog na te komen en de schade af te wikkelen, alsof deze tijdig ware aangemeld.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1431.

No. 948. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 23 Nov. 1948. (Mrs. Prof. Kollewijn, Prof. Duyfjes en Block).

Verzoeker heeft met het oog op een mogelijke emigratie de rechten van zijn polis aan Liro gecedeerd.
Van gerequestreerde kan niet worden gevergd, dat zij met beroep op het feit, dat verzoeker onder dwang tot cessie is overgegaan, de afloop der polis zou hebben geweigerd, nu verzoeker zelf zijn rechten, na afweging van het vóór en tegen, aan Liro heeft overgedragen.
Vordering tot herstel van de levensverzekeringsovereenkomst ontzegd.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1456.

Vorderingen met betrekking tot onroerende zaken; hypothecaire vorderingen.

No. 949. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK UTRECHT, 12 Nov. 1948. Mrs. de Boer, van Regteren Altena en Jhr. Rutgers van Rozenburg).

Verzoek tot herziening van een beslissing toegestaan nu een getuige, blijkens een na de uitspraak overgelegd geschrift, terugkomt op een in de procedure afgelegde verklaring.

Dagvaarding van de getuige bevolen onder aanhouding van de beslissing.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 143.) N.R. No. 1425. (Zie N.R. No. 1426).

No. 950. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK ARNHEM, 4 November 1948. (Mrs. Maassen, Rink en Brouwer).

Overeenkomst tussen partijen bij verkoop van een Joods onroerend goed, dat de koop na verloop van 2 jaren definitief zoude zijn, staat een rechtsherstel niet in de weg, daar ook die overeenkomst onder dwang is tot stand gekomen.
Gerequestreerde had niet, zonder rekening te houden met de belangen van de Joodse crediteur, zijn hypothecaire schuld vrijwillig mogen aflossen aan een andere instantie, zonder zich er van te vergewissen, dat die gelden aan de Joodse crediteur zouden ten goede komen.
Koopovereenkomst en hypotheekverlening nietig verklaard, alsmede de aflossing op de hypothecaire schuld en de rentebetalingen, met verrekening tussen partijen, zoals in het vonnis nader omschreven.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 23 e.v.). N.R. No. 1439.

Appel van beslissingen Afdeling Effectenregistratie

No. 951. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 8 Nov. 1948. (Mrs. Verdam, Tabingh Suermondt en Romein).

Art. 70 E 100 schrijft niet voor dat een vereiste toestemming vooraf of gelijktijdig met de transactie moet worden verleend. Het feit dat een handeling van rechtswege nietig is sluit niet uit, dat die nietigheid achteraf wordt opgeheven door het alsnog geven van de vereiste toestemming. De rechten van appellant zijn door de gegeven toestemming niet ernstig verminderd, zodat niet gezegd kan worden dat de Afd. Effectenregistratie haar bevoegdheid op een onredelijke enz. wijze heeft uitgeoefend.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 70, 68.) N.R. No. 1454.

Appel van beslissingen Ned. Beheersinstituut

(Zie ook Nos. 929 en 943).

No. 952. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM, 29 Nov. 1948. (Mrs. Jhr. v. d. Does de Willebois, Craandijk en Baron v. Haersolte).

Het Beheersinstituut is ingevolge art. 9 K.B. E 100 gerechtigd kosten van beheer in rekening te brengen. Het vastgestelde tarief is goedgekeurd door de Minister van Justitie (Stct. 17 Juli 1947 No. 136).
Het beroep is niet ingesteld op grond van een onjuiste toepassing van het tarief.
Appellante niet-ontvankelijk verklaard.

(Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) artt. 9, 18.) N.R. No. 1429.

No. 953. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 30 Nov. 1948. (Mrs. Prof. Houwing, Verveen en Van Rijn van Alkemade).

Verzoekster heeft aan een thans onder beheer staande firma crediet verleend, bij welke credietovereenkomst de debiteur heeft gece-

deerd alle vorderingen, die ter zake van aangenomen werken of uit te voeren werkzaamheden zouden ontstaan.
Het Beheersinstituut heeft geweigerd aan verzoekster opgave te doen van deze vorderingen op grond van de overweging, dat deze cessie onvoldoende gespecificeerd zou zijn om een rechtsgeldige overgang van vorderingen te bewerkstelligen.
In hoger beroep beslissing N.B.I. vernietigd.
Het onderwerp der cessie is voldoende bepaald indien hetgeen cedent verklaart over te dragen zodanig is aangeduid, dat objectief kan worden vastgesteld wat de cessie omvat.
Cedent kan zijn medewerking tot vaststelling van het onderwerp der cessie bij uitvoering te goeder trouw der credietovereenkomst niet weigeren.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) artt. 25 e.v., 43.)
N.R. No. 1447.

Ontvijanding

(Zie ook No. 936).

No. 954. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-HERTOGENBOSCH, 25 November 1948. (Mr. van Bortel, Ariëns en Poerink).

Het K.B. D 16 heeft ten doel ongewenste gevolgen van het verkrijgen ener vreemde nationaliteit te voorkomen in het belang van de Staat. Appellante kan geen beroep doen op genoemd besluit te harer bescherming.
Appellante heeft door haar huwelijk de Duitse nationaliteit verkregen en uit niets is gebleken, dat zij gedurende de bezetting een specifiek Nederlandse houding heeft aangenomen.
Verzoek tot het verlenen ener non-enemy-verklaring afgewezen.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 43.) N.R. No. 1451.

Herziening

Zie Nos. 937 en 949.

Gevallen van onbevoegdverklaring

(Zie ook Nos. 941, 945 en 952).

No. 955. RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK 's-GRAVENHAGE, 27 Oct. 1948. (Mrs. Prof. Houwing, Verveen en Van Rijk van Alkemade).

De bewoordingen van art. 5, 2e lid, van het K.B. E 118 leiden tot deze uitleg, dat de bevolen opschorting van de regelingen en overeenkomsten van het Staatsbedrijf „Rijksradio-omroep" ten bate van het personeel wacht op te stellen regelen ten aanzien van de gehele materie van verplichtingen en rechten, voortvloeiende uit de rechtsverhoudingen met het personeel. Tot het stellen van deze regelen kan alleen een wetgevend of administratief gezag en niet een rechtsprekend college bevoegd zijn.
Deze opvatting vindt steun in art. 1 van het K.B. E 118, waar met de term „bevoegd gezag" zeker niet de Raad voor het Rechtsherstel is bedoeld.
De Raad verklaart zich onbevoegd van het verzoek kennis te nemen.

(Tijdelijk Telegraaf-, Telefoon- en Radiobesluit (E 118) art. 5; Besluit Herstel Rechtsverkeer (E 100) art. 23.) N.R. No. 1449.

No. 956. **RAAD RECHTSHERSTEL AFD. RECHTSPRAAK AMSTERDAM,** 5 Aug. 1948. (Mrs. Jolles, O. Schreuder en van Zeggelen).

Een op zich zelf staande vordering tot schadevergoeding wegens wanbeheer, gericht tegen het N.B.I., kan niet bij de Raad worden ingesteld, doch moet bij de gewone rechter worden aanhangig gemaakt.
Vernietiging van een huurovereenkomst, waarbij het N.B.I. geen partij is geweest, is niet mogelijk bij een vordering in hoger beroep ingesteld tegen de handelingen van het N.B.I.
Verzoeker niet-ontvankelijk verklaard.

(Besluit Vijandelijk Vermogen (E 133) art. 43.) N.R. No. 1458.

AFDELING EFFECTENREGISTRATIE

Uitspraken der Afdeling op grond van de bepalingen van Hoofdstuk IV van het Besluit Herstel Rechtsverkeer. (E 100)

No. 70. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 6 April 1949 (Mr. G. L. W. Gratama).

Niet aannemelijk gemaakt dat gerequestreerde bij de verkrijging van het litigieuse effect te goeder trouw is geweest.

In de zaak:

J. van Dantzig, p/a Zijpendaalseweg 71, Arnhem, als bewindvoerder voor V. Verkozen-Kaas, gewoond hebbende te Arnhem, *requestrant*

Gemachtigde: *Mr. A. Roselaar*

contra:

Firma Medaillefabriek Stol, te Culemborg, *gerequestreerde.*

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie;

Gezien de stukken, betreffende het geschil over 1 cert. à 10 shares Hudson Motor Car Cy. No. 2702;

Gehoord partijen;

Overwegende, dat requestrant heeft gesteld, respectievelijk door overgelegde stukken aannemelijk heeft gemaakt, dat de door hem vertegenwoordigde V. Verkozen-Kaas vóór 10 Mei 1940 volgens het toen geldende recht eigenares was van genoemd effect, althans dit na 9 Mei 1940 te goeder trouw heeft verkregen onder bezwarende titel en het bezit van dit effect op andere dan rechtmatige wijze heeft verloren, met name tengevolge van verplichte inlevering bij Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, Amsterdam, op 19 November 1941, terwijl niet is gebleken, dat er een andere vroegere bezitter is geweest, noch dat voornoemde Verkozen-Kaas valt onder het bepaalde sub d of e van artikel 54, lid 1, Besluit Herstel Rechtsverkeer;

Overwegende, dat gerequestreerde heeft gesteld, dat haar (nu overleden) firmant Willem Stol in 1943/1944 het effect door bemiddeling van de accountant van de firma H. Wanningen te Amersfoort heeft gekocht van de Gooische Deposito- en Effectenbank te Hilversum; dat gerequestreerde zich beroept op haar goede trouw bij de aankoop;

Overwegende, dat uit inlichtingen van de L.V.V.S. te Amsterdam blijkt, dat het effect op 11 Januari 1944 door Rebholz is verkocht en op 12 Januari 1944 is geleverd aan het Algemeen Effectenkantoor te Amsterdam tegen een koers van $ 13¼ op deviezenvergunning No. A. 59500, terwijl een uitkering aan koper is verleend van $ ¼ (f 6.25);

Overwegende, dat gerequestreerde heeft medegedeeld, dat niet alleen haar firmant Willem Stol, doch ook de accountant van Wanningen intussen is overleden, terwijl de Gooische Deposito- en Effectenbank, voornoemd, in staat van faillissement verkeert en de curator in dit faillissement in de chaotische boekhouding geen gegevens over deze transactie heeft kunnen vinden;

Overwegende, dat gerequestreerde nog wel een afschrift van een schrijven van H. J. Weyman aan haar d.d. 4 Januari 1949 overgelegd heeft, waarin verschillende effecten zijn vermeld, welke over de toonbank zouden zijn gekocht van de Gooische Deposito- en Effectenbank te Hilversum door H. Wanningen, doch het bovengenoemd effect daarin niet is genoemd.

Overwegende, dat het bovenvermelde nog niet aannemelijk maakt, dat gerequestreerde bij de aankoop te goeder trouw was, zodat het verzoek van requestrant dient te worden toegewezen, waarbij de Afdeling het billijk oordeelt, dat requestrant de rechten van V. Verkozen-Kaas op de L.V.V.S., vroeger genaamd Lippman, Rosenthal & Co., Sarphatistraat, aan gerequestreerde afstaat.

Beslissende:

I. Herstelt V. Verkozen-Kaas voornoemd in de eigendom van bovengenoemd effect.

II. .....

No. 71. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 24 Maart 1943 (Mr. C. Briët).

De vraag wie moet worden erkend als eigenaar van een effect, met betrekking tot hetwelk een aanvraag tot herstel in de eigendom is gedaan, vindt haar beantwoording uitsluitend in artt. 53 en 54 E 100.
Geen verkrijging in regelmatig beursverkeer, omdat een in normale beurshandel ongebruikelijke commissie is verleend.

In de zaak:

Mr. Y. Scholten, in zijn hoedanigheid van bewindvoerder over A. Morpurgo en S. Kijl, Herengracht 433 te Amsterdam, *verzoeker*

contra:

R. Dooijes, Weteringschans 26 te Amsterdam, *verweerder.*

Gemachtigde: *Mr. M. Regouin.*

De Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie;

Gezien de stukken;

Gehoord partijen;

Overwegende, dat verzoeker acte heeft gevraagd, dat hij zijn verzoekschrift ten aanzien van J. Dooijes niet handhaaft;

Overwegende, dat verzoeker heeft verzocht, dat hij in zijn hoedanigheid van bewindvoerder over Abr. Morpurgo en Sal. Kijl zal worden hersteld in de eigendom van: 5 cert. à 10 shares Wilson & Co. Nos. 2900, 2907, 2941, 2963 en 3010, welke effecten blijkens de verwervingsverklaring in het bezit zijn van R. Dooijes, die dezelve heeft verkregen van J. Dooijes; dat deze effecten blijkens bij de behandeling vertoond reçu door de Incasso-Bank N.V. te Amsterdam zijn ingeleverd bij Lippmann, Rosenthal & Co., waarna zij zijn verkocht, op voor verzoeker niet bekende wijze;

Overwegende, dat de raadsman van verzoeker heeft betoogd, dat deze transactie, welke tussen verweerder en J. Dooijes heeft plaats gehad, nietig is;

dat toch het deviezenbesluit 1941, met de uitvoeringsbesluiten, vermeld staat op lijst B, bedoeld in artikel 17 van het Besluit Bezettingsmaatregelen E 93;

dat daaruit volgt, dat het deviezenbesluit, met de uitvoeringsbesluiten, slechts buiten werking is getreden naar gelang het grondgebied van het Rijk in Europa werd bevrijd, zodat die besluiten tot en met de bevrijding volledige rechtskracht hebben gehad;

dat sedert de deviezenbekendmaking van 27 Juni 1941, in werking getreden 1 Juli 1941, de vrije handel in certificaten van Amerikaanse aandelen verboden was;

dat dus aan verweerder geen erkenning van eigendom kan worden verleend;

Overwegende, dat dit betoog, dat neerkomt op de stelling, dat de koop, waardoor verweerder het bezit van het effect heeft verkregen, nietig is wegens strijd met het deviezenbesluit 1941, dat hij wegens het ontbreken van een rechtsgeldige titel van eigendoms-overgang nooit eigenaar van het effect is geworden en dus thans ook niet als eigenaar kan worden erkend, moet worden verworpen;

Overwegende toch, dat het K.B. E 100, gedateerd Londen den 17e September 1944, blijkens de daarop verschenen toelichting, ten doel heeft het stellen van regelen ten aanzien van rechtshandelingen tijdens de bezetting verricht;

Overwegende, dat ingevolge dit K.B. (zoals dit nader is gewijzigd bij K.B. F 272) de vraag, wie moet worden erkend als eigenaar van een effect, met

betrekking tot hetwelk een aanvraag tot herstel in de eigendom is gedaan, hare beantwoording *uitsluitend* vindt in de artikelen 53 en 54 van dat K.B.;

Overwegende, dat de Afdeling volgens voormeld criterium hare beslissing over de eigendom van een effect gevende, daarmede tevens de rechtsgevolgen regelt van de in de bezettingstijd ten aanzien van dit effect verrichte handelingen en niet ter zake doet of — ware er nooit een K.B. E 100 geweest — één of meer dezer handelingen nietig waren geweest;

Overwegende voorts, dat tijdens de behandeling is komen vast te staan, dat deze effecten op 18 Februari 1944 door Rebholz zijn verkocht aan Meeth, die ze weder heeft verkocht aan J. Dooijes, waarna verweerder ze buiten de beurs om van J. Dooijes heeft overgenomen;

dat uit de overgelegde verklaring van L.V.V.S. blijkt, dat de effecten door Rebholz op 18 Februari 1944 zijn verkocht aan Meeth en aan deze op 22 Februari 1944 zijn geleverd, deviezenvergunning A 59500, terwijl een uitkering van f 31,25 is verleend;

Overwegende, dat dus de verwerving door verweerder moet hebben plaats gehad na 22 Februari 1944;

Overwegende, dat uit de voormelde feiten blijkt, dat verweerder de effecten heeft verkregen van zijn broeder, die op zijn beurt zijn recht ontleent aan een persoon, die de stukken in regelmatig beursverkeer beweert verkregen te hebben;

Overwegende, dat dus de vraag beantwoord moet worden, of hier van verkrijging in regelmatig beursverkeer sprake is;

Overwegende, dat deze vraag ontkennend moet worden beantwoord, omdat — gelijk uit de verklaring van L.V.V.S. blijkt — een in normale beurshandel ongebruikelijke commissie is verleend, hetgeen niet is overeenkomstig de gebruiken aan een Nederlandse beurs;

dat hieruit volgt, dat de verkrijging door J. Dooijes niet was te goeder trouw, omdat gemis aan goede trouw bij degene, die middellijk of onmiddellijk in opdracht van een ander een effect heeft verkregen, geldt als gemis aan goede trouw van die ander;

Overwegende, dat de goede trouw van verweerder, die buiten de beurs om het effect kocht, niet kan worden aanvaard, omdat deze, die evenals ieder Nederlander wist, dat Joodse eigenaren door de bezetter waren gedepossedeerd, het risico moest kennen, dat aan de aankoop van effecten buiten de beurs om verbonden was;

Overwegende, dat hieruit volgt, dat aan verweerder geen erkenning van eigendom kan worden verleend, daar hij niet als eigenaar blijkt te bezitten en op grond van artikel 54 E 100 (F 272) verzoeker in de eigendom kan worden hersteld.

Beslissende:

Enz.

No. 72. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 5 April 1949 (Mr. N. Peereboom).

Het begrip van goede trouw, als bedoeld in de desbetreffende artikelen van het Besluit E 100 houdt niet alleen in, het niet geweten hebben van roof afkomstige stukken te kopen, doch ook het gehad hebben van aannemelijke gronden om redelijkerwijze overtuigd te zijn dat zulks niet het geval is.

In de zaak van:

Jan Theodoor Levie, in zijn hoedanigheid van enig erfgenaam van L. B. Levie en Mevrouw Ph. Levie-Hertz, wonende Vondelstraat 11F te Amsterdam, *requestrant*,

contra:

Salomons-Overveluwe N.V., Handel in Bouwmaterialen, gevestigd te Harderwijk, *gerequestreerde*,

heeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie de navolgende beslissing gegeven.

Requestrant stelt, dat zijn rechtsvoorgangers in eigendom hebben bezeten een certificaat à 10 shares Anaconda Copper Mining Cy. no. 23310 en dat zij dit effect

op 8 October 1941 hebben ingeleverd bij Lippmann, Rosenthal & Co., Sarphatistraat. Een en ander blijkt uit een door requestrant overgelegd schrijven van de Hollandsche Bank Unie N.V. te Amsterdam d.d. 21 Februari 1949. Door dit schrijven acht de Afdeling het vroeger bezit en het gestelde bezitsverlies bewezen.

Requestrant stelt verder, dat het onderhavige effect thans in het bezit is van gerequestreerde en hij verzoekt in zijn voormelde qualiteit in het bezit te worden hersteld.

Gerequestreerde erkent het huidige bezit en deelt mede, dat zij, omdat zij van de Joodse inleveringsplicht volkomen op de hoogte was, uit welbegrepen eigenbelang het effect niet officieel heeft gekocht. Zij vreesde door aankoop ter beurze het risico te lopen een Joods stuk te kopen en heeft het derhalve gekocht van een zekere heer J. H. Hesse te Amsterdam onder uitdrukkelijke voorwaarde geen Joods bezit te verwerven.

De Afdeling is van mening, dat het begrip goede trouw, als bedoeld in de desbetreffende artikelen van het Besluit E 100 niet alleen inhoudt, het niet geweten hebben van roof afkomstige stukken te kopen, doch ook aannemelijke gronden te hebben gehad, om redelijkerwijs overtuigd te zijn dat zulks niet het geval was.

Gerequestreerde had moeten begrijpen, dat ook buiten de beurs om, zij de kans liep stukken te kopen, welke zij om bovenvermelde redenen blijkbaar niet via de beurs wilde verwerven. De enkele verklaring van de heer Hesse had voor haar nooit voldoende moeten zijn, om aan te nemen, dat dit stuk niet uit geroofd bezit afkomstig was.

De Afdeling acht dus de goede trouw van gerequestreerde niet bewezen en beslist als volgt:

I. Wijst het verzoek toe en herstelt requestrant in zijn voormelde hoedanigheid, in de eigendom van bovengenoemd effect.

II. .....

No. 73. RAAD VOOR HET RECHTSHERSTEL, Afdeling Effectenregistratie, 19 Maart. (Mr. A. Hilbingh Prins).

De Joodse verweerster heeft in begin December 1942 aan een remisier opgedragen voor haar een effect te kopen maar haar niet als opdrachtgeefster te noemen.
De remisier heeft de opdracht doorgegeven aan de firma, voor wie hij werkzaam was, daarbij als koper noemende iemand, met wie daaromtrent overleg was gepleegd en die slechts zijn naam leende, zonder enige geldelijke verplichting aan te gaan.
Het stuk is op 14 December 1942 aangekocht en na de bevrijding ten name van verweerster gesteld.
Aan te nemen, dat verweerster onmiddellijk na aankoop eigenares is geworden.

In de zaak:

Mevr. H. Magnus-Menko, verzoekster
Gemachtigde: *Mr. I. L. Hamburg*
contra:
Mevr. S. van Hert—Bronkhorst, verweerster
Gemachtigde: *Mr. N. W. de Grooth*

geeft de Raad voor het Rechtsherstel, Afdeling Effectenregistratie, de navolgende beslissing;

Gezien de stukken;

Gehoord de partijen, drie getuigen en een deskundige;

Overwegend, dat uit hetgeen over en weer in de stukken en mondeling door der partijen raadslieden is aangevoerd en door de getuigen en de deskundige is verklaard, is gebleken, dat verweerster het effect heeft verworven op de navolgende wijze.

Zij heeft in begin December 1942 aan van der Bilt opdracht gegeven voor haar rekening door middel van een erkend commissionnair in effecten ter

beurze van Amsterdam aan te kopen een preferent aandeel van f 500.— nominaal Dordtsche Petroleum Industrie Maatschappij no. 20310 en daarbij met van der Bilt afgesproken dat niet zij, die door de vijand als Jodin werd beschouwd, als opdrachtgeefster zou worden genoemd, doch een ander door van der Bilt te noemen persoon.

Van der Bilt, die als remisier werkzaam was voor de Fa. Dunlop & Co. te Amsterdam, heeft de opdracht van verweerster aan die firma doorgegeven, daarbij als koper noemende zekere Rückert, zulks na daaromtrent met die Rückert gepleegd overleg, waarbij werd overeen gekomen, dat Rückert geen enkele geldelijke verplichting aanging en alleen zijn naam leende. De Firma Dunlop & Co. heeft daarop de 14 December 1942 door bemiddeling van de Firma Mandersloot en de Bruyn ter beurze te Amsterdam het effect gekocht tegen een koers van 326 %. Het werd haar op 16 December 1942 geleverd door de Fa. Lippmann Rosenthal & Co., Sarphatistraat, Amsterdam, die haar leveringsplicht aan de Fa. Mandersloot en de Bruyn aldus vervulde. De Fa. Dunlop & Co. heeft de aankoopnota ten name van Rückert gesteld en het effect te diens beschikking gehouden. Na de bevrijding is het stuk ten name van verweerster gesteld en voor haar door de Firma Dunlop & Co. ter registratie aangemeld, zonder dat Rückert daarmede enige bemoeienis had.

Overwegende, dat bij de beoordeling dezer feiten eerst moet worden opgemerkt, dat de positie en de handelingen van Rückert in deze zaak niet de conclusie wettigen — gelijk verzoekster wil — dat Rückert de eigenlijke koper was en de verweerster van hem verkreeg, daar toch van een verkoop van het effect met daaropvolgende eigendomsoverdracht van Rückert aan verweerster niet is gebleken, zodat de Afdeling aanneemt, dat verweerster dadelijk na 14/16 December 1942 was geworden de eigenares van het effect en Rückert niet anders optrad dan als stroman, die slechts een formele rol speelde zonder in werkelijkheid koper te zijn en eigenaar te worden.

Overwegende, dat hieruit voortvloeit, dat verweerster het effect in regelmatig beursverkeer heeft verworven en zij mits dien vermoed wordt te goeder trouw de eigendom verkregen te hebben.

Overwegende, dat hetgeen hiertegen namens verzoekster is aangevoerd niet steekhoudend is, omdat is komen vast te staan, dat de Firma Dunlop & Co. niet gerechtigd was de levering door Lippmann, Rosenthal & Co. te weigeren en aan die firma evenmin een verwijt kan worden gemaakt, het effect ter beschikking van haar opdrachtgeefster te hebben gesteld, als van deze kan worden verlangd een toen ongewone conditie aan de order tot kopen ter beurze toe te voegen, welke een en ander niet anders wordt ook al neemt men in acht, dat verweerster door de vijand als Jodin werd beschouwd; dat tenslotte de positie van een remisier niet een zodanige is, dat van verweerster kan worden gezegd, dat zij van de remisier verkreeg.

Overwegende, dat geen feiten zijn gebleken, die voor de Afdeling aanleiding zouden kunnen geven aanvullend bewijs van de goede trouw van verweerster te verlangen, zodat het verzoek moet worden afgewezen.

Overwegende, dat de Afdeling geen reden vindt om enige veroordeling tegen de Firma Dunlop & Co. of tegen van der Bilt uit te spreken, noch ook om aan verweerster op te leggen de verplichting een gedeelte van de door verzoekster geleden schade te vergoeden.

Overwegende, dat de Afdeling zich verenigt met het namens beide partijen geuit verlangen de kosten te compenseren in voege als hieronder geschiedt.

Beslist; enz.

AFDELING BEHEER, VOORZIENINGEN VOOR AFWEZIGEN en VOORZIENINGEN VOOR RECHTSPERSONEN

Mededelingen van het Nederlandse Beheersinstituut.

Commissies Beheersconflicten.

Bij besluit van de Minister van Justitie van 13 Mei 1949 is met ingang van 16 Mei 1949 aan A. C. Duynstee eervol ontslag verleend als lid van de Commissie Beheersconflicten te Maastricht. Met ingang van 16 Mei 1949 is tot lid van genoemde Commissie benoemd Mr. H. G. Rambonnet, tuchtrechter voor de Prijzen te Roermond, wonende te Maastricht.

K.B. No. A 6.

Blijkens art. 4 van A 6 zijn de artikelen der paragrafen 2—8 toepasselijk op:

1. alle Nederlanders;
2. alle Nederlandse onderdanen;
3. alle ingezetenen van het Rijk in Europa, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao;
4. allen, die zich bevinden in één van deze gebiedsdelen,

terwijl ingevolge art. 163 van E 100 op 1 December 1948 — de datum waarop de taak en de bevoegdheden van de C.O.R.V.O. zijn overgegaan op de Raad voor het Rechtsherstel — de paragrafen 2, 3, 4 en 7 van A 6 buiten werking traden, voor zover betreffende ingezetenen van bevrijd gebied van het Rijk in Europa.

Door de meer beperkte redactie van art. 163 van E 100 blijven toestemmingen en bekrachtigingen, gelijk de C.O.R.V.O. (c.q. het N.B.I.) die gaf, ook nog in de toekomst voor bepaalde categorieën van overeenkomsten en/of handelingen noodzakelijk.

(Zie „Rechtsherstel" Jrg. III No 11, blz. 332).

Huwelijksgemeenschap.

Het N.B.I. stelt zich op het standpunt dat, wanneer een Nederlander, op wie de bepalingen van het Besluit Vijandelijk Vermogen niet van toepassing zijn, in gemeenschap van goederen is gehuwd met een vrouw, op wie bedoelde bepalingen wèl van toepassing zijn, uitsluitend de man tot het beheer van de goederen der huwelijksgemeenschap gerechtigd is. Indien evenwel van in gemeenschap van goederen gehuwde personen alleen de man onder E 133 valt, strekt het beheer van het N.B.I. zich uit tot de gemeenschappelijke boedel.

Voor de goede orde wordt er op gewezen, dat, wanneer het huwelijk eerst ná de inwerkingtreding van E 133 is gesloten, het vermogen, dat de vrouw die vijandelijk onderdane is, op de dag van inwerkingtreding van E 133 hier te lande bezat, reeds in eigendom op de Staat was overgegaan. Dit vermogen blijft op grond van art. 10, lid 1, onder beheer van het N.B.I.

Publicaties in de Nederlandse Staatscourant

Regeringscommissaris bij het Nederlandse Beheersinstituut.

Bij beschikking van de Ministers van Justitie, van Financiën, van Economische Zaken, van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en van Overzeese Gebiedsdelen van 16 Mei 1949 is benoemd tot Regeringscommissaris bij het

Nederlandse Beheersinstituut Prof. Dr. M. J. H. Smeets, plaatsvervangend Secretaris-Generaal bij het Ministerie van Financiën, en wordt aan hem opgedragen:

1e. een onderzoek in te stellen omtrent de organisatie van het Nederlandse Beheersinstituut en aan de bevoegde instanties voorstellen te doen tot door hem nodig geachte verbetering van die organisatie en van de uitvoering der daaromtrent bestaande voorschriften;

2e. aan de Minister van Justitie voorstellen te doen omtrent het vaststellen van regelen, als bedoeld in artikel 8 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer, voor zover betreft het Nederlandse Beheersinstituut;

3e. aan de bevoegde instanties voorstellen te doen, strekkende tot bevordering van een spoedige afwikkeling van de werkzaamheden van het Nederlandse Beheersinstituut;

4e. namens bovengenoemde Ministers toezicht te houden op de uitvoering van de aanwijzingen, te geven met betrekking tot het onder 1e en 3e vermelde, en namens de Minister van Justitie met betrekking tot het onder 2e vermelde. (Ned. St. Crt., 23 Mei 1949, No. 99).

AFDELING ONROERENDE GOEDEREN

Mededelingen van de Afdeling

Adreswijziging.

De Gedelegeerden van de Afdeling Onroerende Goederen te Arnhem zijn niet meer gevestigd aan de Nieuwstraat 60, maar aan de Utrechtsestraat 5, aldaar. Tel. 22164.

Verkoop van Joodse landbouwgronden.

In de tweede jaargang van dit orgaan publiceerde de Afdeling enige artikelen, waarin vijf uitspraken van de Afdeling Rechtspraak over bovengemeld onderwerp besproken werden.

Nadien zijn nog verscheidene uitspraken van de Kamer te Arnhem van de Afdeling Rechtspraak, welke deze categorie geschillen berecht, gevolgd, zodat thans in zekere zin van een gevestigde jurisprudentie t.a.v. de verkoop van landbouwgronden gesproken kan worden.

De uitspraken betreffen uitsluitend gevallen waarin de Joodse eigenaar zelf het onroerend goed verkocht en kunnen worden verdeeld in twee hoofdgroepen:

A. De koopsom werd bij het tekenen der koopacte voldaan.

B. De koopsom werd niet voldaan, en voor het schuldig gebleven bedrag werd een eerste hypotheek verleend op het verkochte onroerend goed.

Bij beide groepen worden enkele geschilpunten op dezelfde wijze geregeld.

I. De overdracht wordt altijd nietig verklaard op grond van de overwegingen

„....dat het alleszins aannemelijk is dat partij J. (de Joodse eigenaar) zoals zij verklaart, tot overdracht van het onroerend goed aan A. (de koper) destijds uitsluitend is overgegaan om te voldoen aan de verordening tot verwijdering van Joden uit het agrarisch bedrijfsleven, dus op grond van een maatregel van den bezetter, ten aanzien waarvan later bij Koninklijk Besluit is bepaald, dat hij geacht wordt nimmer van kracht te zijn geweest, zodat het achterwege laten van het ingrijpen, bedoeld in artikel 23 E 100 in verband met de bijzondere omstandigheden, onredelijk ware, zijnde van het tegendeel niet gebleken;
dat mitsdien de koopovereenkomst en overdracht van het perceel behoort te worden nietig verklaard en partij J. behoort te worden hersteld in haar rechten van eigenares...."

In sommige gevallen gaat de Kamer nader in op de verweren van de tegenpartij, waarbij deze tracht aan te tonen dat het ingrijpen wel onredelijk zou zijn.

Zo wordt in een uitspraak d.d. 8 April 1947 (N.R. 1947 No. 885) opgemerkt dat:

„....A., hij moge wellicht niet precies met de tegen Joden genomen maatregelen bekend zijn geweest, moet hebben begrepen dat J. noodgedwongen op grond van de door de bezetter tegenover de Joden aangenomen houding, van zijn bezit afstand deed...."

In een uitspraak van diezelfde Kamer d.d. 10 Juni 1948 in het geschil Cattela/J. C. Spithoven wordt opgemerkt dat:

„....A. wel heeft aangevoerd, dat de koop en verkoop een vrijwillige is geweest en dat hij niet geweten heeft, dat zij verband hield met een voorschrift van de bezettende macht, doch dit verweer moet worden verworpen, blijkende toch uit het schrijven van notaris X. d.d. 8 Mei 1948, dat iedereen wist dat J. gedwongen was te verkopen, hetgeen hij, notaris, bovendien aan alle gegadigden, ook aan A., heeft gezegd, zodat naar 's Raads oordeel moet worden aangenomen, dat zowel A. als zijn schoonzoon H. (de nieuwe hypotheekhouder) van deze algemene bekende omstandigheid op de hoogte waren...."

Ongeveer dezelfde motivering vindt men in de uitspraken d.d. 11 Maart

1948 (Mansfeld/v. Beynum en d.d. 4 November 1948 (N.R. 1949 No. 1439), d.d. 9 December 1948 (Frank e.a./A Knol/Kamphuis) en d.d. 9 December 1948 (Frank e.a./K. Knol/Wamelink).
Een enigszins uitvoeriger verweer werd gevoerd door de Gemeente Delft in het geschil Frank/de Gemeente Delft, waarin de Kamer te Arnhem op 11 Maart 1948 uispraak deed. (N.R. 1948 No. 1242). Bij de verwerping van het verweer overwoog de Kamer:

„O. dienaangaande, dat al wilde J. reeds vóór de oorlog de percelen verkopen, het voor de hand ligt, dat hij tijdens de bezetting zich niet van dit vastgoed zou hebben ontdaan, tenzij door maatregelen van de bezetter daartoe gedwongen;
dat bovengenoemde verordening, waarmede J. blijkbaar bekend was, getuige de omstandigheid, dat hij bij de onderhandelingen met A. in Juni 1941 gezegd heeft nog even te willen wachten omdat hij eerst aangifte wenste te doen, dus geacht moet worden J. tot verkoop te hebben gedwongen, tenzij het tegendeel zou blijken; dat dit laatste niet het geval is, ook niet op grond van hetgeen A. heeft aangevoerd;
dat immers nu de verordening verkoop gebood het niet van belang is of J. zich eigener beweging tot A. wendde, — hetgeen overigens na het gehouden verhoor niet onwaarschijnlijk is gebleken — dan wel of A. het initiatief genomen heeft, zoals J. stelt; dat ook de omstandigheid, dat J. een zo hoog mogelijke prijs zou hebben willen bedingen niets zegt, daar er geen reden is, waarom J. daarnaar ook bij gedwongen verkoop niet zou streven; dat tenslotte A. weliswaar een uiteenzetting heeft gegeven, hoe J. had kunnen trachten de bezettende macht te misleiden, maar het feit, dat J. dit wat zijn resultaat betreft dubieuze en daarom vooral voor een Jood zeer gevaarlijke middel van misleiding van de bezetter niet heeft aangewend, de verkoop niet tot een vrijwillige en niet gedwongene maakt....;"

II. Indien de verkoop aan de *pachter* geschiedde, wordt de pachtverhouding altijd hersteld, op grond van de overweging:

„....dat als gevolg van de nietigverklaring van de koopovereenkomst en van de overdracht waardoor partij J. geacht moet worden nimmer de eigendom van de percelen te hebben verloren, A. zijn pachtrechten daarop heeft behouden, daar deze rechten geacht moeten worden niet in 1942 door de, immers nietig te verklaren verkoop en overdracht van die percelen te zijn te niet gegaan, terwijl aangenomen moet worden dat de pachtverhouding, ware partij J. eigenaar gebleven, thans nog zou hebben voortgeduurd...."

Bij het herstel van de pacht wordt in aanmerking genomen de duur van de oorspronkelijke pacht en de eventuele verlenging, zodat de pachtverhouding geacht wordt te blijven bestaan tot een datum na de uitspraak.

III. De *kosten* van de *oorspronkelijke* koopacte moeten altijd door beide partijen, ieder voor de helft worden gedragen, op grond van de overweging:

„..dat de Raad het billijk acht, dat de kosten van de acte van verkoop en overdracht door partijen gelijkelijk worden gedragen, ook wat betreft het registratierecht, voorzover daarvan geen restitutie kan worden verkregen, daar toch beide partijen door de gesloten overeenkomst werden gebaat...."

IV. Betreffende de *kosten* van de beproefde *minnelijke regeling* en van de behandeling door de Afdeling Rechtspraak wordt meestal bepaald, dat eerstgenoemde kosten door beide partijen gezamenlijk gedragen behoren te worden en dat iedere partij haar eigen *kosten in de procedure* dient te dragen.
Slechts wanneer het niet tot stand komen van de minnelijke regeling uitsluitend of in hoofdzaak aan één der partijen te wijten is, wordt hiervan afgeweken.
Zo b.v. in het hiervoor onder I vermelde vonnis d.d. 10 Juni 1948, waarin werd overwogen:

„....dat de kosten van het beproefde minnelijke rechtsherstel, bedragende f —.— door J. moeten worden gedragen en deze als in het ongelijk gestelde partij tevens de kosten van de behandeling voor de Afdeling Rechtspraak moet dragen....,"

terwijl in een vonnis van 12 Juli 1948 in het geschil Cattela/v. Rooyen werd overwogen:

„....dat de kosten van het beproefde minnelijk rechtsherstel bedragende f —.— door A. moeten worden gedragen als zijnde deze in het ongelijk gestelde partij, om welke reden hij tevens de kosten van de behandeling voor de Afdeling Rechtspraak moet dragen...."

In de hiervoor onder I vermelde vonnissen van 9 December 1948 en in de uitspraak van 4 November 1948 inzake het geschil van Dam/Heemstra werd overwogen:

„....dat de kosten van het beproefde minnelijke rechtsherstel.... naar billijkheid door partijen J. en A. gelijkelijk moeten worden gedragen en dat voorts de kosten van de behandeling voor de Afdeling Rechtspraak behoren te komen ten laste van A. als de in hoofdzaak in het ongelijk gestelde partij...."

Bij de onder A genoemde groep geschillen deden zich twee casus-posities voor:

a. de koopsom kwam ten goede aan de verkoper;

b. de koopsom werd gestort bij een Duitse instantie.

Het geval sub a was het eenvoudigste te regelen.

Bij haar uitspraak d.d. 13 Mei 1948 inzake het geschil Cattela/A. Spithoven overwoog de Kamer te Arnhem:

„O. dat naar 's Raads oordeel J., aan wie op grond van de nietigverklaring het perceel in eigendom terugkomt, aan A. de door haar ontvangen tegenpraestatie van f 7000.—, die voor J. behouden bleef, zal hebben te betalen en zij daartoe moet worden veroordeeld.
O. dat de Raad ten aanzien van het geschilpunt tussen partijen, of J. mede tot rentebetaling over dat bedrag gehouden is, van oordeel is, dat J. de werkelijke door haar genoten rente zal hebben te betalen, welke rente behoort te worden gesteld op de bankrente van ½ % 's jaars, daar toch gedurende de bezetting een meer rentegevende belegging voor J. niet mogelijk was en het voor de hand ligt, dat zij ook daarna de gestelde beschikking over dat bedrag heeft willen behouden en het niet verder heeft belegd...."

De onder b vermelde casus-positie kwam in vier geschillen voor:

1. In het geschil Frank/Gemeente Delft (hiervoor sub I reeds genoemd).
Hier overwoog de Kamer het volgende:

„O. dat tenslotte tussen partijen geschil bestaat, hoe het verlies dat wegens het afdragen van de koopsom aan Duitse instanties is ontstaan, door partijen gedragen moet worden, enz.
Nu de verkoop van de kant van J. gedwongen is geweest, van de kant van A. niet, en laatstgenoemde moet hebben kunnen begrijpen, dat aan zulk een voor J. gedwongen koop voor haar risico verbonden was, en het geld niet ten bate van J. zou komen, komt het de Raad dan ook niet billijk voor, dat aan A zoals zij verlangt, de gehele koopprijs wordt terugbetaald;
Anderzijds gold het hier een koop in gemeen overleg, niet onwaarschijnlijk, ofschoon dit niet zeker is, op initiatief van J..... dat A. van de Joden-maatregelen heeft willen profiteren en zich gehaast zou hebhen het onroerend goed in handen te krijgen is geenszins gebleken....
O. dat het de Raad op grond van het een en ander billijk voorkomt dat de helft van de koopprijs door J. aan A. zou worden vergoed, dus een bedrag van f 14.059,50 met rente, terwijl de vordering van J. tegenover de Duitse instanties terzake van de afgedragen koopprijs, door de Raad voor de helft aan A. zou moeten worden overgedragen...."

2. In het geschil Mansfeld/van Beynum (eveneens hiervóór sub I reeds genoemd). Hier overwoog de Kamer:

„O. dat ingevolge art. 27 van het Besluit E 100 het onroerend goed aan J. terugkomt zonder dat deze aan A. schadevergoeding behoeft te geven, tenzij de Raad van oordeel is, dat er bijzondere redenen zijn tot het toekennen van schadevergoeding.
O. dat de door A. betaalde koopprijs ad f 5000,— door de Notaris, ingevolge destijds bestaande verplichting is overgemaakt voor f 100.— aan de N.G.V. en voor f 4900.— aan de V.V.R.A. en J. nu volstaan wil met de vorderingen, welke hij tegenover die instellingen zou kunnen doen gelden aan A. te cederen, waarmede echter A. geen genoegen wenst te nemen, verlangende hij integrale terugbetaling van de koopprijs door J.
O. dienaangaande dat, al bracht het kopen van goederen, die Joden in de bezettingstijd gedwongen waren te verkopen voor de koper risico met zich mede, hetgeen ook A. moet hebben kunnen begrijpen, bij hem geen winstbejag heeft voorgezeten, doch de koop zijnerzijds verklaarbaar was, zij het dat van een bepaalde noodzaak tot aankoop niet gebleken is.... enz.
O. dat de omstandigheid dat A.'s ingaan op het hem gedane aanbod verklaarbaar was, echter niet voldoende is hem voor het ontvangen van een schadevergoeding in aanmerking te doen komen, doch onder ogen gezien moet worden, wat de houding van A. en van de verkoper of diens gemachtigde ten aanzien van de verschuldigde koopsom is geweest;
dat A. stelt niet geweten te hebben dat de koopsom aan Duitse instanties moest worden afgedragen en hem zulks niet door de notaris is medegedeeld, doch die bewering niet vaststaat, echter ook niet als onwaar kan worden verworpen enz.;
dat voorts de aandacht trekt, dat de koper de koopsom niet onder verband van hypotheek is schuldig gebleven, wat in veel dergelijke gevallen geschiedde en waardoor teloorgaan van de koopsom werd voorkomen; dat de notaris wel heeft verklaard daartoe geen opdracht van de verkoper te hebben gekregen, doch dienaangaande dan instructies hadden kunnen worden gevraagd enz.
O. dat het de Raad gelet op alle hiervoor in deze uitspraak genoemde omstandigheden billijk voorkomt, het geleden verlies op beide partijen, ieder voor de helft te doen rusten, te weten aan A. een schadevergoeding toe te kennen van f 2500.— met cessie van J.'s aanspraken tegenover de Duitse instanties voor de helft....”

3. In het geschil Slager/v. d. Vliet. De uitspraak van de Kamer te Arnhem d.d. 11 Maart 1948 was op dit punt gelijkluidend aan het hiervóór sub 2 vermelde vonnis Mansfeld/v. Beynum.

4. In het geschil Cattela/v. Bemmel. In haar uitspraak d.d. 10 Juni 1948 overwoog de Kamer het volgende:

„O. dat de teruggave van het perceel aan J. op grond van artikel 47, 3e lid, E 100, moet geschieden zonder schadevergoeding aan de bezitter toe te kennen, tenzij voor een andere beslissing bijzondere redenen bestaan en de Raad heeft te overwegen of er bijzondere redenen bestaan om aan A. gelijk hij heeft verzocht, het bedrag der door hem betaalde koopsom als schadevergoeding toe te kennen; enz.
O. dat de onderhavige verkoop behoorde tot de allereerste van de talrijke verkopen, waartoe J. op grond van de Verordening 48/'41 gedwongen werd over te gaan en tot stand kwam, toen die Verordening nog pas korte tijd in werking was en nog niet iedereen begreep, dat deze een nieuw middel zou worden om de Joden te beroven en het nog niet van zo algemene bekendheid was dat de koopprijzen uit handen van de Joden bleven, dat aangenomen zou moeten worden dat A. onder alle omstandigheden bekend was of had moeten zijn met de Duitse bestemming van de door hem betaalde koopprijs; dat het dus aannemelijk is, dat A., hoewel hij wist, dat J. tot verkoop gedwongen werd, niettemin heeft kunnen denken, waar uit die dwang op zichzelf het tegendeel niet voortvloeide, dat zijn betaling aan Notaris X., in wie

hij — zij het dan blijkens mededeling van die Notaris ten onrechte — de gevolmachtigde van J. zag, aan J. ten goede zou komen;
O. dat dit anders zou zijn, indien A. door de Notaris omtrent de ware situatie zou zijn ingelicht, doch uit de inlichtingen ter mondelinge behandeling door die Notaris gegeven, voldoende is gebleken dat, wat A. hieromtrent heeft gesteld, in hoofdzaak juist is en daardoor met name is gebleken, dat A. inderdaad op zijn verzoek om de koopsom onder hypothecair verband schuldig te blijven, een afwijzend antwoord heeft gekregen omdat de Notaris toen nog niet wist of J. in 't algemeen tot zulk een schuldig laten bereid zou zijn, terwijl verder ook is gebleken, dat de Notaris A. tevoren niet heeft ingelicht omtrent de bestemming van het geld en ook niet, toen de Notaris nog vóór het passeren van de koopacte wist dat J. wel zou goedvinden om de koopsom als hypotheek in het pand te laten, bij A. heeft aangedrongen om te trachten van zijn geldschieter af te komen, waardoor A. temeer moest worden bevestigd in zijn gedachte dat er geen gevaar dreigde voor de veiligstelling van de koopsom;
O. dat de Raad op grond van het bovenoverwogene van oordeel is dat er bijzondere redenen bestaan om te beslissen dat aan A. ten laste van J. een schadevergoeding toekomt ten bedrage van de door hem betaalde koopsom, ten gevolge waarvan de verordening ter zake van betaling van de koopsom ad f 1750.— tegenover de N.G.V. of een andere instelling, die dat geld heeft ontvangen aan J. behoort toe te komen. . . ."

Bij de onder B genoemde groep deden zich de volgende casus-posities voor:

a. De voor de schuldig gebleven koopsom verleende hypotheek werd *niet afgelost.*
b. De voor de schuldig gebleven koopsom verleende hypotheek werd *vrijwillig* aan een Duitse instantie *afgelost.*
c. De voor de schuldig gebleven koopsom verleende hypotheek werd *afgelost na opeising door een Duitse instantie.*

Ook hier was het sub a genoemde geval het eenvoudigste te regelen. De hypothecaire vordering en inschrijving worden nietigverklaard en de vordering wegens onverschuldigd betaalde rente-termijnen wordt toegewezen aan de koper. De schade, welke de koper hierdoor lijdt kan hij echter voor de helft verhalen op de oude eigenaar op grond van de overwegingen

„. . . .dat tengevolge van de nietigverklaring der hypothecaire schuldvordering door A. onverschuldigd aan de A.N.B.O. of een andere dergelijke instelling gedurende de bezetting aan hypotheekrente is betaald een bedrag van f —.— zodat hij te dier zake een vordering op die instelling heeft; dat zodoende echter geheel te zijnen laste zou komen het verlies, dat naar te verwachten is op die vordering zal worden geleden, zodat het billijk is te bepalen, waar de verkoop in beider belang tot stand gebracht is, dat A. de helft van het bedrag, dat niet op de instelling zal kunnen worden verhaald, later van J. zal kunnen terugvorderen. . . ." Uitspraken van 8 April 1947 (N.R. No. 885) en van 12 Juli 1948 (Cattela/v. d. Burgt).

In de sub b genoemde gevallen werd de schade, voortvloeiende uit de vrijwillige aflossing geheel ten laste van de koper gebracht, waarvoor o.m. de volgende overwegingen werden aangevoerd:

1. In de uitspraak d.d. 13 Mei 1948 inzake Cattela/J. P. Spithoven:
„. . . .dat A. ook zonder enige mededeling van de Notaris had kunnen weten of begrijpen, dat de aflossing in Juli 1944 van de schuld aan de Joodse creditrice niet aan haar ten goede zou komen noch voor haar kon worden bewaard, doch aan de daarvoor door de bezetter ingestelde instantie moest worden afgedragen, terwijl verder de aflossing geheel vrijwillig geschiedde op initiatief van A., die niet tot tot betaling van de schuld werd aangemaand, doch de door hem te betalen hypotheekrente wilde uitsparen op een tijdstip, 12 Juli 1944, waarop het reeds voor de hand lag om, met het oog op en in uitzicht zijnde bevrijding met

elke betaling te wachten, zodat aan A. het mede door hem gedane beroep op artikel 33 van E 100 niet toekomt en J. niet verplicht is aan A. het door deze betaalde terug te betalen;
O. dat evenwel, waar de betaling der hypothecaire schuld mede nietig is, A. terzake van het door hem betaalde bedrag van f —.— een vordering heeft op de A.N.B.O. . . . ."

2. In de uitspraak d.d. 10 Juni 1948 inzake Cattela/G. Spithoven:
„. . . .dat dit betoog van A. echter moet worden verworpen daar A. geacht moet worden wel degelijk te hebben geweten, dat de aflossing in Juli 1944 van de schuld aan de Joodse creditrice niet aan haar ten goede zou komen, noch voor haar kon worden bewaard, doch aan de daarvoor door de bezetter ingestelde instantie moest worden afgedragen, daar zulks niet alleen van algemene bekendheid was, doch in het bijzonder A. dit blijkt te hebben geweten, daar hij bij de behandeling der zaak heeft erkend op verzoek van J. te pachten over 1941 en over de helft van 1942 voor haar te hebben bewaard;
O. dat J. derhalve niet verplicht is de door A. betaalde f —.— aan deze terug te betalen;
O. dat, waar de betaling der hypotheekschuld mede nietig verklaard zal worden, A. terzake van het door hem betaalde bedrag van f —.— een vordering heeft op de A.N.B.O. . . . ."

3. In de uitspraak d.d. 10 Juni 1948 inzake Cattela/J. C. Spithoven:
„. . . .dat A. ook zonder enige mededeling van de notaris had kunnen weten of begrijpen dat de aflossing in April 1943 van de schuld aan de Joodse creditrice niet aan haar ten goede zou komen noch voor haar kon worden bewaard, doch aan de daarvoor door de bezetter ingestelde instantie moest worden afgedragen, daar zulks van algemene bekendheid was;
O. dat voorts moet worden aangenomen, dat de aflossing geheel vrijwillig geschiedde, daar de door A. bij de mondelinge behandeling voor het eerst gedane bewering, dat hem de hypotheek zou zijn opgezegd, ongeloofwaardig voorkomt, nu hij hierover in zijn verweerschrift niet heeft gerept en de opzegging ook verder in geen enkel opzicht aannemelijk heeft gemaakt;
O. dat derhalve aan A. het door hem gedane beroep op artikel 33 van E 100 niet toekomt en J. niet verplicht is het door hem betaalde terug te betalen;
O. dat, waar de betaling der hypothecaire schuld mede nietig verklaard zal worden, A. terzake van het door hem betaalde bedrag van f —.— een vordering heeft op de A.N.B.O. . . . ."

4. In de uitspraak d.d. 12 Juli 1948 inzake Cattela/H. v. Rooyen:
„. . . .dat A. zich wel verenigt met het herstel van J. in haar eigendomsrechten, doch meent dat hem alsdan door J. het door hem betaalde bedrag moet worden gerestitueerd, stellende hij dat de aflossing een rechtsgeldige betaling is geweest;
O. dat de teruggave van het onroerend goed aan J. als gevolg van de nietigverklaring van de verkoop en overdracht volgens art. 27, 3e lid, E 100, geschiedt zonder aan de bezitter enige schadevergoeding toe te kennen, tenzij de Raad meent dat er bijzondere redenen zijn voor een andere beslissing;
O. dat een zodanige bijzondere reden gelegen zou kunnen zijn in de rechtsgeldigheid van de door A gedane betaling, waaronder A., die dit verweer niet nader heeft geadstrueerd, mogelijk zou kunnen verstaan dat hij tot die betaling zou zijn gedwongen;
O. echter dat gebleken is dat A. geheel vrijwillig heeft betaald zonder dat hij tevoren door het A.N.B.O. tot aflossing was aangemaand en er ook niet op andere wijze druk op hem is uitgeoefend, terwijl hij wist, immers aan hem door Notaris X. was medegedeeld, dat het af te lossen bedrag naar een Duitse instantie opgezonden zou moeten worden en dus niet aan J. ten goede zou komen, zodat hij dus welbewust teniet deed het door partijen met het schuldig blijven der koopsom beoogde

doel en daarmede de belangen van J. ernstig benadeelde;
O. dat de Raad derhalve aan A. geen schadevergoeding zal geven ten laste van J., doch het billijk acht dat, met nietigverklaring van de gedane betaling en mede van het royement van de hypotheek aan A. wordt toegekend de vordering terzake van de door hem gedane aflossing, bedragende met rente en kosten f —.— tegenover de N.G.V. of een andere instelling, die dat geld heeft ontvangen...."

5. In de uitspraak d.d. 4 November 1948 inzake van Dam/Heemstra:

„....dat J. heeft volgehouden, dat de aflossing geheel vrijwillig geschiedde en A. op geen enkele wijze heeft aangetoond of aannemelijk gemaakt, dat de aflossing van de hypotheek niet vrijwillig, doch verplicht is geschied en het mogelijk is, dat hij bij het aflossen van de schuld teveel vertrouwd heeft op het advies van het administratiekantoor dat zijn belangen behartigde, doch dit hem tegenover J. niet kan baten;
O. dat derhalve moet worden aangenomen, dat A. niet tot de aflossing was gehouden en de Raad ook verder geen termen aanwezig acht voor het toekennen van enige schadevergoeding aan A. ten laste van J.;
O. dat, waar de betaling der hypothecaire schuld mede nietig verklaard zal worden, A. terzake van het door hem betaalde bedrag van f —.— een vordering heeft op het Makelaarskantoor Everout...."

6. In de uitspraak d.d. 9 December 1948 inzake Frank/K. Knol.

„....dat A. voorts van oordeel is, dat hij bij het rechtsherstel van partij J. niet alle schade moet dragen....;
O. nu dienaangaande dat de schade tengevolge van de geheel vrijwillig gedane aflossingen tot een totaal van f —.—, welk bedrag niet ten goede van J. is gekomen voor rekening van A. moet blijven...."

Ook in de uitspraken d.d. 4 November 1948 (N.R. 1949, No. 1439), 9 December 1948 (Frank/A. Knol) en 9 December 1948 (Frank/Huisjes) worden ongeveer gelijkluidende motieven aangevoerd voor de beslissingen van de Raad.

In de sub c genoemde gevallen werd de schade, ontstaan door de betaling aan de Duitse instantie, gelijkelijk verdeeld tussen de Joodse eigenaar en de koper op grond van de volgende overwegingen:

„....dat de Raad, waar als vaststaand moet worden aangenomen, dat de aflossing van f —.— niet vrijwillig is geschied doch A. daartoe werd verplicht ofschoon in de acte werd vermeld dat de schuld niet opeisbaar was, terwijl ook een traineren met de betaling door A. geen zin had en slechts risico voor A. zou ten gevolge hebben en het verder niet billijk is dat het verlies dat op deze vordering tegen de N.G.V. naar alle waarschijnlijkheid zal worden geleden geheel ten laste van A. zal komen, daar de verkoop is geschied in het belang van beide partijen en het risico van deze transactie ook door beide partijen moet worden gedragen, aanleiding vindt te bepalen dat A. de helft hiervan, derhalve f —.— zal moeten terugbetalen, waarbij de Raad zal bepalen dat dit bedrag zal moeten worden uitbetaald aan H. in mindering op de leenschuld van A. aan H., nu A. alleen door deze geldlening in staat was om het restant op de leenschuld aan de Joodse eigenaar af te lossen;
O. dat op grond van de nietigverklaring van de hypothecaire schuld met in achtneming van het vorenoverwogene A. een vordering heeft op de N.G.V. of enige andere Duitse instelling, die de betaling heeft ontvangen tot een bedrag van f —.— min f —.— en J. tot een bedrag van f —.—...." Uitspraken d.d. 9 December 1948 inzake Frank/K. Knol en Frank/Huisjes).

Wanneer de vordering door een Duitse instelling in beheer was genomen en dus de *rentebetaling* aan deze instelling inplaats van aan de Joodse crediteur geschiedde, wordt de schade, welke voortspruit uit de ongegoedheid van deze instelling meestal gelijkelijk verdeeld tussen de Joodse eigenaar en de koper, op grond van de volgende overweging:

„....dat de nietigverklaring der hypothecaire vordering medebrengt

dat door A. onverschuldigd over het tijdvak (gelegen tussen de datum van de in beheerneming van de vordering en de datum van aflossing) aan de A.N.B.O. hypotheekrente is betaald zodat hij deswege een rechtsvordering tegen die instelling heeft; dat het echter billijk is, waar de verkoop in het belang van beide partijen werd tot stand gebracht, te bepalen dat A. de helft van het bedrag dat van die rentevordering niet op de Duitse instelling verhaald zal kunnen worden later van J. zal kunnen opvorderen...." Uitspraken d.d. 8 April 1948 (N.R. No. 885) 10 Juni 1948 (Cattela/J. P. Spithoven, Cattela/G. Spithoven en Cattela/J. C. Spithoven), 12 Juli 1948 (Cattela/v. Rooyen en Cattela/v. d. Burgt) en 4 November 1948 (van Dam/Heemstra).

Overigens werd de *door de Joodse eigenaar ontvangen* hypotheekrente verrekend met de door de koper verschuldigde pacht over de jaren dat de koper geacht werd pachter te zijn gebleven. Eveneens werden van de alsnog te betalen pacht over de afgelopen jaren afgetrokken de vaste lasten en belastingen en eventuele kosten van verbetering.